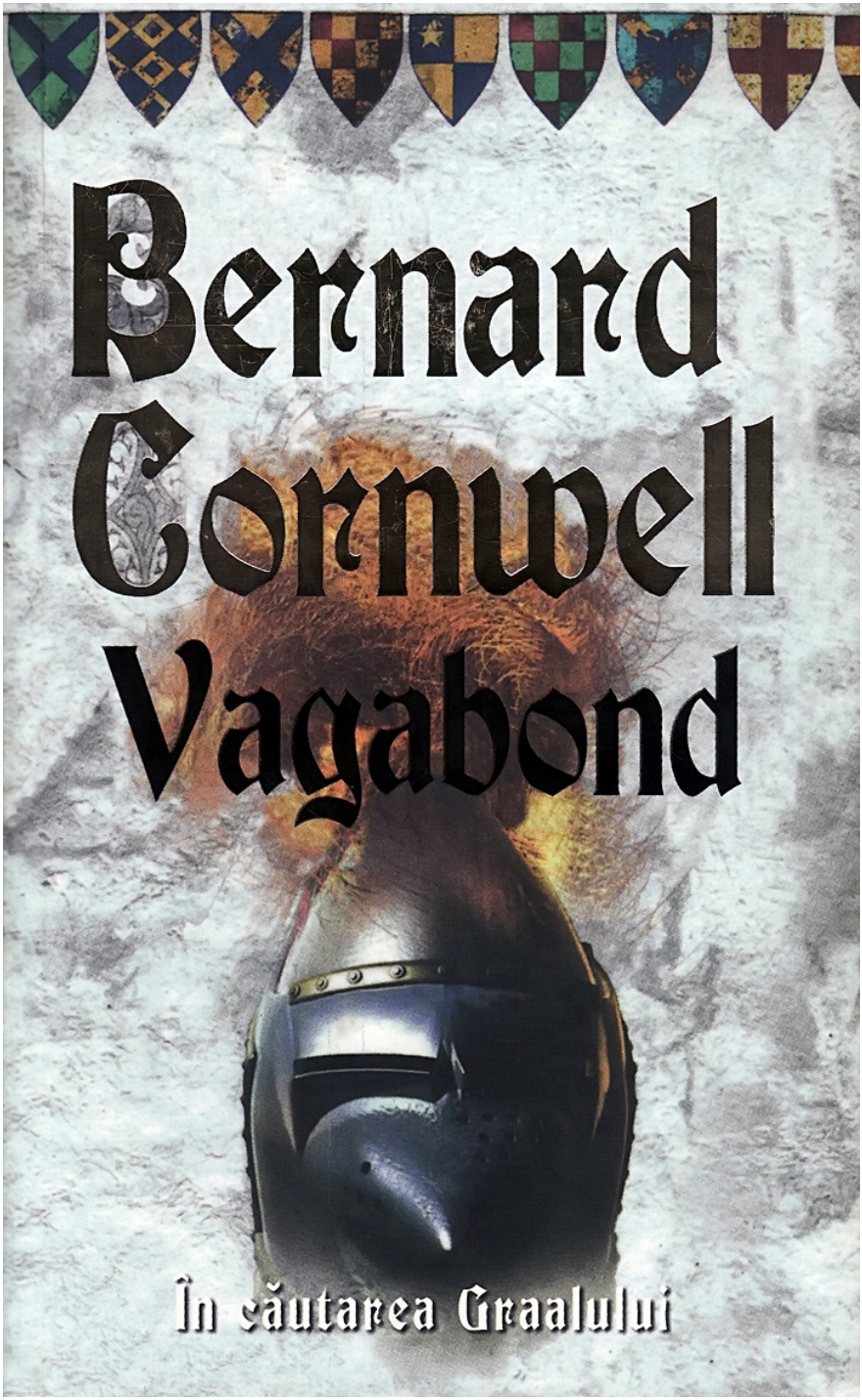
Bernard Cornwell

Vagabond

În căutarea Graalului

BERNARD CORNWELL

VAGABOND
ÎN CĂUTAREA GRAALULUI

Traducere din limba engleză
BIANCA I. NEGRU

Lui June și Eddie Bell,
prietenie și recunoștință

Bernard Cornwell s-a născut la Londra și a crescut în Essex, iar acum trăiește cea mai mare parte a timpului în SUA, împreună cu soția sa. Pe lângă romanele sale de succes din seria *Sharpe* Bernard Cornwell este autorul faimoaselor din seria *Starbuck Chronicles,* al apreciatei trilogii, *Warlord* și al recentului bestseller *Gallows Thief.*

Vagabondul este cea de-a doua carte din seria *În căutarea Graalului* care a început cu *Harlequin.*

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI

Săgeți de pe deal

PARTEA A DOUA

Asediul din iarnă

PARTEA A TREIA

Paharnicul Regelui

NOTE ISTORICE

PARTEA ÎNTÂI
Anglia, octombrie 1346
Săgeți de pe deal

Era octombrie, trecuse vremea în care vitele erau măcelărite înainte de iarnă și vânturile nordice aduceau promisiuni de gheață. Frunzele de castan foșneau aurii, fagii erau copaci de foc, iar stejarii păreau făcuți din bronz. Thomas din Hookton, cu femeia lui, Eleanor, și prietenul lui, părintele Hobbe, sosiră pe înserate la ferma din deal, dar fermierul refuză să le deschidă ușa. Le strigă însă din spatele peretelui de lemn că trecătorii puteau să înnopteze în grajd. Ploaia se auzea cum cădea pe acoperișul format din paie mucegăite. Thomas conduse singurul lor cal sub acoperișul pe care urmau să îl împartă cu un maldăr de lemne, șase porci într-un țarc de lemn solid și niște pene rămase de la o găină jumulită. Penele îi aduseră aminte părintelui Hobbe că era ziua Sfântului Gallus și îi povesti lui Eleanor cum binecuvântatul sfânt, venind acasă într-o noapte de iarnă, găsise un urs furându-i mâncarea.

— I-a spus animalului să plece! spuse părintele Hobbe. S-a răstit la el, da așa a făcut, iar apoi l-a pus să îi aducă lemne pentru foc.

— Am văzut un desen cu asta, spuse Eleanor. Ursul nu a devenit servitorul lui?

— Asta s-a întâmplat pentru că Gallus era un om sfânt, explică părintele Hobbe. Urșii nu ar aduce lemne pentru foc pentru oricine! Ci doar pentru oameni sfinți.

— Un om sfânt, interveni Thomas, marele sfânt al găinilor. Thomas știa totul despre sfinți, chiar mai mult decât părintele Hobbe. De ce ar vrea o găină un sfânt? continuă el sarcastic.

— Gallus e marele sfânt al găinilor? întrebă Eleanor, confuză din cauza tonului lui Thomas. Nu al urșilor?

— Al găinilor, confirmă părintele Hobbe. De fapt, al tuturor păsărilor de curte.

— Dar de ce? vru Eleanor să știe.

— Pentru că odată a alungat un demon dintr-o tânără fată.

Părintele Hobbe, cu fața lui lată și părul ca țepii unui arici, se născuse într-o familie de țărani, era solid, tânăr și nerăbdător și un om căruia îi plăcea să spună povești despre sfinți binecuvântați.

— O mulțime de cardinali au încercat să alunge demonul, continuă el, și toți au eșuat, însă binecuvântatul Gallus a venit și a blestemat demonul. L-a blestemat! Și demonul a urlat înfricoșat. Părintele Hobbe își flutură mâinile în aer ca să imite starea de panică a spiritului rău – și apoi a zburat din trupul ei, așa a făcut, și arăta ca o găină neagră, o puiandră. O puiandră neagră.

— Nu am văzut niciodată vreun desen cu asta! exclamă Eleanor cu accentul ei englezesc, apoi, uitându-se afară pe ușa hambarului, adăugă melancolică: Dar aș vrea să văd un urs adevărat cărând lemne pentru foc.

Thomas stătea lângă ea și se uita la amurgul umed, înnegurat de o ceață ușoară. Nu era sigur că era ziua Sfântului Gallus pentru că pierduse socoteala zilelor pe drum. Poate era deja Sfântul Andrei? Era octombrie, asta știa, și mai știa că trecuseră o mie trei sute patruzeci și șase ani de când se născuse Hristos, dar nu era sigur ce zi era. Era ușor să pierzi socoteala. Tatăl lui recitase într-o sâmbătă toate ceremoniile de duminică și a trebuit să o facă din nou ziua următoare. Thomas își făcu pe ascuns semnul crucii. Era fiul nelegitim al unui preot și asta se zicea că aduce ghinion. Tremură. Era ceva apăsător în aer, dar nu din cauza soarelui ce apunea, nici din cauza norilor de ploaie și nici a ceții. „Domnul să ne ajute“, gândi el, dar era ceva rău în acest amurg și își făcu din nou semnul crucii și spuse în sinea lui o rugăciune către Sfântul Gallus și ursul lui ascultător. În Londra fusese un urs care dansa, ce avea în loc de dinți niște cioturi galbene, putrezite, iar blana lui maro era îmbibată cu sânge de la împunsăturile stăpânului său. Câinii străzii îl mârâiseră, se furișaseră pe lângă el și se retrăseseră atunci când ursul s-a repezit la ei.

— Când ajungem la Durham? întrebă Eleanor, de data aceasta vorbind în franceză, limba ei maternă.

— Mâine, cred, răspunse Thomas, uitându-se încă spre nord, unde întunericul dens acoperea pământul. A întrebat, îi explică în engleză părintelui Hobbe, când o să ajungem în Durham.

— Mâine, cu voia lui Dumnezeu, spuse preotul.

— Mâine poți să te odihnești, îi promise Thomas lui Eleanor în franceză.

Era însărcinată cu un copil care, cu voia lui Dumnezeu, urma să se nască în primăvară. Thomas nu era sigur ce simțea despre faptul că urma să fie tată. Se părea că era prea devreme pentru el să devină mai responsabil, dar Eleanor era fericită și el se bucura să îi facă pe plac, așa că îi spusese că și el era fericit. Câteodată așa și era.

— Şi mâine, spuse părintele Hobbe, o să căutăm răspunsurile.

— Mâine, îl corectă Thomas, o să punem întrebările.

— Dumnezeu nu ne-a lăsat să venim până aici să fim dezamăgiţi, spuse părintele Hobbe, iar apoi, ca schimbe subiectul, desfăcu traista cu puţinele lor merinde. Asta e toată pâinea care a mai rămas, spuse el, şi ar trebui să păstrăm nişte brânză şi un măr pentru micul dejun. Făcu semnul crucii deasupra mâncării, binecuvântând-o, apoi rupse pâinea tare în trei bucăţi. Ar trebui să mâncăm până se înserează.

Întunericul aduse cu el şi un aer rece. Plouă puţin, după care vântul se potoli. Thomas dormea cel mai aproape de uşa grajdului şi, după ce se potoli vântul, se trezi din cauza unei lumini de pe cerul nordic.

Se întoarse, se ridică şi uită că îi era frig, foame, uită toate micile disconforturi cicălitoare ale vieţii, pentru că vedea Graalul. Sfântul Graal, cea mai de preţ moştenire lăsată de Hristos omului, pierdut toate aceste mii de ani şi mai mult, iar el putea să îl vadă strălucind pe cer, ca sânge strălucitor, luminos ca aura unui sfânt. Raze de un luciu orbitor umpleau cerul.

Thomas voia să creadă. Voia ca Graalul să existe. Credea că, dacă Graalul ar fi fost descoperit, atunci tot răul din lume s-ar scurge în adâncimi. Voia atât de mult să creadă, iar în acea noapte de octombrie văzu Graalul ca o cupă în flăcări înspre nord. Ochii i se umplură de lacrimi, încât imaginea i se tulbură. Însă tot putea să îl vadă şi i se părea că ieşeau aburi din sfânta cupă. În spatele lui, în trepte ridicându-se spre înălţimile cerului, erau rânduri de îngeri cu aripile atinse de foc. Tot cerul dinspre nord era fumuriu, auriu şi stacojiu, strălucind în noapte, semănând, parcă, îndoială în sufletul lui Thomas.

— Oh Doamne! spuse el cu voce tare, aruncă pătura şi îngenunche în pragul uşii grajdului. Oh Doamne!

— Thomas! Eleanor de lângă el se trezise. Se ridică şi privi în noapte. Foc, spuse ea în franceză, *e 'est un incedie*[1]. Vocea îi tremura.

— *C 'est un incendie?* întrebă Thomas, apoi se trezi de-a binelea şi văzu că, într-adevăr, era un incendiu mare la orizont de unde flăcările fierbeau, luminând în nori o prăpastie sub forma unei cupe.

— E o armată acolo, şopti Eleanor în franceză. Priveşte!

Arătă spre o altă lumină, mai îndepărtată.

Mai văzuseră asemenea lumină pe cerul Franţei, strălucirea flăcării reflectată în nori, unde armata englezească îşi croia drum prin Normandia şi Picardia.

Thomas încă se uita spre nord, dar acum dezamăgit. Era o armată? Nu era Graalul?

— Thomas?

Eleanor era îngrijorată.

— E doar un zvon, spuse el.

Era fiul nelegitim al unui preot și fusese crescut cu Sfintele Scripturi. În Evanghelia lui Matei se promitea că, atunci când va veni sfârșitul lumii, vor fi bătălii și zvonuri despre bătălii. Scripturile promiteau că lumea se va sfârși din pricina multor războaie și a sângelui vărsat. În ultimul sat, unde oamenii îi urmăriseră suspicios, un preot ursuz îi acuzase că ar fi spioni scoțieni. Părintele Hobbe se enervase când auzise asta, amenințând că îl lovește pe preot, însă Thomas reușise să îi calmeze pe amândoi, iar apoi vorbise cu un cioban care zicea că văzuse fum dinspre dealurile nordice. Scoțienii, susținea ciobanul, se îndreptau spre sud, deși soția preotului lua în râs spusele ciobanului, zicând că trupele scoțiene nu erau altceva decât văcari.

— Ferecați-vă ușile la noapte, îi sfătui ea, și o să vă lase în pace.

Lumina îndepărtată dispăruse. Nu era Graalul.

— Thomas, se încruntă Eleanor la el.

— Am avut un vis, spuse el, doar un vis.

— Am simțit copilul mișcând, zise ea și îl atinse pe umăr. Ne vom căsători?

— În Durham, promise el. El era fiu nelegitim și nu voia să poarte aceeași povară și copilul lui. Vom ajunge mâine în oraș, o asigură pe Eleanor, ne vom căsători în biserică, iar apoi vom pune întrebări.

Se ruga ca unul dintre răspunsuri să fie că Graalul nu există. Să fie un vis, doar un truc din foc și nor pe cer, noaptea, altfel Thomas se temea că îl va duce la nebunie. Voia să abandoneze această căutare. Voia să renunțe la Graal și să se întoarcă la ceea ce era înainte și la ceea ce voia să devină: arcaș al Angliei.

Bernard de Taillebourg, francez, călugăr dominican și inchizitor, își petrecu noaptea de toamnă într-o cocină pentru porci, iar când lumina zilei aduse o ceață rară și albă, căzu în genunchi și îi mulțumi lui Dumnezeu pentru privilegiul de a fi dormit pe paie murdare. Apoi, amintindu-și de treburile sale importante, spuse o rugăciune către Sfântul Dominic, implorându-l să vorbească cu Dumnezeu să facă acea zi bună de muncă.

— Așa cum flacăra din gura ta ne luminează cu adevărul, spuse el

tare, aşa să ne lumineze şi nouă calea spre reuşită.

Se balansă în faţă cuprins de emoţie şi se lovi cu capul de un stâlp din piatră care susţinea un colţ al cocinii. Durerea îi înţepă tot craniul, iar el continuă să îşi provoace durere, apăsând fruntea pe piatră şi julindu-şi pielea, şi nu se opri până nu simţi sângele picurându-i pe nas.

— Binecuvântate Dominic, strigă el, binecuvântate Dominic! Slăvit fie Domnul pentru gloria Sa! Luminează-ne calea!

Sângele i se scursese pe buze şi îl linse, ilustrând toată durerea pe care sfinţii şi martirii o îndураseră pentru Biserică. Mâinile lui erau încleştate, iar pe faţa lui răvăşită se lăţi un zâmbet.

Ostaşii care, cu o noapte mai devreme, arseseră aproape un sat întreg, siluiseră femeile care nu reuşiseră să fugă şi omorâseră bărbaţii care încercaseră să protejeze femeile, acum îl priveau pe preot care continua să se dea cu capul de piatra pătată cu sânge.

— Dominic, gâfâia Bernard de Taillebourg. O, Dominic!

Unii dintre ostaşi îşi făcură semnul crucii pentru că recunoşteau un om sfânt când vedeau unul. Unul sau doi chiar se aşezaseră în genunchi, deşi era ciudat să îngenuncheze în armurile lor, dar majoritatea îi priveau curios pe preot şi pe servitorul lui care stătea în afara cocinii, uitându-se la rândul lui la ei.

Servitorul, ca şi Bernard de Taillebourg, era francez, dar ceva din apariţia tânărului sugera o origine mai exotică. Pielea lui era gălbuie, aproape la fel de întunecată ca a unui maur, iar părul lui lung, negru şi slinos, precum şi faţa îngustă îi confereau o înfăţişare sălbatică. Purta armură şi sabie şi, deşi nu era altceva decât servitor al unui preot, mergea cu încredere şi demnitate. Îmbrăcămintea lui era elegantă, arătând nelalocul ei pe lângă armata zdrenţuită. Nimeni nu îi ştia numele. Şi nici nu voia nimeni să-l întrebe, aşa cum nimeni nu voia să-l descoasă de ce nu mânca sau nu vorbea niciodată cu ceilalţi servitori, ci stătea, mofturos, la o parte. Acum, misteriosul servitor privea ostaşii, iar în mâna stângă ţinea un cuţit cu lama foarte lungă şi subţire. Imediat ce ştiu că se uitau destui oameni la el, balansă cuţitul pe un deget întins. Cuţitul era echilibrat pe vârful degetului şi nu străpungea pielea servitorului datorită unui deget tăiat al unei mănuşi din armură, pe care îl purta ca pe o teacă. Îşi scutură degetul şi cuţitul se învârti în aer, lama strălucind doar pentru a coborî, cu vârful în jos, înapoi echilibrat pe degetul lui. Servitorul nu se uitase niciodată la cuţit, ci îi privise în continuare, cu ochii lui negri, pe ostaşi. Preotul, neavând ochi pentru spectacolul servitorului său, cu obrajii picuraţi

de sânge, continua să urle rugăciuni.

— Dominic! Dominic! Luminează-ne calea!

Cuțitul se învârti din nou, lama lui vrăjită tăind parcă lumina începătoșată a dimineții.

— Dominic! Îndrumă-ne! Îndrumă-ne!

— Pe cai! Încălecați! Mișcați-vă! Un om cu părul cărunt, cu scutul aruncat pe umărul stâng, își făcu loc printre privitori. Nu avem toată ziua! La ce naiba vă holbați toți? Isuse Hristoase pe nenorocita Ta cruce, ce e asta, afurisitul de târg Eskdale? Pentru numele lui Dumnezeu, mișcați-vă! Mișcați-vă! Scutul de pe umărul lui avea ca blazon o inimă roșie, însă vopseaua era așa ștearsă, iar acoperitoarea de piele așa zgâriată, încât semnul nu se prea înțelegea. Oh Dumnezeule! Bărbatul îi văzuse pe dominican și pe servitorul acestuia. Părinte, plecăm acum. Chiar acum! Nu aștept rugăciuni. Se întoarse către oamenii lui. Încălecați! Mișcați-vă oasele! Munca necuratului trebuie înfăptuită!

— Douglas! tresări dominicanul.

Omul cu părul cărunt se întoarse brusc.

— Numele meu este Sir William, părinte, și ai face bine să nu uiți asta.

Preotul clipi. Părea să fie confuz, încă prins în extazul dureroasei lui rugăciuni, apoi se înclină ușor, ca și cum își recunoștea vina că folosise prenumele lui Sir William.

— Îi vorbeam binecuvântatului Dominic, explică el.

— Aha, bine! Sper că l-ai rugat să îndepărteze ceața asta blestemată!

— Și ne va arăta calea azi! Ne va îndruma!

— Atunci ar face bine să își încalțe cizmele afurisite, mârâi Sir William Douglas, cavaler de Liddesdale, pentru că noi plecăm indiferent dacă sfântul tău e gata sau nu.

Armura lui Sir William era uzată din bătălii și peticită cu inele mai noi. Rugina se vedea la margini și la coate. Scutul lui șters, ca și fața lui bătută de vreme erau brăzdate de lovituri. Avea patruzeci și șase de ani și părea să tot aibă câte o cicatrice de sabie, săgeată sau suliță pentru fiecare din acei ani care îi albiseră părul și barba. Acum trăgea de poarta grea a cocinii să o deschidă.

— În șa părinte! Am un cal pentru tine.

— O să merg pe jos, spuse Bernard de Taillebourg, ridicând un băț mare cu o porțiune de material din piele trecut prin vârf, așa cum a mers și Domnul nostru.

— Atunci nu o să te uzi traversând pâraiele, nu e așa? chicoti Sir William. O să mergi pe apă, părinte? Și tu și servitorul tău?

Aflat printre oamenii lui, nu părea impresionat de preotul francez și nici să își facă griji pentru servitorul bine înarmat, dar Sir William era faimos pentru faptul că nu se temea de nici un om. Era o căpetenie care apela la crimă, incendiere, sabie și lance pentru a-și proteja țara, iar un preot violent din Paris nu prea îl putea impresiona. Se poate spune pe drept cuvânt că lui Sir William nu îi plăceau preoții, însă regele îi ordonase să îl ia pe Bernard de Taillebourg în raidul din acea dimineață, iar el acceptase neavând încotro.

În jurul lui, ostașii se suiau în șa. Erau ușor înarmați, pentru că nu se așteptau să întâlnească inamici. Câțiva, ca Sir William, purtau scuturi, dar majoritatea se mulțumiseră doar cu câte o sabie. Bernard de Taillebourg, cu roba lui de călugăr umedă și împroșcată cu nămol, veni lângă Sir William.

— O să intri în oraș?

— Bineînțeles că nu o să intru în orașul acela blestemat. E armistițiu, ai uitat?

— Dar dacă e armistițiu...

— Dacă e armistițiu, atunci îi lăsăm în pace.

Engleza preotului francez era bună, dar îi luă câteva momente să înțeleagă ce voia să zică Sir William prin ultimele cuvinte.

— Nu o să se bată nimeni?

— Nu noi cu orașul. Și nu e nici o armată nenorocită de englezi pe o distanță de peste 160 de kilometri, așa că nu vor fi bătălii. Noi nu căutăm decât mâncare și nutreț, părinte. Mâncare și nutreț. Hrănești-ți oamenii și animalele și așa câștigi războaiele. În timp ce vorbea, Sir William se urcă pe calul care era ținut de scutier. Își împinse cizmele în scara de la șa, își smulse marginile cămășii de zale de sub coapse și apucă hățurile. O să te duc până aproape de oraș, părinte, dar dup-aia va trebui să te descurci singur.

— Să mă descurc? întrebă Bernard de Taillebourg, dar Sir William se întorsese deja și își mânase calul spre o potecă noroioasă ce ducea printre ziduri de piatră.

Două sute de călăreți înarmați, necruțători și mohorâți în acea dimineață cețoasă, șiroiau după el, iar preotul, lovit de caii mari și murdari, se chinuia să țină pasul cu ei. Servitorul îl urma cu o aparentă nepăsare. Era, în mod evident, obișnuit să fie printre ostași și nu părea speriat de ei, ba ai fi zis că era mai familiarizat cu armele lui decât majoritatea oamenilor care îl urmau pe Sir William.

Dominicanul și servitorul lui călătoriseră către Scoția cu alți doisprezece soli trimiși regelui David al II-lea de către Filip de Valois, regele Franței. Ambasada fusese un strigăt de ajutor. Englezii arseseră totul în calea lor prin Normandia și Picardia, măcelăriseră armata regelui francez lângă un sat numit Crecy, iar arcașii lor dețineau acum douăsprezece fortificații în Bretania, în timp ce sălbaticii lor călăreți bântuiau ținuturile franceze pornind din proprietățile moșești din Gasconia ale lui Eduard din Anglia. Ca și cum asta nu ar fi fost de ajuns, ca să arate întregii Europe că Franța ar putea fi divizată, fără să suporte cineva consecințele, regele englez asedia acum marele port fortăreață Calais. Filip de Valois făcea tot ce îi stătea în putință să ridice asediul, însă iarna se apropia, iar nobilii bombăneau că regele lor nu era un războinic. Așa că Filip a apelat la regele Scoției, David, fiul lui Robert Bruce, îndemnându-l să invadeze Anglia. Regele Franței spera ca acesta să-l oblige pe Eduard să renunțe la asediul portului Calais, pentru a-și apăra patria. Scoțienii au cugetat asupra propunerii și s-au lăsat convinși de către solii regelui Franței că Anglia era neajutorată. Cum ar putea fi altfel? Armata regelui Eduard era dispersată la Calais, în Bretania și în Gasconia, lăsând Anglia fără apărare. Asta însemna că vechiul inamic era neajutorat, putea fi lesne cotropit și toate bogățiile Angliei așteptau să cadă în mâinile scoțienilor.

Și așa scoțienii au pornit spre sud.

Era cea mai mare armată pe care Scoția o trimisese vreodată peste graniță. Marii lorzi erau cu toții prezenți, fii și nepoții luptătorilor care umiliseră Anglia în măcelul de la Bannockburn, și acei lorzi își aduseseră ostașii care crescuseră cu greutăți și cu înfruntări continue la graniță. De data aceasta, fiind rost de jaf, lorzilor li se alăturaseră șefii clanurilor de la munte și de pe insule: căpetenii conducând oameni sălbatici ai triburilor, care vorbeau o limbă proprie și care luptau ca niște diavoli dezlănțuiți. Veniseră cu miile să se îmbogățească, iar solii francezi, după ce și-au îndeplinit misiunea, au plecat acasă să îi spună lui Filip de Valois că Eduard al Angliei va ridica sigur asediul de la Calais când va afla că scoțienii îi răvășeau ținuturile nordice.

Solii francezi navigaseră către casă, însă Bernard de Taillebourg rămăsese. Avea treabă în nordul Angliei, însă în primele zile ale invaziei nu simțise decât frustrare. Armata scoțiană era de douăsprezece mii de ori mai puternică, mai mare decât armata cu care Eduard al Angliei îi înfrânsese pe francezi la Crecy, însă, odată trecută

de graniță, marea armată se oprise să asedieze o fortăreață părăsită, apărată doar de treizeci și opt de oameni și, deși toți treizeci și opt au murit în cele din urmă, tot s-au irosit patru zile. Un timp a mai fost folosit la negocierea cu cetățenii din Carlisle, care au plătit pentru a li se cruța orașul. Apoi tânărul rege scoțian a risipit încă trei zile jefuind marea abație Black Canons din Hexham. Acum, zece zile după ce a trecut granița și după ce a colindat prin mlaștinile nordice ale Angliei, armata scoțiană a ajuns în sfârșit la Durham. Orașul a oferit o mie de lire de aur pentru a fi cruțat, iar regele David le-a dat două zile să strângă banii. Asta însemna că Bernard de Taillebourg avea două zile să găsească o modalitate de a intra în oraș, așa că, alunecând în nămol și pe jumătate orbit de ceață, îl urmări pe Sir William Douglas spre o vale, peste un râu și sus, pe un deal abrupt.

— În ce direcție e orașul? îl întrebă el pe Sir William.

— Când se ridică ceața o să îți arăt, părinte.

— O să respecte armistițiul?

— Sunt oameni sfinți în Durham, părinte, răspunse Sir William, strâmbându-se, dar, și mai bine, sunt oameni speriați.

Călugării orașului negociaseră răscumpărarea, iar Sir William îi sfătuise să nu accepte. Chiar dacă aceștia oferiseră o mie de lire, el considera că ar fi fost mai bine să îi omoare pe călugări și să ceară două mii, dar regele David nu fusese de acord. David Bruce își petrecuse cei mai mulți ani ai tinereții în Franța, așa că se considera un om cultivat, însă Sir William nu se prea împiedica de scrupule.

— O să fii în siguranță dacă o să poți să îți croiești drumul în oraș prin vorbă, îl asigură Sir William din nou pe preot.

Călăreții ajunseră în vârful dealului, iar Sir William se întoarse spre sud, de-a lungul dealului, urmând o potecă mărginită de ziduri de piatră, care ducea la un cătun părăsit cu patru căsuțe, aflate la o răscruce, care erau atât de joase încât acoperișurile șubrede și peticite păreau că înghit iarba răzleață. În mijlocul răscrucii, unde urmele noroioase înconjurau o porțiune de urzici și iarbă, o cruce de piatră era aplecată spre sud. Sir William își opri calul lângă monument și se uită la dragonul gravat ce încercuia arborele. Crucii îi lipsea un braț. O duzină dintre oamenii lui descălecară și intrară în căsuțele joase, dar nu găsiră pe nimeni și nimic, deși într-una din căsuțe tăciunii unui foc încă licăreau, așa că folosiră lemnul înăbușit ca să dea foc la cele patru acoperișuri din paie. Paiele nu se aprindeau pentru că erau așa de umede, încât pe ele începuseră să crească ciuperci.

Sir William coborî din șa și încercă să dărâme crucea ruptă, însă

aceasta nu se clinti din loc. Mormăi ceva în barbă din cauza efortului depus, după care văzu privirea dezaprobatoare a părintelui și se încruntă.

— Nu e tărâm sfânt, părinte. E doar englezesc. Se uită la dragonul gravat, cu gura căscată, ce se întindea pe arborele de piatră. Urât nenorocitul ăsta, nu e așa?

— Dragonii sunt creaturi păcătoase, lucrul diavolului, spuse Bernard de Taillebourg, așa că bineînțeles că este urât.

— Lucrul diavolului? Sir William lovi din nou crucea. Mama mea, explică el, în timp ce lovea a treia oară crucea în zadar, mi-a spus mereu că nenorociții de englezi și-au îngropat aurul furat sub cruci ale dragonilor.

Două minute mai târziu, crucea fusese dată la o parte și șase oameni se uitau, dezamăgiți, în gaura pe care aceasta o lăsase. Fumul de la acoperișurile care ardeau îngrășa ceața, se învârtejea deasupra drumului și se risipea în aerul mohorât al dimineții.

— Nu e aur, mormăi Sir William, apoi își chemă oamenii și îi conduse spre sud, departe de aerul înecăcios.

Căuta provizii care să fie duse la armata scoțiană, însă câmpurile erau goale. Focul căsuțelor incendiate ardea cu vâlvătăi roșii-aurii în ceața din spatele călăreților. Lucirea lui păli încet, până când nu se mai simți decât mirosul focului și, dintr-odată, umplând toată regiunea, un dangăt de clopote zăngăni în văzduh. Sir William, presupunând că sunetul venise dinspre est, trecu printr-o spărtură în perete și dădu într-o pășune unde își controlă calul și se urcă în șa. Ascultă sunetul, dar, din pricina ceții era imposibil de zis unde și la ce distanță se aflau clopotele. Sunetul a încetat la fel de brusc, cum a și început. Ceața se subția acum, sfâșiată de frunzele aurii ale unor ulmi. Ciuperci albe punctau pășunea pustiită, unde Bernard de Taillebourg căzu în genunchi, începând să se roage cu voce tare.

— Taci, părinte! tresări Sir William.

Preotul își făcu semnul crucii, ca și cum ar fi implorat cerurile să ierte lipsa de pietate al lui Sir William, care îi întrerupsese rugăciunea.

— Ai spus că nu e nici un dușman, se plânse el.

— Nu mă uit după inamici, spuse Sir William, sunt atent la animale. Sunt atent la tălăngi de vite sau de oi.

Însă Sir William părea destul de nervos pentru un om care nu căuta decât provizii. Se tot învârtea în șa, uitându-se prin ceață și încruntându-se la cel mai mic sunet scos de lanțurile de zăbală sau de copitele ce pășeau pe pământul umed. Se încruntă la ostașii de lângă

el să facă liniște. El era soldat cu mult înainte ca oricare din acești ostași să se fi născut și rămăsese în viață ascultându-și instinctele, iar acum, în această ceață umedă, simțea pericol. Simțurile îi spuneau că nu era nimic de care să se teamă, că armata engleză era departe, peste mări, dar, în același timp, simțea moartea și fără să își dea seama ce face, își scoase scutul de pe umăr și își trecu mâna stângă pe după mâner. Era un scut mare, unul făcut înainte ca oamenii să adauge plăcuțe de armură la costume, și era suficient de lat încât să acopere întreg corpul unui om.

Un soldat strigă de pe marginea pășunii și Sir William apucă mânerul sabiei, apoi văzu că soldatul exclamase numai la apariția bruscă a unor turnuri prin ceață, sus pe vârful dealului, chiar dacă în ambele părți ale văii ceața părea că plutește ca un râu. Pe partea cealaltă a râului estic, spre nord, la intersecția cu albeața spectrală a unei alte creste de deal, se vedeau o catedrală mare și un castel. Se înălțau din ceață, vaste și întunecate, ca niște clădiri din imaginația rău-prevestitoare a unui vrăjitor, iar servitorul lui Bernard de Taillebourg, care simțea că nu mai văzuse civilizație de săptămâni întregi, se uita, parcă fermecat la cele două clădiri. Călugări în robe negre se îngrămădeau în două din cele mai înalte turnuri, iar servitorul îi văzu arătând către călăreții scoțieni.

— Durham, mormăi Sir William.

Clopotele, credea el, îi chemau pe credincioși la rugăciunea de dimineață.

— Trebuie să merg acolo!

Dominicanul se ridică din genunchi și, luându-și bățul, se îndreptă către orașul învăluit în ceață.

Sir William își mână calul până în fața francezului.

— Unde te grăbești, părinte? ceru el să știe, iar de Taillebourg încercă să treacă pe lângă scoțian, dar se auzi un sunet ascuțit și deodată o sabie rece, grea și cenușie stătea în fața dominicanului. Te-am întrebat: Unde te grăbești, părinte?

Vocea lui Sir William era la fel de rece ca și sabia sa; apoi, alertat de către unul dintre oamenii săi, se uită în altă parte și-l văzu pe servitorul preotului cu arma pe jumătate scoasă din teacă.

— Dacă omul tău nu își bagă sabia în teacă, spuse Sir William cu o voce joasă, dar în care se simțea amenințarea, o să mănânc la cină carnea de pe el.

De Taillebourg spuse ceva în franceză, iar servitorul își puse șovăielnic sabia înapoi în teacă. Preotul se uită la Sir William.

— Nu te temi pentru sufletul tău de muritor? întrebă el.

Sir William zâmbi, făcu o pauză și se uită peste vârful dealului, însă nu văzu nimic prin ceața deasă, așa că puse nervozitatea lui de mai devreme pe seama imaginației. Rezultatul, poate, excesului de carne de vită și de porc și de vin din seara precedentă. Scoțienii sărbătoriseră capturarea abației din Durham, iar aceasta o dusese bine, judecând după cămară și pivniță, dar ospețele bogate le dădeau oamenilor premoniții.

— Îl am pe preotul meu care să se îngrijească de sufletul meu, spuse Sir William, apoi ridică vârful sabiei pentru a-l forța pe de Taillebourg să se uite în sus. De ce un francez are treabă cu dușmanii noștri din Durham? ceru el să știe.

— Sunt treburi ale Bisericii, spuse de Taillebourg ferm.

— Nu mă interesează ale cui sunt treburile, zise Sir William. Tot vreau să știu.

— Oprește-mă, spuse de Taillebourg, împingând la o parte lama sabiei, și o să-i cer regelui să te pedepsească, Bisericii să te excomunice și Sfântului Părinte să îți trimită sufletul la pierzanie. O să chem...

— Tacă-ți naibii gura! spuse Sir William. Părinte, crezi că mă poți speria? Regele nostru e un cățeluș, iar Biserica face ce îi spun stăpânii cu bani. Își puse sabia la gâtul dominicanului. Acum spune-mi ce treburi ai. Spune-mi de ce un francez stă cu noi, în loc să se ducă acasă cu compatrioții săi. Spune-mi ce cauți în Durham.

Bernard de Taillebourg își încleștă degetele în jurul crucifixului care îi atârna la gât și îl îndreptă către Sir William. La orice alt om, acest gest ar fi trecut drept o manifestare a fricii, dar dominicanul părea că amenință sufletul lui Sir William cu puterile cerului. Sir William abia privi lacom crucifixul, ca și cum i-ar fi cercetat valoarea, dar crucea era făcută din lemn, iar Hristos, chinuit de agoniile morții, era sculptat într-un os galben. Dacă figurina ar fi fost din aur, poate că Sir William ar fi luat bijuteria, dar așa, scuipă cu dezgust. Câțiva dintre oameni, temându-se de Dumnezeu mai mult decât stăpânul lor, își făcură semnul crucii, însă pe cei mai mulți nu păru să îi intereseze. Se uitau mai atenți la servitor, pentru că părea periculos, dar un cleric de vârstă mijlocie din Paris, oricât de violent ar fi fost, nu îi înspăimânta.

— Și ce o să faci? întrebă de Taillebourg. O să mă omori?

— Dacă trebuie, spuse Sir William neîndurător.

Prezența preotului din solia franceză era un mister, iar faptul că el

rămăsese când toți ceilalți plecaseră nu făcea altceva decât să adâncească misterul. Un soldat vorbăreț, unul dintre francezii care aduseseră două sute de armuri drept dar pentru scoțieni, îi spusese lui Sir William că preotul era în căutarea unei comori mari. Dacă acea comoară se afla în Durham, atunci Sir William voia să știe. Voia și el o parte.

— Am mai omorât preoți până acum, îi spuse el lui de Taillebourg, iar un preot mi-a vândut o dispensă pentru omoruri, așa că să nu crezi că îmi e frică de tine sau de Biserica ta. Nu există păcat care să nu poată fi răscumpărat sau scuză care să nu poată fi obținută.

Dominicanul ridică din umeri. Doi dintre oamenii lui Sir William erau în spatele lui, cu săbiile scoase. Înțelese că acești scoțieni chiar i-ar omorî și pe el, și pe servitorul său. Acești oameni care-l urmau pe Douglas cu blazonul lui cu inimă roșie erau bandiți de la graniță, crescuți pentru bătălii, așa cum un câine de vânătoare e crescut pentru a goni după vânat. Dominicanul știa că nu avea rost să continue să le amenințe sufletele, pentru că nu dădeau atenție la asta.

— Mă duc în Durham, spuse de Taillebourg, să caut un om.

— Ce om? întrebă Sir William cu sabia încă la gâtul preotului.

— E călugăr, explică de Taillebourg cu răbdare, și un om bătrân acum, atât de bătrân încât s-ar putea să nici nu mai fie în viață. E francez, un benedictin care a fugit din Paris acum mulți ani.

— De ce a fugit?

— Pentru că regele îi voia capul.

— Capul unui călugăr? spuse Sir William sceptic.

— Nu a fost mereu un benedictin, spuse de Taillebourg. Înainte a fost templier.

— Ah, începu Sir William să înțeleagă.

— Și știe unde e îngropată o comoară mare, continuă de Taillebourg.

— Comoara Templierilor?

— Se spune că ar fi ascunsă în Paris, adăugă de Taillebourg. I s-a pierdut urma în toți acești ani, dar noi am descoperit abia anul trecut că francezul e în viață și că se află în Anglia. Benedictinul fusese odată sacristanul templierilor. Știi ce înseamnă asta?

— Nu mă trata cu superioritate, părinte, spuse Sir William rece.

De Taillebourg înclină din cap, semn că recunoștea justețea reproșului.

— Dacă există vreun om care să știe unde se află Comoara Templierilor, continuă el umil, acesta e omul care a fost sacristanul

lor. Am auzit că acel om trăiește în Durham.

Sir William își retrase sabia. Tot ce spusese preotul avea sens. Cavalerii Templieri, un ordin de luptători călugări, care juraseră să apere căile pelerinilor dintre creștinătate și Ierusalim, deveniseră atât de bogați încât averea lor depășea imaginația oricărui rege. Aceasta fusese o prostie, pentru că stârniseră invidia regilor, iar regii pizmași erau niște dușmani crânceni. Regele Franței era un asemenea inamic, care ordonase ca templierii să fie distruși. La porunca lui fusese pusă la cale acuzarea lor de erezie, juriști deformaseră adevăruri fără să întâmpine vreo piedică, iar templierii fuseseră suprimați. Conducătorii lor fuseseră arși pe rug, iar pământurile lor confiscate, însă comorile lor, legendarele comori ale templierilor, nu fuseseră niciodată găsite, iar sacristanul ordinului, omul răspunzător de siguranța comorilor, sigur trebuia să cunoască soarta acestora.

— Când au dispărut templierii? întrebă Sir William.

— Acum douăzeci și nouă de ani, răspunse de Taillebourg.

„Deci sacristanul mai putea fi în viață", se gândea Sir William. Ar fi bătrân, dar în viață. Sir William își puse sabia în teacă, convins de povestea lui de Taillebourg. Dar nimic din toată istoria nu era adevărat, în afara faptului că exista un călugăr bătrân în Durham, care însă nu era francez și nu fusese niciodată templier, și era foarte posibil să nu știe nimic despre Comoara Templierilor. Dar Bernard de Taillebourg vorbise așa de convingător, iar povestea comorii dispărute era una care străbătea toată Europa, spusă de fiecare dată când oamenii se strângeau și depănau povești legate de minuni. Sir William voia ca povestea să fie adevărată și asta, mai mult decât orice, îl convinse că așa și era.

— Dacă-l găsești pe acest om, îi spuse el lui de Taillebourg, dacă trăiește și dacă găsești comoara, va fi pentru că noi am făcut asta posibil. Va fi pentru că noi te-am adus aici și pentru că noi te-am protejat în timpul călătoriei până la Durham.

— Într-adevăr, Sir William, spuse de Taillebourg.

Sir William fu surprins de faptul că părintele îi dăduse dreptate. Se încruntă, se învârti în șa și se uită la dominican ca și cum măsura credibilitatea preotului.

— Așa că trebuie să împărțim comoara, ceru el.

— Bineînțeles, răspunse imediat de Taillebourg.

Sir William nu era un prost. Dacă îl lăsa pe preot să intre în Durham, nu îl va mai vedea niciodată. Sir William se învârti iar în șa și se uită spre nord, către catedrală. Comoara Templierilor se spunea

că e aurul Ierusalimului, mai mult aur decât puteau oamenii să își imagineze, iar Sir William era destul de sincer încât să accepte și el că nu deținea resursele necesare de a distrage atenția de la o parte din acea comoară cât să o ducă până la Liddesdale. Trebuia să recurgă la ajutorul regelui. David al II-lea era un om slab, puțin cam înmuiat și prea îmbunat de viața dusă în Franța, dar regii dețineau resurse interzise cavalerilor. Iar David din Scoția ar putea vorbi cu Filip al Franței ca de la egal la egal, în timp ce orice mesaj de la William Douglas ar fi ignorat la Paris.

— Jamie, se răsti la nepotul lui care era unul din cei doi oameni care îl păzeau pe de Taillebourg, tu și Dougal îl veți duce pe preot înapoi la rege.

— Trebuie să îmi dai drumul, protestă Bernard de Taillebourg.

Sir William se aplecă din șa.

— Vrei să îți tai testiculele preoțești ca să îmi fac o punguță? zâmbi spre dominican și apoi se uită iar la nepotul său. Spune-i regelui că acest preot francez are informații care ne interesează și cere-i să aibă grijă de el până mă întorc eu.

Sir William se decise că, dacă era un preot francez bătrân în Durham, atunci acesta ar trebui interogat de către servitorii regelui Scoției, iar informațiile călugărului, dacă deținea așa ceva, puteau fi mai târziu vândute regelui francez.

— Ia-l, Jamie, comandă el, și fii atent la nenorocitul de servitor. Ia-i sabia!

James Douglas rânji la gândul că un amărât de preot și servitorul lui i-ar putea cauza probleme, dar își ascultă unchiul. Îi ceru servitorului să-i predea sabia, iar când omul se împotrivi ordinului, Jamie își trase pe jumătate sabia din teacă. De Taillebourg își instrui imediat servitorul să asculte ordinul și sabia fu predată. Jamie Douglas rânjea în timp ce-și atârna sabia la cingătoare.

— Nu o să mă deranjeze, unchiule.

— Plecați, spuse Sir William și privi cum nepotul și camaradul lui, amândoi călare pe niște armăsari capturați pe tărâmurile Percy în Northumberland, îl escortau pe preot și pe servitorul acestuia înapoi la tabăra regelui. Cu siguranță, preotul se va plânge regelui și lui David, care era mult mai slab decât marele său tată, iar acesta își va face griji pentru neplăcerile cauzate lui Dumnezeu și francezilor, dar și mai mult se va îngrijora pentru neplăcerile cauzate lui Sir William. Sir William zâmbi la acest gând, apoi văzu că o parte din oamenii lui de pe cealaltă parte a câmpului descălecaseră.

— Cine dracului v-a zis să descălecați? strigă el nervos, după care văzu că nu erau de fapt oamenii lui, ci străini apăruți dintre fâșiile de ceață, apoi își aduse aminte de instinctele sale și își reproșă faptul că pierduseră atâta timp cu preotul.

Și, în timp ce înjura, prima săgeată licări dinspre sud. Șuieră, o pană plutind prin aer, apoi ajunse la destinație și trosni ca un satâr tăind carne. Se auzi o bufnitură puternică, întreruptă de ruptura oțelului în mușchi și terminându-se cu zgârietura lamei de un os, apoi un scâncet din partea victimei și un moment de liniște.

Și după aceasta, țipătul.

Thomas din Hookton auzi dangătul clopotelor răsunând puternic și grav. Nu era sunetul obișnuit clopotelor de biserică din sate, ci semnala o putere desăvârșită. „Durham", se gândi el, și se simți deodată obosit în urma călătoriei îndelungate.

Totul începuse în Picardia, pe un câmp ce duhnea din cauza leșurilor de oameni și de cai, un loc cu flamuri căzute, arme frânte și săgeți irosite. Anglia înregistrase o mare victorie, iar Thomas se întreba de ce încă gândul la luptă îl făcea să se simtă amorțit și nervos. Englezii se îndreptau către nord, pentru a asedia fortăreața Calais, dar Thomas, obligat să îl servească pe contele de Northampton, primise permisiunea acestuia de a duce un camarad rănit la Caen, unde era un doctor extraordinar. Însă la vremea aceea se decretase că nimeni nu avea voie să părăsească armata fără permisiunea regelui, prin urmare, contele intervenise pe lângă rege. Astfel a aflat Eduard Plantagenet de Thomas din Hookton și că tatăl acestuia fusese preot, născut într-o familie de francezi exilați, numită Vexille. Se zvonea că familia Vexille posedase odată Graalul. Și, deși era doar un zvon, o poveste într-o lume dificilă, ea se referea la Sfântul Graal, lucrul cel mai de preț care a existat vreodată, dacă într-adevăr existase; regele îl interogase pe Thomas din Hookton, iar Thomas încercase să deformeze adevărul despre Graal, dar apoi, cardinalul din Durham, care luptase în prima linie care înfrânsese asalturile francezilor, spusese că tatăl lui Thomas fusese închis la Durham.

— Era nebun, zisese cardinalul regelui, nu era în toate mințile! Așa că l-au închis la Durham.

— A vorbit despre Graal? întrebase regele, iar cardinalul îi răspunsese că era un singur om în dioceză care ar putea ști, un călugăr bătrân, numit Hugh Collimore, cel care avusese grijă de nebunul Ralph Vexille, tatăl lui Thomas.

Regele poate că nu ar mai fi dat atenție acestor povești bisericești, dacă Thomas nu ar fi recuperat moștenirea tatălui său, lancea Sfântului George, folosită în bătălia care a lăsat atâția morți pe panta verde de deasupra satului Crecy. În bătălia aceea fusese rănit prietenul și comandantul lui Thomas, Sir William Skeat, pe care acesta voia să îl ducă la un doctor în Normandia, dar regele insistase ca arcașul englez să plece la Durham și să vorbească cu călugărul Collimore. Așa îl dusese tatăl lui Eleanor pe Sir William Skeat la Caen, iar Thomas, Eleanor și părintele Hobbe merseseră cu capelanul regal și un cavaler de la curtea regelui Eduard până în Anglia, dar la Londra capelanul și cavalerul se îmbolnăviseră de febră, iar Thomas și însoțitorii lui fuseseră nevoiți să călătorească singuri către nord, iar acum erau aproape de Durham, într-o dimineață cețoasă, ascultând clopotele catedralei. Eleanor, ca și părintele Hobbe, era nerăbdătoare, deoarece credea că descoperirea Graalului ar aduce pace și justiție într-o lume cu prea multe case arse. „Nu ar mai exista suferință, se gândea Eleanor, și nici război și poate chiar nici boli."

Și Thomas voia să creadă asta. Dorea din tot sufletul ca viziunea lui să fie reală, nu flacără și fum, totuși dacă Graalul exista, se gândea că acesta s-ar afla într-o mare catedrală, apărată de îngeri. Dacă nu, Graalul era pierdut pentru această lume, și, dacă nu ar exista nici un Graal pe pământ, atunci Thomas își punea speranța într-un arc de război făcut din lemn de tisă italian, vopsit negru, și legat cu cânepă, ce trimitea o săgeată din frasin, cu pene de gâscă în coadă și cu vârful de oțel. La mijlocul arcului, unde mâna lui stângă apuca lemnul de tisă, era o plăcuță de argint în care era gravată o creatură mitică, o bestie fabuloasă cu gheare, coarne, colți și solzi, ce reprezenta emblema familiei tatălui său, familia Vexille. Creatura ținea o cupă, despre care lui Thomas i se spusese că era Graalul. Întotdeauna Graalul. Îl chema, îl sfida, îi modela viața, schimba totul, dar totuși nu i se arătase decât într-un vis de foc. Era un mister, ca și familia lui, și, gândindu-se că poate călugărul Collimore ar putea dezlega acest mister, Thomas venise în nord. Se putea să nu afle nimic despre Graal, dar se aștepta să afle mai multe despre familia sa și, astfel, călătoria nu ar fi fost în van.

— Încotro? întrebă părintele Hobbe.

— Dumnezeu știe, spuse Thomas.

Ceața învăluia pământul.

— Clopotele răsunau din partea aceea.

Părintele Hobbe arătă către nord și est. Era energic, plin de

entuziasm și naiv de încrezător în simțul de orientare al lui Thomas, deși acesta nu știa, de fapt, unde se afla. Ajunseseră mai devreme la o răscruce și Thomas alesese la întâmplare drumul spre stânga, care, pe măsură ce urca, se pierdea în iarbă. Ciupercile creșteau pe pășunea înclinată care era umedă și îmbibată cu rouă, pe care iapa aluneca. Iapa lui Thomas căra bagajele lor mici, iar în unul din săculețele ce atârna de mânerii șeii, era o scrisoare de la episcopul de Durham adresată lui John Fossor, abatele din Durham.

„Preaiubit frate întru Hristos", începea scrisoarea și continua cu instrucțiunile către Fossor de a-i lăsa pe Thomas din Hookton și însoțitorii săi să-l întrebe pe călugărul Collimore despre părintele Ralph Vexille. „Nu o să-ți aduci aminte de el, pentru că a fost închis în casa ta înainte să vii în Durham, de fapt înainte să ocup eu scaunul episcopal, dar vor fi câțiva care vor ști de el, iar călugărul Collimore, dacă dă Domnul să fie încă în viață, sigur va ști de el și de marea comoară pe care a ascuns-o. Cerem asta în numele regelui și al Atotputernicului Dumnezeu, care ne-a binecuvântat armele în aceste momente dificile."

— *Que est-ce que e 'est?*[2] întrebă Eleanor, arătând spre dealul unde ceața era străpunsă de o lucire roșiatică ștearsă.

— Ce? întrebă părintele Hobbe, singurul dintre ei care nu știa franceză.

— Liniște, îl avertiză Thomas, ridicând mâna.

Mirosea a ars și putea vedea licărirea flăcărilor, dar nu se auzeau voci. Își luă arcul de unde era agățat, de șa și îl pregăti, îndoindu-i bățul mare, pentru a prinde la celălalt capăt bucla firului de cânepă. Scoase o săgeată din geantă și, spunându-le lui Eleanor și părintelui Hobbe să stea unde se aflau, se furișă până la adăpostul unui gard viu, unde ciocârlii și cintezoi zburau printre frunzele moarte. Focurile mocneau, semn că nu erau aprinse de mult. Se furișă mai aproape, cu arcul pe jumătate întins, până putu să vadă trei sau patru căsuțe la o răscruce de drumuri, ale căror căpriori și acoperișuri de paie ardeau în flăcări, din care săreau scântei ce zburau în întunericul umed. Focurile păreau recente, dar nu era nimeni pe acolo. Nici un inamic, nici un om în armură, așa că le făcu semn lui Eleanor și părintelui Hobbe să înainteze, dar deodată, acoperind sunetul scos de foc, se auzi un țipăt. Venea de departe, sau poate că de aproape, dar era înăbușit de ceață. Thomas se uită prin fum și prin ceață, dincolo de flăcările sălbatice, unde se iviră doi bărbați în armuri, călare pe armăsari negri. Călăreții aveau pălării negre, cizme negre și săbii în teci negre și escortau alți

doi oameni, care mergeau pe jos. Unul era preot, un dominican după veşmântul lui negru cu alb, cu faţa sângerie, în timp ce celălalt era înalt, îmbrăcat în armură, cu părul lung şi negru şi o faţă îngustă, inteligentă. Cei doi îi urmau pe călăreţi prin ceaţa fumurie, dar la răscruce se opriră, când preotul căzu în genunchi şi îşi făcu semnul crucii.

Primul călăreţ păru iritat de rugăciunea preotului, pentru că îşi întoarse calul şi, scoţându-şi sabia, o îndreptă către omul îngenuncheat. Preotul se uită în sus şi, spre uimirea lui Thomas, lovi gâtul armăsarului cu bastonul său. Animalul se smuci şi preotul izbi cu putere cu bastonul în mâna călăreţului ce ţinea sabia. Călăreţul, dezechilibrat de mişcarea haotică a armăsarului, încercă să îl lovească cu sabia lui lungă. Cel de-al doilea călăreţ nu mai era pe cal, deşi Thomas nu-l văzuse căzând. Bărbatul cu părul negru, îmbrăcat în armură, îl pusese la pământ şi acum stătea deasupra lui, cu un cuţit. Thomas privea cu uimire, fiind convins că nici cei doi călăreţi, nici preotul, nici bărbatul cu părul negru nu erau cei care ţipaseră, dar nici nu se vedea altă persoană. Unul din cei doi călăreţi era deja mort, iar celălalt se lupta acum cu preotul. Lui Thomas i se părea că acel conflict nu era real, că visa, că de fapt aceasta era o piesă de teatru cu caracter moralizator: călăreţul îmbrăcat în armura neagră era diavolul în timp ce preotul reprezenta voinţa lui Dumnezeu şi că toate îndoielile lui legate de Graal urmau a fi soluţionate de către cine ar fi câştigat lupta. Părintele Hobbe smulse arcul de la Thomas.

— Trebuie să-i ajutăm!

Dar preotul nu prea avea nevoie de ajutor. Folosea bastonul ca pe o sabie, respingând loviturile adversarului său, dorind cu ardoare să îi învineţească coastele călăreţului. Apoi, bărbatul cu părul lung şi negru îşi înfipse sabia în spatele călăreţului, iar acesta se arcui, tremură şi îşi scăpă sabia. Preţ de o clipă, se uită jos, către preot, apoi căzu din şa pe spate. Picioarele lui erau blocate în scara de la şa, iar calul, înspăimântat, galopă spre vârful dealului. Ucigaşul îşi şterse sabia, apoi luă o teacă de la unul dintre morţi.

Preotul fugise să lege celălalt cal, iar acum, simţind că e privit, se întoarse şi văzu prin ceaţă doi bărbaţi şi o femeie. Unul din bărbaţi era preot şi avea un arc şi săgeată, pregătit să tragă.

— Voiau să mă omoare! spuse Bernard de Taillebourg în franceză.

Bărbatul cu părul negru se întoarse deodată, ameninţând cu sabia.

— E în regulă, îi spuse Thomas părintelui Hobbe, luând arcul negru de la prietenul său şi atârnându-l pe umăr.

Dumnezeu vorbise, preotul câștigase bătălia și Thomas își aduse aminte de viziunea lui din noapte, atunci când Graalul părea țesut în nori ca o cupă de foc. Apoi văzu că, sub vânătăi și sânge, fața preotului ciudat era dură și slabă, ca fața unui martir, cu privirea unui bărbat care postise pentru Dumnezeu și atinsese un anumit grad de sfințenie. Thomas simți imboldul de a îngenunchea în fața călugărului.

— Cine ești? îl întrebă el pe dominican.

— Sunt un sol.

Bernard de Taillebourg tresărea la orice explicație, pentru a-și masca confuzia. Scăpase de escorta scoțiană, iar acum se întreba cum avea să scape de bărbatul înalt cu arcul negru, dar dintr-odată o ploaie de săgeți căzu dinspre sud, dintre care una se înfipse într-un ulm din apropiere, iar alta alunecă pe iarba umedă. Un cal necheză și bărbații țipară înspăimântați. Părintele de Taillebourg își puse servitorul să prindă celălalt cal, care fugea către vârful dealului, și, până când îl prinse, de Taillebourg văzu că străinul cu arcul uitase de el și că privea către sud, unde săgețile zburau.

Așa că se întoarse către oraș, își chemă servitorul să îl urmeze și dădu pinteni calului.

Pentru Dumnezeu, pentru Franța, pentru Sfântul Denis și pentru Graal.

Sir William Douglas înjura. Săgeți zburau pe lângă el. Caii nechezau, bărbații zăceau în iarbă morți sau răniți. Pentru un moment se simți tulburat, apoi înțelese că oamenii care plecaseră în căutare de provizii dăduseră peste o trupă englezească, dar ce fel de trupă? Nu era nici o armată de englezi prin apropiere! Toată armata engleză era în Franța, nu aici! Asta însemna că cetățenii din Durham încălcaseră tratatul. Acel gând îl umplea de furie pe Sir William. „Dumnezeule, se gândea el, păi nu va mai rămâne nici o piatră peste alta după ce va termina el cu acest oraș“ și își puse scutul mare în așa fel încât să îi acopere corpul și o zbughi către sud, spre arcașii care formau un zid mic. Credea că nu erau așa de mulți, poate cincizeci, iar el încă mai avea două sute de oameni călare, așa că dădu ordin să atace. Săbiile săreau din teci.

— Omorâții pe nenorociții ăștia! strigă Sir William. Omorâți-i!

Își scotea calul din minți cu pintenii și îmbrâncea alți călăreți dezorientați, nerăbdător să ajungă la zid. Știa că atacul urma să fie aspru, că unii dintre oamenii lui aveau să moară, dar odată ce treceau

de porumbar și ajungeau la ticăloși, îi vor omorî pe toți.

„Nenorociți de arcași“, gândi el. Ura arcașii. Ura, mai ales, arcașii englezi și detesta, mai presus de orice, arcașii trădători din Durham, ce încălcau armistițiul.

— Înainte! Înainte! striga el. Douglas! Douglas!

Îi plăcea ca inamicii lui să știe cine îi omora și cine urma să le siluiască soțiile după ce aceștia mureau. Dacă orașul încălcase armistițiul, atunci Dumnezeu să ajute acel oraș, pentru că avea să omoare, să siluiască și să ardă totul. Avea să dea foc la case, să facă totul scrum și să lase oasele cetățenilor în frigul iernii și timp de mulți ani oamenii vor vedea ruinele catedralei distruse și vor vedea păsări făcându-și cuiburile în turnurile părăsite ale castelului și vor ști că s-a răzbunat cavalerul din Liddesdale.

— Douglas, strigă el, Douglas! și simți săgețile izbindu-se de scutul lui.

Calul lui necheză, iar el știu că mai multe săgeți se înfipseseră adânc în gâtul calului, pentru că animalul se împotmolea, își retrase picioarele din scara șeii în timp ce calul aluneca pe-o parte. Oamenii atacau pe lângă el, strigând sfidări inamicilor. Sir William sări din șa pe scutul ce aluneca pe iarba umedă ca o sanie și își auzi calul nechezând de durere. Dar el însuși nu era rănit, nici măcar învinețit, așa că se ridică, își găsi sabia, care îi scăpase când căzuse, și alergă alături de călăreții săi. Un călăreț avea o săgeată înfiptă în genunchi. Un cal, cu ochii albi, dinții încleștați, cu sângele țâșnind din rănile cauzate de săgeți, căzu. Primii călărești ajunseseră la zid și unii găsiseră o gaură prin care treceau, iar Sir William văzu că blestemații de arcași englezi fugeau. „Nenorociții, se gândea el, fii de târfe nenorociți și lași“, apoi mai multe arcuri se auziră din stânga și văzu un om căzând de pe cal cu o săgeată în cap. Ceața se ridicase suficient cât să se poată vedea că arcașii inamici nu fugiseră, ci doar se alăturaseră unei mulțimi de ostași pedeștri. Arcurile zbârnâiră iar. Un cal se dădu înapoi din cauza durerii provocate de o săgeată înfiptă în stomac. Un om se clătina, fu din nou lovit și căzu pe spate, cu armura zăngănindu-i.

„Isuse Hristoase, se gândi Sir William, e o armată întreagă aici! O întreagă armată nenorocită!”

— Înapoi! Înapoi! urlă el. Opriți-vă! Înapoi! țipă el până răguși.

Încă o săgeată îi nimeri scutul, vârful ei înfigându-se în lemnul acoperit cu piele. Furios, rupse săgeata.

— Unchiule! Unchiule! strigă un bărbat și Sir William văzu că era

Robbie Douglas, unul dintre cei opt nepoți care călătoreau cu armata scoțiană.

Acesta tocmai îi aducea un cal, dar o pereche de săgeți englezești loviră animalul care, chinuit de durere, scăpă din mâna lui Robbie.

— Du-te spre nord! țipă Sir William la nepotul său. Du-te, Robbie!

În loc să-i asculte îndemnul, Robbie se îndreptă către unchiul său. O săgeată îi nimeri șaua, o alta îi zbură casca, dar se aplecă, apucă mâna lui Sir William și îl trase către nord. Săgețile îi urmăreau, dar ceața se învolbură și îi ascunse. Sir William se desprinse din mâna nepotului său și se îndreptă către nord, împovărat de scutul plin de săgeți și de armura lui grea. La naiba, la naiba!

— Fii atent la stânga! Fii atent la stânga! se auzi o voce scoțiană și Sir William văzu niște călăreți englezi venind dinspre ziduri.

Unul îl zări pe Sir William și crezu că va fi o pradă ușoară. Englezii nu fuseseră pregătiți de luptă, nici scoțienii. Câțiva purtau armuri, dar nici unul nu era înarmat corespunzător și nici unul nu avea suliță. Dar Sir William își dădu seama că îi văzuse dinainte să tragă prima săgeată. Gândul că fusese atras într-o capcană îl înfurie și îl făcu să se îndrepte către călărețul ce își ținea sabia ca pe o suliță. Sir William nici nu se obosi să încerce să se apere. El își împinse scutul în botul calului și auzi animalul nechezând de durere, în timp ce el îi lovea picioarele cu sabia. Animalul se întoarse și călărețul se chinui să-și țină echilibrul și să calmeze calul, însă Sir William îi înfipse sabia prin armură în abdomen.

— Nenorocitule, mârâi Sir William.

Omul se văita, în timp ce Sir William răsuci sabia. Robbie se apropie de bărbatul aflat mai departe și îi înfipse sabia în gât, astfel că englezul se prăbuși din șa rănit. Ceilalți călăreți dispăruseră ca prin farmec, dar din nou zburară săgeți pe lângă ei și Sir William știu că ceața nestatornică se risipea. Smulse sabia însângerată din cadavru, o puse în teacă și se așeză în șaua mortului.

— Să plecăm! îi strigă el lui Robbie, care părea dornic să facă față întregii trupe englezești. Să plecăm, băiete! Vino!

Pe Dumnezeu, gândi el, deși îl durea să fugă de un inamic, nu era nici o rușine ca două sute de oameni să fugă de șase sau șapte sute. Și, când ceața s-ar ridica, ar putea avea loc o bătălie cinstită, o încleștare ucigătoare de oameni și oțel și atunci el ar avea ocazia să le arate englezilor nenorociți cum se luptă. Goni calul împrumutat, pentru a da de veste restului armatei scoțiene despre englezi, dar atunci văzu un arcaș furișându-se într-un adăpost. O femeie și un preot erau cu

acel bărbat şi Sir William puse mâna pe mânerul sabiei şi se gândi să se abată de la drum pentru a se răzbuna pentru toate săgeţile ce i-au măcelărit trupa, dar în spatele lui ceilalţi englezi se îmbărbătau cu strigătul lor de luptă: „Sfântul Gheorghe! Sfântul Gheorghe!" aşa că Sir William îl lăsă în pace pe arcaşul izolat. Îşi continuă drumul, lăsând oameni buni în iarba tomnatică. Erau morţi sau muribunzi, răniţi şi speriaţi. Dar el era un Douglas. Se va întoarce şi se va răzbuna.

O trupă de călăreți panicați galopară pe lângă adăpostul unde se ascundeau Thomas, Eleanor și părintele Hobbe. Șase cai nu aveau călăreți, în timp ce mai mult de douăzeci sângerau din cauza săgeților cu pene albe de gâscă. Călăreții erau urmați de treizeci sau patruzeci de oameni pedeștri, unii șchiopătând, unii cu săgeți înfipte în îmbrăcăminte și alții cărând șei. Se grăbeau să treacă de căsuțele ce ardeau pentru că o nouă ploaie de săgeți îi amenința, dar deodată se auziră tropote de copite, și ei se uitară speriați înapoi. Unii dintre ei începură să alerge haotic, speriați de cei douăzeci de călăreți îmbrăcați în armură ce apăruseră din ceață. Bulgări de pământ umed săreau de sub copitele cailor. Armăsarii erau stăpâniți, obligați să facă pași mici pentru a le permite călăreților să-și țintească victimele, apoi aceștia dădeau frâu liber cailor. Eleanor țipă, anticipând măcelul ce urma să aibă loc. Săbiile mari tăiau totul. Unul sau doi fugari căzură în genunchi, cu mâinile ridicate, semn că se predau, dar majoritatea încercau să fugă. Unul ocoli un călăreț și se îndreptă către adăpost, dar îl văzu pe Thomas și arcul său și sări înapoi, în calea altui călăreț care își trecu marginea sabiei grele pe fața omului. Scoțianul căzu în genunchi, cu gura deschisă, ca și cum ar fi vrut să țipe, dar nici un sunet nu se auzi, doar sângele se prelingea printre degetele ce îi acopereau nasul și ochii. Călărețul, care nu avea nici scut, nici cască, își întoarse armăsarul și se dădu jos din șa pentru a spinteca gâtul victimei sale, omorându-l pe ostaș la fel cum un măcelar ar ucide o vacă. Această comparație fu ciudat de potrivită pentru că Thomas văzu că acel călăreț criminal purta emblema unei vaci maro pe haina scurtă ce îi acoperea cămașa de zale. Haina era ruptă și pătată cu sânge, iar emblema vacii abia se vedea, așa că Thomas crezu prima oară că era un taur. Apoi călărețul se apropie de Thomas și de părintele Hobbe, își ridică sabia plină de sânge amenințându-i, dar apoi zări arcul și se uită la calul lor.

— Englezi?

— Și foarte mândri de asta! răspunse părintele Hobbe în locul lui Thomas.

Un al doilea călăreț, acesta cu trei corbi brodați pe veșmântul lui alb, se opri lângă primul. Trei prizonieri erau împinși până în fața celor doi călăreți.

— Cum naiba ați ajuns atât de departe înainte? îl întrebă ultimul bărbat ajuns pe Thomas.

— Înainte? întrebă Thomas.

— Înaintea noastră.

— Am mers pe jos, răspunse Thomas, din Franța. Sau cel puțin din Londra.

— Din Southampton! îl corectă părintele Hobbe pe Thomas cu o pedanterie care nu își avea rostul pe acest vârf de deal plin de fum, unde un scoțian se zbătea în agonie.

— Franța? Primul bărbat, cu părul încâlcit, fața bronzată și un accent nordic așa de pronunțat, încât lui Thomas îi fu greu să înțeleagă ce zice, spuse de parcă nu auzise niciodată de Franța. Ați fost în Franța? întrebă el.

— Cu regele.

— Acum mergeți cu noi, spuse amenințător cel de-al doilea bărbat, după care se uită la Eleanor. Pe fătuca asta ați adus-o din Franța?

— Da, răspunse Thomas tăios.

— Minte, minte, spuse o altă voce și un al treilea călăreț se apropie.

Era un bărbat înalt și slab, la vreo treizeci de ani, cu fața atât de roșie și aspră, încât ziceai că-și julise pielea când își bărbierise pometii adânciți și fălcile lungi. Părul lui negru era lung și legat la ceafă cu un șnur de piele. Calul, un murg plin de cicatrice, era la fel de slab ca și călărețul și avea ochi albicioși, neliniștiți.

— Urăsc mincinoșii nenorociți, spuse bărbatul, uitându-se la Thomas, apoi se întoarse și aruncă o privire înfricoșătoare prizonierilor, dintre care unul purta pe veșmânt emblema cu inima roșie a cavalerilor de Liddesdale. Îi urăsc aproape la fel de mult ca pe blestemații de Douglas.

Nou-venitul purta o îmbrăcăminte căptușită și matlasată în locul armurii obișnuite. Era genul de pavăză de care un arcaș s-ar folosi dacă nu și-ar permite nimic mai mult, dar acest bărbat era sigur mai mare în rang decât un simplu arcaș, pentru că purta un lănțișor de aur la gât, semnul unei distincții rezervate micii nobilimi și celor de rang superior. O cască lovită, de forma unui rât de porc, la fel de desfigurată ca și calul, atârna de mânerul șeii, o sabie abia învelită în piele era la șoldul lui, în timp ce un scut vopsit în alb, cu o secure neagră pe el, îi atârna pe umărul stâng.

— Scoțienii au arcași, spuse bărbatul, uitându-se la Thomas, apoi privirea lui neprietenoasă se mută la Eleanor. Și au și femei.

— Sunt englez, insistă Thomas.

— Toți suntem englezi, spuse părintele Hobbe ferm, uitând că Eleanor era normandă.

— Un scoțian ar spune că e englez, dacă ar ști că asta l-ar salva de la moarte, spuse sarcastic bărbatul cu fața aspră.

Ceilalți doi călăreți se retrăseseră din respect față de bărbatul slab care acum își scoase biciul din piele. Acesta pocni cu îndemânare din bici, astfel încât vârful se întinse și lovi în aer la vreo doi centimetri de fața lui Eleanor.

— Ea e englezoaică?

— E franțuzoaică, spuse Thomas.

Călărețul nu răspunse imediat, ci doar se uită la Eleanor. Biciul se unduia în mâna lui tremurândă. Vedea o fată frumoasă, subțire, cu părul de aur și ochi mari și înspăimântați. Sarcina ei nu se vedea încă și avea un grad de finețe ce semnala lux și o desfătare rară.

— Scoțian, galez, francez, ce mai contează? întrebă bărbatul. E o femeie. Te interesează unde s-a născut un cal atunci când îl călărești?

Propriul lui cal desfigurat se sperie tocmai atunci, pentru că vântul își schimbă direcția și aduse cu el o rafală de fum până la nările lui. Se deplasă în lateral cu pași mici, până ce bărbatul își înfipse pintenii atât de tare, încât străpunse valtrapul calului făcându-l să tremure de frică.

— Ce e ea, îi spuse bărbatul lui Thomas, arătând cu mânerul biciului către Eleanor, nu contează, dar tu ești scoțian.

— Sunt englez, spuse iar Thomas.

Alți doisprezece oameni ce purtau emblema cu securea neagră veniră să-i privească pe Thomas și pe însoțitorii lui. Oamenii îi înconjurau pe cei trei prizonieri scoțieni, care păreau să știe cine era călărețul cu biciul, deși nu le plăcea ce știau. Alți arcași și ostași priveau bordeiele în flăcări și râdeau de șobolanii ce se luptau să iasă din ruinele rămase în urma prăbușirii acoperișurilor de paie, acoperite cu mușchi.

Thomas își scoase o săgeată din tolba lui și, imediat, patru sau cinci arcași ce purtau emblema cu securea neagră își puseră săgeți în arcuri. Ceilalți bărbați purtând aceeași emblemă rânjiră, ca și când ar ști jocul ăsta și le făcea plăcere, dar până să înceapă acest joc, călărețul fu distras de unul dintre prizonierii scoțieni ce purta emblema lui Sir William Douglas și care, profitând de interesul pentru Thomas și Eleanor al ostașilor ce îl țineau captiv, se eliberase și acum fugea spre

nord. Nu apucă să facă douăzeci de paşi, că fu doborât de unul dintre ostaşii englezi, iar bărbatul slab, amuzat de încercarea disperată a scoţianului de a scăpa, arătă către unul dintre bordeiele aprinse.

— Încălziţi-l un pic pe nenorocit! ordonă el. Dickon! Cerşetor! spuse către doi dintre ostaşii pedeştri. Uitaţi-vă la ăştia trei! făcu semn către Thomas. Fiţi atenţi la ei.

Dickon, cel mai tânăr dintre ei, avea faţa rotundă şi zâmbea, iar Cerşetorul era un om mare, o namilă de om ce îşi târşâia picioarele, cu atâta barbă pe faţă încât doar nasul şi ochii i se vedeau printre părul încâlcit şi prăfuit iţit pe sub marginea unei tichii ruginite ce-i servea pe post de cască. Thomas avea 1,82 metri înălţime, cât lungimea unui arc, dar părea mic pe lângă Cerşetor, pe al cărui piept lat vesta de piele cu plăcuţe de metal dădea să plesnească şi care avea atârnate la brâu, în frânghii, o sabie şi un buzdugan. Sabia nu avea teacă, iar marginile ei erau crăpate, în timp ce unul din ţepii bilei mari de metal al buzduganului era îndoit şi plin de sânge şi păr. Mânerul armei de aproape un metru se lovea de piciorul gol al uriaşului, în timp ce acesta se apropia de Eleanor.

— Drăguţă, spuse el, drăguţă.

— Cerşetor! Jos, băiete! Jos! îi ordonă Dickon voios şi acesta plecă, ascultător de lângă Eleanor, deşi încă se uita la ea şi mârâia.

Apoi un ţipăt îl făcu să se uite la cel mai apropiat bordei aprins, unde scoţianul, dezbrăcat până la piele, fusese băgat şi scos din foc. Părul lung al prizonierului luase foc, iar acesta bătea disperat flăcările în timp ce alerga panicat în cerc, spre amuzamentul englezilor care îl capturaseră. Alţi doi scoţieni stăteau ghemuiţi prin apropiere, ţinuţi la pământ de săbiile îndreptate către ei.

Călăreţul slab privea cum un arcaş îndesa părul prizonierului într-un sac pentru a stinge focul.

— Câţi sunteţi? întrebă bărbatul slab.

— Mii! răspunse scoţianul sfidător.

Călăreţul se aplecă în şa.

— Câte mii, prostănacule?

Scoţianul, cu părul şi barba fumegânde şi cu pielea înnegrită din cauza tăciunilor şi plină de tăieturi, făcu tot ce putu să îl privească sfidător.

— Mai mult decât suficienţi să te ducă înapoi acasă într-o cuşcă.

— Nu ar trebui să îi zică asta Sperietorii! spuse Dickon amuzat. Nu ar trebui să-i zică asta!

— Sperietoarea? întrebă Thomas.

Părea a fi o poreclă potrivită pentru că bărbatul ce purta emblema cu securea neagră era slab, urât și înfricoșător.

— Sir Geoffrey Carr pentru tine, prostănacule, spuse Dickon, privindu-l pe Sperietoare admirativ.

— Și cine este Sir Geoffrey Carr? întrebă Thomas.

— El e Sperietoarea și lordul de Lackby, spuse Dickon pe un ton ce sugera că toată lumea știa cine era Sir Geoffrey Carr. Și acum își va face jocul!

Dickon rânji pentru că Sir Geoffrey, cu biciul înfășurat în jurul taliei, descălecase și, cu cuțitul scos, se apropia de prizonier.

— Puneți-l jos! le ordonă Sir Geoffrey arcașilor. Puneți-l jos și desfaceți-i picioarele.

— *Non*[3]*!,* protestă Eleanor.

— Drăguță, spuse Cerșetor cu o voce ce venea din adâncul pieptului lui mare.

Scoțianul strigă și încercă să scape, dar fu aruncat la pământ și ținut de trei arcași, în timp ce omul cunoscut în tot ținutul nordic drept Sperietoarea îngenunche între picioarele lui. Undeva, prin ceața ce se ridica, se auzi un corb croncănind. O mână de arcași se uitau către nord, în cazul în care scoțienii se întorceau, dar majoritatea se uitau la Sperietoare și la cuțitul lui.

— Vrei să îți păstrezi carnea zbârcită? întrebă Sir Geoffrey pe scoțian. Atunci spune-mi câți sunteți.

— Cincisprezece mii? Șaisprezece? deveni scoțianul dintr-odată dornic să vorbească.

— Vrea să zică zece sau unsprezece mii, spuse Sir Geoffrey arcașilor care ascultau, ceea ce înseamnă mai mult decât destul pentru puținele noastre săgeți. Și e și regele vostru nenorocit cu voi?

Scoțianul ezită să răspundă, dar o atingere a lamei cuțitului în părțile intime îi aduse aminte de situația delicată în care se afla.

— David Bruce e aici, da.

— Și mai cine?

Scoțianul, disperat, mai numi și alți conducători ai armatei. Nepotul regelui și moștenitorul tronului, Lord Robert Stewart, însoțea armata invadatoare, ca și conții de Moray, de March, de Wigtown, Fife și Menteith. Numi și alții, șefi de clanuri și oameni sălbatici din nordul depărtat, dar Carr părea interesat mai ales de doi conți.

— Fife și Menteith, întrebă el. Sunt aici?

— Da, domnule! Sunt aici!

— Dar au jurat credință regelui Eduard, spuse Sir Geoffrey,

necrezându-l pe bărbat.

— Acum sunt cu noi, insistă scoțianul, ca și Douglas de Liddesdale.

— Nenorocitul ăla, spuse Sir Geoffrey, rahat cu ochi.

Se uită spre nord, prin ceața ce se înălța din creasta muntelui, care se înfățișa ca un platou îngust, muntos ce ducea spre nord și sud. Pășunea de pe platou era rară, iar rocile erodate de vreme se înălțau prin iarbă precum coastele unui om flămând. Departe, spre nord-est, dincolo de valea încețoșată, catedrala și castelul din Durham se ridicau pe o colină străjuită de un râu, în timp ce în vest erau dealuri, păduri și câmpuri delimitate de pietre, întretăiate de pâraie mici. Doi ulii zburau deasupra crestei muntelui, îndreptându-se către armata scoțiană, ce era încă ascunsă de ceața care se prelingea către nord. Thomas credea că nu va mai trece mult până vor veni trupele și pentru a-i găsi pe bărbații care-i goniseră pe camarazii lor scoțieni de la răscrucea de drumuri.

Sir Geoffrey se ridică și se duse să pună la loc cuțitul în teacă, apoi păru că își amintește ceva și rânji la prizonier.

— Aveai de gând să mă duci în Scoția într-o cușcă, nu?

— Nu!

— Dar voiai! Și de ce aș vrea să văd Scoția? Aș putea să mă uit la clădiri oricând. Îl scuipă pe prizonier și le făcu semn arcașilor. Țineți-l.

— Nu! strigă scoțianul, apoi strigătul se transformă într-un țipăt îngrozitor când Sir Geoffrey se aplecă cu cuțitul din nou.

Prizonierul se smuci și se ridică în timp ce Sperietoarea tresăltă, cu armura căptușită plină de sânge. Prizonierul încă țipa, cu mâinile încleștate pe părțile intime sângerânde. Această priveliște îi readuse Sperietorii zâmbetul pe buze.

— Aruncați-l în foc, spuse el, apoi se întoarse către ceilalți doi prizonieri. Cine e stăpânul vostru? ceru el să știe.

Amândoi ezitară, apoi unul din ei își trecu limba pe buze.

— Noi îl servim pe Douglas, spuse el cu mândrie.

— Îl urăsc pe Douglas, urăsc orice Douglas care s-a născut pe acest pământ, spuse Sir Geoffrey nervos și se întoarse către calul său. Ardeți-i pe amândoi! ordonă el.

Thomas, uitându-se în altă parte pentru a nu vedea crimele, dădu cu ochii de o cruce de piatră dărâmată în mijlocul răscrucii. Se uită la ea, dar nu zări dragonul gravat, în timp ce auzea ecourile zgomotelor și țipetele prizonierilor aruncați în flăcări. Eleanor alergă la el și îl ținu de mână.

— Drăguță, spuse Cerșetor.

— Aici, Cerșetor, aici! îl chemă Sir Geoffrey. Ridică-mă!

Gigantul făcu o scară cu mâinile și Sir Geoffrey se folosi de ea să se suie în șa, apoi mână calul până la Thomas și Eleanor.

— Întotdeauna mi se face foame după o castrare, spuse Sir Geoffrey.

Se întoarse pentru a privi focul unde unul din scoțieni, cu părul în flăcări, încerca să scape, dar era împins înapoi în foc de vreo douăsprezece arcuri. Țipetele bărbatului încetară brusc când acesta căzu la pământ.

— Am chef să castrez și să dau foc la scoțieni azi, spuse Sir Geoffrey, și tu, băiete, îmi pari a fi scoțian.

— Nu sunt un băiat, spuse Thomas înfuriat.

— Mie îmi pari un nenorocit de băiat, băiete. Un băiat scoțian, poate? Sir Geoffrey, amuzat de temperamentul lui Thomas, rânji la noua lui victimă, care într-adevăr, părea tânără, chiar dacă acesta avea douăzeci și două de primăveri, dintre care ultimele patru petrecute luptând în Bretania, Normandia și Picardia. Arăți ca un scoțian, băiete, spuse Sperietoarea, încercând să îl atâțe pe Thomas. Toți scoțienii sunt negri!

Apelă la mulțime să judece culoarea pielii lui Thomas și era adevărat că Thomas avea pielea arsă de soare și părul negru, dar și alți douăzeci sau mai mulți dintre arcașii Sperietorii erau la fel. Și, deși Thomas părea tânăr, pe chip i se citea dârzenie. Avea părul tuns scurt și patru ani de război își lăsaseră amprentele pe obrajii lui, dar tot mai era ceva distinctiv în felul în care arăta, o frumusețe ce atrăgea ochiul și-i trezea lui Sir Geoffrey invidia.

— Ce ai pe cal? făcu semn Sir Geoffrey către iapa lui Thomas.

— Nimic de al tău, spuse Thomas.

— Ce e al meu e al meu, băiete, și ce e al tău e și al meu, dacă îl vreau. Al meu de luat sau de dat. Cerșetorule! Vrei fata?

Cerșetorul rânji prin barbă și încuviință din cap.

— Drăguță, spuse el. Se scărpină de păduchi în barbă. Cerșetorului place drăguță.

— Cred că poți să o ai pe drăguță după ce termin eu cu ea, spuse Sir Geoffrey cu un rânjet pe buze și își luă biciul de la brâu și pocni din el.

Thomas văzu că firul lung de piele avea la capăt o gheară mică de fier. Sir Geoffrey rânji iar la Thomas, apoi retrase biciul în semn de amenințare.

— Dezbrac-o, Cerșetor, spuse el. Să le oferim băieților un pic de plăcere.

Încă rânjea când Thomas înfipse arcul în dinții calului lui Sir Geoffrey și armăsarul se retrase, nechezând, așa cum Thomas se și aștepta. Sperietoarea, luat prin surprindere de mișcarea calului, căzu pe spate, încercând să își recapete echilibrul, iar oamenii lui, care ar fi trebuit să îl protejeze, erau atât de concentrați la prizonierii scoțieni care ardeau, încât nici unul nu scoase arcul sau sabia la Thomas, înainte ca acesta să îl dea jos din șa pe Sir Geoffrey și să îl țină la pământ cu un cuțit la gât.

— Omor oameni de patru ani, spuse Thomas, și nu toți au fost francezi.

— Thomas! strigă Eleanor.

— Ia-o, Cerșetor! Ia-o! strigă Sir Geoffrey. Încercă să se ridice, dar Thomas era arcaș și anii în care își mânuise arcul mare și negru îi dăduseră o putere extraordinară în mâini și piept. Nereușind să scape din strânsoarea lui, Sir Geoffrey îl scuipă. Ia-o, Cerșetor! țipă din nou.

Oamenii Sperietorii fugiră către stăpânul lor, dar se opriră brusc când văzură că Thomas avea un cuțit la gâtul prizonierului său.

— Dezbrac-o, Cerșetor! Dezbracă drăguța! Toți o s-o avem! zbiera Sir Geoffrey, aparent uitând de lama de la gât.

— Cine de aici poate citi? Cine știe să citească? urlă părintele Hobbe.

Întrebarea ciudată îi opri pe toți, chiar și pe Cerșetor, care deja aruncase pălăria lui Eleanor, iar acum își ținea mâna stângă, uriașă în jurul gâtului ei, în timp ce cu dreapta apucase gulerul rochiei.

— Cine din trupa asta poate să citească? întrebă din nou părintele Hobbe, în timp ce flutura pergamentul pe care îl luase dintr-unul din săculețele de pe calul lui Thomas. Aceasta este o scrisoare de la stăpânul meu, episcopul de Durham, care este împreună cu stăpânul nostru, regele, în Franța și e adresată lui John Fossor, abatele din Durham. Numai niște englezi care au luptat alături de regele nostru ar avea asupra lor o asemenea scrisoare. Am adus-o din Franța.

— Nu dovedește nimic! strigă Sir Geoffrey, apoi îl scuipă pe Thomas din nou, în timp ce lama îi apăsa tare pe gât.

— Și în ce limbă e scrisă scrisoarea?

Un alt călăreț își făcu loc printre oamenii Sperietorii. Nu purta nici o haină peste armură, dar emblema de pe scutul lui uzat reprezenta un blazon în formă de scoică pe o cruce, indicând că nu făcea parte din suita lui Sir Geoffrey.

— În ce limbă? întrebă încă o dată.

— Latină, spuse Thomas, încă ținând cuțitul la gâtul lui Sir Geoffrey.

— Dă-i drumul lui Sir Geoffrey, îi comandă nou-venitul lui Thomas, și o să citesc scrisoarea.

— Spune-i să-i dea drumul femeii mele, spuse Thomas aspru.

Călărețul fu surprins de ordinul dat de un amărât de arcaș, dar nu protestă. În loc de acesta, își mână calul către Cerșetor.

— Dă-i drumul, spuse el și, când bărbatul masiv nu îl ascultă, își scoase pe jumătate sabia din teacă. Vrei să îți tai urechile, Cerșetor? Asta vrei? Fără două urechi? Dup-aia nasul, dup-aia cocoșelul, asta vrei, Cerșetor? Vrei să fii tuns ca o oaie? Dichisit ca un elf?

— Dă-i drumul, Cerșetor, spuse posac Sir Geoffrey.

Cerșetor îl ascultă și se retrase, iar călărețul se aplecă să ia scrisoarea de la părintele Hobbe.

— Dă-i drumul lui Sir Geoffrey, îi ordonă nou-venitul lui Thomas, pentru că va fi pace între englezi azi, cel puțin pentru o zi.

Călărețul era un om bătrân, avea cel puțin cincizeci de ani, și o claie de păr alb, ce nu părea să fi fost vreodată periat. Era un om masiv, înalt și cu burta mare, pe un cal voinic fără valtrap ce nu avea decât o șa din pânză zdrențuită. Armura completă a bărbatului era pe alocuri ruginită și ruptă, iar peste cămașă purta o platoșă căreia îi lipseau două curele. O sabie lungă îi atârna de coapsa dreaptă. Lui Thomas îi părea ca un ostaș fermier care mersese la război cu echipamentul pe care i-l putuseră împrumuta vecinii, dar fusese recunoscut de arcașii lui Sir Geoffrey, care își dăduseră jos pălăriile și coifurile când acesta apăruse, arătându-i respect. Chiar și Sir Geoffrey părea intimidat de bărbatul cu părul alb, care citea încruntat scrisoarea.

— *Thesaurus,* deci? Vorbea singur. Nu-i rău! Un *thesaurus,* într-adevăr! *Thesaurus* era în latină, dar pronunța restul cuvintelor în franceza normandă convins că nici un arcaș nu îl înțelegea.

— Menționarea comorilor, spuse Thomas, în limba pe care o învățase de la tatăl său, îi încântă pe bărbați. Chiar foarte mult.

— Sfinte Dumnezeu, vorbești franceză! Miracolele nu încetează niciodată. *Thesaurus* înseamnă comoară, nu? Latina mea nu mai e la fel de bună ca în tinerețe. Am fost silit de un preot să o învăț și se pare că am uitat cea mai mare parte din ea. O comoară zici? Și vorbești și franceză!

Călărețul părea surprins de faptul că Thomas vorbea limba

aristocraţilor, iar Sir Geoffrey, deşi nu vorbea franceză, era alarmat pentru că se părea că Thomas era de un rang mai înalt decât crezuse el. Călăreţul îi înapoie scrisoarea părintelui Hobbe, apoi se duse la Sir Geoffrey.

— Căutai ceartă cu un englez, Sir Geoffrey, un mesager de la nimeni altul decât regele nostru. Cum explici asta?

— Nu trebuie să explic nimic, domnul meu, spuse Sir Geoffrey.

Rostise ultimele două cuvinte fără tragere de inimă.

— Ar trebui să te omor pe loc, spuse lordul cu blândeţe, apoi să te împăiez şi să te pun pe un stâlp să sperii ciorile ca să nu se apropie de mieii mei. Aş putea să te arăt la târgul din Skipton, Sir Geoffrey, ca exemplu pentru alţi păcătoşi. Păru să ia în consideraţie, preţ de câteva clipe, această idee, apoi clătină din cap. Urcă-te odată pe cal, spuse el, şi bate-te cu scoţienii azi, în loc să te cerţi cu compatrioţii tăi englezi. Se întoarse în şa şi îşi ridică vocea, astfel încât să îl audă toţi arcaşii şi ostaşii: Voi, toţi, înapoi pe creastă! Repede, până nu vin scoţienii şi vă alungă! Vreţi să vă alăturaţi acelor ticăloşi în foc? Arătă către cei trei prizonieri scoţieni, care nu mai erau acum decât nişte siluete întunecate şi contorsionate în focul aprins, apoi îi făcu semn lui Thomas şi-i vorbi în franceză: Chiar aţi venit din Franţa?

— Da, domnul meu.

— Atunci fii amabil, scumpul meu prieten, şi vorbeşte cu mine.

Se îndreptară către sud, lăsând în urmă o cruce de piatră spartă, oameni arşi şi leşuri străpunse de săgeţi, în ceaţa tot mai rară, prin care armata scoţiană venise la Durham.

Bernard de Taillebourg îşi scoase crucifixul de la gât şi sărută figurina contorsionată, prinsă pe crucea mică de lemn, ce îl înfăţişa pe Hristos.

— Dumnezeu să fie cu tine, fratele meu, murmură el către bătrânul ce stătea întins pe banca de piatră, culcat pe saltea de paie şi o pătură pliată.

O a doua pătură, la fel de subţire, îl acoperea pe bătrânul cu păr alb şi subţire.

— E frig, spuse încet călugărul Hugh Collimore, aşa de frig! Vorbea în franceză, dar accentul călugărului bătrân era necizelat, pentru că era accentul francezei normande şi al cârmuitorilor Normandiei engleze.

— Vine iarna, spuse de Taillebourg. Se simte în aer.

— Mor, îşi întoarse călugărul Collimore ochii roşii către vizitatorul

său, așa că nu pot simți nimic. Cine ești?

— Ia asta, spuse de Taillebourg și îi dădu crucifixul său călugărului bătrân, după care scormoni în focul care ardea mocnit, mai puse doi bușteni peste vâlvătăile reînsuflețite și adulmecă o cană cu vin fiert aflat pe vatră. Nu era atât de tare, așa că puse un pic într-o cană din corn. Cel puțin ai un foc, spuse el, aplecându-se pentru a se uita pe ferestruică, prin care abia de trecea o săgeată și care dădea spre vest, dincolo de Wear. Spitalul călugărului era pe panta dealului Durham, sub catedrală. De Taillebourg putea vedea ostașii scoțieni purtându-și lăncile printre fâșiile de ceață de la orizont. Puțini dintre oamenii cu armuri aveau cai, observă el, ceea ce însemna că aveau de gând să se bată fără cai.

Călugărul Collimore, palid și cu vocea slăbită, luă crucea mică.

— Muribunzii au dreptul la un foc, spuse el, ca și cum ar fi fost acuzat că își permisese prea mult lux. Cine ești?

— Vin din partea cardinalului Bessieres, spuse de Taillebourg, din Paris. Cardinalul vă transmite salutări. Beți asta, vă va încălzi.

Ținu vinul fiert către bătrân.

Collimore refuză vinul. Ochii lui erau precauți.

— Cardinalul Bessieres? întrebă el, reieșind din tonul lui că nu auzise niciodată de el.

— Trimisul papei în Franța. De Taillebourg se miră că numele nu îi spunea nimic călugărului, dar se gândi că poate neștiința muribundului ar putea fi utilă. Și Cardinalul este un om, continuă dominicanul, care iubește Biserica la fel de mult cum îl iubește și pe Dumnezeu.

— Dacă iubește Biserica, spuse Collimore cu o putere surprinzătoare, atunci își va folosi puterea să îl convingă pe Sfântul Părinte să mute papalitatea înapoi la Roma. Afirmația îl extenuase și își închise ochii. Nu fusese niciodată un om masiv, dar acum, sub pătura plină de purici, părea să se fi micșorat la mărimea unui copil de zece ani, iar părul lui alb era subțire și fin ca al unui nou-născut. Să mute papalitatea la Roma, spuse din nou, mai încet, pentru că toate problemele noastre s-au agravat de când s-a mutat la Avignon.

— Cardinalul Bessieres nu vrea nimic mai mult decât să mute papalitatea înapoi la Roma, minți de Taillebourg, și poate că tu, frate, ne poți ajuta să facem asta.

Călugărul Collimore păru să nu audă cuvintele. Deschisese ochii din nou, dar stătea și se uita la pietrele albe ale tavanului arcuit. Camera era joasă, friguroasă și albă. Câteodată, când soarele de

primăvară era puternic, putea să vadă pâlpâiala apei reflectată pe pietrele albe. În cer, se gândea el, va vedea mereu râuri cristaline și deasupra lui va străluci soarele călduros.

— Am fost odată la Roma, zise el cu nostalgie. Îmi aduc aminte că am coborât pe niște scări într-o biserică unde cânta un cor. Așa de frumos!

— Cardinalul are nevoie de ajutorul tău, spuse de Taillebourg.

— Era o sfântă acolo. Collimore se încruntă, încercând să-și aducă aminte. Oasele ei erau galbene.

— Cardinalul m-a trimis pe mine la tine, frate, spuse de Taillebourg încet.

Servitorul lui elegant și cu ochii negri se uita din ușă.

— Cardinal Bessieres, șopti călugărul Collimore.

— Îți trimite salutări, călugăre.

— Ce vrea Bessieres, spuse Collimore, tot în șoaptă, ia slujindu-se de bici și scorpioni.

De Taillebourg zâmbi pe jumătate. Deci Collimore auzise de fapt despre cardinalul Bessieres – și nici nu era de mirare, dar poate că teama de Bessieres era de ajuns pentru a smulge adevărul de la el. Călugărul închise din nou ochii, iar buzele i se mișcau încet, sugerând că se ruga. De Taillebourg nu îi întrerupse rugăciunea, ci se uită pe ferestruică, spre locul unde scoțienii se pregăteau de luptă, pe dealul îndepărtat. Invadatorii stăteau cu fața spre sud, astfel încât capătul stâng al liniei lor de înaintare era cel mai apropiat de oraș. De Taillebourg putea vedea oamenii înghesuindu-se pentru a ocupa un loc cât mai apropiat de comandanții lor.

Era limpede că scoțienii se hotărâseră să se bată fără cai; astfel, arcașii englezi nu-i puteau doborî ostașii omorându-le caii. Englezii nu se zăreau încă, iar din câte auzise de Taillebourg, ei nu putuseră să strângă prea mulți oșteni. Armata lor era în Franța, lângă Calais, nu aici, și poate forța lor armată se reducea la un nobil local și oamenii lui. Dar totuși erau suficient de mulți cât să-i determine pe scoțieni să formeze o linie de bătălie. De Taillebourg se aștepta ca armata lui David să nu întârzie prea mult. Asta însemna că, dacă voia să audă povestea bătrânului și să plece din Durham înainte ca scoțienii să intre în oraș, ar trebui să se grăbească. Se uită iar la călugăr.

— Cardinalul Bessieres vrea doar gloria Bisericii și a lui Dumnezeu. Și vrea să știe de părintele Ralph Vexille.

— Dumnezeule mare, spuse Collimore. Trecându-și degetele pe figurina din os de pe crucifixul mic, deschise ochii și se întoarse

pentru a-l privi pe preot. Expresia călugărului sugera că era prima oară când se uita atent la de Taillebourg. Collimore se cutremură, recunoscând în vizitatorul său un bărbat care credea că suferința era o calitate. Vexille! spuse bătrânul călugăr, ca și cum uitase acel nume, după care oftă. E o poveste lungă, spuse el obosit.

— Atunci îți voi eu spune ce știu despre asta, spuse de Taillebourg. Dominicanul slab se plimba acum prin cameră, tot învârtindu-se în spațiul mic de sub partea cea mai înaltă a tavanului arcuit. Ai auzit, dori el să știe, că a fost o bătălie în Picardia în vară? Eduard al Angliei s-a luptat cu vărul său din Franța. Un bărbat a venit din sud să lupte pentru Franța. Flamura lui înfățișa un yale ținând o cupă.

Collimore clipi, dar nu spuse nimic. Ochii lui erau ațintiți asupra lui de Taillebourg care, la rândul lui, se opri din mers pentru a se uita la preot.

— Un yale ce ținea o cupă, repetă el.

— Știu creatura, spuse trist Collimore.

Un yale era un animal heraldic, nevăzut în natură, cu gheare de leu, coarne de țap și solzi ca ai unui dragon.

— Venea din sud, spuse de Taillebourg, și credea că, dacă luptă pentru Franța, va spăla toate numele familiei sale învinuite cu mult timp în urmă de erezie și trădare.

Călugărul Collimore era prea bolnav pentru a vedea că servitorul preotului asculta foarte atent, chiar cu înverșunare, sau să bage de seamă că dominicanul ridicase vocea un pic pentru a-i fi mai ușor servitorului, care stătea încă în prag, să audă.

— Acest bărbat venea din sud, călărind cu mândrie și crezând că sufletul lui era fără cusur, dar nici un om nu e mai presus de Dumnezeu. A crezut că va intra victorios în grațiile regelui, dar în loc de aceasta, a împărtășit înfrângerea Franței. Dumnezeu ne umilește câteodată, călugăre, până să ne ridice în glorie. De Taillebourg îi vorbea călugărului, dar cuvintele erau pentru urechile servitorului său. După bătălie, când Franța deplângea înfrângerea, l-am găsit pe acest bărbat și mi-a vorbit despre tine.

Călugărul Collimore părea uimit, însă nu spuse nimic.

— Mie mi-a vorbit despre tine, spuse părintele de Taillebourg. Și eu sunt un inchizitor.

Degetele călugărului Collimore fluturară încercând să facă semnul crucii.

— Inchiziția, spuse el încet, nu are nici o autoritate în Anglia.

— Inchiziția are autoritate în rai și iad, și socoți oare că mica

Anglie ne poate sta în drum? Furia lui de Taillebourg răsună în celulele spitalului. Pentru a smulge erezia din rădăcină, călugăre, vom merge până la capătul pământului.

Inchiziția, ca și ordinul dominican al călugărilor, se dedica combaterii ereziei și pentru a-și îndeplini scopul se slujea de foc și durere. Nu puteau să verse sânge pentru că era împotriva legilor Bisericii, dar orice durere provocată fără sângerări era permisă și Inchiziția știa foarte bine că focul cauteriza sângerările, că roata folosită la tortură nu pătrundea pielea nici unui eretic, așa cum nici greutăți mari apăsate pe pieptul unui om nu spărgeau vene. În pivnițe ce duhneau a foc, frică, urină și fum, într-un întuneric străbătut de lumina flăcării și de țipetele ereticilor, Inchiziția vâna inamicii lui Dumnezeu și, prin aplicarea de dureri fără a vărsa sânge, aducea sufletele într-o stare de uniune binecuvântată cu Hristos.

— Un om a venit din sud, îi repetă de Taillebourg lui Collimore, iar blazonul de pe scutul lui era un yale ținând o cupă.

— Un Vexille, spuse Collimore.

— Un Vexille, încuviință de Taillebourg, care îți știa numele. Acum de ce ar ști un eretic din ținuturile sudice numele unui călugăr englez din Durham?

Călugărul Collimore oftă.

— Cu toții îl știau, spuse el obosit, toată familia îl știa. Îl știau pentru că Ralph Vexille a fost trimis la mine. Episcopul s-a gândit că eu aș putea să îl vindec de nebunie, dar familiei lui îi era teamă ca acesta să nu îmi divulge secrete. Îl voiau mort, dar noi l-am închis într-o celulă unde nimeni în afară de mine nu putea să ajungă la el.

— Și ce secrete ți-a dezvăluit? întrebă de Taillebourg.

— Nebunia, spuse Călugărul Collimore, doar nebunie.

Servitorul stătea în prag și se uita la el.

— Povestește-mi despre nebunia lui, îi ceru dominicanul.

— Nebunii vorbesc despre mii de lucruri, spuse călugărul Collimore, vorbesc despre spirite și fantome, despre zăpada în toiul verii și întuneric ziua.

— Dar părintele Ralph ți-a vorbit despre Graal, spuse de Taillebourg hotărât.

— A vorbit despre Graal, confirmă călugărul Collimore.

Dominicanul oftă ușurat.

— Ce ți-a spus despre Graal?

Hugh Collimore nu spuse nimic o vreme. Pieptul lui se ridica și cobora așa de încet, că mișcarea abia era vizibilă, apoi dădu din cap.

— Mi-a spus că familia sa posedase odată Graalul și că el îl furase și îl ascunsese! Dar el a vorbit despre o sută asemenea lucruri. O sută de asemenea lucruri.

— Și unde l-ar fi ascuns? întrebă de Taillebourg.

— Era nebun. Nebun. Era treaba mea să am grijă de nebuni? Îi înfometam și îi băteam ca să scoatem diavolul din ei, dar nu funcționa mereu. Iarna, îi aruncam într-un râu, prin gheață, și asta funcționa. Diavolii urăsc frigul. A funcționat la Ralph Vexille sau, mai bine zis, în cea mai mare parte a funcționat. I-am dat drumul după un timp. Demonii plecaseră.

— Unde a ascuns Graalul?

Vocea lui de Taillebourg era acum mai dură și puternică.

Călugărul Collimore se uita la licăritul apei reflectate pe tavan.

— Era nebun, șopti el, dar inofensiv. Inofensiv. Și, când a plecat de aici, a fost trimis la o parohie din sud. În sudul îndepărtat.

— La Hookton în Dorset?

— La Hookton în Dorset, confirmă călugărul Collimore, unde a avut un fiu. Era un păcătos mare, vezi tu, chiar dacă era preot. A avut un fiu.

Părintele de Taillebourg se holbă la călugărul care îi dăduse, în cele din urmă, niște informații.

— Un fiu? Ce știi despre acest fiu?

— Nimic.

Călugărul Collimore păru surprins de întrebare.

— Și ce știi de Graal? întrebă în continuare de Taillebourg.

— Știu că Ralph Vexille era nebun, șopti Collimore.

De Taillebourg stătea pe patul tare.

— Cât de nebun?

Vocea lui Collimore deveni și mai moale.

— A spus că acela care va găsi Graalul nu va ști asta decât dacă va fi demn. Făcu o pauză și, preț de o clipă, păru confuz, chiar uimit. Trebuie să fii demn, a spus, să știi ce e Graalul și, dacă ești demn, atunci va străluci ca și soarele. Te va orbi.

De Taillebourg se aplecă mai aproape de călugăr.

— L-ai crezut?

— Am crezut că Ralph Vexille era nebun, spuse călugărul.

— Nebunii zic câteodată adevărul, spuse de Taillebourg.

— Cred, continuă călugărul Collimore ca și cum Inchizitorul nu ar fi vorbit, că Dumnezeu i-a dat lui Ralph Vexille o povară prea mare de purtat.

— Graalul? întrebă de Taillebourg.

— Tu ai putea duce asemenea povară? Eu nu aș putea.

— Deci unde e? insistă de Taillebourg. Unde e?

Călugărul Collimore păru iar uimit.

— De unde să știu eu?

— Nu era la Hookton, spuse de Taillebourg. Guy Vexille l-a căutat.

— Guy Vexille? spuse nedumerit Collimore.

— Bărbatul care venea din sud, călugăre, să lupte pentru Franța și care a sfârșit în custodia mea.

— Săracul bărbat, spuse călugărul.

Părintele de Taillebourg dădu din cap.

— I-am arătat doar roata de tortură, i-am dat să atingă cleștii și l-am lăsat să simtă fumul. Apoi i-am oferit viața și mi-a spus tot ce știa și că Graalul nu era în Hookton.

Fața bătrânului călugăr schiță un zâmbet.

— Nu m-ai ascultat, părinte. Dacă un om nu e demn de el, atunci Graalul nu se va arăta. Guy Vexille nu putea fi demn.

— Dar părintele Ralph l-a avut în posesie, nu? De Taillebourg caută o confirmare. Crezi că l-a avut în posesie cu adevărat?

— Nu am spus așa ceva, zise călugărul.

— Dar crezi că l-a avut? întrebă de Taillebourg și, când călugărul Collimore nu zise nimic, încuviință pentru sine. Chiar crezi că l-a avut. Se dădu jos din pat, căzu în genunchi, părând copleșit, în timp ce mâinile i se încleștară. Graalul, spuse el, minunându-se.

— Era nebun, îl avertiză călugărul.

De Taillebourg nu îl asculta.

— Graalul, spuse el din nou, *le Graal!* Se strângea în brațe singur, balansându-se frenetic înainte și-napoi cuprins de extaz. *Le Graal!*

— Nebunii spun lucruri, spuse călugărul Collimore, și nu știu ce zic.

— Sau Dumnezeu vorbește prin ei, zise grav de Taillebourg.

— Atunci, Dumnezeu are o voce teribilă, replică bătrânul călugăr.

— Trebuie să-mi spui tot ce ți-a zis părintele Ralph, insistă de Taillebourg.

— Dar totul s-a petrecut acum mult timp!

— E vorba de *le Graal!* țipă de Taillebourg și, mâniat, îl zgâlțâi pe bătrân. De *le Graal!* Nu-mi spune că ai uitat.

Se uită pe fereastră și văzu, ridicat pe culme, departe, crucea roșie pe steagul galben al regelui scoțian și sub el o mulțime de ostași, cu încâlceala de lănci, sulițe și țepușe. Nu se vedea nici un inamic englez,

dar lui de Taillebourg nu i-ar fi păsat nici dacă toate armatele creştinătăţii veneau la Durham, pentru că îşi găsise viziunea, era Graalul şi, chiar dacă lumea din jurul lui ar fi zguduită de armate, el îl va căuta.

Şi un călugăr bătrân vorbi.

Călăreţul cu armura ruginită, platoşa de piept cu curele rupte şi un blazon în formă de scoică pe scut se prezentă drept lordul Outhwaite de Witcar.

— Ştii locul? îl întrebă pe Thomas.

— Witcar, domnul meu? Nu am auzit de el.

— Nu ai auzit de Witcar! Doamne! Şi e un loc aşa de plăcut, foarte plăcut! Pământ fertil, apă dulce, vânat bun. Ah, aici erai!

Ultimele cuvinte erau adresate unui copil, călare pe un cal mare şi ţinând de frâu un alt cal de luptă. Băiatul purta o haină cu semnul crucii reprezentat pe un blazon galben cu roşu în formă de scoică şi, trăgând după el calul de luptă, se îndreptă către stăpânul lui.

— Mă scuzaţi, domnul meu, spuse băiatul, dar Hereward a luat-o la goană, da, asta a făcut. Hereward era, bineînţeles, calul de luptă pe care îl ducea în frâu. Şi a trebuit să-l urmăresc până departe!

— Dă-i-l tânărului de aici, spuse Lord Outhwaite. Ştii să călăreşti, nu? îl întrebă serios pe Thomas.

— Da, domnul meu.

— Hereward e o belea, totuşi o belea rară. Loveşte-l tare, să ştie cine e şeful.

Vreo douăzeci de oameni apărură, purtând însemnele lordului Outhwaite, toţi călare şi toţi cu armuri în stări mai bune decât a stăpânului lor. Lordul Outhwaite le ceru să o ia spre sud.

— Mergeam către Durham, îi spuse lui Thomas, ne vedeam de treaba noastră ca nişte buni creştini, când mizerabilii de scoţieni au apărut! Nu o să mai mergem acum la Durham. M-am căsătorit acolo, ştiai? În catedrală. Cu treizeci şi doi de ani în urmă, poţi să îţi dai seama? Îl privi fericit pe Thomas. Şi draga mea Margaret încă trăieşte, Dumnezeu să fie binecuvântat. I-ar plăcea să îţi audă povestea. Chiar ai fost la Wadicourt?

— Am fost, domnul meu.

— Norocosule, norocosule! spuse lordul Outhwaite, după care strigă iar la oamenii lui să se întoarcă până nu se lovesc de scoţieni.

Thomas înţelese imediat că, în ciuda armurii uzate şi a înfăţişării lui neîngrijite, Outhwaite era un mare lord, unul dintre magnaţii

ţinuturilor nordice. Lordul îi confirmase această impresie mormăind că regele îi interzisese să lupte în Franţa, pentru că el şi oamenii lui ar putea fi chemaţi pentru a respinge o eventuală invazie a scoţienilor.

— Şi a avut dreptate! păru Lordul Outhwaite uimit. Ticăloşii au venit în sud. Ţi-am spus că fiul meu cel mare e în Picardia? De aceea port asta. Îşi duse mâna la o tăietură din cămaşa sa de zale. I-am dat cea mai bună armură pe care o aveam, pentru că am crezut că nu o să ne trebuiască! Tânărul David al Scoţiei mi-a părut întotdeauna paşnic, dar acum, Anglia a fost invadată de oştenii lui. E adevărat că la Wadicourt a avut loc un adevărat masacru?

— Câmpul era plin de morţi, domnul meu.

— Ai lor, nu ai noştri, slavă Domnului! Lordul se uită la nişte arcaşi împrăştiaţi către sud. Nu mai pierdeţi vremea! strigă în engleză. Scoţienii vă vor căuta în curând. Se uită înapoi către Thomas. Şi ce ai fi făcut dacă nu aş fi intervenit eu? îl întrebă, tot în engleză. I-ai fi tăiat gâtul Sperietorii?

— Dacă aş fi fost nevoit, da.

— Şi dup-aia ai fi fost tăiat de oamenii lui, spuse voios lordul Outhwaite. E un beţivan nenorocit. Numai Dumnezeu ştie de ce nu l-a înecat maică-sa la naştere, dar şi ea era o vrăjitoare nenorocită, cu inima rea, dacă a fost vreodată una. Ca orice lord care a crescut vorbind franceză, lordul Outhwaite învăţase engleza de la servitorii părinţilor lui şi nu vorbea aşa de bine. Merită să îi fie tăiat capul Sperietorii, merită cu vârf şi îndesat, dar nu ai vrea să îl ai ca duşman. E cel mai invidios bărbat de pe pământ, dar sunt atâţia pe care are pică încât poate nu mai are loc de încă o invidie. Cel mai mult îl urăşte pe Sir William Douglas.

— De ce?

— Pentru că Willie l-a ţinut prizonier. Să ştii, Willie ne-a ţinut pe toţi prizonieri, la un moment dat, iar unii dintre noi chiar l-au ţinut pe el, în schimb, dar răscumpărarea aproape că i-a pus capac lui Sir Geoffrey. Nu mai are decât vreo douăzeci de oameni şi aş fi surprins dacă ar avea doi bani în buzunar. Sperietoarea e un om sărac, foarte sărac, dar e mândru şi asta îl face un duşman rău. Lordul Outhwaite se opri pentru a face cu mâna unui grup de arcaşi ce purtau însemnele lui. Nişte tineri minunaţi, minunaţi. Spune-mi despre bătălia de la Wadicourt. E adevărat că francezii au trecut călare peste proprii arbaletrieri?

— Aşa este, domnul meu. Arbaletrieri genovezi.

— Spune-mi tot ce s-a întâmplat.

Lordul Outhwaite primise o scrisoare de la fiul său mai mare în care îi povestea despre bătălia din Picardia, dar dorea cu disperare să audă amănunte de la cineva care stătuse pe panta verde și lungă, între satele Wadicourt și Crecy. Thomas îi povesti cum inamicul atacase după-amiaza târziu și cum zburaseră săgeţile spre armata regelui Franței, auzindu-se numai bărbați și cai țipând. Cum unii inamici reușiseră să treacă de șanțurile proaspăt săpate și de săgeți pentru a tăia ostași englezi și cum la sfârșitul bătăliei nu mai erau săgeți, ci doar arcași cu degetele sângerânde și un deal mare de bărbați și animale muribunde. Și cerul părea a fi pătat cu sânge.

Tot povestind, Thomas coborî de pe culme, pierzând orașul Durham din vedere. Eleanor și părintele Hobbe mergeau în spatele lui, conducând iapa, și câteodată strecurau și câte un comentariu de-al lor, pe când cei vreo douăzeci de călăreți ai lordului Outhwaite mergeau de-o parte și de alta pentru a auzi povestea bătăliei. Thomas povestea cu har și era clar că lordul Outhwaite îl plăcea; Thomas din Hookton posedase întotdeauna un farmec care îl protejase și îl recomandase, chiar dacă acesta stârnea în unii invidia, ca în cazul lui Sir Geoffrey Carr. Sir Geoffrey mersese înainte, iar când Thomas ajunse la lunca unde se strânsese toată armata engleză, cavalerul arătă spre el, ca și cum ar fi aruncat un blestem asupra lui, iar Thomas ripostă făcându-și semnul crucii. Sir Geoffrey scuipă.

Lordul Outhwaite se încruntă la Sperietoare.

— Nu am uitat de scrisoarea pe care mi-a arătat-o preotul vostru, îi vorbi lui Thomas în franceză, dar sper că nu o să ne-o lași nouă să o ducem la Durham? Nu atâta timp cât noi avem inamici cu care să ne luptăm?

— Pot să stau cu arcașii Domniei Voastre? întrebă Thomas.

Eleanor țâțâi dezaprobator, dar amândoi o ignorară. Lordul Outhwaite încuviință în semn că acceptă oferta lui Thomas, apoi îi făcu semn unui bărbat mai tânăr să se dea jos de pe cal.

— Un lucru nu înțeleg, continuă el, și asta e de ce regele nostru i-ar încredința o asemenea misiune cuiva așa de tânăr.

— Și cineva de origine umilă? întrebă Thomas, zâmbind, știind că asta era adevărata întrebare a lordului Outhwaite, dar era prea delicată pentru a fi adresată.

Lordul râse strengărește.

— Vorbești franceză, tinere, dar cari un arc. Ce ești? Un om de rând sau de neam ales?

— Destul de bun, Domnia Voastră, dar nelegitim.

— Ah!

— Și răspunsul la întrebarea dumneavoastră, Domnia Ta, este că regele nostru m-a trimis împreună cu un capelan și un cavaler de la curte, dar amândoi s-au îmbolnăvit la Londra și au rămas acolo. Eu am continuat drumul cu însoțitorii mei.

— Pentru că erai nerăbdător să vorbești cu acest călugăr bătrân?

— Dacă acesta trăiește, da, pentru că el poate să îmi spună despre familia tatălui meu. Familia mea.

— Și el poate să îți spună și despre comoara asta, acest *thesaurus*. Știi ceva de el?

— Știu câte ceva, domnul meu, răspunse prudent Thomas.

— Și de aceea regele te-a trimis pe tine, nu? întrebă lordul Outhwaite, dar nu îi lăsă lui Thomas timp să răspundă la întrebare. Luă frâiele. Luptă cu arcașii mei, tinere, dar ai grijă să rămâi viu, da? Aș vrea să aflu mai multe despre acest *thesaurus*. E comoara așa de mare cum reiese din scrisoare?

Thomas se întoarse de la Outhwaite, lordul cu părul încâlcit, și se uită spre creastă, unde nu se puteau vedea acum decât copacii cu frunze colorate și o dâră de fum de la bordeiele arse.

— Dacă există, domnul meu, vorbi el în franceză, atunci e genul de comoară păzită de îngeri și dorită de demoni.

— Și tu o cauți? întrebă lordul Outhwaite cu un zâmbet pe buze.

Thomas răspunse tot cu un zâmbet.

— Eu îl caut doar pe abatele de Durham pentru a-i da scrisoarea episcopului.

— Îl cauți, deci, pe abatele Fossor, nu? Lordul Outhwaite făcu semn către un grup de călugări. El e, cel de acolo. Cel în șa. Indicase un călugăr înalt, cu părul alb, călare pe o iapă gri. Era înconjurat de douăzeci de călugări, toți pedeștri, dintre care unul căra un steag ciudat, care nu era altceva decât o cârpă albă ce atârna de un par vopsit. Du-te și vorbește cu el, spuse Lordul Outhwaite, apoi caută steagul meu. Dumnezeu să fie cu tine!

Ultimele cuvinte le spusese în engleză.

— Și cu Domnia Voastră, spuseră Thomas și părintele Hobbe.

Thomas se duse spre abate, croindu-și drum printre arcașii ce se îngrămădeau la cele trei căruțe pentru a primi săgeți de rezervă. Armata engleză mică se apropiase de Durham pe două drumuri separate, iar acum oamenii mergeau haotic pe câmpuri pentru a se regrupa, în cazul în care scoțienii coborau de pe terenurile mai înalte. Ostașii își punea cămășile de zale, iar cei mai bogați dintre ei își fixau

piesele de armură de care dispuneau. Comandanții armatei ținuseră probabil un consiliu, pentru că stindardele erau purtate către nord, lăsând să se înțeleagă că englezii voiau să-i înfrunte pe scoțieni pe teren mai înalt sau chiar să încerce să ajungă la Durham pe rute ocolitoare, evitând să fie atacați în luncă. Thomas era deja familiarizat cu steagurile englezești din Bretania, Normandia și Picardia, acum întâlnea blazoane noi: o semilună argintie, o vacă maro, un leu albastru, securea neagră a Sperietorii, un cap de porc mistreț roșu, crucea lordului Outhwaite și, cel mai țipător dintre toate, un steag stacojiu reprezentând două chei încrucișate, brodate gros din fire aurii și argintii. Steagul abatelui părea zdrențuros și ieftin în comparație cu toate celelalte steaguri, pentru că nu era altceva decât un pătrat mic de cârpă uzată sub care abatele muncea cu frenezie.

— Duceți-vă și îndepliniți voia lui Dumnezeu, striga acesta la câțiva arcași din apropiere, pentru că scoțienii sunt niște animale! Animale! Tăiați-i! Omorâți-i pe toți! Dumnezeu va răsplăti fiecare moarte! Duceți-vă și biruiți-i! Omorâți-i! Îl văzu pe Thomas apropiindu-se. Vrei o binecuvântare, fiul meu? Atunci Dumnezeu să dea putere arcului tău și iuțeală săgeților tale! Fie ca brațul tău să nu obosească niciodată și vederea să nu-ți slăbească. Dumnezeu și sfinții să te binecuvânteze când omori!

Thomas se închină, apoi îi întinse scrisoarea.

— Am venit să vă dau asta, spuse el.

Abatele păru surprins că un arcaș i s-ar putea adresa așa de familiar, cu atât mai puțin să aibă o scrisoare pentru el. La început nu luă pergamentul, dar unul dintre călugări îl înșfăcă de la Thomas și, văzând sigiliul rupt, ridică din sprâncene.

— Stăpânul meu, episcopul, vă scrie, spuse el.

— Sunt animale! repetă abatele, încă prins în perorația lui, după care își dădu seama ce îi zisese călugărul. Domnul meu episcop îmi scrie?

— Ție, frate, spuse călugărul.

Abatele luă parul vopsit și coborî steagul provizoriu încât acum atârna aproape de fața lui Thomas.

— Poți să îl săruți, spuse el măreț.

— Să îl sărut?

Thomas aproape că se lăsă pe spate. Cârpa zdrențuită ce acum îi atârna aproape de nas mirosea a mucegai.

— Este pocrovățul Sfântului Cuthbert, spuse abatele emoționat, luat de la mormântul său, fiul meu! Binecuvântatul Sfânt Cuthbert va

lupta pentru noi! Și îngerii îl vor urma în bătălie.

Thomas, față în față cu vestigiul sfântului, îngenunche și trase stofa spre buze. „E pânză", se gândi el, iar acum putea vedea că era brodată pe margini cu un model complex, în fir de culoare de un albastru-deschis. În centrul pânzei, ce era folosită la slujbe pentru a ține azima, se găsea o cruce complicată, brodată în fire argintii care abia se zăreau pe pânza albă, uzată.

— Chiar e pocrovățul Sfântului Cuthbert? întrebă el.

— Chiar al lui! exclamă abatele. I-am deschis mormântul din catedrală chiar în dimineața asta și ne-am rugat la el, și azi va lupta pentru noi! Abatele ridică steagul și îl flutură către niște ostași care se îndreptau spre nord. Îndepliniți munca lui Dumnezeu! Omorâți-i pe toți! Murdăriți câmpurile cu carnea lor afurisită, udați-le cu sângele lor necredincios!

— Episcopul vrea ca acest tânăr să vorbească cu călugărul Hugh Collimore, îi spuse abatelui, călugărul care citise scrisoarea. Este voia regelui. Domnia Sa spune că e o comoară de găsit.

— Voia regelui? Abatele se uită cu uimire la Thomas. Voia regelui? întrebă el din nou, după care își veni în fire și-și dădu seama că protecția regală era un mare avantaj. Smulse scrisoarea și o citi singur, doar să găsească mai multe avantaje decât anticipase. Vii în căutarea a unui mare *thesaurus?* îl întrebă el suspicios pe Thomas.

— Asta crede episcopul, domnule, răspunse Thomas.

— Ce comoară? tresări abatele și toți călugării stăteau cu gurile căscate, ideea unei comori făcându-i să uite pe moment, de apropierea armatei scoțiene.

— Comoara, domnule – Thomas evită un răspuns sincer – este cunoscută călugărului Collimore.

— Dar de ce te-a trimis pe tine? întrebă abatele și era o întrebare îndreptățită, pentru că Thomas părea tânăr și, aparent, fără rang.

— Pentru că am mai multe informații despre această problemă, răspunse Thomas, întrebându-se dacă nu cumva spusese prea mult.

Abatele împături scrisoarea neatent, rupând sigiliul, și o îndesă într-un săculeț ce îi atârna de brâul împletit.

— O să vorbim după bătălie, spuse el, și atunci și doar atunci, voi decide dacă îl vei putea vedea pe călugărul Collimore. E bolnav, știai? Suferă, săracul suflet. Poate că e pe moarte. Poate că nu ar fi cuviincios să îl deranjezi. Vom vedea, vom vedea. Voia să vorbească el cu călugărul bătrân, pentru a fi singurul posesor a oricărei informații ar avea Collimore. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiul meu, îi dădu el

de înțeles lui Thomas să plece, după care înălță steagul și se îndreptă către nord. Majoritatea armatei engleze urca deja creasta, lăsând în urmă doar căruțe și o mulțime de femei, copii și bărbați prea bolnavi pentru a merge. Călugării, strânși în spatele pocrovățului începură să cânte în timp ce mergeau pe urma ostașilor.

Thomas fugi la o căruță și luă o mână de săgeți, pe care și le îndesă la cingătoare. Vedea că ostașii lordului Outhwaite se îndreptau către vârf, urmați de un grup mare de arcași.

— Poate că voi doi ar trebui să stați aici, îi spuse el părintelui Hobbe.

— Nu, spuse Eleanor. Și nu ar trebui să lupți nici tu.

— Să nu lupt? întrebă Thomas.

— Nu e bătălia ta! insistă Eleanor. Ar trebui să mergem în oraș! Ar trebui să-l găsim pe călugăr.

Thomas se opri. Se gândea la preotul care, în volbura ceții și a fumului, omorâse un scoțian, după care îi vorbise lui în franceză. „Sunt un mesager", spusese preotul. *„Je suis un avant-coureur",* fuseseră cuvintele lui exacte și un *avant-coureur*[4] era mai mult decât un simplu mesager. Un herald, poate? Sau chiar un înger? Thomas nu putea uita imaginea acelei bătălii silențioase, neașteptate, un soldat împotriva unui preot, dar totuși preotul câștigase, după care își întorsese fața slăbănoagă și însângerată către el și se prezentase: *„Je suis un avant-coureur."* „Era un semn", se gândea Thomas, și el nu credea în semne și viziuni, voia să creadă în arcul lui. Se gândea că poate Eleanor avea dreptate și conflictul cu neașteptatul învingător era un semn de la ceruri că ar trebui să-l urmeze pe *avant-coureur* în oraș, dar în același timp erau inamici pe deal și el era arcaș, și arcașii nu fugeau de luptă.

— Vom merge în oraș, spuse Thomas, după bătălie.

— De ce? întrebă ea îndârjită.

Dar Thomas nu îi explică. Începu să meargă, urcând dealul unde ciocârlii și cintezoi zburau printre garduri vii și sturzi maro și gri veniți aici de pe pășunile goale. Ceața se ridicase și un vânt uscat bătea peste Wear.

Și atunci, tobe începură să bată din locul unde scoțienii așteptau pe terenul înalt.

Sir William Douglas, cavaler de Liddesdale, se pregătea de bătălie. Își trase pe el pantalonii de piele, destul de groși încât ar putea împiedica tăișul unei săbii, iar peste cămașa de pânză avea atârnat un

crucifix binecuvântat de un preot în Santiago de Compostella, unde era înmormântat Sfântul Iacob. Sir William Douglas nu era neapărat un om religios, dar plătea un preot care să aibă grijă de sufletul lui, iar preotul îl asigurase că, purtând crucifixul Sfântului Iacob, fiul tunetului, va primi ultima împărtășanie în patul lui. La brâu avea legată o fâșie de mătase roșie, ce fusese ruptă dintr-un steag al englezilor, capturat la Bannockburn. Mătasea fusese înmuiată în apa sfințită din cristelnița din capela castelului Sir William de la Hermitage. Sir William se lăsase convins că fâșia de mătase îi va asigura victoria asupra vechiului și detestatului lui inamic.

Purta armură luată de la un englez omorât în unul dintre multele lui raiduri la sud de graniță. Sir Wiliam își amintea acel omor foarte bine. Văzuse calitatea armurii englezului încă de la începutul luptei și zbierase la oamenii lui să nu se atingă de el, după care îl doborâse pe bărbat lovindu-l la glezne. Englezul, în genunchi, scosese un sunet ascuțit care îl făcuse pe Sir William să râdă. Bărbatul se predase, dar Sir William tot îi tăiase gâtul, pentru că era de părere că orice bărbat care scoate un asemenea sunet nu era un războinic adevărat. Servitorilor de la Hermitage le luase două săptămâni să spele sângele de pe armură. Majoritatea conducătorilor scoțieni erau îmbrăcați în haine de zale, ce acopereau trupul unui om de la gât până la pulpă, în timp ce această armură era mult mai scurtă și nu proteja picioarele, dar Sir William intenționa să lupte pedestru și știa că greutatea unei haine de zale îl obosea repede pe cel ce o purta și oamenii obosiți erau mai ușor de omorât. Peste armură el purta o bluză lungă cu emblema lui – inima roșie. Casca lui era un coif fără vizieră sau apărătoare pentru față, dar în bătălie lui Sir William îi plăcea să vadă ce făceau inamicii în stânga și în dreapta. Un bărbat cu o cască întreagă sau cu una ce avea o vizieră în formă de rât nu putea vedea decât ce se zărea prin deschizătura mică din dreptul ochilor. De aceea oamenii cu asemenea căști își mișcau haotic capul în stânga și-n dreapta toată bătălia, ca o găină printre vulpi până îi durea gâtul și chiar și așa nu vedeau loviturile ce le zdrobeau craniile. În bătălie, Sir William îi căuta pe cei care dădeau din cap ca niște găini, pentru că știa că erau oameni nervoși care își puteau permite o cască frumoasă, deci pe care obținea o răscumpărare și mai frumoasă. Își căra scutul mare. Era, de fapt, prea mare pentru un bărbat pedestru, dar se aștepta ca englezii să lanseze o ploaie de săgeți, iar scutul era destul de gros încât să absoarbă impactul zdrobitor al săgeților lungi de aproape un metru, cu vârf de oțel. Putea să sprijine partea de jos a scutului pe pământ și

să se ghemuiască la adăpostul lui, iar când englezii rămâneau fără săgeți, nu avea decât să renunțe la el. Purta și o suliță pentru cazul în care englezii atacau și cu caii și o sabie, armat lui favorită. Mânerul sabiei conținea o șuviță de păr tăiată din moaștele Sfântului Andrei, sau cel puțin asta îi spusese vânzătorul de indulgențe care îi vânduse șuvița.

Robbie Douglas, nepotul lui Sir William, purta armură și coif și avea asupra lui o sabie și un scut. Robbie îi dăduse lui Sir William vestea că Jamie Douglas, fratele lui mai mare, fusese ucis, probabil de servitorul preotului dominican. Sau poate părintele de Taillebourg îl omorâse? Cu siguranță acesta era cel care ordonase uciderea lui. Robbie Douglas, în vârstă de douăzeci de ani, își plânsese fratele.

— Cum ar putea să facă asta un preot? îl întrebase el pe unchiul său.

— Ai o părere greșită despre preoți, Robbie, spusese Sir William. Majoritatea preoților sunt oameni slabi, învestiți cu autoritatea lui Dumnezeu, ceea ce îi face atât de periculoși. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că nici un Douglas nu a îmbrăcat roba de preot. Toți suntem prea cinstiți.

— La sfârșitul acestei zile, spuse Robbie Douglas, o să mă lași să mă duc după preot.

Sir William zâmbi. Poate că nu era el un om așa de religios, dar credea cu tărie că uciderea oricărui membru al familiei cerea răzbunare, iar Robbie, considera el, își va răzbuna fratele cu vârf și îndesat. Era un tânăr de încredere, dur și arătos, înalt și direct, iar Sir William era mândru de fiul surorii sale mai mici.

— Vom vorbi la sfârșitul zilei, îi promise Sir William, dar până atunci, Robbie, stai pe lângă mine.

— Așa o să fac, unchiule.

— Cu voia lui Dumnezeu, vom omorî câțiva englezi, spuse Sir William, apoi îl duse pe nepotul lui să facă cunoștință cu regele și să fie binecuvântat de capelanii regali.

Sir William, ca majoritatea cavalerilor scoțieni și a căpeteniilor de oaste, era în armură de zale, dar regele purta o cuirasă din plăci făcută de francezi, un lucru atât de rar la nord de graniță, încât oamenii din triburile sălbatice veneau să vadă această platoșă ce reflecta soarele, făcută din metal mișcător. Tânărul rege părea și el la fel de impresionat, pentru că își dădu jos bluza ce-i acoperea cuirasa și se plimbă încolo și-ncoace, admirându-se și lăsându-se admirat de toți nobilii care veneau pentru o binecuvântare sau pentru sfaturi. Contele

de Moray, pe care Sir William îl considera un neghiob, voia să lupte călare, iar regele era tentat să fie de acord. Tatăl lui, marele Robert Bruce, îi biruise pe englezi la Bannockburn călare și nu i-a învins doar, ci i-a umilit. Elita scoțiană înfrânsese nobilimea Angliei și David, acum rege al țării tatălui său, voia să facă același lucru. Voia sânge sub potcoavele lui și să se bucure de renume; voia ca faima lui să se răspândească în toată lumea creștină. Se întoarse și se uită lung la lancea lui vopsită în roșu și galben, rezemată de ramura unui ulm.

Sir William Douglas văzu încotro se uita regele.

— Arcași, spuse el laconic.

— Erau arcași la Bannockburn, insistă contele Moray.

— Da, și proștii nu știau ce să facă cu ei, spuse Sir William, dar nu vă puteți baza pe faptul că englezii vor fi proști mereu.

— Și câți arcași pot avea? întrebă contele. Se spune că au câteva mii de arcași în Franța, alte câteva sute în Bretania și încă atâția în Gasconia, câți să mai aibă aici?

— Au destui, spuse Sir William tăios, fără a se chinui să ascundă disprețul pe care îl simțea față de John Randolph, al treilea conte de Moray.

Contele era la fel de experimentat ca Sir William, dar petrecuse prea mult timp ca prizonier al englezilor, iar ura îndelungată îl făcuse prea năvalnic.

Regele, tânăr și fără experiență, voia să fie de partea contelui, cu care era prieten, dar văzu că ceilalți condamnați erau de acord cu Sir William care, deși nu deținea un titlu înalt, nici o poziție în stat, știa mai multe despre război decât orice om din Scoția. Contele de Moray simți că pierdea teren, așa că deveni mai stăruitor.

— Atacați acum, Sir, îl îndemnă el, înainte să apuce să formeze o linie de atac. Arătă către sud, unde primele trupe engleze apăreau pe pășune. Doborâți-i pe nenorociți până să fie pregătiți.

— Acesta, spuse contele de Menteith încet, a fost și sfatul primit de Filip de Valois în Picardia. Nu a ajutat cu nimic nici atunci și nici acum nu o să ajute la ceva.

— Oricum, adăugă Sir William sarcastic, trebuie să luptăm cu ziduri de piatră. Arătă către zidurile care delimitau pășunile unde englezii începeau să formeze linia de luptă. Poate Moray ne poate spune cum cavaleri înarmați pot trece de ziduri din piatră? îl provocă el.

Contele de Moray tresări.

— Mă iei de prost, Douglas?

— Te iau drept ce te arăți, John Randolph, răspunse Sir William.

— Domnilor! interveni regele.

Nu văzuse zidurile de piatră atunci când își formase linia de luptă lângă bordeiele arse și crucea căzută. Văzuse doar pășunea verde, liberă și drumul larg și visul lui de glorie și mai vast. Acum, se uita la inamicii ce se depărtau de copaci. Veneau destui arcași și auzise cum acei arcași puteau umple cerul cu săgețile lor și vârfurile de oțel ale săgeților intrau adânc în cai, înnebunindu-i de durere. Dar el nu îndrăznea să piardă această bătălie. Le promisese nobililor că vor sărbători Crăciunul ospătându-se în amfiteatrul regelui englez, la Londra, și, dacă ar fi înfrânt, atunci ar pierde și respectul lor și i-ar încuraja pe unii supuși să se revolte. Voia să câștige și, fiind nerăbdător, voia să câștige repede.

— Dacă atacăm destul de repede, propuse el măsurând terenul, până să ajungă toți în poziție de luptă...

— Atunci o să vă rupeți picioarele calului în zidurile de piatră, spuse Sir William cu lipsă de respect față de stăpânul său regal. Asta în cazul în care calul dumneavoastră ajunge până acolo. Nu puteți proteja calul de săgeți, Sir, dar puteți face față atacurilor luptând pedestru. Puneți sulițași în față, dar amestecați-i cu ostași care pot folosi scuturi pentru a-i proteja pe cei care țin sulițele. Scuturile sus, capetele la adăpost și să țină bine, așa vom câștiga bătălia asta.

Regele smuci spalierul ce îi acoperea umărul drept și care avea obiceiul prost de a se ridica până pe marginea pieptarului. În mod tradițional, apărarea armatei scoțiene era în mâinile sulițașilor care își foloseau armele foarte lungi pentru a-i ține la distanță pe cavalerii inamici, dar sulițașii se foloseau de ambele mâini ca să-și țină armele și așa reprezentau niște ținte ușoare pentru arcașii englezi, cărora le plăcea să se laude că țineau viețile sulițașilor englezi în tolbele pentru săgeți. Așa că trebuia să-i apere pe sulițași cu scuturile ostașilor și să lase inamicul să își risipească săgețile. Avea sens, dar tot îl deranja pe David Bruce că nu putea să își conducă, într-un atac ce ar zgudui pământul, călăreții săi, în timp ce trâmbițele strigau către ceruri.

Sir William văzu ezitarea regelui și continuă să argumenteze.

— Trebuie să ne menținem pozițiile, Sir, și să așteptăm, scuturile să încaseze săgețile, dar la sfârșit, Sir, vor obosi să risipească săgețile și vor ataca, și atunci îi vom măcelări ca pe niște câini.

Un mormăit de consimțământ întâmpină acest plan. Seniorii scoțieni, toți oameni aspri, înarmați și cu armuri, cu barbă și nemiloși, erau încrezători că pot câștiga această bătălie pentru că își depășeau

numeric inamicul, dar știau totodată că nu exista o cale scurtă către victorie, nu atunci când trebuiau să facă față arcașilor, așa că nu le rămânea decât să facă ce spusese Sir William: să îndure săgețile, să împingă inamicul înainte, apoi să îl măcelărească. Regele auzi că lorzii erau de acord cu Sir William și, cu părere de rău, își abandonă visul de a înfrânge inamicul șarjând călare. Era dezamăgit, dar se uită la vasalii săi și se gândi că alături de asemenea oameni nu putea să piardă.

— O să luptăm pedeștri, decretă el, și o să îi tăiem ca pe niște câini. O să îi măcelărim ca pe niște cățeluși pricăjiți!

Și după aceea, se gândi el, când supraviețuitorii vor fugi spre sud, cavaleria scoțiană putea încheia măcelul.

Dar, deocamdată, vor fi infanteriști contra infanteriști, așa că steagurile de război ale Scoției fură aduse în față și postate de-a lungul crestei. Bordeiele arse erau acum doar cenușă răvășită printre trei cadavre micșorate, negre și mici ca ale unor copii, iar regele își postă steagurile aproape de acei morți. Avea propriile stindarde, crucea Sfântului Andrei roșie pe fond galben, flamura protectorului Scoției, crucea Sfântului Andrei albă pe fond albastru, iar în mijlocul liniei și la stânga și la dreapta se înșiruiau stindardele seniorilor mai mici. Leul lui Stewart își agita sabia, șoimul lui Randolph își întindea aripile în timp ce la est și vest, flamurile cu stele, securi și cruci fâlfâiau în vânt. Armata era împărțită în trei unități, numite testudo, așa de mari, încât oamenii de pe flancurile îndepărtate se înghesuiau către centru pentru a sta pe terenul plat al vârfului coastei.

Ultimele șiruri ale formațiunii testudo erau compuse din oameni tribali de pe insule și din nord, oameni care luptau desculți, fără armură de metal, mânuind săbii mari ce puteau răpune un om cu o lovitură ca de măciucă la fel de ușor cum tăiau. Erau luptători neînfricați, dar lipsa armurilor îi făcea teribil de vulnerabili la săgeți, așa că erau poziționați în spate, iar șirurile din fața formațiunii testudo constau din ostași și sulițași. Ostașii purtau săbii, securi, buzdugane și ciocane de război și, ce era mai important, scuturi care puteau proteja pe sulițașii ale căror arme aveau în vârf o țepușă, un cârlig și un cap de topor. Țepușa putea să țină inamicul la strâmtoare, rolul cârligului era să tragă din șa un om cu armură sau să îl dea jos din picioare, iar toporul ar putea trece prin armură sau zale. Linia de luptă era împânzită cu sulițele ce formau un gard de oțel, gata să-i întâmpine pe englezi. Preoții mergeau pe lângă gard pentru a binecuvânta armele și pe cei ce le țineau. Ostașii îngenuncheau pentru a primi binecuvântările. Unii seniori erau călare, ca și regele,

dar numai pentru a vedea peste capetele armatei. Se uitau spre sud pentru a vedea sosind ultimele trupe englezești. Atât de puțini! O armată atât de mică de înfrânt! La stânga scoțienilor se afla Durham, cu turnurile și meterezele pline de oameni care priveau bătălia, iar în față era o armată mică de englezi ce nu se retrăsese către sud, spre York. Aveau de gând să se bată pe creastă, deși scoțienii aveau avantajul poziției și al numărului.

— Dacă îi urâți, strigă Sir William la oamenii săi de la dreapta liniei de luptă, atunci să vă audă!

Scoțienii își zbierară ura. Loviră săbiile și sulițele de scuturi, strigară către cer și, la centrul liniei, unde formațiunea testudo a regelui aștepta sub steagurile cu cruci, o trupă de toboșari începură să bată tobele uriașe din piele de capră. Fiecare tobă era un inel mare din lemn de stejar peste care erau întinse două piei de capră, prinse cu frânghii. Pieile erau atât de întinse, încât, dacă lăsai să cadă o ghindă pe suprafața lor, sărea înapoi până la mâna ce îi dăduse drumul. Tobele, bătute cu nuiele, scoteau un sunet ascuțit, aproape metalic, ce umplea cerul. Era un atac de zgomot pur.

— Dacă-i urâți pe englezi, arătați-le asta! strigă contele de March din partea stângă a liniei scoțiene, cea mai apropiată de oraș. Dacă-i urâți pe englezi, arătați-le asta!

Și urletul deveni și mai puternic, iar zgomotul se înteți amplificat de loviturile cu latul sabiei în scut. Creasta răsuna de la un cap la altul de manifestarea urii scoțienilor, nouă mii de oameni urlând la trei mii, care erau destul de proști încât să îi înfrunte.

— O să îi tăiem ca pe tulpina orezului, promise un preot, vom îmbiba câmpurile cu sângele lor împuțit și vom umple iadul cu sufletele lor englezești.

— Femeile lor sunt ale noastre! le spuse Sir William oamenilor lui. Nevestele și fiicele lor vor fi jucăriile voastre în seara asta! rânji la nepotul lui, Robbie. Îți va ajunge și ție rândul la femeile din Durham, Robbie.

— Și femeile Londrei, spuse Robbie, înainte de Crăciun.

— Așa e, și ele, promise Sir William.

— În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, strigă capelanul senior al regelui, trimiteți-i pe toți în iad! Fiecare prost în iad! Pentru că fiecare englez ucis azi înseamnă o mie de săptămâni mai puține în purgatoriu!

— Dacă-i urâți pe englezi, strigă lordul Robert Stewart, intendent al Scoției și moștenitor al tronului, atunci să vă audă!

Sunetul urii era ca un tunet ce umplea întreaga vale adâncă de la Wear și se izbea cu ecou de înălțimea pe care se afla Durhamul. Strigătele de luptă se înteţeau anunţând tot nordul Angliei că veniseră scoţienii.

Și David, regele scoţienilor, se bucură că venise aici, unde crucea dragonului căzuse și unde bordeiele arse fumegau și englezii păreau o pradă ușoară. În această zi, el urma să aducă glorie Sfântului Andrei, dinastiei Bruce și Scoției.

Thomas, părintele Hobbe și Eleanor îi urmară pe abate și pe călugării acestuia, care cântau încă, deși vocile călugărilor erau acum aspre pentru că mersul grăbit le tăiase răsuflarea. Pocrovățul Sfântului Cuthbert se legăna înainte și-napoi și steagul atrăgea o mulțime de femei și copii credincioși, care nu voiau să își aștepte bărbații fără să știe ce fac, așa că veniseră să care săgeți de rezervă pe deal. Thomas voia să meargă mai repede, să treacă de călugări și să-i găsească pe oamenii lordului Outhwaite, dar Eleanor rămase înadins mai în spate, până când se întoarse la ea nervos.

— Poți să mergi mai repede, protestă el în franceză.

— Pot să merg mai repede, spuse ea, și tu poți renunța la o bătălie.

Părintele Hobbe, care ținea calul, înțelese mesajul din tonul ei chiar dacă nu pricepea cuvintele. Oftă, alegându-se cu o privire încruntată din partea lui Eleanor.

— Nu trebuie să te bați! continuă ea.

— Sunt arcaș, se încăpățână Thomas, și e un inamic acolo.

— Regele tău te-a trimis să găsești Graalul! insistă Eleanor. Nu să mori. Nu să mă lași pe mine singură! Pe mine și un copil! Se opri cu lacrimi în ochi, ținând mâinile încrucișate pe burtă. Voi rămâne singură aici? În Anglia?

— Nu o să mor aici, spuse Thomas sever.

— Știi asta? replică Eleanor și mai îndârjită. Poate Dumnezeu ți-a vorbit? Știi ceva ce alți oameni nu știu? Știi ziua în care o să mori?

Thomas fu uimit de izbucnirea ei. Eleanor era o fată puternică, fără accese de furie, dar acum parcă înnebunise și plângea.

— Acei bărbați, spuse Thomas, Sperietoarea și Cerșetor, nu o să te atingă. O să fiu aici.

— Nu e vorba de ei! plângea Eleanor. Am avut un vis azi-noapte. Un vis.

Thomas își puse mâinile pe umerii ei. Mâinile lui erau enorme și întărite de la tragerea de coarda de cânepă a arcului mare.

— Am visat Graalul azi-noapte, spuse el, știind că nu acesta era, de fapt, adevărul. Nu visase Graalul, ci mai degrabă se trezise cu o

viziune, care se dovedise a fi o decepție, dar nu putea să îi spună asta lui Eleanor. Era auriu și frumos, spuse el, ca o cupă de foc.

— În visul meu, spuse Eleanor, privindu-l, erai mort și trupul tău era tot negru și umflat.

— Ce spune? întrebă părintele Hobbe.

— A avut un vis, spuse Thomas în engleză, un coșmar.

— Diavolul ne trimite coșmaruri, îl asigură preotul. Se știe bine asta. Spune-i asta.

Thomas traduse pentru ea, apoi dădu la o parte o șuviță de păr blond de pe fruntea ei și o băgă sub boneta ei tricotată. Iubea fața ei, așa de serioasă și îngustă, ca a unei pisici, dar cu ochii mari și o gură expresivă.

— A fost doar un coșmar, o asigură el, *un cauchemar*.

— Sperietoarea, spuse Eleanor cutremurată, el e un *cauchemar*.

Thomas o îmbrățișă.

— Nu se va atinge de tine, îi promise el.

Putea auzi în depărtare o cântare, dar nu semăna cu rugăciunile solemne ale călugărilor. Era un cântec batjocoritor și insistent, apăsător ca tobele ce îi dădeau ritm. Nu putea înțelege cuvintele, dar nici nu era nevoie.

— Inamicul, îi spuse lui Eleanor, ne așteaptă.

— Nu e inamicul meu, spuse ea cu tărie.

— Dacă intră în Durham, ripostă Thomas, ei nu vor ști asta. Te vor lua oricum.

— Toată lumea îi urăște pe englezi. Știai asta? Francezii vă urăsc, bretonii vă urăsc, scoțienii vă urăsc, toți bărbații din lumea creștină vă urăsc! Și de ce? Pentru că vă place să vă luptați! Așa e! Toată lumea știe asta despre englezi. Și tu? Tu nu trebuie să te bați azi, nu e treaba ta, dar abia aștepți să fii acolo, să omori din nou!

Thomas nu știu ce să spună, pentru că era adevărat ce zisese Eleanor. Ridică din umeri și își ridică arcul greu.

— Lupt pentru regele meu și pe dealul acela e o armată de inamici. Sunt mai mulți ca noi. Știi ce se va petrece dacă vor intra în Durham?

— Știu, spuse Eleanor rece, și chiar știa, pentru că fusese în Caen atunci când arcașii englezi, încălcând ordinele regelui, năvăliseră pe pod și devastaseră orașul.

— Dacă nu ne luptăm cu ei aici, să îi oprim, spuse Thomas, atunci călăreții lor ne vor vâna pe toți. Unul după altul.

— Mi-ai promis că te însori cu mine, zise Eleanor, plângând din nou. Nu vreau să crească copilul meu fără tată, nu vreau să fie ca

mine.

Se referea la faptul că ea era nelegitimă.

— O să mă însor cu tine, promit. Când se va termina bătălia, ne vom căsători în Durham. În catedrală, da? îi zâmbi. Putem să ne căsătorim în catedrală.

Eleanor fu mulțumită de promisiune, dar era prea furioasă pentru a-și arăta încântarea.

— Ar trebui să mergem la catedrală chiar acum, tresări ea. Vom fi în siguranță acolo. Ar trebui să ne rugăm la marele altar.

— Puteți să vă duceți în oraș, spuse Thomas. Lăsați-mă să mă bat cu dușmanii regelui meu și voi duceți-vă în oraș, tu și părintele Hobbe, și găsiți-l pe bătrânul călugăr, și vorbiți amândoi cu el, după care puteți să vă duceți în catedrală, să mă așteptați acolo.

Desfăcu unul dintre săculețele mai mari de pe spatele iepei de unde-și scoase cămașa de zale, pe care și-o trase pe cap. Căptușeala de piele era țeapănă și rece și mirosea a mucegai. Își introduse cu greu mâinile în mâneci, apoi își prinse brâul atârnându-și sabia în dreapta.

— Duceți-vă în oraș, îi spuse el lui Eleanor, și vorbiți cu călugărul.

Eleanor plângea.

— O să mori, spuse ea. Am visat asta.

— Nu pot să merg în oraș, protestă părintele Hobbe.

— Ești preot, strigă Thomas, nu soldat! Du-o pe Eleanor în Durham. Găsiți-l pe călugărul Collimore și vorbiți cu el.

Abatele insistase ca Thomas să aștepte, dar el intrase la bănuieli și acum dorea ca părintele Hobbe să vorbească cu călugărul bătrân, înainte ca abatele să îi interzică să spună adevărul.

— Amândoi, insistă Thomas, vorbiți cu călugărul Collimore. Știți ce să îl întrebați. Și eu o să mă alătur vouă în seara asta, în catedrală.

Își luă coiful, cu marginea lată pentru a devia lovitura înclinată a unei săbii, și și-l puse pe cap. Era supărat pe Eleanor pentru că simțea că are dreptate. Iminenta bătălie nu era treaba lui, doar că ocupația lui era să lupte și Anglia era țara lui.

— Nu o să mor, îi spuse lui Eleanor cu o naționalitate persistentă, și o să mă vezi în seara asta. Îi aruncă părintelui Hobbe frâiele calului. Ai grijă de Eleanor, îi spuse preotului. Sperietoarea nu va risca nimic în mănăstire sau în catedrală.

Vru să o sărute pe Eleanor, dar ea era atât de nervoasă pe el, iar el era supărat pe ea, așa că își luă arcul și tolba cu săgeți și plecă. Ea nu spuse nimic pentru că, la fel ca Thomas, era prea mândră pentru a ceda. Mai mult, ea știa că avea dreptate. Această confruntare cu

scoţienii nu era bătălia lui Thomas, pe când Graalul îi privea direct. Părintele Hobbe, prins la mijloc, mergea în liniște, dar observă că Eleanor se întoarse de mai multe ori, sperând să îl surprindă pe Thomas uitându-se înapoi, dar iubitul ei înainta pe cărare în sus cu arcul mare agăţat pe umeri, fără să privească în urmă.

Thomas avea un arc imens, mai înalt decât majoritatea bărbaților și gros la mijloc cât încheietura unui arcaș. Era făcut din lemn de tisă; Thomas bănuia că era tisă italiană, dar nu putea fi sigur pentru că stinghia neprelucrată care ajunsese la mal provenea de la o epavă. Modelase stinghia, lăsând mijlocul mai gros și încălzise vârfurile pentru a le curba în direcţia în care arcul s-ar încovoia atunci când se trăgea cu el. Vopsise arcul în negru, folosind ceară, ulei și calamină, după care pusese la cele două capete ale arcului fragmente de corn de cerb, pentru a ține coarda. Stinghia era tăiată în așa fel încât la mijlocul arcului, unde se oprea privirea lui Thomas când întindea coarda de cânepă, era duramen ce nu se flexiona atunci când săgeata era trasă înapoi, în timp ce partea exterioară era din album flexibil, iar când dădea drumul la coardă, albumul revenea în poziția inițială, trimițând săgeata care șuiera cu o forţă sălbatică. Mijlocul arcului, unde mâna lui apuca lemnul de tisă, era învelit într-o pânză de cânepă și deasupra cânepii fixate cu un clei rezistent, era prinsă în cuie o bucată de argint tăiată dintr-o veselă folosită de tatăl lui la slujbe în biserica Hookton. Bucata de cupă argintată înfăţișa creatura mitică ce ținea Graalul în gheare. Creatura mitică, un yale, era reprezentată pe emblema familiei lui Thomas, dar el nu știuse asta de când era mic, pentru că tatăl lui nu îi spusese niciodată povestea. Nu îi zisese niciodată lui Thomas că era un Vexille dintr-o familie de nobili catari, a căror rezidenţă din sudul Franţei fusese arsă, iar ei – nevoiți să fugă și să se ascundă în cele mai întunecate colțuri ale lumii creștine.

Thomas știa puțin despre erezia catară. Era stăpân pe arcul lui și știa cum să aleagă lemn bun de săgeți din frasin, mesteacăn sau carpen să-l cioplească și să-i adauge pene de gâscă și vârf de oțel. Știa toate astea, dar totuși nu știa cum să treacă acea săgeată prin scut, armură și carne. Era vorba doar de instinct, ceva ce exersase încă din copilărie; exersase până îi sângerau degetele; exersase până nici nu se mai gândea când trăgea coarda până la ureche; exersase până când, ca toți arcașii, își lățise pieptul și făcuse mușchi. Nu trebuia să știe cum se folosește un arc, să mânuiască arcul ținea de instinct, ca și respiratul, mersul sau luptatul.

Se întoarse când ajunse la niște carpeni ce străjuiau cărarea asemenea unor metereze. Eleanor, încăpățânată, se îndepărta, iar Thomas vru să strige la ea, dar știa că era deja prea departe să îl audă. Se mai certaseră până acum; bărbații și femeile, i se părea lui Thomas, își petreceau jumătate din viață certându-se și cealaltă iubindu-se și intensitatea hârjonelilor hrănea cu pasiune dragostea. Aproape zâmbi pentru că vedea încăpățânarea lui Eleanor și chiar îi plăcea; se întoarse și merse printre grămezile de frunze de carpen căzute, călcate în picioare de pe cărarea dintre pășunile pline de pietre, unde pășteau mii de armăsari. Aceștia erau caii de război ai cavalerilor englezi și ai ostașilor, iar prezența lor pe pășune îi spuse lui Thomas că englezii se așteptau ca scoțienii să atace, pentru că un cavaler fără cal se putea, cu ajutorul lor, apăra mult mai ușor. Caii erau înșeuați, astfel încât ostașii în armură puteau fie să fugă ușor, fie să urmărească o armată înfrântă.

Thomas încă nu putea vedea armata scoțiană, dar auzea strigătele de război și cadența tobelor mari. Vacarmul îi făcea nervoși pe unii cai de pe pășune, iar trei dintre ei, urmăriți de niște băiețași, galopau pe lângă zidul de piatră, privind în stânga și-n dreapta cu ochii lor albi. Alți câțiva paji făceau exerciții cu caii de luptă chiar în spatele armatei engleze, care era împărțită în trei unități. Fiecare formațiune avea câte o mână de călăreți în centrul ariergardei, bărbații călare fiind comandanții care stăteau sub steagurile luminoase. În fața lor erau patru sau cinci rânduri de ostași cu săbii, securi, lănci și scuturi. În fața acestora, îngrămădiți în spațiile dintre cele trei formațiuni, erau arcași.

Scoțienii, la două bătăi de săgeată depărtare de englezi, ocupau un teren un pic mai ridicat și erau împărțiți în trei unități care, ca și formațiunile englezilor, erau dominate de stindardele comandanților. Cel mai înalt steag, stindardul regal roșu cu galben, se afla în centru. Cavalerii și ostașii scoțieni, ca și englezii, nu aveau cai, dar fiecare formațiune testudo a lor era mai mare decât cele englezești, de trei sau patru ori mai mare. Thomas, destul de înalt încât să vadă peste linia engleză, observă că nu erau mulți arcași în armata inamică. În linia scoțiană puteai vedea, pe ici, pe colo, prin desișul de sulițe, câteva arbalete, dar nu erau, nici pe departe, atâția țintași câți avea armata engleză, deși englezii, la rândul lor, erau depășiți numeric de scoțieni. Deci bătălia, dacă ar avea loc, s-ar da între săgeți și sulițele și armele ostașilor scoțieni și, dacă săgețile nu ar fi de ajuns, atunci această creastă ar deveni un cimitir englez.

Steagul Lordului Outhwaite cu crucea pe un scut în formă de scoică era în partea stângă a armatei și Thomas se închină la el. Abatele descălecase și se afla acum în spațiul dintre formațiunea stângă și cea din mijloc, unde unul dintre călugării săi legăna cădelnița, iar altul flutura pocrovățul pe parul ei vopsit. Abatele țipa, dar Thomas nu-și putea da seama dacă acesta striga insulte la adresa inamicului sau rugăciuni către Dumnezeu, pentru că scoțienii zbierau așa de tare. Thomas nu putea înțelege cuvintele inamicului, dar simțea patosul lor și auzea bubuitul tobelor masive.

Thomas putea să vadă tobele enorme acum și să observe pasiunea cu care toboșarii loveau pieile mari, încât să scoată un sunet la fel de ascuțit ca trosnetul unui os. Tare, ritmat și răsunător, un tumult ce perfora urechea, iar în fața tobelor din centrul liniei inamice, niște bărbați bărboși se învârteau într-un dans sălbatic. Veneau iute ca săgeata din spatele liniei scoțiene, nu purtau armură, dar erau acoperiți de fâșii groase de pânză, fluturau deasupra capului săbii cu lame lungi și aveau scuturi de piele, rotunde, mici, un pic mai mari decât niște platouri, prinse de antebrațul stâng. În spatele lor, ostașii scoțieni loveau lamele săbiilor de scuturi, în timp ce sulițașii loveau pământul cu capătul armelor lor lungi, pentru a completa zgomotul tobelor imense. Vacarmul era atât de puternic, încât călugării care-l însoțeau pe abatele de Durham renunțaseră la cântat și priveau doar la inamic.

— Ce fac, spuse lordul Outhwaite, care era pedestru ca și oamenii săi și se văzu nevoit să ridice tonul pentru a se face auzit, e să încerce să ne sperie făcând zgomot înainte să ne omoare. Lordul șchiopăta, fie din cauza vârstei, fie din cauza unei răni mai vechi, lui Thomas nu i-ar fi plăcut să-l întrebe. Era clar că voia să se plimbe un pic și să se liniștească, așa că venise să vorbească cu călugării, dar își întoarse fața prietenoasă către Thomas. Să fii atent la nemernicii ăștia, spuse el, arătând către oamenii care dansau, pentru că sunt mai sălbatici decât niște pisici opărite. Se spune că își jupoaie victimele de vii. Lordul Outhwaite își făcu semnul crucii. Nu îi vezi prea des venind atât de în sud.

— Pe ei? întrebă Thomas.

— Sunt oameni tribali din nordul îndepărtat, explică un călugăr. Era un om înalt, cu șuvițe de păr cărunt, fața plină de cicatrice și cu un singur ochi. Niște nemernici, continuă călugărul, nemernici! Se închină la idoli! Dădu din cap trist. Nu am călătorit niciodată atât de departe în nord, dar am auzit că ținutul lor e învăluit în permanență

în ceață și, dacă un om moare din cauza unei răni în spate, atunci femeia lui își mănâncă propriul copil, după care se aruncă de pe stânci, de rușine.

— Chiar așa fac? întrebă Thomas.

— Așa am auzit, spuse călugărul, făcându-și semnul crucii.

— Trăiesc din cuiburi de păsări, alge de mare și pește crud, continuă povestea lordul Outhwaite, după care zâmbi. Gândește-te că și unii oameni din Witcar fac asta, dar cel puțin ei se și roagă lui Dumnezeu. Sau cel puțin asta cred eu că fac.

— Dar oamenii dumneavoastră nu au picioarele ca niște copitele despicate, la fel ca dracii, spuse călugărul, uitându-se către inamic.

— Și scoțienii au? întrebă nerăbdător un călugăr tânăr cu fața plină de cicatrice de la variolă.

— Membrii clanurilor au, spuse lordul Outhwaite. Abia că sunt umani! Își scutură capul, după care întinse mâna către călugărul bătrân. Sunteți fratele Michael, nu e așa?

— Domnia Voastră mă măguliți că vă aduceți aminte de mine, răspunse mulțumit călugărul.

— A fost odată soldat al lordului Percy, îi explică lordul Outhwaite lui Thomas, și chiar unul bun!

— Înainte să pierd asta în fața scoțienilor, spuse călugărul Michael, ridicându-și brațul drept astfel încât mâneca robei căzu pentru a dezvălui un ciot la încheietură, și asta, arătă el către orbita ochiului goală, așa că acum mă rog în loc să mă bat. Se întoarse și se uită la linia scoțiană. Sunt zgomotoși azi, mormăi el.

— Sunt încrezători, zise liniștit lordul Outhwaite, și așa ar și trebui să fie. Când a fost ultima oară când ne-au depășit ca număr?

— Or fi ei mai mulți, spuse călugărul Michael, dar și-au ales un loc ciudat în care să se desfășoare. Ar fi trebuit să se ducă la capătul crestei de sud.

— Așa ar fi trebuit, fu de acord lordul Outhwaite, dar să fim recunoscători pentru norocul în nenoroc.

Călugărul Michael voia să spună că scoțienii își sacrificau avantajul numeric luptând pe vârful de creastă îngust, unde linia engleză, deși mai subțire și cu mai puțini oameni, nu putea fi copleșită. Dacă scoțienii s-ar fi dus mai în sud, unde creasta se lățea pe măsură ce se apropia de luncă, ar fi putut să-și înconjoare inamicul. Alegerea terenului putea fi o greșeală în favoarea englezilor, dar asta fu o consolare mică atunci când Thomas încercă să estimeze mărimea armatei inamice. Și alții făceau același lucru, ajungând la concluzia că

ar fi între șase și șaisprezece mii de scoțieni, deși lordul Outhwaite nu credea că sunt mai mulți de opt mii.

— Ceea ce înseamnă doar de vreo trei, patru ori mai mulți ca noi, spuse el voios, și nu au suficienți arcași. Slavă Domnului că avem arcași!

— Amin, spuse fratele Michael.

Călugărul tânăr, cu cicatrice de variolă, privea cu fascinație masiva armată scoțiană.

— Am auzit că scoțienii își vopsesc fețele în albastru. Dar nu văd pe nimeni așa.

Lordul Outhwaite părea uimit.

— Ce ai auzit?

— Că își vopsesc fețele în albastru, domnul meu, spuse călugărul tânăr, roșinat acum de ceea ce spusese. Sau poate că își vopsesc doar jumătate de față. Ca să ne sperie.

— Ca să ne sperie? Lordul era amuzat. Să ne facă să râdem, poate. Nu am văzut niciodată așa ceva.

— Nici eu, interveni fratele Michael.

— Eu am auzit asta, spuse călugărul tânăr.

— Sunt destul de înspăimântători și fără să-și vopsească fețele. Lordul Outhwaite arătă către un steag de pe partea opusă a liniei lui. Văd că și Sir William e aici.

— Sir William? întrebă Thomas.

— Willie Douglas, zise lordul Outhwaite. Am fost prizonierul lui doi ani și încă mai plătesc bancarii din cauza asta. Se referea la faptul că familia sa împrumutase bani pentru răscumpărarea lui. Dar îmi plăcea. E o haimana. Și luptă cu Moray?

— Moray? întrebă fratele Michael.

— John Randolph, ducele de Moray. Lordul Outhwaite făcu semn către un alt steag, apropiat de cel cu inima roșie al lui Douglas. Se urăsc între ei. Numai Dumnezeu știe cum de sunt împreună în aceeași linie. Se uită din nou la toboșarii scoțieni ce se lăsau pe spate pentru a echilibra instrumentele mari proptindu-le cu burta. Urăsc tobele alea, spuse el calm. Să își vopsească fețele în albastru! Nu am auzit vreo tâmpenie mai mare ca asta! râse el.

Abatele le vorbea acum ostașilor celor mai apropiați, spunându-le că scoțienii au distrus casa Domnului din Hexham.

— Au pângărit sfânta biserică a lui Dumnezeu! Au ucis călugării! Au furat de la Hristos însuși și au înlăcrimat obrazul lui Dumnezeu! Răzbunați-L! Nu arătați milă! Cei mai apropiați arcași își mișcau

degetele, își treceau vârful limbii pe buze și priveau fix la inamic, care nu părea să avanseze. Îi veți omorî, strigă abatele, și Dumnezeu vă va binecuvânta pentru asta! Vă va umple de binecuvântări!

— Vor ca noi să îi atacăm pe ei, remarcă sec fratele Michael.

Părea rușinat de fervoarea abatelui.

— Așa e, spuse lordul Outhwaite, și cred că o să atacăm călare. Vezi sulițele?

— Sunt bune și contra pedestrașilor, Domnia Voastră, spuse fratele Michael.

— Așa este, sunt, aprobă lordul Outhwaite. Urâte lucruri, sulițele. Se juca cu niște zale de la armura sa și păru surprins când una dintre ele se desprinse. Chiar îmi place Willie Douglas, spuse el. Obișnuiam să vânăm împreună când eram prizonierul lui. Am prins niște porci mistreți buni în Liddesdale, îmi aduc aminte. Se încruntă. Ce tobe zgomotoase!

— Îi vom ataca? avu tânărul călugăr curajul să întrebe.

— O Doamne, nu, sper că nu, zise lordul Outhwaite. Ne depășesc numeric! Mai bine să ne păstrăm pozițiile și să îi lăsăm pe ei să vină la noi.

— Și dacă nu vin? întrebă Thomas.

— Atunci vor pleca acasă cu buzunarele goale, spuse lordul Outhwaite și nu o să le placă asta nici un pic. Sunt aici doar pentru a prăda! De aceea ne urăsc atât de mult.

— Ne urăsc? Pentru că sunt aici să jefuiască?

Thomas nu înțelesese modul de gândire al Domniei Sale.

— Sunt invidioși, tinere! Doar invidioși. Noi avem bogății, ei nu au. Banul, mai mult ca alte lucruri, e pricină de invidie. Aveam un vecin în Witcar care părea un tip destul de rezonabil, dar apoi el și oamenii lui au încercat să profite de absența mea cât timp am fost prizonierul lui Douglas. Au încercat să atace convoiul cu banii pentru recompensă, dacă puteți să credeți! Era doar invidios, se pare, pentru că el era sărac.

— Și acum e mort, Domnia Voastră? întrebă, amuzat, Thomas.

— Doamne, nu, spuse lordul mustrător. E într-o gaură adâncă, în fundul moșiei mele. Jos de tot, cu șobolanii. Îi arunc monede din când în când ca să îi aduc aminte de ce e acolo. Lordul stătea pe vârfuri și privea către vest, unde dealurile erau mai înalte. Se uita după ostași scoțieni care ar fi putut ataca din sud, dar nu văzu nici unul. Tatăl lui, spuse el, referindu-se la Robert Bruce, nu ar aștepta acolo. Ar pune oameni să ne înconjoare flancurile să ne sperie de moarte, dar

căţeluşul ăsta nu ştie meserie, nu e aşa? Se află într-un loc total nepotrivit!

— Şi-a pus speranţa în numărul lor, spuse călugărul Michael.

— Şi poate că numărul lor va fi de ajuns, răspunse posomorât lordul Outhwaite şi îşi făcu semnul crucii.

Putând acum să vadă terenul dintre armate, Thomas înţelese de ce lordul Outhwaite îl dispreţuia aşa de mult pe regele scoţian, care îşi adunase armata la sud de bordeiele arse, unde căzuse crucea cu dragon. Nu era numai poziţionarea pe creasta îngustă care-i împiedica pe scoţieni să-i copleşească pe englezii nu aşa de numeroşi, ci şi câmpul de bătălie prost ales care era blocat de gardurile groase de porumbari şi de cel puţin un zid de piatră. Nici o armată nu ar putea să treacă de aceste obstacole şi să spere să îşi păstreze linia de atac intactă, dar regele scoţian credea cu tărie că englezii îl vor ataca, pentru că el nu se mişca. Oamenii lui strigau insulte, sperând ca acestea îi vor face pe englezi să atace, dar aceştia stăteau nemişcaţi în rândurile lor.

Scoţienii îşi băteau joc de ei şi mai tare până când un om înalt, călare pe un cal mare, ieşi din centrul liniei engleze. Armăsarul lui avea panglici purpurii prinse în coama neagră şi un valtrap purpuriu brodat cu chei de aur ce era atât de lung, încât ştergea pământul în urma copitelor din spate. Capul armăsarului era protejat de o apărătoare din piele pe care era montat un corn argintiu, răsucit precum cornul unui inorog. Călăreţul purta o armură ce strălucea şi avea o vestă purpuriu cu auriu fără mâneci, aceleaşi culori purtate şi de pajul său, purtătorul de steag, şi cei douăsprezece cavaleri care îl urmau. Călăreţul înalt nu purta sabie, dar în schimb avea un buzdugan ţepos, ca acela cu care era înarmat Cerşetor. Toboşarii scoţieni îşi dublară eforturile, ostaşii scoţieni strigară insulte şi englezii aclamară până când bărbatul înalt ridică o mână de oţel pentru a face linişte.

— O să ni se ţină o predică de către Sfinţia Sa, spuse mohorât lordul Outhwaite. Îi place foarte mult Sfinţiei Sale să îşi audă propria voce.

Bărbatul înalt era, evident, arhiepiscopul de York, şi când armata engleză tăcu, îşi ridică din nou mâna dreaptă de oţel deasupra căştii sale cu panaş purpuriu şi făcu extravagant semnul crucii.

— *Dominus vobiscum*[5], strigă el. *Dominus vobiscum.* Merse de-a lungul liniei repetând această invocaţie. Veţi omorî inamicul lui Dumnezeu azi, striga el după fiecare promisiune că Dumnezeu va fi

cu englezii. Trebuia să zbiere ca să se facă auzit peste răsunetul inamicului. Dumnezeu e cu voi și voi îi veți îndeplini voința, lăsând în urmă multe văduve și orfani. Veți umple Scoția de tristețe ca o pedeapsă justă pentru lipsa lor de pietate. Domnul oștirilor e cu voi; răzbunarea lui Dumnezeu e treaba voastră!

Calul arhiepiscopului pășea măreț, dând din cap în sus și-n jos, în timp ce Sfinția Sa își continua încurajările către flancurile armatei sale. Ultimele urme de ceață dispăruseră de mult și, deși se mai simțea un aer rece, soarele era călduros și razele lui luceau în miile de săbii scoțiene. Două care trase de câte un cal veniseră din oraș și câteva femei împărțeau hering uscat, pâine și bere.

Scutierul lordului Outhwaite aduse un butoi gol, pe care să stea Domnia Sa. Un om cânta la un fluier de trestie în apropiere, iar fratele Michael fredona un cântec popular mai vechi despre un bursuc și un vânzător de indulgențe. Lordul Outhwaite râse de cuvintele cântecului, apoi făcu semn către terenul ce despărțea cele două armate, unde doi călăreți, câte unul din fiecare armată, se întâlneau.

— Văd că suntem amabili azi, remarcă el.

Un sol englez, îmbrăcat într-o tunică vulgară, mersese către scoțieni, iar un preot, ales repede ca sol al acestora, venise să îl întâmpine. Cei doi bărbați se salutară din șei, discutară pentru o vreme, după care se întoarse fiecare la armata sa. Englezul, apropiindu-se de linie, dădu din umeri, semn că scoțienii erau încăpățânați.

— Au venit atât de mult în sud și nu au de gând să se bată? întrebă nervos abatele.

— Vor ca noi să începem bătălia, spuse încet lordul Outhwaite, și noi vrem ca ei să facă asta.

Solii se întâlniseră ca să discute cum se va desfășura bătălia și ambii ceruseră ca ceilalți să înceapă și ambele părți refuzaseră invitația, așa că scoțienii încercară din nou să îi provoace pe englezi prin insulte. O parte din inamici avansară până la o distanță până unde puteau fi nimeriți cu arcurile și strigară că englezii erau niște porci, iar mamele lor niște scroafe. Un arcaș ridică arcul pentru a plăti insulta, un căpitan englez strigă la el.

— Nu îți irosi săgețile pe cuvinte, îi spuse el.

— Lașilor! Un scoțian îndrăzni să se apropie și mai mult de linia englezească, la jumătate de distanță de tras cu arcul. Lași nenorociți! Mamele voastre sunt niște târfe care v-au crescut cu urină de capră! Nevestele voastre sunt niște scroafe! Târfe și scroafe! M-ați auzit?

Nenorociților! Englezi nenorociți! Sunteți scârnăvia diavolului!

Furia urii lui îl făcea să tremure. Avea o barbă zbârlită, o haină zdrențuroasă și cămașă de zale cu o crăpătură mare la spate, astfel încât, atunci când se întoarse cu spatele și se aplecă, își arătă fundul gol englezilor. Gestul reprezenta o insultă, dar fu întâmpinat cu hohote de râs.

— Va trebui să ne atace mai devreme sau mai târziu, spuse calm lordul Outhwaite. Ori asta, ori se duc acasă cu nimic și nu prea îi văd făcând asta. Nu strângi o armată așa de mare fără o speranță de profit.

— Au jefuit Hexhamul, spuse trist abatele.

— Și s-au ales cu nimic, zise cu dispreț lordul Outhwaite. Adevăratele comori ale Hexhamului au fost luate și puse la loc sigur acum mult timp. Am auzit că a plătit mult Carlisle pentru a fi lăsat în pace, dar ajung banii lui pentru a face opt, nouă mii de oameni bogați? Clătină din cap. Acei ostași nu sunt plătiți, îi spuse lui Thomas, nu sunt ca oamenii noștri. Regele Scoției nu are bani să își plătească ostașii. Nu, azi vor să ia câțiva prizonieri bogați, după care să jefuiască orașele Durham și York, și, dacă e să se întoarcă săraci și cu buzunarele goale, atunci mai bine își fixează scuturile și vin pe noi.

Dar scoțienii tot nu se mișcară, iar englezii erau prea puțini ca să atace, deși grupuri de oameni veneau încontinuu, pentru a întări armata arhiepiscopului. Majoritatea erau localnici și puțini aveau armură sau altă armă decât o unealtă de casă, cum ar fi topoare sau săpăligi. Era aproape amiază și soarele alungase aerul rece, astfel că Thomas transpira pe sub îmbrăcămintea de piele și armură. Doi dintre servitorii laici ai abatelui sosiră cu un car tras de un cal, plin cu butoaie de bere, saci cu pâine, o cutie cu mere și cu multă brânză, iar câțiva călugări mai tineri cărară proviziile de-a lungul liniei engleze. Majoritatea armatei stătea acum, unii chiar dormeau, și mulți dintre scoțieni făceau același lucru. Chiar și toboșarii se potoliseră, așezându-și instrumentele mari pe pășune. Câțiva corbi dădeau târcoale deasupra lor și Thomas, crezând că prezența lor prevestea moarte, își făcu semnul crucii, după care se liniști când păsările negre zburară către nord, deasupra trupelor scoțiene.

Un grup de arcași veniseră din oraș și își înghesuiau săgeți în tolbă, semn că nu mai luptaseră niciodată cu arcul, pentru că tolba nu era un instrument prea bun în bătălie. Era foarte probabil ca tolbele să se verse atunci când cineva fugea și puțini țineau mai mult de douăzeci de săgeți la ei. Arcașii ca Thomas preferau un sac de pânză întins pe o ramă rezistentă în care săgețile stăteau drepte, penele nu se rupeau în

ramă și capetele de oțel ieșeau prin gâtul săculețului, asigurat cu un șnur. Thomas își alesese cu atenție săgețile, refuzându-le pe cele care aveau vârful deformat sau penele încovoiate. În Franța, unde mulți dintre cavalerii inamici aveau armură scumpă din plăci, englezii foloseau săgeți cu ace de năvădit, cu capete lungi, înguste și grele, cărora le lipseau aripile și așa puteau mai degrabă să perforeze armurile de piept sau căștile, dar aici încă mai foloseau săgețile de vânătoare cu aripi mari pe care era imposibil să le scoți din rană. Se numeau săgeți pentru carne, dar și o săgeată pentru carne putea să străpungă armura de la șaizeci de metri. Thomas dormi un pic și nu se trezi decât atunci când calul lordului Outhwaite era să îl calce. Domnia Sa, ca și alți comandanți englezi, fusese convocat la arhiepiscop, așa că își chemase calul și, însoțit de pajul său, se îndreptă către centrul armatei. Unul dintre capelanii arhiepiscopului purta un crucifix de argint de-a lungul liniei. De crucifix atârna un săculeț, chiar la picioarele lui Hristos, iar în săculeț, spunea capelanul, era un fragment din moaștele Sfântului martir Oswald.

— Sărutați săculețul și Dumnezeu vă va ocroti, promise capelanul, și arcași și ostași se înghesuiră să dea ascultare celor spuse.

Thomas nu putea să vină îndeajuns de aproape pentru a săruta săculețul, dar reuși să se întindă și să îl atingă. Mulți oameni aveau amulete sau fâșii de pânză primite de la neveste, iubite sau fiice când plecaseră sau de la casele lor pentru a se lupta cu invadatorii. Acum atingeau acele amulete, în timp ce scoțienii, simțind că se va întâmpla ceva în cele din urmă, se ridicară în picioare. Una dintre imensele tobe își făcu auzit iar sunetul îngrozitor.

Thomas se uită către dreapta lui unde putea vedea vârfurile turnurilor gemene ale catedralei și steagul fluturând pe meterezele castelului. Eleanor și părintele Hobbe ar fi trebuit să fi ajuns în oraș. Thomas regretă pentru un moment că se despărțise de femeia sa atât de supărat, apoi apucă arcul ca și cum atingerea lemnului ar feri-o de necazuri. Se consolă cu gândul că Eleanor era în siguranță în oraș și că în seara aceea, după ce vor fi câștigat bătălia, se vor împăca. Apoi, presupuse că se vor căsători. Nu era sigur că voia cu adevărat să se căsătorească. I se părea prea devreme ca el să aibă o nevastă, chiar dacă aceasta ar fi Eleanor, pe care era sigur că o iubea, la fel de sigur cum era că aceasta va vrea ca el să renunțe la arcul din tisă pentru a se stabili la casa lor, ultimul lucru pe care și l-ar dori Thomas. Ce voia era să fie conducătorul arcașilor, să fie un om ca Will Skeat. Visa să aibă propria trupă de arcași, cu care să intre în slujba seniorilor. Nu ducea

lipsă de șanse. Se zvonea că statele italiene plăteau o avere pentru arcașii englezi și Thomas voia o parte din acea avere, dar cineva trebuia să aibă grijă de Eleanor și el nu dorea să aibă un copil nelegitim. Erau destui copii nelegitimi pe lumea asta, nu era nevoie de încă unul.

Seniorii englezi vorbiră pentru o vreme. Erau doisprezece și priveau necontenit la inamic. Thomas era destul de aproape de ei pentru a vedea neliniștea de pe chipurile lor. Erau îngrijorați că erau prea mulți? Sau că scoțienii refuzau să lupte și că, în ceața următoarei dimineți, vor dispărea către nord?

Fratele Michael veni și își odihni oasele bătrâne pe butoiul cu hering ce îi servise lordului Outhwaite drept scaun.

— Vă vor trimite pe voi, arcașii, înainte. Eu asta aș face. Să vă trimit pe voi ca să îi provoc pe nenorociți. Ori asta, ori îi gonim, dar nu poți să îi gonești așa ușor. Sunt niște nenorociți curajoși.

— Curajoși? Atunci, de ce nu atacă?

— Pentru că nu sunt proști. Pot vedea acestea. Fratele Michael atinse bățul negru al arcului lui Thomas. Știu ce pot să facă arcașii. Ai auzit de Hallidon Hill? Își ridică sprâncenele surprins când Thomas clătină din cap. Bineînțeles, ești din sud. Hristos poate să vină în nord și voi din sud nici nu ați auzi de asta și dacă ați auzi nu ați crede. S-a întâmplat acu treizeci de ani. Ne-au atacat la Berwick și i-am omorât pe capete. Sau cel puțin arcașii noștri i-au omorât și nu sunt doritori să pățească la fel și aici. Fratele Michael se încruntă când auzi un mic pocnet. Ce-a fost asta?

Ceva atinsese casca lui Thomas care se întoarse. În fața lui era Sperietoarea, Sir Geoffrey Carr, care lovise cu biciul, și acum se uita la gheara de metal ce îi rupsese vârful căștii lui Thomas. Sir Geoffrey râse batjocoritor la Thomas în timp ce își strângea biciul.

— Ne adăpostim în spatele veșmintelor de călugări, așa?

Fratele Michael îl ținu pe Thomas.

— Du-te, Sir Geoffrey, ordonă călugărul, până nu îți blestem sufletul întunecat.

Sir Geoffrey își băgă un deget într-o nară și scoase ceva vâscos cu care aruncă spre călugăr.

— Crezi că mă înspăimânți, nenorocit cu un ochi? Tu, care ți-ai pierdut tot curajul atunci când ți-a fost tăiată mâna? Râse, după care se uită către Thomas. Băiete, te-ai luat la ceartă cu mine și nu am avut când să ne încheiem disputa.

— Nu acum! sări fratele Michael.

Sir Geoffrey îl ignoră pe călugăr.

— Te lupți cu cei mai presus decât tine, băiete? Poți fi spânzurat pentru asta. Nu, se cutremură el, arătând cu degetul lui lung și osos către Thomas, *vei fi* spânzurat pentru asta! M-ai auzit? Vei fi spânzurat pentru asta.

Îl scuipă pe Thomas, își întoarse murgul și merse în josul liniei.

— Cum de îl știi pe Sperietoare? întrebă fratele Michael.

— Tocmai am făcut cunoștință.

— O ființă diabolică, spuse călugărul, făcându-și semnul crucii, născut sub o lună descrescătoare pe timpul unei furtuni. Încă se mai uita la Sperietoare. Oamenii spun că Sir Geoffrey îi datorează bani diavolului însuși. A trebuit să plătească o răscumpărare lui Douglas de Liddesdale și a împrumutat mult de la bancheri pentru asta. Moșia, câmpurile, tot ce posedă sunt în pericol dacă nu poate plăti și, chiar dacă ar face azi avere, ar risipi câștigul la zaruri. Sperietoarea e un prost, dar unul periculos. Se întoarse către Thomas. Chiar te-ai luat la ceartă cu el?

— Voia să îmi siluiască femeia.

— Da, așa e Sperietoarea noastră. Dar fii atent, tinere, pentru că nu uită micile certuri și nu le iartă niciodată.

Pesemne că seniorii englezi ajunseseră la o înțelegere, pentru că își întinseră toți pumnii de fier, atingând articulații de metal de articulații de metal, după care lordul Outhwaite își întoarse calul către oamenii săi.

— John! John! strigă el către căpitanul arcașilor săi. Nu o să îi așteptăm să se hotărască, spuse el în timp ce descăleca, dar fii provocator.

Fratele Michael bănuise corect; arcașii erau trimiși în față pentru a-i enerva pe scoțieni. Planul era să îi enerveze cu săgețile și așa să îi facă să atace rapid.

Un paj aduse înapoi calul lordului Outhwaite pe pajiștea plină de ziduri, în timp ce arhiepiscopul de York își mâna calul de luptă în fața armatei.

— Dumnezeu vă va ajuta! striga el către oamenii din centru, pe care îi comanda. Scoțienii se tem de noi! țipa el. Știu că, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom lăsa mulți copii fără tată pe tărâmul lor nenorocit! Stau și se uită la noi pentru că le e frică de noi. Așa că noi trebuie să mergem la ei.

Ostașii aclamară. Arhiepiscopul ridică o mână pentru a-și liniști oamenii.

— Vreau ca arcașii să se ducă în față, spuse el, numai arcașii! Înțepați-i! Omorâți-i! Și Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți! Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Așa că arcașii urmau să înceapă bătălia. Scoțienii refuzau cu încăpățânare să se miște, sperând ca englezii să atace, pentru că era mult mai ușor să aperi pământ decât să ataci o armată formată, dar acum arcașii englezi aveau de gând să înainteze pentru a-i întărâta, să îi înțepe și să își hărțuiască inamicul până când fugea sau, mai degrabă, până înainta pentru a se răzbuna.

Thomas își alesese deja cea mai bună săgeată. Era nouă, atât de nouă încât pasta verzuie cu care era uns firul ce ținea penele la un loc era încă lipicioasă. Săgeata avea o coadă, care era un pic mai lată în spatele vârfului și se îngusta spre capătul cu pene. O astfel de săgeată ar lovi tare. Era o bucată dreaptă de frasin, minunată, lungă cât o treime din brațul lui Thomas, iar acesta nu ar irosi-o chiar dacă prima lui lovitură ar fi de la distanță mare.

Era o lovitură de la distanță pentru că regele scoțian se afla în spatele formațiunii testudo centrale a armatei sale, dar nu una imposibilă pentru că arcul negru al lui Thomas era imens și el era tânăr, puternic și îndemânatic.

— Dumnezeu fie cu tine, spuse fratele Michael.

— Să ții bine! strigă lordul Outhwaite.

— Dumnezeu să dea viteză săgeților tale! țipă arhiepiscopul de York.

Toboșarii se auzeau și mai tare, scoțienii râdeau în batjocură, iar arcașii englezi înaintau.

Bernard de Taillebourg știa deja aproape tot ce îi spunea bătrânul călugăr, dar acum că acesta povestea, nu îl întrerupse. Era povestea unei familii care stăpânea un comitat obscur din sudul Franței. Comitatul se numea Astarac și se afla aproape de ținuturile catare, și în timp aici se răspândise erezia.

— Învățăturile false se răspândeau, povestise călugărul Collimore, precum ciuma. De la mare până la ocean și către nord în Burgundia.

Părintele de Taillebourg știa asta, dar nu spuse nimic, îl lăsă pe bătrân să povestească mai departe cum catarii fuseseră dați focului și fumul rugurilor lor cursese către rai pentru a-L anunța pe Dumnezeu și pe îngerii Lui că adevărata religie fusese restabilită în ținuturile dintre Franța și Aragon. Membrii familiei Vexille, printre ultimii nobili căzuți în ghearele ereziei, fugiseră către cele mai îndepărtate colțuri

ale lumii creștine.

— Dar înainte să plece, spusese fratele Collimore, uitându-se la arcada albă a tavanului, au luat comorile ereticilor spre a le păstra.

— Și Graalul era printre ele?

— Așa au zis, dar cine știe? Călugărul Collimore își întorsese capul și se încruntase la dominican. Dacă aveau Graalul, de ce nu i-a ajutat? Nu am înțeles niciodată asta.

Închisese ochii.

Câteodată, când bătrânul făcea o pauză pentru a-și trage sufletul și chiar părea că ațipește, de Taillebourg se uita pe geam pentru a vedea cele două armate pe dealul îndepărtat. Nu se mișcau, deși zgomotul pe care îl făceau era ca trosnetul și sfârâitul unui foc imens. Sfârâitul era rumoarea oștenilor, iar trosnetul era bubuitul tobelor și ambele zgomote variau din pricina nestatorniciei vântului ce bătea prin defileul de deasupra râul Wear. Servitorul părintelui de Taillebourg stătea nemișcat în pragul ușii, pe jumătate ascuns după una dintre multele grămezi de pietre neacoperite, așezate în spațiul liber dintre castel și catedrală. Schelele ascundeau turnul cel mai apropiat al catedralei, iar băieți tineri, nerăbdători să vadă bătălia, se cățărau pe structura de lemn. Zidarii își abandonaseră munca pentru a privi la cele două armate.

După ce se întrebase de ce Graalul nu ajutase familia Vexille, călugărul Collimore căzu într-un scurt somn, iar de Taillebourg se duse la servitorul său îmbrăcat în negru.

— Îl crezi?

Servitorul dădu din umeri fără să spună ceva.

— Nu te-a surprins nimic? întrebă de Taillebourg.

— Că părintele Ralph are un fiu, răspunse servitorul. Asta e o noutate pentru mine.

— Trebuie să vorbim cu acel fiu, spuse rece dominicanul, după care se întoarse pentru că se trezise călugărul.

— Unde rămăsesem? întrebă călugărul Collimore.

O picătură de salivă i se scurgea de la colțul gurii.

— Te întrebai de ce Graalul nu i-a ajutat pe membrii familiei Vexille, îi aduse aminte Bernard de Taillebourg.

— Ar fi trebuit să îi ajute, spuse bătrânul călugăr. Dacă aveau Graalul, de ce nu au devenit puternici?

Părintele de Taillebourg zâmbi.

— Să presupunem, îi zise el bătrânului călugăr, că musulmanii infideli ar ajunge în posesia Graalului, crezi că Dumnezeu le-ar da

puterea acestuia? Graalul e o mare comoară, frate, cea mai mare din câte există pe pământ, dar nu e mai măreață decât Dumnezeu.

— Nu, fu de acord călugărul Collimore.

— Și dacă Dumnezeu nu îl binecuvântează pe cel care are în posesie Graalul, atunci Graalul nu va avea nici o putere.

— Da, recunoscu călugărul Collimore.

— Ai spus că familia Vexille a fugit?

— Au fugit de inchizitori, spuse călugărul, uitându-se pe furiș la de Taillebourg, și o parte din familie a venit aici, în Anglia, unde l-au servit pe rege. Nu regele de acum, bineînțeles, explică bătrânul călugăr, ci străbunicul lui, ultimul Henri.

— Cum l-au servit? întrebă de Taillebourg.

— I-au dat regelui o potcoavă de la calul Sfântului Gheorghe. Călugărul vorbea de parcă era un lucru normal. O potcoavă suflată în aur, făcătoare de minuni. Sau cel puțin regele credea că era miraculoasă, pentru că fiul său a fost vindecat de febră după ce a atins potcoava. Mi s-a spus că potcoava încă se află la Westminser Abbey. Familia fusese recompensată cu pământ în Cheshire, continuă să povestească Collimore, și dacă erau într-adevăr eretici, nu arătau asta, ci se comportau ca oricare altă familie de nobili. Prăbușirea lor, spuse el, a venit la începutul acestei domnii când mama tânărului rege, ajutată de familia Mortimer, a încercat să îl împiedice pe fiul ei să vină la putere. Cei din familia Vexille erau de partea reginei și, atunci când aceasta a pierdut, au trebuit să fugă înapoi pe continent. Toți în afară de unul dintre fii, spuse călugărul Collimore, fiul cel mare, adică Ralph. Bietul Ralph!

— Dar dacă familia sa a fugit în Franța, de ce ați avut grijă de el? întrebă de Taillebourg, uimirea schimonosindu-i fața plină de sânge închegat în locurile unde se lovise de piatră în dimineața aceea. De ce nu a fost executat ca un trădător ce era?

— Se călugărise, protestă Collimore, nu putea fi executat! Mai mult, se știa că își urăște tatăl și se închinase regelui.

— Deci nu era nebun de tot, adăugă de Taillebourg sec.

— Avea și bani, continuă Collimore, era nobil și pretindea că știe secretul familiei Vexille.

— Comorile catare?

— Dar demonul era în el chiar și atunci! Se proclamase episcop și ținea predici înflăcărate pe străzile Londrei. Spunea că va conduce o nouă cruciadă pentru a-i alunga pe toți musulmanii necredincioși din Ierusalim și că Graalul va asigura izbânda cruciaților.

— Așa că l-ai închis?

— A fost trimis la mine, spuse călugărul Collimore mustrător, pentru că se știa că pot înfrânge demonii. Făcu o pauză, aducându-și aminte de ceva. Pe vremea mea am pedepsit sute! Sute!

— Dar nu l-ai vindecat total pe Ralph Vexille?

Călugărul dădu din cap.

— Era ca un om biciuit de Dumnezeu pentru că plângea, țipa și se bătea singur până când îi dădea sângele. Fratele Collimore, nebănuind că descrierea se potrivea și lui de Taillebourg, se cutremură. Și îl bântuia gândul la femei. Nu cred că am reușit să îl vindecăm de asta, dar, dacă nu am reușit să îi alungăm pe diavoli de tot, măcar am reușit să îi facem să se ascundă atât de adânc, încât abia mai îndrăzneau să se arate.

— Graalul a fost doar un vis dat de către demoni? întrebă dominicanul.

— Asta voiam și noi să știm, răspunse călugărul Collimore.

— Și ce răspuns ai găsit?

— Le-am spus stăpânilor mei că părintele Ralph mințea și că născocise povestea cu Graalul. Că nu era nici un adevăr în nebunia sa. Apoi, când nu îl mai bântuiau demonii, a fost trimis la o parohie în sudul îndepărtat, unde putea să predice pescărușilor și focilor. Nu se mai numea senior, ci era doar părintele Ralph și l-am trimis departe, pentru a fi uitat.

— Pentru a fi uitat? repetă de Taillebourg. Dar totuși ai mai auzit de el. Ai descoperit că a avut un fiu.

Călugărul bătrân încuviință din cap.

— Lângă Dorchester există un așezământ al ordinului nostru, frații de acolo ne-au transmis știrile. Mi-au spus că părintele Ralph și-a găsit o femeie, o menajeră, dar ce preot de la țară nu face așa? Și a avut un fiu, și a atârnat o suliță veche în biserică despre care susținea că era lancea Sfântului Gheorghe.

De Taillebourg se uită către dealul de vest pentru că acum zgomotele erau mult mai puternice. Se părea că englezii, care aveau cu siguranță armata mai mică, înaintau și asta însemna că aveau să piardă bătălia, semn că părintele de Taillebourg trebuia să plece din mănăstire și din oraș, înainte ca Sir William Douglas să ajungă să se răzbune.

— Le-ai spus stăpânilor tăi că părintele Ralph a mințit. Așa e?

Bătrânul călugăr făcu o pauză și lui de Taillebourg i se păru ca și cum chiar și cerul se oprise.

— Nu cred că a mințit, șopti Collimore.

— Și de ce le-ai spus că a mințit?

— Pentru că îmi plăcea de el, spuse fratele Collimore, și pentru că nu credeam că puteam să îl biciuim sau să îl înfometăm, sau să-l scufundăm în apă rece până va înceta să zică adevărul. Eu am crezut că e inofensiv și că ar trebui lăsat în mâinile lui Dumnezeu.

De Taillebourg privi pe fereastră. „Graalul, se gândea el, Graalul." Câinii lui Dumnezeu erau pe urmele lui. El o să îl găsească!

— Un membru al familiei s-a întors din Franța, spuse dominicanul, a furat sulița și l-a omorât pe părintele Ralph.

— Am auzit.

— Dar nu au găsit Graalul.

— Dumnezeu să fie binecuvântat pentru asta, spuse încet fratele Collimore.

De Taillebourg auzi un zgomot și observă că servitorul lui, care ascultase tot atent, se uita acum spre curte. Servitorul auzise, probabil, pe cineva apropiindu-se, iar de Taillebourg, aplecându-se mai mult asupra călugărului Collimore, își coborî vocea pentru a nu fi auzit.

— Câte persoane știu de părintele Ralph și de Graal?

Călugărul Collimore stătu și se gândi preț de câteva clipe.

— Nu s-a mai vorbit despre asta timp de ani buni, spuse el, până când a venit noul episcop. Probabil a auzit zvonuri, pentru că a venit și m-a întrebat ce știu legat de asta. I-am spus că Ralph Vexille era nebun.

— Și te-a crezut?

— A fost dezamăgit. Voia Graalul pentru catedrală.

„Bineînțeles că îl voia, se gândi de Taillebourg, pentru că orice catedrală care ar poseda Graalul ar deveni cea mai bogată din toată lumea creștină." Chiar și Genova, care avea sticla verde de prost gust, despre care ziceau că e Graalul, lua banii a mii de pelerini. Dar pune adevăratul Graal într-o biserică și oamenii vor veni cu sutele de mii și vor aduce bani și bijuterii cu carele. Regi, regine, prinți și duci s-ar îmbulzi în locul unde este depus și s-ar întrece care să ofere mai mult.

Servitorul dispăruse, strecurându-se încet după un stâlp din pietre, iar de Taillebourg aștepta, uitându-se spre ușă și întrebându-se ce probleme se vor ivi. Apoi, în loc de probleme, un preot tânăr apăru. Purta o robă din pânză aspră, avea părul ciufulit și fața lată, inocentă, arsă de soare. O femeie tânără, palidă și firavă, era cu el. Părea nervoasă, dar preotul îl salută pe de Taillebourg vesel.

— O zi bună, părinte.

— Și ție, părinte, răspunse de Taillebourg politicos.

Servitorul reapăru în spatele vizitatorilor, gata să-i împiedice pe străini să plece dacă de Taillebourg i-ar fi cerut asta.

— Călugărul Collimore se spovedește, spuse de Taillebourg.

— Sper că merge bine, spuse părintele Hobbe, după care zâmbi. Nu pari a fi englez, părinte?

— Sunt francez, spuse de Taillebourg.

— Ca și mine, spuse Eleanor în acea limbă, și am veni să vorbim cu fratele Collimore.

— Să vorbiți cu el? întrebă liniștit de Taillebourg.

— Episcopul ne-a trimis, spuse Eleanor cu mândrie, și regele, de asemenea.

— Care rege, copilă?

— *Edouard d'Angleterre,* se mândri Eleanor.

Părintele Hobbe, care nu vorbea franceză, se uita la Eleanor și la dominican.

— De ce v-a trimis Eduard? întrebă de Taillebourg și, atunci când Eleanor deveni agitată, repetă întrebarea: De ce v-a trimis Eduard?

— Nu știu, părinte, spuse Eleanor.

— Cred că știi, copila mea, cred că știi.

El se ridică în picioare și părintele Hobbe, dându-și seama că era ceva în neregulă, o apucă pe Eleanor și încercă să o tragă afară din cameră, dar de Taillebourg îi făcu semn servitorului său care se repezi asupra părintelui Hobbe. Părintele englez încă încerca să își dea seama ce trezea bănuieli la dominican, când un cuțit îi alunecă printre coaste. Scoase un sunet înecăcios, tuși și răsuflă șuierător în timp ce aluneca pe dale. Eleanor încercă să fugă, dar nu fu suficient de rapidă și de Taillebourg o prinse de încheietură, și o trase înapoi. Țipă, dar dominicanul o făcu să tacă punându-i o mână la gură.

— Ce se întâmplă? întrebă fratele Collimore.

— Îndeplinim voința lui Dumnezeu, spuse încet de Taillebourg, voința lui Dumnezeu.

Și pe deal săgețile zburau.

Thomas avansă cu arcașii de pe partea stângă. Nici nu înaintară douăzeci de metri, că, după un șanț, un dâmb și un puiet de porumbar, se văzură nevoiți să ocolească prin dreapta, pentru că o mare parte din versantul culmii fusese îndepărtat pentru a lăsa o scobitură mare în pământ cu laturi pentru a trece plugul. Adâncitura

era umplută cu numeroase soiuri de ferigă ce se îngălbeniseră, iar în celălalt capăt era un zid de piatră acoperit de licheni. Thomas își agăță sacul cu săgeți și și-l rupse într-o bucată de piatră, în timp ce se cățăra pe zid. Îi căzu doar o săgeată, dar aceasta nimerise într-un cerc minunat de ciuperci și el încercă să își dea seama dacă acesta era sau nu un semn de rău augur, însă zgomotul scos de tobele scoțiene îi distrase atenția. Toți toboșarii inamici se dezlănțuiseră, lovind frenetic pieile, încât și aerul părea că vibrează. Soldații scoțieni își ridicară scuturile pentru a-i proteja pe sulițași, iar un arcaș cu arbaletă umblă la mecanismul care trăgea în spate coarda agățând-o de cârligul trăgaciului. Bărbatul se uită nervos către arcașii care înaintau, apoi dădu drumul la mecanism și așeză săgeata din metal în scobitura pentru săgeți a arbaletei. Inamicul începuse să strige și Thomas putea să înțeleagă acum unele cuvinte.

„Dacă-i urăști pe englezi", auzea el, după care o săgeată de arbaletă vâjâi pe lângă el și uită de scandările inamicului. Sute de arcași englezi avansau pe câmp, majoritatea alergau. Scoțienii aveau doar câțiva arbaletrieri, dar armele lor aveau o bătaie mai lungă decât arcurile de război lungi ale englezilor, care se grăbeau să ajungă la o distanță mai mică de adversarii lor. O săgeată alunecă prin iarbă în fața lui Thomas. Nu era o săgeată de arbaletă, ci o săgeată de la puținele arcuri din tisă scoțiene. Zărind săgeata, Thomas știu că se afla aproape la o distanță de la care putea să tragă. Primii arcași englezi se opriră și acum își pregăteau corzile. Săgețile licăreau pe cer. Un arcaș într-o haină de piele bătătorită căzu pe spate cu o săgeată de arbaletă înfiptă în frunte. Sângele țâșnea către cer unde ultima lui săgeată, trasă aproape vertical, plutea fără rost.

— Țintiți arcașii! urlă un om îmbrăcat într-o armură ruginită. Omorâți arcașii mai întâi!

Thomas se opri și căută din priviri steagul regal. Era în dreapta lui, departe, dar trăsese și la ținte mai îndepărtate așa că se întoarse, se pregăti și apoi, în numele lui Dumnezeu și al Sfântului Gheorghe, puse săgeata aleasă pe coardă și trase de ea, penele albe de gâscă ajungându-i până la ureche. Se uită spre regele David al II-lea al Scoției, zări razele de soare licărind în auriul coifului Majestății Sale și văzu că și viziera regelui era deschisă. Ținti pieptul acestuia, mișcă ușor arcul spre dreapta pentru a compensa efectul vântului și dădu drumul corzii. Săgeata se duse drept, nu vibra așa cum făceau săgețile prost făcute, iar Thomas privea cum aceasta urca, apoi cobora, îl văzu pe rege căzând pe spate și apoi pe curteni strângându-se în jurul

acestuia. Thomas își așează o a doua săgeată pe mâna stângă și căută o altă victimă. Un arcaș scoțian șchiopăta în afara liniei, cu o săgeată înfiptă în picior. Ostașii se apropiară de bărbatul rănit, închizând linia cu scuturi mari. Thomas putea auzi câini lătrând în formațiunea inamică sau poate că era răcnetul de război al membrilor triburilor. Regele se îndepărtase, iar oamenii se aplecau deasupra lui. Cerul era plin de șoaptele săgeților, iar corzile arcurilor vibrau închipuind o muzică profundă și clară. Francezii îi spuneau „cântecul de harpă al diavolului". Nu mai era nici un arcaș scoțian din cât putea vedea Thomas. Toți deveniseră ținta arcașilor englezi, care-i nimiciseră cu săgețile lor, așa că acum englezii își îndreptau arcurile spre oamenii cu sulițe, săbii, securi și lănci. Membrii triburilor, păroși și furioși, stăteau în spatele soldaților aranjați pe câte șase sau opt rânduri, astfel încât săgețile răsunau și zăngăneau pe armuri și scuturi. Cavalerii scoțieni, soldații greu înarmați și suliițașii se adăposteau pe cât puteau, ghemuindu-se pe sub ploaia înverșunată de oțel, dar unele săgeți găseau întotdeauna goluri printre scuturi, în timp ce altele treceau direct printre scândurile de salcie acoperite cu piele. Bufniturile săgeților ce loveau scuturile se întreceau cu bufniturile mai ascuțite ale tobelor.

— Înainte, băieți! Înainte!

Unul dintre conducătorii arcașilor își încuraja oamenii să se apropie cu vreo cinci metri de inamic, pentru ca săgețile lor să pătrundă mai puternic în frontul scoțian.

— Omorâți-i, flăcăilor!

Doi dintre oamenii săi zăceau în iarbă, dovadă că arcașii scoțieni făcuseră victime înainte de a fi copleșiți de săgețile englezilor. Un alt englez se clătina ca și cum ar fi fost beat, croindu-și drum înapoi către linia sa, ținându-se de burta de unde sângele i se prelingea în jos, pe picior. Coarda unui arc se rupse, aruncând săgeata în lateral în timp ce arcașul înjura și căuta sub tunică pentru a găsi o coardă de rezervă.

Scoțienii nu puteau face nimic acum. Nu mai aveau arcași, iar englezii se apropiau din ce în ce mai mult, până când trăgeau săgețile pe o traiectorie dreaptă, ce străpungeau cu vârfurile lor de oțel scuturile, platoșele și chiar prin armurile acelea scumpe și rare. Thomas era la doar șaizeci și cinci de metri de linia inamică și își alegea țintele cu multă prudență. Zări un picior de om sub un scut, așa că îi trase o săgeată prin coapsă. Toboșarii fugiseră, iar două dintre instrumentele lor, cu pieile rupte ca un fruct putred, zăceau pe iarbă. Calul unui nobil se afla în spatele rândurilor de pedestrași, iar Thomas

ochi cu o săgeată armăsarul în piept. Când se uită dup-aia, văzu calul jos la pământ și o mulțime de oameni panicați care încercau să scape de bătaia potcoavelor. Toți acei oameni, expunându-se prin lăsarea scuturilor jos, cădeau izbiți de săgeți. O clipă mai târziu, o haită de câini de vânătoare, cu părul lung și colți galbeni urlau, țâșnind din rândurile de oameni care se ghemuiau de frică, însă fură toți aruncați la pământ de săgețile nimicitoare.

— Mereu e așa de ușor? îl întrebă pe un arcaș din apropiere un băiat, aflat evident la prima sa bătălie.

— Dacă ceilalți nu au arcași, răspunse un bărbat mai în vârstă, și nouă ne ajung săgețile, atunci e ușor. Dup-aia e al naibii de greu.

Thomas trase de coarda arcului și slobozi o săgeată care zbură pe deasupra trupelor scoțiene, străpunse un scut și se înfipse în fața bărboasă a unui om. Regele scoțian era încă pe cal, dar protejat acum de patru scuturi pline de săgeți. Thomas își aduse aminte de caii francezilor ce se căzneau să urce panta din Picardia, cu săgeți cu pene înfipte în gât, picioare și piept. Răscoli prin săculețul lui pentru săgeți rupt, luă încă o săgeată și trase în calul regelui. Adversarii lor erau atacați acum și nu puteau decât să fugă de ploaia de săgeți sau, plini de ură, să atace armata mult mai mică a englezilor și, judecând după strigătele oamenilor din spatele scuturilor ciuruite de săgeți, Thomas credea că vor ataca.

Și avea dreptate. Mai avu timp să tragă doar o săgeată, după care se auzi un răget îngrozitor și întreaga linie scoțiană, aparent fără să primească ordin, atacă. Alergau țipând și urlând, împunși de săgeți, iar arcașii englezi o luară la fugă. Mii de scoțieni întărâtați atacau, iar arcașii, chiar dacă trăgeau și ultima săgeată pe care o aveau în ceata ce avansa, tot ar fi fost copleșiți într-o secundă, așa că se adăpostiră în spatele ostașilor lor. Thomas se împiedică în timp ce urca zidul de piatră, dar se ridică și continuă să fugă, apoi văzu că alți arcași se opriseră și trăgeau în cei care îi urmăreau. Zidul de piatră îi împiedica pe scoțieni și Thomas se întoarse și trase două săgeți în bărbați fără apărare, până când inamicii trecură de obstacol, obligându-l pe Thomas să se retragă din nou. Alerga spre deschizătura mică din linia engleză, unde pânza Sfântului Cuthbert flutura, dar deschizătura era plină cu arcași care încercau să pătrundă în spatele liniei engleze, așa că Thomas o luă spre dreapta, către porțiunea de pământ liber dintre armată și partea abruptă a culmii.

— Scuturile în față! strigă un războinic cărunt, cu viziera coifului ridicată, la ostașii englezi. Strângeți tare! Strângeți tare!

Linia engleză, formată doar din patru sau cinci rânduri, era pregătită să facă față atacului sălbatic cu scuturile proptite înainte și cu piciorul drept în spate.

— Sfântul Gheorghe! Sfântul Gheorghe! striga un bărbat. Țineți-vă bine! Proptiți-vă bine și țineți-vă!

Thomas se afla acum pe flancul armatei și se întoarse pentru a vedea că scoțienii, în atacul lor necugetat, își lărgiseră linia. Inițial, erau așezați umăr la umăr, dar acum, alergând, se răsfiraseră și asta însemna că formațiunea testudo din vest fusese împinsă de pe versantul culmii, în adâncitura care îngusta atât de brusc câmpul de luptă. Erau într-o afundătură, uitându-se spre orizont, fără scăpare.

— Arcași, strigă Thomas, crezându-se în Franța, în fruntea unei trupe de arcași de-ai lui Will Skeats. Arcași! țipa el, avansând până la marginea afundăturii. Acum omorâți-i!

Câțiva bărbați veniră lângă el, strigară în semn de victorie și își încordară arcurile.

Acum era timpul pentru ucis, venise vremea arcașilor. Aripa dreaptă a armatei scoțiene se afla în afundătură, iar arcașii erau deasupra lor și nu puteau rata. Doi călugări aduceau tolbe cu săgeți de rezervă, fiecare tolbă conținând câte douăzeci și patru de săgeți, răsfirate cu ajutorul unor învelitori din piele, astfel încât penele să nu fie strivite. Călugării tăiară frânghiile ce țineau săgețile și le vărsară pe jos, lângă arcașii care trăgeau săgeată după săgeată, omorându-i unul după altul pe cei prinși în groapa morții. Thomas auzea bufniturile asurzitoare provocate de ciocnirea ostașilor din mijlocul câmpului, dar aici, pe partea stângă a liniei englezilor, scoțienii nu aveau cum să se lovească de scuturile inamice pentru că nimeriseră în ferigile galbene ale regatului morții.

Thomas își petrecuse copilăria în Hookton, un sat de pe coasta de sud a Angliei, unde un râu ce se vărsa în mare modelase un canal în plaja de pietriș. Canalul se curba, lăsând un petic de pământ ce proteja vasele pescarilor și, o dată pe an, când se strângeau prea mulți șobolani în calele și în gumele ambarcațiunilor lor, pescarii își scufundau vasele în albia râului, umplând gumele cu pietre și lăsând șuvoiul de apă să inunde calele împuțite. Era sărbătoare pentru copiii satului care stăteau pe peticul de pământ și așteptau ca șobolanii să fugă din bărci pentru a-i ochi cu pietre, chicotind și scoțând țipete de fericire. Șobolanii se panicau, ceea ce sporea bucuria copiilor, în timp ce adulții stăteau și râdeau, aplaudând și încurajându-i pe copiii.

Așa era și acum. Scoțienii se aflau pe un teren mai jos, arcașii erau

pe buza dealului și sădeau moarte. Săgeţile zburau drept, de-a lungul pantei, aproape fără nici o arcuire în zborul lor, lovindu-și ținta cu un sunet leit cu bufnitura unui satâr lovind carnea. Scoţienii se zvârcoleau de durere și mureau acolo, înroșind ferigile galbene. Unii inamici încercară să urce către călăii lor, dar deveniră ţinte mai ușoare. Unii încercară să scape pe cealaltă parte, îndepărtată, dar fură loviţi în spate, în timp ce alţii fugeau, disperaţi, în josul dealului. Sir Thomas Rokeby, șeriful din Yorkshire și comandant al aripii de stânga al armatei engleze, îi văzu fugind și ordonă ca aproximativ cincizeci de oameni să încalece și să curețe valea. Călăreţii înarmaţi își agitară săbiile și buzduganele pentru a termina treaba sângeroasă a arcașilor.

În afundătură se vedea o învălmășeală de trupuri suferinde și însângerate. Un bărbat în armură, cu un coif cu creastă, încerca să iasă din acel măcel, dar două săgeţi îi trecură prin pieptar, iar o a treia găsi o crăpătură prin vizieră; luptătorul căzu pe spate, zvârcolindu-se. Un desiș de săgeţi erau înfipte în șoimul de pe scutul lui. Săgeţile arcașilor se împuţinară acum, pentru că nu mai erau atât de mulţi scoţieni de ucis, și primii arcași coborâră panta cu cuţitele pregătite pentru a jefui morţii și a-i omorî pe răniţi.

— Cine îi urăște pe englezi acum? râse batjocoritor unul dintre arcași. Haideţi, nenorociţilor, să vă aud? Cine-i urăște acum pe englezi?

Un ţipăt se auzi deodată din centru.

— Arcași! La dreapta! La dreapta! Vocea era una panicată. La dreapta! Pentru numele lui Dumnezeu, acum!

Ostașii englezi de pe flancul stâng nu prea participau la luptă, pentru că arcașii îi măcelăreau pe scoţienii de pe terenul mai jos. Centrul liniei engleze se ţinea pe poziţii pentru că oamenii arhiepiscopului erau așezaţi în spatele unui zid de piatră care, deși înalt doar până la talie, era o barieră eficace împotriva atacurilor scoţienilor. Invadatorii puteau să izbească, să înjunghie și să azvârle cu suliţe peste creasta zidului, puteau să încerce să se cațere pe el sau chiar să îl dărâme piatră cu piatră, dar nu puteau să-l doboare împingându-l. Erau opriţi de el și englezii, deși mult mai puţini, puteau să reziste, cu toate că scoţienii săreau la ei cu suliţele lor mari. Câţiva cavaleri englezi trimiseră după caii lor și, suindu-se în șa, veniră aproape de camarazii lor asediaţi și-și înfipseră lăncile în ochii scoţienilor. Alţi ostași se fereau sub lăncile masive și-și izbeau adversarii cu săbii și securi, în timp ce săgeţi lungi veneau din partea

stângă. Hărmălaia din centru era provocată de țipetele bărbaților din rândurile din spate, urletele răniților, zăngănitul săbiilor lovind alte săbii, pocnetul săbiilor izbite de scuturi și zgomotul lăncilor lovind sulițele. Dar zidul nu dădea voie nici unei părți să o oblige pe cealaltă să se retragă și așa, înghesuiți în zid și îngreunați de morți, ei doar împungeau, tăiau, sufereau, sângerau și mureau.

Dar în partea dreaptă a armatei engleze, unde lordul Neville și lordul Percy comandau, zidul era neterminat, nefiind nimic mai mult decât o grămadă de pietre care nu reprezentau un obstacol pentru atacul aripii stângi a scoțienilor, conduse de ducele de March și de nepotul regelui, lordul Robert Stewart. Formațiunea lor testudo, cea mai apropiată de oraș, era cea mai mare dintre cele trei unități de luptă scoțiene și se repezea asupra englezilor ca o haită de lupi care nu mâncaseră de o lună. Atacatorii erau setoși de sânge și arcașii o luară la goană din calea scoțienilor care zbierau de mama focului, precum fug oile de colții lupilor. Scoțienii îi atacară pe englezi din dreapta, reușind să-i împingă pe apărători șase metri mai în spate înainte ca ostașii să reușească să facă față scoțienilor, care se împiedicau acum de corpurile oamenilor pe care îi răniseră sau îi omorâseră. Englezii, înghesuindu-se umăr la umăr, se ghemuiră în spatele scuturilor lor și, împinși înapoi, își înfigeau săbiile în glezne și în fețe și mârâiau din cauza efortului de a face față năvalei hoardei scoțiene.

Era greu să lupți în primele rânduri. Oamenii se îmbrânceau din spate, astfel încât englezii și scoțienii erau apropiați ca niște îndrăgostiți, prea apropiați pentru a mânui săbiile în alt fel decât haotic. Rândurile din spate aveau mai mult spațiu, iar un scoțian împunse cu sulița pe care o mânuia ca pe o secure imensă, lama sa înfigându-se în capul unui inamic, tăind casca, căptușeala din piele, scalpul și craniul la fel de ușor ca pe un ou nefiert. Sângele țâșni împroșcând câțiva oameni, în timp ce ostașul mort căzu și alți scoțieni încercară să închidă gaura pe care acesta o lăsase. Un membru al unui clan se împiedică de cadavru și țipă când un englez înfipse în gâtul lui expus un cuțit tocit. Lancea căzu din nou, omorând un al doilea om, iar de data aceasta, când fu ridicată, viziera omului mort era prinsă de vârful plin de sânge al suliței.

Tobele, cele care erau încă întregi, începuseră din nou să se audă, iar scoțienii își mânuiau armele în ritmul lor.

— Bruce! Bruce! scandau unii.

Alții își invocau pe sfântul protector.

— Sfântul Andrei! Sfântul Andrei!

Lordul Robert Stewart, în culorile lui țipătoare, albastru și galben, și cu o panglică de aur pe marginea căștii, folosea o sabie pentru două mâini pentru a-i căsăpi pe ostașii englezi care tremurau de frica scoțienilor agresivi. Lordul Robert, nemaiavând de ce să se teamă de săgeți, își ridică viziera pentru a-și vedea inamicul.

— Haideți! țipa el la oamenii săi. Haideți! Intrați în ei! Omorâți-i! Omorâți-i!

Regele le făgăduise că vor petrece Crăciunul la Londra și părea că nu aveau decât de depășit un paravan mic, format din câțiva oameni speriați, pentru ca acea promisiune să devină realitate. Bogățiile din Durham, York și Londra erau la doar câteva lovituri de sabie; toate avuțiile din Norwich și Oxford, Bristol și Southampton nu erau decât la depărtare de câțiva morți de pungile scoțienilor morți.

— Scoția! Scoția! Scoția! striga lordul Robert. Scoția!

Sulițașul, din cauza vizierei ce îi bloca vârful armei, lovea casca unui bărbat cu lama de topor a armei lui, nu tăind metalul, ci zdrobindu-l, izbind casca turtită de creierul muribundului, astfel încât sângele și o substanță gelatinoasă se scurgea prin crăpăturile vizierei. Un englez țipă, când o suliță scoțiană îi străpunse armura, până în canalul inghinal. Un băiat, poate un sol, căzu pe spate, cu ochii însângerați de tăietura unei săbii.

— Scoția!

Lordul Robert putea adulmeca victoria acum. Atât de aproape! Continuă să îmbrâncească, dar simți linia engleză împotrivindu-se așa că se retrase, văzu cât de subțire era, pară o lovitură cu scutul, înjunghie cu sabia un inamic căzut și rănit ucigându-l, țipă către pajii lui să fie atenți la nobilii englezi bogați, a căror răscumpărare ar putea îmbogăți casa Stewart. Oamenii se încruntau în timp ce înjunghiau și ciopârțeau. Un membru al unui trib se retrase din bătălie, respirând greu, încercând să-ți țină măruntaiele înăuntrul stomacului tăiat. Un toboșar îi încuraja pe scoțieni.

— Aduceți-mi calul! strigă lordul Robert către un paj. Știa că linia engleză învinsă trebuia să se răsfrângă în orice moment și atunci el ar încăleca, și-ar lua lancea și ar urmări inamicul înfrânt. Înainte! Înainte! striga el. Înainte!

Bărbatul care mânuia sulița cu mânerul lung, scoțianul imens care făcuse o gaură în prima linie englezească și care părea că trasează o cărare de sânge de unul singur, scoase dintr-odată un sunet ascuțit. Sulița lui, ridicată în aer, încă împovărată de viziera strâmbată, se

clătina. Bărbatul se cutremură şi gura lui se deschidea şi se închidea, dar nu putea să vorbească, pentru că o săgeată, cu penele ei albe pline de sânge, era înfiptă în capul lui.

O săgeată, văzu lordul Robert, şi dintr-odată văzduhul se înnegri de săgeţi, aşa că îşi trase viziera coifului, astfel încât totul se întunecă în faţa ochilor lui.

Blestemaţii de arcaşi englezi se întorseseră.

Sir William Douglas nu observase cât de adâncă și cât de abruptă era adâncitura acoperită cu ferigi de pe o latură a crestei până nu ajunse la baza ei și acolo, sub salva de săgeți a arcașilor, își dădu seama că nu putea să se ducă nici înapoi nici înainte. În primele două rânduri ale scoțienilor erau toți ori morți ori răniți și corpurile lor formau un morman peste care nu putea să treacă în armura sa grea. Robbie striga sfidător și încerca să se cațere pe grămadă, dar Sir William își trase imediat nepotul înapoi și îl aruncă în ferigi.

— Nu e un loc în care să mori, Robbie!

— Nenorociții!

— S-ar putea ca ei să fie nenorociți, dar noi suntem proști!

Sir William se ghemui lângă nepotul său, ținând deasupra lor un scut imens. Să se ducă înapoi nici nu intra în discuție, pentru că asta ar însemna să fugă de inamic, dar totuși nici nu putea să avanseze, așa că stătea pe loc minunându-se de puterea săgeților ce se loveau de scut. O ceată de oameni tribali cu barba sălbatică, mai agili decât ostașii, pentru că refuzaseră să poarte armuri de metal, trecură în grabă pe lângă el, scoțând țipete sălbatice de sfidare în timp ce se cățărau, în picioarele goale, pe grămada de scoțieni aruncându-i la pământ pe muribunzi. Dar săgețile englezilor începură să lovească aruncându-i la pământ pe membrii clanurilor. Săgețile bufneau sunete ca niște baloane sparte, când loveau, iar membrii clanurilor se văitau și horcăiau, zvârcolindu-se, în timp ce alte săgeți își atingeau țintele. Fiecare proiectil provoca un jet de sânge, astfel că Sir William și Robbie Douglas, nevătămați sub scutul greu, erau stropiți cu sânge.

Agitația bruscă a unor ostași provocă o ploaie de săgeți și Sir William răcni nervos la ostași să stea jos, sperând ca liniștea să îi convingă pe arcașii englezi că nici un scoțian nu mai trăia, dar ostașii strigară că ducele de Moray fusese lovit.

— Nu încă, mârâi Sir William la Robbie.

Îl ura pe duce mai mult decât pe englezi și rânji atunci când un bărbat strigă că Domnia Sa era mort, nu doar rănit. O altă ploaie de săgeți îi amuți pe servitorii ducelui. Sir William auzea săgețile

zăngănind pe metal, înfigându-se în carne și lovindu-se de scuturile din salcie. După ce ropotul săgeților încetă, nu se mai auziră decât gemete și plânsete, răsuflări șuierătoare și pârâitul veșmintelor din piele, în timp ce oamenii mureau sau încercau să iasă de sub mormanul de cadavre.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Robbie.

— Nu am cercetat cu atenție terenul, răspunse Sir William. Eram mai mulți decât nenorociții și asta ne făcea să fim optimiști. Amenințător, în tăcerea lipsei săgeților, auzi râsete și sunetul înăbușit de ghete. Se auzi un țipăt și Sir William, veteran de război, știa că englezii coborâseră în prăpastie pentru a omorî și răniții. O să fugim înapoi în curând, îi spuse lui Robbie, nu avem de ales. Acoperă-ți spatele cu scutul și fugi ca dracul de tămâie.

— Fugim? întrebă Robbie îngrozit.

Sir William oftă.

— Robbie, prost nenorocit, poți să alergi înainte și să mori și o să îi spun eu mamei tale că ai murit ca un om curajos și prostovan, sau poți să te retragi naiba pe deal cu mine și să încercăm să câștigăm bătălia asta.

Robbie nu se opuse, ci se uită doar înapoi, pe partea cu scoțieni, unde ferigile erau împânzite de săgeți cu pene albe.

— Spune-mi când să alerg, zise el.

În jur de o duzină de arcași și cam tot atâția ostași englezi tăiau cu cuțitul gâturile scoțienilor. Înainte de a-și ucide adversarii, englezii se uitau după eventuali prizonieri pentru care să obțină răscumpărare, dar puțini oameni valorau așa de mult, membrii clanurilor cu atât mai puțin. Cei din urmă, cei mai urâți dintre scoțieni pentru că erau atât de diferiți, erau tratați ca niște paraziți. Sir William își ridică încet capul și decise că acela era momentul potrivit pentru a se retrage. Era mai bine să încerce să iasă din capcana asta sângeroasă decât să fie capturat, astfel că, ignorând țipetele indignate ale englezilor, el și nepotul lui urcară panta. Spre surprinderea lui Sir William, nici o săgeată nu zbură spre ei. Se aștepta ca iarba și feriga să fie împânzite cu săgeți în timp ce se cățărau, dar el și Robbie fură lăsați în pace. La jumătatea pantei se întoarse și văzu că arcașii englezi dispăruseră, rămânând doar ostași pe partea aceea a câmpului de luptă. La capul lor, uitându-se la el de pe marginea îndepărtată a pantei, se afla lordul Outhwaite, cel care fusese odată prizonierul lui Sir William. Outhwaite șchiopăta, așa că folosea o suliță pe post de baston și, la vederea lui Sir William, ridică arma în semn de salutare.

— Ia-ți o armură corespunzătoare, Willie! țipă Sir William. Lordul Outhwaite, ca și cavalerul de Liddesdale, fusese botezat William. Nu am terminat încă cu voi.

— Nu mă tem, Sir William, nu mă tem, strigă lordul Outhwaite. Se sprijini în sabie. Sper că ești bine.

— Bineînțeles că nu sunt bine, tâmpit nenorocit! Jumătate din oamenii mei sunt acolo jos.

— Dragul meu camarad, spuse Outhwaite, strâmbându-se, după care îi făcu semn cu mâna, în timp ce Sir William cu o mână pe umărul lui Robbie urca panta, punându-se la adăpost.

Sir William, odată ajuns pe pământ înalt, scrută câmpul de luptă. Putea vedea că scoțienii fuseseră înfrânți pe flancul drept. Era numai vina lor, din cauză că se grăbiseră să atace coborând în afundătură, unde arcașii putuseră să-i omoare fără să se teamă de riposta lor. Acei arcași dispăruseră misterios, dar sir William credea că se retrăseseră de-a lungul dealului, până pe flancul stâng al scoțienilor, care avansase mult față de restul liniei. Putea să își dea seama pentru că steagul albastru cu galben al leului al lordului Robert Stewart era cu mult în fața steagului roșu cu galben al regelui. Asta însemna că bătălia se desfășura bine pe partea stângă, dar Sir William putea să vadă că în centru înaintarea stagna din cauza zidului de piatră ce îi împiedica pe scoțieni să avanseze.

— Nu facem nimic aici, îi spuse el lui Robbie, așa că hai să ne facem utili. Se întoarse și își ridică sabia plină de sânge. Douglas! țipă el. Douglas! Purtătorul lui de stindard dispăruse și Sir William presupuse că omul zăcea, cu steagul cu inima roșie, în groapă. Douglas! strigă el din nou și atunci când veniră câțiva dintre oamenii lui, îi conduse în formațiunea testudo centrală. O să luptăm aici, le spuse el, după care își croi drum până la rege care era călare, în al doilea sau al treilea rând, luptând sub steagul său înțesat de săgeți.

Regele lupta cu viziera ridicată și Sir William văzu că fața acestuia era pe jumătate plină de sânge.

— Trage-ți viziera! urlă el.

Regele încerca să arunce o suliță peste zidul de piatră, dar învălmășeala oamenilor săi îi zădărnicea efortul. Haina lui albastră cu galben fusese ruptă, descoperind placa de metal strălucitoare de sub veșmânt. O săgeată se izbi de umerarul său stâng care i se ridicase iarăși spre pieptar și el și-l trase la loc exact în clipa în care o a doua săgeată despica urechea stângă a armăsarului său. Îl văzu pe Sir William și rânji, ca și cum acesta ar fi fost un doar un sport.

— Trage-ți viziera! zbieră Sir William și văzu că regele nu rânjea, ci mai degrabă o bucată mare din obraz îi fusese ruptă.

Încă îi mai curgea sânge din rană, prelingându-se pe marginea de jos a coifului și udând haina ruptă.

— Du-te și bandajează-ți obrazul! zbieră Sir William peste zgomotul bătăliei.

Regele își lăsă calul speriat să se retragă de la zid.

— Ce s-a întâmplat pe partea dreaptă?

Vocea lui era neclară din cauza rănii.

— Ne-au omorât, spuse Sir William tăios, fluturându-și sabia aiurea, încât picuri de sânge săriră de pe vârful ei. Nu, ne-au asasinat, mârâi el. Era o adâncitură în pământ și am fost prinși în capcană.

— Partea noastră stângă câștigă! O să le rupem rândurile acolo! Gura regelui se umplea încontinuu cu sângele pe care îl scuipa și, în ciuda sângerării abundente, nu părea prea îngrijorat de rană. Fusese lovit încă de la începutul bătăliei, când o săgeată șuierase peste capetele ostașilor, lovindu-i obrazul înainte de a se opri în căptușeala căștii. O să îi oprim acolo, îi spuse el lui Sir William.

— John Randolph e mort, îi informă Sir William. Ducele de Moray, adăugă el, când văzu că regele nu înțelesese primele lui cuvinte.

— Mort? Regele David clipi, după care scuipă iar sânge. E mort? Nu prizonier?

O altă săgeată îi nimeri steagul, dar regele nu dădea atenție pericolului. Se întoarse și se uită la stindardul inamicului.

— O să îl rugăm pe arhiepiscop să spună o rugăciune la mormântul lui, înainte să binecuvânteze masa.

Văzu o spărtură în prima linie scoțiană și fugi să o umple, izbind cu sulița un luptător englez. Lovitura regelui străpunse umărul bărbatului; rana sângeroasă era agravată de rămășițele armurii sfărâmate.

— Nenorociților! răcni regele. Câștigăm! strigă el către oamenii săi, după care, câțiva dintre oamenii lui Douglas năvăliră între el și zid.

Cei care abia sosiseră loveau zidul de piatră ca un val uriaș, dar zidul se dovedi a fi mai puternic și valul se izbi de pietrele lui. Săbii și topoare se încleștau pe deasupra crestei zidului și oamenii de pe ambele părți își îndepărtau morții pentru a-și croi drum spre locul unde lupta era în toi.

— Îi ținem pe nenorociți aici, îl asigură regele pe Sir William, și le terminăm partea dreaptă.

Dar Sir William, fiind obișnuit cu zgomotul bătăliei, auzi ceva nou.

Timp de câteva minute ascultase țipete, zăngănitul armelor, urlete și tobe, dar un sunet lipsea, muzica harpei diavolului, sunetul corzilor de arcuri încordate. Dar acum îl auzea din nou și știa că, deși zeci de inamici fuseseră omorâți, puțini din ei fuseseră arcași. Și acum arcurile Angliei își începuseră din nou munca teribilă.

— Vreți un sfat, Sire?

— Bineînțeles, îl privi regele nerăbdător.

Calul său de luptă, rănit de câteva săgeți, se îndepărta cu pași mici de locul unde se dădea bătălia cea mai aprigă, la doar câțiva metri depărtare de ei.

— Trageți-vă viziera, îi spuse Sir William, și apoi retrageți-vă.

— Să mă retrag?

Regele se întrebă dacă nu cumva nu auzise bine.

— Retrageți-vă! spuse din nou Sir William aspru și sigur pe el, dar nu știa de ce îl sfătuise astfel. Era o altă premoniție blestemată, ca și aceea pe care o avusese în ceața dimineții, dar știa că era un sfat bun. Retrageți-vă acum, întorceți-vă în Scoția, unde sunt castele mari care ar putea face față unei ploi de săgeți.

Știa că nu putea explica de ce dădea acest sfat; motive să invoce nu avea... O spaimă îi copleșise inima și avea o presimțire. De la orice alt om sfatul putea fi luat ca venind din partea unui laș, dar nimeni nu putea să îl acuze pe Sir William Douglas, cavalerul de Liddesdale, de lașitate.

Regele crezu că sfatul era o glumă proastă și râse.

— Câștigăm! îi spuse el lui Sir William, în timp ce sângele continua să îi picure din cască și să se prelingă până pe șa. E vreun pericol pe partea dreaptă? întrebă el.

— Nici unul, răspunse Sir William. Groapa ar fi la fel de eficace în a împiedica înaintarea englezilor, cum a fost și împotriva atacului scoțienilor.

— Atunci o să câștigăm lupta pe partea stângă, zise regele, după care luă hățurile și se întoarse. Să ne retragem! Regele râse, luând o bucată de pânză de la unul din capelanii săi, pe care și-o îndesă între obraz și coif. Câștigăm! îi spuse el din nou lui Sir William, după care fugi către est. Se ducea să aducă victoria Scoției și să arate că era cu adevărat fiul marelui Bruce. Sfântul Andrei! țipa el cu buzele însângerate. Sfântul Andrei!

— Crezi că ar trebui să ne retragem, unchiule? întrebă Robbie Douglas. Era la fel de nedumerit ca și regele. Dar câștigăm!

— Câștigăm? Sir William ascultă muzica arcurilor. Mai bine îți spui

rugăciunile, Robbie, zise el, mai bine îți spui rugăciunile blestemate și cere-i lui Dumnezeu să îl lase pe diavol să-i ia pe nenorociții de arcași.

Și se rugă ca Dumnezeu sau diavolul să-i asculte rugămințile.

Sir Geoffrey Carr se afla pe partea stângă a englezilor, acolo unde scoțienii fuseseră înfrânți de teren, iar acum câțiva ostași se aflau în groapa plină de sânge, în căutare de prizonieri. Sperietoarea privise cum scoțienii fuseseră prinși în afundătură și rânjise cu o plăcere sălbatică văzând ploaia de săgeți a atacatorilor. Un membru de clan, furios, cu pieile în care era înfășurat, pline de săgeți la fel de groase precum țepii unui arici, se chinuia să urce panta, înjurând și blestemând. Fu lovit de nenumărate săgeți, dintre care una i se înfipse în craniu, sufocată de părul încâlcit, iar alta era prinsă în desișul bărbii sale. Dar totuși înainta, sângerând și zbierând, atât de îndârjit încât nici nu știa că ar fi trebuit să fie mort. Reuși să se apropie la un metru și jumătate de arcași când Sir Geoffrey plesni cu biciul pentru a-i scoate bărbatului ochiul stâng din orbită ca pe o alună din coaja ei, după care un arcaș veni și crăpă cu o secure craniul lovit de săgeți al bărbatului. Sperietoarea își strânse biciul și șterse umezeala de pe vârful ghearei de fier.

— Ce plăcere îmi face o bătălie, spuse el fără a se adresa cuiva anume.

Când masacrul luă sfârșit, văzu că unul dintre seniorii scoțieni, îmbrăcat din cap până-n picioare în albastru și argintiu, zăcea mort printre mormanele de cadavre, ceea ce era păcat. Chiar păcat. O avere se dusese pe apa sâmbetei. Sir Geoffrey, amintindu-și de datoriile sale, ordonase oamenilor să coboare în prăpastie pentru a tăia gâturi, a jefui cadavre și pentru a găsi un prizonier demn de o recompensă cât de cât decentă. Arcașii lui fuseseră chemați pe partea cealaltă a câmpului, dar ostașii lui rămăseseră să găsească ceva bani.

— Grăbește-te, Cerșetor! urla Sir Geoffrey, grăbește-te! Prizonieri și jaf. Uită-te după nobili! Nu că ar fi cumva nobili în Scoția! Această ultimă observație, făcută pentru sine, îl amuză atât de mult, încât râse. Gluma păru să-l încânte tot mai mult pe măsură ce se gândea la ea, pentru că începu să râdă în hohote. Nobili în Scoția! repetă el, după care văzu că un tânăr călugăr îl privea îngrijorat.

Călugărul era unul dintre oamenii abatelui, care distribuia mâncare și bere englezească trupelor, dar se speriase de hohotele sălbatice ale lui Sir Geoffrey. Sperietoarea, tăcând deodată, se uită atent la călugăr după care, în liniște, lăsă vârful biciului să îi cadă din

palmă. Pielea moale nu scoase nici un sunet în timp ce se desfășura, apoi Sir Geoffrey își mișcă mâna dreaptă cu iuțeala vântului, iar biciul lovi, înfășurându-se în jurul gâtului tânărului călugăr. Sir Geoffrey trase de bici.

— Vino aici, băiete! ordonă el.

Smucitura biciului îl făcu pe călugăr să se împiedice și se scape pâinea și merele pe care le căra. Acum se afla lângă calul lui sir Geoffrey. Sperietoarea se aplecă în șa, astfel încât călugărul putu să îi miroase respirația fetidă.

— Ascultă, gunoi mic și pios, șopti Sir Geoffrey, dacă nu îmi spui adevărul, o să îți tai ce nu ai nevoie și ce nu folosești decât pentru a urina și o să îl dau la porci. M-ai înțeles, băiete?

Călugărul încuviință din cap, speriat.

Sir Geoffrey mai înfășură o dată biciul în jurul gâtului tânărului și îl smuci tare pentru a fi sigur că monahul înțelesese cine era stăpânul.

— Un arcaș, un tip cu un arc negru, avea o scrisoare pentru abatele tău.

— Avea, sir, avea.

— Și abatele a citit-o?

— Da, sir, a citit-o, sir.

— Și ți-a spus ce scria?

Călugărul clătină din cap instinctiv, apoi văzu furia din ochii Sperietorii și, în panica sa, lăsă să-i scape cuvântul pe care îl auzise atunci când scrisoarea fusese deschisă.

— *Thesaurus,* sir, despre asta era, *thesaurus.*

— *Thesaurus?* spuse Sir Geoffrey, împiedicându-se de cuvântul străin. Și ce e, nevăstuică nenorocită și castrată, ce, în numele a o mie de fecioare, e *thesaurus?*

— Comoară, sir, comoară. Latină, Sir. *Thesaurus,* sir, e în latină... Vocea călugărului se stingea... Comoară, termină el încet.

— Comoară, repetă scurt Sir Geoffrey.

Călugărul, pe jumătate sufocat, fu deodată dornic să repete bârfa care circula printre călugări de când Thomas din Hookton se întâlnise cu abatele.

— Regele l-a trimis, sir, Majestatea Sa și Sfinția Sa episcopul, de asemenea, sir, din Franța, și sunt în căutarea unei comori, sir, dar nimeni nu știe despre ce comoară e vorba.

— Regele?

— Sau unde se află, sir, da, sir, chiar regele, sir. El l-a trimis, sir.

Sir Geoffrey se uită în ochii călugărului, nu văzu nici un șiretlic, așa

că își desfășură biciul.

— Ți-au căzut niște mere, băiete.

— Așa e, sir. Așa e, sir, da.

— Dă-i unul și calului meu. Privi călugărul cum luă un măr, după care fața i se încruntă de furie. Șterge mai întâi nămolul de pe el, progenitură de broască! Curăță-l!

Un fior îi străbătu șira spinării, apoi privi către nord, dar nu vedea scoțienii care supraviețuiseră ieșind din groapă către aripa dreaptă a inamicului și nu băgă de seamă nici evadarea mult detestatului inamic, Sir William Douglas, care îl sărăcise. Nu văzuse nimic din acestea pentru că Sperietoarea se gândea la comoară. La aur. La grămezi de aur. După voința inimii. La bani și bijuterii, monede și aur, și femei, și tot ce i-ar dori inima.

Formațiunea testudo de pe flancul stâng al scoțienilor forțase luptând cu sălbăticie aripa dreaptă a englezilor atât de mult, încât se formase un decalaj între mijlocul liniei engleze din spatele zidului de piatră și unitatea de oșteni care se retrăsese în dreapta. Retragerea descoperise flancul drept al formațiunii centrale și, într-adevăr, ariergarda arhiepiscopului era expusă atacurilor scoțiene, dar atunci, împrăștiindu-se de-a lungul coastei, arcașii săriră în ajutor.

Veniră să facă o nouă linie ce proteja flancul arhiepiscopului, o linie ce privea dintr-o parte asaltul triumfător al scoțienilor. Arcașii își îndreptară săgețile către formațiunea testudo a lordului Robert Stewart. Nu puteau să rateze. Aceștia erau arcași care își începeau antrenamentele de tragere cu arcul țintind de la treizeci de metri și apoi nimerind de la peste șaizeci de metri depărtare țintele pline cu paie, iar acum trăgeau de la șase metri și săgețile lor zburau cu atâta forță încât unele treceau prin armură, corp și iar armură. Oameni în armură cădeau loviți de săgeți și flancul drept al scoțienilor era scăldat în sânge. Fiecare bărbat care se prăbușea expunea altă victimă arcașilor care trăgeau cu rapiditate săgeți una după alta. Scoțienii mureau pe capete. Mureau și urlau. Câțiva încercară să atace arcașii, dar fură opriți imediat; nici o trupă nu putea să reziste în fața acelui asalt de pene oțelite și scoțienii începură să se retragă, împiedicându-se de morții lăsați în urma atacului lor furtunos. Fură urmăriți la fiecare pas de șuieratul săgeților până când, în cele din urmă, o voce englezească le ordonă arcașilor să se oprească.

— Dar stați aici! ordonă bărbatul, vrând ca arcașii care veniseră de pe partea stângă să rămână pe partea dreaptă asediată.

Thomas era printre arcași. Își numără săgețile și, văzând că nu mai avea decât șapte bucăți în săculețul său, începu să caute prin iarbă săgeți folosite deja, dar care să nu fie prea zdrelite. Un bărbat îl înghionti și îi făcu semn către un car care era împins de-a lungul câmpului încărcat cu săgeți de rezervă. Thomas fu uimit.

— În Franța mereu rămâneam fără săgeți.

— Aici nu. Bărbatul avea buza de iepure, din cauza căreia îl înțelegea cu greu. Le țin în Durham. În castel. Trei ținuturi le-au trimis. Thomas luă două tolbe noi.

Săgeți se confecționau în toată Anglia și Țara Galilor. Unii oameni tăiau și șlefuiau cozile, alții alegeau penele, femeile pregăteau corzile și bărbații fierbeau cleiul din piei, pulbere de copită și crisocol, în timp ce fierarii forjau vârfurile, după care toate părțile erau duse în orașe, unde erau asamblate, legate și trimise la Londra, York, Chester și Durham, urmând să fie folosite în caz de urgență. Thomas rupse sfoara a două legături de săgeți și puse săgețile noi într-un săculeț pe care îl luase de la un arcaș mort. Îl găsise zăcând în spatele trupelor arhiepiscopului și își lăsase vechiul lui săculeț rupt lângă cadavru, iar acum avea altul nou, plin cu săgeți. Își întinse degetele mâinii drepte. Îl dureau, semn că nu prea mai trăsese cu arcul după bătălia din Picardia. Spatele îl durea, așa cum îl durea întotdeauna după ce trăgea douăzeci sau mai multe săgeți. Fiecare lovitură era echivalentă cu ridicarea unui om într-o mână și acel efort îi împingea durerea adânc, până la șira spinării, dar săgețile împinseseră aripa stângă a scoțienilor înapoi, de unde plecaseră și unde acum, ca și englezii, își trăgeau sufletul. Terenul ce despărțea cele două armate era plin cu săgeți folosite, morți și răniți, dintre care unii se mișcau încet, încercând să se târască până la camarazii lor. Doi câini miroseau un cadavru, dar o luară la fugă când un călugăr îi alungă cu o piatră.

Thomas desfăcu coarda arcului pentru ca parul negru să se îndrepte. Unor arcași le plăcea să își lase arma îndoită în permanență, până când parul se încovoia de tot. Despre un astfel de băț se spunea că urmase coarda; și arcuirea lui trecea drept un semn că arcul fusese folosit și, implicit, că proprietarul lui era un soldat experimentat, dar Thomas credea că arcul care era prea îndoit, era slăbit, așa că el și-l îndrepta cât de des putea. Asta ajuta, de asemenea, și la conservarea corzii. Era greu să confecționezi o coardă de lungimea potrivită și, inevitabil, se întindea, dar o coardă din cânepă bună, uscată cu lipici, putea rezista o bună parte din an dacă era păstrată uscată și nu era supusă unei tensiuni constante. Ca alți arcași, lui Thomas îi plăcea să

își întărească coarda arcului cu păr de femeie, pentru a împiedica corzile să se rupă în timpul unei bătălii. Asta și se ruga Sfântului Sebastian. Thomas lăsă coarda să atârne de vârful arcului și se așeză pe vine în iarbă, luă săgețile din săculețul său, una câte una, și le învârti între degete pentru a vedea dacă aveau vreo deformare.

— Ticăloșii o să se întoarcă! Un bărbat cu o semilună argintie pe tunica ce îi acoperea armura se plimba de-a lungul liniei. O să se întoarcă pentru mai mult! Dar v-ați descurcat bine!

Semiluna argintie de pe pieptul bărbatului care vorbise era umbrită pe jumătate de sânge. Un arcaș scuipă, iar altul trase violent de arcul său șubred. Thomas se gândi că, dacă se întindea, poate ar dormi un pic, dar era copleșit de teama ridicolă că poate ceilalți arcași se vor retrage și îl vor lăsa pe el acolo, dormind, iar scoțienii îl vor găsi și îl vor omorî. Scoțienii se odihneau, precum englezii. Unii oameni stăteau aplecați, parcă trăgându-și sufletul, alții stăteau în iarbă, în timp ce unii se înghesuiau în jurul unui butoi cu apă sau cu bere. Nimeni nu bătea în tobele uriașe, dar Thomas putea auzi hârșâitul pietrei pe oțel ceea ce însemna că oștenii își șlefuiau săbiile tocite în prima încleștare a bătăliei. Nu era strigată nici o insultă din nici o parte, bărbații se priveau doar prudenți. Preoții îngenuncheau lângă muribunzi, rugându-se ca sufletele acestora să ajungă în ceruri, în timp ce femeile își boceau soții, iubiții sau fii morți. Aripa dreaptă a englezilor, împuținată de atacul dur al scoțienilor, se retrăsese, oștenii reluându-și poziția inițială, iar în spatele lor erau zeci de oameni morți sau muribunzi. Răniții scoțienilor care fuseseră lăsați în urmă din cauza retragerii rapide erau percheziționați și dezbrăcați, iar o luptă izbucni între doi bărbați care se certau pe o mână de monede pătate. Doi călugări duceau apă răniților. Un copil mic se juca cu niște zale rupte de la o armură, în timp ce mama sa încerca să desfacă o vizieră prinsă într-o suliță, ce credea ea că ar fi bună pe post de topor. Un scoțian, care era presupus mort, mârâi și se întoarse deodată, dar un ostaș păși către el și îl înjunghie cu sabia sa. Inamicul încremeni, se relaxă și nu mai mișcă.

— Nu e încă ziua învierii, nenorocitule, spuse ostașul în timp ce își elibera sabia. Fiu de târfă nenorocit, mormăi el, ștergându-și sabia pe haina zdrențuită a mortului. Să se trezească așa! Ce m-a speriat!

Nu vorbea cu cineva anume, ci se ghemui lângă bărbatul pe care îl omorâse și începu să îi cotrobăie prin haine.

Turnurile catedralei și zidurile castelului erau înțesate cu spectatori. Un bâtlan zbură pe sub zidurile de apărare, mergând de-a

lungul râului ce scânteia îmbietor în soarele tomnatic. Thomas putea auzi cristei de-a lungul pantei. Fluturi, cu siguranță ultimii din an, zburau deasupra ierbii îmbibate cu sânge. Scoțienii stăteau în picioare, se întindeau, își puneau coifurile, își treceau scutul pe după braț și cântăreau în mâini săbiile, sulițele și lăncile abia ascuțite. Unii dintre ei priveau către oraș și își imaginau comorile ce se aflau în cripta catedralei și în pivnițele castelului. Visau la cufere pline cu aur, căzi inundate cu monede, camere pline cu grămezi de argint, taverne în care berea curgea și străzi pline de femei.

— În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, striga un preot. Sfântul Andrei e cu voi. Luptați pentru regele vostru! Inamicii sunt niște demoni ai Satanei! Dumnezeu este cu noi!

— Sus, băieți, sus! striga un arcaș pe partea englezilor.

Oamenii se ridicară, își încordară arcurile și luară primele săgeți din tolbă. Unii își făcură cruce, neștiind că și scoțienii făceau același lucru.

Lordul Robert Stewart, călare pe un armăsar gri, odihnit, își croi drum până la aripa stângă a armatei scoțiene.

— Nu o să mai aibă multe săgeți, le promise oamenilor săi, nu multe. Putem să îi înfrângem!

Oamenii lui aproape că rupseseră linia englezilor ultima oară. Atât de aproape, încât cu siguranță încă un atac năucitor i-ar fi fatal micii armate și drumul către nenumăratele bogății din sud ar fi deschis.

— Pentru Sfântul Andrei! striga lordul Robert, iar toboșarii reluară bătăile, pentru regele nostru! Pentru Scoția!

Și urletele începură iar.

Bernard de Taillebourg se duse în catedrală după ce termină ce avea de făcut în micul ospiciu al mănăstirii. Servitorul lui pregătea caii, în timp ce dominicanul străbătea nava principală a catedralei străjuită de stâlpi uriași, decorați cu dungi șerpuitoare roșii, galbene, verzi și albastre. Se ducea la mormântul Sfântului Cuthbert pentru a spune o rugăciune. Nu știa sigur dacă Cuthbert era un sfânt important – cu siguranță nu era unul dintre sufletele binecuvântate ce șopteau la urechea lui Dumnezeu în ceruri –, dar era foarte venerat local, iar mormântul lui, încărcat cu bijuterii, aur și argint, stătea mărturie pentru acest devotament.

Cel puțin o sută de femei erau adunate la mormânt, majoritatea dintre ele plângând, iar de Taillebourg trebui să le împingă pe câteva dintre ele pentru a se putea apropia destul pentru a atinge perdeaua

brodată ce învăluia mormântul. O femeie se răsti la el, după care observă că era preot și, văzându-i fața însângerată, plină de vânătăi, îi ceru iertare. Bernard de Taillebourg o ignoră și se înclină în fața mormântului. Perdeaua era împodobită cu ciucuri, iar femeile legaseră mici fâșii de pânză de ciucuri, fiecare fâșie închipuind o rugăciune. Cele mai multe rugăciuni erau pentru sănătate, pentru vindecarea unui mădular, pentru darul văzului sau pentru a salva viața unui copil, dar astăzi îl implorau pe Cuthbert să le aducă bărbații teferi înapoi acasă de pe deal.

Bernard de Taillebourg adăugă și rugăciunea lui. „Du-te la Sfântul Denis, îl imploră pe Cuthbert, și roagă-l să vorbească cu Dumnezeu." Cuthbert, chiar dacă nu ar putea să atragă atenția lui Dumnezeu, cu siguranță ar putea să îl găsească pe Sfântul Denis care, fiind francez, era cu siguranță mai apropiat de Dumnezeu decât Cuthbert. „Imploră-l pe Denis să se roage ca Dumnezeu să-mi iuțească pașii, ca binecuvântarea Domnului să se aștearnă asupra căutării mele și grația lui Dumnezeu să o încununeze cu succes. Și să se mai roage pentru ca Dumnezeu să ne ierte nouă păcatele, dar să nu uite că păcatele, pe cât de cumplite sunt, au fost făcute în numele Domnului." Gemu la gândul păcatelor din acea zi, după care sărută antimisul și luă o monedă din punguța de sub robă. Dădu drumul monedei în vasul mare din metal, în care pelerinii își aduceau după putința lor prinosul, după care se grăbi către nava catedralei. „Ce clădire grosolană, gândi el, stâlpii pictați sunt atât de groși și vulgari, iar sculpturile la fel de neîndemânatice ca mâzgălelile unui copil." Cât de diferite erau prin comparație noile și grațioasele mănăstiri și biserici ce se înălțau în Franța. Își cufundă degetul în apa sfințită, își făcu semnul crucii și ieși la lumina soarelui unde îl aștepta servitorul lui cu caii.

— Ai fi putut să pleci fără mine, îi spuse el servitorului.

— Ar fi mai ușor, zise servitorul, să te omor pe drum și dup-aia să continui fără tine.

— Dar nu o să faci asta, spuse de Taillebourg, pentru că grația lui Dumnezeu ți-a pătruns în suflet.

— Slăvit fie Dumnezeu, zise servitorul.

Bărbatul nu era servitor din naștere, ci un cavaler de origine aleasă. Acum, spre încântarea lui de Taillebourg, era pedepsit pentru păcatele lui și ale familiei sale. După părerea unora, printre care și se număra cardinalul Bessieres, bărbatul ar fi trebuit să fie supus chinurilor roții de tortură, presat de greutăți mari și însemnat cu fier încins încât spatele să i se arcuiască în timp ce zbiera iertare către tavan. Dar de

Taillebourg îl convinsese pe cardinal să nu-i facă nimic și să se mărginească doar să îi arate acestui bărbat instrumentele de tortură ale Inchiziției.

— Apoi dă-mi-l mie, îi ceruse de Taillebourg cardinalului, să mă ducă la Graal.

— Omoară-l dup-aia, îi ordonase cardinalul inchizitorului.

— Totul va fi altfel când vom avea Graalul, spusese evaziv de Taillebourg.

Încă nu știa dacă avea să îl omoare pe acest tânăr slab, cu pielea întunecată de soare, ochii negri și fața îngustă, care se numea odată Harlequin. Nu purta un nume de care să fie mândru pentru că harlequinii erau niște suflete pierdute, dar de Taillebourg credea că poate că îi salvase sufletul acestui harlequin. Adevăratul lui nume era Guy Vexille, conte de Astarac, același Guy Vexille pe care îl descrisese de Taillebourg când vorbise cu fratele Collimore, bărbatul care venise din sud pentru a lupta pentru Franța în Picardia. Vexille fusese prins în urma bătăliei, când regele francez căuta un țap ispășitor, ori un bărbat care îndrăznise să își arate emblema familiei declarate eretică și rebelă reprezenta un țap ispășitor destul de bun.

Vexille fusese predat Inchiziției în speranța că îl vor tortura până vor scoate toată erezia din el, dar de Taillebourg îl plăcuse pe Harlequin. Văzuse în el un suflet înrudit, un om dur și hotărât, care știa că această viață nu înseamnă nimic, pentru că tot ce conta era viața de dincolo. De aceea de Taillebourg îl salvase pe Vexille de la tortură. Îi arătase încăperea de tortură în care bărbați și femei zbierau către Dumnezeu să fie iertați, după care îi pusese niște întrebări, iar Vexille îi povestise cum navigase odată până în Anglia pentru a găsi Graalul și, deși își ucisese unchiul, pe tatăl lui Thomas, nu îl găsise. Acum, împreună cu de Taillebourg, o ascultase pe Eleanor spunând povestea lui Thomas.

— Ai crezut-o? întrebă acum dominicanul.

— Am crezut-o, spuse Vexille.

— Dar a fost ea mințită? se întrebă inchizitorul.

Eleanor le spusese că lui Thomas i se încredințase misiunea de a căuta Graalul, însă credința lui era nestatornică și căutările lui – nu așa de însuflețite.

— Tot trebuie să îl omorâm, adăugă de Taillebourg.

— Bineînțeles.

De Taillebourg se încruntă.

— Nu ai nimic împotrivă?

— Să ucid? Guy Vexille fu surprins de întrebarea lui de Taillebourg. Dar cu asta mă ocup eu, părinte, spuse Harlequin.

Cardinalul Bessieres decretase ca oricine era în căutarea Graalului să fie ucis, oricine în afară de cei trimiși în numele cardinalului, iar Guy Vexille devenise, voit, asasinul lui Dumnezeu. Nu avea nici o reținere în a-i tăia gâtul vărului său, Thomas.

— Vrei să îl aşteptăm? îl întrebă el pe inchizitor. Fata spunea că va fi în catedrală după bătălie.

De Taillebourg se uită spre deal. Scoțienii aveau să câștige, era sigur de asta, de aceea nu credea că Thomas din Hookton se va întoarce în oraș. Mai degrabă avea să fugă spre sud, cuprins de panică.

— O să mergem la Hookton.

— Am mai fost o dată în Hookton, spuse Guy Vexille.

— Atunci o să te mai duci o dată, sări de Taillebourg.

— Da, părinte.

Guy Vexille își coborî umil capul. Era un păcătos; i se cerea să arate că se căiește, așa că nu se opuse. Făcea ce îi cerea de Taillebourg, iar răsplata lui, așa cum i se promisese, urma să fie reabilitarea. I s-ar înapoia mândria, ar putea să conducă iar oameni în bătălii și ar fi iertat de Biserică.

— Acum vom pleca, spuse de Taillebourg.

Voia să plece înainte ca William Douglas să vină în căutarea lor și, mai ales, înainte să descopere cineva cele trei cadavre din cămăruța ospiciului. Dominicanul închisese ușa acestei încăperi și, cu siguranță, călugării vor crede că fratele Collimore doarme și nu îl vor deranja, dar de Taillebourg tot voia să iasă din oraș înainte să fie descoperite cadavrele, așa că se sui în șaua unuia dintre caii furați de la Jamie Douglas în acea dimineață. Părea că trecuse mult timp. Dădu pinteni calului, după care îmbrânci un cerșetor la o parte. Omul se încleștase de piciorul lui de Taillebourg, plângându-se că îi era foame, dar acesta îl lovi sălbatic făcându-l să se rostogolească.

Zgomotul bătăliei se întețea. Dominicanul se uită iar către culme, dar lupta nu îl privea. Dacă englezii și scoțienii voiau să se schilodească între ei, atunci n-aveau decât. El avea o misiune mai importantă, legată de Dumnezeu și de Graal, de rai și de iad. Și el avea păcate pe conștiință, dar care urmau să fie iertate de Dumnezeu și chiar raiul o să îi înțeleagă păcatele odată ce va găsi Graalul.

Porțile orașului, deși strașnic apărate, erau deschise pentru ca răniții să fie aduși înăuntru și pentru a transporta băutură și mâncare pe culme. Străjerii erau oameni în vârstă cărora li se ordonase să aibă

grijă ca nici un călăreț scoțian să nu intre în oraș, dar nu li se zisese să-i oprească pe cei care ieșeau, așa că nu-l luară în seamă pe preotul sălbatic, cu fața învinețită și călare pe un cal de război și nici pe elegantul lui servitor. Așa că de Taillebourg și Harlequin ieșiră din Durham, dădură pinteni cailor, porniră pe drumul ce ducea către York, spre sud, în timp ce zgomotul bătăliei din oraș răsuna.

Cam pe la mijlocul prânzului scoțienii atacară pentru a doua oară, dar acest asalt, diferit de primul, nu i-a stânjenit pe arcași. Aceștia erau retrași, pregătiți să facă față atacului, și de data aceasta săgețile zburau la fel de dense ca niște sturzi. Oștenii din aripa stângă a scoțienilor, cei care aproape înfrânseseră linia englezilor, se confruntau acum cu de două ori mai mulți arcași, iar atacul lor, care începuse așa de încrezător, încetini, după care se opri de tot pentru că ostașii se adăposteau după scuturile lor. Aripa dreaptă a scoțienilor nu avansa deloc, în timp ce formațiunea testudo centrală a regelui fu oprită la cincisprezece metri de zidul de piatră, din spatele căruia arcașii trimiteau o ploaie neîncetată de săgeți. Scoțienii nu se retrăgeau și nu puteau să avanseze, așa că pentru un timp săgețile lungi se înfipseră în scuturi și în trupuri neprotejate corespunzător. În cele din urmă, oamenii lordului Robert Stewart ieșiră din bătaia săgeților, iar formațiunea regelui îi urmă, așa că pe câmpul de luptă acoperit de sânge ostilitățile încetară pentru un timp. Tobele erau liniștite și nu se mai strigau insulte peste pășunea răvășită. Seniorii scoțieni, cei care mai erau încă în viață, se strânseră sub steagul regal cu crucea Sfântului Andrei, iar arhiepiscopul de York, văzându-și dușmanii în consiliu, îi convocă și el pe nobilii englezi. Aceștia erau posomorâți. Inamicul, credeau ei, nu s-ar expune la un al treilea botez cu săgeți, așa cum numea arhiepiscopul riposta arcașilor.

— Nenorociții vor fugi către nord, prezise arhiepiscopul, blestemate să le fie sufletele!

— Atunci noi îi urmărim, zise lordul Percy.

— Se mișcă mai repede ca noi, spuse arhiepiscopul.

Își dăduse casca jos și căptușeala de piele își lăsase impregnată forma pe părul lui, încercuindu-i craniul.

— Le măcelărim picioarele, spuse șiret un alt lord.

— La naiba cu pedestrașii, se răsti arhiepiscopul, iritat de atâta prostie.

Voia să captureze seniori scoțieni, oameni care călăreau cei mai iuți și mai scumpi cai, pentru că răscumpărarea lor l-ar face bogat și în

mod special voia să-i captureze pe acei nobili scoţieni, precum ducele de Menteith, care-i juraseră credinţă lui Eduard al Angliei şi a căror prezenţă în armata inamică era o dovadă de trădare. Asemenea bărbaţi nu urmau să fie răscumpăraţi, ci executaţi ca exemplu pentru alţi oameni care îşi încălcau jurămintele, iar dacă arhiepiscopul câştiga astăzi, atunci el ar putea conduce o armată mică până în Scoţia şi şi-ar însuşi tot avutul trădătorilor. Ar lua totul de la ei: lemnul din parcuri, cearceafurile de pe paturi, ba şi paturile, ţiglele de pe acoperişuri, oalele, tigăile, vitele, chiar şi papura din albia râurilor.

— Dar nu vor mai ataca, spuse arhiepiscopul.

— Atunci va trebui să fim deştepţi, interveni voios lordul Outhwaite.

Ceilalţi seniori se uitară suspicioşi către Outhwaite. Deşteptăciunea nu era în ochii lor o calitate dezirabilă, pentru că nu ajuta la vânarea mistreţilor şi a cerbilor, şi nu presupunea să te bucuri de o femeie şi să iei prizonieri. Oamenii Bisericii puteau fi deştepţi şi fără îndoială erau destui deştepţi la Oxford, şi chiar şi femeile puteau fi deştepte atâta timp cât nu se făleau cu asta, dar pe un câmp de luptă? Deşteptăciune?

— Deştepţi? întrebă lordul Neville aspru.

— Se tem de arcaşii noştri, spuse lordul Outhwaite, dar dacă văd că arcaşii noştri nu prea mai au săgeţi, atunci acea teamă va dispărea şi ar putea să mai atace o dată.

— Într-adevăr, într-adevăr... începu arhiepiscopul după care se opri, pentru că şi el era aproape la fel de deştept ca lordul Outhwaite, atât de deştept într-adevăr încât să-şi ascundă deşteptăciunea... Dar cum îi vom convinge? întrebă el.

Lordul Outhwaite îi făcu pe plac arhiepiscopului explicându-i ceea ce el bănuia că acesta întrevăzuse deja.

— Cred, Sfinţia Voastră, că, dacă ostaşii noştri sunt văzuţi cutreierând câmpul în căutare de săgeţi, atunci inamicul va trage concluzia corectă.

— Sau, în cazul acesta, spuse arhiepiscopul pe înţelesul celorlalţi lorzi, concluzia incorectă.

— Oh, asta e bine, spuse încântat unul dintre ceilalţi nobili.

— N-ar fi şi mai bine, Sfinţia Voastră, sugeră sfios lordul Outhwaite, dacă ar fi aduşi caii în faţă? Inamicul ar presupune atunci că ne pregătim să fugim?

Arhiepiscopul nu ezită.

— Aduceţi toţi caii, spuse el.

— Dar...

Un nobil se încruntă.

— Arcașii să plece în căutare de săgeți, scutierii și pajii să vină cu caii călăreților, izbucni arhiepiscopul, înțelegând întru totul ce avea în minte lordul Outhwaite, nerăbdător să pună planul în practică înainte ca inamicul să se decidă să fugă spre nord.

Lordul Outhwaite dădu chiar el ordin arcașilor și, în câteva momente, zeci de arcași se aflau pe porțiunea dintre armate, unde culegeau săgeți folosite. Unii arcași mormăiau, spunând că e o prostie pentru că se simțeau expuși trupelor scoțiene, care începuseră din nou să îi batjocorească. Unul dintre arcași, cel mai îndepărtat dintre toți, fu lovit în piept de săgeata unei arbalete, căzu în genunchi, cu o privire mirată și tuși sânge în palmă. Începu să plângă, ceea ce nu făcu altceva decât să îi agraveze tusea, iar când un al doilea bărbat vru să vină să îl ajute, fu și el lovit în coapsă de aceeași arbaletă. Scoțienii începură să strige insulte către oamenii răniți, după care se speriară când câțiva arcași englezi traseră săgeți în direcția ostașului cu arbaletă.

— Păstrați-vă săgețile! Păstrați-vă săgețile! urla lordul Outhwaite, călare pe calul său, către arcași. Galopă mai aproape de aceștia. Păstrați-vă săgețile! Pentru numele lui Dumnezeu! Păstrați-le!

Zbiera destul de tare încât să îl audă și inamicul, după care un grup de scoțieni, sătui să se adăpostească de arcași, se repeziră cu intenția de a-i tăia calea lordului Outhwaite și toți englezii fugiră înapoi către linia lor. Lordul Outhwaite dădu pinteni calului și scăpă ușor de atacul oamenilor care se mulțumiră să-i căsăpească pe cei doi arcași răniți. Restul scoțienilor, văzând că englezii fug, râdeau și îi batjocoreau. Lordul Outhwaite se întoarse și se uită către cei doi arcași morți.

— Ar fi trebuit să îi luăm pe cei doi flăcăi, își reproșă singur.

Nu răspunse nimeni. Câțiva arcași priveau indignați către ostași, presupunând că aceștia au cerut să li se aducă în față caii pentru a fugi mai ușor, dar atunci lordul Outhwaite strigă la grupurile de arcași să treacă în spatele ostașilor:

— Aliniați-vă în spate! Nu toți. Încercăm să îi facem să creadă că nu mai avem săgeți și, dacă nu ați mai avea săgeți, nu ați sta în față, nu? Țineți caii unde sunt!

Strigă acest ultim ordin către scutierii, pajii și servitorii care aduseseră caii de luptă. Ostașii nu trebuiau să încalece deocamdată, ci caii erau ținuți în spatele liniei, chiar în spatele locului unde se aflau

jumătate din arcași. Inamicii, văzând caii, trebuiau să-și închipuie că englezii, rămași fără săgeți, luau în calcul posibilitatea de a fugi.

Și așa, momeala fu înghițită.

Tăcerea se așternu peste câmpul de luptă, întreruptă doar de gemetele răniților, croncănitul corbilor și vaietele femeilor. Călugării începură să cânte din nou, dar ei erau încă pe partea stângă a englezilor și Thomas, care era acum pe partea dreaptă, îi auzea doar vag. Un clopot sună în oraș.

— Mi-e frică să nu fim prea deștepți, remarcă Outhwaite către Thomas. Domnia Sa nu era un bărbat care să tacă și nu era nimeni altcineva pe aripa dreaptă a oștii engleze demn de conversație, așa că îl alese pe Thomas. Oftă. Nu funcționează mereu să fii deștept.

— Ne-a mers în Bretania, domnul meu.

— Ai fost atât în Bretania, cât și în Picardia? se minună lordul Outhwaite.

Era încă pe cal și privea peste ostași, către scoțieni.

— Am slujit acolo un om inteligent, domnul meu.

— Și pe cine anume?

Lordul Outhwaite se prefăcu interesat, poate regretând că începuse discuția.

— Will Skeat, domnul meu, doar că acum e Sir William. Regele l-a făcut cavaler pentru vitejia dovedită în bătălie.

— Will Skeat? Lordul Outhwaite era acum atent. L-ai slujit pe Will? Pe bunul Dumnezeu, așa este? Dragul William. Nu am mai auzit numele acesta de ani. Ce mai face?

— Nu prea bine, domnul meu, spuse Thomas și-i povesti cum Will Skeat, un om de rând care devenise căpitanul unei trupe de arcași și de ostași temute pe oriunde se vorbea franceza, fusese rănit grav în bătălia din Picardia. A fost dus la Caen, domnul meu.

Lordul Outhwaite se încruntă.

— Adică a fost lăsat pe mâinile francezilor?

— Un francez l-a dus acolo, domnul meu, explică Thomas, un prieten, pentru că acolo e un doctor ce poate face miracole. La sfârșitul bătăliei, când oamenii răsuflau ușurați că au scăpat cu viață, craniul lui Skeat era deschis către cer și când l-am văzut ultima oară, căpitanul era mut, orb și vlăguit.

— Nu știu de ce francezii au doctori mai buni, spuse lordul Outhwaite un pic enervat, dar se pare că așa stau lucrurile. Tatăl meu mereu spunea că au doctori buni și el a avut multe probleme cu sputa.

— Acest om e evreu, domnul meu.

— Și cu umerii. Evreu! Ai spus evreu? Lordul Outhwaite părea agitat. Nu am nimic împotriva evreilor, continuă el, deși nu așa de convingător, dar pot să enumăr zeci de motive pentru care cineva nu ar trebui să se ducă la un doctor evreu.

— Chiar așa, domnul meu?

— Dragul meu prieten, cum ar putea să se încarce cu puterile sfinților? Sau cu proprietățile vindecătoare ale relicvelor? Sau cu virtuțile apei sfințite? Chiar și rugăciunea e un mister pentru ei. Mama mea, Dumnezeu să o odihnească, avea dureri mari la genunchi. De la prea multă rugăciune, ziceam eu, dar doctorul ei i-a spus să își lege picioarele cu pânze ce au fost puse peste mormântul Sfântului Cuthbert și să se roage de trei ori pe zi la Sfântul Grigorie de Nazians și a funcționat! A funcționat! Dar nici un evreu nu ar putea să prescrie așa ceva, nu e așa? Și, dacă ar face, ar fi blasfemie și nu ar funcționa. Trebuie să spun că nu cred că a fost o idee prea bună să îl lăsați pe bietul Will pe mâinile unui evreu. Merită ceva mai bun, pe cuvântul meu! Dădu din cap dezaprobator. Will l-a servit pe tata un timp, dar era prea deștept ca să rămână la granița scoțiană. Nu e prea multă pradă, înțelegi? A plecat de capul lui, asta a făcut. Bietul Will!

— Doctorul evreu, spuse încăpățânat Thomas, m-a vindecat și pe mine.

— Nu putem decât să ne rugăm, ignoră lordul Outhwaite spusele lui Thomas și vorbi pe un ton ce sugera că rugăciunile, deși necesare, mai mult ca sigur erau inutile. Se înveseli dintr-odată. Ah! Cred că prietenii noștri se agită!

Tobele scoțiene începuseră să bată și de-a lungul întregii linii inamice oamenii își fixau scuturile, își trăgeau vizierele sau ridicau săbiile. Puteau vedea că englezii își aduseseră caii mai aproape, probabil să-i ajute să se retragă, iar linia inamică părea a fi lipsită de jumătate de arcași, așa că poate au crezut că acei arcași nu prea mai aveau săgeți. Totuși, scoțienii se hotărâseră să avanseze pedeștri știind că și o mână de săgeți le-ar speria caii și le-ar transforma atacul călare într-un haos. Zbierau în timp ce înaintau, atât pentru a se îmbărbăta, cât și pentru a băga frica în englezi, dar deveniră mai încrezători când ajunseră în locul în care zăceau cadavrele lăsate în urma ultimului lor atac și văzură că nici o săgeată nu se îndrepta către ei.

— Nu încă, flăcăi, nu încă.

Lordul Outhwaite preluase comanda arcașilor de pe partea dreaptă.

Lorzii Percy și Neville comandau aici, dar amândoi consimțiseră să

îi permită bătrânului să dea ordine arcașilor, în timp ce ei așteptau cu ostașii lor. Lordul Outhwaite privea încontinuu peste câmp, către locul în care scoțienii avansau spre partea stângă a englezilor, unde se aflau oamenii lui, dar era mulțumit că groapa continua să-i protejeze, așa cum peretele de piatră adăpostea centrul liniei engleze. Aici, la marginea cea mai apropiată de Durham a culmii, scoțienii erau cei mai puternici și englezii, mai vulnerabili.

— Lăsați-i să vină mai aproape, îi avertiză el pe arcași. Vrem să-i terminăm o dată pentru totdeauna, săracii de ei! Începu să bată cu degetele în oblâncul șeii, ținând ritmul cu tobele scoțiene care mai rămăseseră și așteptând ca linia fruntașă a scoțienilor să ajungă la treizeci de metri depărtare. Prima linie de arcași, strigă el, când crezu că inamicul e destul de aproape, adică voi, băieții din față! Începeți să trageți!

Cam jumătate dintre arcași aveau cale liberă în fruntea armatei și acum își încordară arcurile, își îndreptară săgețile către cer și le dădură drumul. Scoțienii, văzând potopul venind, începură să fugă, sperând să micșoreze distanța față de arcași, astfel încât doar câteva săgeți să-și atingă ținta.

— Toți arcașii! răcni lordul Outhwaite, temându-se că așteptase prea mult și arcașii care fuseseră ascunși în spatele ostașilor începură să tragă peste capetele trupelor din față.

Scoțienii erau destul de aproape acum, încât și cei mai neiscusiți arcași nu ar fi putut rata, atât de aproape încât săgețile treceau din nou prin armură și trupuri, presărând pământul cu alți oameni răniți sau morți. Thomas putea auzi săgețile lovindu-și țintele. Unele răsunau în armură, unele se loveau de scuturi, dar majoritatea scoteau un sunet ca al toporului unui măcelar când sacrifică vite la sosirea iernii. Ținti un om mare a cărui vizieră era ridicată și-i trimise o săgeată pe gâtlej în jos. O altă săgeată străpunse un om tribal a cărui față era schimonosită de ură. Apoi coada unei săgeți se despică, săgeata zburând aiurea după ce dădu drumul corzii. Culese resturile de pene de pe coardă, luă o săgeată nouă și o înfipse într-un alt om tribal bărbos și păros. Un scoțian călare își încurajă oamenii să înainteze, după care dădu bice calului, fiind lovit de trei săgeți. Thomas slobozi încă o săgeată care lovi un ostaș în piept din plin trecând prin armură, piele, os și carne. Următoarea lui săgeată se înfundă într-un scut. Scoțienii se zbăteau, încercând să-și croiască drum prin ploaia morții.

— Cu grijă, băieți, cu grijă! strigă un arcaș către ceilalți, temându-

se că aceştia trăgeau prea puţin de corzi, nefolosind astfel întreaga putere a arcurilor.

— Continuaţi să trageţi! strigă lordul Outhwaite. Degetele lui băteau mai departe în oblâncul şeii, deşi tobele scoţiene ezitau. O treabă minunată! O treabă minunată!

— Caii! ordonă lordul Percy. Putea vedea că scoţienii erau în pragul disperării, văzând că arcaşii englezi nu rămăseseră de fapt fără săgeţi. Caii! urlă din nou, iar ostaşii lui fugiră să se urce în şei.

Pajii şi scutierii înmânau lăncile mari şi grele ale călăreţilor care îşi fixau picioarele protejate de încălţări de fier în scara şeii, aruncau o privire duşmanilor răniţi şi lăsau jos vizierele.

— Trageţi! Trageţi! striga lordul Outhwaite. Aşa, băieţi!

Săgeţile loveau fără milă. Scoţienii răniţi strigau către Dumnezeu, îşi chemau mamele, dar, chiar şi aşa moartea înaripată îi lovea. Un bărbat, purtând emblema cu leul nobililor Stewart, scuipa sânge şi salivă. Era în genunchi, dar reuşi să se ridice, făcu un pas, căzu iar în genunchi, se împletici, scuipă din nou sânge, după care o săgeată i se înfipse în ochi, trecându-i prin creier pentru a-i scrijeli partea din spate a craniului, şi el căzu pe spate ca lovit de fulger.

Atunci veniră şi măreţii cai.

— Pentru Anglia, Eduard şi Sfântul Gheorghe! strigă lordul Percy şi un trâmbiţaş acceptă provocarea în timp ce armăsarii atacau, obligându-i pe arcaşi să sară în lături, pe când lăncile se abăteau pe lângă ei.

Iarba tremura. Doar câţiva călăreţi atacau, doar şocul atacului lor lovi inamicul cu o putere năucitoare şi scoţienii se retraseră. Lăncile erau aruncate în trupurile oamenilor, în timp ce cavalerii îşi scoaseră săbiile şi căsăpiră oamenii speriaţi şi fricoşi care nu puteau să fugă din cauza muntelui de cadavre. Tot mai mulţi călăreţi încălecau, iar acei ostaşi care nu voiau să-şi aştepte armăsarii fugeau înainte pentru a se alătura măcelului. Arcaşii li se alăturară şi ei, scoţându-şi săbiile sau învârtindu-şi securile în aer. Tobele tăcură, în sfârşit, şi măcelul începu.

Thomas mai văzuse aşa ceva şi înainte. Văzuse cum, într-o clipită, o luptă îşi putea schimba cursul. Scoţienii îi tatonaseră toată ziua, aproape îi înfrânseseră pe englezi, fuseseră agresivi şi aproape de a învinge, iar acum erau înfrânţi, iar oamenii de pe aripa stângă a scoţienilor, care fuseseră atât de aproape de a aduce victoria regelui, erau cei care cedau acum. Caii englezi galopau în linie pentru a umple câmpurile de sânge, iar călăreţii învârteau săbii, securi, măciuci şi

buzdugane pe care la abăteau asupra scoțienilor îngroziți. Arcașii englezi li se alăturară, nimicindu-i pe scoțienii mai înceți ca niște haite de câini care se năpustesc asupra unor căprioare.

— Prizonieri! strigă lordul Percy către servitorii săi. Vreau prizonieri!

Un scoțian flutură o secure către calul lui, rată și fu secerat de sabia Domniei Sale, un arcaș termină treaba cu un cuțit, după care îi tăie vesta peticită, pentru a căuta monede. Doi tâmplari din Durham se repeziră cu teslele spre un ostaș care încerca să le țină piept, lovindu-l în cap, omorându-l încet. Un arcaș se retrase gâfâind, cu abdomenul tăiat, iar un scoțian îl urmă, urlând cuprins de furie, dar se împiedică de un arc și căzu la pământ. De pe valtrapurile cailor englezi picura sânge în timp ce călăreții lor se întoarseră pentru a-și croi drum prin armata scoțiană. După ce trecură cu bine, se grăbiră să întâlnească următorul val de ostași englezi care luptau cu vizierele ridicate, pentru că inamicul îngrozit nu opunea o rezistență serioasă.

Dar totuși centrul și aripa dreaptă a scoțienilor erau intacte.

Aripa dreaptă fusese din nou împinsă pe terenul mai jos, dar acum, în loc de arcașii care se luptau de pe margine, trebuiau să-i înfrunte pe ostașii englezi care fuseseră atât de proști încât să coboare în groapă pentru a înfrunta atacul scoțian. Bărbați în armură cădeau peste cadavrele scoțienilor, și înaintau împleticindu-se în armurile lor pentru a-și izbi săbiile și securile de scuturi și cranii. Oamenii urlau în timp ce omorau. Mârâiau, atacau și mureau printre ferigile nămoloase, dar bătălia era inutilă pentru că, dacă una din părți avea un avantaj, nu făcea decât să împingă inamicul în sus pe pantă or acesta, dobândind avantajul terenului, reușea, la rândul lui, să-și împingă adversarul în josul dealului. Astfel tot mai mulți morți se alăturau cadavrelor de pe fundul gropii și așa oscila lupta înainte și înapoi, fiecare înaintare într-o direcție sau alta lăsând în urmă oameni plângând și murind, strigându-L pe Isus, blestemându-și inamicul, sângerând.

Cerșetor era acolo, un munte de om care stătea lângă leșul ducelui de Moray, bătându-și joc de scoțieni și provocându-i să lupte. O jumătate de duzină de oameni răspunseră provocării și fură uciși. O haită de bărbați din clanurile din ținuturile muntoase se repeziră asupra lui zbierând, dar el răcni la ei, fluturându-și marele lui buzdugan cu țepi. Privindu-l de sus, Sperietorii i se părea a fi un urs mare lățos, asaltat de niște dulăi. Sir William Douglas, prea deștept ca să fie prins a doua oară pe terenurile joase, privea și el de pe marginea

opusă și era uimit de felul în care oamenii se duceau de bunăvoie la măcel. Știind că bătălia nu putea fi nici pierdută, dar nici câștigată în acea groapă a morții, se întoarse către centru unde formațiunea testudo a regelui mai avea încă șansa unei victorii mari, în ciuda dezastrului de pe aripa stângă a armatei scoțiene.

Oamenii regelui tocmai trecuseră de zidul de piatră. În unele locuri îl dărâmaseră, iar în altele acesta se prăbușise sub presiunea oamenilor și, deși pietrele căzute încă reprezentau un obstacol mare pentru soldații împovărați de scuturi grele și armuri, aceștia se cățărau peste ele și împingeau partea de mijloc a linei englezilor. Scoțienii atacaseră printre săgeți, rezistaseră salvei lor nimicitoare și chiar prinseseră câțiva arcași, pe care îi măcelăriră voioși, iar acum secerau și înjunghiau pentru a-și croi drum până la marele steag al arhiepiscopului. Regele, cu viziera plină de sânge de la obrazul lui rănit, era în fața formațiunii testudo. Capelanul regelui lupta lângă stăpânul său, mânuind o măciucă cu țepi, iar Sir William și nepotul său se alăturară atacului. Sir William se rușină brusc de premoniția sa care îl mânase să-l sfătuiască pe rege să dispună retragerea. Așa luptau scoțienii! Cu pasiune și sălbăticie. Centrul englezilor se retrăgea, abia ținându-și rândurile. Sir William văzu că inamicii își aduseseră caii în față și presupuse că se pregăteau să fugă, așa că își dublă eforturile.

— Omorâți-i! urlă el.

Dacă scoțienii reușeau să le rupă rândurile, englezii s-ar învălmăși în dezordine, nu ar mai putea să ajungă la cai și ar fi victime ușoare pentru scoțieni.

— Omorâți! Omorâți! striga regele de pe cal la oamenii săi.

— Prizonieri! striga ducele de Menteith, mai ușor. Luați prizonieri!

— Înfrângeți-i! Înfrângeți-i acum! urla Sir William.

Își împinse scutul înainte pentru a para o lovitură de sabie, înjunghie pe sub scut și simți cum sabia sa străpungea o armură. Învârti sabia și o retrase repede înainte ca oțelul să fie prins de carne. Împinse cu scutul, neputând să vadă peste el, își simți adversarul împotmolindu-se, coborî scutul pentru a anticipa o lovitură pe sub scut, după care împunse din nou cu sabia, aruncându-și inamicul pe spate. Se împiedică, dezechilibrându-se din cauza unui om rănit de el pe care călcase, dar își recăpătă echilibrul înfigând marginea de jos a scutului în pământ, se ridică și înfipse sabia într-o față bărboasă. Sabia alunecă pe obraz, agățând un ochi, iar omul căzu pe spate, cu gura deschisă, abandonând lupta. Sir William se aplecă pentru a evita lovitura unei securi, mai primi o sabie în scut și se îndreptă furios

către cei doi oameni care îl atacaseră. Robbie, înjurând şi blestemând, îl omorî pe cel cu securea, după care lovi un ostaş căzut în faţă. Sir William fandă şiret şi simţi cum sabia lui zgârie o armură şi o trase repede înapoi, încât un şuvoi de sânge ţâşni printre inelele de metal ale platoşei rănitului. Omul căzu, răsuflând greu şi smucindu-se. Mai mulţi englezi veneau din dreapta, disperaţi să oprească atacul scoţienilor ce ameninţa să treacă prin linia arhiepiscopului.

— Douglas! urla Sir William. Douglas!

Îşi chema oamenii să vină să îl ajute, să îmbrâncească, să lovească şi să căsăpească şi ultimul inamic. El şi nepotul lui trasaseră o cale sângeroasă adânc în rândurile arhiepiscopului şi nu ar fi fost nevoie decât de câteva momente de luptă înverşunată să rupă partea centrală a englezilor şi atunci ar începe adevăratul masacru. Sir William se feri de încă o secure îndreptată spre el. Robbie îl omorî pe atacatorul cu pricina, înfigându-i sabia în gât, dar trebui să pareze imediat o lovitură de suliţă şi, făcând asta, se împiedică de unchiul său. Sir William îşi împinse nepotul în picioare şi lovi cu scutul faţa unui inamic. Unde naiba erau oamenii lui?

— Douglas! fulgeră din nou Sir William. Douglas!

Şi chiar atunci o sabie sau o suliţă îi încurcă picioarele şi căzu. Instinctiv, se acoperi cu scutul. Oamenii se băteau pe lângă el şi se ruga să fie oamenii lui ce înfrângeau ultima rezistenţă a englezilor, aşa că aşteptă să înceapă ţipetele inamicului, dar în schimb cineva începu să bată darabana pe casca lui. Pârâiturile încetară, după care începură din nou.

— Sir William? întrebă o voce blândă.

Ţipetele începuseră, aşa că Sir William abia auzea, dar seria de lovituri uşoare pe vârful căştii lui îl convinse că putea să lase scutul jos. Îi luă un moment să vadă ce se petrecea pentru că i se mişcase casca atunci când căzuse şi trebui să o îndrepte.

— Pentru Dumnezeu, spuse când putu să vadă ce era în jurul lui.

— Dragule Sir William, spuse vocea prietenoasă, presupun că ai cedat? Bineînţeles. Iar acela e tânărul Robbie? Măi, ce ai mai crescut, tinere! Îmi aduc aminte când erai un pui.

— Oh, în numele lui Dumnezeu, spuse din nou Sir William, uitându-se la lordul Outhwaite.

— Pot să îţi dau o mână de ajutor? întrebă binevoitor lordul Outhwaite, aplecându-se din şa. Şi apoi vom putea discuta despre recompensă.

— Isuse, spuse Sir William, la naiba! pentru că acum înţelese că

tropăitul din jurul lui fusese al trupelor engleze, iar țipetele erau ale scoțienilor.

Mijlocul liniei de luptă a englezilor rezistase până la urmă, iar pentru scoțieni bătălia se transformase într-un dezastru total.

Erau arcașii din nou. Scoțienii pierduseră oameni întreaga zi și tot erau mai mulți la număr decât inamicul lor, dar nu aveau cum să riposteze în fața ploii de săgeți, iar atunci când centrul oștii scoțienilor dărâmase zidul și trecuse peste rămășițele acestuia, aripa stângă a scoțienilor rămăsese în urmă, lăsând expus săgeților engleze flancul formațiunii testudo a regelui.

Le luase câteva momente arcașilor până să bage de seamă ce avantaj aveau. Nimiceau ultimele rămășițe din aripa stângă a scoțienilor și nu înțelegeau cât de aproape de victorie era corpul central al armatei scoțienilor, dar atunci unul dintre oamenii lordului Neville înțelese pericolul.

— Arcași! strigătul lui putea fi auzit până la Wear în Durham. Arcași!

Oamenii lăsară prada și își scoaseră săgeți din tolbe.

Arcurile începură să răsune din nou, fiecare notă înfigând o săgeată în flancul scoțienilor furioși. Formațiunea lui David forțase partea centrală a englezilor să se retragă peste pășune, o subțiaseră, iar acum se apropiau de marele steag al arhiepiscopului. Dar săgețile începură să muște și după săgeți veniră ostașii de pe aripa dreaptă a englezilor, oamenii lordului Percy și ai lordului Neville, iar unii erau deja călare pe caii lor mari antrenați să muște, să dea din picioare și să lovească cu potcoavele lor de fier. Arcașii, punându-și arcurile pe umăr, îi urmară pe călăreții cu securi și săbii, iar de data aceasta veniră și femeile înarmate cu niște cuțite fără teacă.

Regele scoțian tăie un englez, îl privi cum căzu, după care îl auzi pe purtătorul de stindard țipând îngrozit și se întoarse pentru a vedea marele steag prăbușindu-se. Calul purtătorului de steag fusese schilodit; necheză în timp ce căzu, iar o gloată de arcași și de ostași se repeziră la om și animal, înșfăcară steagul și îl târâră pe purtătorul de steag care avu parte de o moarte cumplită, dar atunci capelanul regal apucă frâul calului regelui și îl scoase pe David Bruce afară din încăierare. Mai mulți scoțieni se strânseră lângă rege, escortându-l, iar în urma lor englezii ciopârțeau cu săbiile din șei, înjurând în timp ce omorau. Regele vru să se întoarcă să continue lupta, dar capelanul trase de cal.

— Mergeți, sire! Mergeți! strigă capelanul.

Oameni speriați se îmbrânciră de calul regelui ce călcă în picioare un membru al unui clan, după care se împiedică de un cadavru. Erau englezi în spatele scoțienilor, iar regele, văzând pericolul, dădu pinteni calului. Un cavaler inamic vru să îl lovească, dar regele pară lovitura și galopă, scăpând de pericol. Armata sa se dezintegrase în grupuri de fugari disperați. Îl văzu pe ducele de Menteith cum încerca să se urce pe un cal, dar un arcaș îl nimeri în picior și îl trase înapoi, după care se așeză pe el și îi puse un cuțit la gât. Ducele zbieră că plătește. Ducele de Fife fusese luat prizonier, ducele de Stratheam căzuse în luptă, ducele de Wigtown era asaltat de doi cavaleri englezi ale căror săbii se loveau de armura sa precum baroasele fierarilor. Una dintre tobele mari scoțiene, cu pielea ruptă și zdrențuită, se rostogolea în josul dealului, mergând din ce în ce mai repede pe măsură ce panta devenea mai abruptă, lovindu-se de pietre până când căzu în cele din urmă pe o parte și se opri.

Steagul mare al regelui era acum în mâinile englezilor, la fel ca și stindardele altor zeci de seniori scoțieni. Câțiva scoțieni galopau spre nord. Lordul Robert Stewart, care aproape câștigase azi, era liber pe partea de est, în timp ce regele mergea pe partea de vest a culmii, îndreptându-se către umbră pentru că soarele era acum mai jos decât dealurile către care se îndrepta într-o disperată nevoie de a găsi adăpost. Se gândea la soția sa. Era însărcinată? I se spusese că lordul Robert apelase la o vrăjitoare pentru a face o vrajă asupra pântecelui ei așa încât tronul să treacă de la Bruce la Stewart.

— Sire! Sire! strigă unul dintre oamenii lui și regele se dezmetici din gândurile sale pentru a vedea un grup de arcași englezi jos în vale.

Cum de ajunseseră în fața lui? Trase de frâu, aplecându-se în dreapta pentru a ajuta calul să se întoarcă și auzi bufnitura unei săgeți ce se înfipsese în pieptul calului. Un alt ostaș de al lui căzu, rostogolindu-se pe terenul plin de pietre ce îi rupeau armura în bucăți. Un cal necheză, sânge țâșni în amurg și încă o săgeată se lovi de scutul regelui ce era agățat pe spatele lui. O altă săgeată se înfipse în coama calului și armăsarul încetini, sărind în sus și-n jos, luptându-se să respire.

Regele dădu pinteni, dar calul nu putea merge mai repede. Se strâmbă, iar gestul îi deschise rana închegată de pe obraz, și picuri de sânge se prelinseră prin viziera deschisă până pe haina lui ruptă. Calul se împotmoli din nou. Era un pârâu în față și un pod de piatră și regele se miră că cineva ar face un pod de piatră peste un curs de apă

atât de îngust. Deodată picioarele din față ale calului cedară și regele se rostogoli pe jos, scăpat miraculos de zvârcolirile calului său muribund, fără a se alege cu oase rupte, așa că se ridică și fugi către pod unde trei dintre oamenii săi îl așteptau călare și cu un armăsar fără călăreț. Dar până ca regele să ajungă la cei trei oameni, săgețile licăriră lovindu-și ținta, fiecare dintre ele făcând caii să se împotmolească sub șocul impactului. Armăsarul fără călăreț nechează, se eliberă din strânsoarea omului și galopă către est curgându-i sânge din burtă. Un alt cal căzu cu o săgeată înfiptă în crupă, două în burtă și încă una în jugulară.

— Sub pod! strigă regele.

Sub arc se puteau adăposti și ascunde și, când ar avea vreo zece oameni, ar putea să fugă. Nu avea să mai dureze mult până se lăsa amurgul și, dacă ar aștepta căderea serii și ar merge toată noaptea, ar putea fi în Scoția până în zori.

Așa că patru scoțieni, dintre care unul rege, se îngrămădiră sub podul de piatră și își traseră sufletul. Săgețile încetaseră să mai zboare, caii lor erau toți morți și regele îndrăznea să spere că arcașii englezi plecaseră în căutarea altor prăzi.

— Așteptăm aici, șopti el.

Putea auzi țipete de pe terenurile mai ridicate, putea auzi potcoave pe pantă, dar nici una nu părea a fi aproape de micul pod. Se cutremură, înțelegând dimensiunile dezastrului. Armata lui dispăruse, marile lui speranțe erau spulberate, ospățul de Crăciun nu se va ține în Londra și Scoția putea fi oricând invadată de inamic. Privi către nord. Un grup de oameni ai clanurilor mergeau prin pârâu și deodată apărură șase călăreți englezi, care își conduseră caii de pe malul înalt spre scoțieni, și săbiile mari tăiară, și sânge curgea pe pârâu în jos pe lângă picioarele cu încălțări de fier ale regelui. Se ghemui înapoi în întuneric în vreme ce ostașii se îndreptară spre vest pentru a găsi și alți fugari. Caii tropăiau pe pod, iar cei patru scoțieni nu scoaseră un cuvânt, nu îndrăzniră nici măcar să se uite unul la celălalt până când sunetul potcoavelor nu se stinse în depărtare. O trâmbiță chema de pe culme și răsunetul ei îi era neplăcut, exprimând triumf și dispreț. Regele închise ochii pentru că se temea să nu verse vreo lacrimă.

— Trebuie să vă vadă un medic, Sire, spuse un om și regele își deschise ochii pentru a vedea că unul dintre servitorii săi vorbise.

— Asta nu poate fi vindecat, spuse regele, referindu-se la Scoția.

— Obrazul se va vindeca, sire, îl asigură servitorul.

Regele se uită la omul său ca și cum acesta vorbise în cine știe ce limbă străină și deodată începu să îl doară obrazul grav rănit. Toată ziua nu simțise nici o durere, dar acum îl durea amarnic și regele simți cum îl podidesc lacrimile, nu de durere, ci de rușine. Și atunci, în timp ce încerca să își îndepărteze lacrimile clipind, în jurul lui se iviră umbre și se auziră urlete și împroșcatul cizmelor oamenilor care săreau de pe pod. Atacatorii aveau săbii și suliţe și năvăliră sub arcul podului precum vidrele care se reped asupra prăzii. Regele strigă sfidător și sări la omul din faţa sa, și furia îi era atât de puternică încât uită să își scoată sabia și îl lovea în schimb cu pumnii săi cu mănuși de fier. Simți dinții englezului scrâșnind sub lovitura sa, văzu sânge țâșnind și îl trase pe om în pârâu, lovindu-l în continuare. Dar nu se mai putu mișca pentru că toți ceilalţi oameni îi legară mâinile. Omul de sub el, pe jumătate înecat, cu dinții sparți și buzele însângerate, începu să râdă.

Luase un prizonier. Și urma să devină bogat.

Îl capturase pe rege.

PARTEA A DOUA
Anglia și Normandia, 1346-1347
Asediul din iarnă

Era întuneric în catedrală. Așa de întuneric încât picturile în culori deschise de pe stâlpi și pe pereți erau înghițite de beznă. Singura lumină venea de la lumânările de pe altarele laterale și de dincolo de perdeaua crucifixului unde flăcările tremurau în capelă și călugări în robe negre psalmodiau. Vocile lor țeseau o vrajă în întuneric, împletind și coborând, oscilând și urcând, un sunet ce l-ar fi făcut pe Thomas să plângă dacă ar mai fi avut lacrimi de vărsat.

— *Libera me, Domine, de morte aeterna,* intonau călugării în timp ce fumul lumânării se ridica în rotocoale spre tavanul catedralei. „Eliberează-mă, Doamne, de moartea veșnică", iar pe lespedea capelei se afla sicriul în care zăcea fratele Hugh Collimore, cu mâinile încrucișate pe tunica sa, ochii închiși și, fără ca abatele să știe, cu o monedă păgână sub limbă așezată de către unul dintre ceilalți călugări care se temea ca diavolul să nu ia sufletul lui Collimore dacă barcagiul ce ducea sufletele celor morți peste râul lumii de dincolo nu era plătit.

— *Requiem aeternam dona eis, Domine,* cântau călugării, cerându-i lui Dumnezeu să îi ofere odihnă veșnică fratelui Collimore.

Între timp, în orașul dominat de catedrală, în micile case de pe marginea urcușului stâncos, se plângea pentru că fuseseră omorâți în bătălie mulți bărbați din Durham, dar plânsetele nici nu se comparau cu lacrimile ce urmau să fie vărsate când se va afla în Scoția despre dezastru. Regele fusese luat prizonier, asemenea lui Sir William Douglas și ducilor de Fife, de Menteith și de Wigtown, iar ducele de Moray era mort ca și conetabilul Scoției, mareșalul și capelanul regelui. Toți fuseseră căsăpiți, leșurile lor fiind dezgolite și batjocorite de către inamic. Sute de țărani zăceau morți cu carnea lor albă mânjită cu sânge și lăsată pradă vulpilor, lupilor, câinilor și corbilor. Steagurile scoțiene pătate de sânge fuseseră depuse pe altarul catedralei din Durham, iar ultimii supraviețuitori din marea armată a lui David fugeau în noapte, iar pe urmele lor erau englezii răzbunători, dornici să distrugă și să jefuiască ținuturile de jos, să ia înapoi ce le fusese furat și să fure mai mult de atât. *Et lux perpetua*

luceat eis, cântau călugării, rugându-se ca eterna lumină să strălucească deasupra fratelui lor trecut dincolo, în timp ce pe culme ceilalți morți zăceau în întunericul străpuns de țipetele bufnițelor albe.

— Trebuie să mi te spovedești, îi spuse încet abatele lui Thomas în spatele catedralei.

Lumânări mici pâlpâiau pe marginile altarelor laterale unde preoții, dintre care mulți refugiați din satele vecine jefuite de scoțieni, țineau o slujbă pentru morți. Latina preoților rurali era, de cele mai multe ori, execrabilă, o sursă de amuzament pentru preoțimea catedralei și pentru abatele care stătea lângă Thomas pe o lespede.

— Sunt superiorul tău în fața lui Dumnezeu, insistă abatele, dar Thomas stătea tăcut. Abatele se enervă. Regele ți-a poruncit! Așa spune scrisoarea episcopului! Așa că, zi-mi ce cauți!

— Îmi vreau femeia înapoi, spuse Thomas, bucurându-se că era întuneric în catedrală pentru că ochii lui erau roșii de atâta plâns.

Eleanor era moartă și părintele Hobbe era mort, ca și fratele Collimore, toți înjunghiați și nimeni nu știa de cine, deși unul dintre călugări vorbea de un om întunecat, un servitor care venise cu preotul străin. Thomas își aduse aminte de mesagerul pe care îl văzuse în zori de zi, iar Eleanor trăia atunci și nu se certaseră, dar acum ea era moartă și asta din cauza lui. Din cauza lui. Tristețea îl cuprinse, îl copleși și își zbieră suferința în nava catedralei.

— Fă liniște! strigă abatele, șocat de zgomot.

— Am iubit-o!

— Mai sunt și alte femei, sute. Își făcu semnul crucii dezgustat. Ce te-a trimis regele să găsești? Îți poruncesc să îmi spui.

— Era însărcinată, spuse Thomas, privind către acoperiș, și aveam de gând să mă însor cu ea.

Își simțea sufletul la fel de gol și de întunecat ca spațiul de deasupra lui.

— Îți poruncesc să îmi spui! repetă abatele. În numele lui Dumnezeu, îți poruncesc!

— Dacă regele dorește să afli ce caut, spuse Thomas în franceză, deși abatele vorbise până atunci în engleză, atunci regele va fi încântat să îți spună.

Abatele privea nervos către crucifix. Limba franceză, limba aristocraților, îl reduse la tăcere, făcându-l să se întrebe cine era acest arcaș. Doi ostași, a căror armură zăngănea ușor, pășeau pe lespezi, mergând să îi mulțumească Sfântului Cuthbert că au supraviețuit.

Majoritatea armatei engleze era departe către nord, ostașii se odihneau pe timpul nopții pentru a începe să îi caute iar pe inamicii înfrânți. Câțiva cavaleri și ostași se întorseseră la oraș pentru a proteja valoroșii prizonieri care fuseseră duși la reședința episcopului din castel. Poate, se gândea abatele, că acea comoară pe care Thomas din Hookton o căuta nu mai era importantă; oricum, un rege fusese capturat, împreună cu jumătate din ducii Scoției, iar răscumpărările lor vor stoarce de tot țara aia jalnică, și cu toate astea nu putea să-și scoată din minte cuvântul *thesaurus*. O comoară, și Biserica avea mereu nevoie de bani. Se ridică în picioare.

— Uiți, spuse el rece, că ești oaspetele meu.

— Nu uit, zise Thomas. Îi fusese dat un loc în odăile de oaspeți ale călugărilor sau mai degrabă în grajduri pentru că erau oameni mai importanți care aveau nevoie de camerele mai călduroase. Nu uit, spuse el din nou, obosit.

Abatele privea în întunericul bolții catedralei.

— Poate, sugeră el, știi mai mult decât pretinzi despre moartea fratelui Collimore?

Thomas nu răspunse. O astfel de bănuială era o tâmpenie și abatele știa asta, pentru că el și Thomas se aflaseră amândoi pe câmpul de luptă atunci când fusese omorât bătrânul călugăr, iar durerea morții lui Eleanor era sinceră, dar abatele era nervos și nemulțumit și vorbea fără să gândească. Speranța la o comoară face asta din om.

— O să stai în Durham, hotărî abatele, până îți dau eu voie să pleci. Am orânduit ca armăsarul tău să fie ținut în grajdurile mele. M-ai înțeles?

— Am înțeles, spuse încet Thomas, apoi îl privi pe abate îndepărtându-se.

Tot mai mulți ostași intrau în catedrală, cu săbiile lor mari lovindu-se de stâlpi și de morminte. Din umbră, de după unul dintre altarele laterale, Sperietoarea, Cerșetor și Dickon îl priveau pe Thomas. Îl urmăriseră încă de la sfârșitul bătăliei. Sir Geoffrey purta acum o armură frumoasă, luată de la un scoțian mort, și se întrebase dacă să pornească în urmărirea fugarilor. Până la urmă trimisese câțiva oameni conduși de o căpetenie cu ordinul de a lua tot ce pot atunci când începea prădarea Scoției. Sir Geoffrey credea că acea comoară a lui Thomas, deoarece atrăsese atenția unui rege, ar fi demnă și de atenția sa, așa că se hotărâse să îl urmărească pe arcaș.

Thomas, fără a băga de seamă privirea Sperietorii, se aplecă în față,

cu ochii închiși, gândindu-se că nu va mai fi cu adevărat împlinit niciodată. Spatele și mușchii mâinii îl ardeau la capătul unei zile de tras cu arcul și coada arcului îi julise rău degetele mâinii drepte. Dacă închidea ochii nu vedea decât scoțieni îndreptându-se către el și arcul distingându-se ca o linie neagră în josul tabloului din memorie, și albul penelor săgeților micșorându-se în zbor. Apoi imaginea aceea dispărea și o vedea pe Eleanor zbătându-se sub cuțitul ce o torturase. O făcuseră să vorbească. Dar ce știa ea? Că Thomas pusese la îndoială Graalul, că nu căuta cu asiduitate relicva sfântă, că nu voia decât să fie căpetenie de arcași și că își lăsase femeia și prietenul în mâinile morții.

O mână îi atinse tâmpla și Thomas aproape că sări într-o parte, așteptându-se să fie ceva rău, poate o sabie, dar atunci o voce domoale îi vorbi. Era lordul Outhwaite.

— Vino afară, tinere, îi ceru el lui Thomas, undeva unde Sperietoarea nu ne poate auzi. Spuse ultimele cuvinte tare și în engleză, după care își coborî tonul vocii și folosi franceza! Te căutam. Îi atinse mâna lui Thomas, încurajându-l. Am auzit de fata ta și îmi pare rău. Era o făptură frumoasă.

— Așa este, domnul meu.

— Vocea ei sugera că era de viță nobilă, spuse lordul Outhwaite, așa că familia ei sigur te va ajuta să o răzbuni.

— Tatăl ei e înnobilat, domnul meu, dar ea era copilul lui nelegitim.

— Ah! Lordul Outhwaite șchiopăta, sprijinit într-o suliță pe care o cărase aproape toată ziua. Atunci probabil nu o să ajute, nu? Dar poți să o răzbuni și de unul singur. Pari destul de capabil.

Lordul îl conduse pe Thomas afară, unde era frig și întuneric. Luna flirta sus pe cer cu norii argintii, în timp ce pe culmea de vest ardeau focuri mari ce formau un văl uriaș de fum roșiatic ce acoperea orașul. Focul lumina câmpul de luptă pentru bărbații și femeile din Durham care căutau morții pentru a-i jefui și îi înjunghiau pe scoțienii răniți ucigându-i și jefuindu-i și pe aceștia.

— Sunt prea bătrân să mă alătur urmăririi, spuse lordul Outhwaite, privind la focurile îndepărtate, prea bătrân și prea ramolit. E o vânătoare pentru cei tineri și îi vor urmări tocmai până la Edinburgh. Ai văzut vreodată castelul Edinburgh?

— Nu, domnul meu, spuse Thomas plictisit, nepăsându-i dacă va vedea vreodată orașul Edinburgh sau castelul său.

— Oh, e frumos! Foarte frumos! spuse entuziasmat lordul

Outhwaite. Sir William Douglas l-a capturat de la noi. A introdus pe poartă oameni în butoaie. Niște butoaie mari. Un om isteț, nu? Iar acum e prizonierul meu. Lordul Outhwaite se uită către castel ca și cum se aștepta să-i vadă pe Sir William Douglas și pe ceilalți scoțieni de viță nobilă captivi coborând de pe creneluri. Două torțe în suporturi de metal înclinate luminau intrarea unde doisprezece ostași stăteau de pază. Un tâlhar, William al nostru, un tâlhar. De ce te urmărește Sperietoarea?

— Nu am idee, domnul meu.

— Eu cred că ai. Se rezemă de un maldăr de pietre. Zona din jurul catedralei era împânzită de pietre și lemne deoarece constructorii reparau unul dintre turnurile mari. Știe că tu cauți o comoară, așa că și el o caută.

Thomas tresări la auzul acestora, aruncându-i lordului o privire pătrunzătoare, apoi întorcându-se spre catedrală. Sir Geoffrey și cei doi oameni ai săi veniseră la ușă, dar bineînțeles că nu îndrăzneau să se apropie mai mult temându-se să nu se supere lordul Outhwaite.

— De unde știe? întrebă Thomas.

— De unde știe? întrebă lordul Outhwaite. Călugării știu despre ea și e ca și cum ai ruga un herald să răspândească vestea. Călugării flecăresc ca precupeațele! Așa că Sperietoarea știe că ai putea fi sursa unei mari bogății pe care o vrea pentru el. Ce e comoara asta?

— Doar o comoară, domnul meu, deși nu cred că are o valoare în sine.

Lordul Outhwaite zâmbi. Nu spuse nimic pentru un timp, privi doar peste malul întunecat al râului.

— Mi-ai zis, nu-i așa, spuse el în cele din urmă, că regele te-a trimis în compania unui cavaler și a unui capelan din suita regală?

— Așa este, domnul meu.

— Și s-au îmbolnăvit la Londra?

— Da.

— Un loc bolnăvicios. Am fost acolo de două ori și mi-a fost de ajuns! Vătămător! Porcii mei trăiesc în condiții mai bune! Dar un capelan regal, eh? Sigur, e un tip isteț, nu un preot de la țară, nu? Nu un țăran ignorant care mormăie două-trei cuvinte în latină, ci un om cu aspirații, un tip care va deveni episcop mult mai devreme dacă va scăpa de febră. Acum, de ce ar trimite regele un așa om?

— Va trebui să îl întrebi pe el, domnul meu.

— Un capelan regal, nu mai puțin, continuă lordul Outhwaite ca și cum Thomas nu ar fi spus nimic, după care tăcu. Câteva stele

împrăștiate se arătară printre nori, iar el le privi și oftă. Odată, spuse el, mai demult, am văzut o sticluță cu cristale din sângele Domnului nostru. Asta se întâmpla în Flandra, și sângele începea să curgă ca răspuns la rugăciuni! Mai e o sticluță în Gloucestershire, mi s-a spus, dar pe aceea nu am văzut-o. Odată am atins barba Sfântului Ieronim în Nantes; am ținut păr din coada măgăriței lui Balaam; am sărutat o pană din aripa Sfântului Gavriil și am fluturat chiar maxilarul cu care Samson a nimicit atât de mulți filisteni! Am văzut o sanda de-a Sfântului Pavel, o unghie a Mariei Magdalena și șase fragmente din adevărata cruce, una dintre ele pătată de același sânge pe care l-am văzut în Flandra. Am privit oasele peștilor cu care Domnul i-a hrănit pe cei cinci mii de bărbați, am simțit ascuțișul capătului uneia dintre săgeţile care l-au doborât pe Sfântul Sebastian și am mirosit o frunză din mărul din Grădina Edenului. În propria capelă, tinere, am un os de la încheietura Sfântului Thomas și o balama de la cufărul în care s-a dat tămâie copilului Isus. Acea balama m-a costat o grămadă de bani, o grămadă. Așa că, spune-mi, Thomas, ce vestigiu e mai prețios decât toate cele pe care le-am văzut și toate cele pe care sper să le văd în marile biserici ale creștinătății?

Thomas privea focurile de pe culmea unde ză ceau atâția morți. Era Eleanor deja în paradis? Sau era condamnată să petreacă mii de ani în purgatoriu? Asta i-a adus aminte că trebuia să plătească pentru a se ține slujbe pentru sufletul ei.

— Tot tăcut stai, observă lordul Outhwaite. Dar spune-mi, tinere, chiar crezi că am o balama din cufărul cu tămâie al copilului Isus?

— Nu am de unde să știu, domnul meu.

— Câteodată mă îndoiesc de asta, spuse blând lordul Outhwaite, dar soția mea crede! Și asta contează: credința. Dacă tu crezi că într-o relicvă sălășuiește puterea Domnului, atunci aceasta va avea efect asupra ta. Făcu o pauză, ridicându-și chica bogată în întuneric, ca pentru a-i adulmeca pe inamici. Eu cred că tu cauți un lucru înzestrat cu puterea Domnului, o minunată relicvă, și cred că diavolul încearcă să te oprească. Satan însuși își îndeamnă creaturile să îți pună bețe în roate. Lordul Outhwaite se uită nervos la Thomas. Acest preot ciudat și servitorul lui întunecat sunt oamenii diavolului, ca și Sir Geoffrey! E un pui al Satanei, dacă ar exista așa ceva. Aruncă o privire către portalul catedralei unde Sperietoarea și cei doi scutieri ai săi se retrăseseră în umbră când o procesiune de călugări în sutane cu glugi trecuseră prin noapte. Satana face rău, spuse lordul Outhwaite, și tu trebuie să te lupți cu el. Ai suficienți bani?

După discuția despre diavol, întrebarea banală legată de bani îl nedumeri pe Thomas.

— Dacă am bani, domnul meu?

— Dacă diavolul luptă împotriva ta, tinere, atunci te voi ajuta și puține lucruri pe lumea asta sunt mai de folos decât banii. Trebuie să pleci în căutarea unui lucru, vei fi pe drumuri și vei avea nevoie de bani. Deci, ai destui bani?

— Nu, domnul meu, spuse Thomas.

— Atunci, dă-mi voie să te ajut. Lordul Outhwaite puse o pungă cu bani pe maldărul de pietre. Și poate îți iei și un însoțitor în această misiune?

— Un însoțitor? întrebă Thomas, încă năucit.

— Nu eu! Nu eu! Sunt mult prea bătrân. Lordul Outhwaite chicoti. Nu, dar trebuie să recunosc că îmi place de Willie Douglas. Preotul care cred eu că ți-a omorât femeia l-a ucis și pe nepotul lui Douglas, și Douglas vrea răzbunare. Cere, nu, imploră ca fratele mortului să fie lăsat să călătorească cu tine.

— Este prizonier, nu?

— Cred că da, dar tânărul Robbie nu valorează prea mult ca recompensă. Presupun că aș lua câteva lire pe el, dar nici nu s-ar compara cu averea pe care intenționez să o cer pentru unchiul lui. Nu, prefer ca Robbie să călătorească cu tine. Vrea să îi găsească pe preot și pe servitorul acestuia și cred că te-ar ajuta. Lordul Outhwaite făcu o pauză și, când Thomas rămase tăcut, insistă să primească un răspuns de la el. E un tânăr de ispravă, Robbie. Îl știu, îmi place de el și e de ispravă. Un soldat bun, de asemenea, așa mi s-a spus.

Thomas ridică din umeri. În acel moment nu îl interesa nici dacă jumătate din Scoția călătorea cu el.

— Poate să vină cu mine, domnul meu, asta dacă mi se dă voie să plec de aici.

— Ce vrei să spui? Să ți se dea voie?

— Nu am voie să călătoresc. Thomas avea o voce dură. Abatele mi-a interzis să părăsesc orașul și mi-a luat calul. Thomas găsise calul și la cererea lui părintele Hobbe îl legase de poarta mănăstirii.

Lordul Outhwaite râse.

— Și îl vei asculta pe abate?

— Nu îmi permit să pierd un cal bun, domnul meu, spuse Thomas.

— Am cai, spuse imediat lordul Outhwaite, inclusiv doi cai buni scoțieni pe care i-am luat azi și mâine în zori mesagerii arhiepiscopului vor călători către sud pentru a duce vestea zilei de azi

la Londra, şi trei dintre oamenii mei îi vor însoţi. Ce-ar fi ca tu şi Robbie să mergeţi cu ei? Aşa o să ajungeţi în siguranţă până la Londra, şi după asta? Unde o să vă duceţi după aceea?

— Mă duc acasă, domnul meu, spuse Thomas, în Hookton, în oraşul în care a trăit tatăl meu.

— Şi acel preot criminal se va aştepta să te duci acolo?

— Nu pot să zic.

— Te va căuta. Cu siguranţă s-a gândit să te aştepte aici, dar era prea periculos. Dar va vrea să afle ce ştii tu, Thomas, şi te va chinui până va afla. Sir Geoffrey va face la fel. Sperietoarea aia nenorocită ar face orice pentru bani, dar presupun că preotul e cel mai periculos.

— Aşa că să stau cu ochii în patru şi cu săgeţile pregătite?

— Aş fi mai şiret decât atât, spuse lordul Outhwaite. Mereu am crezut că, dacă un bărbat te vânează, atunci e de preferat să te găsească într-un loc ales de tine. Nu te lăsa atacat, ci fii pregătit să îl ataci tu.

Thomas socoti sfatul înţelept, dar în acelaşi timp nu ştia ce să înceapă cu el.

— Şi de unde vor şti ei unde mă voi duce?

— Pentru că le voi spune eu, zise lordul Outhwaite, sau, mai degrabă, atunci când abatele se va plânge că i-ai călcat porunca de a nu pleca din oraş, o să îi spun lui şi călugării lui vor da de veste oricui vor întâlni în cale. Călugării sunt slobozi la gură. Deci, unde ai prefera să îţi înfrunţi inamicii, tinere? Acasă la tine?

— Nu, domnul meu, spuse repede Thomas, după care se gândi preţ de câteva clipe. În La Roche-Derrien, continuă el.

— În Bretania? păru lordul Outhwaite surprins. Ceea ce cauţi e în Bretania?

— Nu ştiu unde e, domnul meu, dar am prieteni în Bretania.

— Ah, şi presupun că mă vei privi şi pe mine ca pe un prieten. Împinse punga cu monede către Thomas. Ia-o!

— Te voi răsplăti, domnul meu.

— Mă vei răsplăti, spuse lordul, stând în picioare, aducându-mi comoara şi lăsându-mă să o ating doar o dată înainte să ajungă la rege. Se uită la catedrala unde Sir Geoffrey stătea la pândă. Cred că ar fi mai bine dacă ai dormi în castel în seara asta. Am oameni acolo care la nevoie să-l ţină departe pe nenorocitul ăsta de Sperietoare. Vino!

Sir Geoffrey Carr îi privi pe cei doi bărbaţi îndepărtându-se. Nu îl putea ataca pe Thomas câtă vreme lordul Outhwaite era cu el, pentru că lordul Outhwaite era prea puternic; dar puterea, ştia Sperietoarea,

venea de la bani și se părea că o comoară plutea prin lume, comoară ce îl interesa pe rege și acum și pe lordul Outhwaite.

Așa că Sperietoarea, chit că i s-ar pune iadul și diavolul de-a curmezișul, tot intenționa s-o găsească primul.

Thomas nu se ducea în La Roche-Derrien. Minţise, numise acest oraș pentru că îl știa și pentru că nu îl deranja dacă urmăritorii lui se duceau acolo, dar el plănuia să fie în altă parte. Avea de gând să se ducă la Hookton să vadă dacă tatăl lui ascunsese Graalul acolo, iar după aceea, pentru că nu se aștepta să găsească relicva sfântă, avea de gând să se ducă în Franța, pentru că armata engleză asedia fortăreața Calais și prietenii lui erau acolo și el putea să-și găsească un angajament decent. Oamenii lui Will Skeat participau la asediu, or arcașii lui Will îl voiseră pe Thomas drept căpetenie, iar el știa că era potrivit pentru această slujbă. Putea să conducă propriul grup de oameni, să fie la fel de temut precum era Will Skeat. Se gândea la asta în timp ce călărea spre sud, deși nu se gândea profund sau bine. Era prea obsedat de moartea lui Eleanor și a părintelui Hobbe și îl chinuia amintirea ultimei priviri a lui Eleanor, așa că vedea peisajul din jur printre lacrimi.

Se presupunea că Thomas mergea către sud cu oamenii ce duceau vestea victoriei englezilor la Londra, dar nu merse mai departe de York. Trebuia să părăsească Yorkul în zori, dar Robbie Douglas dispăruse. Calul scoțianului era tot în grajdurile arhiepiscopului, și bagajul lui era acolo unde îl lăsase, în curte, dar Robbie dispăruse. Preț de o clipă, Thomas fu tentat să-l lase pe scoțian în urmă, dar un vag sentiment de datorie îl făcu să stea. Sau poate că nu-l interesa prea mult compania ostașilor care călătoreau cu măreţele lor ştiri, așa că îi lăsă să plece și se duse să-și caute însoțitorul.

Îl găsi pe scoțian uitându-se la ornamentele aurite de pe tavanul catedralei.

— Ar trebui să ne îndreptăm spre sud, spuse Thomas.

— Da, răspunse scurt Robbie, fără să-l învrednicească cu vreo privire.

Thomas așteptă. După un scurt timp zise:

— Am spus că ar trebui să ne îndreptăm spre sud.

— Și într-acolo mergem, fu de acord Robbie, nu te opresc. Făcu mărinimos cu mâna. Călătorie plăcută!

— Renunți la urmărirea lui de Taillebourg? întrebă Thomas.

Aflase numele preotului de la Robbie.

— Nu. Robbie încă își ținea capul pe spate, privind la minunăția transeptului tavanului. O să îl găsesc și o să îi scot măruntaiele nenorocitului.

Thomas nu știa exact ce însemna „măruntaie", dar pricepu că nu era de bine pentru de Taillebourg.

— Atunci, ce dracului faci aici?

Robbie se încruntă. Avea o claie de păr cârlionțat și șaten și o față arogantă care, la prima vedere, părea de copil, deși la o analiză mai atentă se observa robustețea fălcilor lui și duritatea ochilor săi. În cele din urmă întoarse acei ochi către Thomas.

— Ce nu le pot suporta pe femeiuștile alea ticăloase! spuse el. Blestematele alea!

Îi luă câteva momente lui Thomas până să se prindă că se referea la ostașii care le ținuseră companie pe drumul de la Durham până la York, bărbații care erau acum la două ore depărtare pe drumul spre sud, către Londra.

— Ce era cu ei?

— I-ai auzit azi-noapte? I-ai auzit? Indignarea lui Robbie mocnea, atrăgând atenția celor doi bărbați aflați pe o pasarelă înaltă unde pictau pe pereții navei bisericii scena cu hrănirea celor cinci mii de oameni. Și o noapte mai înainte? continuă Robbie.

— S-au îmbătat, spuse Thomas, dar și noi am făcut asta.

— Povesteau cum s-au luptat! spuse Robbie. Și, dacă îi auzeai pe nenorociți, ziceai că am fugit!

— Dar asta ați făcut, spuse Thomas.

Robbie nu îl auzi.

— Ai zice că nu am luptat deloc! Se lăudau și noi aproape că învinseserăm. Ai auzit? Îl împinse agresiv cu un deget pe Thomas în piept. Aproape câștigaserăm a dracului de bătălie, iar nenorociții ăia vorbeau de parcă am fi fost niște lași!

— Ați pierdut, spuse Thomas.

Robbie îl privi pe Thomas ca și cum nu îi venea să creadă ce auzea.

— V-am împins jumătate din drumul până la Londra! V-am pus pe fugă, asta am făcut! Ne-am pișat în nădragii voștri! Aproape câștigaserăm a dracului de bătălie, așa e, iar acei nenorociți nu mai puteau de bucurie. Nu mai puteau de bucurie! Îmi venea să îi omor pe toți!

Mai mulți oameni ascultau. Doi pelerini care se îndreptau către mormântul sfânt din spatele marelui altar în genunchi priveau cu gura căscată la Robbie. Un preot se încruntă, nervos, în timp ce un

copil își sugea degetul și privea uimit la bărbatul cu claia de păr cârlionțat ce țipa așa de tare.

— M-ai auzit? strigă Robbie. Aproape câștigaserăm a dracului de bătălie!

Thomas plecă.

— Încotro te duci? dori Robbie să știe.

— Spre sud, spuse Thomas.

Înțelese rușinea lui Robbie. Mesagerii care duceau vestea bătăliei nu puteau rezista să nu înfrumusețeze povestea când erau primiți la castel sau la mănăstire, așa că masacrul sălbatic, greu câștigat, devenise o victorie ușoară. Nu e de mirare că Robbie se simțea ofensat, dar pe Thomas nu îl prea interesa. Se întoarse și-și îndreptă degetul spre scoțian.

— Trebuia să rămâi acasă.

Robbie scuipă dezgustat, după care deveni conștient de audiența sa.

— Vă pusesem pe fugă, zise el dârz și sări repede să îl prindă din urmă pe Thomas. Rânji și pe fața lui se citi imediat un șarm încântător. Nu am vrut să țip la tine, spuse el, dar eram nervos.

— Și eu sunt nervos, spuse Thomas, doar că furia lui era îndreptată către sine și era amestecată cu vină și durere, sentimente ce nu îl părăsiră tot drumul către sud.

Mergeau în dimineți pline de rouă, călătoreau prin ceața toamnei, biciuiți de ploi, iar aproape la fiecare pas al călătoriei Thomas se gândea la Eleanor. Lordul Outhwaite îi promisese să o îngroape și să se țină slujbe pentru sufletul ei, dar Thomas își dorea câteodată să fie lângă ea, în mormânt.

— Și de ce te urmărește de Taillebourg? îl întrebă Robbie în ziua în care plecară din York.

Vorbeau în engleză pentru că Robbie, deși făcea parte din casa nobilă a lui Douglas, nu știa franceză.

Pentru un timp Thomas nu zise nimic și, când Robbie credea că nu va primi nici un răspuns, acesta râse ironic.

— Pentru că, spuse el, nenorocitul crede că tatăl meu a avut Graalul.

— Graalul! Robbie se cruci. Am auzit că e în Scoția.

— În Scoția? întrebă uimit Thomas. Știam că Genova pretinde că îl are, dar Scoția?

— Și de ce nu? tresări Robbie. Fii atent, se potoli el, am auzit că e unul și în Spania.

— Spania?

— Și dacă spaniolii au unul, spuse Robbie, atunci și francezii au unul de asemenea și, din câte știu eu, și portughezii. Dădu din umeri, după care se uită din nou la Thomas. Deci și tatăl tău avea unul?

Thomas nu știu ce să răspundă. Tatăl lui fusese încăpățânat, nebun, genial, dificil și chinuit. Fusese un mare păcătos și, în ciuda acestora, poate fusese și un sfânt. Părintele Ralph râsese de superstițiile exagerate, luase în derâdere oasele de porc vândute de vânzătorul de indulgențe ca moaște ale sfinților, dar totuși agățase o lance veche, înnegrită și îndoită în grinzile bisericii sale, spunând că era lancea Sfântului Gheorghe. Nu-i pomenise niciodată nimic de Graal lui Thomas, dar de la moartea lui acesta aflase că istoria familiei sale era legată de Graal. În cele din urmă se hotărî să îi spună adevărul lui Robbie.

— Nu știu, spuse el, chiar nu știu.

Robbie se aplecă să treacă pe sub o creangă joasă ce crescuse peste drum.

— Vrei să spui că acesta este adevăratul Graal?

— Dacă există, spuse Thomas, întrebându-se din nou dacă acesta chiar exista.

Credea că era posibil, dar spera să nu existe. Dar fusese însărcinat să afle asta, așa că trebuia să îl caute pe prietenul tatălui său și să îl întrebe despre Graal, iar când va primi răspunsul așteptat, se va întoarce în Franța și se va alătura arcașilor lui Skeat. Will Skeat, comandantul și prietenul său, trebuia să fie în Caen, dar Thomas nu știa dacă acesta mai trăia și, dacă mai trăia, dacă putea să vorbească sau să înțeleagă, sau chiar să meargă. Ar fi putut afla trimițând o scrisoare lui Sir Guillaume d'Evecque, tatăl lui Eleanor, iar Will putea primi permis de liberă trecere în schimbul eliberării unor nobili francezi neimportanți. Thomas i-ar înapoia banii lordului Outhwaite din prada capturată de la inamic, iar dup-aia, își spunea el, și-ar putea găsi consolare în practicarea deprinderii sale, în mânuirea arcului, nimicindu-i pe inamicii regelui. Poate de Taillebourg va veni și îl va găsi, iar Thomas îl va omorî ca pe un șobolan. Cât despre Robbie? Thomas îl plăcea pe scoțian, dar nu îl interesa dacă rămânea sau pleca.

Robbie știa doar că de Taillebourg îl va căuta pe Thomas, așa că va sta alături de arcaș până îl va omorî pe dominican. Nu avea altă ambiție, doar să își răzbune fratele: era de datoria lui ca membru al familiei.

— Te atingi de un Douglas, îi spuse lui Thomas, te tăiem. Te jupuim de viu. E o vendetă înțelegi?

— Chiar dacă ucigașul este preotul?

— E ori el, ori servitorul lui, spuse Robbie, iar servitorul îl ascultă pe stăpân: oricum ai lua-o, tot preotul e de vină, așa că va muri. O să îi tai gâtul. Merse un timp fără să scoată un cuvânt, după care rânji. Și dup-aia o să merg în iad, dar cel puțin o să fie destui din neamul Douglas care să îi țină companie diavolului.

Râse.

Le luă zece zile să ajungă la Londra și, odată ajunși, Robbie se prefăcu neimpresionat, ca și cum Scoția avea orașe de asemenea mărime în toate văile, dar după o vreme renunță la prefăcătorie și privi copleșit la marile clădiri, străzile îngrămădite și tarabele înghesuite ale piețelor. Thomas folosi monedele lordului Outhwaite să capete găzduire într-o tavernă chiar în afara zidurilor orașului, lângă locul de adăpare al cailor în Smithfield și aproape de pășunea unde mai mult de trei sute de negustori își aveau tarabele.

— Și nu e nici măcar zi de târg?! exclamă Robbie, după care îl apucă pe Thomas de mânecă. Privește!

Un jongler învârtea șase bile în aer – nimic neobișnuit pentru că orice bâlci ar avea așa ceva –, dar omul acesta stătea pe două săbii, folosindu-le ca niște picioroange, cu picioarele goale echilibrate pe vârful sabiei.

— Cum reușește? întrebă Robbie. Și privește!

Un urs dansator se mișca pe ritmul unui flaut chiar sub spânzurătoarea unde atârnau două cadavre. Aici era locul unde erau aduși criminalii Londrei pentru a fi trimiși în iad. Ambele cadavre erau prinse în lanțuri pentru a ține carnea putredă de oase, iar duhoarea cadavrelor descompuse se amesteca cu mirosul de fum și cu izul puternic al vitelor cumpărate și vândute pe pășunea ce se întindea pe sub zidurile Londrei și mai jos de mănăstirea Sfântul Bartolomeu, unde Thomas plăti un preot să spună rugăciuni pentru sufletele lui Eleanor și al părintelui Hobbe.

Thomas, pretinzând că era mai familiar cu Londra decât era de fapt, alesese taverna din Smithfield pentru că semnul acesteia erau două săgeți încrucișate. Era doar a doua vizită a sa în oraș și era la fel de impresionat, confuz, năucit și uimit ca și Robbie. Colindară străzile, privind la biserici și la casele nobililor. Thomas folosi banii lordului Outhwaite pentru a-și cumpăra cizme noi, jambiere din piele de vițel, o haină din piele de bou și o mantie frumoasă din lână. Fu

tentat de un brici francez strălucitor într-o casetă de fildeș, dar, neștiind valoarea briciului, îi fu teamă să nu fie păcălit; se gândi că va putea să fure un brici de la cadavrul unui francez când va ajunge la Calais. În schimb, plăti un bărbier să îl radă și dup-aia, gătit în noile lui haine, cheltui banii de pe briciul necumpărat pe una dintre femeile tavernei, iar apoi îl podidiră lacrimile pentru că se gândea la Eleanor.

— E vreun motiv pentru care suntem în Londra? îl întrebă Robbie în noaptea aceea.

Thomas își goli paharul cu bere și îi făcu semn fetei să îi mai aducă.

— E în drumul nostru către Dorset.

— E un motiv destul de bun.

Londra nu era de fapt în drumul dintre Durham și Dorchester, dar drumurile către capitală erau mult mai bune decât cele care traversau provincia, așa că era mai rapid să mergi prin marele oraș. Totuși, după trei zile, Thomas socoti că e timpul să plece mai departe și el și Robbie o apucară pe drumul ce ducea către vest. Ocoliră Westminsterul și Thomas se gândi pentru un moment să îl viziteze pe John Pryke, capelanul regal trimis să îl însoțească până la Durham, cel care se îmbolnăvise la Londra și care ori murise, ori trăia în ospiciul abației. Dar Thomas nu avea starea necesară pentru a vorbi de Graal, așa că își continuă drumul.

Aerul era din ce în ce mai curat pe măsură ce se depărtau de oraș. Se zicea că drumurile nu erau prea sigure, dar fața lui Thomas era atât de fioroasă încât alți călători îl credeau periculos, iar nu o posibilă țintă pentru bandiți. Era neras și era îmbrăcat, ca întotdeauna, în negru, iar nefericirea ultimelor zile lăsase urme adânci pe fața lui slabă. El și Robbie, cu claia lui de păr neîngrijit, semănau cu toți ceilalți vagabonzi care colindau acele drumuri, cu excepția faptului că cei doi erau înarmați până în dinți. Thomas avea sabia, arcul și săculețul cu săgeți, în timp ce Robbie purta sabia unchiului său cu șuvița de păr a Sfântului Andrei prinsă de mâner. Sir William știa că nu îi va folosi prea mult în următorii ani, cât îi va lua familiei sale să strângă marea recompensă, așa că i-o împrumutase lui Robbie cu încurajarea de a o folosi cu nădejde.

— Crezi că de Taillebourg va fi în Dorset? îl întrebă Robbie pe Thomas, în timp ce mergeau printr-o ploaie torențială.

— Mă îndoiesc.

— Și de ce mergem acolo?

— Pentru că o să meargă acolo în cele din urmă, spuse Thomas, el și servitorul lui.

Nu știa nimic despre servitor decât ceea ce îi spusese Robbie: că era un bărbat pretenţios, elegant, sumbru și misterios, dar Robbie nu îi auzise numele. Thomas, nevenindu-i să creadă că un preot o omorâse pe Eleanor, se convinsese că servitorul era de fapt criminalul, așa că plănuia să îl facă să sufere cât mai mult.

Era după-amiaza târziu când se adăpostiră la porţile de est al Dorchesterului. Un străjer de acolo, alarmat de armele lor, îi provocă, dar dădu înapoi când Thomas îi răspunse în franceză. Folosirea limbii franceze lăsa să se înţeleagă că era un nobil, așa că străjerul îi lăsă supărat pe cei doi călăreți să treacă și îi privi cum urcau pe strada din est pe lângă Biserica Tuturor Sfinţilor și pe lângă închisoare. Casele erau din ce în ce mai mari pe măsură ce se apropiau de centru și, aproape de Biserica Sfântul Petru, casele negustorilor de lână nu ar fi fost nelalocul lor în Londra. Thomas putea simţi mirosul abatoarelor din spatele caselor unde măcelarii își vedeau de munca lor, după care îl conduse pe Robbie în Comhill, pe lângă prăvălia tinichigiului care se bâlbâia și avea un ochi cu albeață, apoi pe lângă fierarul de unde își cumpărase odată vârfuri de săgeată. Îi știa pe majoritatea oamenilor. Omul Câine, un cerșetor fără picioare care își primise porecla pentru că bea apă din râul Cerne ca un câine, se târa pe strada din sud ajutându-se de niște bucăți de lemn prinse de mâinile sale. Dick Adyn, fratele temnicerului, mâna trei oi în sus pe deal și se opri pentru a-i arunca o insultă genială lui Willie Palmer care își închidea prăvălia cu stofe. Un preot tânăr se grăbea pe o alee ținând o carte în mâini și își întoarse privirea de la o femeie care se strecura într-un canal. O rafală de vânt împrăștie fum de lemne pe stradă. Dorcas Galton, cu părul șaten prins într-un coc, scutura un covor la o fereastră de la etaj și râdea de ceva ce zisese Dick Adyn. Toți vorbeau cu accentul local, cald și pronunțat, ca și accentul lui Thomas și acesta aproape întoarse calul să vorbească cu ei când Dick Adyn îi aruncă o privire scurtă și își întoarse repede ochii, iar Dorcas închise brusc fereastra. Robbie arăta nemaipomenit, dar privirea sumbră a lui Thomas era și mai înfricoșătoare și nici un orășean nu îl recunoștea ca fiind fiul nelegitim al ultimului preot din Hookton. L-ar fi știut dacă s-ar fi prezentat, dar războiul îl schimbase pe Thomas. Îi imprimase o duritate pe chip ce îi făcea pe străini să dea înapoi. Plecase din Dorset un băiat, dar se întorsese ca unul dintre cei mai apreciați ucigași ai lui Eduard al Angliei și, când părăsi orașul pe poarta din sud, un căpitan fu fericit să se descotorosească atât de el, cât și de Robbie și le spuse să nu se mai întoarcă.

— Fiți fericiți că nu sunteți în pușcărie! strigă bărbatul, încurajat de armura sa cu însemnele orașului și de sulița veche cu care era înarmat.

Thomas își opri calul, se întoarse în șa și se mărgini să privească spre omul care dintr-odată găsi cu cale să se ascundă pe o alee întunecată. Thomas scuipă și își continuă drumul.

— Orașul tău natal? întrebă sarcastic Robbie.

— Nu acum, spuse Thomas și se întrebă care era casa lui zilele acestea și, din nu știu ce motiv, îi veni spontan în minte La Roche-Derrien și începu să își aducă aminte de Jeanette Chenier în casa ei mare de lângă râul Jaudy, iar acea amintire legată de o fostă dragoste îl făcu să se simtă vinovat față de Eleanor. Unde se află orașul tău natal? îl întrebă pe Robbie ca să scape de aduceri-aminte.

— Am crescut aproape de Langholm.

— Unde e asta?

— Pe râul Esk, spuse Robbie, nu departe la nord de graniță. E o țară dură, așa e. Nu ca asta.

— Asta e o provincie bună, spuse blând Thomas. Privi în sus către pereții verzi înalți ai castelului Maiden, unde diavolul se juca în ajunul Zilei Tuturor Sfinților și unde crâsteii de câmp își dădeau glas asprului lor cântec. Erau mure coapte în gardurile vii și, pe măsură ce umbrele se măreau, puii de vulpe se aventurau la marginea dealurilor. După câțiva kilometri noaptea luă locul serii, dar putea simți mirosul mării acum și își imagina că o putea auzi și vedea îmbibând cu apă și înghițind pietrișul din Dorset. Era momentul fantomatic al zilei, când sufletele morților licăresc la marginea privirii oamenilor și când oamenii se grăbesc să ajungă acasă la focul lor, la acoperișul lor din paie și la ușile lor încuiate. Se auzea un câine urlând într-unul dintre sate.

Thomas se gândise să meargă la Down Mapperly unde Sir Giles Marriott, magistrat în mai multe sate, își avea conacul, dar era prea târziu și nu crezu de cuviință să meargă la conac după lăsarea întunericului. Oricum, Thomas voia să ajungă în Hookton și să-și vadă locul de baștină înainte să vorbească cu Sir Giles, așa că își întoarse calul obosit către mare și îl conduse pe Robbie în umbra mare și întunecată a dealului Lipp.

— Am omorât primii oameni pe dealul ăsta, se lăudă el.

— Cu arcul?

— Patru dintre ei, spuse Thomas, cu patru săgeți.

Asta nu era chiar adevărat pentru că trăsese șapte sau opt săgeți,

dacă nu mai multe, dar tot omorâse patru dintre călăreții care veniseră de peste canal pentru a jefui Hooktonul. Iar acum era în umbra întunecată a văii din Hookton săpate de mare și putea vedea neliniștea valurilor ce se spărgeau scânteind în amurgul târziu în timp ce el mergea pe lângă apă către locul unde tatăl lui predicase și murise.

Nu mai locuia nimeni acolo. Invadatorii lăsaseră satul mort. Casele fuseseră arse, acoperișul bisericii căzuse și sătenii fuseseră îngropați în cimitirul năpădit de urzici, țepi și ciulini. Trecuseră patru ani și jumătate de când debarcase în Hookton acel grup de invadatori conduși de verișorul lui Thomas, Guy Vexille, contele de Astarac, și de către tatăl lui Eleanor, Sir Guillaume d'Evecque. Thomas omorâse patru arcași și acela fusese începutul vieții lui de arcaș. Își abandonase studiile la Oxford și, până în acest moment, nu se mai întorsese în Hookton.

— Aceasta a fost casa mea, îi spuse el lui Robbie.

— Ce s-a întâmplat?

— Francezii, asta s-a întâmplat, spuse Thomas și făcu semn către marea întunecată. Au navigat dinspre Normandia.

— Isuse! Robbie, din cine știe ce motiv, fu surprins. Știa că granițele Angliei și Scoției erau locuri în care clădirile erau incendiate, vitele furate, femeile siluite și bărbații omorâți, dar nu-i trecuse niciodată prin cap că asta se întâmpla atât de departe în sud. Coborî de pe cal și păși spre niște tufe de urzici care acopereau ceea ce fusese odată o casă țărănească. A fost un sat aici?

— Un sat de pescari, spuse Thomas și merse pe unde odată era strada pe care se cârpeau plasele și pe care femeile afumau pește. Casa tatălui său era acum un vraf de lemne arse, acoperit de coada-rândunicii. Celelalte case erau la fel, acoperișurile din paie și gardurile din nuia arseseră și se făcuseră una cu pământul. Doar biserica la vest de apă rămăsese în picioare, ridicându-se cu pereții scorojiți sub cerul înstelat. Thomas și Robbie își legară caii de un puiet de alun din grădină, după care își duseră bagajele în biserica părăsită. Era prea întuneric să cerceteze locul, dar Thomas nu putea să doarmă, așa că se duse pe plajă și își aduse aminte de acea dimineață de Paști când aici acostaseră corăbiile normande și cum în zori dăduseră năvală bărbați zbierând cu săbii și arbalete, topoare și foc. Veniseră pentru Graal. Guy Vexille credea că unchiul lui îl avea, așa că Harlequin trecuse satul Hookton prin foc și sabie. Îl arsese, îl distrusese și plecase de acolo fără Graal.

Apa clipocea învolburându-se în albia limbii de pământ Hook ce înainta în mare, unde zgomotul se întețea. Thomas stătea pe acea bucată de pământ, înfășurat în noua lui mantie, cu arcul lui mare și negru lângă el. Capelanul, John Pryke, vorbise despre Graal pe același ton grav pe care părintele Hobbe îl folosea când vorbea despre relicvă. Graalul, spunea părintele Pryke, nu era doar cupa din care a băut vin Hristos la Cina cea de Taină, ci potirul în care a curs sângele lui Hristos pe cruce.

— Longinus, spusese părintele Pryke entuziasmat, era centurionul de sub cruce care, atunci când sulița a lovit puternic, a ridicat vasul să adune sângele!

Cum, se întreba Thomas, ajunsese cupa din camera de sus unde Hristos își luase ultima cină în mâinile unui centurion roman? Și mai ciudat, cum ajunsese la Ralph Vexille? Închise ochii, legănându-se înainte și înapoi, rușinat de lipsa sa de credință. Părintele Hobbe mereu îi zicea Thomas Necredinciosul.

— Nu trebuie să cauți explicații, îi spusese de nenumărate ori părintele Hobbe, pentru că Graalul este un miracol. E mai presus decât orice explicație.

— *C'est une tasse magique*[6] adăugase Eleanor, adăugând și reproșul ei la cel al părintelui Hobbe.

Thomas voia atât de mult să creadă că era o cupă magică! Voia să creadă că Graalul exista dincolo de privirea umană, în spatele unui văl al necredinței, și că era un vas străveziu, sclipitor, minunat, scăldat în lumină și strălucind ca o vâlvătaie. Voia să creadă că într-o zi va prinde formă și că din cupa sa, ce ținuse vinul și sângele lui Hristos, va curge pace și sănătate. Dar dacă Dumnezeu ar fi vrut să fie pace pe pământ și să nu mai existe boli, atunci de ce ar fi tăinuit Graalul? Părintele Hobbe socotea că omenirea nu era demnă să țină cupa, iar Thomas se întreba dacă așa stăteau lucrurile. Era cineva demn? Și poate, se gândea Thomas, dacă Graalul avea vreo putere, aceasta era de a spori defectele și virtuțile celor care îl căutau. Părintele Hobbe devenise asemenea unui sfânt în căutarea acestuia, iar preotul ciudat și servitorul lui întunecat mai răi. Era ca o lentilă de cristal folosită de bijutieri să mărească o operă, doar că Graaalul era un cristal ce mărea caracterele. Thomas se întreba ce dezvăluia la el. Își aminti de neliniștea lui la gândul de a se însura cu Eleanor și deodată începu să plângă în hohote, jelind-o mai mult decât oricând până atunci de când fusese omorâtă. Se legăna înainte și înapoi, cuprins de o durere la fel de profundă ca marea ce lovea pietrișul, și chinuit de gândul că

era un păcătos nespovedit, cu sufletul condamnat iadului.

Îi era dor de femeia sa, se ura pe sine, se simțea gol pe dinăuntru, singur și condamnat, și așa, în satul mort al tatălui său, plângea copleșit de tristețe și durere.

Mai târziu, începu să plouă. Ploaia care nu se mai oprea trecu prin mantia nouă a lui Thomas și îi făcu pe el și pe Robbie să înghețe până la os. Aprinseră un foc ce pâlpâia slab în vechea biserică, mocnind sub ploaie și oferindu-le o vagă iluzie de căldură.

— Sunt lupi pe aici? întrebă Robbie.

— Se zicea că sunt, spuse Thomas, dar nu am văzut niciodată.

— Noi avem lupi în Eskdale, spuse Robbie, și ochii lor roșii strălucesc în noapte ca focul.

— Sunt monștri aici în mare, spuse Thomas. Corpurile lor vin la mal câteodată și poți să le găsești oasele pe faleză. Câteodată, chiar și în zilele liniștite, bărbații nu se mai întorceau acasă de la pescuit și atunci se știa că i-au prins monștrii.

Se cutremură și își făcu semnul crucii.

— Când a murit bunicul meu, spuse Robbie, lupii au dat târcoale casei și au urlat.

— E o casă mare?

Robbie păru surprins de întrebare. Se gândi pentru un moment, apoi aprobă din cap.

— Da, spuse el. Tatăl meu e moșier.

— Un lord?

— Ca un lord, spuse Robbie.

— A luptat pe câmpul de bătălie?

— Și-a pierdut un picior și o mână la Berwick. Așa că noi, băieții, trebuie să luptăm pentru el. Eu sunt cel mai mic din patru frați câți suntem. Trei acum, se corectă el, făcându-și semnul crucii și cu gândul la Jamie.

Ba dormeau, ba se trezeau dârdâind, iar în zori Thomas se duse înapoi pe limba de pământ ce înainta în mare pentru a privi noua zi cum se prelinge, cenușie, de-a lungul marginii neregulate a mării. Ploaia se oprise, dar un vânt rece sfâșia crestele valurilor. Cenușiul se transformă într-un alb murdar și mai târziu în argintiu în timp ce pescărușii scoteau strigăte rotindu-se deasupra limbii de pământ unde pe o ridicătură găsi patru stâlpi de lemn bătuți de vreme. Nu fuseseră acolo când plecase el, dar sub unul dintre ei, pe jumătate îngropată sub roci, era o bucată galbenă de craniu și se gândi că aparținea unuia

dintre arbaletrieri pe care îi omorâse el cu arcul lui mare și negru în acea zi de Paști. Patru stâlpi, patru oameni morți și Thomas presupuse că cele patru capete fuseseră puse pe stâlpi să privească spre mare până ce pescărușii le scoseseră ochii și ciuguliseră toată carnea până la craniu.

Privea către satul distrus, dar nu putea vedea pe nimeni. Robbie se afla încă în biserica din care ieșea un firicel de fum, dar, altfel, Thomas era singur cu pescărușii. Nu erau nici măcar oi, vite sau capre pe dealul Lipp. Veni înapoi pe țărm, scrâșnind cu picioarele pe pietriș, și băgă de seamă că ținea încă în mână bucata de craniu pe care o azvârli în apă, unde bărcile de pescuit erau inundate pentru a scăpa de șobolani. I se făcu foame, așa că se duse și luă bucata de brânză tare și de pâine neagră din coburul pe care îl aruncase lângă ușa bisericii. Pereții bisericii, pe care acum putea să îi vadă mai bine la lumina zilei, păreau mai joși decât și-i aducea el aminte, probabil pentru că localnicii veniseră cu carele și luaseră pietre pentru hambare și cocini sau pentru pereții caselor. Înăuntrul bisericii nu se aflau decât o grămadă de mărăcini și urzici și niște bucăți de lemn acoperite de vegetație.

— Am fost cât pe ce să fiu omorât aici, îi spuse el lui Robbie, și îi povesti cum, în vreme ce invadatorii izbeau în ușa bisericii, el spărsese geamul din corn al ferestrei dinspre răsărit și sărise în cimitir. Își amintea cum piciorul lui strivise cupa argintie pentru împărtășanie când se urcase pe altar.

Dacă acea cupă argintie reprezenta Graalul? Râse tare la acest gând. Cupa pentru împărtășanie fusese un pocal argintiu care avea gravată emblema familiei Vexille, iar acea emblemă, decupată de pe cupa spartă, era acum prinsă de arcul lui Thomas. Doar asta rămăsese din pocalul vechi, dar nu acesta fusese Graalul. Graalul era mult mai vechi, mult mai misterios și mult mai înfricoșător.

Altarul nu mai era, dar în dreptul lui se zărea printre urzici un bol din argilă. Thomas dădu plantele la o parte și ridică bolul, amintindu-și cum îl umplea tatăl lui cu împărtășanie înaintea slujbei și-l acoperea cu un ștergar, și dup-aia se grăbea să-l ducă la biserică, enervându-se când vreun sătean nu își dădea jos pălăria și nu se apleca în fața vasului când trecea. Thomas îl lovise cu piciorul atunci când se urcase pe altar în încercarea de a scăpa de francezi și acum era tot acolo. Zâmbi trist, se gândi să păstreze bolul, dar îl aruncă înapoi în urzici. Arcașii trebuie să călătorească fără multe bagaje.

— Vine cineva, îl avertiză Robbie, fugind să ia sabia unchiului său.

Thomas își luă arcul și apucă o săgeată din tolbă, și chiar atunci auzi bocănitul potcoavelor și lătratul câinilor. Se duse la ușa părăginită și văzu doisprezece câini de vânătoare stropind prin apă cu limbile atârnând printre colți; nu avu timp să fugă de ei, ci doar să se lipească de zid când câinii îi luară urma.

— Argos! Maera! Înapoi! Unde vă sunt manierele? țipă călărețul la câinii lui, întărind comenzile sale pocnind din bici deasupra capetelor lor, dar câinii îl înconjurară pe Thomas și săriră la el. Însă nu era în pericol: îl lingeau pe față și dădeau din coadă. Orthos! sări vânătorul la un câine, după care privi insistent la Thomas. Nu îl recunoscu, dar câinii evident îl știau, ceea ce îl nedumeri pe vânător.

— Jake, spuse Thomas.

— Sfinte Isuse Hristoase! explică Jake. Sfinte Isuse! Uite ce a adus mareea! Orthos! Argos! Jos și plecați, nenorociților, jos și plecați! Biciul pocni tare și câinii, încă agitați, se retraseră. Jake dădu din cap. Ești Thomas, nu-i așa?

— Ce mai faci, Jake?

— Îmbătrânesc, spuse țâfnos Jake Churchill, după care coborî din șa, își făcu loc printre câini și îl întâmpină pe Thomas cu o îmbrățișare. Blestematul de taică-tu a botezat câinii ăștia. Credea că e o glumă. Mă bucur să te văd, băiete! Jake avea barba căruntă, fața îi era întunecată ca o alună de la vreme, iar pielea îi era acoperită de cicatrici de la cât se zgâriase de mărăcini. Era vânătorul de frunte al lui Sir Giles Marriott și el îl învățase pe Thomas să tragă cu arcul și cum să pândească o căprioară și cum să străbată ținuturile nevăzut și fără să atragă atenția. Dumnezeule mare, băiete, spuse el, da' ce-ai mai crescut! Uită-te la tine!

— Băieții cresc, Jake, spuse Thomas și îi făcu semn lui Robbie. El e un prieten.

Jake îi făcu semn, după care alungă doi câini de lângă Thomas. Câinii, numiți după câini din miturile grecești și latinești, scheunau entuziasmați.

— Și ce dracului faceți voi doi aici? vru Jake să știe. Ar fi trebuit să veniți la conac ca niște creștini ce sunteți!

— Am ajuns aici târziu, explică Thomas, și voiam să mai văd locurile.

— Nu e nimic de văzut aici, spuse disprețuitor Jake. Aici nu mai sunt decât iepuri.

— Acum vânezi iepuri?

— Băiete, nu aduc douăzeci de câini să prind niște iepuri. Nu,

băiatul lui Lally Gooden v-a zărit furișându-vă pe aici azi-noapte, așa că Sir Giles m-a trimis să văd ce se petrece. Doi vagabonzi au încercat în primăvară să se aciueze aici și au trebuit să fie alungați cu biciul. Și săptămâna trecută au fost doi străini care dădeau târcoale pe aici.

— Străini? întrebă Thomas, știind că Jake putea la fel de bine să se refere la necunoscuți veniți din parohia învecinată.

— Un preot și omul lui, spuse Jake, și, dacă nu ar fi fost preot, aș fi pus câinii pe el. Nu îmi plac străinii, nu văd nici un rost la ei. Caii ăia ai voștri par înfometați. Ca și voi. Vreți un mic dejun? Sau aveți de gând să stați acolo și să jigăriți câinii ăia nenorociți până nu mai pot?

Merseră înapoi la Mapperley Down, urmând câinii prin satul mic. Thomas își aducea aminte că locul acela era mare, de două ori mai mare decât Hookton, și, copil fiind, îl considerase aproape un oraș, dar acum vedea cât era de mic de fapt. Mic și jos, astfel încât călare era mai înalt decât căsuțele cu acoperișuri din paie care-i păruseră ca niște palate atunci când era copil. Maldărul de balegă de lângă fiecare căsuță era la fel de înalt ca acoperișul. Conacul lui Sir Giles Marriott, aflat imediat după sat, avea de asemenea acoperișul din paie; acoperișul de grosimea mușchiului de copac aproape mătura pământul.

— Va fi bucuros să te vadă, îi promise Jake.

Și chiar așa a fost Sir Giles. Era un bărbat în vârstă acum, un văduv care se îngrijorase de neastâmpărul lui Thomas, dar care acum îl întâmpină ca pe un fiu de mult pierdut.

— Ești slab, băiete, prea slab. Nu e bine ca un bărbat să fie slab. Luați micul dejun? Budincă de mazăre și bere, asta avem. Ieri am avut pâine, dar azi nu. Când mai facem pâine, Gooden? își întrebă el servitorul.

— Azi e miercuri, sir, spuse servitorul mustrător.

— Mâine atunci, îi spuse Sir Giles lui Thomas. Mâine pâine, nu avem pâine azi. Nu e bine să faci pâine miercurea. Te otrăvește pâinea de miercuri. Înseamnă că am mâncat-o p-aia de luni. Spui că ești scoțian?

Ultima întrebare îi era adresată lui Robbie.

— Așa este, sir.

— Credeam că toți scoțienii au barbă, spuse Sir Giles. Era un scoțian și în Dorchester, nu-i așa, Gooden? Ți-l aduci aminte? Avea barbă. Cânta la țiteră și dansa bine. Trebuie să îți aduci aminte de el.

— Era din insulele Scilly, spuse servitorul.

— Asta am zis și eu. Avea barbă, nu-i așa?

— Așa e, Sir Giles. Una mare.

— Vedeți, și Sir Giles luă o gură de budincă de mazăre; nu mai avea decât doi dinți în gură. Era gras, cu părul alb și fața roșie și avea cel puțin cincizeci de ani. Nu mai pot să călăresc un cal acum, Thomas, recunoscu el. Nu-mi rămâne decât să stau pe lângă casă și să văd cum e vremea. Ți-a spus Jake că doi străini au dat târcoale pe aici?

— Mi-a spus, sir.

— Un preot! Cu robă negru cu alb, ca o coțofană. Voia să vorbim despre tatăl tău și i-am spus că nu avem despre ce să vorbim. Părintele Ralph e mort, i-am zis, și Dumnezeu să îl odihnească în pace.

— Preotul a întrebat și de mine, sir? întrebă Thomas.

Sir Giles rânji.

— I-am spus că nu te-am mai văzut de ani de zile și că sper să nu te mai văd niciodată, iar apoi servitorul lui m-a întrebat unde ar putea să te caute și i-am spus să nu vorbească fără permisiunea superiorului său. Nu i-a plăcut asta! chicoti el. Atunci coțofana a întrebat de tatăl tău și i-am spus că abia l-am cunoscut. Asta a fost o minciună, bineînțeles, dar m-a crezut și a plecat. Pune niște lemne pe foc, Gooden! Ar muri omul de frig în propriul conac dacă ar fi după tine.

— Deci preotul a plecat, sir? întrebă Robbie.

Era greu de crezut ca de Taillebourg să accepte așa de ușor un refuz și să plece supus.

— Îi era frică de câini, spuse Sir Giles, încă amuzat. Aveam câțiva câini lângă mine și, dacă nu ar fi fost îmbrăcat ca o coțofană, le-aș fi dat drumul să sară la el, dar nu e bine să omori preoți. Mereu te așteaptă probleme dup-aia. Vine diavolul și își bagă coada dacă omori un preot. Dar nu îmi plăcea de el și i-am spus că nu știu cât mai pot să stăpânesc câinii. E niște șuncă în bucătărie. Ai vrea niște șuncă, Thomas?

— Nu, Sir.

— Cât urăsc iarna!

Sir Giles privea către focul ce acum ardea puternic în șemineul mare. Conacul avea grinzile ce susțineau acoperișul mare înnegrite. La un capăt, un paravan din lemn gravat ascundea bucătăria, iar camerele private erau la celălalt capăt. De când îi murise soția, Sir Giles nu mai folosise camerele mici, ci trăia, mânca și dormea lângă foc.

— Cred că asta va fi ultima mea iarnă, Thomas.

— Sper să nu, sir.

— Speră ce naiba vrei, dar nu o să mai rezist. Nu când vine gheața.

E cald în zilele astea, Thomas. Mușcă din tine, frigul, îți mușcă din măduvă și nu îmi place. Nici tatălui tău nu îi plăcea. Se uita la Thomas acum. Tatăl tău mereu zicea că o să pleci. Nu la Oxford. Știa că nu îți plăcea. Ca și cum ai biciui un cal de luptă între coapse, obișnuia să spună. Știa că o să fugi și o să te faci ostaș. Mereu spunea că ai sânge rece. Sir Giles zâmbi, amintindu-și. Dar mai zicea și că o să te întorci într-o bună zi acasă. Spunea că o să vii să îi arăți ce tânăr iscusit ai ajuns.

Thomas clipea printre lacrimi. Chiar spusese tatăl lui asta?

— Am venit acum înapoi, spuse el, să îți pun o întrebare, sir. Cred că aceeași întrebare pe care voia și preotul să ți-o pună.

— Întrebări? mormăi Sir Giles. Nu mi-au plăcut niciodată întrebările. Vezi tu, le trebuie răspunsuri. Bineînțeles că vrei niște șuncă! Cum adică, nu? Gooden? Zi fetei tale să despacheteze șunca aia, vrei?

Sir Giles se ridică în picioare și se îndreptă către un cufăr de pe partea cealaltă a sălii. Cufărul era din stejar negru, lustruit. Deschise capacul și, gemând din cauza efortului de a se apleca, începu să scormonească printre hainele și cizmele ce erau amestecate înăuntru.

— Cred, Thomas, continuă el, că nu am nevoie de întrebări. Stau în judecătoria moșiei în fiecare a doua săptămână și știu dacă împricinații sunt vinovați sau nevinovați din momentul în care sunt aduși în sală! Dar să nu uiți că trebuie să ne prefacem, nu e așa? Acum, unde e? Ah! Găsi ce anume căuta și aduse lucrul cu pricina la masă. Deci, Thomas, lasă dracului întrebările și uite aici răspunsul tău.

Împinse legăturica peste masă.

Era un obiect mic împachetat în pânză de sac vechi. Thomas avu o premoniție absurdă cum că acela era chiar Graalul și fu nemaipomenit de dezamăgit când văzu că legătura conținea o carte. Coperta din față a cărții era o porțiune de piele moale, de patru sau de cinci ori mai mare decât paginile, și ar fi putut fi folosită să învelească volumul, dar când Thomas o deschise, văzu că era scrisă de mâna tatălui său. Dar, fiind de la tatăl lui, nimic nu era concret. Thomas frunzări încet filele și descoperi notițe scrise în latină, greacă și un manuscris ciudat ce crezu el că era în ebraică. Se întoarse la prima pagină unde erau scrise doar trei cuvinte și, citindu-le, simți cum i se oprește inima.

— *Calix meus inebrians*[7].

— Acesta este răspunsul tău? întrebă Sir Giles.

— Da, sir.

Sir Giles se uită la prima pagină.

— Aia e latină, nu e așa?

— Da, sir.

— Așa am crezut. M-am uitat, bineînțeles, dar nu am putut să îi dau de cap și nu am vrut să îl întreb pe Sir John – Sir John era preotul de la Sfântul Peter din Dorchester – sau pe tipu' ăla avocat, cum îl cheamă? Ăla care salivează atunci când se agită. Știe latină, sau cel puțin așa zice. Ce înseamnă?

— „Potirul meu mă îmbată", spuse Thomas.

— „Cupa mea mă îmbată"! Lui Sir Giles i se păru teribil de amuzant. Ei, tatăl tău era dus cu pluta. Un om bun, un om bun, dar Doamne! „Potirul meu mă îmbată"!

— E un verset dintr-un psalm, spuse Thomas, dând la pagina a doua, cea scrisă în caractere ce credea că sunt ebraică, deși era ceva ciudat la ele. Unul dintre simbolurile care reveneau semăna cu un ochi uman și Thomas nu văzuse niciodată asta în vreun manuscris în ebraică, deși, cu toată sinceritatea, văzuse puțină ebraică la viața lui. E dintr-un psalm, sir, continuă el, care începe spunând că Dumnezeu este păstorul nostru.

— Al meu nu e, bombăni Sir Giles. Nu sunt o blestemată de oaie.

— Nici eu, sir, declară Robbie.

— Am auzit, se întoarse Sir Giles spre Robbie, că regele Scoției a fost luat prizonier.

— A fost, sir? întrebă inocent Robbie.

— Probabil e o aiureală, răspunse Sir Giles, după care începu să spună o poveste lungă despre cum întâlnise un scoțian bărbos în Londra, dar Thomas ignoră povestea pentru a răsfoi filele cu însemnările tatălui său. Simți o ciudată dezamăgire pentru că acea carte sugera că era justificată căutarea Graalului. Voia ca cineva să îi spună că era o absurditate, să îl elibereze de căutarea potirului, dar tatăl lui îl luase destul în serios încât să scrie acea carte. Dar tatăl lui, își aduse aminte Thomas, fusese nebun.

Mary, fata lui Gooden, aduse șunca. Thomas o știa pe Mary de când erau amândoi mici și se jucau în noroi. Îi zâmbi în semn de salutare, după care văzu că Robbie o privea ca și cum aceasta ar fi fost o apariție din ceruri. Avea părul lung și negru și buzele pline și Thomas era sigur că Robbie ar descoperi că are mulți rivali în Down Mapperley. Așteptă până ce Mary plecă și ridică volumul.

— V-a vorbit vreodată tatăl meu despre asta, sir?

— Vorbea despre tot, spuse Sir Giles. Vorbea ca o femeie, așa făcea.

Nu se oprea niciodată! Am fost prietenul tatălui tău, Thomas, dar nu am fost niciodată un bărbat religios. Dacă vorbea prea mult despre asta, adormeam. Îi plăcea asta. Sir Giles se opri să taie o felie de șuncă. Dar tatăl tău era nebun.

— Credeți că asta e nebunie, sir?

Thomas ridică din nou cartea.

— Tatăl tău era nebun după Dumnezeu, dar nu era un prost. Nu am cunoscut niciodată un bărbat cu mai mult simț al realității și îmi lipsește asta. Îmi lipsesc sfaturile lui.

— Fata aia lucrează aici? întrebă Robbie, arătând către paravanul după care dispăruse Mary.

— Dintotdeauna, spuse Sir Giles. Îți aduci aminte de Mary, Thomas?

— Am încercat să o trag de cosițe când eram amândoi copii, spuse Thomas. Dădu paginile cărții tatălui său din nou, deși nu avea timp acum să glumească pe seama înțelesurilor cuvintelor încâlcite. Știi ce e asta, nu, sir?

Sir Giles făcu o pauză, apoi dădu din cap.

— Știu, Thomas, că mulți oameni vor ceea ce tatăl tău pretindea să fi avut.

— Deci chiar a pretins asta?

O altă pauză.

— A făcut aluzie la asta, spuse rece Sir Giles, și nu te invidiez.

— Pe mine?

— Pentru că mi-a dat cartea asta, Thomas, și mi-a spus că, dacă i se întâmplă ceva să o păstrez până când ești destul de mare și destul de bărbat pentru a prelua această misiune. Asta mi-a spus. Sir Giles îl privi pe Thomas și văzu cum fiul prietenului său face un pas înapoi. Dar dacă voi doi vreți să rămâneți o vreme, spuse el, atunci sunteți bine-veniți. Jake Churchill are nevoie de ajutor. Mi-a spus că nu a mai văzut niciodată atâția pui de vulpe și, dacă nu omorâm câțiva dintre nenorociți, atunci la anul vor face ravagii printre miei cum rar se întâmplă.

Thomas se uită la Robbie. Misiunea lor era să îl găsească pe de Taillebourg și să răzbune moartea lui Eleanor, a părintelui Hobbe și a fratelui lui Robbie, dar era foarte probabil, credea el, ca dominicanul să nu se mai întoarcă aici. Pe de altă parte, Robbie voia evident să rămână: Mary Gooden avusese grijă de asta. Și Thomas era obosit. Nu știa unde să îl caute pe preot, așa că varianta să rămână era bine-venită. Așa avea și prilejul să studieze cartea și, deci, de a-l urma pe

tatăl său pe drumul lung și sinuos către Graal.

— O să stăm, sir, spuse Thomas. Pentru o vreme.

Era pentru prima oară când Thomas trăia ca un lord. Nu ca un mare lord, poate, nu ca un conte sau un duce cu zeci de oameni pe care să îi comande, dar totuși privilegiat, stabilit într-un conac – chiar dacă acel conac era un cămin din lemn, cu acoperiș de paie și cu o podea din pământ bătătorit – să piardă zilele în timp ce alți oameni făceau muncile grele ale vieții îngrijindu-se de tăiatul lemnelor pentru foc, de scos apă, muls vacile, bătut untul, frământat coca și spălat rufe. Robbie era mai obișnuit cu asta, dar considera că viața era mult mai ușoară în Dorset.

— Acasă, spuse el, mereu se găsesc niște nenorociți de năvălitori englezi să vină de peste deal să îți fure vitele sau să îți ia grâul.

— Pe când tu, spuse Thomas, nu te-ai gândi niciodată să mergi în sud să furi de la englezi.

— Da' de ce să mă gândesc la un astfel de lucru? întrebă Robbie, rânjind.

Iarna se apropia cu pași mari și ei vânau pe pământurile lui Sir Giles Marriott pentru a face câmpurile sigure pentru sezonul mieilor și pentru a aduce carne de vânat pe masa lui Sir Giles; beau în tavernele din Dorchester și râdeau de măscăricii care veneau la bâlciurile de iarnă. Thomas își regăsi niște vechi prieteni cărora le spuse povești despre Bretania, Normandia și Picardia, dintre care unele erau adevărate. Câștigă săgeata de aur la concursul de tras cu arcul ținut în timpul unui târg și i-o duse lui Sir Giles care o agăță în sală și o declară cel mai frumos trofeu pe care îl văzuse el vreodată.

— Fiul meu putea să tragă bine cu arcul, chiar foarte bine. Îmi place să cred că ar fi putut să câștige chiar el trofeul ăsta.

Singurul fiu al lui Sir Giles murise de febră și singura lui fiică era măritată cu un cavaler care deținea pământ în Devon și Sir Giles nu îi plăcea nici pe ginere, nici pe fiică.

— Ei o să moștenească proprietatea când o să mor, îi spuse lui Thomas, așa că tu și Robbie bucurați-vă de ea cât mai puteți.

Thomas se convinse singur că nu ignora căutarea Graalului mulțumită ceasurilor pe care le petrecea cercetând cartea tatălui său.

Paginile erau din hârtie de pergament, scumpă și rară, ceea ce arăta cât de importante fuseseră notițele pentru părintele Ralph, dar chiar și așa nu prea aveau înțeles pentru Thomas. O mare parte din carte erau povești. Una era despre un om orb căruia, atingând cupa, îi revenise vederea, dar pentru că fusese dezamăgit de cum arăta Graalul, și-o pierduse din nou. Alta povestea cum un războinic musulman încercase să fure Graalul și fusese transformat în șarpe pentru neascultarea lui. Cea mai lungă povestire era cea despre Parsifal, un cavaler de odinioară care plecase în cruciadă și descoperise Graalul în mormântul lui Hristos. De data aceasta, cuvântul ce descria Graalul era *crater,* adică bol, pe când în alte pagini era *calix,* o cupă, și Thomas se întrebă dacă avea vreo însemnătate această diferență. Dacă tatăl lui avusese Graalul, nu ar fi trebuit să știe dacă era o cupă sau un bol? Sau poate că nu era de fapt nici o diferență. Oricum, lunga poveste spunea cum bolul stătuse pe un raft în mormântul lui Hristos la vederea oricui intra în mormânt, și pelerini creștini, și inamicii lor păgâni, dar abia când Sir Parsifal intrase în peșteră în genunchi Graalul își dezvăluise prezența, pentru că Sir Parsifal era un om virtuos și deci demn de a i se deschide ochii. Sir Parsifal luase bolul, aducându-l în lumea creștină, unde avea de gând să construiască un altar demn de comoară, dar, înregistra concis povestea, „a murit“. Tatăl lui Thomas scrisese sub această concluzie abruptă: „Sir Parsifal era conte de Astarac și era cunoscut sub un alt nume. S-a căsătorit cu o Vexille“.

— Sir Parsifal! Sir Giles fu impresionat. Era un membru al familiei tale, deci? Tatăl tău nu mi-a pomenit nimic de asta. Cel puțin așa cred. Am dormit la multe dintre poveștile lui.

— De obicei lua în derâdere asemenea povești, spuse Thomas.

— De multe ori luăm în derâdere ceva de care ne e frică, observă Sir Giles emfatic. Rânji deodată. Jake mi-a spus că ați prins vulpea aia bătrână la Cele Cinci Marii.

Cele Cinci Marii erau cinci movile de morminte antice despre care localnicii ziceau că fuseseră săpate de uriași și Thomas nu înțelesese niciodată de ce erau șase uriași, și nu cinci.

— Nu era acolo, spuse Thomas, ci în spate la White Nothe.

— În spate la White Nothe? Sus pe faleză? Sir Giles îl privi pe Thomas, după care începu să râdă. Ați fost pe pământurile lui Holgate! Pungașilor! Sir Giles, care se plânsese mereu când Thomas vâna ilegal pe pământurile lui, găsea acum acest jaf de la un vecin foarte amuzant. E un om bătrân, Holgate. Deci îi dai de cap acelei

cărți?

— Ce aș vrea să știu mai mult! spuse Thomas, privind la numele Astarac. Aflase doar că Astarac era o feudă sau un ținut din sudul Franței și că aici își avea sălașul familia Vexille înainte ca membrii ei să fie declarați rebeli și eretici. Mai aflase că Astarac era aproape de ținuturile Cathar, destul de aproape încât erezia să îi cuprindă și pe membrii familiei Vexille și când, cu o sută de ani în urmă, regele francez și adevărata Biserică îi arseseră pe toți ereticii din ținut, membrii Vexille se văzuseră nevoiți să fugă. Din manuscrisul tatălui său reieșea că legendarul Sir Parsifal era un Vexille. Lui Thomas i se părea că, cu cât se adâncea în mister, cu atât se încurca mai mult. V-a pomenit vreodată tatăl meu de Astarac, sir? îl întrebă el pe Sir Giles.

— Astarac? Ce e aia?

— De unde venea familia lui.

— Nu, nu, a crescut în Cheshire. Asta spunea mereu.

Dar Cheshire fusese doar un refugiu, un loc în care să se ascundă de inchizitori: acolo era acum ascuns Graalul? Thomas dădu pagina pentru a găsi un pasaj ce descria cum o coloană de atacatori încercase să atace turnul din Astarac și cum aceștia fuseseră înfrânți de apariția Graalului. „I-a orbit, scrisese părintele Ralph, astfel încât 364 dintre ei au fost seceraţi." Pe o altă filă scria că era imposibil ca cineva să spună o minciună când ține în mână Graalul, „altfel ar fi lovit de moarte". O femeie stearpă e binecuvântată cu darul de a avea copii dacă atinge Graalului și, dacă un bărbat bea din el în Vinerea Mare, i se îngăduie s-o întrezărească pe „cea pe care o va lua ca soție în ceruri". O altă poveste relata cum un cavaler, care ducea Graalul prin sălbăticie, era urmărit de păgâni și, când părea că va fi capturat, Dumnezeu a trimis un vultur mare ce l-a prins pe el, calul lui și prețiosul Graal i-a urcat în văzduh, lăsând războinicii păgâni zbierând furioși și frustrați.

O sintagmă revenea de nenumărate ori în însemnări: *„Transfer calicem istem a me*[8]*"*, iar Thomas putea simți nefericirea tatălui său răzbătând în această propoziție repetitivă care înseamnă „Depărtează paharul acesta de la mine". Erau aceleași cuvinte pe care le rostise Hristos în Grădina Ghetsimani când îl ruga pe Dumnezeu Tatăl să îl cruțe de durerea de a fi răstignit pe cruce. Sintagma era câteodată scrisă în greacă, o limbă pe care Thomas o studiase, dar pe care nu o stăpânise niciodată pe deplin; reușise să descifreze majoritatea textului din greacă, dar ebraica rămase un mister pentru el.

Sir John, bătrânul vicar de la Biserica Sfântul Petru, fu de acord că era un fel mai ciudat de ebraică.

— Am uitat toată ebraica pe care am învățat-o, îi spuse el lui Thomas, dar nu îmi aduc aminte să fi văzut un asemenea caracter! Arătă către simbolul ce semăna cu un ochi uman. Foarte ciudat, Thomas, foarte ciudat! Aproape că e ebraică. Făcu o pauză, după care spuse tânguios. Doar dacă ar fi fost săracul de Nathan încă aici.

— Nathan?

— A fost înaintea vremii tale, Thomas. Nathan aduna lipitori și le trimitea la Londra. Doctorii de acolo apreciau lipitorile de Dorset, știai asta? Dar, bineînțeles, Nathan era evreu și a plecat cu ceilalți.

Evreii fuseseră izgoniți din Anglia cu aproape cincizeci de ani în urmă, un eveniment încă proaspăt în memoria preotului.

— Nimeni nu a descoperit de unde lua lipitorile, continuă Sir John, și câteodată mă întreb dacă le-a blestemat. Se încruntă la carte. Asta a fost a tatălui tău?

— Da.

— Săracul părinte Ralph, spuse Sir John, sugerând că acea carte era produsul nebuniei lui.

Închise cartea și împături atent paginile în învelitoarea din piele moale.

Nu era nici urmă de preotul de Taillebourg și lui Thomas nu-i parvenea nici o veste de la prietenii lui din Normandia. Îi trimise o scrisoare tristă lui Sir Guillaume în care îi spunea cum a murit fata lui și îl ruga să îi trimită știri despre Will Skeat, pe care Sir Guillaume îl dusese la Caen pentru a fi tratat de Mordecai, un doctor evreu. Scrisoarea ajunse la Southampton și de acolo la Guemsey și Thomas a fost asigurat că va fi trimisă mai departe în Normandia, dar nu primi nici un răspuns până la Crăciun, așa că presupuse că scrisoarea se pierduse. Thomas îi mai scrise și lordului Outhwaite, asigurându-l că era perseverent în căutarea sa și relatându-i câteva dintre povestirile din cartea tatălui său.

Lordul Outhwaite îi răspunse la scrisoare, felicitându-l pentru ceea ce descoperise, după care îi dezvălui că Sir Geoffrey Carr părăsise Bretania cu șase oameni. Se zvonea, îi scria lordul Outhwaite, că datoriile Sperietorii erau mai mari ca oricând, „ceea ce poate fi motivul pentru care a părăsit Bretania". Nu era speranța unor jafuri ce îl duceau pe Sperietoare la Roche-Derrien, ci legea ce spunea că unui datornic nu i se cerea să restituie banii atâta timp cât își slujea regele în străinătate.

„Îl vei urmări pe Sperietoare?" întreba lordul Outhwaite, iar Thomas îi trimise răspuns spunându-i că va fi la La Roche-Derrien

înainte ca el să citească acele rânduri, dar după aceea nu făcu nimic legat de plecarea din Dorset. Era Crăciunul, își spunea el, și mereu îi plăcuse această sărbătoare.

Sir Giles sărbători cele douăsprezece zile de ospăț în stil mare. Nu mâncă nici o bucată de carne din prima duminică din Advent[9], ceea ce nu fu o mare greutate pentru că iubea țiparul și peștele, dar în ajunul Crăciunului nu mâncă decât pâine, pregătindu-se de primul ospăț al sezonului. Douăsprezece stupi fură aduși în conac și fură decorați cu rămurele de iederă și de stejar; o lumânare mare, destul de mare încât să ardă toată iarna, fu așezată pe masa cea mare și un buștean mare fu pus să ardă în șemineu. Vecinii lui Sir Giles fură invitați să bea vin și bere și să mănânce carne de vită, mistreț, vânat, gâscă și porc. Cupa de la petrecere, plină cu mirodenii și vin roșu condimentat, făcu înconjurul mesei și Sir Giles, așa cum făcea în fiecare noapte de Crăciun, plânse după nevasta sa decedată și adormi din cauza beției până să ardă toate lumânările. În cea de-a patra noapte de Crăciun, Thomas și Robbie se alăturară colindătorilor care, deghizați în fantome, oameni verzi și sălbatici, dansau în jurul parohiei strângând bani pentru Biserică. Ajunseră până la Dorchester, intrând pe teritoriul altor două parohii și luându-se la bătaie cu colindătorii de la Toți Sfinții, și încheiară noaptea la închisoarea din Dorchester de unde fură eliberați de un George Adyn amuzat, care le aduse berea de dimineață și una dintre faimoasele budinci de porc ale soției sale. Ospățul celei de-a douăsprezecea nopți fu un porc, pe care Robbie îl străpunsese cu lancea, și după ce acesta fu mâncat și invitații zăceau pe jumătate beți și sătui pe trestia din sală, începu să ningă. Thomas stătea în prag și privea cum fulgii se învârteau în lumina unei torțe ce licărea.

— Trebuie să plecăm curând, veni Robbie lângă el.

— Să plecăm?

— Avem treabă, spuse scoțianul.

Thomas știa că asta era adevărat, dar nu voia să plece.

— Am crezut că ești destul de fericit aici?

— Sunt, spuse Robbie, iar Sir Giles e mai generos decât merit.

— Și?

— E Mary, spuse Robbie.

Îi era rușine și se întrerupse.

— Însărcinată? ghici Thomas.

Robbie își făcu cruce.

— Așa se pare.

Thomas privea zăpada.

— Dacă îi dai destui bani să își facă o zestre, spuse el, îi va fi bine.

— Nu mai am decât trei lire, zise Robbie.

Unchiul lui îi dăduse o pungă cu bani, care ar fi trebuit să îi ajungă un an.

— Ar trebui să fie de ajuns, spuse Thomas.

O rafală de vânt învârteji zăpada.

— Asta mă va lăsa fără nimic! protestă Robbie.

— Ar fi trebuit să te gândești la asta înainte să te dai pe brazdă, spuse Thomas, amintindu-și cum și el fusese în aceeași situație cu o fată din Hookton. Se întoarse în sală unde un harpist și un flautist le cântau beților. Ar trebui să plecăm, spuse el, dar nu știu încotro.

— Ziceai că vrei să mergem în Calais?

Thomas ridică din umeri.

— Crezi că de Taillebourg ne va căuta acolo?

— Cred, spuse Robbie, că, odată ce va afla că ai cartea asta, te va urma și în iad.

Thomas știa că Robbie avea dreptate, dar cartea nu se dovedea a fi de mare folos. Nu specifica nicăieri că părintele Ralph avusese în posesia lui Graalul și nici nu descria vreun loc unde ar putea să fie găsit. Thomas și Robbie căutaseră cupa. Cercetaseră peșterile săpate de mare în faleză de lângă Hookton găsind doar lemne plutitoare, melci turtiți și alge de mare. Nu era nici o cupă aurie ascunsă în pietriș. Deci încotro acum? Unde trebuia căutat acum? Dacă Thomas se ducea la Calais, atunci sigur se va alătura armatei, dar nu credea că de Taillebourg îl va căuta prin preajma soldaților englezi. Poate, se gândea el, ar trebui să se ducă înapoi în Bretania și știa că nu Graalul sau nevoia de a-l întâlni pe de Taillebourg îl atrăgeau în La Roche-Derrien, ci gândul că Jeanette Chenier se întorsese acasă. Se gândea des la ea, la părul ei negru și la spiritul ei neînfricat și sfidător și de fiecare dată când se gândea la ea se simțea vinovat față de Eleanor.

Zăpada nu rezistă. Se topi și o ploaie în rafale se abătu din vest pe coasta Dorsetului. O corabie mare englezească eșuă pe pietrișul din Chesil, iar Thomas și Robbie aduseră unul dintre carele lui Sir Giles pe plajă și, cu ajutorul lui Jake Churchill și a doi dintre fiii lui, se luptară cu alți zece oameni pentru a salva șase pachete de lână pe care le cărară înapoi la Down Mapperley și i le prezentară lui Sir Giles care obținu într-o zi venitul pe un an.

Dimineața următoare, preotul francez veni în Dorchester.

Vestea le parveni prin George Adyn.

— Știu, după cum ai zis, că trebuie să fim atenți la străini, îi spuse el lui Thomas, iar ăsta chiar e străin. Îmbrăcat ca un preot, da' cine știe? Arată ca un vagabond, da, chiar așa. Doar o vorbuliță să zici – îi făcu cu ochiul lui Thomas –, și îl altoim pe nenorocit zdravăn cu biciul și-l trimitem sus la Shaftesbury.

— Ce o să îi facă acolo? întrebă Robbie.

— Îi mai trag o biciuială și îl trimit 'napoi, spuse George.

— E dominican? întrebă Thomas.

— De und' să știu io? Vorbește numa' tâmpenii, asta face. Nu vorbește normal, nu ca un creștin.

— Ce culoare are sutana lui?

— Neagră, bineînțeles.

— O să vin eu să vorbesc cu el, spuse Thomas.

— Doar trăncănește, asta face. Domnia Voastră! se înclină el spre Sir Giles, iar Thomas trebui să aștepte până când cei doi discutară despre sănătatea mai multor verișori și nepoți, și alte rude, așa că se făcu aproape amiază când el și Robbie merseră la Dorchester și el se gândi, pentru a mia oară, ce oraș bun era acesta și ce plăcere i-ar face să locuiască aici.

Preotul fu adus în curtea mică a închisorii. Era o zi frumoasă. Două mierle țopăiau de-a lungul zidului și un aconit înflorea într-un colț al curții. Preotul se dovedi a fi un tânăr foarte scund, cu un nas turtit, ochii bulbucați și păr negru zbârlit. Purta o sutană atât de zdrențuită, ruptă și pătată, că nu fu de mirare că ajutorul de șerif crezuse că era un vagabond; o impresie greșită care îl indigna pe micul preot.

— Așa îi tratează englezii pe slujitorii lui Dumnezeu? Iadul e prea bun pentru voi, englezii! O să îi spun episcopului și el îi va zice arhiepiscopului, iar acesta îl va informa pe Sfântul Părinte și veți fi blestemați! Veți fi toți excomunicați!

— Vezi ce am vrut să spun? întrebă George Adyn. Latră întruna ca un câine, dar nu are sens.

— Vorbește franceză, îi spuse Thomas, după care se întoarse către

preot. Cum te cheamă?

— Vreau să îl văd pe episcop acum. Aici!

— Cum te cheamă?

— Aduceți-mi-l pe preotul local!

— Îți tai mai întâi urechile nenorocite, spuse Thomas. Acum, spune-mi cum te cheamă?

I se spunea părintele Pascal și îndurase o călătorie foarte obositoare, traversând marea iarnă din Normandia, dintr-un loc la sud de Caen. Călătorise întâi la Guemsey și de acolo mai departe la Southampton, de unde mersese pe jos, și făcuse tot acest drum fără să știe pic de engleză. I se părea un miracol lui Thomas că părintele Pascal ajunsese așa de departe. Dar și mai mult se miră aflând că părintele Pascal fusese trimis la Hookton de Evecque, cu un mesaj pentru Thomas.

Sir Guilaume d'Evecque îl trimisese sau mai degrabă părintele Pascal se oferise să facă această călătorie și era urgent pentru că venea să ceară ajutor. Evecque era asediat.

— E teribil! spuse părintele Pascal. Acum, calmat și împăcat, stătea lângă foc la Cei Trei Cocoși unde mânca gâscă și bea bragget, un amestec de mied și bere neagră. Contele de Coutances îl asediază. Contele!

— Și de ce e îngrozitor? întrebă Thomas.

— Pentru că el este suzeranul, contele! exclamă preotul și Thomas înțelese de ce spusese părintele Pascal că e îngrozitor.

Sir Guillaume avea pământurile în feudă de la conte și, pornind un război împotriva propriului vasal, contele îl declara pe Sir Guillaume un proscris.

— Dar de ce? întrebă Thomas.

Părintele Pascal ridică din umeri.

— Contele spune că e din cauza a ceea ce s-a întâmplat în bătălie. Știi cumva ce s-a întâmplat în bătălie?

— Știu, spuse Thomas, și, pentru că traducea pentru Robbie, trebuia să explice oricum.

Preotul se referea la bătălia din vara precedentă, cea de lângă pădurea de la Crecy. Sir Guillaume făcea parte din armata franceză, dar în mijlocul luptei își zărise inamicul, pe Guy Vexille, și își întorsese toți oamenii împotriva ostașilor acestuia.

— Contele spune că asta e trădare, explică preotul, și că regele și-a dat binecuvântarea.

Thomas nu spuse nimic pentru o vreme.

— De unde știai că sunt aici? întrebă el în cele din urmă.

— I-ai trimis o scrisoare lui Sir Guillaume.

— Nu am crezut că a ajuns.

— Bineînțeles că a ajuns. Anul trecut. Înainte să înceapă tot necazul.

Sir Guillaume era în pericol, dar moșia lui Evecque, îi încredință părintele Pascal, era construită din piatră și era binecuvântată cu șanțuri și până acum contele de Countances nu reușise să spargă zidurile sau să treacă șanțurile, dar contele avea zeci de ostași, pe când Sir Guillaume nu avea decât o trupă de nouă oameni.

— Mai sunt și niște femei – părintele Pascal rupse piciorul de gâscă cu dinții –, dar ele nu se pun la socoteală.

— Are mâncare?

— Destulă, și fântâna e bună.

— Deci mai rezistă o vreme?

Preotul dădu din umeri.

— Poate? Poate nu? Așa crede, dar ce știu eu? Și contele are o mașinărie, o...

Se încruntă, încercând să găsească cuvântul.

— O mașină de aruncat cu pietre?

— Nu, nu, o catapultă cu săgeți!

O catapultă cu săgeți era ca o arbaletă uriașă ce trăgea cu o săgeată imensă. Părintele Pascal desprinse și ultima bucată de carne de pe os.

— E foarte lentă și s-a stricat o dată. Dar au reparat-o. Bate în zid. Oh, și prietenul tău e acolo, mormăi el, cu gura plină.

— Prietenul meu?

— Skeat, nu așa îl cheamă? E acolo cu doctorul. Poate să vorbească acum și să meargă. E mult mai bine, nu? Dar nu poate să recunoască oamenii decât dacă vorbesc.

— Decât dacă vorbesc? întrebă Thomas, nedumerit.

— Dacă te vede, explică preotul, nu te știe. După ce vorbești, te știe. Dădu din nou din umeri. Ciudat, nu? Își goli oala. Deci ce o să faci, *monsieur?*

— Ce vrea Sir Guillaume să fac?

— Te vrea aproape în cazul în care trebuie să fugă, dar i-a trimis o scrisoare regelui în care îi explica ceea ce s-a întâmplat în luptă. Am trimis scrisoarea la Paris. Sir Guillaume crede că regele se va înduplecă și așteaptă un răspuns. Eu unu' socot că Sir Guillaume e precum gâsca asta. Jumulit și perpelit.

— A spus ceva de fata lui?

— Fata lui? Părintele Pascal era nedumerit. Oh! Fata nelegitimă? A spus că tu o să-l omori pe cel care a ucis-o.

— Așa o să fac.

— Și că are nevoie de ajutorul tău.

— O să îl aibă, spuse Thomas, și o să plecăm mâine. Îl privi pe Robbie. Ne întoarcem la război.

— Pentru cine lupt?

Thomas rânji.

— Pentru mine.

Thomas, Robbie și preotul plecară în dimineața următoare. Thomas își luă cu el un schimb de haine, un săculeț plin cu săgeți, arcul, sabia și armura și, înfășurată într-o bucată de piele de căprioară, cartea tatălui său ce părea a fi un bagaj mare. De fapt, era mai ușoară decât un mănunchi de săgeți, dar prezența ei apăsă greu cugetul lui Thomas. Își spuse că nu mergea decât să îl ajute pe Sir Guillaume, dar în sinea lui știa că de fapt relua căutarea Graalului.

Doi arendași ai lui Sir Giles merseră cu ei pentru a aduce înapoi iapa pe care călărea părintele Pascal și cei doi armăsari pe care Sir Giles îi cumpărase de la Thomas și Robbie.

— Nu vreți să îi luați pe corabie, spuse Sir Giles, caii și corăbiile nu se împacă.

— Ne-a dat prea mult, remarcă Robbie, pe când se îndepărtau.

— Nu vrea ca ginerele lui să îi ia, spuse Thomas. În plus, e un om generos. I-a dat și lui Mary Gooden încă trei lire. Pentru zestrea ei. E un bărbat norocos.

Ceva din tonul lui Thomas îi atrase atenția lui Robbie.

— „El“ e? Vrei să spui că și-a găsit un soț?

— Un flăcău de ispravă. Un meșter din Tolpuddle. O să se căsătorească săptămâna viitoare.

— Săptămâna viitoare! Robbie păru jignit că fata lui se mărita. Nu conta că el o abandona, tot îi era întinată mândria. Dar de ce ar lua-o de nevastă? întrebă după un timp. Sau nu știe că e însărcinată?

— Crede că acel copil e al lui, spuse Thomas senin, și, din câte am auzit, se poate chiar să fie.

— Isuse! Robbie înjură atunci când înțelese tot, după care se întoarse să privească înapoi la drum și zâmbi, aducându-și aminte de vremurile bune. E un om bun, spuse el despre Sir Giles.

— Un singuratic, completă Thomas.

Lui Sir Giles îi părea rău că plecau, dar înțelegea că nu mai puteau

să rămână.

Robbie adulmecă aerul.

— O să mai ningă.

— Niciodată!

Era o dimineață însorită. Brânduşe şi aconit se arătau în locuri adăpostite, iar gardurile vii erau pline de piţigoi şi priori. Dar Robbie chiar prinsese mirosul zăpezii. Pe măsură ce trecea ziua, cerul era din ce în ce mai jos şi mai cenuşiu, vântul bătea spre est şi le izbea feţele muşcător, iar de la un moment dat începu să ningă. Găsiră adăpost în pădure, în casa unui pădurar, înghesuindu-se cu bărbatul, soţia acestuia, cinci fiice şi trei fii. Două vaci aveau în staulul aflat la un capăt al casei şi patru capre erau legate la celălalt capăt. Părintele Pascal îi spuse lui Thomas că acea casă semăna foarte mult cu cea în care crescuse el, dar se întreba dacă regulile din Anglia erau aceleaşi ca şi în Limousin.

— Reguli, întrebă Thomas.

— La noi în casă, spuse părintele Pascal, înroşindu-se, femeile îşi făceau nevoile cu vacile, iar bărbaţii cu caprele. Nu aş vrea să fac un lucru greşit.

— E la fel şi aici, îl asigură Thomas.

Părintele Pascal se dovedi a fi un însoţitor plăcut. Avea o voce frumoasă şi, după ce-şi împărţiră mâncarea cu pădurarul şi cu familia lui, preotul începu să fredoneze cântece în franceză. După aceea, pe când zăpada încă mai cădea şi fumul de la foc se învârtejea sub acoperişul de paie, stătu de vorbă cu Thomas. Era preotul satului Evecque şi, atunci când contele de Coutances atacase, se refugiase la moşie.

— Dar nu îmi place să stau închis, povesti el, aşa că m-am oferit să duc mesajul lui Sir Guillaume în Anglia. Am scăpat din Evecque, aruncându-mi mai întâi hainele peste şanţ şi dup-aia înotând după ele. Era aşa de frig, nu mi-a fost niciodată aşa de frig! Mi-am spus că mai bine să îmi fie frig decât să fiu în iad, dar nu ştiu. A fost îngrozitor.

— Ce vrea Sir Guillaume să facem? îl întrebă Thomas.

— Nu a spus. Poate, dacă asediatorii ar putea fi descurajaţi...? Ridică din umeri. Iarna nu e o perioadă bună pentru asediu, cred. Înăuntru la Evecque stau confortabil, la căldură, au recolta în magazii, pe când asediatorii? Sunt uzi şi le e frig. Dacă ai putea să le îngreunezi situaţia, cine ştie? Poate că vor renunţa la asediu.

— Şi tu? Tu ce o să faci?

— Nu mai am treabă la Evecque, spuse preotul. Sir Guillaume a fost declarat trădător și bunurile lui au fost declarate confiscate, așa că șerbii lui au fost luați și duși la moșiile contelui Coutances, în vreme ce arendașii lui, jefuiți și cu femeile siluite de către asediatori, au fugit majoritatea. Așa că poate să mă duc la Paris? Nu pot să mă duc la episcopul de Caen.

— De ce nu?

— Pentru că a trimis oameni să îl ajute pe contele de Coutances. Părintele Pascal dădu din cap dezaprobator. Episcopul a fost sărăcit de către englezi vara asta, explică el, așa că are nevoie de bani, pământ și bunuri și speră să capete ceva de la Evecque. Lăcomia este un motiv destul de bun pentru război.

— Și totuși, ești de partea lui Sir Guillaume?

Părintele Pascal dădu din umeri.

— E un om bun. Dar acum? Acum trebuie să caut în Paris o funcție superioară. Sau poate în Dijon. Am un văr acolo.

Făcură eforturi să meargă spre est următoarele două zile, călărind peste câmpurile necultivate din New Forest, acoperite cu o pătură subțire și albă de zăpadă. Noaptea, luminile mici de la satele din preajma pădurii licăreau în frig. Thomas se temea să nu ajungă prea târziu în Normandia pentru a-l mai putea ajuta pe Sir Guillaume, dar această îndoială nu era un motiv destul de bun să renunțe la efort, așa că mergeau în continuare. Străbătu ultimii kilometri până la Southampton printr-o mocirlă de nămol și zăpadă topită și Thomas se întreba cum vor ajunge în Normandia, o provincie inamică. Se îndoia că vreun vas mergea într-acolo din Southampton, pentru că orice ambarcațiune englezească ce se apropia de coasta Normandiei risca să fie jefuită de pirați. Știa că multe corăbii mergeau în Bretania, dar era mult de mers din Caen.

— Mergem printre insule, bineînțeles, spuse părintele Pascal.

Își petrecură noaptea într-un han și dimineața următoare găsiră locuri pe *Ursula,* un vas de pescuit ce se îndrepta către Guemsey și care căra butoaie cu saramură de porc, butoiașe de cuie, doage pentru butoaie, lingouri de metal, oale învelite în rumeguș, fusuri de lână, mănunchiuri de săgeți și trei lăzi cu coarne de vită. Mai ducea și vreo doisprezece arcași care mergeau la garnizoana castelului ce păzea locul de ancorare al portului St. Peter. Căpitanul corăbiei *Ursula* le spuse că urma să bată puternic vântul dinspre vest și zeci de ambarcațiuni ce transportau vin din Gasconia către Anglia ar putea fi deviate în susul canalului, unde nu puteau acosta decât în portul St.

Peter. Acest fapt era cunoscut și de marinarii francezi ale căror corăbii mișunau pe vreme rea departe de insulă, în căutare de pradă.

— Asta înseamnă că o să ne aștepte? întrebă Thomas.

Insula Wight se îndepărta de pupa vasului care se avânta în marea cenușie.

— Nu o să ne aștepte, nu, nu pe noi. O știu pe *Ursula,* o știu, rânji căpitanul, un bărbat fără dinți și cu fața îngrozitor de cicatrizată de variolă, o știu și o iubesc. Ceea ce probabil că însemna că își plătise datoriile față de oamenii din Cherbourg și Carteret. Totuși, nu își plătise datoriile către Neptun sau ce alt spirit oblăduia marea pe timpul iernii pentru că, deși pretindea că putea prevedea starea vremii și se asigurase că vântul și valurile vor fi calme, *Ursula* se balansa ca un clopot pe bara lui de fixare: sus, jos, aplecându-se atât de mult mult încât încărcătura aluneca în cală scoțând un sunet asemănător unui tunet; și cerul de seară era cenușiu precum moartea, și lapovița cădea în apa învolburată. Căpitanul, agățându-se de o cârmă cu un rânjet, spuse că nu era decât o mică ploaie care nu ar trebui să îngrijoreze nici un creștin bun, dar alții din echipaj ori atingeau crucifixul prins în cuie de singurul catarg, ori își plecau capetele în fața unui altar mic de pe dunetă unde o imagine neșlefuită din lemn era împachetată în panglici strălucitoare. Imaginea ar fi trebuit să fie a Sfintei Ursula, sfânta protectoare a corăbiilor, și Thomas îi adresă și el o rugăciune în timp ce se ghemui într-un loc strâmt de sub proră, adăpostindu-se cu ceilalți pasageri, dar partea superioară a punții se crăpase și un șuvoi de apă de ploaie și de apă de mare curgea încontinuu prin ea. Trei arcași se îmbolnăviră și chiar și Thomas, care trecuse canalul de două ori și care fusese crescut printre pescari și își petrecuse zile întregi la bordul unor ambarcațiuni mici, se simțea rău. Robbie, care nu fusese niciodată pe mare, părea foarte vesel și interesat de tot ceea ce se petrecea în jur.

— Corăbiile astea rotunde, țipă el să acopere zgomotul, se învârt.

— Știi câte ceva despre corăbii, nu-i așa? întrebă Thomas.

— Pare evident, spuse Robbie.

Thomas încercă să doarmă. Se înfășură în mantia lui udă, se ghemui și stătu pe cât posibil nemișcat în vasul ce se înclina de pe-o parte pe alta, și, uimitor, chiar reuși să adoarmă. Se trezi de zeci de ori în noaptea aceea și de fiecare dată se întreba unde era și, când își aducea aminte, se întreba dacă se va încheia vreodată acea noapte sau dacă se va mai încălzi vreodată.

Zorii erau cenușii și frigul mușca din oasele lui Thomas, dar

echipajul era tot mai voios pentru că vântul se potolise și marea era mai liniștită. Valurile înspumate se ridicau și cădeau încet peste un grup de stânci ce păreau a fi casa a nenumărate păsări de mare. Era singurul pământ din raza de vedere.

Căpitanul șchiopătă de-a lungul punții pentru a sta lângă Thomas.

— Casquets, spuse el, indicând cu bărbia către roci. Multe femei au devenit văduve din cauza acelor stânci vechi. Își făcu semnul crucii, scuipă peste bordul corabiei pentru noroc, apoi se uită în sus unde cerul se ivea printre nori. Ne încadrăm în timp, zise el, slăviți fie Dumnezeu și Ursula. Se uită chiorâș la Thomas. Deci ce te aduce pe insulele astea?

Thomas se gândi să inventeze o scuză, familia poate, după care se gândi că adevărul ar putea să scoată la iveală ceva mult mai interesant.

— Vrem să mergem mai departe în Normandia, spuse el.

— Nu le prea plac englezii în Normandia, de când le-a făcut o vizită regele anul trecut.

— Am fost acolo.

— Atunci știi de ce nu ne plac.

Thomas știa că avea dreptate căpitanul. Englezii omorâseră mii de oameni în Caen, după care incendiaseră ferme, mori și sate din jur, la est și la nord. Era un mod crud de a purta un război, dar așa puteau convinge inamicul să iasă din fortărețe și să se lupte. Cu siguranță de aceea pârjolea contele de Coutances tărâmurile Evecque, în speranța ca Sir Guillaume să fie ademenit afară din zidurile de piatră pentru a le apăra. Doar că Sir Guillaume nu avea decât nouă oameni și nu putea spera să facă față contelui într-o bătălie deschisă.

— Avem treburi în Caen, recunoscu Thomas, doar să putem să ajungem acolo.

Căpitanul se zgârmă într-o nară, după care aruncă ceva în mare.

— Uită-te după *Troy frairs,* spuse el.

— După ce?

— *Troy Frairs,* spuse din nou. E un vas francez și ăsta e numele lui. Nu e mare, nu mai mare decât barca aia. Arătă către un vas mic de pescuit, cu carena vopsită în negru; la bord se aflau bărbați care aruncau plase cu greutăți în valurile ce se izbeau de Casquets. Un om pe nume Pierre cel Urât conduce *Troy Frairs*. S-ar putea ca el să te ducă la Caen sau poate la Carteret, sau Cherbourg. Nu că ți-aș fi zis eu asta.

— Bineînțeles că nu, îl asigură Thomas.

Presupuse că de fapt căpitanul voia să spună că Pierre cel Urât

comanda un vas numit *Les Trois Freres.* Aruncă o privire spre barca pescarilor și se întrebă ce fel de viață era aceea în care îți câștigai traiul bazându-te pe marea nestatornică. Era mai ușor, cu siguranță, să introduci prin contrabandă lână în Normandia și vin înapoi pe insule.

Toată dimineața merseră către sud până când ajunseră în cele din urmă pe uscat. O insulă mică se zărea la est și una mai mare, Guemsey, la vest, și deasupra amândurora se ridicau fâșii de fum de la focurile bucătăriilor ce le promiteau adăpost și mâncare caldă. Deși acea promisiune flutura pe cer, vântul își schimbase direcția și mareea se retrăgea, așa că le luă tot restul zilei până ce *Ursula* să poată fi ancorată la poalele castelului construit pe insula stâncoasă. Thomas, Robbie și părintele Pascal fură duși la mal și se adăpostiră de vântul rece într-un han cu un foc ce mocnea într-un șemineu mare lângă care mâncară tocană de pește și pâine neagră și serviră bere diluată. Dormiră pe saci plini cu paie, năpădiți de păduchi.

Trecură patru zile până ce Pierre cel Urât, al cărui nume adevărat era Pierre Savon, ancoră în port, și alte două zile până fu pregătit să plece din nou cu o încărcătură de lână pentru care nu trebuia să plătească taxă. Se arătă bucuros să ia pasageri, deși doar la un preț care îi făcu pe Robbie și pe Thomas să se simtă jefuiți. Părintele Pascal fu transportat pe gratis pentru că era normand și preot, ceea ce însemna după Pierre cel Urât că Dumnezeu îl iubea de două ori mai mult, așa că era foarte probabil ca *Les Trois Freres* să nu se scufunde atâta timp cât părintele Pascal se afla la bordul ei.

Pesemne că Dumnezeu îl iubea într-adevăr pe preot pentru că trimise un vânt lent de vest, cer senin și o mare liniștită, astfel că *Les Trois Freres* păru că zboară până la râul Orne. Ajunseră la Caen în zori purtați de maree, și odată ajunși la mal, părintele Pascal le oferi lui Robbie și lui Thomas o binecuvântare, după care, sumețindu-și sutana jerpelită, o luă către Paris. Thomas și Robbie, cărând niște maldăre grele de armură, arme, săgeți și haine de schimb, o luară prin oraș.

Caen nu arăta mai bine decât atunci când Thomas îl văzuse cu un an în urmă, după ce fusese asediat de arcașii englezi care, nerespectând ordinele regelui lor de a înceta atacul, trecuseră râul și omorâseră sute de bărbați și femei în oraș. Robbie privea cu înfiorare la dezastrul din Ile St. Jean, cea mai nouă parte a orașului Caen, care avusese cel mai mult de suferit de pe urma jafurilor englezilor. Puține dintre casele arse fuseseră reconstruite și la reflux se zăreau coaste, cranii și oase lungi în nămolul râului. Prăvăliile erau pe jumătate

goale, deşi câţiva ţărani erau în oraş, vindeau mâncare din care şi Thomas cumpără peşte uscat, pâine şi brânză tare ca piatra. Unii se uitară chiorâş la bâtul arcului său, dar îi asigură că era scoţian şi deci aliat al Franţei.

— Au arcuri bune în Scoţia, nu e aşa? îl întrebă el pe Robbie.

— Bineînţeles că avem.

— Atunci, de ce nu le-aţi folosit la Durham?

— Nu avem destule, spuse Robbie, şi, oricum, preferăm să vă omorâm, nenorociţilor, de aproape. Vrem să ne asigurăm că muriţi, înţelegi? Se holbă la o fată care căra o găleată cu lapte. M-am îndrăgostit.

— Dacă are nuri te îndrăgosteşti, spuse Thomas. Acum vino. Îl conduse pe Robbie până la casa din oraş a lui Sir Guillaume, locul unde o cunoscuse pe Eleanor, şi, deşi blazonul cu cei trei şoimi era încă gravat pe piatra de deasupra uşii, un stindard nou flutura deasupra casei; acesta avea drept emblemă un porc cocoşat cu nişte colţi mari.

— Al cui e steagul acesta?

Thomas traversă piaţa mică pentru a vorbi cu un dogar care bătea un inel de metal fixându-l la un butoi nou.

— E al contelui de Coutances, spuse dogarul, şi nenorocitul ne-a mărit deja dările. Şi nu mă interesează dacă îl slujeşti. Se îndreptă şi se încruntă la bâtul arcului. Eşti englez?

— *Ecossais*[10], spuse Thomas.

— Ah! Dogarul fu curios şi se aplecă mai aproape de Thomas. E adevărat, *monsieur,* întrebă el, că vă vopsiţi feţele albastre în bătălie?

— Întotdeauna, spuse Thomas, şi fundurile.

— *Formidable!* spuse dogarul, impresionat.

— Ce spune? întrebă Robbie.

— Nimic. Thomas arătă către stejarul ce creştea în mijlocul pieţei mici. Câteva frunze uscate încă atârnau de ramuri. Am fost spânzurat de acel copac, îi spuse el lui Robbie.

— Ei, şi eu sunt papa de la Avignon. Robbie îşi ridică bagajul. L-ai întrebat de unde putem să cumpărăm cai?

— Caii sunt scumpi, spuse Thomas, şi m-am gândit să ne scutim de deranjul cumpărării.

— Suntem hoţi la drumul mare, acum?

— Exact, spuse Thomas.

Îl conduse pe Robbie de pe insulă peste podul unde muriseră aşa de mulţi arcaşi în acel atac nebun şi apoi prin oraşul vechi. Acela

fusese mai puțin avariat decât Ile St. Jean pentru că nimeni nu încercase să apere străzile înguste, pe când castelul, care nu căzuse niciodată în mâinile englezilor, suferise doar în urma loviturilor de tun care nu făcuseră decât să ciobească pietrele de lângă poartă. Un stindard roșu cu galben flutura pe meterezele castelului și ostașii care purtau veșminte în aceleași culori îi provocară pe Thomas și pe Robbie pe când părăseau orașul vechi. Thomas le răspunse spunându-le că sunt ostași scoțieni și căutau de lucru la contele de Coutances.

— Credeam că e aici, minți Thomas, dar am auzit că e la Evecque.

— Și nu se duce nicăieri, spuse comandantul gărzilor. Era un bărbos al cărui coif avea o crăpătură mare, ceea ce sugera că îl luase de la un leș. Se pișă la zidurile alea de două luni și nu a făcut nimic, dar dacă vreți să muriți în Evecque, băieți, atunci succes!

Merseră pe lângă Abbaye aux Dames și Thomas își aminti brusc de Jeanette. Fusese iubitul ei, dar după aceea îl întâlnise pe Eduard Woodstock, prințul din țara Galilor, și ce șansă avea Thomas în fața lui? Aici, în Abbaye aux Dames, locuiseră Jeanette și prințul în timpul scurtului asediul de la Caen. Unde era Jeanette acum? se întreba Thomas. Înapoi în Bretania? Încă în căutarea pruncului ei? Se gândea ea vreodată la el? Sau regreta că plecase de la prințul din Țara Galilor crezând că bătălia din Picardia urma să fie pierdută? Poate, până acum, se și recăsătorise. Thomas credea că luase cu ea o mică avere în bijuterii când fugise din armata englezilor, și o văduvă bogată, un pic peste douăzeci de ani, era o mireasă atractivă.

— Ce se întâmplă, îi întrerupse Robbie gândurile, dacă află că nu ești scoțian?

Thomas ridică două degete de la mâna dreaptă cu care trase coarda arcului.

— Vor tăia astea.

— Doar atât?

— Cu astea încep.

Continuară să meargă către sud prin ținuturi cu dealuri domoale, câmpuri mici, păduri dese și poteci adânci. Thomas nu fusese niciodată în Evecque și, deși nu era departe de Caen, unii țărani pe care îi întreba nici măcar nu auziseră de el, dar când se interesa în ce direcție mergeau soldații toată iarna, arătau către sud. Își petrecură prima noapte într-o cocioabă fără acoperiș, un loc care, evident, fusese abandonat când veniseră englezii în vară și străbătuseră Normandia.

Se treziră în zori și Thomas trase două săgeți într-un copac, pentru

a nu-şi ieşi din mână. Scotea vârfurile de oţel din trunchiul copacului, când Robbie ridică arcul.

— Poţi să mă înveţi să îl folosesc? întrebă el.

— Ceea ce te pot învăţa, spuse Thomas, va dura zece minute. Dar restul îţi va lua o viaţă întreagă. Am început să trag cu arcul de la şapte ani şi, după zece ani, am ajuns să mă mai pricep.

— Nu poate fi atât de dificil, protestă Robbie, am omorât un cerb cu arcul.

— Acela era un arc pentru vânătoare, spuse Thomas. Îi dădu lui Robbie una dintre săgeţi şi arătă către o salcie ce îşi păstrase, încăpăţânată, frunzele. Loveşte trunchiul.

Robbie râse.

— Nu pot să ratez!

Salcia era nici la zece metri depărtare.

— Loveşte, atunci.

Robbie încordă arcul, privindu-l pe Thomas când băgă de seamă de câtă putere era nevoie pentru a îndoi parul de tisă. Era de două ori mai ţeapăn decât arcurile de vânătoare mai mici pe care le folosise el în Scoţia.

— Isuse, spuse el încet în timp ce trăgea coarda către nasul lui.

Mâna stângă îi tremura un pic de cât de încordat era arcul, dar privi pe lângă săgeată un pic jos pentru a verifica ţinta şi fu gata să dea drumul corzii, când Thomas ridică o mână.

— Nu eşti încă pregătit.

— La naiba, sunt, spuse Robbie, deşi cuvintele ieşeau ca un mârâit pentru că arcului îi trebuia o forţă imensă pentru a fi ţinut în poziţia de tras.

— Nu eşti pregătit, spuse Thomas, pentru că mai sunt zece centimetri din săgeată în afara arcului. Trebuie să tragi până ce capul săgeţii îţi atinge mâna stângă.

— Oh, Doamne Dumnezeule, spuse Robbie şi luă o gură de aer, se încordă şi trase până ce coarda îi trecu de nas, de ochi şi fu aproape de urechea lui dreaptă. Capul de oţel al săgeţii atingea mâna lui stângă, dar acum nu mai putea să ţintească privind pe lângă săgeată. Se încruntă lovindu-se de acest neajuns, apoi compensă mutând arcul către dreapta. Mâna stângă îi tremura de încordare şi, neputând să mai ţină săgeata trasă, îi dădu drumul, după care tresări pentru că îl lovi coarda de cânepă pe partea interioară a antebraţului stâng. Penele săgeţii sclipiră când trecură la treizeci de centimetri depărtare de trunchiul sălciei. Robbie înjură uimit, după care îi dădu arcul lui

Thomas. Deci șmecheria, spuse el, e să înveți cum să ținteşti?

— Șmecheria, spuse Thomas, e să nu ținteşti deloc. E ceva ce doar se întâmplă. Te uiți la țintă și lași săgeata să zboare. Unii arcași, cei mai leneși, încordau doar până la ochi, ceea ce îi făcea mai preciși, dar săgeților lor le lipsea forța. Arcașii buni, arcașii care înfrângeau armate întregi sau care doborau regi în armuri strălucitoare, își trăgeau până la capăt coada arcului. Vara trecută am învățat o femeie să tragă cu arcul, spuse Thomas, luându-și înapoi arcul, și era destul de bună. Foarte bună. Lovea un iepure de la douăzeci de metri.

— O femeie!

— Am lăsat-o să folosească o coardă mai lungă, spuse Thomas, așa că nu era nevoie de atât de multă putere, dar tot era bună.

Își aminti bucuria lui Jeanette când iepurele se rostogolise în iarbă, scoțând sunete ascuțite, cu săgeata înfiptă în pulpă. Jeanette. De ce se gândea la ea așa de mult?

Merseră mai departe printr-o lume străjuită de albul poleiului. Băltoacele înghețaseră și gardurile vii fără frunze erau tivite de o chiciură albă ce pălea pe măsură ce soarele urca. Trecură două pâraie, apoi urcară printre fagi pe un platou care, atunci când ajunseră la el, se dovedi a fi un loc sălbatic plin de iarbă deasă, ce nu fusese niciodată arat. Câteva tufișuri cu frunze mai brăzdau iarba, dar altfel drumul mergea de-a lungul unei câmpii anoste care se întindea sub cerul senin. Thomas credea că bărăganul nu era decât o porțiune îngustă de teren înalt și că în curând urma să dea iar de văile împădurite, dar drumul se lungi și se simțea ca un iepure într-un ținut muntos calcaros sub privirile unui șorecar. Și Robbie se simțea la fel, așa că cei doi părăsiră drumul pentru a merge pe unde frunzele le ofereau un ascunziș permanent.

Thomas se uita încontinuu înainte și înapoi. Acesta era un ținut pentru cai, un ținut muntos plin de iarbă, unde călăreții puteau să meargă la galop și unde nu erau păduri sau râpe în care să se ascundă doi oameni pedeștri. Și bărăganul părea să se continue la nesfârșit.

La amiază ajunseră la un cerc de pietre masive așezate în picioare, fiecare de înălțimea unui om și acoperite cu licheni. Cercul avea optsprezece metri în diametru, iar una dintre stânci căzuse. Se sprijiniră de ea și luară o masă formată din pâine și brânză.

— Petrecerea nunții diavolului, nu? spuse Robbie.

— Te referi la stânci?

— Avem și noi în Scoția. Robbie se întoarse și strânse fragmente de cochilie de melc de pe piatra căzută. Sunt oameni care au fost

transformați de diavol în pietre.

— În Dorset, spuse Thomas, oamenii spun că Dumnezeu i-a transformat în pietre.

Robbie își încreți fața la această idee.

— De ce ar face Dumnezeu asta?

— Pentru că au dansat de sabat[11].

— S-ar duce doar în iad pentru asta, spuse Robbie, apoi frecă ușor iarba cu călcâiul. Noi dezgropăm stâncile când avem timp. Căutăm aur, înțelegi?

— Și ați găsit vreodată?

— Câteodată în movile. Oale oricum, și pietre rotunde. Niște nimicuri de altfel. De cele mai multe ori le aruncăm. Și găsim și pietre de elfi, bineînțeles. Se referea la vârfurile misterioase de săgeată din piatră care se presupune că ar fi fost trase de arcurile elfilor. Se întinse, bucurându-se de căldura slabă a soarelui care era acum sus pe cer, cât putea să urce pe cerul de iarnă. Îmi e dor de Scoția.

— Nu am fost niciodată acolo.

— Țara lui Dumnezeu, spuse convingător Robbie, și încă mai vorbea despre minunile Scoției când Thomas aținipi.

Moțăia, când Robbie îl trezi cu un ghiont.

Scoțianul stătea pe stânca căzută.

— Ce e? întrebă Thomas.

— Avem companie.

Thomas stătu lângă el și văzu patru călăreți la un kilometru și jumătate mai la nord. Se aruncă înapoi în iarbă, își trase lucrurile pe lângă el și scoase un mănunchi de săgeți, apoi își pregăti arcul prinzându-i coada de ambele capete.

— Poate că nu ne-au văzut, spuse el optimist.

— Ne-au văzut, observă Robbie.

Thomas se căță̆ră din nou pe stâncă și-i văzu cei patru călăreți părăsind drumul; acum se opriră și unul dintre ei stătea în scara șeii pentru a-i vedea mai bine pe cei doi străini de la cercul de stânci. Thomas vedea că purtau armuri pe sub mantie.

— Pot să dobor trei dintre ei, spuse el, atingându-și arcul, dacă te descurci cu al patrulea.

— Ah, fii bun cu un scoțian sărac, îi spuse Robbie, scoțându-și sabia unchiului său, lasă-mi doi. Trebuie să fac bani, ai uitat?

Poate că trebuia să facă față unei lupte cu patru călăreți în Normandia, dar tot era un prizonier al lordului Outhwaite și deci trebuia să își plătească răscumpărarea stabilită la doar două sute de

lire. A unchiului său era de zece mii și în Scoția clanul Douglas își făcea griji cum să strângă banii.

Călăreții încă îi urmăreau pe Thomas și pe Robbie, întrebându-se cine și ce erau. Călăreții nu se temeau; în definitiv, ei erau toți în armuri și înarmați și cei doi străini erau pedeștri, or oamenii care străbăteau ținutul fără cal erau aproape sigur țărani nereprezentând un pericol pentru călăreții în armură.

— O patrulă din Evecque? se întrebă Robbie cu voce tare.

— Probabil.

Contele de Coutances trebuia să aibă oameni pe care să-i trimită să colinde prin țară în căutare de mâncare. Sau poate că acei călăreți erau întăriri ce mergeau în ajutorul contelui, dar, oricine erau, priveau orice străin în această parte a țării ca pe o pradă pentru armele lor.

— Vin, spuse Robbie, pe când cei patru călăreți formară o linie. Călăreții, probabil, credeau că cei doi străini vor încerca să scape, așa că formară o linie pentru a-i prinde în capcană.

— Cei patru călăreți, eh?! exclamă Robbie. Niciodată nu am putut să țin minte care e a patra năpastă.

— Moarte, război, molimă și foamete, zise Thomas, punându-și prima săgeată pe arc.

— Foametea mereu o uit, spuse Robbie.

Cei patru călăreți erau la mai puțin de un kilometru depărtare, cu săbiile scoase, galopând pe iarba bătătorită. Thomas ținea arcul jos pentru ca săgețile lui să-i ia pe nepregătite. Putea să audă tropotul potcoavelor acum și se gândi la cei patru călăreți ai Apocalipsei, cvartetul îngrozitor de călăreți a căror apariție prevestea sfârșitul lumii și ultima mare bătălie dintre rai și iad. Războiul ar apărea pe un cal de culoarea sângelui, foametea ar fi pe un armăsar negru, molima ar face ravagii prin lume pe un cal alb, iar moartea ar călări un cal spălăcit. Thomas își aduse aminte brusc de tatăl lui stând drept țeapăn, cu capul pe spate, intonând în latină: *„Et ecce equus pallidus.”*[12] Părintele Ralph obișnuia să rostească cuvintele acestea pentru a-și supăra menajera și ibovnica, mama lui Thomas, care, deși nu știa latină, înțelegea că acele cuvinte erau despre moarte și iad și ea credea, pe bună dreptate cum se dovedise ulterior, că iubitul ei preot invita iadul și moartea în Hookton.

— Privește un cal spălăcit, spuse Thomas.

Robbie îi aruncă o privire încurcată.

— „... și iată un cal spălăcit”, cită Thomas, și numele celui care ședea pe el era: Moartea, și iadul se ținea după el.”[13]

— E și iadul unul dintre călăreți? întrebă Robbie.

— Iadul e ceea ce o să vadă blestemații ăștia în fața ochilor, spuse Thomas și își ridică arcul, și trase coarda înapoi, simțind o furie și o ură adâncă în inima sa față de cei patru bărbați, și atunci arcul răsună, nota dură și răspicată a corzii și până să se ducă sunetul, el lua deja cea de-a doua săgeată din duzina de săgeți așezate cu vârful în jos în iarbă. Trase coarda înapoi și cei patru călăreți încă se îndreptau către ei în timp ce Thomas îl ținti pe călărețul din stânga. Dădu drumul, luă o a treia săgeată, iar de data aceasta sunetul potcoavelor pe iarba înghețată se auzea la fel de tare ca tobele scoțiene la Durham, iar cel de-al doilea bărbat de la dreapta se clătina, căzând pe spate cu o săgeată înfiptă în piept, iar călărețul din stânga stătea pe spate în șaua lui, și ceilalți doi, înțelegând în cele din urmă pericolul, călăreau în zigzag pentru a nu fi țintă pentru Thomas. Bucăți de pământ și de iarbă săreau de pe copitele cailor în galop. Dacă cei doi călăreți încă teferi ar fi gândit bine, credea Thomas, ar fi fugit ca și cum Iadul și Moartea le erau pe urme, căutând să se întoarcă pe drumul pe care au venit într-o încercare disperată de a scăpa de săgeți, dar, în schimb, furioși că au fost provocați de ceea ce credeau ei că sunt niște oameni inferiori, se întoarseră către prada lor și Thomas slobozi cea de-a treia săgeată. Primii doi oameni erau amândoi morți, unul căzut din șa și celălalt atârnând de calul lui ce lovea iarba înghețată; și cea de-a treia săgeată zbură puternic și direct către victima sa, dar calul ce galopa dădu din cap și săgeata îi alunecă în craniu, sângele roșu curgând pe pielea neagră: calul tresări de durere și călărețul, luat prin surprindere de mișcare, se chinuia să își țină echilibrul, dar Thomas nu avea timp să privească pentru că cel de-al patrulea călăreț era în cercul de piatră și se apropia de el. Bărbatul avea o mantie mare, neagră, ce flutura în spate când își întoarse calul de un gri spălăcit și strigă sfidător în timp ce își întinse sabia ca pe o lance pentru a-i străpunge pieptul lui Thomas, dar acesta avea cea de-a patra săgeată pe coardă și, brusc, bărbatul înțelese că fu cu o secundă mai lent.

— *Non!* strigă el, și Thomas, care nu încordase arcul doar pe jumătate slobozi săgeata, care tot avu destulă forță pentru a se înfige în capul bărbatului, despărțind în două puntea nasului și fixându-se în craniul lui. Călărețul tresăltă, arma îi căzu și Thomas simți o pală de vânt când calul bărbatului zbură pe lângă el, și apoi călărețul se prăbuși de pe spatele calului.

Cel de-al treilea bărbat, cel dat jos de pe cal, căzuse în centrul cercului de pietre și acum se apropie de Robbie. Thomas scoase o

săgeată din iarbă.

— Nu! strigă Robbie. E al meu.

Thomas relaxă coarda arcului.

— *Chien batard*[14], îi spuse bărbatul lui Robbie.

Era mult mai în vârstă decât scoţianul şi probabil că îl luă pe Robbie drept un simplu copil pentru că zâmbi în timp ce se îndrepta spre el cu viteză pentru a-l lovi cu spada. Robbie păşi înapoi, pară, iar săbiile răsunară precum clopotele în aerul curat.

— *Bătard!*

Bărbatul scuipă şi atacă din nou.

Robbie făcu din nou un pas înapoi, oferind teren până ce aproape că ajunse la cercul de piatră, iar retragerea lui îl îngrijoră pe Thomas care îşi încordase din nou arcul, dar atunci Robbie pară atât de repede şi ripostă imediat silindu-l pe francez să dea înapoi grăbit şi disperat.

— Nenorocit de englez, răcni Robbie. Răsuci sabia să-l lovească jos şi bărbatul şi-o coborî şi el pe a lui pentru a para, dar Robbie îi ţinu contră apoi şi înfipse sabia unchiului său în pieptul bărbatului. Nenorocit, englez nenorocit, mârâi Robbie, şi-şi trase sabia împroşcând sânge. Porc englez blestemat!

Îşi înfipse din nou sabia în ce mai rămăsese din gâtul bărbatului.

Thomas îl privi pe bărbat căzând. Sângele strălucea în iarbă.

— Nu era englez, spuse Thomas.

— E un obicei al meu când lupt, spuse Robbie. Aşa m-a antrenat unchiul meu. Păşi către victima sa. E mort?

— I-ai tăiat capul pe jumătate, spuse Thomas, tu ce crezi?

— Cred că o să îi iau banii, spuse Robbie şi îngenunche lângă omul mort.

Unul din primi doi bărbaţi care fuseseră loviţi de săgeţile lui Thomas era încă în viaţă. Răsufla greu şi avea spumă roşiatică la buze. Era bărbatul care atârna în şa şi gemu când îl dădu jos Thomas.

— Va trăi?

Robbie venise să vadă ce făcea Thomas.

— Doamne, nu, spuse Thomas şi îşi scoase cuţitul.

— Isuse! Robbie păşi înapoi în timp ce i se tăia gâtul bărbatului. Chiar trebuia să faci asta?

— Nu vreau să ştie contele de Coutances că suntem doar doi, spuse Thomas. Vreau ca el să se teamă de noi ca de dracul. Vreau să creadă că însuşi călăreţii diavolului îi vânează oamenii.

Căutară cele patru cadavre şi, după o urmărire grea, reuşiră să strângă cei patru cai. De la cadavre şi din coburi luară aproape

optsprezece lire în monede de argint franceze, două inele, trei pumnale bune, patru săbii, o armură bună cu care și-o înlocui Robbie pe a lui și un lanț de aur pe care îl dădură în două cu una dintre săbiile capturate. Apoi Thomas folosi două dintre cele mai proaste săbii pentru a lega doi cai lângă drum și pe spatele cailor legă două cadavre ca să atârne de-a curmezișul în șa, cu ochi goi și pielea albă mânjită cu sânge. Așezară celelalte două leșuri fără armură, în drum și Thomas le puse câte o ramură cu frunze în gura inertă. Acest gest nu însemna nimic, dar oricărei persoane care găsea cadavrele, îi sugera ceva ciudat, chiar satanic.

— O să îi îngrijoreze pe nenorociți, explică Thomas.

— Patru bărbați morți ar trebui să le dea de gândit, spuse Robbie.

— O să le fie frică de moarte dacă vor crede că s-a dezlănțuit diavolul, spuse Thomas.

Contele de Coutances i-ar fi luat în zeflemea dacă ar fi știut că erau doar doi tineri veniți în sprijinul lui Sir Guillaume d'Evecque, dar nu putea ignora patru cadavre și indicii către un ritual ciudat. Și nu putea ignora moartea.

În cele din urmă, după ce terminară de orânduit leșurile, Thomas luă mantia neagră mare, banii și armele, cel mai bun armăsar și calul spălăcit.

Deoarece calul spălăcit aparținea Morții.

Și cu el Thomas putea stârni coșmaruri.

În vreme ce se apropiau de Evecque, Thomas și Robbie auziră o bubuitură ca de tunet. Nu știau cât de aproape erau, dar mergeau printr-o porțiune în care toate fermele și casele fuseseră distruse, ceea ce însemna că erau în apropierea moșiei. Robbie, la auzirea zgomotului, privi uimit către cer, dar deasupra lor era senin, deși erau niște nori negri la sud.

— E prea frig pentru tunete, spuse el. Poate că e altfel în Franța?

Părăsiră drumul și urmară un drumeag ce șerpuia prin păduri și care se termina lângă o clădire arsă ce încă fumega încet. Nu avea sens să arzi asemenea gospodării și Thomas se îndoia că de la început contele de Coutances dispusese distrugerea lor, dar lunga sfidare a lui Sir Guillaume și setea de sânge a majorității soldaților asigura că jafurile și incendiile se vor întâmpla oricum. Thomas făcuse la fel în Bretania. Ascultase țipetele și protestele familiilor care trebuiau să se uite cum le ardeau casele și dăduse foc acoperișurilor de paie. Era război. Scoțienii făcuseră asta englezilor, englezii, la rândul lor, scoțienilor și așa proceda și contele de Coutances cu vasalul lui.

Un al doilea bubuit de tunet se auzi și, când ecoul lui se stinse, Thomas văzu un voal de fum pe cer în est. I-l arătă lui Robbie, care, ghicind prezența focurilor de tabără și pricepând că trebuia să facă liniște, se mărgini să dea din cap că a înțeles. Își lăsară caii într-un crâng cu puieți de alun, iar apoi urcară un deal mare și împădurit. Soarele ce apunea era în spatele lor, astfel că li se profilau umbrele prelungi pe frunzele moarte. O ciocănitoare, cu capul roșu și cu aripile dungate cu alb, bâzâia tare și ascuțit deasupra capetelor lor când trecură linia culmii pentru a vedea sub ei satul și moșia lui Evecque.

Thomas nu mai văzuse niciodată moșia lui Sir Guillaume. Și-o imaginase asemănătoare cu conacul lui Sir Giles Marriott care avea o casă cu hambar mare și câteva construcții anexe cu acoperișuri din paie, dar Evecque era mai degrabă un castel mic. În colțul cel mai apropiat de Thomas avea chiar și un turn: o piață și un turn nu prea înalt, dar crenelat corespunzător și fluturând stindardul cu trei șoimi

încovoiați pentru a arăta că Sir Guillaume nu era încă înfrânt. Elementul ce salva conacul era șanțul de apărare care era destul de lat și acoperit bine cu vegetație. Zidurile înalte ale conacului se ridicau perpendicular de la apă și aveau puține ferestruici, iar acelea nu erau decât ochiuri pentru săgeți. Acoperișul era din paie și se apleca într-o curte mică. Asediatorii, ale căror corturi și adăposturi erau în satul de la nordul moșiei, izbutiseră la un moment dat să dea foc la acoperiș, dar puținii oameni ai lui Sir Guillaume stinseseră flăcările pentru că doar o porțiune mică din acoperiș lipsea sau era înnegrită. Nici unul dintre acei apărători nu se vedea acum, deși poate că unii dintre ei se uitau prin ochiurile pentru săgeți ce semănau cu niște pete mici și negre pe piatra gri. Singura stricăciune vizibilă a moșiei erau niște pietre sparte la un colț al turnului ce arăta de parcă o dihanie uriașă mușcase din zidărie și aceea era probabil opera catapultei cu săgeți menționate de părintele Pascal, dar imensa arbaletă bineînțeles că se stricase din nou și iremediabil pentru că Thomas o putea vedea zăcând în două piese gigantice pe câmpul de lângă biserica mică din piatră a satului. Nu făcuse prea multă pagubă până să i se rupă grinda principală și Thomas se întrebă dacă partea de est, cea ascunsă, a clădirii fusese avariată mai mult. Intrarea conacului trebuia să fie pe partea aceea îndepărtată și Thomas credea că acolo se desfășura asediul principal.

Se vedeau doar zece asediatori, majoritatea nefăcând nimic mai amenințător decât să stea în fața caselor satului, deși șase oameni erau strânși în jurul a ceea ce semăna cu o masă mică în curtea bisericii. Nici unul dintre oamenii contelui nu se apropia la mai mult de patruzeci de metri de conac, ceea ce sugera că apărătorii reușiseră să omoare câțiva inamici cu arbalete, iar restul se învățaseră să acorde garnizoanei un spațiu mai larg. Satul în sine era mic, nu mai mare decât Down Mapperley, și, asemenea satului Dorset, avea o moară de apă. Erau douăsprezece corturi la sud de case și de două ori mai multe adăposturi mici, acoperite cu crengi și Thomas încercă să își dea seama cam câți oameni ar putea fi găzduiți în oraș, în corturi și în adăposturi și decise că trebuie să fie în jur de o sută douăzeci de oameni.

— Ce facem? întrebă Robbie.

— Nimic deocamdată. Doar privim.

Pânda se dovedi plictisitoare pentru că nu prea se petrecea nimic. Câteva femei cărau găleți cu apă de la baza morii de apă, altele găteau la focuri în aer liber sau strângeau hainele întinse la uscat pe tufișuri

la marginea câmpurilor. Stindardul contelui de Coutances ce înfățișa porcul negru pe un câmp plin cu flori albastre flutura pe un stâlp improvizat în fața celei mai mari case din sat. Alte șase stindarde atârnau deasupra acoperișurilor din paie, arătând că și alți seniori veniseră să împartă prada. Șase scutieri sau paji exersau cu caii de luptă pe pajiște în spatele taberei, dar în afară de asta, atacatorii lui Evecque nu făceau altceva decât să aștepte. Asediul era o îndeletnicire plictisitoare. Thomas își aminti de zilele anoste de lângă La Roche-Derrien, deși acele lungi ore fuseseră întrerupte de groaza și agitația asaltului ocazional. Acești oameni, incapabili să asalteze zidurile de la Evecque din cauza șanțului, puteau doar să aștepte și să spere să înfometeze garnizoana încât să se predea sau să iasă la lupta provocată de incendierea gospodăriilor din jur. Sau poate că așteptau niște lemne uscate să repare brațul rupt al catapultei cu săgeți abandonate.

Atunci, tocmai când Thomas socotea că văzuse îndeajuns, grupul de oameni strânși în jurul a ceea ce crezuse că era o masă scundă lângă gardul curții bisericii fugiră către biserică.

— Ce e, Doamne, aia? întrebă Robbie și Thomas văzu că nu era o masă, ci un bol mare, prins într-o ramă de lemn.

— E o bombardă, spuse Thomas, neputând să își ascundă teama, și chiar atunci arma de foc se detonă și imensul bol de metal și leagănul lui de lemn dispărură într-o explozie de fum negricios.

Cu coada ochiului, Thomas văzu o bucată de piatră zburând din colțul lovit al conacului. O mie de păsări zburară din tufișuri, acoperișuri și copaci când bubuitul pătrunzător al bombardei răsună pe deal. Acel bubuit puternic se asemăna cu tunetul pe care îl auziseră mai devreme în acea după-amiază. Contele de Coutances reușise să găsească o armă și o întrebuința pentru a avaria conacul. Englezii folosiseră arme de foc la Caen vara precedentă, dar toate armele lor și eforturile conjugate ale artileriștilor italieni provocaseră pagube serioase castelului din Caen. Într-adevăr, cum se împrăștie fumul de lângă tabără, Thomas văzu că această lovitură avu un impact mic asupra conacului. Zgomotul părea mult mai violent decât proiectilul în sine, dar credea că, dacă artileriștii contelui ar putea trage destule lovituri, atunci zidăria ar ceda în cele din urmă și turnul s-ar prăbuși în șanț devenind pasarelă improvizată din moloz peste apă. Piatră cu piatră, bucată cu bucată, trăgând poate trei sau patru lovituri pe zi, așa compromiteau asediatorii turnul și și-ar croi drum în Evecque.

Un bărbat rostogolea un butoi mic afară din biserică, dar un alt

bărbat îi făcu semn şi butoiul fu dus înapoi înăuntru. „Pesemne că în biserică păstrau praf de puşcă“, se gândi Thomas, şi bărbatul fusese trimis înapoi pentru că artileriştii trăseseră ultimul proiectil pe ziua aceea şi nu mai încărcau bombarda decât în dimineaţa următoare. Şi asta îi dădu o idee, dar o respinse ca fiind nepractică şi stupidă.

— Ai văzut destul? îl întrebă el pe Robbie.

— Nu am mai văzut niciodată o armă de foc, spuse Robbie, uitându-se în jos la bolul îndepărtat ca şi cum spera să se mai tragă o dată cu bombarda, dar Thomas ştia că era puţin probabil ca artileriştii să o mai detoneze o dată în seara aceea. Dura destul de mult să încarce bombarda şi, după ce pulberea neagră[15] se introducea şi proiectilul se aşeza deasupra pulberii, arma trebuia să fie etanşată cu humă umedă. Huma restrângea efectele exploziei ce arunca proiectilul şi era necesar ca aceasta să se usuce înainte să se detoneze bombarda, aşa că era foarte probabil să nu se mai tragă până dimineaţa următoare.

— Face mai multă gălăgie decât e cazul, spuse Robbie supărat, după ce Thomas îi explică modul de funcţionare a bombardei. Şi crezi că nu o să mai tragă?

— O să aştepte până dimineaţă.

— Atunci am văzut destul, spuse Robbie şi se târâră înapoi printre fagi până ce trecură de creastă, apoi coborâră la caii lor legaţi şi porniră la drum învăluiţi de întunericul amurgului. Luna era în crai nou şi frigul îi împresura. Aprinseră un foc, deşi era riscant, dar se străduiră să îl ascundă refugiindu-se într-o râpă pietroasă unde îşi încropiră un adăpost din crengi acoperite cu iarbă tăiată în grabă. Focul licărea printre găurile acoperişului din crengi învăluind într-o lumină roşiatică pereţii râpei, dar Thomas se îndoia că asediatorii patrulau prin pădure pe întuneric. Nimeni nu se ducea de bunăvoie în pădure noaptea pentru că tot felul de bestii, monştri şi fantome mişunau prin ţinuturile împădurite, şi acest gând îi aminti lui Thomas de călătoria din vară pe care o făcuse cu Jeanette, când dormiseră noapte după noapte în pădure. Fuseseră nişte vremuri frumoase şi amintirea lor îl făcu să îşi plângă de milă, iar apoi, ca întotdeauna, să se simtă vinovat de dragul lui Eleanor. Îşi ţinea mâinile aproape de foc.

— Sunt oameni verzi în Scoţia? îl întrebă pe Robbie.

— Vrei să zici în păduri? Sunt spiriduşi. Nişte nenorociţi mici şi răi, asta sunt. Robbie îşi făcu semnul crucii şi, ca şi cum asta nu ar fi fost de ajuns, se aplecă să atingă mânerul de metal al sabiei unchiului său.

Thomas se gândea la spiriduși și la alte creaturi care pândeau noaptea în pădure. Chiar voia să se ducă înapoi la Evecque în seara aceea?

— Ai observat, îi spuse el lui Robbie, că nimeni din tabăra lui Coutances nu părea tulburat de faptul că patru dintre călăreții lor nu se întorseseră? Nu am văzut pe nimeni să plece în căutarea lor, nu-i așa?

Robbie se gândi, după care ridică din umeri.

— Poate că acei călăreți nu veneau de la tabără?

— Ba da, spuse Thomas cu o încredere pe care nici el nu o simțea pe deplin și pentru un moment se întrebă, simțindu-se vinovat, dacă nu cumva cei patru călăreți nu aveau nici o legătură cu Evecque, apoi își aduse aminte că de fapt aceștia începuseră lupta. Trebuie să fi venit de la Evecque, spuse el, și acum probabil oamenii lor își fac griji.

— Deci?

— Oare vor pune mai multe străji la tabără în seara asta?

Robbie ridică din umeri.

— Contează?

— Mă gândesc, spuse Thomas, că trebuie să îl anunț pe Sir Guillaume că suntem aici și nu știu cum să fac asta altfel decât provocând un zgomot foarte mare.

— Ai putea să îi scrii un mesaj, sugeră Robbie, și să îl înfășori pe o săgeată?

Thomas îl privi.

— Nu am pergament, spuse el calm, și nici cerneală. În plus, ai încercat vreodată să tragi o săgeată împachetată în pergament? Probabil că ar zbura ca o pasăre moartă. Ar trebui să stau lângă șanț ca să arunc săgeata peste zid.

Robbie ridică din umeri.

— Deci ce facem?

— Facem zgomot. Ne anunțăm. Thomas făcu o pauză. Și cred că tunul va dărâma bombarda în cele din urmă dacă nu facem nimic.

— Bombarda? întrebă Robbie, apoi se uită la Thomas. Sfinte Isuse, spuse el după un timp în care se gândi la dificultăți. În seara asta?

— Când Coutances și oamenii lui vor ști că suntem aici, spuse Thomas, își vor dubla străjile, dar pun pariu că ticăloșii sunt pe jumătate adormiți acum.

— Mda, și stau la căldură înveliți în pături dacă sunt sănătoși la cap, zise Robbie. Se încruntă. Dar bombarda aia arăta ca o oală mare rară. Cum dracului o spargem?

— Mă gândeam mai degrabă la pulberea neagră din biserică, spuse Thomas.

— Să îi dăm foc?

— Erau destule focuri de tabără în sat, spuse Thomas și se întrebă ce s-ar întâmpla dacă ar fi prinși în tabăra inamică, dar era inutil să se îngrijoreze de asta. Dacă se punea problema să neutralizeze bombarda, atunci era mai bine să lovească înainte să știe contele de Coutances că are un inamic care îl hărțuiește, ceea ce făcea din noaptea aceea momentul ideal.

— Nu trebuie să vii, îi zise Thomas lui Robbie. Nu sunt prietenii tăi prinși înăuntrul acelui conac.

— Nu mai spune, spuse disprețuitor Robbie. Se încruntă din nou. Și ce se va întâmpla după aceea?

— După aceea? Thomas se gândi. Depinde de Sir Guillaume. Dacă nu primește nici un răspuns de la rege, atunci va vrea să evadeze. Așa că trebuie să știe că suntem aici.

— De ce?

— În cazul în care are nevoie de ajutorul nostru. A trimis după noi, nu? După mine, în orice caz. Așa că mergem să facem gălăgie. Devenim o pacoste. Îi provocăm coșmaruri contelui de Coutances.

— Noi doi?

— Tu cu mine, spuse Thomas, și rostind asta, își dădu seama că Robbie îi devenise prieten. Cred că tu și cu mine putem să le dăm de gândit, adăugă el cu un zâmbet.

Și începeau din seara aceea. În acea noapte dură și rece, sub o lună mărginită de nori, aveau de gând să provoace primul coșmar.

Plecară fără cai și, în ciuda lunii strălucitoare, era întuneric sub copaci, iar Thomas începu să își facă griji legate de demoni, spiriduși și fantome ce bântuiau aceste păduri normande. Jeanette îi spusese că în Bretania pitici și *gorici*[16] pândesc în întuneric, pe când în Dorset Omul Verde bântuia pădurea și mârâia în copacii din spatele dealului Lipp, iar pescarii vorbeau de sufletele bărbaților care s-au înecat și care se târăsc câteodată până la mal și suspină după soțiile pe care le-au lăsat în urmă. În ajunul Zilei Morților diavolul și morții dansau pe castelul Maiden, iar în celelalte nopți erau fantome în sat și pe lângă el, și sus pe deal, în turnul bisericii, și oriunde te uitai, de aceea nimeni nu ieșea din casă fără un drug de fier, un vâsc sau, cel puțin, o bucată de pânză care fusese atinsă de ostie. Tatăl lui Thomas urâse superstiția aceasta, dar atunci când enoriașii își ridicau mâinile pentru

a primi împărtășania și vedea că au o bucată de pânză înfășurată pe după mână, nu avea inimă să îi refuze.

Și Thomas avea superstițiile lui. Mereu ridica arcul cu mâna stângă; prima săgeată trasă cu un arc nou trebuia să fie atinsă de trei ori de bățul arcului, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh; nu purta niciodată haine albe și își punea mereu cizma stângă înaintea celei drepte. Pentru un timp îndelungat purtase la gât o labă de câine, apoi o aruncase crezând că îi aduce ghinion, dar acum, după moartea lui Eleanor, se întreba dacă nu ar fi trebuit să o păstreze. Gândindu-se la Eleanor, mintea lui alunecă înapoi către frumusețea întunecată a lui Jeanette. Își amintea de el? Apoi încercă să nu se mai gândească la ea, pentru că gândul la o dragoste trecută putea aduce ghinion, așa că atinse trunchiul unui copac când trecu pe lângă el pentru a lăsa gândul în urmă.

Thomas căuta să zărească printre copaci strălucirea roșie a focurilor aproape stinse ale taberei care să îi spună că erau aproape de Evecque, dar singura lumină era cea argintie a lunii care licărea printre crengile înalte. *Pitici* și *gorici:* ce erau aceștia? Jeanette nu îi spusese niciodată decât că erau spirite ce bântuiau țara. Trebuia să fie ceva asemănător și în Normandia. Sau poate aici existau vrăjitoare? Mai atinse un copac. Mama lui crezuse cu tărie în vrăjitori și tatăl lui îl instruise pe Thomas să zică Tatăl Nostru dacă se pierdea vreodată. Vrăjitoarele, credea părintele Ralph, se luau de copiii rătăciți. Mai târziu tatăl lui îi spusese că vrăjitoarele începeau invocația diavolului zicând Tatăl Nostru invers. Și bineînțeles că Thomas încercase, dar nu avusese niciodată curaj să termine rugăciunea. *Olam a son arebil des,* începea Tatăl Nostru inversat, și încă mai putea să îl recite, reușind chiar inversările grele ale cuvintelor *temptationem* și *supersubstantialem,* dar era atent să nu spună niciodată rugăciunea până la sfârșit ca să nu se trezească cu duhoare de pucioasă în jurul lui, o vâlvătaie trosnind și teribila apariție a diavolului cu aripi negre și ochi de foc.

— Ce mormăi? întrebă Robbie.

— Încerc să spun *supersubstantialem* invers, spuse Thomas.

Robbie chicoti.

— Ești un ciudat, Thomas.

— *Melait nats bus repus,* spuse Thomas.

— E în franceză? întrebă Robbie. Pentru că trebuie să o învăț.

— O să înveți, îi promise Thomas, apoi zări în cele din urmă focurile printre pomi și amândoi merseră în liniște când urcară panta

lungă până în vârf printre fagii ce străjuiau satul Evecque.

Nu se vedea nici o lumină la conac. Lumina lunii limpede și rece strălucea peste șanțul de apărare acoperit cu iarba-broaștei ce părea neted ca gheața – poate că era gheață? – și luna albă arunca o umbră întunecată în colțul avariat al turnului, în timp ce un foc de tabără strălucea pe partea cealaltă a conacului, confirmând suspiciunile lui Thomas că asediul se ducea pe partea opusă intrării clădirii. Credea că oamenii contelui săpaseră canale din care puteau să doboare poarta cu lovituri de arbaletă, în timp ce alți oameni încercau să facă un pod peste șanț, podul mobil lipsind. Thomas își aduse aminte de loviturile de arbaletă ce țâșneau din zidurile orașului La Roche-Derrien și tremură. Era foarte frig. În curând, se gândea Thomas, roua se va transforma în promoroacă, acoperind totul în argintiu. Ca și Robbie, purta o cămașă din lână pe sub vesta de piele și o cămașă de zale peste care avea mantia, și totuși tremura și prefera să fie înapoi în adăpostul din șanț unde ardea focul.

— Nu văd pe nimeni, spuse Robbie.

Nici Thomas nu vedea pe nimeni, dar continuă să se uite după străji. Poate că frigul îi ținea pe toți în adăposturi? Cercetă umbrele de lângă focurile de tabără, se uită după vreo mișcare în întunericul de lângă biserică și tot nu văzu pe nimeni. Cu siguranță existau străji pe partea opusă intrării conacului și era de așteptat ca cineva să fie atent ca nu cumva vreun apărător să încerce să se strecoare afară din conac, nu? Dar cine ar înota prin șanț într-o noapte așa de friguroasă? Și asediatorii sigur se plictisiseră până acum și nu stăteau cu ochii-n patru. Văzu un nor argintiu apropiindu-se de lună.

— Atunci când norul acoperă luna, îi spuse Thomas lui Robbie, mergem.

— Și Dumnezeu să ne binecuvânteze pe amândoi, spuse cu fervoare Robbie, făcându-și semnul crucii.

Norul părea că se mișcă așa de încet, dar în cele din urmă învălui luna întunecând peisajul. Încă mai era o lumină slabă, palidă, dar Thomas se îndoia că noaptea se va întuneca și mai mult, așa că se ridică, își scutură mantia și porni spre sat pe o potecă bătătorită de-a lungul pantei dinspre răsărit a culmii. Credea că poteca fusese făcută de porcii duși să se îngrașe din jirul din pădure și își aminti cum porcii din Hookton hoinăreau pe mal pentru a se hrăni cu capete de pește. Mama lui zicea mereu că asta strica gustul costiței. „Costiță de pește“, o numea ea, și o compara, în mod nefavorabil, cu costița din ținutul ei natal Weald din Kent. Aceea, spunea ea mereu, era costiță bună, de la

porci hrăniți cu jir și ghinde, cea mai bună. Thomas se împiedică de un smoc de iarbă. Era greu să urmeze poteca pentru că noaptea păru dintr-odată mai întunecată, poate pentru că se aflau pe teren mai jos.

Se gândea la costiță și în tot acest timp se apropiau mai mult de sat, și Thomas se sperie deodată. Nu văzuse străji, dar câini? O căţea lătrând în noapte, și el și Robbie puteau fi morți. Nu își luase cu el arcul, dar acum își dorea să îl fi luat – deși ce ar fi putut face cu el? Să tragă într-un câine? Cel puțin cărarea se vedea acum un pic mai bine pentru că era luminată de focurile taberei și cei doi mergeau încrezători ca și cum ar fi fost din sat.

— Trebuie să faci asta mereu, îi spuse încet Thomas lui Robbie.

— Asta?

— Când treci de graniță.

— La naiba, stăm în câmp deschis. Mergem după vaci și cai.

Erau printre adăposturi acum și se opriră din vorbit. Un sforăit puternic se auzea dinspre o colibă mică și un câine nevăzut căscă, dar nu lătră. Un bărbat stătea într-un scaun în fața cortului, apărându-l, pesemne, pe cel care dormea înăuntru, dar și el era adormit. O boare agita ramurile dintr-o livadă de lângă biserică, iar râul clipocea zgomotos în dreptul barajului de lângă moară. O femeie râse încet în una dintre case unde niște bărbați începură să cânte. Ritmul era nou pentru Thomas și vocile profunde înăbușiră sunetul scos de poarta curții bisericii, care scârțâi când o deschise. Biserica avea o clopotniță mică din lemn și Thomas putea auzi vântul vâjâind pe lângă clopot.

— Tu ești, Georges? zise un bărbat din tindă.

— *Non.*

Thomas vorbi mult mai tăios decât intenționase, și tonul lui îl aduse pe bărbat afară din umbra întunecată a arcului tindei. Thomas, crezând că a iscat probleme, își duse mâna la spate pentru a apuca mânerul pumnalului.

— Îmi pare rău, Sir. Bărbatul îl confundase pe Thomas cu o căpetenie, poate chiar senior. Așteptam pe cineva să mă schimbe, sir.

— Probabil că încă doarme, spuse Thomas.

Bărbatul se întinse, căscând mult.

— Nenorocitul nu se trezește niciodată. Straja nu era decât o umbră în întuneric, dar Thomas simțea că era un bărbat mare. Și e frig aici, continuă bărbatul. Doamne, ce frig mai e! Guy și oamenii lui s-au întors?

— Unul dintre cai a pierdut o potcoavă, spuse Thomas.

— Asta era! Și eu am crezut că au găsit prăvălia aia cu bere din

Saint-Germain. Hristos și îngerii lui, dar fata aia cu un ochi! Ai văzut-o?

— Nu încă, spuse Thomas.

Încă mai ținea pumnalul, o armă socotită de arcași „miloasă" pentru că era folosită la a da lovitura de grație ostașilor căzuți de pe cai sau răniți, cruțându-i de alte suferințe. Lama era mai subțire și destul de flexibilă pentru a pătrunde în locurile de îmbinare ale părților armurii și pentru a lua viața de dedesubt, dar ezita să îl scoată. Straja nu bănuia nimic și singura lui ofensă era că voia o conversație mai lungă.

— Biserica e deschisă? întrebă Thomas.

— Bineînțeles. De ce nu?

— Trebuie să ne rugăm, spuse Thomas.

— O conștiință încărcată îi face pe bărbați să se roage noaptea, nu?

Straja era amabilă.

— Prea multe fete cu un singur ochi, spuse Thomas.

Robbie, pentru că nu vorbea franceza, stătea la o parte și privea la umbra mare a armei.

— Un păcat pentru care merită să te căiești, chicoti bărbatul, după care se ridică. Ați putea aștepta un pic până îl trezesc eu pe Georges? Nu durează decât un minut.

— Ia-ți tot timpul din lume, spuse Thomas binevoitor, o să stăm aici până în zori. Poți să îl lași pe Georges să doarmă dacă vrei. Vom sta noi doi de pază.

— Ești un adevărat sfânt, spuse bărbatul, apoi își luă pătura din tindă și plecă salutând voios.

După ce plecă bărbatul, Thomas intră în tindă unde se lovi din greșeală de un butoi gol care se rostogoli cu zgomot mare. Înjură și se opri în loc, dar nimeni din sat nu ceru vreo explicație pentru zgomot.

Robbie se ghemui lângă el. Întunericul din tindă era de nepătruns, dar pipăiră cu mâinile și găsiră șase butoaie goale. Duhneau a ouă clocite și Thomas se gândi că au conținut odată pulbere neagră. Îi șopti lui Robbie esența discuției pe care o purtase cu straja.

— Dar ceea ce nu știu e dacă o să-l trezească pe Georges sau nu. Nu cred, dar nu pot fi sigur.

— Cine crede că suntem?

— Doi ostași, probabil, spuse Thomas. Împinse la o parte butoaiele goale, apoi se ridică și căută pe bâjbâite frânghia ce ridica zăvorul ușii bisericii. O găsi, apoi se înfioră când balamalele scârțâiră. Thomas tot nu putea vedea nimic, dar și biserica avea aceeași duhoare înțepătoare

ca și butoaiele goale. Ne trebuie lumină, șopti el. Ochii lui se obișnuiră treptat cu semiobscuritatea și văzu o lumină mică ce pătrundea pe fereastra mare de est de deasupra altarului. Nici o flacără cât de mică nu ardea deasupra locului unde era păstrată împărtășania, probabil pentru că era prea periculos cu praful de pușcă depozitat în nava bisericii. Thomas găsi explozibilul destul de ușor lovindu-se de grămada de butoaie depozitate chiar în dreptul ușii. Erau cel puțin patruzeci, fiecare de mărimea unei găleți de apă și Thomas se gândi că bombarda folosea unu' sau două butoaie pentru fiecare lovitură. Să zicem trei sau patru lovituri pe zi? Deci era provizia pentru vreo două săptămâni.

— Ne trebuie lumină, spuse el din nou, întorcându-se, dar Robbie nu răspunse. Unde ești? Thomas șușoti întrebarea, dar din nou nu primi nici un răspuns și apoi auzi un pas de cizmă lângă unul dintre butoaiele goale din tindă și văzu umbra lui Robbie ițindu-se în lumina estompată a lunii din cimitir.

Thomas așteptă. Un foc de tabără mocnea nu departe de gardul de mărăcini care împiedica vitele să intre în cimitirul satului și văzu o umbră ghemuindu-se lângă flăcările ce se stingeau, după care fu o rază de lumină, ca fulgerul de vară, și Robbie se dădu înapoi, iar Thomas, orbit și speriat de flacără, nu putu să mai vadă nimic. Se dusese la ușa bisericii și aștepta să audă țipătul unuia dintre oamenii din sat, dar în schimb auzi doar scârțâitul porții și pașii scoțianului.

— Am folosit un butoi gol, spuse Robbie, doar că nu era așa de gol cum credeam, pulberea pătrunde în lemn.

Stătea în tindă cu butoiul în mână; îl folosise să depoziteze niște tăciuni. Praful de pușcă de pe fundul butoiului se aprinsese, arzându-i sprâncenele, și acum focul ieșea dinăuntrul butoiului.

— Ce fac cu el? întrebă el.

— Hristoase! Thomas își imagină biserica explodând. Dă-mi-l mie, spuse el, și luă butoiul care era fierbinte la atingere și fugi cu el în biserică, luminându-și calea cu flăcările, și vârî lemnul ce ardea între două grămezi de butoaie pline. Acum ieșim, îi spuse el lui Robbie.

— Te-ai uitat de cutia milei? întrebă Robbie. Dacă tot distrugem biserica, am putea să luăm cutia milei.

— Vino!

Thomas îi apucă mâna lui Robbie și îl târî prin tindă.

— E păcat să o lăsăm, spuse Robbie.

— Nu e nici o nenorocită de cutie a milei, spuse Thomas, satul e plin de soldați, prostule!

Fugiră, croindu-și drum printre morminte și lovind tunul bulbos, ce stătea în suportul lui. Se cățărară pe gardul de lemn ce completă gardul de mărăcini, alergară pe lângă forma tristă a catapultei de săgeți sparte și pe lângă adăposturile din crengi și iarbă, nepăsându-le dacă făceau zgomot. Doi câini începură să latre, apoi al treilea urlă la ei și un om sări din spatele intrării unuia dintre corturile mari.

— *Qui va la?*[17] strigă el, și începu să-și fluture arbaleta, dar Thomas și Robbie trecuseră deja de el și erau acum în câmpul deschis unde se împiedicau în iarba inegală.

Luna ieșea de după nor și Thomas își putea vedea răsuflarea ca o ceață.

— *Halte!*[18] strigă bărbatul.

Thomas și Robbie se opriră. Nu pentru că le ordonase bărbatul, ci pentru că o lumină roșie umplea tot pământul. Se întoarseră și priviră, iar straja care îi provocase uită de ei când noaptea deveni stacojie.

Thomas nu știa sigur la ce se aștepta. O lance de foc care că străpungă cerul? Un bubuit puternic ca de tunet? În schimb, zgomotul fu încet, ca un suflu de aer al unui gigant, și o flacără lină înfloritoare se scurgea pe geamurile bisericii ca și cum porțile iadului se deschiseseră și focurile morții umpleau nava bisericii, dar acea lucire roșie nemaipomenită dură doar o secundă până ce acoperișul bisericii se ridică și Thomas văzu în mod clar grinzile negre dislocându-se precum niște coaste tăiate.

— Isuse Hristoase, blestemă el.

Acum, flăcările, fumul și aerul fierbeau deasupra cazanului bisericii fără acoperiș și încă mai explodau butoaie, unul după altul, fiecare dintre ele pulsând un val de foc și fum către cer. Nici Thomas, nici Robbie nu știau, dar praful trebuia să fie amestecat pentru că azotatul de potasiu își făcea loc până la fundul butoiului și cărbunele mai ușor era lăsat la suprafață, ceea ce însemna că mult praf se aprindea mai greu, dar exploziile amestecau praful rămas ce pulsa luminos și stacojiu pentru a scuipa un nor roșu deasupra satului.

Toți câinii din Evecque lătrau sau urlau, și bărbați, femei și copii coborau din paturile lor pentru a privi strălucirea diavolească. Zgomotul exploziilor se rostogoli peste câmpii și lovindu-se cu ecou de pereții conacului, zburătăcind sute de păsări din cuiburile lor din pădure. Grohotiș zbură în șanțurile de apărare, aruncând fragmente ascuțite de gheață subțire ce oglindeau focul, conacul părând încercuit de un lac de flăcări lucitoare.

— Isuse, spuse Robbie copleșit, apoi cei doi fugiră către fagii din

partea de est mai înaltă a pășunii.

Thomas începu să râdă când se împiedică pe drumeagul ce ducea către copaci.

— O să mă duc în iad pentru asta, spuse el, oprindu-se printre fagi și făcându-și semnul crucii.

— Pentru că ai dat foc la o biserică? Robbie rânjea, iar în ochii lui se oglindea lumina focurilor. Ar trebui să vezi ce am făcut noi la Black Canons la Hexham! Hristoase, jumătate din Scoția se va duce în iad pentru asta.

Priviră pentru o vreme focul, apoi se întoarseră în întunericul pădurii. Zorii nu erau departe. O dâră de lumină palidă ca moartea mărginea cerul la răsărit.

— Trebuie să mergem mai adânc în pădure, spuse Thomas. Trebuie să ne ascundem.

Aceasta pentru că vânătoarea sabotorilor era pe cale de a începe și, la prima oră, când fumul încă învăluia ca o mantie satul Evecque, contele de Coutances trimise douăzeci de călăreți și o haită de câini să găsească oamenii care îi distruseseră provizia de praf de pușcă, dar era frig, pământul înghețat și mirosul oamenilor urmăriți păli repede. În ziua următoare, contele cuprins de furie le ordonă oștenilor săi să atace. Pregătiseră gabioane – tuburi din nuiele împletite din sălcii pline cu pământ și pietre – și planul era să umple șanțul cu gabioanele și apoi să treacă peste podul obținut pentru a lua cu asalt poarta, care nu avea pod mobil. Acesta fusese doborât în cursul unui atac anterior lăsând în urmă o deschizătură și o arcadă ispititoare, blocată doar de o baricadă mică din piatră.

Sfătuitorii contelui îi spuseră că nu erau destule gabioanele, că șanțul era mai adânc decât credea el, că nu era momentul propice, că Venus era în ascendență și Marte în declin și că ar trebui, pe scurt, să aștepte până ce îi vor zâmbi stelele și garnizoana va fi mai înfometată și mai disperată, dar contele, care își pierduse reputația, ordonă în ciuda tuturor atacul și oamenii lui făcură tot posibilul. Erau protejați atâta timp cât țineau gabioanele, pentru că acele coșuri pline cu pământ i-ar fi apărat de săgețile de arbaletă, dar odată ce gabioanele erau aruncate în șanț atacatorii erau expuși celor șase arbaletrieri ai lui Sir Guillaume adăpostiți în spatele zidului mic construit deasupra arcadei de la intrarea în conac unde fusese odată podul mobil. Și contele avea arbaletrieri apărați de scuturi pasive. Aceste scuturi mari îi protejau pe arbaletrieri în timpul laborioasei acțiuni de fixare a corzii arbaletei, dar bărbații care cărau gabioanele, după ce le aruncau

în apă, rămâneau fără protecție și opt dintre ei muriră până ca restul să-și dea seama că șanțul era prea adânc și că nu aveau nici pe departe destule gabioane. Doi oameni care cărau scuturi ogivale și un arbaletrier fură grav răniți până ce contele se convinse că își pierdea timpul și își chemă atacatorii înapoi. Apoi îl blestemă pe Sir Guillaume să încapă în ghearele celor paisprezece diavoli cocoșați ai Sfântului Candace înainte să se îmbete.

Thomas și Robbie supraviețuiră. În a doua zi după ce dăduseră foc la praful de pușcă al contelui, Thomas omorî o căprioară, iar în ziua următoare Robbie descoperi un iepure putrezit într-o gaură dintr-un gard viu și, când îi scoase hoitul, descoperi o capcană care probabil fusese pusă de unul dintre arendașii lui Sir Guillaume care fusese omorât sau gonit de către oamenii contelui. Robbie spălă capcana într-un pârâu și o puse într-un alt gard viu și dimineața următoare găsi un iepure sufocându-se în lațul strâns.

Nu îndrăzneau să doarmă în același loc două nopți la rând, dar aveau unde să se adăpostească în gospodăriile abandonate sau arse. Își petrecură majoritatea săptămânilor ce urmară la sud de Evecque unde văile sunt mai adânci, dealurile mai abrupte și pădurile mai dense. Aici erau destule ascunzișuri și reușiră să îi dea și mai multă bătaie de cap contelui. Diverse povești începură să ia formă prin tabăra asediatorilor despre un bărbat înalt, îmbrăcat în negru și călare pe un cal spălăcit. Se spunea că de fiecare dată când apărea bărbatul pe calul spălăcit cineva murea. Moartea era pricinuită de o săgeată lungă, o săgeată engleză, dar bărbatul de pe cal nu avea nici un arc, ci doar un toiag cu un craniu de căprioară în vârf și toată lumea știa ce creatură mergea călare pe un cal spălăcit și ce însemna craniul pe un băț. Bărbații care văzuseră năluca le spuneau femeilor din tabăra contelui și femeile se plângeau la capelanul contelui și contele spunea că visează, dar cadavrele erau destul de reale. Patru frați, veniți din depărtatul Lyon pentru a câștiga bani servindu-l pe conte în luptă la asalt, își împachetară lucrurile și plecară. Alții amenințau să îi urmeze. Moartea pândea Evecque.

Capelanul contelui spuse că oamenii erau atinși de lună și călări către sudul periculos al regiunii, rostind tare rugăciuni și aruncând cu apă sfințită, și, când capelanul se întoarse nevătămat, contele le spuse oamenilor lui că fuseseră niște proști, că nu era nici o Moarte călare pe un cal spălăcit, dar a doua zi doi bărbați muriră doar că de data aceasta în est. Poveștile fură înflorite. Călărețul era acum acompaniat de duzini imenși cu ochi arzători, și nici măcar nu trebuia să apară

pentru a se cunoaşte sursa oricărui necaz. Dacă un cal se împiedica, dacă un bărbat îşi rupea un os, dacă o femeie vărsa mâncarea, dacă o coardă de arbaletă se rupea, atunci era de vină bărbatul misterios călare pe calul spălăcit.

Încrederea asediatorilor scădea. Erau zvonuri de moarte şi şase ostaşi plecară către sud să caute de lucru în Gasconia. Cei care rămăseseră bombăneau cum că îndeplineau munca diavolului şi nimic din ce făcea contele de Coutances nu părea să îi liniştească pe oameni. Încercă să mai taie din copaci pentru a-l împiedica pe arcaşul misterios să mai tragă în tabără, dar erau prea mulţi copaci şi prea puţine topoare, iar săgeţile tot veneau. Îi scrise episcopului de Caen care îi scrise o binecuvântare pe o bucată de pergament şi i-o trimise, dar aceasta nu avu nici un efect asupra călăreţului cu mantia neagră a cărui înfăţişare prevestea moartea. Contele, care credea cu ardoare că îndeplinea voinţa lui Dumnezeu şi se temea că, dând greş, atrăgea asupra lui furia Domnului, acum apela la ajutorul acestuia.

Scrise la Paris.

Louis Bessieres, cardinalul arhiepiscop de Livorno, un oraş pe care nu îl văzuse decât o dată când mersese la Roma (la întoarcere făcuse un ocol pentru a nu mai fi obligat să viziteze încă o dată Livorno), se deplasa încet pe Quai des Orfevres din Ile de la Cite în Paris. Doi servitori mergeau înaintea lui, folosind toiege pentru a elibera calea pentru cardinalul, care părea să nu dea atenţie preotului slab, tras la faţă, care îi vorbea arzător. Cardinalul, în schimb, examina articolele din prăvăliile bijutierilor de pe cheiul numit după îndeletnicirea acestora. Admira un lănţic cu rubine şi chiar se gândi să îl cumpere, dar îi descoperi un defect la una dintre pietre.

— Aşa de trist, murmură el, apoi trecu la următorul magazin. Minunat! exclamă el despre o solniţă făcută din argint şi împodobită cu patru emailuri înfăţişând imagini cu viaţa de la ţară în albastru, roşu, galben şi negru. În prima scenă un bărbat ara şi răspândea seminţe în următoarea, o femeie tăia recolta în a treia scenă, iar în ultima cei doi stăteau la masă admirând o bucată de pâine ce lucea. Chiar minunat, spuse entuziasmat cardinalul, nu crezi că e frumoasă?

Bernard de Taillebourg abia aruncă o privire către solniţă.

— Diavolul uneltește împotriva noastră, Eminenţa Voastră, spuse el nervos.

— Diavolul uneltește mereu împotriva noastră, Bernard, spuse cardinalul mustrător, asta e treaba lui. Ar fi ceva foarte în neregulă în

lume dacă diavolul nu ar unelti împotriva noastră. Mângâie solnița, trecându-și degetele peste delicatele curbe ale emailurilor, apoi se decise că forma bazei nu era chiar în regulă. Era ceva grosolan aici, gândi el, o lipsă de grație în alcătuirea obiectului, și, cu un zâmbet către negustor, o puse înapoi pe masă și își continuă plimbarea. Soarele strălucea; chiar se simțea o umbră de căldură în aerul de iarnă și apele Senei scânteiau. Un bărbat invalid cu butuci de lemn în locul picioarelor se legăna pe niște cârje mici de-a lungul drumului și întinse o mână murdară către cardinalul ai cărui servitori se repeziră la bărbat cu toiegele lor.

— Nu, nu! strigă cardinalul și își căută în punguță niște monede. Să te binecuvânteze Dumnezeu, fiul meu, spuse el.

Cardinalului Bessieres îi plăcea să dea pomană, îl încânta recunoștința înduioșătoare de pe fața săracilor și mai ales ușurarea din privirea lor când își oprea servitorii cu o secundă înainte de a-și folosi toiegele. Câteodată cardinalul întârzia cu o clipită și în acest caz savura spectacolul, dar era o zi călduroasă, răsfățată de soare, furată de la o iarnă grea, așa că era într-o dispoziție bună.

Odată ce trecu de Sabot d'Or, o tavernă frecventată de copiști, se depărtă de cheiul Senei luând-o pe aleile întortocheate ce șerpuiau în jurul clădirilor labirintice ale palatului regal. Parlamentul, așa cum era, se întrunea aici, și juriștii mișunau prin pasajele întunecate precum șobolanii, deși pe ici, pe colo, săgetând obscurul, clădiri minunate se ridicau către soare. Cardinalul iubea acele alei și își închipuia că prăvăliile dispăreau peste noapte pentru a fi înlocuite cu altele. Se aflase mereu acea spălătorie acolo? Și de ce nu observase niciodată brutăria? Și sigur se vânduseră vase de lut lângă toaleta publică? Un blănar agăța haine de urs de un cui și cardinalul se opri pentru a pipăi pieile. De Taillebourg încă îi vorbea, dar el abia asculta.

Chiar lângă blănar era o arcadă păzită de oameni în uniforme albastre cu galben. Purtau pieptare lustruite, coifuri cu panaș și lănci cu lame strălucitoare. Puțini oameni treceau de ei, dar gărzile păși înapoi și își plecară capetele la vederea cardinalului. Acesta își flutură binevoitor mâna în direcția lui, sugerând o binecuvântare, apoi merse printr-un pasaj umed până într-o curte. Tot acesta era pământ regal acum, și curtenii îl salutară cu plecăciuni respectuoase pe cardinalul care era și nunțiu papal pe lângă tronul Franței, așadar, trimisul lui Dumnezeu. Bessieres privi în jur. Era un bărbat înalt, bine clădit și destul de voinic încât să intimideze pe majoritatea bărbaților fie și fără roba lui purpurie. Cardinalul era arătos și știa asta, și orgolios,

ceea ce pretindea că nu știe, și era și ambițios, fapt ce-l ascundea de lume, dar nu de el însuși. Oricum, un cardinal arhiepiscop nu mai avea decât un tron pe care să urce înainte să vină la treptele de cristal ale celui mai mare tron dintre toate și Bernard de Taillebourg nu părea să fie cel mai potrivit instrument care ar fi putut să îi ofere lui Louis Bessieres cea de-a treia coroană după care tânjea.

Așa își întoarse cardinalul plictisit atenția către dominican pe când cei doi părăsiră curtea și urcară scările către Sainte-Chapelle.

— Spune-mi, interveni Bessieres în mijlocul propoziției lui de Taillebourg, despre servitorul tău. Te-a ascultat?

De Taillebourg, atât de nepoliticos întrerupt, stătu câteva momente să își facă ordine în idei, după care încuviință din cap.

— M-a ascultat în toate.

— Ți-a arătat smerenie?

— S-a străduit să arate smerenie.

— Ah! Deci are încă mândrie?

— Face parte din ființa lui, spuse de Taillebourg, dar s-a luptat cu ea.

— Și nu te-a părăsit?

— Nu, Eminența Voastră.

— Deci e înapoi aici în Paris?

— Bineînțeles, spuse scurt de Taillebourg, după care-și dădu seama că nu folosise cel mai potrivit ton. E la mănăstire, Eminența Voastră, adăugă umil.

— Mă întreb dacă nu ar trebui să îi arătăm din nou subsolul? sugeră cardinalul în timp ce se îndreptă încet către altar.

Iubea Sainte-Chapelle, iubea lumina care pătrundea printre pilonii subțiri. Acesta era, credea el, locul cel mai apropiat de rai, pe pământ: un loc de o frumusețe nemaipomenită, o luminozitate copleșitoare și o grație fermecătoare. Își dorea să fi ordonat niște muzică, pentru că sunetul vocilor ascuțite ale eunucilor străpungând bolta capelei putea provoca oricui o senzație extatică. Preoții alergau către altarul principal, știind ce venise cardinalul să vadă.

— Cred, continuă el, că faptul de a petrece câteva momente la subsol poate convinge un om să caute grația lui Dumnezeu.

De Taillebourg scutură din cap.

— A fost deja acolo, Eminența Voastră.

— Mai du-l o dată. În vocea cardinalului răzbătea duritate. Arată-i instrumentele. Arată-i un suflet tras pe roată sau schingiuit cu focul. Fă-l să priceapă că iadul nu se limitează doar la tărâmul Satanei. Dar

fă asta azi! S-ar putea să trebuiască să vă trimit pe amândoi undeva.

— Să ne trimiteți undeva? păru de Taillebourg mirat.

Cardinalul nu îl lămuri. În schimb, îngenunche în fața altarului și își dădu jos pălăria stacojie. Rar, și fără tragere de inimă, își dădea jos în public pălăria care-i ascundea începutul de chelie, dar acum trebuia. Era necesar și copleșitor totodată, pentru că unul dintre preoți deschisese racla de sub altar și scosese perna purpurie cu franjuri și ciucuri aurii, pe care i-o prezentă acum cardinalului. Și pe pernă stătea coroana. Era așa de veche, de fragilă, de neagră și de delicată încât cardinalul își ținu respirația când se întinse către ea. Întregul pământ păru că se oprește din mișcare, toate sunetele amuțiră, chiar și cerul încremeni când se întinse, apoi atinse și luă coroana care era ușoară ca un fulg.

Era cununa de spini.

Era chiar coroana ce fusese îndesată pe capul lui Hristos unde se îmbibase cu sudoarea și sângele Lui. Ochii cardinalului se umplură de lacrimi când o ridică până la buze și o sărută încet. Rămurelele, împletite pe un cerculeț țepos, erau fusiforme. Și fragile ca picioarele unei pitulice, totuși țepii erau încă ascuțiți, la fel de ascuțiți ca în ziua în care fuseseră așezați pe capul Mântuitorului făcând să I se prelingă sânge pe fața Lui scumpă. Cardinalul ridică cu ambele mâini coroana și se minună de luminozitatea ei în timp ce o coborî și o așeză pe scalpul lui rărit de păr. Apoi, cu mâinile împreunate, privi către crucea de aur de pe altar.

Știa că preoților de la Sainte-Chapelle nu le plăcea ca el să vină aici și să poarte coroana cu spini. Se plânseseră despre asta la arhiepiscopul de Paris și arhiepiscopul mai departe la rege, dar Bessieres tot venea pentru că avea autoritatea necesară. El era nunțiu apostolic și Franța avea nevoie de susținerea papei. Anglia asedia portul Calais și Flandra se lupta la nord în vreme ce toată Gasconia jura din nou credință lui Eduard al Angliei și Bretania se răscula împotriva stăpânului de drept, ducele francez, și se confrunta cu arcașii englezi. Franța era asaltată și numai papa putea să convingă puterile lumii creștine să îi sară în ajutor.

Și era foarte probabil ca papa să facă asta, pentru că Sfântul Părinte era chiar el francez. Clement se născuse în Limousin și fusese cancelar al Franței înainte de a fi ales să ocupe tronul Sfântului Petru stabilindu-și reședința în palatul papal de la Avignon. Și acolo, la Avignon, Clement îi asculta pe romanii care încercau să îl convingă să mute scaunul papal înapoi în orașul lor etern. Șușoteau și complotau,

mituiau și șușoteau din nou, și Bessieres se temea ca într-o zi Clement să nu cedeze în fața acestor voci lingușitoare.

Dar dacă Louis Bessieres devenea papă, atunci nu s-ar mai vorbi de Roma. Roma era o ruină, o cloacă respingătoare, împrejmuită de niște state mici care erau mereu în război unul cu altul, și locțiitorul lui Dumnezeu pe pământ nu ar putea fi niciodată în siguranță acolo. Dar deși Avignon era un refugiu bun pentru papalitate, nu era perfect pentru că orașul și ținutul Venaissin aparțineau amândouă de regatul Neapolelui și papa, în viziunea lui Louis Bessieres, nu trebuia să fie un vasal.

Și nici nu se cuvenea ca papa să locuiască într-un oraș provincial. Roma condusese odată lumea, așa că papa rezidase în Roma, dar ce legitimitate avea Avignon? Cardinalul, cu cununa de spini așezată ușor pe frunte, privi în sus la albastrul și stacojiul vitraliilor de deasupra altarului, înfățișând patimile lui Hristos; știa care oraș merita papalitatea. Doar unul. Și Louis Bessieres era sigur că, odată ajuns papă, l-ar putea convinge pe regele Franței să cedeze Ile de la Cite Sfântului Părinte și așa cardinalul Bessieres ar aduce papalitatea la nord și i-ar oferi o reședință nouă și glorioasă. Palatul ar fi casa lui, catedrala Notre Dame ar înlocui domul Sfântul Petru și această glorioasă Sainte-Chapelle ar fi relicvariul lui privat ce adăpostește cununa cu spini, vestigiul sfânt ce i-ar aparține lui. Poate, se gândea el, spinii ar trebui să fie încorporați în tripla coroană a papei. Îi plăcu ideea asta și se imagină rugându-se aici, pe insula lui privată. Bijutierii și cerșetorii, juriștii și prostituatele, spălătorii și olarii ar fi trimiși peste poduri în restul Parisului, iar Ile de la Cite ar deveni un loc sfânt. Și atunci locțiitorul lui Hristos ar avea mereu puterea Franței de partea lui și așa regatul Domnului s-ar răspândi și păgânii ar fi omorâți și ar fi pace pe pământ.

Dar acum să devină papă? Erau doisprezece oameni care voiau să îl urmeze pe Clement, dar numai Bessieres știa, dintre inamicii lui, de existența familiei Vexille, care avusese Graalul și la care poate se afla în continuare.

De aceea îl trimisese Bessieres pe de Taillebourg în Scoția. Dominicanul se întorsese cu mâna goală, dar aflase câteva lucruri.

— Deci nu crezi că Graalul e în Anglia? îl întreba acum Bessieres, cu o voce înceată pentru ca preoții din Sainte-Chapelle să nu asculte conversația lor.

— Poate fi ascuns acolo, spuse de Taillebourg descurajat, dar nu e în Hookton. Guy Vexille a cercetat locul când l-a invadat. Ne-am uitat

din nou, dar nu erau decât ruine.

— Încă mai crezi că Sir Guillaume l-a dus la Evecque?

— E posibil, Eminența Voastră, spuse de Taillebourg. Probabil că nu, dar e posibil.

— Asediul nu merge bine. N-am avut dreptate în legătură cu Coutances. I-am oferit o mie de ani mai puțin în purgatoriu dacă reușește să captureze Evecque până în ziua de Sfântul Timoteu, dar nu are vigoarea de a forța un asediu. Spune-mi despre acest fiu nelegitim.

De Taillebourg făcu un semn de dezgust.

— Nu e nimic. Nici nu crede că există Graalul. Tot ce vrea e să fie soldat.

— Un arcaș, îmi spui?

— Un arcaș, confirmă de Taillebourg.

— Cred că te înșeli în privința lui. Coutances îmi scrie să îmi spună că munca lor este stânjenită de un arcaș, un arcaș care trage de departe săgeți englezești.

De Taillebourg nu spuse nimic.

— Un arcaș, insistă cardinalul, care probabil că a distrus toată provizia lui Coutances de praf de pușcă. Era singura provizie din Normandia! Dacă mai vrem, va trebui să fie adusă de la Paris.

Cardinalul își ridică de pe cap cununa de spini și o puse pe pernă. Apoi, încet, cu smerenie, apăsă cu degetul arătător pe un spin și preoții care priveau se aplecară în față. Se temeau că vrea să fure unul dintre spini, dar cardinalul voia să se desprindă un pic de sânge. Tresări când un spin îi trecu prin piele, apoi își duse degetul la gură și îl supse. Avea pe deget un inel mare de aur cu un rubin, sub care ascundea viclean un spin pe care îl furase cu opt luni în urmă. Câteodată, la adăpostul camerei sale, își scărpina fruntea cu spinul și își imagina că era reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ. Și Guy Vexille reprezenta cheia acelei ambiții.

— Ceea ce o să faci, îi ordonă lui de Taillebourg, după ce gustul sângelui se duse, este să îi arăți din nou lui Guy Vexille subsolul ca să îi aduci aminte ce iad îl așteaptă dacă ne dezamăgește. Apoi du-te cu el la Evecque.

— L-ați trimite pe Vexille la Evecque?

De Taillebourg nu își putu ascunde uimirea.

— E nemilos și crud, spuse cardinalul, când se ridică și își puse pălăria, și îmi spui că e de partea noastră. Așa că vom cheltui bani și o să îi dăm praf de pușcă și destui oameni pentru a zdrobi fortăreața

Evecque și pentru a-l aduce pe Sir Guillaume în camera de tortură.

Privi cum cununa cu spini era dusă înapoi în racla ei. Și, în curând, se gândea el, în această capelă, în acest loc de lumină și glorie, va avea un trofeu și mai mare. Va avea o comoară care va atrage toată lumea creștină și bogății pentru tronul lui de aur. Va avea Graalul.

Thomas și Robbie erau amândoi murdari; hainele lor erau pline de noroi; armurile le erau pline cu rămurele, frunze moarte și pământ; părul le era netuns, unsuros și încâlcit. Noaptea tremurau, frigul pătrunzându-le până în măduva oaselor, dar în timpul zilei nu se mai simțiseră niciodată așa vioi pentru că jucau un joc pe viață și pe moarte în micile văi și pădurile încâlcite de lângă Evecque. Robbie, îmbrăcat în mantia neagră cârpită și ducând craniul pe țăruș, călărea pe calul alb pentru a-i conduce pe oamenii lui Coutances într-o capcană, unde îi omora Thomas. Câteodată, Thomas îi rănea doar, dar rar rata deoarece trăgea de la distanță mică, astfel încât săgețile să nu se încurce în desișul pădurii. Acest joc îi aduse aminte de cântecele arcașilor și de poveștile depănate de femeile lor la focurile de tabără ale armatei. Erau cântecele și poveștile oamenilor de rând, unele necântate vreodată de trubaduri, și spuneau despre un bandit pe nume Robin Hood. Era ori Hood, ori Hude, Thomas nu era sigur pentru că nu-i văzuse niciodată numele scris, dar știa că Hood era un erou englez care trăise câteva sute de ani în urmă și inamicii lui fuseseră nobilii vorbitori de franceză ai Angliei. Hood se luptase cu ei cu o armă engleză, arcul de război, și nobilimea de azi sigur socotea poveștile subversive, de aceea nici un trubadur nu le cânta în marile săli. Thomas se gândea câteodată să le redea chiar el în scris, doar că nimeni nu scria în engleză. Toate cărțile pe care le văzuse vreodată Thomas erau în latină sau în franceză. Dar de ce nu ar fi cântecele haiducești? În unele nopți îi povestea prietenului său aventurile lui Robin Hood, în timp ce tremurau într-un adăpost sărăcăcios pe care îl găsiseră, dar scoțianul socotea poveștile plictisitoare.

— Prefer poveștile cu regele Arthur, spuse el.

— Le aveți și în Scoția? întrebă Thomas surprins.

— Bineînțeles că le avem! spuse Robbie. Arthur era scoțian.

— Nu fi prostănac! protestă Thomas ofensat.

— Era scoțian, insistă Robbie, și i-a omorât de nenorociții de englezi.

— El era englez, spuse Thomas, și probabil că nici măcar nu auzise pe nenorociții de scoțieni.

— Du-te naibii, mormăi Robbie.

— Tu primul. Thomas scuipă și se gândi că, dacă va consemna vreodată poveștile lui Hood, îl va trimite pe legendarul arcaș spre nord să omoare câțiva scoțieni cu săgeți bune englezești.

Amândurora le fu rușine a doua zi de comportamentul lor.

— E din cauză că îmi e foame, spuse Robbie, mereu îmi pierd repede răbdarea când îmi e foame.

— Și îți e mereu foame, zise Thomas.

Robbie râse, apoi așeză șaua pe calul lui alb. Armăsarul tremură. Nici un cal nu mâncase bine și amândoi erau slăbiți, așa că Thomas și Robbie erau precauți, nevrând să fie prinși în câmp deschis, unde caii contelui i-ar întrece pe cei doi cai de luptă obosiți. Cel puțin vremea se mai încălzise, dar apoi vântul aduse dinspre oceanul aflat la vest nori grei de ploaie și timp de o săptămână turnă cu găleata și nici un arc englez nu putea trage pe o asemenea vreme. Contele de Coutances sigur începea să creadă că apa sfințită a capelanului alungase calul spălăcit din Evecque și așa nu mai pierdea oameni, dar și inamicii lui fură cruțați pentru că nu mai venise pulbere neagră și acum câmpiile de lângă casa cu șanțuri erau atât de pline cu apă încât tranșeele se inundară și asediatorii se bălăceau în noroi. Potcoavele cailor putreziră și oamenii stăteau în adăposturi tremurând de febră.

În zorii fiecărei zile Thomas și Robbie mergeau mai întâi până în pădurile de la sud de Evecque, unde contele nu avea nici o fortificație, ci doar un post mic cu strajă, și stăteau la marginea pomilor, și făceau cu mâna. Li se făcu cu mâna în semn răspuns în a treia dimineață în care încercară să atragă atenția garnizoanei, dar după aceea nu mai primiră nici un semn până în săptămâna cu ploaia. Apoi, în dimineața de după cearta lor despre regele Arthur, Thomas și Robbie făcură cu mâna către conac și de data aceasta văzură un bărbat apărând pe acoperiș. Ridică o arbaletă și trase în aer. Săgeata de arbaletă nu fu îndreptată către postul de strajă și, chiar dacă o văzuseră zburând, străjerii contelui nu făcură nimic, dar Thomas o văzu căzând pe câmpie unde ateriză într-o băltoacă și alunecă pe iarba udă.

Nu merseră imediat după ea, ci așteptară până seara, când întunericul se așternu, și atunci Thomas și Robbie se furișară până pe pășune și, bâjbâind în genunchi, căutară prin iarba deasă și udă și prin balegă veche de vacă. Păru că le ia ore întregi, dar în cele din urmă Robbie găsi săgeata și descoperi că era un pachet cerat înfășurat pe stinghia scurtă.

— Vezi? spuse Robbie, când se întoarseră în adăpostul lor și

tremurau lângă un foc slab. Se poate.

Făcu semn către mesajul înfășurat pe săgeata de arbaletă. Pentru a face săgeata să zboare, mesajul fusese legat de coada săgeții cu o frânghie din bumbac care se scofâlcise și Thomas trebui să o taie, după care desfășură pergamentul cernit și îl ținu aproape de foc pentru a putea citi mesajul scris în cărbune.

— E de la Sir Guillaume, spuse Thomas, și vrea să mergem la Caen.

— Caen?

— Și trebuie să găsim – Thomas se încruntă și ținu mesajul cu scrisul indescifrabil mai aproape de flăcări – să găsim un căpitan de vas pe nume Pierre Villeroy.

— Mă întreb dacă e Pierre cel Urât, interveni Robbie.

— Nu, spuse Thomas, uitându-se atent la pergament, vasul acestui bărbat se numește *Pentecost,* și, dacă nu e acolo, trebuie să îl căutăm pe Jean Lapoullier sau Guy Vergon. Thomas ținea atât de aproape de foc mesajul încât începu să se facă maro și să se încrețească în timp ce el citi ultimele cuvinte tare. „Spune-i lui Villeroy că vreau ca *Pentecost* să fie gata până la ziua Sfântului Clement și trebuie să fie aprovizionat pentru zece pasageri ce merg la Dunkirk. Așteaptă cu el, și ne vom întâlni în Caen. Fă un foc în pădure să știu că ai primit mesajul."

În noaptea aceea aprinseră un foc în pădure. Acesta arse puțin, apoi veni ploaia și stinse focul, dar Thomas era sigur că garnizoana văzuse flăcările.

Și până în zori, uzi, obosiți și murdari, erau înapoi în Caen.

Thomas și Robbie cercetară cheiurile orașului, dar nu era nici urmă de Pierre Villeroy sau de corabia lui, *Pentecost,* dar un hangiu credea că Villeroy nu era prea departe.

— Ducea o încărcătură cu pietre la Cabourg, îi spuse bărbatul lui Thomas, și zicea că se întoarce azi sau mâine și vremea nu îl va întârzia. Se uită chiorâș la arc. Ăla e un blestemat de arc?

Se referea la faptul că era un arc englezesc.

— Arc de vânătoare din Argentan, spuse Thomas nepăsător și minciuna păru să îl satisfacă pe hangiu pentru că erau câțiva oameni în fiecare comunitate franceză care puteau folosi arcul de vânătoare lung, dar erau foarte puțini și niciodată destui pentru a forma un corp de oaste care să înroșească coaste de deal cu sânge nobil.

— Dacă Villeroy se întoarce azi, spuse bărbatul, va bea în taverna mea diseară.

— O să mi-l arăți? întrebă Thomas.

— Nu poţi să nu-l vezi pe Pierre, râse bărbatul, e namilă de om! Un om chel şi mătăhălos, cu pielea ciupită şi cu o barbă în care poţi creşte şoareci. O să îl recunoşti pe Pierre şi fără mine.

Thomas credea că Sir Guillaume se va grăbi când va ajunge în Caen şi nu va vrea să piardă timp cu încărcatul cailor pe *Pentecost,* aşa că îşi petrecu ziua negociind preţurile pentru cei doi armăsari şi seara aceea, plini de bani, el şi Robbie se întoarseră la tavernă. Nu era nici urmă de omul mătăhălos, chel şi cu barbă, dar ploua, tremurau amândoi şi se gândiră că mai bine aşteaptă şi comandară tocăniţă de ţipar, pâine şi vin fiert. Un bărbat orb cânta într-un colţ al tavernei, apoi începu să cânte despre marinari, foci şi despre creatura ciudată ce se ridica de pe fundul oceanului pentru a urla la luna descrescătoare. Mâncarea sosi şi exact când Thomas vru să o guste, un bărbat bondoc cu nasul spart traversă taverna şi se aşeză sfidător în faţa lui. Arătă către arc.

— Acela e un arc englezesc, spuse scurt bărbatul.

— E un arc de vânătoare din Argentan, spuse Thomas. Ştia că era periculos să care o armă care bate la ochi şi vara anterioară, când el şi Jeanette merseseră din Bretania până în Normandia, deghizase băţul arcului într-un toiag de pelerin, dar în vizita aceasta fusese mai nepăsător. E doar un arc de vânătoare, repetă el neatent, după care tresări pentru că tocăniţa de ţipar frigea.

— Ce vrea nenorocitul ăsta? întrebă Robbie.

Bărbatul îl auzi.

— Eşti englez.

— Ţi se pare că vorbesc ca un englez? întrebă Thomas.

— Da' el cum vorbeşte? Bărbatul arătă către Robbie. Sau şi-a pierdut vocea acum?

— E scoţian.

— Oh, sunt sigur, şi eu sunt blestematul de duce de Normandia.

— Ştii ce eşti, îi spuse liniştit Thomas, eşti o pacoste nenorocită, şi aruncă bolul cu supă pe faţa bărbatului şi îl lovi cu masa în vintre. Ieşi afară! îi spuse el lui Robbie.

— Hristoase, ce îmi place o bătaie! spuse Robbie. Şase dintre prietenii bărbatului opărit veneau către ei şi Thomas aruncă cu o bancă la picioarele lor, împiedicând doi, şi Robbie îşi flutură sabia către altul.

— Sunt englezi! urla bărbatul opărit de pe podea. Sunt nenorociţi de englezi!

Englezii erau urâţi în Caen.

— Spune că ești englez, îi zise Thomas lui Robbie.

— Mă piș în gâtul lui, mârâi Robbie, lovindu-l pe bărbatul opărit în cap, apoi lovi cu mânerul sabiei pe altul și striga țipătul lui scoțian de război când se îndreptă către supraviețuitori.

Thomas apucă bagajele și arcul și deschise ușa.

— Vino! strigă el.

— Mai ziceți-mi englez, bețivanilor! îi provocă Robbie. Sabia lui îi ținea pe atacatori la distanță, dar Thomas știa că își vor face curaj și vor ataca și Robbie sigur omora unul pentru a scăpa, și atunci localnicii i-ar urmări, și ar avea noroc dacă nu ar atârna de capătul unei frânghii de crenelurile castelului, așa că îl târî pe Robbie afară pe ușa tavernei. Fugi!

— Dar mă distram, insistă Robbie și încercă să intre înapoi în tavernă, dar Thomas îl trase și apoi lovi cu umărul un bărbat care venea pe străduță.

— Fugi! strigă din nou Thomas și îl împinse pe Robbie către centrul Ile-ului.

Cotiră pe o alee, alergară printr-o piață și în cele din urmă se opriră în umbrele tindei Bisericii Sfântul Ioan. Urmăritorii lor îi căutară preț de câteva minute, dar noaptea era friguroasă și răbdarea lor limitată.

— Erau șase, spuse Thomas.

— Câștigam! spuse Robbie dur.

— Și mâine, spuse Thomas, când ar trebui să îl găsim pe Pierre Villeroy sau pe unul dintre ceilalți, ai prefera să fii în închisoare?

— Nu am mai lovit un om de la bătălia de la Durham, spuse Robbie, nu-i sănătos.

— Și bătaia la grămadă din Dorchester?

— Eram prea beți. Nu se pune. Începu să râdă. Oricum, tu ai început.

— Eu?

— Mda, spuse Robbie, tu i-ai azvârlit tocănița de țipar în față! Toată tocănița.

— Încercam doar să îți salvez viața, sublinie Thomas. Hristoase! Să vorbești în engleză în Caen! Locuitorii orașului îi urăsc pe englezi!

— Așa și trebuie, spuse Robbie, așa și trebuie, dar mie ce-mi rămâne de făcut? Să tac din gură? La naiba! E și limba mea. Numai Dumnezeu știe de ce îi zice engleză.

— Pentru că e engleză, spuse Thomas, și regele Arthur o vorbea.

— Isuse Hristoase! spuse Robbie, apoi râse din nou. La naiba, l-am lovit pe ăla atât de tare încât nu o să știe ce zi e când se va trezi.

Găsiră adăpost într-una dintre multele case care erau încă abandonate după ravagiile atacului englezilor din vară. Proprietarii casei fugiseră sau, mai degrabă, oasele lor zăceau în groapa comună din curtea bisericii sau pe fundul râului.

Dimineața următoare se duseră din nou pe chei. Thomas își aduse aminte cum înainta prin curenții puternici în timp ce arbaletrierii trăgeau din navele acostate. Săgeţile de arbaletă scuipaseră mici fântâni de apă și, pentru că nu îndrăznea să își ude coarda arcului, nu putuse să tragă înapoi. Acum el și Robbie mergeau de-a lungul cheilor pentru a descoperi că *Pentecost* apăruse ca prin farmec în timpul nopții. Era o corabie la fel de mare ca orice vas care înainta în amonte, o corabie care putea să ajungă până în Anglia cu zece oameni și zece cai la bord, dar era eșuată pe uscat pentru că refluxul o aruncase în nămol. Thomas și Robbie traversară precauți schela îngustă pentru a auzi un sforăit monstruos venind dinspre cabina mică și urât mirositoare de la pupă. Thomas își imagină că toată puntea vibra de fiecare dată când bărbatul inspira și se întrebă cum ar reacționa orice creatură care scotea un astfel de sunet dacă ar fi trezit, dar chiar atunci o fetiță oropsită, palidă precum ceața zorilor și slabă ca o săgeată, coborî de pe acoperișul cabinei și puse câteva haine pe punte și un deget la buze. Părea foarte fragilă și, când își sumese fusta pentru a-și ridica ciorapii, dezveli niște picioare ca rămurelele. Thomas se îndoia că avea mai mult de treisprezece ani.

— Doarme, șopti ea.

— Am auzit, spuse Thomas.

— Șșt! Ea își atinse din nou degetul de buze, apoi își trase pe ea o bluză groasă de lână peste cămașa de noapte, își vârî picioarele slabe în niște bocanci imenși și se înfășură într-o mantie mare de piele. Își puse o pălărie din lână murdară pe părul ei blond și ridică o traistă ce părea a fi făcută din material de vele vechi și uzat. Mă duc să cumpăr de mâncare, spuse ea încet, și trebuie făcut un foc în picul provei. O să găsiți cremene și amnar pe raft. Nu îl treziți!

Cu avertizarea asta se furișă de pe corabie, înfășată în mantia ei mare și încălțată cu bocanci, și Thomas, tulburat de profunzimea și intensitatea sforăitului, decise că cel mai bine era să fie cât mai discreți. Se duse în picul prorei unde găsi o oală pentru jar pe o dală de piatră. Era deja un foc pornit în oală și, după ce deschise trapa de deasupra pe post de coș, scoase scântei cu cremenea. Vreascurile erau umede, dar după un timp focul se aprinse și Thomas adăugă lemne mici astfel că, până se întoarse fata, obținu un foc destul de mare.

— Eu sunt Yvette, spuse ea, aparent indiferentă la cine erau Thomas și Robbie, soția lui Pierre, explică ea, apoi scoase o tigaie mare neagră în care sparse douăsprezece ouă. Vreți și voi să mâncați? îl întrebă pe Thomas.

— Am dori.

— Puteți cumpăra ouă de la mine, spuse ea, făcând semn către traista din pânză de vele, și mai e și niște șuncă, și pâine acolo. Îi place șunca.

Thomas privi la ouăle ce se albeau pe foc.

— Acelea sunt toate pentru Pierre?

— Îi e foame dimineața, explică ea. De ce nu tai tu șunca? Îi place să fie groasă.

Corabia scârțâi deodată și se legănă un pic în nămol.

— S-a trezit, spuse Yvette, luând o farfurie din cositor de pe raft.

Se auzi un geamăt de pe punte, apoi pași și Thomas se retrase din picul provei și se întoarse pentru a vedea cel mai mare om pe care îl întâlnise vreodată.

Pierre Villeroy era cu vreo treizeci de centimetri mai înalt decât arcul lui Thomas. Avea pieptul ca un butoi mare, o scăfârlie perfect cheală, fața ciupită de vărsat și o barbă în care se putea aciua un iepure. Îl privi pe Thomas.

— Cauți de lucru, mormăi el.

— Nu, ți-am adus un mesaj.

— Doar că trebuie să începem în curând, spuse Villeroy cu o voce care părea să murmure dintr-o peșteră adâncă.

— Un mesaj de la Sir Guillaume d'Evecque, explică Thomas.

— Trebuie să folosim fluxul mic, înțelegi? spuse Villeroy. Am trei butoaie cu mușchi de copaci. Mereu am folosit mușchi. Și tatăl meu a folosit. Alții folosesc cânepă ruptă, dar nu îmi place, nu îmi place deloc. Nimic nu e nici măcar pe jumătate atât de bun ca mușchiul. Ține, înțelegi? Și se amestecă mai bine cu rășina. Fața lui înfricoșătoare se încreți brusc într-un zâmbet fără dinți. *Mon caneton!* spuse el când Yvette îi aduse farfuria plină ochi cu mâncare.

Yvette, rățușca lui, le dădu lui Thomas și lui Robbie câte două ouă, apoi aduse două ciocane și o pereche de instrumente ciudate de metal care semănau cu dălți neascuțite.

— Călăfătuim găurile, explică Villeroy, deci eu o să încălzesc rășina și voi doi puteți să înfigeți mușchiul printre scânduri. Duse o rămășiță de gălbenuș de ou în gură cu degetele. Trebuie să facem asta cât corabia e sus și uscată în timpul refluxului.

— Dar ți-am adus un mesaj, insistă Thomas.

— Știu. De la Sir Guillaume. Ceea ce înseamnă că vrea ca *Pentecost* să fie gata pentru o călătorie și ce vrea Sir Guillaume asta primește pentru că a fost bun cu mine, a fost, dar *Pentecost* nu îi e de folos dacă se scufundă, nu-i așa? Nu e bine pe fundul mării cu toți marinarii înecați, nu-i așa? Trebuie să fie călăfătuită. Eu și iubita mea aproape că ne-am scufundat ieri, nu-i așa, rățușca mea?

— Lua apă la bord, fu de acord Yvette.

— Gâlgâia, așa era, spuse Villeroy tare, tot drumul de la Cabourg până aici, deci, dacă Sir Guillaume vrea să meargă undeva, atunci voi doi ar trebui să vă puneți pe muncă!

Îi privi de după barba lui mare, care era acum plină cu gălbenuș.

— Vrea să meargă la Dunkirk, spuse Thomas.

— Plănuiește să fugă, deci? Villeroy cugetă bine. Va trece șanțul și va încăleca și-și va lua tălpășița până să își dea seama contele de Coutances ce an e.

— De ce Dunkirk? întrebă Yvette.

— Se alătură englezilor, bineînțeles, spuse Villeroy fără nici o urmă de resentiment pentru că asta presupunea trădare din partea lui Sir Guillaume. Seniorul lui s-a întors împotriva sa, episcopul se pișă în gâtul lui și se spune că și regele e implicat, așa că mai bine schimbă tabăra. Dunkirk? Se va alătura asediului asupra Calais. Mai vârî niște ouă și șuncă în gură. Deci când vrea Sir Guillaume să plecăm?

— Ziua Sfântului Clement, spuse Thomas.

— Când e asta?

Nici unul nu știa. Thomas știa în care zi a lunii era sărbătoarea Sfântului Clement, dar nu știa câte zile mai erau și ignoranța îi oferea o scuză pentru a evita ceea ce era sigur o treabă dezgustător de murdară, rece și udă.

— O să aflu, spuse el, și o să mă întorc să te ajut.

— Vin cu tine, se oferi Robbie.

— Tu stai aici, spuse sever Thomas. *Monsieur* Villeroy are o treabă pentru tine.

— O treabă?

Robbie nu înțelesese discuția anterioară.

— Nu e prea mult, îl asigură Thomas. O să îți facă plăcere!

Robbie era suspicios.

— Deci unde te duci?

— La biserică, Robbie Douglas, spuse Thomas. Mă duc la biserică.

Englezii cuceriseră Caen vara anterioară, apoi ocupaseră oraşul suficient timp cât să îi siluiască femeile şi să îi jefuiască toate bogăţiile. Plecaseră din Caen bătuţi, sângerând şi înspăimântaţi de moarte, dar Thomas rămăsese când armata plecase. Fusese bolnav şi doctorul Mordecai îl tratase în casa lui Sir Guillaume şi mai târziu, când Thomas se însănătoşise destul încât putea să meargă, Sir Guillaume îl dusese la Abbaye aux Hommes pentru a-l întâlni pe fratele Germain, mai-marele scriptoriei mănăstirii şi unul dintre cei mai înţelepţi oameni întâlniţi de Thomas. Fratele Germain ştia fără îndoială când era ziua Sfântului Clement, dar acesta nu era singurul motiv pentru care se ducea Thomas la abaţie. Îşi dădea seama că, dacă era vreun om care să înţeleagă scrisul ciudat din caietul cu însemnări al tatălui său, atunci acela era călugărul bătrân, şi gândul că poate în acea dimineaţă ar putea afla răspunsul la misterul Graalului îl entuziasma pe Thomas. Asta îl surprindea. Deseori se îndoise de existenţa Graalului şi, dorise adesea ca potirul să îl ocolească, dar acum, deodată, simţi emoţia vânătorii. Era copleşit de solemnitatea misiunii şi se opri din mers şi privi către lumina lucitoare ce se reflecta din râu încercând să îşi aducă aminte viziunea focului şi aurului din noaptea petrecută în partea de nord al Angliei. Cât de stupid să te îndoieşti, gândi el brusc. Bineînţeles că Graalul exista! Aştepta doar să fie găsit şi să aducă bucurii unei lumi sfărâmate.

— Ai grijă!

Thomas fu trezit din visare de un om care împingea o roabă cu stridii şi care trecu grăbit pe lângă el. Un câine mic era legat de roabă şi sări la Thomas, repezindu-se la gleznele lui, înainte de a schelălăi când frânghia îl trase înainte. Thomas nici nu era atent la bărbat sau la câine. În loc de asta se gândea că Graalul trebuie să se ascundă de cei nevrednici, făcându-i să se îndoiască. Atunci, tot ce trebuia să facă pentru a-l găsi era să creadă în el şi, poate, să ceară un pic de ajutor din partea fratelui Germain.

Un portar îl opri pe Thomas la poarta mănăstirii, după care îl apucă o criză de tuse. Bărbatul se îndoi din mijloc, luă o gură de aer,

apoi se îndreptă încet și își suflă nasul în degete.

— M-a ajuns moartea, respiră el greu, asta a făcut. M-a ajuns moartea. Scoase o salivă cu mucozități și o scuipă către cerșetorii de lângă poartă. Scriptoria e într-acolo, spuse el, pe lângă arcade.

Thomas își croi drum spre încăperea luminată de soare în care vreo zece călugări stăteau în fața unor pupitre înalte, aplecate. Un foc mic ardea într-un cămin central, să nu înghețe ca cerneala, dar în camera înaltă era totuși destul de frig, astfel că respirația călugărilor se transforma în ceață deasupra pergamentelor. Toți copiau cărți și în camera de piatră se auzea hârșâitul penelor de scris. Doi călugări novici sfărâmau pudră pentru picturi la o masă laterală, altul rădea o piele de miel și un al patrulea ascuțea pene de gâscă, toți ușor nervoși în prezența fratelui Germain care stătea pe o estradă unde lucra la manuscrisul lui. Germain era bătrân și mic, fragil și adus de spate, cu un mănunchi de păr alb, ochi încețoșați și miopi și o expresie de om arțăgos. Își ținea fața la doar șapte centimetri de manuscris. Auzind pașii lui Thomas, își ridică brusc privirea și, deși nu vedea bine, observă totuși că vizitatorul lui neanunțat avea cu el o sabie.

— Ce treabă are un soldat în casa lui Dumnezeu? mârâi fratele Germain. Ai venit să termini ce au început englezii vara trecută?

— Am treabă cu dumneata, frate, spuse Thomas.

Hârșâitul condeielor se opri brusc, călugării încercând să asculte conversația.

— Munciți! sări fratele Germain la călugări. Munciți! Nu ați lucrat destul pentru a primi un loc în ceruri! Aveți treburi, îndepliniți-le!

Penele de scris zăngăniră în călimări și hârșâitul, sfărâmatul și răzuitul începură din nou. Fratele Germain păru alarmat când Thomas păși pe estradă.

— Te cunosc? mârâi el.

— Ne-am cunoscut vara trecută. Sir Guillaume m-a adus la dumneata.

— Sir Guillaume! Fratele Germain tresări și își lăsă jos condeiul. Sir Guillaume? Mă îndoiesc că o să îl mai vedem vreodată! Ha! Ținut în colivie de Coutances, așa am auzit. Nu-i rău. Știi ce a făcut?

— Coutances?

— Sir Guillaume, prostule! S-a întors împotriva regelui în Picardia! S-a întors împotriva regelui. E un trădător. A fost mereu un prost, tot timpul și-a riscat gâtul, dar acum o să fie norocos dacă își păstrează capul. Ce e aia?

Thomas desfăcuse cartea și acum i-o așeză pe masă.

— Speram, frate, spuse el modest, să îi dai dumneata de cap acestei...

— Vrei să o citesc, deci? Nu ai învățat niciodată și acum crezi că eu nu am altceva de făcut decât să citesc niște prostii pentru ca tu să îți dai seama de valoarea ei?

Persoane care nu știau să citească intrau câteodată în posesia unor cărți și le aduceau la mănăstire pentru a fi evaluate, în speranța că o simplă culegere de sfaturi religioase ar putea fi o carte rară de teologie, astrologie sau filozofie.

— Cum spuneai că te cheamă? ceru fratele Germain să știe.

— Nu am spus, zise Thomas, dar mă cheamă Thomas.

Numele nu păru să îi amintească de ceva fratelui Germain, dar nici nu-l mai interesa pentru că era cufundat în lectură, murmurând cuvinte întretăiate, dând paginile cu degetele lui lungi și albe, uimit de ce vedea. Apoi frunzări înapoi la prima pagină și citi fraza din latină tare.

— „*Calix meus inebrians.*" Rosti aceste cuvinte de parcă erau sfinte, apoi își făcu semnul crucii și dădu la pagina următoare care era în ebraica ciudată și deveni și mai entuziasmat. „Către fiul meu, traduse el, care este fiul lui Tirsata și nepotul lui Hacalia". Își întoarse ochii mici către Thomas. Tu ești acela?

— Eu?

— Ești nepotul lui Hacalia? întrebă Germain și, deși nu vedea bine, desluși probabil mirarea de pe fața lui Thomas. Oh, nu contează! spuse el nerăbdător. Știi ce este asta?

— Povești, spuse Thomas. Povești despre Graal.

— Povești! Povești! Sunteți precum copiii, voi, soldații. Fără minte, cruzi, needucați și înnebuniți după povești. Știi ce este manuscrisul acesta? Lovi cu degetul lui lung literele ciudate punctate cu simbolurile asemănătoare ochiului. Știi ce e asta?

— E ebraică, nu?

— „E ebraică, nu?" îl îngână fratele Germain pe Thomas. Bineînțeles că e ebraică, chiar și un prost educat la Universitatea din Paris ar ști asta, dar e scris cu grafia lor magică. E scrisul pe care evreii îl foloseau pentru a-și face farmecele, magia lor neagră. Privi mai de aproape la una dintre pagini. Acolo, vezi? Numele diavolului, Abracadabra! Se încruntă preț de câteva clipe. Scriitorul spune că Abracadabra poate fi adus pe lumea asta invocând numele lui deasupra Graalului. Asta pare plauzibil. Fratele Germain își făcu semnul crucii din nou pentru a îndepărta răul, apoi se uită la Thomas.

De unde ai asta? Puse întrebarea aspru, dar nu aşteptă un răspuns. Tu eşti el, nu?

— El?

— Un Vexille – cel pe care mi l-a adus Sir Guillaume, zise fratele Germain acuzator şi îşi făcu iar semnul crucii. Eşti englez! spuse asta şi mai aspru. Cui îi vei duce această carte?

— Vreau mai întâi să o înţeleg, zise Thomas, nedumerit de întrebare.

— Să o înţelegi! Tu? spuse fratele Germain batjocoritor. Nu, nu. Trebuie să o laşi la mine, tinere, pentru a face o copie după ea şi apoi cartea trebuie să meargă la Paris, la dominicanii de acolo. Au trimis un bărbat să întrebe de tine.

— De mine?

Thomas era şi mai năucit acum.

— De familia Vexille. Se pare că cineva din neamul tău a luptat alături de rege vara asta. Bărbatul cu pricina a fost încredinţat Bisericii. Inchizitorii au avut... – fratele Germain făcu o pauză, încercând să îşi găsească cuvintele potrivite – ... nişte discuţii cu el.

— Cu Guy? întrebă Thomas.

Ştia că Guy era vărul lui, că luptase alături de francezi în Picardia şi că-i omorâse tatăl când venise în Hookton în căutarea Graalului, dar mai multe nu ştia.

— Cine altcineva? Şi acum se spune că Guy Vexille este împăcat cu Biserica, zise fratele Germain, în timp ce dădea paginile. Chiar împăcat cu Biserica! Poate un lup să renunţe la mieii lui? Cine a scris asta?

— Tatăl meu.

— Deci eşti nepotul lui Hacalia, spuse fratele Germain cu respect, apoi îşi aşeză mâinile lui subţiri peste carte. Mulţumesc că ai adus-o la mine, zise el.

— Poţi să îmi spui ce înseamnă pasajele din ebraică? întrebă Thomas, încurcat de ultimele cuvinte ale fratelui Germain.

— Să îţi spun? Normal că pot să îţi spun, dar nu te-ar ajuta cu nimic. Ştii cine a fost Hacalia? Ai auzit de Tirsata? Normal că nu. Ar fi irosite răspunsurile pe tine! Dar îţi mulţumesc că mi-ai adus cartea. Trase o bucată de pergament către el, îşi ridică pana de scris şi o vârî în cerneală. Dacă te duci cu biletul acesta la paracliser, el o să îţi dea o recompensă. Acum am treabă.

Semnă biletul şi i-l întinse lui Thomas.

Thomas se întinse după carte.

— Nu pot să o las aici, spuse el.

— Nu poți să o lași aici? Bineînțeles că poți să o lași! Asemenea lucru aparține Bisericii. Oricum, trebuie să fac o copie. Fratele Germain își înfășură mâinile în jurul cărții și se încovoie peste ea. O vei lăsa aici, șuieră el.

Thomas îl văzuse pe fratele Germain ca pe un prieten, sau cel puțin nu ca pe un inamic, și nici măcar cuvintele dure ale călugărului bătrân despre trădarea lui Sir Guillaume nu îi schimbaseră părerea. Germain spusese că manuscrisul ar trebui să meargă la Paris, la dominicani. Acum Thomas își dădu seama că Germain era aliat cu acei oameni ai Inchiziției care-l aveau pe Guy Vexille de partea lor. Și Thomas mai înțelese că acei oameni formidabili căutau Graalul cu o îndârjire de care nu-și dăduse seama până în acel moment, și drumul lor până la Graal trecea pe la el și pe la acea carte. Acei bărbați erau inamicii lui, ceea ce însemna că și fratele Germain era vrăjmaș și că fusese o mare greșeală de a aduce cartea la mănăstire. Simți o frică bruscă atunci când se întinse spre carte.

— Trebuie să plec, insistă el.

Fratele Germain încercă să țină de carte, dar mâinile lui ca niște rămurele nu se puteau compara cu puterea unui arcaș precum Thomas. Totuși se agăța de ea încăpățânat, amenințând să îi rupă învelitoarea din piele moale.

— Unde o să te duci? ceru fratele Germain să știe, apoi încercă să îl păcălească pe Thomas cu o falsă promisiune. Dacă o lași, spuse el, o să fac o copie și o să îți trimit ție cartea înapoi după ce termin.

Thomas mergea către nord, la Dunkirk, așa că numi un loc din cealaltă direcție.

— Mă duc în La Roche-Derrien, minți el.

— O garnizoană engleză? Fratele Germain încă încerca să tragă cartea, apoi gemu când Thomas îl lovi peste mâini. Nu poți să o duci la englezi!

— O duc în La Roche-Derrien, spuse Thomas, recuperând în sfârșit cartea. Înfășură filele manuscrisului în învelitoarea din piele moale, apoi își scoase pe jumătate sabia când câțiva călugări mai tineri se ridicară de pe scaunele lor înalte, ca și cum ar fi vrut să îl oprească. La vederea sabiei, se mărginiră să se uite cum se îndepărtează.

Portarul încă mai tușea, apoi se rezemă de arcadă și se chinuia să respire în timp ce lacrimi îi curgeau din ochi.

— Cel puțin nu e lepră, reuși el să îi spună lui Thomas, știu că nu e lepră. Fratele meu a avut lepră și el nu tușea. Nu mult, oricum.

— Când e ziua Sfântului Clement? își aduse aminte Thomas să întrebe.

— Poimâine, și Dumnezeu mă iubește dacă mă lasă să trăiesc până atunci.

Nu îl urmări nimeni pe Thomas, dar în acea după-amiază, în timp ce el și Robbie stăteau până la brâu în apă de râu rece, înfigând mușchi gros în dușumeaua de la *Pentecost,* o patrulă de soldați în uniforme roșu cu galben îl întrebară pe Pierre Villeroy dacă a văzut vreun englez îmbrăcat în armură și într-o mantie neagră.

— E cel de acolo, spuse Villeroy, arătând către Thomas, apoi râse. Dacă văd vreun englez, continuă el, mă piș în gura lui până se înecă.

— Ai face mai bine să-l aduci la castel, spuse șeful patrulei, apoi își conduse trupa pe corabia următoare pentru a interoga echipajul.

Villeroy așteptă până ce soldații fură destul de departe încât să nu audă.

— Pentru asta, îi spuse el lui Thomas, îmi datorezi încă două rânduri de călăfătuire.

— Isuse Hristoase! înjură Thomas.

— El a fost un tâmplar priceput, zise Villeroy cu gura plină de plăcinta cu mere a lui Yvette, dar a fost și Fiul lui Dumnezeu, nu-i așa? Nu a trebuit să facă treburi de rând precum călăfătuitul, așa că nu e cu nimic de folos să îi cerem ajutorul. Îndeasă acolo bine mușchiul, băiete, îndeasă bine!

Sir Guillaume apărase conacul împotriva atacatorilor timp de aproape trei luni și era sigur că îl mai putea apăra pe un termen nelimitat atâta timp cât contele de Coutances nu mai aducea praf de pușcă în sat. Știa însă și că i se dusese vremea de stat în Normandia. Contele de Coutances îi era senior, Sir Guillaume lua pământ de la el, așa cum contele lua de la rege și, dacă un vasal era declarat trădător de către seniorul lui și avea susținerea regelui, atunci acel om nu avea nici un viitor decât dacă găsea un alt senior care era fidel altui rege. Sir Guillaume îi scrisese regelui și apelase la toți prietenii lui care aveau influență la curte, dar nu îi venise nici un răspuns. Asediul continua, așa că Sir Guillaume trebuia să părăsească conacul. Asta îl întristă pentru că Evecque era casa lui. Cunoștea fiecare centimetru din pășunile lui, știa unde să găsească coarnele aruncate al cerbului, unde se ghemuiau iepurii mici tremurând în iarba înaltă și locurile unde, în râurile mai adânci, erau înfipte țepușe ca niște demoni. Era casa lui, dar un om declarat trădător nu mai avea casă și așa, în ajunul

Sfântului Clement, când asediatorii lui erau afundați în întunericul iernii, plecă în pribegie.

Nu se îndoise niciodată de abilitatea lui de a scăpa. Contele de Coutances era un bărbat de vârstă medie, plictisitor și fără imaginație, a cărui experiență de război se mărginea la serviciile aduse unor seniori mai mari. Contele nu voia să riște și se enerva teribil atunci când nu înțelegea ceva, ceea ce se întâmpla frecvent. Contele nu înțelegea, cu siguranță, de ce oameni mari din Paris îl încurajau să asedieze Evecque, dar văzu șansa de a se îmbogăți, așa că îi ascultă, deși era precaut cu Sir Guillaume. Sir Guillaume era un om pe la treizeci de ani și își petrecuse jumătate din viață luptându-se, de obicei pe propria socoteală, iar în Normandia era numit „stăpânul mării și al pământului" pentru că lupta pe amândouă cu entuziasm și eficacitate. Fusese un bărbat arătos odată, cu fața aspră și părul auriu, dar Guy Vexille, contele de Astarac, îi scosese un ochi și îi lăsase cicatrice ce îi înăspreau trăsăturile. Era un om formidabil, un luptător, dar în ierarhia regilor, prinților, ducilor și conților ocupa un loc inferior, iar pământurile lui erau suficient de tentante pentru a fi declarat trădător.

Erau doisprezece bărbați, trei femei și opt cai înăuntrul conacului, ceea ce însemna că toți caii în afară de unul trebuiau să care doi călăreți. După lăsarea nopții, când ploaia cădea încet peste câmpurile inundate din Evecque, Sir Guillaume ordonă să se pună scânduri peste gaura unde trebuia să fie podul mobil, iar apoi caii, legați la ochi, fură trecuți peste podul periculos. Asediatorii, adăpostiți de frig și de ploaie, nu văzură și nu auziră nimic, deși străjile din posturile cele mai avansate, aveau sarcina de a-i pune pe ceilalți în gardă privind asemenea încercări de evadare.

Cailor le fură îndepărtate legăturile de la ochi, fugarii încălecară și apoi se îndreptară către nord. Fură provocați doar o dată de o strajă care ceru să știe cine sunt.

— Cine naiba crezi că suntem? ripostă Sir Guillaume și dârzenia din vocea lui forță straja să nu mai pună alte întrebări.

Până în zori ajunseră în Caen și contele de Coutances tot nu aflase de fuga lor. Doar atunci când o strajă văzu scândurile în șanț înțeleseră asediatorii că inamicul plecase, și chiar și atunci contele pierdu timp cercetând conacul. Găsi mobilă, paie și oale de gătit, dar nici o comoară.

O oră mai târziu, o sută de oameni îmbrăcați în pelerine negre ajunseră la Evecque. Conducătorul lor nu avea nici un steag și

scuturile lor nu prezentau nici o emblemă. Păreau oameni care au dus multe războaie, ca unii care își câștigau pâinea punându-și lăncile și săbiile în slujba oricui plătea mai mult. Își opriră caii lângă podul improvizat de peste șanțul din Evecque și doi dintre ei, din care unul era preot, intră în curte.

— Ce s-a luat? ceru aspru să știe preotul.

Contele de Coutances se întoarse nervos către bărbatul care purta robă dominicană.

— Cine ești tu?

— Ce au furat oamenii tăi de aici? întrebă din nou preotul slab și nervos.

— Nimic, îl asigură contele.

— Atunci unde e garnizoana?

— Garnizoana? A evadat.

Bernard de Taillebourg scuipă nervos. Guy Vexille, lângă el, privi la turnul pe care acum flutura steagul contelui.

— Când au evadat? întrebă el. Și unde s-au dus?

Contele se stăpâni când auzi tonul.

— Cine sunteți voi? ceru să știe, pentru că Vexille nu purta nici o emblemă pe tunica neagră.

— Egalul dumitale, spuse rece Vexille, și lordul meu, regele, va dori să știe unde s-au dus.

Nimeni nu știa, deși câteva întrebări scoaseră la iveală că unii asediatori știau de niște călăreți care mergeau către nord în noaptea friguroasă și asta sigur însemna că Sir Guillaume și oamenii lui plecaseră la Caen. Și, dacă Graalul fusese ascuns la Evecque, atunci și acesta era purtat spre nord, așa că de Taillebourg le ordonă oamenilor lui să reîncalece caii lor obosiți.

Ajunseră la Caen după-amiaza devreme, dar până atunci *Pentecost* parcursese deja jumătate din drumul către mare, suflat de un vânt puternic care abia făcea față ultimului flux. Pierre Villeroy mormăi la zădărnicia încercării de a se lupta cu mareea, dar sir Guillaume insistă pentru că se aștepta ca inamicii lui să apară în orice moment. Avea doar doi ostași cu el, pentru că restul nu voiseră să își urmeze stăpânul într-o nouă supunere. Chiar și Sir Guillaume nu era prea entuziasmat de loialitatea forțată.

— Crezi că vreau să lupt pentru Eduard al Angliei? mormăi el către Thomas. Dar ce variante am? Seniorul meu s-a întors împotriva mea. Așa că voi jura loialitate lui Eduard al tău și cel puțin o să trăiesc. De aceea mergea la Dunkirk, pentru a ajunge la armata engleză care

asedia portul Calais și pentru a face o plecăciune în fața regelui Eduard.

Caii trebuiră abandonați pe chei, așa că tot ce aduse Sir Guillaume la bordul lui *Pentecost* fu armura lui, câteva haine și trei pungi din piele cu bani pe care le aruncă pe punte înainte de a-i oferi lui Thomas o îmbrățișare. Dup-aia Thomas se întoarse către prietenul lui vechi, Will Skeat, care îi aruncase o privire fără să-l recunoască, apoi se uitase în altă parte. Thomas, când să îi vorbească, se opri. Skeat purta un coif ușor și părul lui, alb ca zăpada acum, îi atârna deșirat pe sub marginea deteriorată de metal. Avea fața mai slabă decât oricând, brăzdată și cu privirea pierdută, ca și cum abia se trezise și nu știa unde se afla. Îmbătrânise. Nu avea mai mult de cincizeci și cinci de ani, dar arăta de șaizeci, însă măcar era în viață. Când îl văzuse Thomas ultima dată, fusese rănit grav de o lovitură de sabie care îi lăsase creierul deschis și fusese un miracol că reușise să ajungă în Normandia. Între timp se afla sub îngrijirea pricepută a lui Mordecai, doctorul evreu care era ajutat acum să parcurgă pasarela nesigură.

Thomas mai făcu un pas către prietenul lui vechi care îl privea din nou, dar fără să îl recunoască.

— Will? spuse Thomas încurcat. Will?

La auzul vocii lui Thomas, ochii lui Skeat se luminară.

— Thomas! exclamă el. Dumnezeule, tu ești! Păși către Thomas, împiedicându-se ușor, și cei doi bărbați se îmbrățișară. Dumnezeule, Thomas, ce bine e să auzi o voce de englez. Nu am auzit decât trăncăneli străine toată iarna. Bunule Dumnezeu, băiete, arăți mai bătrân.

— Sunt mai bătrân, spuse Thomas. Dar tu cum te simți, Will?

— Trăiesc, Tom, trăiesc, deși câteodată mă întreb dacă nu ar fi fost mai bine să mor. Slab ca un pisoi, așa sunt.

Vorbirea lui era un pic neclară, ca și cum ar fi băut prea mult, dar era cât se poate de treaz.

— Nu ar trebui să îți spun doar Will, nu-i așa, întrebă Thomas. Acum ești Sir William.

— Sir William! Eu? Skeat râse. Ai numai aiureli în cap, băiete, ca întotdeauna. Mereu prea deștept pentru binele tău, eh, Tom?

Skeat nu își aducea aminte de bătălia din Picardia, nu își mai amintea că regele îl făcuse cavaler înainte de primul atac al francezilor. Thomas se întrebase câteodată dacă regele nu îl înnobilase din disperare pentru a ridica moralul arcașilor, fără îndoială, Majestatea Sa observase cât de mult era depășită numeric mica lui

armată și nu crezuse că oamenii lui vor supraviețui. Dar supraviețuiseră și câștigaseră, deși pe Skeat victoria l-a costat scump. Își dădu jos coiful pentru a-și scărpina capul și pe o parte a scalpului se arătă o cicatrice zgrunțuroasă, îngrozitor de încrețită, roză și albă.

— Slab ca un pisoi, spuse din nou Skeat, și nu am mai tras cu arcul de săptămâni.

Mordecai insistă că Skeat ar trebui să se odihnească. Apoi îl salută pe Thomas când Villeroy desfăcu parâma de legare și folosi o vâslă să împingă *Pentecost* în curentul râului. Mordecai se plânse de frig, de lipsurile din timpul asediului și de neajunsurile de a fi la bordul unei corăbii, apoi zâmbi.

— Arăți bine, Thomas. Pentru un bărbat care a fost odată spânzurat, arăți destul de bine. Cum îți e urina?

— Clară și curată.

— Prietenul tău, Sir William acum – Mordecai făcu semn cu capul către cabina unde Skeat fusese culcat într-o grămadă de piei de oaie – urina lui e foarte închisă la culoare. Mă tem că nu mi-ai făcut nici un favor trimițându-l la mine.

— Trăiește.

— Nu știu de ce.

— Și l-am trimis la tine pentru că ești cel mai bun.

— Mă măgulești.

Mordecai se împletici puțin pentru că vasul se balansase din pricina unei mici viituri pe care nimeni altcineva nu o observă, dar totuși el păru speriat; dacă ar fi fost creștin, cu siguranță ar fi alungat orice pericol iminent făcându-și semnul crucii. Așa, privi îngrijorat la vela zdrențuită ca și cum i-ar fi fost frică să nu cadă și să îl sufoce.

— Chiar urăsc corăbiile, se tângui el. Nu-i firesc. Săracul Skeat! Pare că se reface, recunosc, dar nu pot să mă laud că am făcut mai mult decât să îi spăl rana și să îi împiedic pe oamenii superstițioși să-i pună pâine mucegăită și apă sfințită pe scalp. Cred că religia și medicina nu se împacă foarte bine. Skeat trăiește, cred, pentru că biata Eleanor l-a îngrijit bine după ce a fost rănit.

Eleanor pusese partea spartă de craniu pe creierul expus, făcuse o compresă de mușchi și pânză de păianjen, apoi îi bandajase rana.

— Mi-a părut rău pentru Eleanor.

— Și mie, spuse Thomas. Era gravidă. Aveam de gând să ne căsătorim.

— Era o scumpă, o scumpă.

— Sir Guillaume este supărat?

Mordecai clătină din cap.

— Dacă s-a supărat când a primit scrisoarea ta? Asta era înainte de asediu, bineînțeles. Se încruntă, încercând să își aducă aminte. Supărat? Nu cred. A mormăit, atâta tot. Îi era dragă Eleanor, bineînțeles, dar era copil de servitoare, nu... Făcu o pauză. Oricum, e trist. Dar cum ai spus și tu, prietenul tău Sir William a trăit. Creierul e un lucru ciudat, Thomas. Înțelege, cred, dar nu își aduce aminte. Vorbirea lui e neclară, ceea ce cam era de așteptat, dar cel mai ciudat e că nu recunoaște pe nimeni din priviri. Pot să intru în cameră și m-ar ignora, dar, dacă vorbesc, mă știe. Ne-am obișnuit toți să vorbim când ne apropiem de el. O să te obișnuiești și tu. Mordecai zâmbi. Dar e așa de bine să te văd!

— Deci mergi la Calais cu noi? întrebă Thomas.

— Săracul de mine, nu! Calais? Se cutremură. Dar nu puteam rămâne în Normandia. Presupun că acum contele de Coutances, păcălit de Sir Guillaume, ar vrea să dea ca exemplu un evreu, așa că din Dunkirk o să merg spre sud din nou. La Montpellier mai întâi, cred. Fiul meu studiază medicina acolo. Și de la Montpellier? S-ar putea să mă duc la Avignon.

— Avignon?

— Papa e foarte ospitalier cu evreii, spuse Mordecai, apucându-se de parapetul navei când *Pentecost* tremură sub o rafală de vânt, și avem nevoie de ospitalitate.

Mordecai sugerase că reacția lui Sir Guillaume la moartea lui Eleanor fusese reținută, dar acest lucru nu răzbătu în Sir Guillaume când vorbi despre fiica pierdută cu Thomas în timp ce *Pentecost* trecea prin gura râului și valurile reci se întindeau către orizont. Sir Guillaume, cu fața lui dură cicatrizată și fioroasă, părea pe punctul de a izbucni în lacrimi atunci când auzi cum murise Eleanor.

— Știi mai multe despre bărbații care au omorât-o? întrebă el, după ce Thomas își termină povestirea.

Thomas putu doar să repete ceea ce îi spusese lordul Outhwaite după bătălie, despre preotul francez numit de Taillebourg și ciudatul lui servitor.

— De Taillebourg, spuse hotărât Sir Guillaume, încă un om de omorât, eh? Își făcu semnul crucii. Era nelegitimă, zise el despre Eleanor, nu lui Thomas, ci parcă vântului, dar era o fată așa de scumpă! Acum toți copiii mei sunt morți. Privi către ocean, cu părul lui blond fluturând în briză. Avem atâția oameni de omorât, tu și cu mine – vorbea cu Thomas acum – și Graalul de găsit.

— Și alții îl caută, spuse Thomas.

— Atunci trebuie să îl găsim înaintea lor, mârâi Sir Guillaume. Dar mai întâi mergem la Calais, să îmi exprim credința față de Eduard și apoi luptăm. Pe Dumnezeu, Thomas, luptăm. Se întoarse și se încruntă la cei doi ostași, parcă reflectând cum soarta îi spulberase averea și urmașii, apoi îl văzu pe Robbie și rânji. Îmi place scoțianul tău.

— Poate să lupte, spuse Thomas.

— D-aia îmi place. Și el vrea să îl omoare pe de Taillebourg?

— Toți trei vrem.

— Atunci Dumnezeu să îl ajute pentru că o să îi dăm măruntaiele la câini. Sir Guillaume mârâi. Dar trebuie să i se spună că participi la asediul fortăreței Calais, nu? Dacă e să vină după noi, trebuie să afle unde ești.

Pentru a ajunge la Calais, *Pentecost* trebui să meargă către est și nord, dar odată ce scăpară de pământ, mai mult se legănă decât navigă. Un vânt lin din sud-vest o duse cu bine din gura râului, dar atunci, cu mult înainte să iasă din raza malului normand, briza se potoli, iar vela mare fâlfâia, flutura și se lovea de vergă. Corabia se agita ca un butoi într-o creștere mare a apei care venea dinspre vest unde nori negri se adunau ca un șir de dealuri mohorâte. Ziua de iarnă trecu repede, ultima dintre luminile reci fiind o simplă licărire ursuză sub nori. Câteva pete de foc se arătară pe pământul întunecos.

— Mareea o să ne ducă sus pe canal, spuse ursuz Villeroy, apoi o să ne aducă înapoi jos. Apoi sus și jos, și sus și jos până Dumnezeu sau Sfântul Nicolae ne va trimite vânt.

Fluxul îi duse în sus pe canalul englez așa cum prezisese Villeroy, apoi îi aduse din nou înapoi. Thomas, Robbie și cei doi ostași ai lui Sir Guillaume făcură cu rândul să meargă în fundul calei pline de pietre și să scoată găleți de apă.

— Normal că ia apă, îi spuse Villeroy temătorului Mordecai, toate navele iau apă. Ar lua apă ca o sită dacă nu aș călăfătui-o o dată la câteva luni. Lovește în mușchi și roagă-te Sfântului Nicolae. Ne ajută pe toți să nu ne înecăm.

Noaptea era întunecată. Puținele lumini de la mal licăreau într-o ceață umedă. Marea se lovea încet de carenă, iar vela atârna fără rost. Pentru un timp, o barcă de pescuit se apropie, cu o lanternă arzând la bord și Thomas ascultă cântecul încet, în timp ce oamenii trăgeau o plasă, apoi desfăcură vâslele și vâsliră către est până ce lumina lor mică dispăru în ceață.

— Un vânt de vest va veni, spuse Villeroy, mereu vine. Din vest, din ținuturile pierdute.

— Ținuturile pierdute? întrebă Thomas.

— Acolo, spuse Villeroy, arătând către vestul întunecat. Dacă mergeți atât cât poate un om să navigheze, o să găsiți ținuturile pierdute și o să vedeți un munte mai înalt decât cerul și unde Arthur doarme cu cavalerii lui. Villeroy își făcu semnul crucii. Și în vârful stâncilor de sub munte poți vedea sufletele marinarilor înecați chemându-și femeile. E frig acolo, mereu e frig, frig și ceață.

— Tatăl meu a văzut odată acele ținuturi, interveni Yvette.

— Așa zicea el, comentă Villeroy, dar era un bețivan înrăit.

— Spunea că marea era plină de pești, continuă Yvette ca și cum soțul ei nici nu vorbise, iar copacii erau foarte mici.

— Cidru, asta bea, continuă Villeroy. Livezi întregi se duceau pe gâtul lui, dar putea să navigheze, tatăl tău. Beat sau treaz, era un marinar.

Thomas privea în întunericul din vest, imaginându-și o călătorie către ținutul unde regele Arthur și cavalerii lui dormeau sub ceață și unde sufletele celor înecați își chemau iubitele pierdute.

— E timpul să scoatem apa, spuse Villeroy, și Thomas se duse în cală, puse apa în găleți până când îl durură mâinile de oboseală. Villeroy se duse în picul provei și dormi în coconul de piei de oaie pe care îl păstra acolo pentru că, spunea el, era mai frig pe mare decât pe pământ și un om ar trebui să se înece încălzit.

Zorii veniră încet, prelingându-se la est ca o pată cenușie. Cârma scârțâia prinsă în frânghii și nefolositoare pentru că vasul se legăna pe marea umflată și fără vânt. Coasta normandă încă se zărea, o linie gri-verde la sud, și, când se mai lumină de ziuă, Thomas zări trei ambarcațiuni mici vâslind dinspre coastă. Cele trei se îndreptau în susul canalului și ajunseră la est de *Pentecost;* Thomas crezu că erau pescari și își dori ca vasul lui Villeroy să fi avut vâsle pentru că așa ar putea înainta în acea nemișcare frustrantă. Erau vreo două vâsle aruncate pe punte, dar Yvette îl atenționă că erau folositoare doar în port.

— E prea grea pentru a vâsli mai mult timp, spuse ea, mai ales când e plină.

— Plină?

— Transportăm marfa, spuse Yvette. Bărbatul ei dormea în cabina de la pupă, iar sforăitul lui părea să facă să vibreze toată corabia. Navigăm de-a lungul coastei transportând lână și vin, bronz și metal,

pietre de construcție și piei de animale.

— Îți place?

— Iubesc asta. Îi zâmbi și fața ei tânără, foarte slabă, se înfrumusețță. Mama mea, continuă ea, voia să mă pună în serviciul episcopului. Să faci curat și să speli, să gătești și să faci curat până ce îți frângi mâinile de atâta muncă, dar Pierre mi-a spus că aș putea să trăiesc liberă ca pasărea cerului pe vasul lui și asta și facem, asta și facem.

— Doar voi doi?

Pentecost părea o corabie destul de mare pentru doar doi, chiar dacă unul din ei era o namilă de om.

— Nimeni nu vrea să navigheze cu noi, spuse Yvette. Aduce ghinion să ai o femeie la bord. Tatăl meu mereu zicea asta.

— A fost pescar?

— Unul bun, spuse Yvette, dar oricum tot s-a înecat. Vasul lui s-a scufundat la Casquets într-o noapte urâtă. Îl privi pe Thomas cu seriozitate. Chiar a văzut ținuturile pierdute, știi?

— Te cred.

— A mers mult către nord și apoi către vest și a spus că oamenii din ținuturile din nord știu bine locurile de pescuit ale ținuturilor pierdute și că era pește cât vedeai cu ochii. Zicea că puteai merge pe mare, atât de plină era cu pește, iar într-o noapte s-a furișat prin ceață și a văzut ținuturile, copacii ca niște tufișuri și sufletele moarte pe mal. Erau negre, spunea el, ca și cum fuseseră pârjolite de flăcările iadului, și el s-a speriat, așa că s-a întors și a plecat. I-a luat două luni să ajungă acolo și o lună jumate să se întoarcă acasă; tot peștele s-a stricat pentru că nu a putut să tragă la țărm ca să îl afume.

— Te cred, spuse din nou Thomas, deși nu era sigur că o credea.

— Și cred că, dacă eu mă înec, spuse Yvette, atunci eu și Pierre vom merge împreună pe ținuturile pierdute și el nu va trebui să stea pe stânci să mă cheme.

Era foarte sigură pe ea, apoi plecă să pregătească micul dejun pentru bărbatul ei, al cărui sforăit tocmai încetase.

Sir Guillaume tocmai ieșea din cabina de la proră. Clipi la lumina zilei de iarnă, apoi se duse la pupă și se urină peste balustradă. Aruncă o privire celor trei bărci care trăseseră la țărm și care erau acum la cam un kilometru jumătate la est de *Pentecost*.

— Deci l-ai văzut pe fratele Germain? îl întrebă pe Thomas.

— Mai bine nu-l mai vedeam.

— E un om instruit, spuse Sir Guillaume, trăgându-și pantalonii pe

el și încercând să se încheie la ei, ceea ce înseamnă că nu are curaj. Nici nu trebuie. E isteț, ai grijă, isteț, dar nu a fost niciodată de partea ta, Thomas.

— Am crezut că era prietenul tău.

— Când aveam putere și bani, Thomas, spuse Sir Guillaume, eram înconjurat de mulți prieteni, dar fratele Germain nu s-a numărat niciodată printre ei. A fost mereu un bun fiu al Bisericii și nu ar fi trebuit să ți-l prezint niciodată.

— De ce?

— După ce a aflat că ești un Vexille, a raportat conversația noastră episcopului, episcopul i-a spus arhiepiscopului, arhiepiscopul i-a spus cardinalului și cardinalul a vorbit cu informatorii lui și așa toată Biserica a devenit interesată de membrii familiei Vexille și de faptul că familia ta a deținut odată Graalul. Și cum pe atunci a reapărut Guy Vexille, așa că Inchiziția a pus stăpânire pe el. Făcu o pauză, uitându-se către orizont, apoi își făcu semnul crucii. Ăsta e de Taillebourg al tău, pun pariu pe viața mea. E un dominican și majoritatea inchizitorilor sunt dulăii lui Dumnezeu. Își întoarse singurul ochi către Thomas. De ce li se zice dulăi ai lui Dumnezeu?

— E o glumă, spuse Thomas, din latină. *Dominis caniș:* câinele lui Dumnezeu.

— Pe mine nu mă face să râd, spuse ursuz Sir Guillaume. Dacă unul dintre nenorociții ăia pune mâna pe tine, asta se lasă cu vătraie încinse în ochi și țipete toată noaptea. Și am auzit că au pus mâna pe Guy Vexille și sper că l-au făcut să sufere.

— Deci Guy Vexille e prizonier? fu surprins Thomas.

Fratele Germain spusese că vărul lui se împăcase cu Biserica.

— Așa am auzit. Se pare că a cântat psalmi pe scaunul de tortură al Inchiziției. Și cu siguranță le-a spus că tatăl tău a avut Graalul, și cum a navigat până la Hookton în căutarea lui, dar nu l-a găsit. Dar cine a mai fost în Hookton? Eu, așa că eu cred că i s-a cerut lui Coutances să mă găsească, să mă aresteze și să mă trimită la Paris. Iar între timp au trimis oameni în Anglia să afle ce pot.

— Și să o omoare pe Eleanor, spuse trist Thomas.

— Lucru pentru care vor plăti, zise Sir Guillaume.

— Și acum, spuse Thomas, au trimis oameni aici.

— Ce? exclamă Sir Guillaume surprins.

Thomas arătă către cele trei bărci care acum vâsleau direct spre *Pentecost*. Erau prea departe ca să își dea seama cine sau ce era la bord, dar ceva din apropierea lor intenționată îl speria. Yvette care

venea cu pâine, șuncă și brânză spre pupă îi văzu pe Thomas și pe Sir Guillaume holbându-se în zare și li se alătură, apoi rosti o înjurătură pe care numai o fiică de pescar o putea învăța și fugi către cabina de la pupă și strigă la bărbatul ei să vină pe punte.

Ochii lui Yvette erau obișnuiți cu marea și știa că acelea nu erau bărci de pescuit. În primul rând, că aveau prea multe persoane la bord și, după o vreme, Thomas putu și el să-i zărească pe acei oameni și ochii lui, care erau obișnuiți să caute inamicii printre frunze verzi, văzură că unii dintre ei purtau armuri și știa că nici un bărbat nu se ducea în armură pe mare decât dacă avea intenția de a omorî.

— O să aibă arbalete, spuse Villeroy care era acum pe punte, legându-și șnururile de la gât ale unei mantii de piele în care era înfășurat și ridicându-și privirea de la bărcile ce se apropiau spre nori, ca și cum ar fi putut vedea o adiere de vânt venind dinspre ceruri. Marea încă era umflată, dar apa era lină ca o alamă nivelată și nici un val împins de vânt nu o făcea să se unduiască. Arbalete, repetă trist Villeroy.

— Vrei să mă predau? îl întrebă Sir Guillaume pe Villeroy.

Vocea lui era amară, sugerând că întrebarea era plină de sarcasm.

— Nu e după mine să-i spun Domniei Voastre ce să facă, spuse Villeroy la fel de sarcastic, dar oamenii dumneavoastră ar putea să se ducă să ia din pietrele alea mari din cală.

— Și ce o să facem cu asta? întrebă Sir Guillaume.

— O să le arunc pe nenorociți când o să încerce să urce la bord. Bărcile alea micuțe? O piatră o să treacă direct prin fundul bărcilor, iar apoi nenorociții o să încerce să înoate cu armura legată de piept. Villeroy rânji. E greu să înoți atunci când ești înfășurat în metal.

Pietrele fură aduse, și Thomas își pregăti săgețile și arcul. Robbie își luă armura pe el și avea sabia unchiului său alături. Cei doi ostași ai lui Sir Guillaume erau cu el în centrul punții, locul unde s-ar desfășura orice încercare de abordare pentru că acolo era parapetul cel mai aproape de mare. Thomas se duse pe pupa mai înaltă unde Will Skeat i se alătură și, deși nu îl recunoscu pe Thomas, văzu arcul și întinse mâna.

— Eu sunt, Will, spuse Thomas.

— Știu că tu ești, spuse Skeat. Mințise și îi era rușine de asta. Lasă-mă să încerc arcul, băiete!

Thomas îi dădu arcul mare și negru și privi cu tristețe cum Skeat nu reuși să îl încordeze nici măcar pe jumătate. Skeat îi împinse rușinat arma înapoi lui Thomas.

— Nu mai sunt ce eram înainte, mormăi el.

— O să îți revii, Will.

Skeat scuipă peste parapet.

— Chiar m-a făcut regele cavaler?

— Da.

— Câteodată am impresia că pot să îmi amintesc bătălia, Tom, apoi dispare imediat. Ca o ceață. Skeat privi la cele trei bărci ce se apropiau și care formau acum linie. Vâslașii lor trăgeau tare și Thomas putu vedea arbaletrieri stând în picioare la prora și la pupa fiecărei bărci. Ai mai tras vreo săgeată de pe o barcă? întrebă Skeat.

— Niciodată.

— Tu te miști și ei se mișcă. E mult mai greu. Dar ia-o încet, băiete, ia-o încet!

Un bărbat strigă de pe barca cea mai apropiată, dar urmăritorii erau încă prea departe și orice zisese bărbatul se pierduse în aer.

— Sfântul Nicolae, Sfânta Ursula, se rugă Villeroy, trimite vânt și încă mult.

— Trage în noi, spuse Skeat pentru că un arbaletrier de la prora bărcii centrale își ridicase arma.

O ridică sus în văzduh, apoi trase și săgeata se înfipse cu o forță uimitoare jos în pupa *Pentecost*-ului. Sir Guillaume, ignorând pericolul, se cățără pe balustradă și se prinse de parâmă pentru a-și ține echilibrul.

— Sunt oamenii lui Coutances, îi spuse lui Thomas.

Thomas văzu că unii oameni din cea mai apropiată barcă erau înveșmântați în verde cu negru ca asediatorii de la Evecque. Mai multe arbalete zbârnâiră și două săgeți se înfipseră în scândurile pupei și alte două zburară pe lângă Sir Guillaume pentru a lovi vela neputincioasă, dar majoritatea nimeriră în apă. Vremea era liniștită, dar arbaletrierii tot aveau probleme cu țintirea armelor de pe vasele mici.

Iar cele trei ambarcațiuni erau mici. Fiecare avea opt sau zece vâslași și tot cam atâția arcași sau ostași. Cele trei vase cu vâsle fuseseră desigur alese pentru viteza lor, dar păreau pipernicite pe lângă *Pentecost,* ceea ce îngreuna enorm operațiunea de abordare. Totuși, una dintre ambarcațiuni venea țintă spre corabia lui Villeroy.

— Ce o să facă, spuse Sir Guillaume, e să lase cele două bărci să ne lovească în continuare cu săgeți de arbalete în timp ce nenorocita asta – făcu semn către ambarcațiunea ce încerca din răsputeri să ajungă aproape de *Pentecost* – o să își aducă oamenii la bord.

Mai multe săgeți se înfipseră în coca navei. Alte două săgeți găuriră vela și alta lovi catargul chiar deasupra unui crucifix ros de vreme care era prins în lemnul gudronat. Statueta lui Hristos, albă ca laptele, își pierduse mâna stângă și Thomas se întrebă dacă nu era un semn rău, apoi încercă să uite de ea în timp ce își încordă marele arc și trase o săgeată. Nu avea decât treizeci și patru de săgeți, dar nu era momentul să facă economie, așa că, pe când prima era încă în aer, dădu drumul și la a doua și arbaletrierii nici nu reușiră să își încordeze armele când prima săgeată se înfipse în brațul unui vâslaș, iar a doua aruncă o așchie din prora bărcii, apoi o a treia săgeată șuieră pe deasupra capetelor vâslașilor pentru a cădea în mare. Vâslașii se feriră, apoi unul răsuflă greu și căzu în față cu o săgeată înfiptă în spate, iar în următorul moment un ostaș fu lovit în coapsă și căzu peste doi vâslași, ceea ce produse haos la bordul bărcii care se întoarse imediat cu vâslele lovindu-se între ele. Thomas își coborî arcul.

— Te-am învățat bine, spuse cu zel Will Skeat. Ah, Tom, mereu ai fost un ticălos pe cinste.

Barca se îndepărtă. Săgețile lui Thomas fuseseră mult mai precise decât săgețile de arbaletă pentru că el trăsese de pe un vas mai mare și mai stabil decât bărcile înguste și supraîncărcate. Doar un bărbat de la bordul bărcilor mai mici murise, dar frecvența primelor săgeți ale lui Thomas băgase frica în vâslași care nu puteau vedea de unde veneau săgețile, ci auzeau doar șuieratul penelor și țipetele răniților. Acum celelalte două bărci o depășiră pe a treia, iar arbaletrierii își pregătiră armele.

Thomas luă o săgeată din săculeț și se întrebă ce se va întâmpla atunci când nu va mai avea săgeți, dar chiar atunci un val mic arătă că venea un vânt peste mare. Un vânt de est, dintre toate cel mai puțin probabil în marea asta, dar venea de la est și vela mare și maro a lui *Pentecost* se umfla și se destindea, apoi se umfla și deodată corabia începu să se îndepărteze de urmăritorii ei cu apa vâjâind pe laturile ei. Oamenii lui Coutances traseră tare de vâsle.

— Jos! strigă Sir Guillaume, și Thomas se aruncă la podea în spatele balustradei când o salvă de săgeți de arbalete loviră coca navei *Pentecost* sau zburară sus pentru a rupe vela zdrențuită.

Villeroy zbieră la Yvette să manevreze cârma, apoi strânse vela principală înainte de a se duce în cabina pupei pentru a lua o arbaletă mare și evident antică și de demult, pe care o ridică cu o pârghie lungă. Puse o săgeată veche pe coardă, apoi o trase în cel mai apropiat urmăritor.

— Nenorociții, urlă el. Mamele voastre au fost niște capre! Erau niște capre desfrânate! Capre desfrânate cu variolă! Nenorociții!

Ridică din nou arma, o încărcă cu un alt proiectil corodat și trase, dar săgeata ajunse în mare. *Pentecost* prindea viteză și era deja afară din aria arbaletelor.

Vântul se înteți și *Pentecost* se îndepărtă de urmăritorii ei. Cele trei bărci cu vâsle se duseră prima dată în susul canalului așteptând refluxul și sperând ca un posibil vânt dinspre vest să aducă înapoi *Pentecost* la ei, dar cu vântul bătând din est vâslașii nu puteau să țină pasul cu prada lor, așa că cele trei bărci se întoarseră și abandonară în cele din urmă urmărirea. Dar exact când se dăduseră bătuți, doi noi urmăritori apărură la gura râului Orne. Două bărci, amândouă mari și echipate cu vele mari și pătrate, asemănătoare velei principale a lui *Pentecost,* veneau pe mare.

— Cea din față e *Saint-Esprit,* spuse Villeroy. Chiar și de la acea distanță de gura râului putea să distingă cele două vase, iar cealaltă e *Marie.* Navighează ca o scroafă gravidă, dar *Saint-Esprit* o să ne ajungă.

— *Saint-Esprit?* Sir Guillaume păru surprins. Jean Lapoullier?

— Cine altcineva?

— Am crezut că era un prieten!

— A fost prietenul tău, spuse Villeroy, atâta timp cât ai avut pământ și bani, dar acum ce ai?

Sir Guillaume cugetă preț de câteva clipe asupra adevărului acestei întrebări.

— Atunci tu de ce mă ajuți?

— Pentru că sunt un prost, spuse voios Villeroy, și pentru că o să mă plătești al naibii de bine.

Sir Guillaume se încruntă la acest truism.

— Nu și dacă mergem în direcția greșită, adăugă el după o vreme.

— Direcția bună, sublinie Villeroy, e departe de *Saint-Esprit* și în direcția vântului, așa că o să mergem spre apus.

Merseră către vest toată ziua. Aveau viteză bună, dar totuși marea *Saint-Esprit* se apropia încet de ei. Dimineața nu fusese decât o pată la orizont; spre amiază Thomas putu să îi vadă platforma mică din vârful catargului unde, îl preveni Villeroy, se poziționau arbaletrierii; după-amiază putea vedea ochii negri cu alb pictați pe proră. Vântul de est se întețise de-a lungul întregii zile suflând tare și rece și biciuind valurile înspumate. Sir Guillaume sugeră să meargă către nord, poate chiar până la malul englez, dar Villeroy spuse că nu știa coasta aceea

și că nu era sigur unde putea găsi adăpost dacă se înrăutățea vremea.

— Și în perioada asta a anului vremea e mai capricioasă ca o femeie, adăugă Villeroy, și parcă să îi dovedească justețea celor spuse de el, se porni un vânt cu lapoviță care vuia pe mare, lovea corabia și reducea vizibilitatea la câțiva metri.

Sir Guillaume îl îndemnă din nou pe Villeroy să o ia spre nord, executând manevra cât timp barca era ascunsă în vijelie, dar Villeroy refuză cu încăpățânare, iar Thomas crezu că uriașul bărbat se temea de vasele englezești care abia așteptau să le pice în gheare o corabie franceză.

Urmă o altă rafală puternică de vânt, ploaia cădea la o aruncătură de băț de punte, iar lapovița forma un înveliș alb noroios pe partea de est a fiecărei parâme. Villeroy se temea că vela se va rupe în două, dar nu îndrăznea să strângă pânza pentru că de fiecare dată când trecea vijelia, lăsând marea albă și agitată, putea vedea că *Saint-Esprit* se apropia tot mai mult.

— E rapidă, spuse în silă Villeroy, și Lapoullier știe cum să o navigheze.

Dar ziua scurtă de iarnă trecea și în întunericul nopții *Pentecost* putea scăpa de urmăritorii ei. Aceștia știau asta și probabil că se rugau ca nava lor să prindă un pic mai multă viteză. Se înseră și distanța dintre cele două vase se micșora pas cu pas, dar totuși *Pentecost* păstra conducerea. Nu mai vedeau pământul acum, două nave într-un ocean agitat și negru, apoi, când noaptea era pe sfârșite, prima săgeată de foc fu trasă de pe prova lui *Saint-Esprit*.

Era o săgeată de arbaletă. Săgeata aprinsă pâlpâi pe cerul nopții, formând un arc și apoi plonjând în siajul lui *Pentecost*.

— Trimite-i o săgeată înapoi, mârâi Sir Guillaume.

— E prea departe, spuse Thomas.

O arbaletă bună avea bătaia mai lungă decât un arc de tisă, deși în timpul care îi lua să reîncarce arbaleta, arcașul englez ar ajunge suficient de aproape de arbaletrier și ar trage șase săgeți. Dar Thomas nu putea să facă asta din cauza întunericului dens și nici nu îndrăznea să irosească săgeți. Nu putea decât să aștepte și să vadă cum o a doua săgeată se ridică spre nori. Și aceasta căzu tot în spate.

— Nu zboară la fel de bine, spuse Will Skeat.

— Ce ai spus, Will?

Thomas nu auzise bine.

— Împăturesc cozile săgeților în pânză și asta le încetinește zborul. Ai tras vreodată o săgeată de foc, Tom?

— Niciodată.

— Abate cursul săgeții cu cincisprezece metri, spuse Skeat, privind cum o a treia săgeată plonjează în mare.

— Aia a fost mai aproape, spuse Sir Guillaume.

Villeroy pusese un butoi pe punte și îl umplu cu apă de mare. Yvette, între timp, se urcase sprintenă pe funia catargului pentru a se așeza pe cruceta unde se prindea verga de care atârna vela, iar acum trase în sus găleți din pânză pentru apă pe care le folosea pentru a uda vela.

— Putem folosi săgeți de foc? întrebă Sir Guillaume. Chestia aia trebuie să aibă bătaia destul de mare.

Făcu semn către arbaleta monstruoasă a lui Villeroy. Thomas îi traduse lui Will Skeat a cărui franceză era încă rudimentară.

— Săgeți de foc? Fața lui Skeat se încreți în timp ce se gândea. Trebuie să ai rășină, Tom, îi spuse el nesigur, și trebuie să o înmoi în lână și apoi să legi lâna de săgeată foarte strâns, dar să deșiri un pic marginile pentru ca focul să ardă bine. Focul trebuie să pătrundă bine pânza, nu doar pe margini pentru că altfel nu va rezista și, când arde bine și adânc, o slobozi înainte să mănânce din lemnul săgeții.

— Nu, traduse Thomas pentru Sir Guillaume, nu putem.

Sir Guillaume înjură, apoi se întoarse când prima săgeată de foc lovi *Pentecost,* dar săgeata lovi jos la pupă, atât de jos încât următorul val stinse flăcările cu un sfârâit puternic.

— Trebuie să putem face ceva! strigă Sir Guillaume.

— Putem să avem răbdare, spuse Villeroy.

Stătea la vâsla de la pupă.

— Pot să folosesc arbaleta ta? îl întrebă Sir Guillaume pe uriașul marinar, iar când Villeroy încuviință din cap, Sir Guillaume încărcă arbaleta uriașă și trimise o săgeată înapoi către *Saint-Esprit.*

Mormăi în timp ce trase de pârghie pentru a ridica din nou arma, mirat de puterea de care era nevoie. O arbaletă trasă de o pârghie era, de obicei, mult mai slabă decât una care se încărca cu o unealtă spiralată și o roată cu piedică, dar arbaleta lui Villeroy era masivă. Săgețile lui Sir Guillaume trebuie să fi lovit ambarcațiunea ce îi urmărea, dar era prea întuneric pentru a vedea dacă i se provocase vreo stricăciune. Thomas se îndoia pentru că arcurile lui *Saint-Esprit* erau ridicate și parapetele solide. Sir Guillaume doar înfigea metal în scânduri, dar proiectilele arzătoare de pe *Saint-Esprit* începură să amenințe *Pentecost.* Trei sau patru arbalete inamice trăgeau acum. Thomas și Robbie se luptau să stingă proiectilele cu apă, apoi o

săgeată înflăcărată nimeri vela și un foc pătrunzător începu să strălucească pe velă, dar Yvette reuși să îl stingă exact când Villeroy împinse vâsla peste punte. Thomas auzi scârțâitul mânerului lung al vâslei sub presiune și simți corabia clătinându-se în timp ce se întoarse către sud.

— *Saint-Esprit* nu a fost niciodată prea rapidă împotriva vântului, spuse Villeroy, și se clatină într-o mare agitată.

— Și noi suntem mai rapizi? întrebă Thomas.

— O să aflăm, spuse Villeroy.

— De ce nu am încercat să aflăm asta mai devreme? mârâi Sir Guillaume.

— Pentru că nu am avut loc în mare, răspunse calm în timp ce o săgeată de foc zbură peste puntea pupei ca un meteorit. Dar acum suntem departe de promontoriu.

Se referea la faptul că se aflau la vest de peninsula normandă și la sud de ei rămăsese în urma marea, plină de stânci dintre Normandia și Bretania. *Saint-Esprit* micșorase distanța de corabia lui Villeroy, menținând direcția spre vest, așa că Thomas trase un mănunchi de săgeți în figurile neclare ale bărbaților în armură de pe puntea superioară a ambarcațiunii urmăritoare. Yvette coborâse pe punte și acum trăgea de frânghii și, când fu mulțumită cu noua poziție a velei, se căță înapoi în cuibul ei exact când alte două săgeți se înfipseră în pânză, iar Thomas văzu flăcările cuprinzând vela în timp ce Yvette căra găleți. Thomas mai trimise o săgeată sus în noapte care căzu pe puntea inamicului și Sir Guillaume trăgea săgeți cu arbaleta mai grea cât de repede putea, dar nici unul din ei nu fu recompensat cu un țipăt de durere. Apoi vasul inamic își schimbă poziția și Thomas își relaxă arcul. *Saint-Esprit* întorcea pentru a urmări *Pentecost* către sud și, preț de câteva clipe, păru să dispară în întuneric, dar atunci o altă săgeată de foc se ridică de pe puntea ei și, în lumina iute, Thomas văzu că se întorsese și că era din nou pe urmele lui *Pentecost*. Vela lui Villeroy încă mai ardea, oferindu-i lui *Saint-Esprit* un punct de ochire pe care nu putea să nu îl valorifice. Arbaletrierii urmăritori trimiseră trei săgeți deodată, flăcările lor licărind înfometate în noapte, și Yvette trăgea disperată de găleți, dar vela era în flăcări acum și barca încetinea din cauza pânzei care își pierdea din putere și atunci, din fericire, se auzi un șuierat puternic și o vijelie veni dinspre est.

Lapovița cădea foarte puternic, răpăind pe vela arsă și pe punte și Thomas crezu că va dura o veșnicie, dar aceasta se oprise la fel de brusc cum începuse și toți de la bordul lui *Pentecost* priveau către

pupă, așteptând ca următoarea săgeată de foc să se înalțe de pe puntea lui *Saint-Esprit,* iar când flacăra se ivi în cele din urmă pe cer veni de departe, mult prea departe ca să lumineze *Pentecost* și Villeroy mormăi.

— Credeau că o să ne întoarcem în vijelie, spuse el amuzat, dar erau prea deștepți spre binele lor.

Saint-Esprit încercase să depășească *Pentecost,* crezând că Villeroy își va îndrepta barca din nou pe cursul vântului, dar urmăritorii nu ghiciseră corect și acum erau departe la nord și vest de pradă.

Mai multe săgeți de foc arseră în întuneric, dar acum erau trase în toate direcțiile în speranța ca lumina slabă a vreuneia să trădeze prezența corăbiei *Pentecost,* dar aceasta se îndepărta și mai mult, trasă de rămășițele velei arse. Dacă nu ar fi fost vijelia, se gândea Thomas, sigur ar fi fost ajunși și capturați și se întreba dacă nu cumva mâna lui Dumnezeu îl apăra pentru că avea cartea Graalului. Apoi vina îl copleși; se îndoise de existența Graalului și risipise banii lordului Outhwaite, în loc să îi folosească pentru a căuta Graalul. Îl chinuia și vina apăsătoare și părerea de rău pentru moartea lui Eleanor și a părintelui Hobbe, așa că el căzu în genunchi pe punte și privi la crucifixul cu o singură mână.

— Iartă-mă, Doamne, se ruga el, iartă-mă.

— Velele costă bani, spuse Villeroy.

— O să ai o velă nouă, Pierre, îi promise Sir Guillaume.

— Și să ne rugăm ca tot ce a mai rămas din aceasta să ne ducă undeva, spuse supărat Villeroy.

Departe către nord o ultimă săgeată de foc brăzdă cu roșu întunericul, după care nu se mai văzu nici o lumină, ci doar întunericul nemărginit al mării agitate în care *Pentecost* pluti mai departe cu vela ruptă.

Zorii îi prinseră în ceață și cu o briză capricioasă ce flutura o velă așa de slăbită încât Villeroy și Yvette o îndoiseră pentru ca vântul să aibă mai mult decât găuri arse în care să sufle, iar după ce o reașezaseră *Pentecost* merse încet către sud-vest și toată lumea de la bord îi mulțumi lui Dumnezeu pentru ceață, căci aceasta îi ascundea de pirații care bântuiau golful dintre Normandia și Bretania. Villeroy nu știa sigur unde se aflau, deși era sigur că la est se întindea coasta normandă și că tot acel pământ din acea direcție era loial contelui de Coutances, așa că se îndreptară către sud-vest cu Yvette stând la prova pentru a fi atentă la recifele frecvente.

— Dau naștere la stânci apele acestea, mormăi Villeroy.

— Atunci mergi în apă mai adâncă, propuse Sir Guillaume.

Bărbatul mătăhălos scuipă peste bord.

— Apele mai adânci dau naștere la piraţi englezi care se aventurează în afara insulelor.

Continuară să meargă către sud, dar vântul se potolea și marea se liniștea. Încă mai era frig, dar nu mai cădea lapovița și, când soarele plăpând începu să îndepărteze fâșiile de ceață, Thomas stătea lângă Mordecai la provă.

— Am o întrebare pentru tine, spuse el.

— Tatăl meu mi-a spus să nu mă urc niciodată la bordul unei corăbii, răspunse Mordecai. Fața lui lungă era palidă și barba lui, pe care o pieptăna de obicei foarte atent, era încâlcită. Tremura în ciuda mantiei improvizate din piei de oaie. Știai, continuă el, că marinarii flamanzi susțin că poți calma o furtună aruncând un evreu peste bord?

— Așa zic?

— Așa mi s-a zis, spuse Mordecai, și dacă aș fi fost la bordul unei nave flamande aș fi avut ca alternativă înecul. Ce e aia?

Thomas despăturise manuscrisul pe care i-l lăsase moștenire tatăl lui.

— Întrebarea mea, spuse el, ignorând întrebarea lui Mordecai, e cine e Hacalia.

— Hacalia? repetă Mordecai numele, apoi clătină din cap. Crezi că flamanzii cară la bordul navelor lor evrei ca precauție? Soluția stă la îndemână, deși e crudă. De ce să mori când poate să moară un evreu?

Thomas deschise cartea la prima pagină a manuscrisului în ebraică unde fratele Germain descifrase numele Hacalia.

— Aici, spuse el, dându-i cartea medicului, Hacalia.

Mordecai privi pagina.

— „Nepotul lui Hacalia, traduse cu voce tare, și fiul lui Tirsata.“ Bineînțeles! E o interpretare cu Iona și peștele uriaș.

— Hacalia este? întrebă Thomas, holbându-se la fila cu scrierea ciudată.

— Nu, dragul meu! spuse Mordecai. Superstiția despre evrei și furtună e o confuzie cu Iona, doar o confuzie ignorantă. Privi înapoi la pagină. Tu ești fiul lui Tirsata?

— Sunt fiul nelegitim al unui preot, spuse Thomas.

— Da.

— Pentru tine?

Thomas dădu din cap aprobator.

— Cred.

— Atunci eşti fiul lui Tirsata şi nepotul lui Hacalia, spuse Mordecai, apoi zâmbi. Ah! Bineînţeles! Neemia. Memoria mea e aproape la fel de proastă ca a lui Skeat, nu? Imaginează-ţi că am uitat că Hacalia era tatăl lui Neemia.

Thomas totuşi nu se dumirise defel.

— Neemia?

— Şi el era Tirsata, normal că a fost. Extraordinar, nu e aşa, cum noi, evreii, prosperăm în diferite ţări şi, când se satură de noi, suntem învinovăţiţi pentru cel mai mic incident. Apoi timpul trece şi suntem repuşi în funcţii. Tirsata, Thomas, a fost guvernatorul al Iudeii sub perşi. Neemia a fost Tirsata, nu rege, bineînţeles, ci doar guvernator pentru o vreme sub conducerea lui Artaxerxes.

Erudiţia lui Mordecai era impresionantă, dar nu prea explicită. De ce s-ar identifica părintele Ralph cu Neemia care probabil că a trăit cu sute de ani înaintea lui Hristos, înainte de Graal? Singurul răspuns cu care putu Thomas să vină fu cel obişnuit, adică nebunia tatălui său. Mordecai întorcea paginile pergamentului şi se cutremură când una se rupse.

— Cum tânjesc unii oameni, spuse el, după miracole, împunse o pagină cu un deget mânjit de toate medicamentele pe care le zdrobise şi le amestecase. „O cupă de aur în mâna Domnului, care a îmbătat tot pământul”[19], acum ce oare o însemna asta?

— Vorbeşte despre Graal, spuse Thomas.

— Asta înţelesesem, Thomas, îl certă încet Mordecai, dar acele cuvinte nu erau despre Graal. Se referă la Babilon. E un pasaj din plângerile lui Ieremia. Mai dădu o pagină. Oamenilor le place misterul. Nu vor nimic explicat, pentru că, atunci când lucrurile sunt explicate, nu mai rămâne loc pentru speranţă. Am văzut oameni murind şi am ştiut că nu mai era nimic de făcut şi mi se cerea să plec pentru că preotul urma să vină cu vasul lui acoperit cu o pânză şi toată lumea se ruga pentru un miracol. Niciodată nu se întâmplă. Şi persoana moare şi eu sunt de vină, nu Dumnezeu sau preotul, ci eu! Lăsă cartea să îi cadă în poală unde paginile foşniră în vântul slab. Acestea sunt doar poveşti despre Graal şi câteva versete ciudate care ar putea face referinţă la el. De fapt, o carte de meditaţie. Se încruntă. Tatăl tău chiar credea că Graalul există?

Thomas tocmai se pregătea să dea un răspuns viguros afirmativ, dar şi aminti că în cea mai mare parte a timpului tatăl lui fusese un om sucit, amuzant şi deştept, dar câteodată era sălbatic şi impulsiv şi

lupta cu Dumnezeu, disperat să dea de cap misterelor sacre.

— Cred, spuse Thomas atent, că a crezut în Graal.

— Bineînțeles că a crezut, spuse Mordecai imediat, ce tâmpenie din partea mea! Normal că tatăl tău a crezut în Graal pentru că a crezut că îl și avea!

— Da? întrebă Thomas.

Era nespus de năucit acum.

— Neemia a fost mai mult decât Tirsata din Iudeea, spuse medicul, a fost paharnicul lui Artaxerxes. Așa spune la începutul scrierii lui. „Căci eu eram paharnicul regelui”[20]. Acolo. Arătă către o linie din manuscrisul în ebraică. „Căci eu eram paharnicul regelui.” Cuvintele tatălui tău, Thomas, citate din Cartea lui Neemia.

Thomas privea scrisul și știa că Mordecai avea dreptate. Aceea era mărturia tatălui său. Fusese paharnicul celui mai mare rege dintre toți, al Domnului nostru Isus Hristos, și propoziția confirma visele lui Thomas. Părintele Ralph fusese paharnic. Avusese Graalul. Exista. Thomas se înfioră.

— Cred, spuse Mordecai încet, că tatăl tău credea că avea Graalul, dar pare puțin probabil.

— Puțin probabil? protestă Thomas.

— Eu sunt doar un evreu, spuse prietenos Mordecai, deci ce știu eu despre Mântuitor? Și sunt unii care socotesc că nici măcar nu ar trebui să vorbesc de asemenea lucruri, dar din câte înțeleg eu, Isus nu era bogat. Am dreptate?

— Era sărac, spuse Thomas.

— Deci am dreptate, nu era un om bogat, și la sfârșitul vieții Lui ia parte la un *seder*.

— Un *seder?*

— Ospățul paștelui evreiesc, Thomas. Și la cina pascală mănâncă pâine și bea vin, și Graalul, spune-mi dacă greșesc, era ori farfuria pentru pâine, fie pocalul cu vin, da?

— Da.

— Da, repetă Mordecai și privi către stânga unde o barcă mică de pescuit vâslea pe marea umflată.

Nu văzuseră nici urmă de *Saint-Esprit* toată dimineața, și nici una dintre bărcile mai mici pe lângă care trecură nu arătă vreun interes pentru *Pentecost*.

— Dar dacă Isus era sărac, spuse Mordecai, ce fel de veselă ar folosi la cina pascală? Una făcută din aur? Bătută cu nestemate? Sau o piesă obișnuită de ceramică?

— Orice folosea, spuse Thomas, Dumnezeu putea să o transforme.

— Ah, da, bineînțeles, am uitat, spuse Mordecai. Păru dezamăgit, dar apoi zâmbi și îi dădu cartea lui Thomas. Când ajungem oriunde mergem, spuse el, pot să îți scriu traducerea pasajelor din ebraică și sper să îți folosească.

— Thomas! strigă Sir Guillaume de la pupă. Ne trebuie mâini odihnite pentru a scoate apa!

Călăfătuirea nu fusese terminată și *Pentecost* lua apă cu o viteză îngrijorătoare, așa că Thomas se duse în cală și îi dădu gălețile lui Robbie care arunca apa peste bord. Sir Guillaume îl presase pe Villeroy să meargă către nord și est din nou într-o încercare de a trece pe lângă Caen și să ajungă la Dunkirk, dar Villeroy nu era mulțumit cu vela lui mică și cu atât mai puțin de cala ce lua apă.

— Trebuie să opresc undeva în curând, mârâi el, și să îmi cumpăr o velă.

Nu îndrăzneau să oprească în Normandia. Se știa bine prin toată provincia că Sir Guillaume fusese declarat trădător și, dacă *Pentecost* era percheziționată – ceea ce era foarte probabil pe această coastă de contrabandă –, atunci Sir Guillaume ar fi descoperit. Așa rămânea doar Bretania și Sir Guillaume era nerăbdător să ajungă la Saint-Malo sau Saint-Brieuc, dar Thomas protestă din cală pentru că el și Will Skeat ar fi considerați inamici de către autoritățile bretone din acele orașe aliate cu ducele Charles, care lupta împotriva rebelilor englezi care considerau că ducele Jean era adevăratul conducător al Bretaniei.

— Deci unde să mergem? ceru Sir Guillaume să știe. Anglia?

— Nu o să ajungem până în Anglia, spuse trist Villeroy, privind la vela lui.

— În insule? sugeră Thomas, gândindu-se la Guemsey sau la Jersey.

— Insulele! îi surâse lui Sir Guillaume ideea.

De data aceasta Villeroy obiectă.

— Nu se poate, spuse el rece și aminti că *Pentecost* provenea din de Guemsey și că el ajutase la capturarea ei. Dacă o duc în insule, spuse el, o s-o ia înapoi și pe mine cu ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu! mârâi Sir Guillaume. Atunci unde să mergem?

— Poți să ajungi până la Treguier? întrebă Will Skeat și toată lumea fu atât de mirată că vorbise, încât pentru câteva momente nimeni nu răspunse.

— Treguier? întrebă Villeroy după un timp, apoi dădu din cap afirmativ. Normal că pot, spuse el.

— De ce Treguier? ceru Sir Guillaume să știe.

— Era în mâinile englezilor ultima dată când am auzit eu, spuse Skeat.

— Încă e, interveni Villeroy.

— Și avem prieteni acolo, continuă Skeat.

„Și inamici", se gândea Thomas. Treguier nu era doar cel mai apropiat port bretan în mâinile englezilor, ci și cel mai apropiat port de La Roche-Derrien unde se dusese Sir Geoffrey Carr, Sperietoarea. Thomas îi spusese fratelui Germain că se duce către același oraș mic, și, fără îndoială, de Taillebourg va auzi de asta și îi va urma. Și poate că și Jeanette era acolo, și deodată, deși zicea de săptămâni că nu se va duce înapoi, Thomas voia acum cu disperare să ajungă în La Roche-Derrien.

Pentru că acolo, în Bretania, avea prieteni, foste iubiri și inamici pe care voia să îi omoare.

PARTEA A TREIA
Bretania, primăvara anului 1347
Paharnicul Regelui

Jeanette Chenier, contesă d'Armorique[21], își pierduse bărbatul, părinții, averea, casa, fiul și iubitul ei regal, și toate acestea până la vârsta de douăzeci de ani.

O săgeată englezească îi răpuse soțul, care murise în agonie, plângând ca un copil.

Părinții ei muriseră într-un atac sângeros, iar așternuturile lor de pat fuseseră arse înainte să fie îngropați lângă altarul bisericii Sfântul Renan. Îi lăsaseră lui Jeanette, singurul lor copil rămas, o mică avere în aur, o afacere cu livrări de vin și marea casă de comerț de pe râul din La Roche-Derrien.

Jeanette își cheltuise majoritatea averii echipând nave și bărbați pentru a se lupta cu englezii care îi omorâseră soțul, dar englezii învinseseră și își pierduse toată averea.

Jeanette implorase ajutor de la Charles de Blois, ducele Bretaniei și rudă a răposatului ei soț, și așa își pierduse fiul. Charles, care nu avea decât trei ani, numit după duce, fusese răpit. I se spunea „târfă" pentru că era fată de negustor și deci nu era vrednică de se mărita cu un nobil și Charles de Blois, pentru a-i arăta lui Jeanette cât de mult o disprețuia, o violase. Fiul ei, acum ducele de Armorica, era crescut de către unul dintre adepții loiali ai lui Charles de Blois pentru a se asigura că pământurile întinse ale băiatului vor rămâne la casa de Blois. Așa că Jeanette, care își pierduse averea în încercarea de a-l face pe ducele Charles conducătorul necontestat al Bretaniei, începuse să-l urască pe acesta și-și găsise un nou iubit, pe Thomas din Hookton. Plecase cu el către nord la armata engleză din Normandia și acolo îl văzuse pe Eduard de Woodstock, prințul Țării Galilor, și așa îl părăsise Jeanette pe Thomas. Apoi, temându-se ca englezii să nu fie înfrânți de către francezi în Picardia și francezii victorioși să nu o pedepsească pentru alegerea iubitului său, fugise din nou. Se înșelase în legătură cu bătălia, englezii câștigând, dar nu putea să se mai întoarcă. Regi, și fii de regi, nu răsplăteau nestatornicia și așa Jeanette Chenier, văduva contesă de Armorica, se întorsese la La Roche-Derrien pentru a afla că-și pierduse casa.

Când plecase din La Roche-Derrien avea mari datorii și *monsieur* Belas, un avocat, luase casa pentru a plăti acele datorii. Jeanette, la întoarcere, avea destui bani pentru a plăti tot ce datora, pentru că prințul Țării Galilor fusese generos cu bijuteriile, dar Belas nu voia să se mute din casă. Legea era de partea lui. Câțiva englezi care ocupaseră La Roche-Derrien arătau compasiune pentru Jeanette, dar nu se amestecau în decizia curții și oricum nu ar fi contat prea mult, pentru că toată lumea știa că englezii nu puteau rămâne prea mult în orășel. Ducele Charles aduna din nou o mică armată în Rennes și La Roche-Derrien era cea mai izolată fortăreață engleză din Bretania și, când ducele Charles avea să ocupe orașul, îl va recompensa pe *monsieur* Belas, agentul lui, arătându-i același dispreț lui Jeanette Chenier pe care o numea „târfă“ pentru că nu era de origine nobilă.

Așa că Jeanette, neputând să își recupereze casa, își găsi alta, mult mai mică, aproape de poarta de est de la La Roche-Derrien și își confesă păcatele preotului din Biserica Sfântul Renan, care îi spuse că greșise mai mult decât era acceptabil după oameni și poate după judecata Dumnezeu. Preotul îi promise iertarea dacă păcătuia și cu el și își ridică roba, și se întinse către ea, apoi țipă tare pentru că Jeanette îl lovi. Ea continuă să meargă la slujbe la Sfântul Renan, pentru că era biserica ei din copilărie și pentru că părinții ei erau îngropați sub o icoană care-L înfățișa pe Hristos ridicându-Se din mormânt cu o lumină aurie deasupra capului, iar preotul nu îndrăznea să îi refuze împărtășania și nici să o privească în ochi.

Jeanette își pierduse servitorii când plecase în nord cu Thomas, dar angajă o fetiță de paisprezece ani pentru a-i fi ajutoare de bucătăreasă și pe idiotul de fratele ei pentru a-i scoate apă și pentru a-i aduna lemne de foc. Bijuteriile prințului, credea ea, aveau să îi ajungă un an și ceva trebuia să apară până atunci. Era tânără, cu adevărat frumoasă și plină de mânie, copilul ei era încă ostatic și ea se hrănea cu ură. Unii orășeni se temeau că e nebună pentru că era mult mai slabă decât atunci când plecase din La Roche-Derrien, dar părul ei era tot negru ca pana corbului, pielea ei fină precum mătăsurile rare pe care și le permiteau doar cei bogați, iar ochii ei erau mari și strălucitori. Bărbații veneau și o implorau să le facă favoruri, dar li se spunea că nu puteau să mai vorbească cu ea decât dacă-i aduc inima zbârcită a avocatului Belas și membrul zbârcit lui Charles de Blois.

— Aduceți-mi-le în racle, le spunea ea, dar aduceți-mi fiul viu.

Furia ei respingea bărbații și unii dintre ei răspândiră povestea că era atinsă de lună sau poate chiar că era o vrăjitoare. Preotul de la

Sfântul Renan le spuse celorlalți preoți din oraș că Jeanette încercase să îl ispitească și vorbea chiar să aducă Inchiziția, dar englezii nu permiteau asta pentru că regele Angliei refuza să-i lase pe călăii lui Dumnezeu să își facă mendrele pe teritoriile lui.

— Și-așa oamenii bombăne nemulțumiți, spuse Dick Totesham, comandantul garnizoanei engleze din La Roche-Derrien. Numai niște nenorociți de preoți care să agite spiritele ne-ar mai lipsi.

Totesham și garnizoana lui știau că Charles de Blois strângea o armată cu care avea de gând să atace La Roche-Derrien înainte de a asedia celelalte cetăți engleze din Bretania, așa că făceau tot ce le stătea în putință să înalțe zidurile orașului și să construiască metereze noi în fața celor vechi. Țăranii din împrejurimi erau siliți să muncească sub amenințarea biciului. Erau forțați să împingă roabe pline cu pământ și pietre, puneau lemne în pământ pentru a face palisade și săpau șanțuri. Îi urau pe englezi pentru că îi forțau să muncească fără să fie plătiți, dar englezilor nu le păsa pentru că trebuiau să se apere. Totesham se bizuia pe Westminster pentru a trimite mai mulți oameni și de sărbătoarea Sfântului Felix, în mijlocul lui ianuarie, o trupă de arcași galezi debarcă în Treguier, micul port aflat la o oră și jumătate de mers de-a lungul râului în amonte, dar în rest singurele întăriri se reduceau la câțiva cavaleri și ostași care erau într-o situație financiară disperată și veniseră în micul oraș în speranța de a jefui și de a lua prizonieri. Unii dintre acei cavaleri veniseră tocmai din Flandra, ademeniți de zvonuri false privind bogăția Bretaniei, iar alți șase ostași ajunseseră din nordul Angliei, conduși de un bărbat rău, cu fața dură, care purta cu el un bici și foarte multă dușmănie. Doar acești luptători se aflau în La Roche-Derrien înainte ca *Pentecost* să ajungă la râu.

Garnizoana din La Roche-Derrien era mică, în vreme ce armata ducelui Charles cuprindea numeroși ostași și încă mai creștea. Spionii englezilor spuneau de sute de arbaletrieri genovezi care soseau în Rennes și de numeroși călăreți francezi veniți spre a-i jura credință lui Charles de Blois. Armata lui creștea și regele Angliei, aparent nepăsător în ceea ce privește viitorul garnizoanei lui din Bretania, nu le trimise nici un ajutor. Ceea ce însemna că La Roche-Derrien, cel mai mic dintre orașele fortărețe engleze și cel mai apropiat de inamic, era sortită pieirii.

Thomas se simți ciudat de neliniștit când *Pentecost* se strecură printre stâncile joase care străjuiau gura râului Jaudy. E oare o

greșeală, se întreba el, să se întoarcă în acest mic oraș? Sau Dumnezeu îi condusese pașii în această direcție pentru că aici îl căutau inamicii Graalului? Așa îi vedea Thomas pe misteriosul de Taillebourg și pe servitorul lui. Sau poate, își spunea el, era doar emoționat să o revadă pe Jeanette. Trecutul lor era prea încurcat, prea multă ură amestecându-se cu dragoste, dar totuși voia să o vadă și se temea că ea i-ar refuza asta. Încercă, dar nu reuși să contureze o imagine a feței ei în timp ce fluxul purta corabia *Pentecost* pe gura râului, unde păsările alea își întindeau aripile lor negre și zdrențuite pentru a se usca deasupra rocilor tivite de spumă albă. O focă își scoase din apă capul lucios, privi indignată la Thomas și apoi se întoarse înapoi în adâncimi. Malurile râului se apropiau, aducând cu ele mirosul pământului. În stânga și-n dreapta se vedeau bolovani, iarbă spălăcită și copaci mici îndoiți de vânt, în timp ce în râul mai puțin adânc erau capcane sinuoase pentru pești, făcute din împletituri de salcie. O fetiță mică, nu mai mare de șase ani, folosea o piatră pentru a da jos melcii turtiți de pe stânci.

— E o masă sărăcăcioasă, aia, remarcă Will Skeat.

— Așa e, Will, așa e.

— Ah, Tom! zâmbi Skeat, recunoscându-i vocea. Nu ai mâncat niciodată melci turtiți!

— Ba da! protestă Thomas. Și la micul dejun.

— Un bărbat care vorbește latina și franceza? Mănâncă melci? rânji Skeat. Poți să scrii, nu-i așa, Tom?

— La fel de bine ca un preot, Will.

— Cred că ar trebui să îi trimitem o scrisoare Domniei Sale, spuse Skeat, referindu-se la ducele de Northampton. I-aș cere să-mi îmbarce oamenii pe o corabie și să-i trimită aici, doar că nu va face asta fără bani, nu-i așa?

— Îți datorează bani, spuse Thomas.

Skeat se încruntă la Thomas.

— Da?

— Oamenii tăi l-au slujit pe el în aceste ultime luni. Trebuie să te plătească pentru asta.

Skeat dădu din cap afirmativ.

— Ducele nu a stat niciodată pe gânduri când era vorba să plătească soldați buni. Sigur le-a umplut buzunarele cu bani, și, dacă îi vreau aici, va trebui să îl conving să îi lase să plece și va trebui să le plătesc și călătoria.

Oamenii lui Skeat erau angajați să lupte pentru ducele de

Northampton care, după ce mărșăluise prin Bretania, se alăturase regelui în Normandia și acum îl slujea aproape de Calais.

— Va trebui să plătesc călătoria pentru oameni și pentru cai, Thomas, continuă Skeat, și asta nu o să fie prea ieftin. Nu o să fie prea ieftin. Și de ce ar vrea ducele ca ei să plece din Calais? Vor avea destule bătălii în primăvară.

Întrebarea era una bună, se gândi Thomas, pentru că sigur vor avea loc lupte crâncene lângă Calais după ce se termina iarna. Din câte știa Thomas, orașul nu căzuse, dar englezii îl înconjuraseră și se zvonea că regele francez strângea o armată cu care să atace asediatorii în primăvară.

— Lupta va fi în toi aici începând din primăvară, spuse Thomas, făcând semn către malurile râului, care erau foarte aproape acum. Câmpurile de pe țărm erau necultivate, dar cel puțin hambarele și gospodăriile erau încă întregi pentru că aceste ținuturi hrăneau garnizoana din La Roche-Derrien, așa că fuseseră scutite de jafuri, siluiri și foc, neîmpărtășind soarta restului ducatului.

— O să fie lupte aici, fu de acord Skeat, dar mai multe în Calais. Poate că tu și cu mine ar trebui să mergem acolo, Tom?

Thomas nu spuse nimic. Se temea că Skeat nu mai putea să comande o echipă de ostași sau de arcași. Vechiul lui prieten era prea expus la uitare sau la crize bruște de imprecizie și melancolie, iar acele atacuri erau înrăutățite de momentele în care Skeat părea să fie ca înainte – deși niciodată nu era *chiar* ca vechiul Will Skeat cel atât de iute în război, impetuos în luarea deciziilor și isteț în lupte. Acum se repeta, devenea confuz și era prea des nelămurit – cum era și acum lângă o barcă a gărzilor ce flutura crucea roșie a Angliei pe fond alb și care mergea în josul râului către *Pentecost*. Skeat se încruntă la ivirea micii ambarcațiuni.

— E un inamic?

— Flutură steagul nostru, Will.

— Da?

Un bărbat îmbrăcat în armură se ridică pe prora bărcii cu vâsle și strigă către *Pentecost*.

— Cine sunteți?

— Sir William Skeat! strigă înapoi Thomas, folosind numele care era cel mai bine-venit în Bretania.

Fu o pauză, poate de scepticism.

— Sir William Skeat? strigă bărbatul înapoi. Adică Will Skeat?

— Regele l-a făcut cavaler, îi spuse Thomas bărbatului.

— Şi eu tot uit asta, oftă Skeat.

Vâslaşii portului susţinură apa pentru ca barca gărzilor să se întoarcă cu fluxul pe lângă *Pentecost*.

— Ce căraţi? întrebă bărbatul.

— E gol! strigă Thomas.

Bărbatul privi la vela zdrenţuită, arsă şi îndoită.

— Aţi avut probleme?

— Lângă coasta normandă.

— E timpul ca nenorociţii ăia să fie omorâţi o dată pentru totdeauna, mormăi bărbatul, apoi făcu semn spre susul râului unde se înşirau casele din Treguier; fum ieşea din hornuri învârtejindu-se spre cer. Ancoraţi lângă *Eduard,* le ordonă el. E o taxă de port pe care va trebui să o plătiţi. Şase şilingi.

— Şase şilingi? explodă Villeroy când i se spuse. Şase nenorociţi de şilingi! Cred că scoatem bani de pe fundul mării cu plasele?

Aşa Thomas şi Will Skeat se întoarseră la Treguier unde catedrala îşi pierduse turnul după ce bretonii care îl susţineau pe Charles de Blois trăseseră cu arbalete în englezi din vârful lui. Ca răzbunare, englezii dărâmaseră turnul şi trimiseseră piatra la Londra. Micul oraş portuar abia era populat acum pentru că nu avea ziduri şi oamenii lui Charles de Blois prădau câteodată magaziile din spatele cheiurilor. Vasele mici puteau să meargă pe râu în sus până în La Roche-Derrien, dar *Pentecost* lua prea multă apă aşa că fu ancorat lângă vasul englez, apoi doisprezece oameni cu cămăşi cu cruci roşii veniră la bord să ridice taxa şi să se uite după mărfuri de contrabandă sau să negocieze o mită consistentă pentru a ignora ceea ce ar fi descoperit, dar nu găsiră nici bunuri, nici mită. Căpitanul lor, un bărbat gras cu o bubă puroioasă pe frunte, confirmă că Richard Totesham încă era la conducere la La Roche-Derrien.

— Ar trebui să fie acolo, spuse bărbatul gras, şi Sir Thomas Dagworth comandă Brest.

— Dagworth! păru Skeat plăcut surprins. E bun, da. Ca şi Dick Totesham, zise el, întorcându-se spre Thomas, apoi păru mirat când Sir Guillaume se ivi din cabina de la proră.

— E Sir Guillaume, spuse cu o voce încetă Thomas.

— Normal că el e, spuse Skeat.

Sir Guillaume aruncă jos coburule şi zornăitul monedelor atrase imediat privirea bărbatului gras. Sir Guillaume îl privi şi el şi îşi scoase pe jumătate sabia.

— Cred că o să plec acum, spuse bărbatul gras.

— Cred că asta voiai să faci, zise Skeat chicotind.

Robbie își aruncă bagajul pe punte, apoi privi spre puntea lui *Eduard,* unde patru fete scoteau mațele unor heringi și aruncau resturile în aer la pescărușii care le înhățau din zbor. Fetele puneau peștele curățat pe pari înalți care urmau să fie puși la afumătoare la capătul cheiurilor.

— Sunt toate la fel de drăguțe ca acestea? întrebă Robbie.

— Și mai drăguțe, spuse Thomas, întrebându-se cum putea scoțianul să vadă fețele fetelor de sub bonete.

— O să îmi placă Bretania, spuse Robbie.

Erau datorii pe care trebuiau să le plătească înainte să plece. Sir Guillaume îl plăti pe Villeroy și mai adăugă destui bani pentru a-și putea cumpăra o nouă velă.

— Ai face bine, îl sfătui pe uriașul bărbat, să eviți Caenul pentru o vreme.

— Vom merge în Gasconia, spuse Villeroy. Mereu e comerț în Gasconia. Poate vom merge chiar până în Portugalia.

— Poate, spuse timid Mordecai, mă luați și pe mine?

— Tu? se întoarse Sir Guillaume spre medic. Urăști nenorocitele astea de corăbii.

— Trebuie să merg către sud, spuse iritat Mordecai, la Montpellier în primul rând. Cu cât mergi mai în sud, cu atât sunt oamenii mai prietenoși. Prefer să înfrunt pentru o lună marea și frigul decât să-i întâlnesc pe oamenii ducelui Charles.

— O călătorie până în Gasconia – Sir Guillaume îi oferi lui Villeroy o monedă de aur – pentru un prieten de-al meu.

Villeroy o privi pe Yvette care dădu din umeri, și asta îl convinse pe uriașul bărbat să accepte.

— Ești bine-venit, doctore, spuse el.

Așa că, luându-și rămas-bun de la Mordecai, Thomas și Robbie, Will Skeat și Sir Guillaume, și cei doi ostași ai lui coborâră la țărm. Un vas mergea în susul râului spre La Roche-Derrien în aceeași zi, dar mai târziu, așa că cei doi ostași fură lăsați cu bagajele și Thomas îi conduse pe ceilalți de-a lungul drumului ce urma malul de vest al râului. Purtau cămașă de zale și aveau armele la ei pentru că țărănimea locală nu era prea prietenoasă cu englezii, dar nu trecură decât pe lângă o duzină de muncitori posomorâți care luau balega cu furca din două care. Oamenii se opriră să privească soldații trecând, dar nu spuseră nimic.

— Mâine la ora asta, comentă Thomas, Charles de Blois va ști că

am sosit.

— Va tremura în cizmele lui, spuse cu un rânjet Skeat.

Începu să plouă când ajunseră la podul care duce în La Roche-Derrien. Thomas se opri sub arcada turnului de pază de pe malul opus orașului și arătă în susul râului către cheile dărăpănate pe unde el și alți câțiva dintre arcașii lui Skeat se furișaseră în La Roche-Derrien în noaptea în care căzuse pentru prima oară în mâinile englezilor.

— Îți aduci aminte de loc, Will? întrebă el.

— Normal că mi-aduc aminte, spuse Skeat, deși părea nesigur, și Thomas nu mai zise nimic.

Traversară podul de piatră și se grăbiră în josul străzii la casa de lângă tavernă, unde fusese dintotdeauna comandamentul lui Richard Totesham. Când ajunseră ei, acesta tocmai se dădea jos din șa. Se întoarse și se încruntă la nou-veniți, apoi îl recunoscu pe Will Skeat și îl privi pe vechiul său prieten de parcă ar fi văzut o fantomă. Skeat se uita și el inexpresiv și faptul că nu îl recunoștea îl încurcă pe Totesham.

— Will? întrebă comandantul garnizoanei. Will? Tu ești, Will?

Fața lui Skeat se lumină de bucurie.

— Dick Totesham! Dintre toți oamenii pe care puteam să îi întâlnesc!

Totesham se minună că Skeat era surprins să îl întâlnească într-o garnizoană pe care el o comanda, dar apoi văzu goliciunea din ochii lui și se încruntă.

— Ești bine, Will?

— Am primit o lovitură la cap, spuse Skeat, dar un medic m-a cârpit la loc. Se mai înceţoşează lucrurile câteodată, doar se înceţoşează.

Cei doi își dădură mâna. Amândoi erau bărbați care se născuseră fără un ban și deveniseră soldați, apoi dobândiseră încrederea stăpânilor lor și câștigaseră de pe urma răscumpărărilor prizonierilor și jefuirii de proprietăți. Ajunseseră suficient de bogați pentru a-și strânge propria trupă de soldați, pe care îi angajau în serviciul regelui sau al unui nobil, îmbogățindu-se și mai mult de pe urma jafurilor la care se dedau pe pământurile inamice. Când trubadurii cântau despre război, îl numeau pe rege eroul luptător și preamăreau faptele de vitejie ale ducilor, conților, baronilor și cavalerilor, dar de fapt oameni precum Totesham și Skeat duceau greul bătăliilor purtate de englezi.

Totesham îl bătu prietenește pe umăr pe Skeat.

— Spune-mi că ți-ai adus oamenii, Will.

— Dumnezeu știe unde sunt, spuse Skeat. Nu i-am mai văzut de luni de zile.

— Sunt la Calais, interveni Thomas.

— Bunule Dumnezeu! Totesham își făcu semnul crucii. Era un bărbat bondoc, cu părul gri și fața senină, care ținea garnizoana din La Roche-Derrien unită doar prin tărie de caracter, dar știa că avea mult prea puțini oameni. Mult prea puțini. Am o sută treizeci și doi de oameni sub conducere, îi spuse lui Skeat, și jumătate din aceștia sunt bolnavi. Apoi sunt cincizeci sau șaizeci de mercenari care s-ar putea sau nu să plece până ce ajunge Charles de Blois. Bineînțeles că localnicii o să lupte pentru noi sau cel puțin majoritatea.

— O să lupte? întrerupse Thomas, uimit de afirmație.

Când englezii capturaseră orașul anul trecut, localnicii se luptaseră din răsputeri să apere zidurile și, după ce fuseseră înfrânți, suferiseră jafuri și silnicii, iar acum susțineau garnizoana?

— Comerțul e bun, explică Totesham. Nu au fost niciodată așa de bogați! Vasele pleacă spre Gasconia, Portugalia, Flandra și Anglia. Fac bani, asta fac. Nu vor să plecăm, așa că da, unii vor lupta pentru noi și o să ne ajute, dar nu e ca și cum am avea oameni antrenați.

Celelalte trupe englezești din Bretania erau departe în vest, așa că atunci când Charles de Blois avea să vină cu armata lui, Totesham va trebui să reziste asediului francez două sau trei săptămâni până să-i vină întăriri și, chiar și cu ajutorul localnicilor, se îndoia că va putea rezista. Îi adresase o petiție regelui aflat la Calais cerându-i să îi trimită mai mulți oameni în La Roche-Derrien.

„Suntem departe de toți cei care ne-ar putea sări în ajutor, scrisese clericul la dictarea lui Totesham, și inamicii ne împresoară." Totesham, văzându-l pe Will Skeat, presupusese că oamenii lui Skeat veniseră ca răspuns la petiția lui și nu își putea ascunde dezamăgirea.

— O să îi scrii și tu regelui? îl întrebă Totesham pe Will.

— Tom poate să scrie pentru mine.

— Cere să ți se trimită oameni, îl îndemnă Totesham. Mai am nevoie de vreo trei sau patru sute de arcași, dar cincizeci sau șaizeci de oameni ai tăi o să fie de folos.

— Tommy Dagworth nu poate să îți trimită niște oameni? întrebă Skeat.

— E la fel de presat ca și mine. Prea mult teren de ținut, prea puțini oameni și regele nu vrea să audă că cedăm nici măcar un pogon lui Charles de Blois.

— Și atunci de ce nu trimite întăriri? întrebă Sir Guillaume.

— Pentru că nu are oameni disponibili, spuse Totesham, dar acesta nu e un motiv pentru noi să nu cerem.

Totesham îi duse în casa sa, unde un foc ardea într-un șemineu mare și servitorii lui aduseră ulcioare cu vin fiert și platouri cu pâine și carne de porc rece. Un bebeluș stătea într-un pătuț de lemn de lângă foc și Totesham roși când recunoscu că e al lui.

— Proaspăt căsătorit, îi spuse el lui Skeat, apoi îi ordonă servitoarei să ia bebelușul până nu începea să plângă.

Se înfioră când Skeat își dădu jos pălăria pentru a-și dezveli scalpul plin de cicatrice și puternic încrețit, apoi insistă să audă povestea lui Will și, după ce află întreaga istorie, îi mulțumi lui Sir Guillaume pentru ajutorul acordat prietenului său. Thomas și Robbie fură primiți mai rece, cel din urmă pentru că era scoțian și primul pentru că Totesham își aducea aminte de el din anul precedent.

— Erai o pacoste nenorocită, spuse aspru Totesham, tu și contesa de Armorica.

— E aici? întrebă Thomas.

— Mda, s-a întors.

Totesham păru precaut.

— Am putea să ne ducem la casa ei, Will, îi spuse Thomas lui Skeat.

— Nu puteți, spuse ferm Totesham. Și-a pierdut casa. A fost vândută pentru a-i plăti datoriile și se tot agită în legătură cu asta de atunci, dar a fost vândută legal. Și avocatul care a cumpărat-o ne-a plătit o compensație pentru a fi lăsat în pace și nu vreau să fie deranjat, așa că voi doi puteți să cereți găzduire la hanul Două Vulpi. Apoi veniți și luați cina.

Invitația le fusese adresată lui Will Skeat și lui Sir Guillaume, și explicit nu lui Thomas și lui Robbie.

Pe Thomas nu îl deranjă. El și Robbie își găsiră o odaie pe care să o împartă la hanul Două Vulpi, iar după aceea, în timp ce Robbie gusta prima bere bretonă, Thomas se duse la Biserica Sfântul Renan, care era una dintre cele mai mici biserici din La Roche-Derrien, dar și una dintre cele mai bogate pentru că tatăl lui Jeanette o înzestrase. Construise o clopotniță și plătise ornamentarea cu picturi a pereților bisericii, însă până să ajungă Thomas la Sfântul Renan era prea întuneric pentru a vedea scena cu Mântuitorul mergând pe apă în Galileea sau sufletele rostogolindu-se în focurile iadului. Singura lumină din biserică venea de la câteva lumânări ce ardeau pe altar

unde o raclă argintie adăpostea limba Sfântului Renan, dar Thomas știa că mai era o comoară sub altar, ceva aproape la fel de rar precum limba unui sfânt, și voia să o cerceteze. Era o carte, un dar pentru biserică de la tatăl lui Jeanette, și Thomas se minunase să o găsească acolo, nu doar pentru că aceasta supraviețuise prădării orașului – deși într-adevăr nu mulți soldați jefuiau bisericile de cărți –, ci pentru că se găsea o carte într-o mică biserică dintr-un oraș breton. Cărțile erau rare și aceea era comoara Bisericii Sfântul Renan: o Biblie. Cea mai mare parte din Noul Testament lipsea, probabil pentru că unii soldați luaseră acele pagini pentru a le folosi la latrină, dar tot Vechiul Testament rămăsese. Thomas se strecură printre femeile bătrâne îmbrăcate în negru, care îngenuncheau și se rugau în nava bisericii și găsi cartea sub altar, și suflă praful de pe ea și pânzele de păianjen, apoi o puse lângă lumânări. Una dintre femei îi atrase atenția că era necuviincios, dar Thomas o ignoră.

Dădu paginile rigide, câteodată oprindu-se să admire o literă mare pictată la început de capitol. Era o Biblie în Biserica Sfântul Petru din Dorchester și tatăl lui avusese una, iar Thomas probabil că văzuse zeci la Oxford, dar văzuse puține altele și, pe când cerceta paginile, se minună de timpul de care era nevoie pentru a face o copie a unei cărți atât de vaste. Mai multe femei protestară la atingerea de către el a altarului și, pentru a le împăca, se îndepărtă câțiva pași și se așeză picior peste picior cu cartea în poală. Acum stătea prea departe de lumânări și avea dificultăți să citească manuscrisul care nu era scris îngrijit. Literele pictate erau frumoase, sugerând că le realizase o mână îndemânatică, dar cea mai mare parte a scrisului era înghesuit și el nici nu știa bine unde să caute pasajele care-l interesau. Începu cu sfârșitul Vechiului Testament, dar nu găsi ce voia, așa că mai frunzări înapoi, paginile uriașe trosnind când le întorcea. Știa că ceea ce căuta nu era în Psalmi, așa că dădu acele pagini repede, apoi încetini iar, încercând să înțeleagă cuvintele scrise greșit în manuscris iar apoi, deodată, îi sări în ochi numele. *„Neemias Athersatha filius Achelai"*, *„Tirsata* Neemia, fiul lui Hacalia." Citi tot pasajul, dar nu găsi ce căuta, așa că dădu filă cu filă mai departe, știind că e aproape, și acolo, în cele din urmă, găsi pasajul căutat.

— *„Ego enim eram pincerna regis."*

Privi expresia, apoi o citi cu voce tare:

— *„Ego enim eram pincerna regis."* Pentru că eu eram paharnicul Regelui.

Mordecai crezuse că părintele Ralph îl ruga în carte pe Dumnezeu

să facă Graalul să fie adevărat, dar Thomas nu era de acord. Tatăl lui nu voia să fie paharnic. Nu, manuscrisul era o modalitate de a se confesa și de a ascunde adevărul. Tatăl lui îi lăsase niște indicii pe care el să le urmeze. Citind mai departe, află că *tirsata,* guvernatorul, era și paharnic: *„Ego enim eram pincerna regis”.* „Era“, se gândi Thomas. Asta însemna că tatăl lui pierduse Graalul? Nu, mai degrabă știa că el va citi cartea doar după moartea lui. Thomas era sigur de un lucru: cuvintele confirmau existența Graalului și că tatăl lui fusese păstrătorul șovăielnic al acestuia. „Căci eu eram paharnicul regelui”; „depărtează paharul acesta de la Mine”; „potirul meu mă îmbată”. Cupa exista și Thomas simți un fior străbătându-l din cap până în picioare. Se holba la lumânările de pe altar și ochii i se încețoșară de lacrimi. Eleanor avusese dreptate. Graalul exista și aștepta să fie găsit, și să îndrepte lumea, și să îl aducă pe Dumnezeu omului, și pe om lui Dumnezeu și pace pe pământ. Exista. Era Graalul.

— Tatăl meu, spuse o femeie, a dat acea carte bisericii.

— Știu asta, spuse Thomas, apoi închise Biblia și se întoarse pentru a se uita la Jeanette și aproape că îi era teamă ca nu cumva ea să fie mai puțin frumoasă decât își aducea aminte sau poate că se temea că, văzând-o, o va urî pentru că îl abandonase, dar în schimb îi dădură lacrimile când îi văzu fața. Merle, spuse el încet, folosindu-i porecla; însemna Mierlă.

— Thomas. Vocea ei era inexpresivă, apoi făcu semn cu capul către o bătrână cu veșminte și voal negre. *Madame* Verlon, spuse Jeanette, care e supărată pe viață, mi-a spus că un soldat englez fura Biblia.

— Așa că ai venit să te lupți cu un soldat? întrebă Thomas.

O lumânare licărea la dreapta lui, flacăra acesteia pâlpâind la fel de rapid ca inima unei păsări mici.

— Preotul de aici e un laș și nu s-ar pune cu un arcaș englez, așa că cine altcineva să vină?

— *Madame* Verlon poate să stea liniștită, spuse Thomas, în timp ce puse Biblia înapoi sub altar.

— A mai spus –, vocea lui Jeanette tremura –, că bărbatul care fura biblia avea un arc mare și negru.

De aceea, insinua ea, venise chiar ea în loc să trimită după ajutor. Ghicise că era Thomas.

— Cel puțin nu a trebuit să vii de departe, spuse Thomas, arătând către ușa laterală ce ducea în curtea casei tatălui lui Jeanette.

Se prefăcea că nu știa că ea pierduse casa.

Jeanette ridică bărbia.

— Nu mai locuiesc aici, spuse ea rece, nu acum.

O duzină de femei ascultau și păși̦ră înapoi nervoase când Thomas se apropie de ele.

— Atunci poate, *madame,* îi spuse el lui Jeanette, o să îmi dați voie să vă însoțesc până acasă?

Ea încuviință imediat. Ochii ei păreau foarte strălucitori și mari în lumina lumânărilor. Era mai slabă, se gândea Thomas, sau poate că întunericul din biserică îi umbrea obrajii. Avea o bonetă legată sub bărbie și o mantie mare neagră cu care mătura lespezile în timp ce îl urma către ușa din vest.

— Îți aduci aminte de Belas? îl întrebă ea.

— Îmi aduc aminte numele, spuse Thomas. Nu era avocat?

— E avocat, spuse Jeanette, un ipocrit mârșav și un escroc. Care era cuvântul acela englezesc pe care-l știu de la tine? Un beți̦van. E un beți̦van. Când am venit acasă, cumpărase casa, susținând că a fost vândută pentru a-mi achita datoriile. Dar răscumpărase datoriile! A promis că are grijă de afacerea mea, a așteptat până am plecat, apoi mi-a luat casa. Și acum, că m-am întors, nu mă lasă să plătesc ce datoram. Mi-a spus că totul e plătit. I-am spus că îi cumpăr casa cu mai mult decât a plătit el, dar numai își râde la mine.

Thomas îi ți̦nu ușa să treacă. Ploaia cădea pe stradă.

— Nu vrei casa, îi spuse el, nu dacă Charles de Blois se întoarce. Ar trebui să pleci până atunci.

— Tot îmi spui ce să fac, Thomas? întrebă ea, iar apoi, pentru a înmuia duritatea cuvintelor ei, îl luă de braț sau poate că își trecu mâna pe după cotul lui pentru că strada era abruptă și alunecoasă. O să stau aici, cred.

— Dacă nu ai fi fugit de el, spuse Thomas, Charles te-ar fi silit să te căsătorești cu unul dintre ostașii lui. Dacă te găsește aici, va face asta. Sau mai rău.

— Deja are copilul meu. Deja m-a siluit. Ce-mi mai poate face? Nu –, își încleștă mâna strângând brațul lui Thomas –, o să stau în mica mea casă de lângă poarta de sud și, când vine în oraș, o să îi înfig o săgeată de arbaletă în burtă.

— Mă mir că nu ai tras o săgeată în burta lui Belas.

— Crezi că aș risca spânzurătoarea de dragul de a vedea un avocat mort? întrebă Jeanette și râse scurt. Nu, o să îmi sacrific viața în schimbul vieții lui Charles de Blois și toată Bretania și Franța vor ști că a fost omorât de o femeie.

— Doar dacă nu îți dă copilul înapoi?

— Nu o să mi-l dea! spuse ea rece. Nu răspunde la nici un apel. Se referea – Thomas era sigur de asta – la faptul că prințul Țării Galilor, poate chiar și regele îi scriseseră lui Charles de Blois, dar apelurile nu rezolvaseră nimic, și de ce ar face-o? Anglia era cel mai detestat inamic al lui Charles. E numai legat de pământ, Thomas, spuse ea iritată, pământ și bani.

Voia să spună că fiul ei, care la trei ani devenise contele de Armorica, era moștenitorul îndreptățit al multor întinderi din vestul Bretaniei aflate acum sub ocupație engleză. Dacă băiatul i-ar jura credință ducelui Jean, care era candidatul Angliei la ocârmuirea Bretaniei, atunci pretenția lui Charles de Blois la suveranitatea ducatului ar fi serios slăbită. Prin urmare, Charles luase copilul și voia să îl țină până ce împlinea vârsta la care putea să jure credință.

— Unde e Charles? întrebă Thomas.

Era una dintre ironiile vieții lui Jeanette că fiul ei fusese numit după unchiul lui într-o încercare de a-i intra în grații.

— E în Turnul Roncelets, spuse Jeanette, la sud de Rennes. E crescut de seniorul de Roncelets. Se întoarse către Thomas. A trecut aproape un an de când nu l-am mai văzut!

— Turnul Roncelets, spuse Thomas, e un castel?

— Nu l-am văzut. Un turn, presupun. Da, un castel.

— Nu ești sigură că e acolo?

— Nu mai sunt sigură de nimic, spuse Jeanette iritată, dar am primit o scrisoare în care scria că Charles e acolo și nu am nici un motiv să mă îndoiesc de asta.

— Cine a scris scrisoarea?

— Nu știu. Nu era semnată. Merse în tăcere câțiva pași, cu mâna ei caldă pe brațul lui. A fost Belas, spuse ea în cele din urmă, nu sunt sigură, dar el trebuie să fi fost. Mă provoacă, mă chinuie. Nu îi ajunge că mi-a luat casa și că Charles de Blois mi-a răpit copilul, Belas vrea să sufăr. Sau vrea să mă duc la Roncelets știind că aș încăpea în mâinile lui Charles de Blois. Sunt sigură că a fost Belas. Mă urăște.

— De ce?

— De ce crezi? întrebă ea disprețuitoare. Am ceva ce el vrea, ceva ce toți bărbații vor, dar nu o să îi dau.

Continuară să meargă pe străzile întunecate. Se auzeau cântece răsunând din unele taverne și undeva o femeie țipa la bărbatul ei. Un câine lătra și fu liniștit. Ploaia răpăia pe acoperișuri din paie, se scurgea de pe streșini și înnămolea străzile care deveneau alunecoase. O lumină roșie apăra încet în față, mărindu-se pe măsură ce înaintau,

până ce Thomas văzu flăcările de la două coșuri pentru jar ce-i încălzeau pe gardienii de la poarta de sud și își aminti cum el, Jack și Sam deschiseseră poarta pentru a lăsa să intre armata engleză.

— Ți-am promis odată, îi spuse el lui Jeanette, că o să ți-l aduc înapoi pe Charles.

— Tu și cu mine, spuse Jeanette, am făcut prea multe promisiuni.

Era încă reticentă.

— Ar trebui să încep să îndeplinesc unele dintre ele, spuse Thomas. Dar ca să ajung la Roncelets îmi trebuie cai.

— Îmi permit cai, spuse Jeanette, oprindu-se lângă o ușă întunecată. Aici stau, continuă ea, apoi se uită la el. Era înalt, dar și ea era aproape de aceeași înălțime. Seniorul de Roncelets e un luptător faimos. Nu trebuie să mori pentru o promisiune pe care nu ar fi trebuit să o faci niciodată.

— Dar a fost făcută, spuse Thomas.

Ea încuviință.

— Asta e adevărat.

Urmă o pauză lungă. Thomas putea auzi pașii unei străji pe zid.

— Eu... începu el.

— Nu, spuse ea imediat.

— Nu am...

— Altă dată. Trebuie să mă obișnuiesc cu tine aici. Sunt sătulă de bărbați, Thomas. De când cu Picardia... Făcu o pauză și Thomas crezu că nu va mai zice nimic, dar apoi dădu din umeri. De la lupta din Picardia am trăit ca o călugăriță.

El o sărută pe frunte.

— Te iubesc, zise el, chiar simțind asta, dar surprins în același timp că spusese asta cu voce tare.

Preț de o clipă ea nu vorbi. Lumina ce se reflecta de la cele două coșuri de jar licărea roșiatic în ochii ei.

— Ce s-a întâmplat cu fata aia? întrebă ea. Fătuca aia palidă care era așa mămoasă cu tine?

— Nu am reușit să o protejez, spuse Thomas, și a murit.

— Bărbații sunt niște nenorociți, zise ea, apoi se întoarse și trase de frânghia ce ridică zăvorul ușii. Se opri pentru un minut. Dar mă bucur că ești aici, spuse ea, fără să privească înapoi.

Apoi ușa se închise, zăvorul se trase și ea dispăru.

Sir Geoffrey Carr începuse să creadă că incursiunea lui în Bretania era o greșeală. Vreme îndelungată Thomas din Hookton nu-și făcu

simțită prezența și, odată ajuns, arcașul nu făcuse nici un efort de a găsi vreo comoară. Lucrurile pluteau în ceață și, cu cât trecea mai mult timp, cu atât datoriile lui Sir Geoffrey se măreau. Dar, în cele din urmă, Sperietoarea descoperi ce planuri urzea Thomas din Hookton. Acea nouă informație îl duse pe Sir Geoffrey la casa lui *maitre* Belas.

Ploaia turna peste La Roche-Derrien. Era una dintre cele mai ploioase ierni de până atunci. Șanțul de după zidul întărit al orașului era inundat și se asemăna cu un șanț de apărare, și multe dintre pășunile de pe țărmurile râului Jaudy se mocirliseră. Străzile orașului erau năclăite de nămol, bărbaților li se înnămoleau cizmele și femeile se duceau la piață purtând saboți ciudați de lemn, care alunecau nemaipomenit pe străzile mai abrupte, și un strat gros de nămol păta tivurile rochilor și mantiilor lor. Singurul lucru bun la o asemenea ploaie era protecția pe care o oferea împotriva focului. Englezii știau că o așa vreme îngreunează orice asediu asupra unui oraș. Mașinăriile de asediu, fie ele catapulte, trebușete sau arme de foc, aveau nevoie de o bază solidă, nu de mlaștină, și oamenii nu puteau ataca prin mocirlă. Richard Totesham se spunea că se ruga pentru mai multă ploaie și mulțumea în fiecare dimineață pentru zorii întunecați, grei de ploaie și încețoșați.

— O iarnă ploioasă, Sir Geoffrey, îl salută Belas pe Sperietoare, apoi îl inspectă pe ascuns pe vizitatorul său.

O față crudă și urâtă, gândi el, și, deși hainele lui Sir Geoffrey erau de calitate, și îi veneau largi, ceea ce sugera fie că englezul slăbise în ultima vreme fie, mai degrabă, că hainele fuseseră luate de la o persoană pe care o omorâse în luptă. Un bici răsucit atârna de cureaua lui care părea un accesoriu destul de ciudat, dar avocatul nu putuse să îi înțeleagă niciodată pe soldați.

— O iarnă foarte ploioasă, continuă Belas, făcându-i semn Sperietorii să se așeze pe un scaun.

— E o iarnă pișăcioasă, mârâi Sir Geoffrey pentru a-și ascunde agitația, nimic decât ploaie, frig și degerături.

Se temea puțin pentru că nu era sigur că acest avocat slab și vigilent era așa de înțelegător cu Charles de Blois așa cum sugerau trăncănelile din taverne. Se văzuse nevoit să îi lase pe Cerșetor și pe Dickon jos în curte și se simțea vulnerabil fără compania lor protectoare, mai ales că avocatul avea un servitor mătăhălos, îmbrăcat într-o tunică de piele și înarmat cu o sabie.

— Pierre mă protejează, spuse Belas. Îl văzuse pe Sir Geoffrey uitându-se la namila de om. Mă apără de toți inamicii pe care și-i face

un avocat cinstit. Te rog, Sir Geoffrey, așază-te!

Făcu iar semn către un scaun. Un foc mic ardea în șemineu, fumul dispărând într-un horn proaspăt făcut. Avocatul avea o față flămândă ca o hermelină și palidă precum burta unui șarpe de iarbă. Purta o robă neagră, o mantie neagră tivită cu blană neagră și o pălărie neagră cu boruri ce îi acopereau urechile, dar acum ridică un bor pentru a auzi vocea Sperietorii.

— *Parlez-vous frangais?* întrebă el.

— Nu.

— *Brezoneg a ouzit?* întrebă avocatul și, când văzu că Sperietoarea nu înțelese, dădu din umeri. Nu vorbești bretonă?

— Tocmai ți-am spus, nu? Nu vorbesc franceză.

— Franceza și bretona nu sunt aceeași limbă, Sir Geoffrey.

— Nu sunt engleză nenorocită, spuse agresiv Sir Geoffrey.

— Într-adevăr nu sunt. Oricum, nu vorbesc prea bine engleza, dar învăț repede. Este, până la urmă, limba noilor noștri stăpânitori.

— Stăpâni? întrebă Sperietoarea. Sau inamici?

Belas ridică din umeri.

— Eu sunt un om de, cum se spune? De afaceri. Un om de afaceri. Nu e posibil, cred, să fii asta și să nu îți faci inamici. Ridică din nou din umeri, ca și cum ar fi vorbit de banalități, apoi se lăsă pe spate în scaun. Dar vii cu afaceri, nu, Sir Geoffrey? Ai de transportat mărfuri, poate? Să facem un contract?

— Jeanette Chenier, contesă de Armorica, spuse direct Sir Geoffrey.

Belas fu surprins, dar nu arătă asta. Era totuși atent. Știa prea bine că Jeanette voia să se răzbune și era mereu atent la intrigile ei, dar acum se prefăcu indiferent.

— Am auzit de această doamnă, recunoscu el.

— Ea te știe pe tine. Și nu te place, *monsieur* Belas, spuse Sir Geoffrey, făcând ca pronunția numelui lui să sune disprețuitor. Nu te place nici cât negru sub unghie. Ar vrea să te facă una cu pământul, dacă ar fi posibil și te-ar prăji la foc mic.

Belas se întoarse către foile de pe masa lui, ca și cum vizitatorul lui era plictisitor.

— Ți-am spus, Sir Geoffrey, că un avocat își face sigur inamici. Nu e ceva care să mă îngrijoreze. Legea mă protejează.

— Mă piș pe lege, Belas! Sir Geoffrey vorbea hotărât. Ochii lui, curios de galbeni, îl priveau pe avocat, care se prefăcu ocupat cu ascuțirea penei de scris. Să presupunem că doamna își recuperează fiul, continuă Sperietoarea. Să presupunem că doamna își duce fiul la

Eduard al Angliei și își pune băiatul să jure credință ducelui Jean. Legea nu îi va opri să nu te facă una cu pământul, nu-i așa? Până numeri la cinci, te face chisăliță, avocatule.

— O asemenea eventualitate, spuse Belas aparent plictisit, nu ar putea avea consecințe asupra mea.

— Deci engleza ta nu e așa de rea, nu? rânji Sir Geoffrey. Nu pretind că știu legea, *monsieur,* dar cunosc lumea. Dacă contesa își primește fiul, atunci o să meargă la Calais să se întâlnească cu regele.

— Și? întrebă Belas, prefăcându-se încă nepăsător.

— Trei luni – Sir Geoffrey ridică trei degete – patru, poate, până ca Charles de Blois să ajungă aici. Și ea ar putea fi în Calais în patru săptămâni și să se întoarcă cu o bucată de pergament în opt săptămâni, care până atunci va fi valoroasă. Fiul ei are ce vrea regele și el o să îi dea ei ceea ce vrea, și ceea ce vrea ești tu făcut una cu pământul. O să muște din tine cu dinții ei mici și albi, iar apoi o să te jupoaie de viu, *monsieur,* și legea nu o să te ajute. Nu împotriva regelui, nu încape îndoială.

Belas se prefăcuse că citește un pergament, căruia acum îi dădu drumul, acesta strângându-se cu un sunet sec. Îi privi pe Sperietoare, apoi ridică din umeri.

— Mă îndoiesc, Sir Geoffrey, că ceea ce ai descris este posibil să se întâmple. Fiul contesei nu e aici.

— Dar să presupunem, *monsieur,* doar să presupunem, că un grup de oameni se pregătește să meargă la Roncelets să-l ia pe micuțul ticălos?

Belas făcu o pauză. Auzise chiar că un asemenea raid se pregătea, dar se îndoise de valoarea de adevăr al zvonului pentru că asemenea povești fuseseră spuse de zeci de ori și nimic nu se întâmpla. Totuși, ceva din tonul lui Sir Geoffrey sugera că era un sâmbure de adevăr.

— Un grup de oameni, repetă Belas.

— Un grup de oameni, confirmă Sperietoarea, care plănuiesc să meargă la Roncelets și vor aștepta până scumpușorul de el e scos la baie de dimineață și atunci o să îl înhațe, o să îl aducă înapoi aici și pe tine te vor prăji la foc mic.

Belas desfăcu pergamentul și se prefăcu din nou că îl citește.

— Nu e ceva surprinzător, Sir Geoffrey, spuse el nepăsător, că *madame* Chenier conspiră pentru a-și recupera fiul. Era de așteptat. Dar de ce mă deranjezi cu așa ceva? Ce rău mi s-ar aduce mie? Își înmuie pana proaspăt ascuțită în cerneală. Și cum de știi de acest raid plănuit?

— Pentru că eu pun întrebările corecte, nu-i așa? răspunse Sperietoarea.

De fapt, Sperietoarea auzise zvonuri că Thomas plănuiește un raid la Rostrenen, dar alți oameni din oraș jurau că Rostrenen fusese atât de des jefuit încât și o rândunică ar muri de foame acolo. Și ce, se întreba Sperietoarea, făcea de fapt Thomas? Sir Geoffrey era sigur că Thomas mergea să găsească acea comoară care îl dusese și la Durham, dar de ce la Rostrenen? Ce era acolo? Sir Geoffrey îl întâlnise pe unul dintre servitorii lui Richard Totesham într-o tavernă, îi cumpărase bărbatului bere și îl întrebase de Rostrenen, iar bărbatul râsese și clătinase din cap.

— E o tâmpenie, îi spusese el lui Sir Geoffrey.

— Tâmpenie?

— Nu merg la Rostrenen. Merg la Roncelets. De fapt, nu știm sigur, continuă bărbatul, dar contesa de Armorica e băgată până la gâtul ei acela drăguț în toată treaba asta, așa că asta înseamnă Roncelets. Și îmi vrei sfatul, Sir Geoffrey? Nu te duce acolo. Nu i se spune Roncelets „cuibul viespilor", degeaba.

Sir Geoffrey, mai nedumerit ca de obicei, puse mai departe întrebări și încet-încet înțelese că acel *thesaurus* al lui Thomas nu era o grămadă de monede, nici saci plini cu bijuterii, ci pământ: proprietatea bretonă a contelui de Armorica. Dacă fiul mic al lui Jeanette ar jura credință ducelui Jean, atunci cauza engleză în Bretania ar fi mai avantajată. Dar Sperietoarea nu știa totuși ce legătură avea pământul cu Durham. Poate că Thomas se dusese acolo pentru a găsi niște documente? Sau o donație făcută de un duce precedent? Niște tâmpenii de ale avocaților, dar nu conta; ceea ce conta era că Thomas mergea să ia un băiat care ar putea aduce putere politică regelui Angliei. Sir Geoffrey se întrebase cum ar putea beneficia și el de pe urma copilului și, pentru o vreme, se jucase cu gândul nebunesc de a-l răpi chiar el pe copil și a-l aduce la Calais, dar apoi își dădu seama că putea să-i iasă un profit mult mai mare dacă l-ar trăda pe Thomas. De aceea se afla aici, și Belas, credea el, era interesat, dar avocatul se prefăcea că raidul la Roncelets nu era treaba lui, așa că Sperietoarea se decise că era vremea să îi forțeze mâna avocatului. Se ridică în picioare și își scoase tunica udă de ploaie.

— Nu sunteți interesat, *monsieur?* întrebă el. Așa să fie. Vă cunoașteți interesele mai bine decât mine, dar știu câți se duc la Roncelets și cine îi conduce și pot să vă spun și când se duc.

Pana nu se mai mișca și picături de cerneală se scurgeau din vârful

ei, pătând pergamentul, dar Belas nu observă din cauza vocii Sperietorii care pusese stăpânire pe tot.

— Bineînțeles că nu i-au spus lui Totesham ce fac, pentru că în mod oficial nu ar fi de acord. Și poate chiar s-ar împotrivi sau nu, nu am de unde să știu, așa el crede că se duc să dea foc la niște gospodării de pe lângă Rostrenen, ceea ce poate vor face sau nu, dar orice ar zice și orice ar crede stăpânul Totesham, eu știu că se duc la Roncelets.

— De unde știi? întrebă Belas calm.

— Știu! spuse aspru Sir Geoffrey.

Belas puse jos pana de scris.

— Stai jos, îi ordonă el Sperietorii, și spune-mi ce vrei!

— Două lucruri, zise Sir Geoffrey în timp ce se așeza din nou. Am venit în orașul acesta blestemat să fac bani, dar nu am găsit decât mărunțișuri, mărunțișuri.

Foarte puțin, pentru că trupele engleze jefuiau Bretania de luni de zile și nu erau gospodării la distanță mai mică de o zi care să nu fi fost arse și jefuite, iar dacă mergeai mai departe, riscai să dai peste patrule ale inamicilor. Dincolo de zidurile fortărețelor Bretaniei era o avalanșă de ambuscade, pericol și ruine și Sperietoarea descoperise repede că în aceste ținuturi era foarte greu să faci avere.

— Deci banii sunt primul lucru pe care îl vrei, spuse țâfnos Belas. Și cel de-al doilea?

— Refugiu, spuse Sir Geoffrey.

— Refugiu?

— Când Charles de Blois va lua orașul, spuse Sperietoarea, atunci vreau să fiu în curtea ta.

— Nu înțeleg de ce, spuse sec Belas, dar normal că vei fi bine-venit. Și cu banii? Își linse buzele. Mai întâi să vedem cât de bune sunt informațiile tale.

— Și dacă sunt bune? întrebă Sperietoarea.

Belas se gândi pentru un moment.

— Șaptezeci de scuzi? sugeră el. Optzeci, poate?

— Șaptezeci de scuzi? Sperietoarea se opri pentru a transforma în lire, apoi scuipă. Doar zece lire! Nu! Vreau o sută de lire și le vreau în monedă bătută de englezi.

Se hotărâră la șaizeci lire engleze, ce urmau a fi plătite atunci când Belas va avea dovezi că Sir Geoffrey spusese adevărul, că Thomas din Hookton îi conducea pe bărbați la Roncelets și că plecau în ajunul sărbătorii Sfântului Valentin, care era doar la două săptămâni depărtare.

— De ce așa târziu? vru Belas să știe.

— Vrea mai mulți oameni. Acum nu are decât șase și încearcă să îi convingă și pe alții să meargă cu el. Le spune că se găsește aur la Roncelets.

— Dacă vrei bani, spuse calm Belas, de ce nu te duci cu ei?

— Pentru că mai bine vin la tine, răspunse Sir Geoffrey.

Belas se rezemă în scaunul lui și își agită degetele slabe și lungi.

— Și asta e tot ce vrei de la mine? îl întrebă el pe englez. Niște bani și refugiu?

Sperietoarea stătea în picioare, aplecându-și capul sub razele palide care pătrundeau în cameră.

— Mă plătești o dată, spuse el, și mă vei mai plăti.

— Poate, spuse evaziv Belas.

— Îți dau ce vrei, spuse Sir Geoffrey, și mă plătești.

Se duse la ușă, apoi se opri pentru că Belas îl strigase iar.

— Ai spus Thomas din Hookton? întrebă Belas și se citi în glasul lui un interes evident.

— Thomas din Hookton, confirmă Sperietoarea.

— Mulțumesc, spuse Belas, și se uită pe un pergament pe care tocmai îl desfăcuse și păru să găsească numele lui Thomas scris acolo pentru că degetul lui căută și el zâmbi. Mulțumesc, spuse el din nou și, spre mirarea lui Sir Geoffrey, avocatul luă o punguță mică dintr-un cufăr de lângă birou și o împinse către Sperietoare. Pentru această veste, Sir Geoffrey, chiar îți mulțumesc.

Sir Geoffrey, înapoi în curte, descoperi că i se dăduseră zece lire în aur englezesc. Zece lire doar pentru faptul că menționase numele lui Thomas? Credea că trebuia să afle mai multe despre planurile lui Thomas, dar cel puțin acum avea aur în buzunar, așa că vizita la avocat fusese profitabilă până la urmă și se alesese și cu promisiunea pentru mai mulți bani.

Dar tot mai ploua cu găleata.

Thomas îl convinse pe Richard Totesham ca, în loc să îi scrie încă o cerere regelui, să apeleze la contele de Northampton care era acum printre conducătorii armatei ce asedia Calais. Scrisoarea îi amintea Domniei Sale de marea victorie care dusese la capturarea fortăreței La Roche-Derrien și preciza că acea realizare ar fi în van dacă nu era întărită garnizoana. Richard Totesham dictă majoritatea cuvintelor și Will Skeat puse o cruce lângă numele lui la sfârșitul scrisorii care spunea, pe bună dreptate, că Charles de Blois strânge o nouă armată

mare la Rennes.

„*Master* Totesham, scria Thomas, care vă trimite Domniei Voastre salutări umile, consideră că armata lui Charles numără deja o mie de ostași, de două ori mai mulți arbaletrieri și alți însoțitori, pe când în garnizoana noastră abia de avem o sută de oameni sănătoși, în timp ce ruda dumneavoastră, Sir Thomas Dagworth, care este la o săptămână de mers de aici, nu poate să strângă mai mult de șase sau șapte sute de oameni."

Sir Thomas Dagworth, comandantul englez în Bretania, era căsătorit cu sora contelui de Northampton și Totesham spera ca mândria familiei să îl convingă pe conte să evite o înfrângere în Bretania, iar dacă Northampton ar trimite arcașii lui Skeat, doar arcașii, nu și ostașii, ar dubla numărul arcașilor de pe zidurile cetății La Roche-Derrien și i-ar acorda lui Totesham o șansă de a rezista unui eventual asediu. Scrisoarea ruga ca arcașii să fie trimiși, cu arcurile lor, cu săgețile lor, dar fără cai, și Totesham avea să îi trimită înapoi la Calais după ce Charles de Blois era respins.

— Nu o să creadă asta, mormăi Totesham, o să știe că o să vreau să îi păstrez, așa că ai grijă să știe că e o făgăduială solemnă. Spune-i că jur pe Fecioara Maria și pe Sfântul Gheorghe că arcașii se vor întoarce.

Descrierea armatei lui Charles de Blois era destul de realistă. Spionii englezi transmiteau știri alarmante, ceea ce-i convenea lui Charles deoarece, dacă garnizoana din La Roche-Derrien se convingea că era depășită numeric, speranțele și motivația oamenilor ei scădeau. Charles avea deja aproape patru mii de oameni, și tot mai mulți veneau în fiecare săptămână și artileriștii lui închiriaseră nouă mașinării mari pentru asediu care să arunce pietre în zidurile orașelor englezești și ale fortărețelor din ducat. La Roche-Derrien urma să fie primul atacat și puțini oameni credeau că va rezista mai mult de o lună.

— Nu e adevărat, sper, îi spuse mohorât Totesham lui Thomas când a fost gata scrisoarea, că ai treabă la Roncelets?

— La Roncelets? se prefăcu Thomas că nici nu auzise de acel loc. Nu Roncelets, sir, ci Rostrenen.

Totesham îl privi pe Thomas disprețuitor.

— Nu e nimic la Rostrenen, spuse rece comandantul garnizoanei.

— Am auzit că e mâncare acolo, sir, spuse Thomas.

— Pe când, continuă Totesham ca și cum Thomas nici nu vorbise, fiul contesei de Armorica se presupune a fi ținut captiv în Roncelets.

— Chiar așa, sir? întrebă Thomas inocent.

— Și, dacă vrei o aventură – Totesham ignoră minciunile lui Thomas – atunci îți recomand bordelul din spatele capelei închinate Sfântului Brieuc.

— Mergem la Rostrenen, insistă Thomas.

— Și nici unul din oamenii mei nu va merge cu tine, spuse Totesham, referindu-se la oștenii care primeau soldă de la el, dar așa tot rămâneau mercenarii.

Sir Guillaume fusese de acord să meargă cu Thomas, deși se îndoia de șansele lor de succes. Cumpărase cai pentru el și cei doi servitori ai lui, dar nu punea mult preț pe ei.

— Dacă se ajunge la o urmărire din Roncelets, spuse el, vom fi zdrobiți. Așa că ia destui oameni pentru a duce o luptă decentă.

Primul instinct al lui Thomas fusese să se ducă doar cu o mână de oameni, dar câțiva oameni pe cai nu așa de buni ar fi o momeală ușoară. Mai mulți oameni făceau ca expediția să fie mai sigură.

— Și de ce te duci? ceru să știe Sir Guillaume. Doar ca să te bagi pe sub fusta văduvei?

— Pentru că i-am făcut o promisiune, spuse Thomas, și era adevărat, deși varianta lui Sir Guillaume avea și mai mult adevăr. Și, continuă Thomas, pentru a-i anunța pe dușmanii noștri că sunt aici.

— Te referi la de Taillebourg? întrebă Sir Guillaume. Deja știe.

— Crezi?

— Fratele Germain i-a spus până acum, spuse încrezător Sir Guillaume, și în acest caz dominicanul tău e deja în Rennes. Va veni după tine la un moment dat.

— Dacă invadez Roncelets, spuse Thomas, o să audă de mine. Atunci pot fi sigur că vine.

Până în ziua de întâmpinarea Domnului știa că se putea baza pe Robbie, Sir Guillaume și cei doi ostași ai lui și mai găsi alți șapte oameni care fuseseră atrași de zvonurile bogățiilor din Roncelets sau de speranța că Jeanette îi va privi cu ochi mai buni. Robbie vru să plece imediat, dar Will Skeat, ca și Sir Guillaume, îl sfătuiră pe Thomas să ia o trupă și mai mare.

— Nu e ca în nordul Angliei, spuse Skeat. Nu poți fugi peste graniță. Dacă ești prins, Tom, o să ai nevoie de o duzină de oameni buni care să formeze o barieră de scuturi și să spargă capete. Cred că ar trebui să merg cu tine.

— Nu, spuse Thomas imediat.

Skeat avea momentele lui de luciditate, dar prea des era vag și uituc, deși acum încerca să îl ajute pe Thomas recomandând alți

oameni să meargă în raid. Mulţi refuzară invitaţia: Turnul Roncelets era prea departe, ziceau ei, sau erau de părere că seniorul de Roncelets era prea puternic şi călăreţii nu aveau multe şanse împotriva lui. Unii se fereau să-l supere pe Totesham care, temându-se să nu îşi piardă garnizoana, decretase ca nici un raid să nu aibă loc la o depărtare mai mare de o zi de mers de oraş. Precauţia lui sugera că nu are rost de jaf şi doar cei mai săraci dintre mercenari, avizi după o pradă cât de mică, se oferiră să meargă cu Thomas.

— O duzină de oameni sunt de-ajuns, insistă Robbie. Sfinte Hristoase, dar am luat parte la destule raiduri în Anglia. Eu şi cu fratele meu am luat odată o cireadă de vite de la lordul Percy doar cu încă trei alţi oameni şi Percy a pus jumătate de provincie să ne caute. Intră repede şi ieşi şi mai repede. O duzină de oameni sunt de ajuns.

Thomas aproape se lăsă convins de ardoarea cuvintelor lui Robbie, dar se temea că şansele lor tot nu erau egale şi caii într-o condiţie prea proastă pentru a putea intra uşor şi ieşi repede.

— Vreau mai mulţi oameni, îi spuse el lui Robbie.

— Dacă mai eziţi, îl avertiză Robbie, inamicul va afla de tine. O să ne aştepte.

— Nu o să ştie unde să aştepte, spuse Thomas, sau ce să creadă. Împrăştiase o mulţime de zvonuri legate de motivul raidului şi spera ca inamicul să fie foarte confuz. Dar o să pornim în curând, îi promise el lui Robbie.

— Sfinte Hristoase, dar cine a rămas neîntrebat? ceru Robbie să ştie. Să mergem acum!

Dar în aceeaşi zi veni, încă un vas la Treguier şi alţi trei ostaşi flamanzi veniră în garnizoană. Thomas îi găsi în acea seară într-o tavernă de lângă marginea râului. Cei trei se plânseră de faptul că au fost în liniile englezeşti la Calais, dar lupta se tergiversa şi deci nu prea erau şanse să pună mâna pe prizonieri bogaţi. Voiau să îşi încerce norocul în Bretania, aşa că veniseră în La Roche-Derrien. Thomas vorbi cu conducătorul lor, un bărbat sfrijit cu o gură strâmbă şi cu două degete lipsă la mâna dreaptă care ascultă, mormăi o confirmare şi spuse că se va mai gândi. Următoarea dimineaţă cei trei flamanzi veniră la hanul Două Vulpi şi spuseră că doreau să participe la raid.

— Am venit aici să ne luptăm, spuse conducătorul lor care se numea Lodewijk, aşa că mergem.

— Deci hai să plecăm! îl îndemnă Robbie pe Thomas.

Thomas ar fi vrut să mai recruteze oameni, dar ştia că aşteptase destul.

— O să mergem, îi spuse el lui Robbie, apoi se duse să îl găsească pe Will Skeat și îi smulse bătrânului promisiunea că va avea grijă de Jeanette.

Ea îl plăcea pe Skeat și avea încredere în el și Thomas socoti că era destul de sigur să lase însemnările tatălui său în grija ei.

— O să ne întoarcem, îi zise el, în șase sau șapte zile.

— Dumnezeu să fie cu voi, spuse Jeanette. Se prinse pentru un moment de Thomas. Dumnezeu fie cu voi, zise ea din nou, și adu-mi înapoi fiul.

Și în dimineața următoare, pe o ceață ce le învăluia hainele de armură lungi, cei cincisprezece călăreți porniră la drum.

Lodewijk – el insista că era Sir Lodewijk, deşi de fiecare dată când se prezenta astfel, cei doi însoţitori chicoteau – refuza să vorbească franceza, spunând că i se încurca limba în gură.

— E un popor de nenorociţi, susţinea Lodewijk, francezii. Nenorociţi. Cuvântul e bun, ja? Nenorociţi?

— Cuvântul e bun, fu de acord Thomas.

Jan şi Pieter, însoţitorii lui Sir Lodewijk, vorbeau doar în flamanda guturală, condimentată cu nişte înjurături în engleză, pe care probabil că le învăţaseră lângă Calais.

— Ce se întâmplă la Calais? îl întrebă Thomas pe Sir Lodewijk în timp ce mergeau spre sud.

— Nimic. Oraşul e... cum se spune?

Sir Lodewijk făcu un semn circular cu mâna.

— Înconjurat.

— *Ja,* oraşul e înconjurat nenorocitul. De către englezi, *ja?* Şi de către... Făcu o pauză, nesigur de cuvântul pe care îl voia, apoi arătă către un porţiune de pământ inundată care se afla la est de drum. De către aia.

— Mocirlă.

— *Ja!* De mocirlă nenorocită. Şi nenorociţii ăia de francezi sunt pe...

Din nou nu-şi găsi cuvintele, aşa că arătă cu degetul lui înmănuşat către cer.

— Pe teren mai înalt? ghici Thomas.

— *Ja!* Un nenorocit de teren mai înalt. Nu chiar atât de înalt, cred, dar mai înalt. Şi ei... îşi puse o mână deasupra ochilor, ca şi cum i-ar fi umbrit.

— Se holbau?

— *Ja!* Se holbau unii la ceilalţi. Nimic nu se întâmplat, dar ei şi noi s-a udat nenorocit. Uzi ca nişte câini, *ja?*

Şi ei se udară mai târziu în dimineaţa aceea, când ploile veniră dinspre ocean. Perdele cenuşii biciuiră pământurile gospodăriilor părăsite şi iarba terenurilor mai înalte, unde pomii erau în

permanență înclinați către est. Când Thomas venise pentru prima oară în Bretania, acestea fuseseră terenuri productive cu gospodării, livezi, mori și pășuni de păscut, dar acum erau goale. Pomii fructiferi, lăsați în voia sorții, erau plini de botgroși, câmpurile erau împânzite cu buruieni și pășunile încâlcite cu pir. Pe ici, pe colo câțiva oameni încă încercau să își câștige traiul, dar erau în permanență forțați să muncească în La Roche-Derrien la metereze, iar recoltele și vitele le erau mereu furate de către patrulele englezești. Dacă vreunul dintre acești bretoni remarca prezența celor cincisprezece călăreți, avea grijă să se ascundă și așa părea că Thomas și însoțitorii lui mergeau printr-o țară părăsită.

Mergeau cu un cal de rezervă. Ar fi trebuit să aibă mai mulți pentru că doar cei trei flamanzi aveau armăsari buni. Călătoriile pe mare aveau, de obicei, un efect negativ asupra cailor, dar Sir Lodewijk le spusese că avuseseră parte de o călătorie surprinzător de scurtă.

— Nenorocitele de vânturi, *ja*? Își flutură mâna și șuieră pentru a sugera puterea vânturilor care îi adusese caii într-o stare așa de bună. Repede! Nenorocit de repede!

Flamanzii nu aveau doar cai buni, ci și armuri pe măsură. Jan și Pieter purtau cămăși de zale de calitate în timp ce Sir Lodewijk avea pieptul, coapsele și o mână protejate de o armură în bună stare, prinsă peste o haină de zale căptușită cu piele. Cei trei purtau vindiacuri negre cu o linie lată albă pe față și pe spate, și toți aveau scuturi nedecorate. Totuși, valtrapul calului lui Sir Lodewijk prezenta o emblemă ce înfățișa un cuțit de pe care picura sânge. Încercă să îi explice însemnătatea ei, dar engleza lui nu făcu față și Thomas se alese cu vaga impresie că era semnul unei bresle de comercianți din Bruges.

— Măcelari? se întoarse Thomas mirat spre Robbie. Asta a spus? Măcelari?

— Nenorociții de măcelari nu provoacă războaie. Decât împotriva porcilor, spuse Robbie. Era într-o dispoziție bună. Avea raziile în sânge și auzise povești în tavernele din La Roche-Derrien despre tot ce putea fi jefuit dacă un bărbat voia să îi încalce porunca lui Richard Totesham și să meargă în călătorii mai lungi decât o zi de oraș. Problema cu nordul Angliei, îi spuse el lui Thomas, e că, dacă aveți ceva demn de furat, atunci se află în spatele unor ziduri nenorocite. Mai furăm pe ici, pe colo câteva vite, iar acum un an am furat binișor de la lordul Percy, dar nu am găsit aur sau argint. Nimic care chiar să merite numele de jaf. Obiectele liturgice sunt toate din lemn, cositor

sau argilă, iar cutia săracilor e mai săracă decât săracii. Și, dacă mergi prea în sud, nenorociții te așteaptă când te întorci spre casă. Îi urăsc pe nenorociții de arcași englezi.

— Eu sunt un arcaș englez nenorocit.

— Tu ești diferit, spuse Robbie, și chiar simțea asta pentru că Thomas îl uimise.

Majoritatea arcașilor veneau de la țară, fii de ajutori de dregători, fierari sau vătafi, doar puțini erau fii de simpli țărani, dar nici unul nu provenea, în viziunea lui Robbie, dintr-o familie înstărită, iar Thomas se vedea că provenea dintr-o asemenea familie pentru că vorbea franceză și latină, nu se intimida în prezența seniorilor și alți arcași i se supuneau. Robbie poate că arăta ca un luptător scoțian sălbatic, dar era fiul unui gentleman și nepotul cavalerului de Liddesdale, astfel că îi considera pe arcași oameni de rând care, într-o lume bine rânduită, puteau fi doborâți și măcelăriți ca într-un joc, dar îl plăcea pe Thomas.

— Ești doar un nenorocit diferit, spuse el. Dar ai grijă, când o să îmi plătesc răscumpărarea și o să ajung în siguranță acasă, o să mă întorc și o să te omor.

Thomas chicoti, dar era un râs silit. Se simțea agitat. Puse nervozitatea pe seama faptului că era în poziția neobișnuită de a conduce un raid. Asta era ideea lui și promisiunile lui îi convinseseră pe majoritatea călăreților să-l însoțească. Le spusese că Roncelets, fiind așa de îndepărtată de orice fortăreață engleză, se afla într-o provincie nejefuită. Înșfăcau băiatul, îi încredințase el, și apoi puteau jefui cât le poftea inima sau cel puțin până ce inamicul va riposta pornind pe urmele lor, iar acea promisiune îi convinsese pe bărbați să îl urmeze și această responsabilitate atârna pe umerii lui Thomas. Era și îngrijorat. Ambiția lui, oricum, era să devină căpetenia unei trupe de oșteni cum fusese Will Skeat înainte să se rănească, și cum putea el să spere să fie un conducător bun dacă se agita pentru un mic raid precum acesta? Și totuși, se agita, și mai ales se îngrijora ca nu cumva să nu fi anticipat tot ce ar putea merge rău; și oamenii care veniseră cu el nu prea îl consolau pentru că, în afara prietenilor lui și a flamanzilor nou-veniți, erau cei mai prost și mai puțin echipați dintre toți aventurierii care veniseră în La Roche-Derrien în căutare de averi. Unul dintre ei, un ostaș mai certăreț din vestul Bretaniei, se îmbătă în prima zi și Thomas descoperi că avea două burdufuri de apă pline cu alcool tare de mere. Rupse ambele burdufuri, pe când bretanul înfuriat își scoase sabia și îl atacă pe Thomas, dar era prea beat ca să vadă bine și un genunchi în vintre și o lovitură peste cap îl doborâră.

Thomas luă calul bărbatului și îl lăsă gemând în nămol, ceea ce însemna că rămăsese cu paisprezece oameni.

— Asta va fi de ajutor, spuse voios Sir Guillaume.

Thomas nu adăugă nimic. Merita să fie luat în derâdere, credea el.

— Nu, vorbesc serios! Lovești un om într-o zi și poți să o mai faci din nou. Știi de ce unii oameni nu sunt conducători buni?

— De ce?

— Vor să fie plăcuți.

— Și acesta e un lucru rău? întrebă Thomas.

— Bărbații vor să își admire conducătorii, vor să le fie frică de ei, și mai mult decât orice, vor să fie victorioși. Ce legătură are dacă e plăcut sau nu? Dacă acel conducător este un om bun, va fi plăcut, și dacă nu e, nu va fi plăcut, însă, dacă este un om bun, dar un conducător prost, atunci mai bine moare, înțelegi? Sunt foarte înțelept. Sir Guillaume râse. Poate că norocul îl părăsise, își pierduse conacul și averea, dar mergea la luptă și asta îl înviora. Partea bună a ploii, spuse el, e că inamicul nu se așteaptă să vii. E vreme de stat acasă.

— Vor ști că am plecat din La Roche-Derrien, spuse Thomas.

Era sigur că Charles de Blois avea la fel de mulți spioni în oraș ca și englezii în Rennes.

— Nu va ști încă, spuse Sir Guillaume. Mergem mai repede decât orice mesaj. Oricum, dacă vor ști că am plecat din La Roche-Derrien, nu vor ști unde mergem.

O luaseră spre sud, sperând că inamicul va crede că plănuiesc să jefuiască gospodăriile de lângă Guingamp, apoi târziu în prima seară se întoarseră către est și urcară într-un ținut înalt și părăsit. Alunii înmugureau și ciorile croncăneau din vârfurile golașe ale ulmilor, semn că iarna se încheia. Își făcură tabără într-o gospodărie părăsită, adăpostiți de ziduri de piatră arse și joase și până la ultima strălucire a apusului avură parte de un semn de bun augur când Robbie, cuibărindu-se în ruinele hambarului, descoperi o sacoșă de piele pe jumătate îngropată lângă zidul spart. Ploaia neîncetată spălase pământul de deasupra sacoșei ce adăpostea o farfurie mică de argint și trei mâini de monede. Oricine îngropase banii probabil îi socotise prea grei pentru a-i căra sau se temuse să nu fie jefuit în timpul exilului de acasă.

— Noi, cum se spune?

Sir Lodewijk se făcu că taie ceva cu mâna, ca pe o plăcintă.

— Împărțim?

— *Ja!* Împărțim?

— Nu, spuse Thomas. Nu asta ne-a fost înțelegerea.

Ar fi preferat să împartă, pentru că Will Skeat așa făcea cu prada, dar oamenii care mergeau cu el voiau să păstreze tot ce găseau.

Sir Lodewijk se stăpâni.

— Așa facem, *ja?* Împărțim.

— Nu împărțim, spuse dur Sir Guillaume, am fost de acord.

Vorbi în franceză și Sir Lodewijk reacționă ca și cum ar fi fost lovit, dar înțelese destul de bine și se întoarse și plecă.

— Spune-i prietenului tău scoțian să își păzească spatele, îl îndemnă Sir Guillaume pe Thomas.

— Lodewijk nu e așa de rău, îi luă apărarea Thomas, doar că nu îți place de el pentru că e flamand.

— Urăsc flamanzii, recunoscu Sir Guillaume. Sunt niște porci proști. Ca și englezii.

Mica ceartă cu flamanzii nu dură mult. În dimineața următoare, Sir Lodewijk și însoțitorii lui erau voioși și, pentru că ei erau mult mai odihniți și caii lor într-o formă mai bună decât armăsarii celorlalți, se oferiră, într-o engleză stricată și gesticulând, să meargă înainte în recunoaștere și toată ziua hainele lor negre cu alb apărură și dispărură în fața lor, și de fiecare dată călăreții făceau cu mâna grupului principal, semnalând că nu era nici un pericol. Cu cât mergeau mai mult pe teritoriul inamicului, cu atât se măreau riscurile, dar atenția flamanzilor însemna că făceau progrese. Merseră pe un traseu șerpuitor care se tot intersecta cu drumul principal ce mergea spre est și vest de-a lungul crestei muntoase a Bretaniei. Pădurile dese îi ascundeau pe călăreți de oamenii care călătoreau pe drum. Întâlniră doar doi văcari cu vitele lor costelive și un preot care conducea câțiva pelerini care mergeau desculți, fluturând crengi rupte și intonând un cântec funebru. Nu era nimic de jefuit.

În ziua următoare, merseră din nou către sud. Intrau acum pe un teritoriu unde gospodăriile scăpaseră de invadatorii englezi, așa că oamenilor nu le era frică de călăreți și pășunile erau pline cu oi și miei, dintre care mulți fuseseră făcuți bucăți pentru că oamenii din Bretania erau prea ocupați să se vâneze între ei, așa că vulpile prosperau și mieii mureau. Câinii păstorilor lătrau la oamenii în armuri cenușii, și acum Thomas nu îi mai avea pe flamanzi în față, ci el și Sir Guillaume conduceau călăreții și, dacă erau provocați, răspundeau în franceză, spunând că erau susținători ai lui Charles de Blois.

— Unde e Roncelets? întrebară încontinuu și la început nimeni nu știa, apoi, pe măsură ce ziua trecea, descoperiră un om care măcar auzise de acel loc, apoi altul le zise că tatăl lui fusese odată acolo și credea că era după creastă, prin pădure și peste râu, după care un al treilea le dădu indicații exacte.

Turnul, le zise el, era la nici jumătate de zi depărtare de marginea îndepărtată a unei creste împădurite care trecea printre două râuri. Le arătă pe unde să treacă râul mai apropiat, le spuse să urmeze creasta culmii către sud, iar apoi își înclină capul mulțumindu-i lui Thomas pentru moneda pe care acesta i-o dădu.

Traversară râul, urcară culmea și merseră către sud. Thomas știa că erau aproape de Roncelets când se opriră în cea de-a treia noapte, dar nu le ceru însoțitorilor lui să-și continue drumul pentru că el credea că ar fi mai bine să meargă la turn în zori, așa că își făcură tabăra sub fagi, tremurând pentru că nu îndrăzniră să aprindă un foc. Thomas dormi prost tresăltând la fiecare trosnet sau foșnet din pădure, temându-se că erau patrule trimise de seniorul de Roncelets. Totuși, nici o patrulă nu îi găsi. Thomas bănuia că aceste patrule erau doar în imaginația lui, dar totuși nu putu să doarmă așa că, foarte devreme, pe când ceilalți sforăiau, cutreieră printre copaci într-un loc unde marginea culmii era foarte abruptă și privi în noapte sperând să vadă o lumină de la crenelurile Turnului Roncelets. Nu văzu nimic, dar auzi behăitul jalnic al oilor mai în jos pe pantă și bănui că o vulpe se strecurase printre miei și îi mânca.

— Ciobanul nu-și face treaba.

Cineva îi vorbi în franceză și Thomas se întoarse, crezând că e unul dintre ostașii lui Sir Guillaume, dar văzu, la lumina lunii, că era Sir Lodewijk.

— Am crezut că nu vorbești franceza! spuse Thomas.

— Sunt momente în care o folosesc, spuse Sir Lodewijk și veni să stea lângă Thomas.

Apoi, zâmbind, îl lovi pe Thomas în burtă cu o bâtă improvizată, iar când acesta se aplecă răsuflând greu, flamandul îl plesni peste cap cu creanga ruptă, iar apoi îl lovi cu piciorul în piept. Atacul fusese brusc, neașteptat și copleșitor. Thomas se lupta să respire, pe jumătate aplecat și clătinându-se, și încercă să se îndrepte, și să-i scoată ochii lui Sir Lodewijk, dar bâta îl lovi puternic în tâmplă, doborându-l la pământ.

Cei trei cai ai flamanzilor fuseseră legați de copaci un pic mai departe de ceilalți. Nimănui nu i se păruse ciudat și nimeni nu băgase

de seamă că armăsarii fuseseră înșeuați, iar acum nimeni nu se trezi când caii fură dezlegați și duși de acolo. Doar Sir Guillaume se agită când Sir Lodewijk își adună armura.

— E dimineață? întrebă el.

— Nu încă, răspunse încet Sir Lodewijk în franceză, apoi își duse armura și armele până la marginea pădurii unde Jean și Pieter îl legau pe Thomas de încheieturi și de glezne. Îl aruncară pe burtă pe un cal, îl legară de cureaua cingătorii calului, iar apoi îl duseră către est.

Sir Guillaume se trezi de-a binelea după aproximativ douăzeci de minute. Păsările umpleau copacii de triluri și din soare se vedea doar o dâră de lumină în estul înceţoşat.

Thomas nu era de găsit. Armura lui, săculeţul cu săgeți, sabia, coiful, mantia, șaua și arcul lui mare erau tot acolo, dar Thomas și cei trei flamanzi dispăruseră.

Thomas fu dus în Turnul Roncelets, o fortăreață simplă cu patru careuri, care se ridica pe o creastă stâncoasă, mult deasupra cotului unui râu. Un pod, făcut din aceeași piatră cenușie ca și turnul, traversa râul, pe aici trecând drumul înalt către Nantes și nici un negustor nu putea să își traverseze bunurile fără să plătească o taxă seniorului de Roncelets al cărui steag cu două trese negre pe un scut galben flutura pe parapetele înalte ale turnului. Oamenii lui purtau veșminte cu linii negre și galbene ca uniformă și erau inevitabil numiți *guepes,* viespi. Atât de departe în est în Bretania, oamenii vorbeau franceză mai degrabă decât bretonă, iar turnul lor era numit Guepier, cuibul viespilor, deși în acea dimineață de iarnă târzie majoritatea soldaților din orășel purtau mai degrabă uniforme negre doar, și nu dungile de viespe al seniorului de Roncelets. Nou-veniții fură găzduiți în casele țărănești mici dintre Guepier și pod și într-una dintre acele căsuțe se reîntâlniră Sir Lodewijk și cei doi însoțitori ai lui cu prietenii lor.

— E sus în castel. Sir Lodewijk arătă cu capul către turn. Dumnezeu să îl ajute.

— Nici o problemă? întrebă un bărbat.

— Nici un fel de problemă, spuse Sir Lodewijk. Scoase un cuțit și tăie dungile albe ce fuseseră cusute pe vindiac. Ne-a ușurat treaba. Un nenorocit de englez prost, nu?

— Și de ce îl vor?

— Dumnezeu știe, dar cui îi pasă? Tot ce contează e că îl au și că și diavolul o să îl aibă în curând. Sir Lodewijk căscă cu poftă. Și mai sunt

vreo doisprezece în pădure, așa că mergem să îi găsim.

Cincizeci de călăreți părăsiră fortăreața luând-o spre vest. Zgomotul potcoavelor, al zalele lor și scârțâitul căptușelii de piele a armurilor făceau mult zgomot, dar nu se mai auziră când intrară în pădurea deasă a culmii. Doi pescăruși, surprinzători de albaștri, biciuiră râul și dispărură în umbre. Buruieni mari se unduiau în curenți unde o lumină argintie arăta că somonii se întorceau. O fată căra o găleată de lapte în josul străzii satului și plângea pentru că pe timpul nopții fusese siluită de către unul dintre soldații înveșmântați în negru și știa că era inutil să se plângă pentru că nimeni nu ar proteja-o și nici măcar nu ar protesta în numele ei. Preotul satului o văzu, înțelese de ce plângea și se abătu din drumul lui pentru a nu trebui să se întâlnească cu ea. Steagul negru cu galben de pe meterezele turnului numit Guepier flutură într-o rafală slabă de vânt, apoi rămase moale. Doi tineri cu șoimi cu creastă pe brațe ieșiră din turn și se îndreptară către sud. Ușa mare cu grilaj se închise în urma lor și sunetul zăvorului mare căzând în lăcașul lui răsună în întreg satul.

Și Thomas îl auzi. Un tremur răzbătu stâncile pe care Guepier era construit și răsună pe scara spiralată până la camera lungă și goală în care fusese dus. Două ferestre luminau încăperea, dar zidul era așa de gros și ambrazura atât de adâncă încât Thomas, care era legat între ferestre, nu putea să vadă prin nici una dintre ele. Un șemineu gol se afla pe zidul opus, cu pietrele coșului mânjite cu funingine. Scândurile late de lemn ale podelei erau zgâriate și tocite de prea multe cizme cu ținte și Thomas ghici că servise de cazarmă. Și probabil încă mai avea acest rol, dar acum era folosită drept închisoarea lui și ostașilor li se ordonase să iasă de acolo. Thomas fusese adus înăuntru și încătușat de inelul de metal așezat în perete între cele două ferestre. Cătușele îi prindeau încheieturile și i le ținea la spate, legate de inelul de metal din perete printr-un lanț de un metru. Pipăise inelul, încercând să vadă dacă poate să-l miște sau să desprindă o za din lanț, dar nu făcu altceva decât să-și rănească încheieturile. O femeie râdea undeva în turn. Pași se auziră pe scara spiralată de după ușă, dar nimeni nu intră în cameră și pașii se stinseră.

Thomas se întrebă de ce un inel de metal fusese zidit în perete. Părea un lucru neobișnuit pentru o încăpere aflată sus în turn, unde nu se puteau priponi cai. Poate fusese pus acolo când se înălțase turnul. Cândva văzuse cum oamenii transportaseră pietre până în vârful turnului unei biserici folosindu-se de un scripete atașat de un

inel ca acesta. Era mai bine să se gândească la inelul de metal, la pietre și la zidarii care construiseră turnul decât să se minuneze de cât de prost fusese că se lăsase atât de ușor capturat sau să-și bată capul cu ce avea să se întâmple cu el, dar bineînțeles că se întreba asta și nici unul dintre răspunsurile care îi trecură prin cap nu era liniștitor. Smuci din nou inelul sperând că se găsea acolo de mult timp și că mortarul care-l ținea era slăbit, dar tot ce reuși fu să-și julească pielea de pe încheieturi în marginile ascuțite ale cătușelor. Femeia râse din nou și se auzi o voce de copil.

O pasăre pătrunse pe una dintre ferestre, bătu din aripi câteva clipe, iar apoi dispăru din nou, socotind camera nepotrivită pentru a-i fi cuib. Thomas închise ochii și recită încet rugăciunea Graalului, aceeași rugăciune pe care Hristos o rostise în Ghetsimani:

— *„Pater, si vis, transfer calicem istum a me.“* „Tată, dacă voiești, depărtează paharul acesta de la Mine.”[22] Thomas repetă rugăciunea de nenumărate ori, îndoindu-se că asta avea un rost. Dumnezeu nu-Și cruțase propriul Fiu de agonia de pe Golgota, așa că de ce l-ar cruța El pe Thomas? Și totuși ce speranță ar avea fără rugăciune? Voia să plângă din cauza naivității lui crezând că poate veni aici și poate înșfăca cumva copilul din această fortăreață care puțea a fum de lemne, balegă de cal și grăsime dezgustătoare. Totul fusese o tâmpenie și știa că nu făcuse asta pentru Graal, ci pentru a o impresiona pe Jeanette. Era prost, tare prost și ca un prost căzuse în capcana inamicului, și știa că nu va fi răscumpărat. Cât valora? Și deci de ce mai era viu? Pentru că voiau ceva de la el, și chiar atunci ușa de la cameră se dădu în lături și Thomas își deschise ochii.

Un bărbat într-o robă neagră de călugăr aduse două picioare de lemn în cameră. Nu avea tonsură, fapt care lăsa să se înțeleagă că era un servitor laic la o mănăstire.

— Cine ești? întrebă Thomas.

Bărbatul, care era scund și șchiopăta un pic, nu răspunse, ci doar așeză cele două picioare de lemn în mijlocul camerei și, după câteva clipe, aduse cinci scânduri pe care le așeză peste picioarele de lemn pentru a forma o masă. Un al doilea bărbat fără tonsură, îmbrăcat la fel, în robă neagră, intră în cameră și îl privi pe Thomas.

— Cine ești? întrebă iar Thomas, dar cel de-al doilea bărbat fu la fel de tăcut ca și primul.

Era un bărbat masiv, cu arcade osoase deasupra ochilor și obraji scobiți și îl măsură pe Thomas din priviri ca pe un bou înainte de tăiere.

— Ai de gând să faci focul? întrebă primul bărbat.

— Imediat, spuse cel de-al doilea bărbat și scoase un cuțit cu lama mică dintr-o teacă de la cureaua lui și se îndreptă către Thomas. Stai nemișcat, mormăi el, și nu vei fi rănit.

— Cine ești?

— Nimeni pe care să-l știi și cineva pe care nu-l vei cunoaște niciodată, spuse bărbatul, apoi apucă gulerul tunicii de lână a lui Thomas și, cu o mișcare bruscă, o tăie în față.

Lama atinse, dar nu pătrunse pielea lui Thomas. Acesta se retrase, dar bărbatul îl urmă, tăind și trăgând de haina ruptă până ce pieptul lui rămase dezvelit, apoi îi tăie mânecile și dădu tunica la o parte, astfel încât Thomas rămase gol de la brâu în sus. Apoi bărbatul arătă la piciorul drept al lui Thomas.

— Ridică-l, ordonă el. Thomas ezită și bărbatul oftă. Pot să te fac să-l ridici, spuse el, ceea ce te va durea, sau poți să o faci singur, iar așa nu te va durea.

Scoase ambele cizme ale lui Thomas, apoi tăie talia pantalonilor lui.

— Nu! protestă Thomas.

— Nu te mai obosi, spuse bărbatul, și-i tăie, smuci și sfâșie cu sabia pantalonii lăsându-l tremurând și dezbrăcat.

Apoi bărbatul luă cizmele și hainele rupte și le duse afară din cameră.

Celălalt bărbat aduse lucruri în cameră și le puse pe masă. Era o carte și o sticluță, probabil de cerneală, pentru că bărbatul puse două pene de gâscă lângă carte și un cuțit mic cu mâner de fildeș pentru a ascuți condeiele. Apoi puse un crucifix pe masă, două lumânări mari ca acelea care ar împodobi altarul unei biserici, trei vătraie, un clește de tăiat sârmă și un instrument ciudat pe care Thomas nu putea să-l vadă bine. În cele din urmă puse două scaune la masă și o găleată de lemn la care Thomas putea ajunge.

— Știi pentru ce e asta, nu? întrebă el, lovind găleata cu piciorul.

— Cine ești? Te rog!

— Nu vrem să faci mizerie pe jos, nu-i așa?

Bărbatul mai mare se întoarse în cameră ducând niște vreascuri și un coș cu bușteni.

— Cel puțin o să-ți fie cald, îi spuse lui Thomas amuzat. Avea o oală mică de lut plină cu tăciuni aprinși pe care îi folosi să aprindă vreascurile, apoi adăugă bușteniii mai mici și își ținu mâinile lângă flăcările care se întețeau. Bine și cald, spuse el, și asta e o

binecuvântare iarna. Nu am mai văzut niciodată o iarnă ca asta! Ploaie! Ar trebui să construim o arcă.

În depărtare un clopot bătu de două ori. Focul începu să trosnească și o parte din fum învălui camera, poate pentru că hornul șemineului era rece.

— Ceea ce-i place cu adevărat, spuse bărbatul mătăhălos care aprinsese focul, este un vas pentru jăratic.

— Cui? întrebă Thomas.

— Mereu îi place un vas pentru jăratic, chiar îi place, dar nu pe o podea de lemn. I-am spus.

— Cui? ceru Thomas să știe.

— Doar nu vrei să dai foc la tot! Nu cu un vas pentru jăratic, i-am spus, nu pe o podea de lemn, așa că a trebuit să folosim șemineul. Bărbatul mătăhălos privi focul o vreme. Pare să ardă bine, nu-i așa? Aruncă șase bușteni mai mari pe foc, iar apoi se retrase. Îi aruncă lui Thomas o privire, clătină din cap ca și cum prizonierul era fără scăpare, apoi ambii bărbați părăsiră camera.

Lemnele erau uscate, așa că flăcările ardeau puternic, rapid și aprig. Tot mai mult fum învălui camera și ieși pe ferestre. Thomas, într-un act de nervozitate, trase de cătușe cu toată puterea lui de arcaș pentru a scoate inelul de metal din zid, dar tot ce reuși fu să-și înfigă mai adânc cătușele în încheieturile pline de sânge. Se uită la tavan care era format doar din scânduri susținute de grinzi, reprezentând probabil podeaua camerei de deasupra. Nu auzise pași sus, dar apoi prinse sunetul pașilor de dincolo de ușă și se duse înapoi lângă zid.

O femeie cu un copil mic intrară. Thomas se ghemui pentru a-și ascunde goliciunea și femeia râse de stânjeneala lui. Copilul chicoti și el și îi luă câteva secunde lui Thomas ca să-și dea seama că acel băiat era fiul lui Jeanette, Charles, care se uita la el cu interes și curiozitate, dar nerecunoscându-l. Femeia era înaltă, blondă, foarte drăguță și gravidă în ultima lună. Purta o rochie de un albastru-deschis, prinsă cu un brâu deasupra burții ei umflate și împodobită cu o panglică albă și perle. Pălăria ei era o spirală albastră cu un văl scurt pe care și-l îndepărtă de la ochi pentru a-l vedea mai bine pe Thomas. Acesta își trase genunchii pentru a se ascunde, dar femeia traversă neobrăzată camera pentru a se uita la el.

— Ce păcat, spuse ea.

— Păcat? întrebă Thomas.

Ea nu intră în detalii.

— Chiar ești englez? ceru ea să știe și se enervă când Thomas nu-i

răspunse. Construiesc o roată de tortură jos, englezule! Troliuri și frânghii să te întindă. Ai văzut vreodată un bărbat după ce a fost torturat? Cade în genunchi. E amuzant, dar nu cred că și pentru cel torturat.

Thomas încă o ignora, uitându-se în schimb la micul copil care avea chipul bucălat, păr negru și ochii întunecați și fioroși ai lui Jeanette, mama lui.

— Ți-aduci aminte de mine, Charles? întrebă Thomas, dar băiatul îl privi inexpresiv. Mama ta îți trimite salutări, spuse el și văzu uimirea de pe fața băiatului.

— Mama? întrebă Charles, care avea aproape patru ani.

Femeia îi apucă mâna lui Charles și îl târî departe, ca și cum Thomas ar fi avut o boală contagioasă.

— Cine ești? întrebă ea nervoasă.

— Mama ta te iubește, Charles, îi spuse Thomas băiatului cu ochii mari.

— Cine ești? insistă femeia, apoi se întoarse când ușa se deschise.

Un preot dominican intră. Era sfrijit, slab și înalt, cu părul scurt și cărunt și o față înfiorătoare. Se încruntă când văzu femeia și copilul.

— Nu ar trebui să fiți aici, domniță, spuse el dur.

— Uiți, preotule, cine domnește aici, replică femeia însărcinată.

— Soțul dumneavoastră, spuse ferm preotul, și el nu v-ar vrea aici, așa că veți pleca.

Preotul ținu ușa deschisă și femeia, despre care Thomas presupuse a fi doamna de Roncelets, ezită preț de o clipă, apoi ieși afară. Charles se uită înapoi o dată, apoi fu târât afară din cameră chiar înainte ca un alt dominican să intre, de data aceasta un tânăr, mic și chel, cu un prosop înfășurat pe o mână și un bol cu apă în mâini. Fu urmat de cei doi servitori în robe care mergeau cu mâinile împreunate și ochii în pământ pentru a sta lângă foc. Primul preot, cel sfrijit, închise ușa, apoi el și celălalt preot veniră la masă.

— Cine ești? îl întrebă Thomas pe preotul sfrijit, deși credea că știe răspunsul.

Încerca să își aducă aminte dimineața aceea începătoșată din Durham când îl văzuse pe de Taillebourg luptându-se cu fratele lui Robbie. Credea că era același bărbat, preotul care o omorâse pe Eleanor sau care ordonase omorârea ei, dar nu era sigur.

Cei doi preoți îl ignorară. Bărbatul mai mic puse apa și prosopul pe masă, apoi ambii bărbați îngenunchează.

— În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, spuse preotul

mai în vârstă, făcându-și semnul crucii, amin. Se ridică, deschise ochii și se uită în jos la Thomas care încă se ghemuia pe scândurile podelei denivelate. Ești Thomas din Hookton, spuse el formal, fiul nelegitim al părintelui Ralph, preotul acelui loc?

— Cine ești?

— Răspunde-mi, te rog, spuse dominicanul.

Thomas se uită în ochii bărbatului și recunoscu incredibila putere a preotului și știu că nu îndrăznea să cedeze în fața acelei puteri. Trebuia să reziste de la început, așa că nu zise nimic.

Preotul oftă la această manifestare de încăpățânare care nu-și avea rostul.

— Ești Thomas din Hookton, declară el, așa spune Lodewijk. În acest caz, salutări, Thomas. Numele meu este Bernard de Taillebourg și sunt călugăr al ordinului dominican și, cu binecuvântarea lui Dumnezeu și bunăvoința Tatălui Sfânt, inchizitor. Fratele meu întru Hristos – de Taillebourg arătă către preotul mai tânăr care se așezase la masă unde deschise cartea și ridică una dintre pene – este părintele Cailloux, care e de asemenea inchizitor.

— Ești un nenorocit, spuse Thomas, privindu-l pe de Taillebourg. Ești un criminal nenorocit.

Ar fi putut să nu se obosească pentru că de Taillebourg nu reacționă în nici un fel.

— Ridică-te, te rog, îi ceru preotul.

— Un criminal nenorocit orfan, spuse Thomas, fără să se miște.

De Taillebourg făcu un mic gest și cei doi servitori se repeziră și îl luară pe Thomas de mâini și îl ridicară în picioare și, când amenință că se prăbușește, cel mai masiv îl pălmui așa de tare peste față, încât îl duru vânătaia lăsată de lovitura lui Sir Lodewijk primită înainte de acea dimineață. De Taillebourg aștepta până ce bărbații se întoarseră înapoi lângă foc.

— Am primit de la cardinalul Bessieres, spuse el inexpresiv, misiunea de a descoperi locul unde este depozitată o relicvă și am fost informați că tu poți să ne ajuți în această problemă, care este considerată de o asemenea importanță, încât am fost împuterniciți de către Biserică și de către Dumnezeu Atotștiutorul să ne asigurăm că ne spui adevărul. Înțelegi ce înseamnă asta, Thomas?

— Mi-ai omorât femeia, spuse Thomas, și într-o zi, preotule, o să arzi în iad, și diavolii o să danseze pe fundul tău zbârcit.

De Taillebourg, din nou, nu reacționă în nici un fel. Nu își folosea scaunul, ci stătea înalt și slab ca o săgeată în spatele mesei pe care își

odihnea vârfurile degetelor lungi și palide.

— Știm, spuse el, că tatăl tău se poate să fi avut Graalul, și știm că ți-a dat o carte cu însemnările lui despre cel mai prețios vestigiu din câte există. Îți spun că știm lucrurile acestea ca să nu ne pierdem în zadar timpul și tu să nu înduri suferință tăgăduindu-le. Dar totuși trebuie să știm mai multe și de aceea ne aflăm aici. Mă înțelegi, Thomas?

— Diavolul o să se pișe în gura ta, preotule, și să-și golească măruntaiele în nările tale.

De Taillebourg păru puțin deranjat ca și cum cruzimea lui Thomas era supărătoare.

— Biserica ne oferă autoritatea de a te interoga, Thomas, continuă el cu o voce blândă, dar în mila ei infinită ne ordonă să nu vărsăm sânge. Putem folosi durere, chiar e datoria noastră să provocăm durerea, dar trebuie să fie durere fără vărsare de sânge. Asta înseamnă că putem apela la foc – degetele lui lungi atinseră unul dintre vătraiele de pe masă – și-ți putem zdrobi oasele și atârna greutăți de mâini și de picioare și Dumnezeu ne va ierta pentru că totul va fi făcut în numele Lui și în serviciul Lui sfânt.

— Amin, spuse fratele Cailloux și, ca și cei doi servitori, își făcu semnul crucii.

De Taillebourg împinse toate cele trei vătraie pe marginea mesei și servitorul mai mic traversă grăbit camera, luă fiarele și le vârî în foc.

— Nu provocăm puțină durere, spuse de Taillebourg, sau fără motiv, ci regretând sincer, cu părere de rău și preocupați până la lacrimi de sufletul tău nemuritor.

— Ești un criminal, spuse Thomas, și sufletul tău va arde în iad.

— Acum, continuă de Taillebourg, aparent nepreocupat de insultele lui Thomas, să începem cu cartea. I-ai spus fratelui Germain în Caen că tatăl tău a scris-o. E adevărat?

Și așa începu interogatoriul. O întrebare ușoară pentru început, la care Thomas nu răspunse pentru că era epuizat de ura pentru de Taillebourg, o ură alimentată de amintirea trupului palid și plin de sânge al lui Eleanor, dar totuși interogatoriul era stăruitor și necontenit, iar amenințarea unei dureri îngrozitoare zăcea în cele trei vătraie care se încingeau în foc. Așa se convinse Thomas că de Taillebourg știa câteva lucruri și nu era nici un rău dacă îi mai zicea și altele. Oricum, dominicanul era așa de rezonabil și așa de răbdător! Îndura mânia lui Thomas, îi ignora insultele, își exprima iar și iar dorința de a nu fi nevoit să apeleze la tortură și spunea că el nu voia

decât să știe adevărul, oricât de neadecvat era, așa că, după o oră, Thomas începu să răspundă la întrebări. De ce să sufere, se întrebă el, când el nu poseda ceea ce voia dominicanul? Nu știa unde era Graalul, nici nu era sigur că Graalul exista așa că, șovăitor la început, și apoi din ce în ce mai binevoitor, vorbi.

Da, exista o carte, care în cea mai mare parte era redactată în limbi și scrisuri ciudate, și Thomas spuse că nu știa ce însemnau acele pasaje misterioase. Cât despre restul, recunoscu că știa latina și că citise acele părți ale cărții, dar le catalogă ca vagi, repetitive și inutile...

— Erau doar povestiri, spuse el.

— Ce fel de povestiri?

— Un bărbat și-a recăpătat vederea după ce s-a uitat la Graal, iar apoi, când a fost dezamăgit de felul în care arăta, și-a pierdut-o din nou.

— Dumnezeu să fie slăvit pentru asta, replică părintele Cailloux, apoi înmuie pana în cerneală și consemnă miracolul.

— Și mai ce? întrebă de Taillebourg.

— Povești cu soldați care câștigau bătălii datorită Graalului, povestiri despre tămăduiri, spuse Thomas.

— Crezi în ele?

— În povestiri? Thomas făcu o pauză ca și cum ar sta pe gânduri, apoi încuviință din cap. Dacă Dumnezeu ne-a oferit Graalul, părinte, spuse el, atunci sigur acesta va face miracole.

— A avut tatăl tău Graalul?

— Nu știu.

Așa că de Taillebourg îl întrebă de părintele Ralph și Thomas îi spuse cum tatăl lui se plimba de-a lungul plajei stâncoase de la Hookton căindu-se cu lacrimi pentru păcatele lui și predicând, câteodată, creaturilor sălbatice ale mării și cerului.

— Spui că era nebun? întrebă de Taillebourg.

— Era nebun după Dumnezeu, spuse Thomas.

— Nebun după Dumnezeu, repetă de Taillebourg, ca și cum aceste cuvinte îl intrigau. Sugerezi că era un sfânt?

— Cred că toți sfinții erau ca el, replică Thomas prudent, dar el lua în derâdere superstițiile.

— Ce vrei să spui?

— Îi plăcea foarte mult Sfântul Guinefort, spuse Thomas, și îl chema de fiecare dată când avea chiar și cea mai mică problemă.

— Și asta înseamnă că-l lua în derâdere? întrebă de Taillebourg.

— Sfântul Guinefort era un câine, spuse Thomas.

— Știu cine era Sfântul Guinefort, spuse țâfnos de Taillebourg, dar vrei să spui că Dumnezeu nu putea folosi un câine pentru a înfăptui miracolele Lui sfinte?

— Spun că tatăl meu nu credea că un câine ar putea fi un sfânt, așa că se amuza pe seama asta.

— Lua în derâdere Graalul?

— Niciodată, răspunse onest Thomas, nici măcar o dată.

— Și în cartea lui, reveni brusc de Taillebourg la subiectul inițial, spune cum a ajuns în posesia Graalului?

De câteva minute Thomas era conștient că cineva stătea de partea cealaltă a ușii. De Taillebourg o închisese, dar zăvorul fusese ridicat încet și ușa întredeschisă. Cineva stătea acolo, ascultând, și Thomas crezu că era doamna de Roncelets.

— Nu a spus niciodată că avea Graalul, răspunse el, dar susținea că a fost odată în posesia familiei.

— Că a fost odată în posesia, spuse hotărât de Taillebourg, familiei Vexille.

— Da, replică Thomas și fu sigur că ușa se mișcă un pic.

Condeiul părintelui Cailloux zgâria pergamentul. Tot ce spunea Thomas era consemnat scris și el își aduse aminte de un predicator franciscan de la un târg din Dorchester țipând la oameni că orice păcat pe care l-au comis vreodată era înregistrat într-o carte mare în ceruri și când mureau și se duceau la judecată în fața lui Dumnezeu, cartea era deschisă și li se citeau păcatele, iar George Adyn făcuse pe toată lumea să râdă spunând că nu era destulă cerneală în toată lumea creștină pentru a scrie tot ce face fratele lui cu Dorcas Churchill în Puddletown. Păcatele, replicase franciscanul nervos, erau înregistrate cu litere de foc, același foc în care ard adulterii în adâncimile iadului.

— Și cine este Hacalia? întrebă de Taillebourg.

Thomas fu surprins de întrebare și ezită. Apoi încercă să pară nedumerit.

— Cine?

— Hacalia, repetă răbdător de Taillebourg.

— Nu știu, zise Thomas.

— Eu cred că știi, spuse blând de Taillebourg.

Thomas se uită la fața puternică și osoasă a preotului. Îi aducea aminte de fața tatălui său pentru că avea aceeași dârzenie cruntă ce dezvăluia că nu îl interesa ce credeau ceilalți despre comportamentul lui pentru că el nu răspundea decât în fața lui Dumnezeu.

— Fratele Germain a menționat acest nume, spuse precaut

Thomas, dar ce înseamnă nu știu.

— Nu te cred, insistă de Taillebourg.

— Părinte, spuse Thomas hotărât, nu știu ce înseamnă. L-am întrebat pe fratele Germain, dar nu a vrut să îmi explice. Spunea că cineva ca mine nu ar înțelege niciodată.

De Taillebourg îl privi pe Thomas în liniște. Focul mocnea în șemineu și servitorul mătăhălos mută vătraiele, și unul dintre bușteniі mari căzu.

— Prizonierul spune că nu știe, îi dictă de Taillebourg părintelui Cailloux, fără să își ia ochii de la Thomas.

Servitorul mai puse bușteni pe foc și de Taillebourg îl lăsă pe Thomas să privească la vătraie și să se îngrijoreze pentru câteva momente înainte de a-și relua interogatoriul.

— Deci, întrebă dominicanul, unde e cartea acum?

— În La Roche-Derrien, spuse Thomas hotărât.

— Unde în La Roche-Derrien?

— Cu bagajele mele, spuse Thomas, pe care le-am lăsat la un vechi prieten al meu, Will Skeat. Asta nu era adevărat. Lăsase cartea la Jeanette, dar nu voia să o expună vreunui pericol. Will Skeat, chiar și cu o memorie afectată, putea să aibă grijă de el mai bine decât Mierla. Sir William Skeat, adăugă Thomas.

— Știe acest Sir William ce e cartea? întrebă de Taillebourg.

— Nici nu poate să citească! Nu, nu știe.

Mai urmară și alte întrebări, zeci. De Taillebourg vru să știe viața lui Thomas, de ce abandonase Oxfordul, de ce devenise arcaș, când se spovedise ultima oară, ce făcuse în Durham. Ce știa regele Angliei despre Graal? Ce știa episcopul de Durham? Întrebările continuară fără răgaz până ce Thomas aproape leșină de foame și de stat în picioare, dar de Taillebourg părea neobosit. Seara veni și deși lumina de la cele două ferestre păli și se întunecă, el tot insista. Cei doi servitori începuseră de mult să fie agitați, în timp ce părintele Cailloux se încrunta și privea la ferestre, parcă sugerând că timpul cinei trecuse de mult, dar de Taillebourg nu știa ce este foamea. El stăruia cu întrebările lui. Cu cine călătorise Thomas la Londra? Ce făcuse în Dorset? Căutase Graalul în Hookton? Fratele Cailloux umplu pagină după pagină cu răspunsurile lui Thomas și, pe măsură ce seara se scurgea, trebui să aprindă lumânările pentru a putea vedea să scrie. Flăcările focului proiectau pe podea umbra picioarelor mesei și Thomas se balansa de oboseală, când în cele din urmă de Taillebourg dădu din cap.

— O să mă gândesc la toate răspunsurile tale și o să mă rog în seara aceasta, Thomas, spuse el, și dimineață o să continuăm.

— Apă, murmură Thomas, am nevoie de apă.

— O să ți se dea mâncare și apă, spuse de Taillebourg.

Unul din servitori luă vătraiele din foc. Părintele Cailloux închise cartea și îi aruncă lui Thomas o privire în care se citea și o urmă de simpatie. I se aduse o pătură și primi de mâncare pește afumat, fasole, pâine și apă. Pentru a putea mânca lui Thomas i se descătușă o mână. Doi gardieni, amândoi în vindiacuri negre simple, îl priviră cum mănâncă și, după ce termină, îi puseră la loc cătușele și simți cum un cui fu trecut prin încheietoarea cătușelor pentru a le asigura. Asta îi dădu speranțe, iar când rămase singur încercă să ajungă la cui cu degetele, dar amândouă cătușele erau strânse și nu putu ajunge la încheietoare. Nu putea scăpa.

Se rezemă de zid, înghesuit în pătură și privind focul ce se stingea. Căldura nu se simțea în cameră, așa că Thomas începu să dârdâie. Își răsuci degetele încercând să ajungă la încheietoarea cătușelor, dar era imposibil și gemu involuntar ca și cum ar fi anticipat durerea. Fusese cruțat de durere în ziua aceea, dar însemna asta că scăpase întru totul? Merita, se gândea el, pentru că zisese în cea mai mare parte adevărul. Îi zisese lui de Taillebourg că nu știa unde se afla Graalul, că nici măcar nu era sigur că există, că rar îl auzise pe tatăl lui vorbind de el și că ar prefera să fie un arcaș în armata regelui Angliei decât un căutător al Graalului. Simți din nou rușine că se lăsase prins atât de ușor. Ar fi trebuit să se întoarcă în La Roche-Derrien până acum, la taverne și la râsetele, berea și compania soldaților. Avea lacrimi în ochi și se rușină și de asta. Se auziră râsete din castel și parcă și sunetele unei harpe.

Ușa se deschise.

Nu putea să vadă decât că un bărbat intră în cameră. Vizitatorul era înfășurat într-o mantie neagră care îl făcea să pară o umbră sinistră, se așeză la masă și îl privi pe Thomas. Lemnele ce abia mai ardeau erau în spatele bărbatului, învăluindu-i silueta înaltă în roșu, dar luminându-l pe Thomas.

— Mi s-a spus, zise bărbatul, că nu te-a ars azi.

Thomas nu spuse nimic, ci se înghesui sub pătură.

— Îi place să ardă oamenii, spuse vizitatorul. Chiar îi place. L-am privit. Se înfiorează când se încrețește pielea.

Se duse lângă foc, ridică unul dintre vătraie și îl vârî în tăciunii aprinși înainte de a mai pune alți bușteni peste flăcările ce se stingeau.

Lemnul uscat se aprinse repede și, în lumina pâlpâitoare, Thomas putu să-l vadă pentru prima dată pe bărbat. Avea fața îngustă și palidă, nasul prelung și fălci puternice și părul negru pieptănat pe spate și dezvăluind o frunte înaltă. Era un chip serios, inteligent și dur care fu umbrit când bărbatul se îndepărtă de foc.

— Sunt vărul tău, spuse el.

Ura îl cuprinse pe Thomas.

— Ești Guy Vexille?

— Sunt contele de Astarac, spuse Vexille. Se apropie încet de Thomas. Ai fost la bătălia de lângă pădurea de Crecy?

— Da.

— Un arcaș?

— Da.

— Și la sfârșitul bătăliei, spuse Guy Vexille, ai strigat trei cuvinte în latină.

— *„Calix meus inebrians”* spuse Thomas.

Guy Vexille se rezemă de marginea mesei și îl privi pe Thomas pentru un timp. Fața lui era umbrită, așa că Thomas nu-i putea vedea expresia de pe chip, doar strălucirea pală din ochii lui.

— *„Calix meus inebrians”,* spuse în cele din urmă Vexille. Este deviza secretă a familiei noastre. Nu cea pe care o înscriem pe coif. O cunoști pe cea din urmă?

— Nu.

— *„Pie repone te”,* spuse Guy Vexille.

— „Cu credință evlavioasă”, traduse Thomas.

— Ești neobișnuit de instruit pentru un arcaș, spuse Vexille. Se ridică și păși în timp ce vorbea. Adevărata noastră deviză este: *„Calix meus inebrians”,* nu *„pie repone te“*. Suntem păzitorii Graalului. Familia noastră l-a păzit generații întregi, ne-a fost încredințat de către Dumnezeu, iar tatăl tău l-a furat.

— L-ai omorât, spuse Thomas.

— Și sunt mândru de asta, replică Guy Vexille, apoi se opri brusc și se întoarse către Thomas. Tu erai acel arcaș de pe deal din ziua aceea?

— Da.

— Tragi bine, Thomas.

— Aceea a fost prima zi când am omorât un om, spuse Thomas, și a fost o greșeală.

— O greșeală?

— Nu am omorât pe cine trebuia.

Guy Vexille zâmbi, apoi se întoarse către foc și scoase vătraiul

pentru a vedea că vârful îi era un pic roșu. Îl vârî înapoi în foc.

— L-am omorât pe tatăl tău, spuse el, și ți-am omorât și femeia în Durham, și pe preotul care era, bineînțeles, prietenul tău.

— Tu erai servitorul lui de Taillebourg? întrebă Thomas, uimit.

Îl ura de Guy Vexille din cauza morții tatălui său. Acum mai avea două morți pentru care să îl urască.

— Am fost într-adevăr servitorul lui, confirmă Vexille. A fost pedeapsa lui de Taillebourg, pedeapsa umilinței. Dar acum sunt un soldat din nou și misiunea mea este să găsesc Graalul.

Thomas își trase genunchii sub pătură.

— Dacă Graalul are atâta putere, spuse el, atunci de ce e familia noastră atât de lipsită de putere?

Guy Vexille se gândi preț de câteva clipe la întrebare, apoi ridică din umeri.

— Din cauză că ne-am dezbinat, spuse el, pentru că eram niște păcătoși nedemni de Graal. Dar o să schimbăm asta, Thomas. O să ne recuperăm puterea și virtutea. Guy Vexille se aplecă lângă foc, luă vătraiul din flăcări și îl roti ca pe o sabie; acesta sfârâi și vârful lui roșu descrise un arc de lumină în camera întunecată. Te-ai gândit, Thomas, întrebă el, să mă ajuți?

— Să te ajut?

Vexille păși către Thomas. Flutura vătraiul cu mișcări ca de coasă luminând ca o stea căzătoare, lăsând dâre de fum în camera întunecată.

— Tatăl tău, continuă el, era fratele cel mare. Știai asta? Dacă ai fi fost fiul lui legitim ai fi contele de Astarac. Lăsă vârful vătraiului în jos încât fu foarte aproape de fața lui Thomas, atât de aproape încât Thomas putea simți dogoarea acestuia. Alătură-te-mi, spuse tare Guy Vexille, spune-mi ce știi, ajută-mă să recuperez cartea și mergi cu mine în căutarea Graalului. Se ghemui astfel încât fața lui era la același nivel cu fața lui Thomas. Adu glorie familiei noastre, Thomas, spuse el blând, glorie cu care tu și cu mine am putea conduce întreaga creștinătate și, cu puterea Graalului, să organizăm o cruciadă împotriva păgânilor pe care să-i facem una cu pământul. Tu și cu mine, Thomas! Noi suntem numiți de Dumnezeu păzitorii Graalului, și, dacă ne unim, generații de acum încolo o să se vorbească despre noi ca de cei mai renumiți sfinți luptători pe care i-a avut vreodată Biserica. Vocea lui era pătrunzătoare, fără suișuri și coborâșuri, aproape muzicală. Mă vei ajuta, Thomas?

— Nu, spuse Thomas.

Vătraiul se apropie de ochiul drept al lui Thomas, atât de aproape încât strălucea ca un soare mare și puternic, dar acesta nu se mișcă. Nu credea că vărul lui i-ar vârî vătraiul în ochi, dar bănuia că Guy Vexille voia ca el să se înfioreze, așa că stătu nemișcat.

— Prietenii tăi au scăpat azi, spuse Vexille. Am fost cincizeci să îi prindem, dar au reușit cumva să ne evite. S-au dus în pădure.

— Bine.

— Dar tot ce pot să facă este să se retragă în La Roche-Derrien, iar acolo o să fie prinși. Vine primăvara, Thomas, o să închidem acea capcană.

Thomas nu spuse nimic. Vătraiul se răci și se întunecă și Thomas îndrăzni în sfârșit să clipească.

— Ca toți membrii familiei Vexille, spuse Guy, îndepărtând vătraiul și ridicându-se, ești la fel de curajos, pe cât ești de prost. Știi unde este Graalul?

— Nu.

Guy Vexille se uită la el, analizând răspunsul, apoi ridică din umeri.

— Crezi că există Graalul, Thomas?

Thomas făcu o pauză, iar apoi îi dădu răspunsul pe care îl negase toată ziua lui de Taillebourg.

— Da.

— Ai dreptate, spuse Vexille, ai dreptate. Chiar există. Noi l-am avut, iar tatăl tău l-a furat și tu ești cheia găsirii lui.

— Nu știu nimic despre el! protestă Thomas.

— Dar de Taillebourg nu o să creadă asta, spuse Vexille, aruncând vătraiul pe masă. De Taillebourg vrea Graalul așa cum un om înfometat vrea pâine. Visează la el. Geme în somn și plânge după el. Vexille făcu o pauză, apoi zâmbi. Atunci când nu o să mai poți suporta durerea, și crede-mă că va sosi acel moment, și când îți vei dori să fi murit, și crede-mă că îți vei dori, spune-i lui de Taillebourg că te căiești și că vei fi vasalul meu. Atunci durerea va înceta și tu vei trăi.

Thomas își dădu seama că Vexille fusese cel care ascultase la ușă. Și în ziua următoare va trage din nou cu urechea. Thomas își închise ochii.

— *„Pater,* se ruga el, *si vis, transfer calicem istem a me“*. Își deschise din nou ochii. De ce ai omorât-o pe Eleanor? întrebă el.

— De ce nu?

— E un răspuns stupid, mârâi Thomas.

Capul lui Vexille se lăsă pe spate ca și cum ar fi fost lovit.

— Pentru că știa că existăm, spuse el, de aceea.

— Existați?

— Știa că suntem în Anglia și ce voiam, spuse Guy Vexille, și că vorbisem cu fratele Collimore. Dacă ar fi aflat regele Angliei că noi căutam Graalul în regatul lui ne-ar fi oprit. Ne-ar fi aruncat în închisoare. Ne-ar fi făcut nouă ceea ce îți facem noi acum ție.

— Crezi că Eleanor te-ar fi trădat regelui? întrebă Thomas neîncrezător.

— Cred că era mai bine ca nimeni să nu știe că am fost acolo. Dar știi ce, Thomas? Călugărul acela bătrân nu putea să ne spună decât de existența ta. Toate eforturile, călătoria îndelungată, vremea scoțiană, doar ca să aflu de tine! Nu știa unde era Graalul, nici măcar nu își imagina unde ar fi putut tatăl tău să îl ascundă, dar știa de tine și de atunci te căutăm. Părintele de Taillebourg vrea să te interogheze, Thomas, vrea să te facă să plângi de durere până ce îi zici ceea ce eu cred că nu poți să îi spui, dar nu vreau suferința ta. Vreau prietenia ta.

— Și eu vreau ca tu să mori, spuse Thomas.

Vexille clătină trist din cap, apoi se aplecă pentru a fi mai aproape de Thomas.

— Vere, spuse el încet, într-o zi vei îngenunchea în fața mea. Într-o zi îți vei pune mâinile între ale mele și îmi vei jura credință, și ne vom săruta ca un stăpân și omul său, și așa vei deveni vasalul meu, și vom merge împreună, sub semnul crucii, către glorie. Vom fi ca frați, îți făgăduiesc. Își sărută degetele, apoi atinse cu vârful lor obrazul lui Thomas ca o mângâiere. Îți făgăduiesc asta, frate, șopti Vexille. Acum, noapte bună.

— Blestemat să fii, Guy Vexille, mârâi Thomas.

— *Calix meus inebrians,* spuse Guy Vexille și plecă.

Veneau zorile și Thomas tremura. Fiecare pas din castel îl făcea să se ghemuiască. Dincolo de ferestrele adânci se auzeau cocoșii și cântecele păsărilor și avu impresia, nu știa din ce motiv, că era o pădure deasă în afara Turnului Roncelets și se întrebă dacă va mai vedea vreodată frunzele verzi. Un servitor posac îi aduse micul dejun format din pâine, brânză tare și apă și un gardian cu tunică galbenă cu dungi negre îi scoase cătușele și îl păzi cât mâncă, dar cătușele îi fură puse la loc pe încheieturi imediat ce termină. Servitorul îi luă găleata pentru a o goli și puse alta în locul ei.

Bernard de Taillebourg veni după puțin timp și, în vreme ce servitorii reaprindeau focul și părintele Cailloux se așeză la masa improvizată, înaltul dominican îl salută călduros pe Thomas.

— Ai dormit bine? A fost bun micul dejun? E mai frig azi, nu? Nu am mai văzut vreodată o iarnă atât de ploioasă. Râul s-a revărsat inundând Rennes pentru prima oară în ultimii câțiva ani! Toate pivnițele orașului sunt sub apă.

Thomas, înfrigurat și speriat, nu răspunse, dar de Taillebourg nu se supără. În schimb, așteptă până ce părintele Cailloux își înmuie pana în cerneală, apoi ordonă servitorului mai înalt să îi ia pătura lui Thomas.

— Acum, spuse el când prizonierul fu dezgolit, la treburi. Să vorbim despre cartea tatălui tău. Cine mai știe de existența acestei cărți?

— Nimeni, spuse Thomas, decât fratele Germain și dumneata știți de ea.

De Taillebourg se încruntă.

— Dar, Thomas, trebuie să ți-o fi dat-o cineva! Iar acea persoană sigur știe de ea! Cine ți-a dat-o?

— Un notar din Dorchester, minți imediat Thomas.

— Un nume, te rog, dă-mi un nume.

— John Rowley, spuse Thomas, inventând numele.

— Spune-l pe litere, te rog, îi ceru de Taillebourg și, după ce Thomas se supuse, inchizitorul începu să se plimbe aparent supărat.

Acest Rowley trebuie să fi știut ce era cartea, nu?

— Era împachetată într-o mantie a tatălui meu și în alte haine mai vechi. Nu s-a uitat.

— Se poate să se fi uitat.

— John Rowley, spuse Thomas, continuând cu minciuna, este bătrân și gras. Nu o să plece să caute Graalul. Oricum, el credea că tatăl meu era nebun, deci de ce ar fi el interesat de o carte de-a lui? Rowley nu e interesat decât de bere, mied și plăcinte cu carne de oaie.

Cele trei vătraie se încingeau din nou în foc. Începu să plouă și rafale de vânt rece aruncau câteodată picături prin geamurile deschise. Thomas își aduse aminte de avertismentul vărului său din noapte, cum că lui de Taillebourg îi place să apeleze la durere, dar totuși vocea dominicanului era blândă și liniștită și Thomas credea că trecuse de ce era mai greu. Rezistase unei zile de interogatoriu al lui de Taillebourg și răspunsurile lui păreau să îl fi mulțumit pe asprul dominican, care acum nu făcea decât să umple golurile din povestea lui Thomas. Voia să știe de lancea Sfântului Gheorghe și Thomas îi spuse că arma atârnase mult timp în biserica din Hookton înainte de a fi furată și povesti cum o recuperase în bătălia de lângă pădurea de la Crecy. Credea Thomas că era adevărata lance? întrebă de Taillebourg și Thomas clătină din cap.

— Nu știu, spuse el, dar tatăl meu credea că este.

— Și vărul tău furase lancea din biserica din Hookton?

— Da.

— Tot ce se poate, cugetă de Taillebourg, așa că nimeni nu ar fi bănuit că venise în Anglia pentru a căuta Graalul. Lancea era un pretext.

Se gândi o vreme la asta și Thomas, nesimțind nevoia de a comenta, nu spuse nimic.

— Lancea avea lamă? întrebă de Taillebourg.

— Una lungă.

— Și totuși, dacă aceasta era lancea care omorâse dragonul, observă de Taillebourg, lama ar fi trebuit să fie pătată cu sângele dragonului?

— Ar trebui? întrebă Thomas.

— Bineînțeles că ar trebui! insistă de Taillebourg, privindu-l pe Thomas, ca și cum acesta ar fi fost nebun. Sângele dragonului curge! Curge și ia foc. Ridică din umeri ca și cum ar fi recunoscut că lancea nu era relevantă pentru misiunea lui. Pana de scris a părintelui Cailloux zgâria pergamentul, încercând să țină pasul cu interogatoriul,

iar cei doi servitori stăteau lângă foc, fără să se obosească să își ascundă plictiseala când de Taillebourg căută un alt subiect de explorat. Îl alese pe Will Skeat pentru un motiv anume și întrebă de rana lui și de lapsusurile lui. Era Thomas sigur că nu putea să citească?

— Nu poate să citească! spuse Thomas.

Părea că îl asigură pe de Taillebourg și că era o măsură de încredere. Începuse ziua precedentă cu insulte și ură, dar acum îl ajuta binevoitor pe dominican până la sfârșitul interogatoriului. Supraviețuise.

— Skeat nu poate citi, spuse de Taillebourg, în timp ce se plimba prin cameră. Presupun că nu e de mirare. Deci nu o să se uite la cartea pe care i-ai lăsat-o?

— Sunt norocos dacă nu folosește paginile să se șteargă cu ele la fund. Aceasta este singura întrebuințare pe care Will Skeat o găsește pentru hârtie sau pergament.

De Taillebourg zâmbi ușor și se uită în tavan. Tăcu pentru multă vreme, dar în cele din urmă îi aruncă lui Thomas o privire nedumerită.

— Cine e Hacalia?

Întrebarea îl luă prin surprindere pe Thomas și probabil că se văzu asta.

— Nu știu, reuși să spună după o pauză.

De Taillebourg îl privi pe Thomas. În cameră se simți deodată tensiunea; servitorii erau foarte atenți, iar părintele Cailloux nu mai scria, ci se uita la Thomas. De Taillebourg zâmbi.

— O să îți mai dau o șansă, Thomas, spuse el cu o voce gravă. Cine este Hacalia?

Thomas știu că trebuie să înfrunte situația. Dacă reușea să treacă de asta, credea el, și interogatoriul se va sfârși.

— Nu am auzit de el, spuse el, încercând din răsputeri să pară sincer, până ce fratele Germain nu l-a menționat.

De ce considerase de Taillebourg Hacalia ca fiind punctul slab al apărării lui Thomas rămânea un mister, dar era un atac subtil pentru că, dacă dominicanul putea dovedi că Thomas știa cine era Hacalia, atunci demonstra și că Thomas tradusese cel puțin un pasaj din ebraică din carte. Putea dovedi că Thomas mințise de-a lungul întregului interogatoriu și ar deschide o altă sferă de dezvăluiri. Așa că de Taillebourg insistă și, când Thomas continuă să nege că ar ști ceva, preotul le făcu semn servitorilor. Părintele Cailloux se cutremură.

— Ți-am spus, zise Thomas nervos, chiar nu știu cine este Hacalia.

— Dar datoria mea în fața lui Dumnezeu, spuse de Taillebourg, luând primul vătrai încins de la servitorul înalt, e să mă asigur că nu spui minciuni. Se uită la Thomas cu ceea ce părea simpatie. Nu vreau să te rănesc, Thomas. Vreau doar adevărul. Așa că spune-mi cine este Hacalia!

Thomas înghiți.

— Nu știu, spuse el, apoi repetă mai tare: Nu știu!

— Eu cred că știi, zise de Taillebourg, și așa începu durerea.

— În numele Tatălui, se rugă de Taillebourg în timp ce lipi metalul de piciorul dezgolit al lui Thomas, și al Fiului și al Sfântului Duh.

Cei doi servitori îl țineau pe Thomas, iar durerea fu mai puternică decât își închipuise el și încercă să se zbată, dar nu putea să se miște. Nările îi erau pline cu mirosul puternic de carne arsă și tot nu răspundea întrebării pentru că el credea că, recunoscând că minți se, va fi mai aprig pedepsit. Undeva în capul lui ce urla credea că, dacă va continua cu minciuna, de Taillebourg îl va crede și nu va mai folosi focul, dar într-un concurs de răbdare dintre călău și prizonier, cel din urmă nu avea nici o șansă. Un al doilea vătrai fu încins și vârful lui fu lipit de coastele lui Thomas.

— Cine este Hacalia? întrebă de Taillebourg.

— Ți-am spus...

Metalul încins îi fu lipit de piept și tras în jos până la burtă, lăsând o linie de carne cutată ce ardea, dar rana se cauterizează imediat așa că nu pică nici un strop de sânge și strigătele lui Thomas răsunară lovindu-se cu ecou de tavanul înalt. Cel de-al treilea vătrai aștepta și primul era reîncălzit pentru ca durerea să fie necontenită. Thomas fu pus pe burta lui arsă și instrumentul ciudat pe care nu putuse să îl recunoască când fusese pus pentru prima oară pe masă îi fu așezat pe încheietura unui deget de la mâna stângă și știu că era o menghină de metal, manevrată cu șuruburi, iar de Taillebourg strânse șurubul și durerea îl făcu pe Thomas să tresară și să țipe din nou. Leșină, dar părintele Cailloux îl făcu să își revină cu ajutorul prosopului și al apei reci.

— Cine este Hacalia? întrebă de Taillebourg.

O întrebare atât de stupidă, credea Thomas. Ca și cum răspunsul era important!

— Nu știu! mormăi cuvintele și se rugă ca de Taillebourg să îl creadă, dar durerea reapăru și cele mai bune momente, altele decât pura uitare, erau cele în care Thomas leșina și se trezea, și durerea

părea doar un vis – un vis urât, dar totuși un vis –, și cele mai grele momente erau cele în care-și dădea seama că nu era un vis și că toată lumea lui era redusă la pură agonie, iar atunci de Taillebourg îi mai provoca dureri, ori strângând menghina pentru a-i zdrobi un deget, ori punându-i metalul încins pe piele.

— Spune-mi, Thomas, zise încet dominicanul, spune-mi doar, și durerea va înceta. Va înceta doar dacă îmi spui. Te rog, Thomas, crezi că mie îmi face plăcere? În numele lui Dumnezeu, urăsc asta, deci spune-mi, te rog, spune-mi!

Așa că Thomas îi zise. Hacalia era tatăl lui Tirsata și Tirsata era tatăl lui Neemia.

— Și Neemia, întrebă de Taillebourg, era cine?

— Era paharnicul regelui, oftă Thomas.

— De ce îl mint oamenii pe Dumnezeu? întrebă de Taillebourg. Pusese menghina înapoi pe masă și cele trei vătraie erau toate în foc. De ce? întrebă el din nou. Adevărul e mereu descoperit. Dumnezeu are grijă de asta. Așa deci, Thomas, până la urmă știai mai multe decât ai spus și trebuie să îți descoperim și celelalte minciuni, dar să vorbim mai întâi, totuși, despre Hacalia. Crezi că acest citat din Cartea lui Neemia este felul tatălui tău de a arăta că a avut Graalul?

— Da, spuse Thomas, da, da, da.

Stătea rezemat de zid, cu mâinile rupte legate la spate, cu corpul lui un monument al durerii, dar poate că durerea ar înceta dacă ar spune totul.

— Dar fratele Germain mi-a spus că acel fragment referitor la Hacalia din cartea tatălui tău, spuse de Taillebourg, era scris în ebraică. Știi ebraică, Thomas?

— Nu.

— Și deci cine ți-a tradus fragmentul?

— Fratele Germain.

— Și fratele Germain ți-a spus cine a fost Hacalia? întrebă de Taillebourg.

— Nu, murmură Thomas.

Nu mai avea nici un rost să mintă pentru că dominicanul sigur ar verifica spusele vorbind cu bătrânul călugăr, dar răspunsul dădea naștere la încă o întrebare care, la rândul ei, ar dezvălui alte lucruri despre care mințise. Thomas știa asta, dar era prea târziu acum să reziste.

— Deci cine ți-a spus? întrebă de Taillebourg.

— Un doctor, spuse încet Thomas.

— Un doctor, repetă de Taillebourg. Asta nu mă ajută, Thomas. Vrei să folosesc din nou focul? Ce doctor? Un doctor în teologie? Un medic? Și dacă l-ai rugat pe acest doctor misterios să îți explice ce înseamnă fragmentul, nu a fost curios să știe de ce voiai să afli?

Thomas mărturisi că era Mordecai și recunoscu că acesta se uitase pe însemnări și de Taillebourg lovi masa, arătându-și pentru prima oară temperamentul după atâtea ore de interogatoriu.

— Ai arătat cartea unui evreu? șuieră întrebarea, cu o voce neîncrezătoare. Unui evreu? În numele lui Dumnezeu și al tuturor sfinților, ce a fost în capul tău? Unui evreu! Unui bărbat din nația celor care L-au omorât pe Mântuitorul nostru! Dacă evreii găsesc Graalul, prostule, vor înălța Antihristul! O să suferi pentru această trădare! Trebuie să suferi! Traversă camera, înșfăcă un vătrai din foc și îl aduse înapoi unde era înghesuit Thomas lângă zid. Unui evreu! strigă de Taillebourg și trecu vârful dogoritor al vătraiului pe piciorul lui Thomas. Idiotule! mârâi el printre țipetele lui Thomas. Ești un trădător al lui Dumnezeu, un trădător al lui Hristos, un trădător al Bisericii! Nu ești cu nimic mai bun decât Iuda Iscarioteanul!

Durerea continuă. Orele trecură. Lui Thomas i se părea că nu mai exista nimic decât durere. Minți se când nu era durere, așa că acum toate răspunsurile lui anterioare erau verificate supunându-l la dureri crâncene pe care le putea suporta fără să își piardă conștiința.

— Deci unde este Graalul? ceru să știe de Taillebourg.

— Nu știu, spuse Thomas, iar apoi mai tare: Nu știu!

Privi fierul roșu apropiindu-se de pielea lui și acum începu să țipe înainte să îl atingă.

Țipetele nu îl ajutau cu nimic pentru că tortura continua. Și continua. Și Thomas vorbea, spunând tot ce știe și fu chiar tentat să facă precum îi sugerase Guy Vexille și să îl roage pe de Taillebourg să îl lase să jure credință vărului său, dar atunci, copleșit de chinurile înfiorătoare, se gândi la Eleanor și păstră tăcerea.

În cea de-a patra zi, când tremura, când și un zvâcnet al mâinii lui de Taillebourg era destul pentru a-l face să scâncească și să ceară milă, seniorul de Roncelets intră în cameră. Era un bărbat înalt cu părul scurt zburlit și negru, un nas rupt și doi dinți din față lipsă. Purta tunica cu două trese negre pe fond galben și rânji batjocoritor când văzu trupul schingiuit și tremurător al lui Thomas.

— Nu ai adus sus roata de tortură, părinte.

Păru dezamăgit.

— Nu a fost nevoie, spuse de Taillebourg.

Seniorul de Roncelets îl împunse pe Thomas cu bocancul lui din fier.

— Spui că nenorocitul e un arcaș englez?

— Da.

— Atunci taie-i degetele cu care trage, spuse cu sălbăticie seniorul de Roncelets.

— Nu pot să vărs sânge, zise de Taillebourg.

— Pe Dumnezeu, eu pot.

Seniorul de Roncelets scoase un cuțit de la curea.

— E în grija mea! sări de Taillebourg. E în mâinile lui Dumnezeu și tu nu îl vei atinge. Nu vei vărsa sângele lui.

— Acesta este castelul meu, preotule, mârâi seniorul de Roncelets.

— Și sufletul tău e în mâinile mele, răspunse de Taillebourg.

— E un arcaș! Un arcaș englez! A venit aici ca să-l răpească pe băiatul văduvei Chenier! Aceea este treaba mea!

— Degetele lui au fost zdrobite cu menghina, spuse de Taillebourg, așa că nu mai este un arcaș.

Seniorul de Roncelets fu împăcat de veste. Îl împunse din nou pe Thomas.

— E un rahat, preotule, asta e. E un rahat împuțit. Îl scuipă pe Thomas, nu pentru că îl ura în mod deosebit, ci pentru că-i detesta pe toți arcașii care-l detronaseră pe cavaler de pe locul lui de drept, adică de rege al bătăliei.

— Ce o să faci cu el? întrebă el.

— O să mă rog pentru sufletul lui, spuse tăios de Taillebourg și, după ce plecă seniorul de Roncelets, exact asta făcu. Era clar că interogatoriul se sfârșise pentru că veni cu un flaconaș de ulei sfințit și îndeplini ultimele ritualuri ale Bisericii, atingând uleiul de fruntea și de pieptul ars a lui Thomas, iar apoi spuse rugăciunea muribunzilor. *Sana me, Domine,* intona de Taillebourg, ținându-și degetele moi pe fruntea lui Thomas, *„quoniam conturbata sunt ossa mea”.* „Vindecă-mă, Doamne, pentru că oasele mele sunt îndoite de durere.“

După ce spuse și făcuse acestea, Thomas fu cărat pe scările castelului într-o închisoare aflată într-o gaură din stânca pe care era construit Guepier. Podeaua din piatră neagră era umedă și rece. I se scoaseră cătușele când fu închis în celulă și credea că o să înnebunească pentru că îl durea tot corpul, degetele lui erau zdrobite și nu mai era arcaș, căci cum ar mai putea să încordeze un arc cu mâinile rupte? Apoi veni febra și plânse în timp ce tremura și transpira, iar în acea noapte, când era pe jumătate adormit, vorbi în

somn pentru că avea coşmaruri; şi plânse din nou când se trezi pentru că nu mai rezistase torturii şi îi spusese tot lui de Taillebourg. Era un ratat, pierdut în întuneric, murind.

Apoi, într-o zi, nu ştia câte zile trecuseră de când fusese adus în închisoarea de la Guepier, veniră cei doi servitori ai lui de Taillebourg şi îl luară. Puseră o haină aspră de lână pe el, traseră nişte pantaloni de lână murdari peste picioarele lui rănite, apoi îl cărară până în curtea castelului şi îl aruncară într-un car de bălegar gol. Poarta turnului scârţâi când se deschise şi, însoţit de zece ostaşi purtând tunica seniorului de Roncelets şi orbit de lumina palidă a soarelui, Thomas părăsi Guepier. Nu era conştient de ce se întâmplă, el stătea doar pe scândurile murdare, chircit de durere, cu mirosul încărcăturii obişnuite a carului în nas, vrând să moară. Febra nu îi scăzuse, aşa că tremura.

— Unde mă duceţi? întrebă el, dar nu îi răspunse nimeni; poate că nimeni nici nu îl auzise din cauza vocii lui atât de slabe.

Ploua. Carul huruia îndreptându-se către nord şi sătenii îşi făceau cruce, iar Thomas se mai dezmeticea uneori, dar numai pentru câteva clipe. Credea că va muri şi că îl duceau la cimitir şi încercă să strige la cel care conducea carul că era încă în viaţă, dar în schimb îi răspunse fratele Germain pe o voce nemulţumită, spunându-i că ar fi trebuit să fi lăsat cartea la el în Caen.

— E vina ta, spuse bătrânul călugăr, dar Thomas crezu că visa.

Următorul lucru de care fu conştient era sunetul unei trâmbiţe. Carul se opri, auzi fâlfâitul unei pânze şi se uită în sus pentru a vedea că unul dintre călăreţi flutura un steag alb. Thomas se întrebă dacă nu cumva era cearşaful în care îl vor împături. Un copil se acoperă când vine pe lume şi la fel se proceda când cineva părăsea această lume, şi oftă pentru că nu voia să fie îngropat, şi chiar atunci auzi vocile unor englezi, ştiind că visează, pe când nişte mâini puternice îl ridicară dintre resturile de balegă. Voia să ţipe, dar era prea slăbit, iar apoi toate simţurile îl părăsiră şi leşină.

Când se trezi, era întuneric şi se afla într-un alt car, unul mai curat de această dată, şi el era acoperit cu pături, şi stătea pe o saltea de paie. Carul avea o copertină de piele întinsă peste cercul de lemn protejându-l de ploaie şi de lumină.

— O să mă îngropaţi acum? întrebă Thomas.

— Vorbeşti numai tâmpenii, spuse un bărbat şi Thomas recunoscu vocea lui Robbie.

— Robbie?

— Mda, eu sunt.

— Robbie?

— Săracul de tine, spuse Robbie, mângâindu-l pe Thomas pe frunte. Săracul de tine.

— Unde sunt?

— Te ducem acasă, Thomas, îi spuse Robbie, mergi acasă. În La Roche-Derrien.

Fusese răscumpărat. La o săptămână de la dispariția lui și la două zile de când restul grupului se întorsese în La Roche-Derrien, un mesager venise la garnizoană cu un steag de pace. Adusese o scrisoare de la Bernard de Taillebourg care îi era adresată lui William Skeat. Scrisoarea spunea să cedeze cartea părintelui Ralph și Thomas din Hookton era înapoiat prietenilor săi. Will Skeat traduse mesajul și i-l citi cineva, dar nu știa nimic de nici o carte, așa că îl întrebă pe Sir Guillaume dacă știa ce voia preotul și acesta vorbi cu Robbie, care, la rândul lui, vorbi cu Jeanette și următoarea zi fu trimis un răspuns la Roncelets.

Apoi fu o întârziere de două săptămâni pentru că fratele Germain trebuia să fie adus din Normandia la Rennes. De Taillebourg insistă asupra acestei măsuri de precauție pentru că fratele Germain văzuse cartea și putea confirma că ceea ce se primea în schimbul lui Thomas era într-adevăr manuscrisul părintelui Ralph.

— Și așa a fost, spuse Robbie.

Thomas se uită la tavan. Credea un pic că nu ar fi trebuit să fie răscumpărat cu prețul cărții, deși se simțea recunoscător că rămăsese în viață, că era acasă și printre prietenii lui.

— Era cartea pe care o căutau, continuă Robbie cu un farmec necuviincios, dar am mai adăugat niște chestii. Rânji la Thomas. Bineînțeles că am copiat-o mai întâi, iar apoi am adăugat niște tâmpenii pentru a-i induce în eroare. Pentru a-i încurca, înțelegi? Și călugărul acela zbârcit nici măcar nu a observat. Atingea cartea ca un cățel care tocmai a primit un os.

Thomas se cutremură. Se simțea ca și cum ar fi fost lăsat fără mândrie, putere și chiar bărbăție. Fusese atât de umilit, redus la o creatură tremurândă, plângăcioasă și scuturată de convulsii. Lacrimile i se prelingeau pe față, dar nu făceau nici un zgomot. Îl dureau mâinile, îl durea corpul, îl durea totul. Nici măcar nu știa unde era, știa doar că fusese adus înapoi în La Roche-Derrien și urcat pe niște scări abrupte până într-o cameră mică sub grinda joasă a unui

acoperiș unde pereții nu prea erau tencuiți și unde un crucifix atârna la capătul patului.

O fereastră acoperită cu un corn opac lăsa să intre o lumină maro-închis.

Robbie continuă să îi povestească despre pasajele incluse în cartea părintelui Ralph. Fusese ideea lui, spuse el, și Jeanette copiase mai întâi cartea, și după aceea Robbie își lăsase imaginația să zburde.

— Am băgat ceva și în scoțiană, se lăudă el, cum că Graalul e de fapt în Scoția. I-am pus să îl caute printre buruieni, nu? râse, dar putea vedea că Thomas nu îl asculta. Continuă totuși să vorbească până ce o altă persoană intră în cameră și șterse lacrimile de pe fața lui Thomas. Era Jeanette.

— Thomas, întrebă ea, Thomas?

Voia să îi spună că îl văzuse și vorbise cu fiul ei, dar nu își putea găsi cuvintele. Guy Vexille spusese că Thomas își va dori să moară în timpul torturii și așa fusese, dar Thomas era surprins că încă mai simțea asta. „Ia-i mândria unui om, se gândea el, și îl lași fără nimic". Cea mai rea amintire nu era durerea, nici umilința rugăminților ca durerea să se oprească, ci recunoștința pe care o simțise față de de Taillebourg când chinurile încetaseră. Acela era cel mai rușinos lucru dintre toate.

— Thomas? întrebă din nou Jeanette. Îngenunche lângă pat și îl mângâie pe față. E în regulă, spuse ea blând, ești în siguranță acum. Aceasta este casa mea. Nu îți va face nimeni rău aici.

— Eu s-ar putea, spuse o voce nouă, și Thomas tresări de frică, apoi se întoarse și dădu cu ochii de Mordecai.

— Mordecai?

Bătrânul doctor ar fi trebuit să fie undeva în sudul călduros.

— S-ar putea să trebuiască să îți pun la loc oasele degetelor de la mâini și de la picioare, spuse medicul, și asta va durea. Își puse geanta pe podea. Bună, Thomas! Chiar urăsc corăbiile. Am așteptat după vela nouă și, după ce au pus-o, au ajuns la concluzia că era necesară călăfătuirea corăbiei și, apoi, au socotit de cuviință că și velatura trebuia reparată, așa că paraditul ăla de vas este tot acolo. Marinarii! Nu fac decât să vorbească de mers pe mare. Totuși, nu ar trebui să mă plâng, pentru că am avut timp să născocesc niște materiale noi pentru cartea tatălui tău, și chiar m-am distrat! Acum am auzit că ai nevoie de mine. Dragul meu Thomas, ce ți-au făcut?

— M-au rănit, spuse Thomas și acestea fură primele cuvinte rostite de el de când ajunsese în casa lui Jeanette.

— Atunci trebuie să te vindecăm, zise foarte calm Mordecai. Trase pătura de pe trupul plin de cicatrice al lui Thomas și, deși Jeanette se înfioră, Mordecai zâmbi doar. Am văzut și cazuri mai grave din partea dominicanilor, spuse el, mult mai grave.

Deci Thomas fu din nou îngrijit de către Mordecai și timpul era măsurat în funcție de norii ce treceau dincolo de geamul opac, soarele care se înălța pe cer și sunetul păsărilor ce luau paie din acoperiș pentru a-și construi cuiburile. Fură două zile de durere crâncenă când Mordecai aduse un instrument pentru a-i pune la loc degetele de la mâini și de la picioare și pentru a i le pune în atele, dar acea durere dispăru după o săptămână și arsurile de pe corp i se vindecară și febra îi trecu. Zi după zi Mordecai îi analiza urina și vedea că e din ce în ce mai limpede.

— Ești puternic ca un taur, tinere Thomas.

— Și sunt la fel de prost, spuse Thomas.

— Doar nesăbuința, spuse Mordecai, doar tinerețea și nesăbuința.

— Când au... începu Thomas și tresări, amintindu-și ce îi făcuse de Taillebourg. Când au vorbit cu mine, spuse el în schimb, le-am spus că ai văzut cartea.

— Sigur nu le-a plăcut asta, surâse Mordecai. Luase o bobină cu sfoară din buzunarul robei lui și acum lega un capăt de un lemn ce ieșea în evidență de pe o grindă neșlefuită. Sigur nu le-a plăcut că un evreu era interesat de Graal. Cu siguranță au crezut că voiam să îl folosesc ca pe oală de noapte, nu-i așa?

Thomas, în ciuda impietății, zâmbi.

— Îmi pare rău, Mordecai.

— Pentru că le-ai spus de mine? Ce altă variantă mai aveai? Bărbații mereu vorbesc când sunt torturați, Thomas, de aceea e așa de folositoare tortura. De aceea tortura va fi folosită atâta timp cât soarele va înconjura pământul. Și crezi că acum sunt într-un pericol mai mare decât până acum? Sunt evreu, Thomas, evreu. Acum, ce fac cu asta? Vorbea despre sfoara care acum atârna de grindă și pe care evident voia să o prindă de podea, doar că nu avea de ce să o prindă.

— Ce este? întrebă Thomas.

— Un leac, spuse Mordecai, uitându-se neajutorat la sfoară, apoi la podea. Nu am fost niciodată practic la asemenea chestii. Un ciocan și un cui, crezi?

— Un cârlig, sugeră Thomas.

Servitorul prost al lui Jeanette fu trimis cu instrucțiuni clare și reuși să găsească cârligul și Mordecai îl rugă pe Thomas să îl înfigă în

podea, dar acesta își ridică mâna dreaptă ce se asemăna cu un cârlig, cu degetele îndoite precum niște gheare, și îi spuse lui Mordecai că nu putea, așa că Mordecai fixă neîndemânatic cârligul, iar apoi întinse sfoara și o legă astfel încât era întinsă din podea până în tavan.

— Ceea ce trebuie să faci, spuse el, admirându-și creația, este să tragi de ea ca de coarda unui arc.

— Nu pot, spuse speriat Thomas, ridicându-și mâna beteagă din nou.

— Ce ești tu? întrebă Mordecai.

— Ce sunt eu?

— Ignoră răspunsurile ipocrite. Știu că ești un englez și presupun că și un creștin, dar ce ești tu?

— Eu am fost un arcaș, zise cu amărăciune Thomas.

— Și încă mai ești, spuse dur Mordecai, și, dacă nu ești un arcaș, atunci ești un nimic. Așa că trage de sfoara aceea! Și trage în continuare până ce degetele tale pot să apuce bine. Exersează. Exersează. Ce altceva poți face în acest timp?

Așa că Thomas exersă și după o săptămână putea strânge două degete opuse degetului mare și putea să facă sfoara să vibreze precum coarda unei harpe, iar după o altă săptămână reuși să îndoaie degetele de la ambele mâini apucând de sfoară și trăgea cu atâta putere de ea încât în cele din urmă se rupse sub presiune. Puterea îi revenea și arsurile se vindecaseră, lăsând o urmă cutată ca de bici acolo unde vătraiul îi atinsese pielea, dar rănile amintirilor nu se vindecau. Nu vorbea de ce i se făcuse pentru că nu voia să își aducă aminte, în schimb exersa și trăgea de sfoară până plesni, apoi învăță să apuce un toiag lung și ducea lupte sfidătoare în curte cu Robbie. Și, cum zilele de iarnă treceau, mergea la plimbări în afara orașului. Era o moară de vânt pe un deal mic nu departe de poarta de est a orașului și la început abia reușea să urce pentru că degetele îi fuseseră rupte în menghină și picioarele lui erau precum niște butuci rigizi, dar până ce aprilie umplu pajiștile cu ciuboțica-cucului, putea să meargă încrezător. Will Skeat mergea des cu el și, deși bătrânul nu vorbea prea mult, compania lui era plăcută. Dacă vorbea se plângea de vreme sau că mâncarea era ciudată, sau, cel mai probabil, pentru că nu primise nici o veste de la ducele de Northampton.

— Crezi că ar trebui să îi scriem din nou Domniei Sale, Tom?

— Poate că prima scrisoare nu a ajuns la el?

— Nu mi-au plăcut niciodată lucrurile scrise, spuse Skeat, nu e natural. Poți să îi scrii tu?

— Pot încerca, spuse Thomas, dar, deși putea trage de coarda unui arc și să țină un toiag mare sau chiar o sabie, nu putea mânui pana de scris. Încercă, dar literele lui erau scrijelite și neregulate și, în cele din urmă, unul dintre copiștii lui Totesham scrise scrisoarea, deși comandantul garnizoanei nu credea că mesajul le va fi de ajutor.

— Charles de Blois o să ajungă aici până să primim noi întăriri, spuse el. Totesham îl privea încurcat pe Thomas, care îi încălcase ordinul ducându-se la Roncelets, dar pedeapsa îndurată de el fusese mai mult decât ar fi vrut Totesham, așa că îi era milă de arcaș. Vrei să îi duci tu scrisoarea ducelui? îl întrebă el pe Thomas.

Thomas știa că i se oferea o cale de scăpare, dar clătină din cap.

— O să stau, spuse el, și scrisoarea fu încredințată unui căpitan de vas care pleca a doua zi.

Scrisoarea era un gest inutil, și Totesham știa asta pentru că garnizoana lui era mai mult ca sigur condamnată pieirii. În fiecare zi soseau vești privind faptul că lui Charles de Blois îi soseau noi întăriri, iar acum raidurile inamice se puteau zări de pe zidurile lui La Roche-Derrien și hărțuiau cetele de oameni care cercetau ținuturile căutând vite, capre și oi pe care să le aducă în oraș spre a fi omorâte și puse la afumat. Lui Sir Guillaume îi făceau plăcere asemenea raiduri după hrană. De când pierduse Evecque, devenise atât de sălbatic încât inamicul știa deja să se ferească de blazonul albastru cu trei șoimi galbeni. Totuși, într-o seară, când se întoarse acasă după o zi lungă în care nu găsise decât două capre, rânji când veni să îl vadă pe Thomas.

— Inamicul meu s-a alăturat lui Charles, spuse el, contele de Coutances, blestemate să îi fie zilele. I-am omorât un om în dimineața aceasta și ce mi-aș fi dorit să fi fost însuși contele!

— De ce e aici? întrebă Thomas. Nu e breton.

— Filip al Franței trimite oameni în ajutorul nepotului său, spuse Sir Guillaume, și de ce regele Angliei nu trimite oameni să i se opună? Socotește Calais mai important?

— Da.

— Calais, spuse dezgustat Sir Guillaume, este rectul Franței. Scoase o bucățică de carne dintre dinți. Și prietenii tăi au fost la plimbare azi, continuă el.

— Prietenii mei?

— Viespile.

— Roncelets, spuse Thomas.

— Ne-am luptat cu șase nenorociți într-un sat izolat, zise Sir Guillaume, și i-am înfipt unuia lancea în burta lui neagră cu galben.

Tușea dup-aia.

— Tușea?

— E de la vremea urâtă, Thomas, explică Sir Guillaume, îi face pe oameni să tușească. Așa că l-am lăsat în pace, am mai omorât unul, apoi m-am întors și i-am vindecat tusea. I-am tăiat capul.

Robbie călărea împreună cu Sir Guillaume și, ca și acesta, strângea monede de la patrulele inamice moarte, dar el spera și să-l întâlnească pe Guy Vexille. Știa acum numele acesta pentru că Thomas îi spusese că Guy Vexille îi omorâse fratele chiar înainte de bătălia de lângă Durham și Robbie se dusese la Biserica Sfântul Renan, pusese mâna pe crucea altarului și jurase să se răzbune.

— O să îi omor pe Guy Vexille și pe de Taillebourg, făgăduise el.

— Sunt ai mei, insistase Thomas.

— Nu și dacă ajung eu primul la ei! se repezise Robbie.

Robbie își găsise o fată bretonă cu ochii căprui numită Oana, care dorea să fie mereu pe lângă el, așa că îl însoțea de fiecare dată când se plimba cu Thomas. Într-o zi, când plecară către moara de vânt, apăru cu arcul cel mare și negru al lui Thomas.

— Nu pot să îl folosesc! spuse Thomas, speriat.

— Atunci la ce naiba mai ești de folos? întrebă Robbie și îl încurajă răbdător pe Thomas să încordeze arcul și îl lăudă pentru că îi revenise puterea.

Cei trei duseră arcul la moara de vânt și Thomas trase săgeți în turnul de lemn. Loviturile fură slabe la început pentru că abia putea să tragă pe jumătate coarda și, cu cât întrebuința mai multă putere, cu atât degetele lui erau mai stângace și cu atât era ținta lui mai nesigură, dar până ce reapărură într-un mod miraculos rândunicile și lăstunii pe acoperișurile orașului, putea să tragă coarda până la ureche și reuși să treacă o săgeată printr-una dintre brățările de lemn ale Oanei de la treizeci de metri.

— Te-ai vindecat, îi spuse Mordecai lui Thomas, după ce acesta îi dădu vestea bună.

— Mulțumită ție, spuse Thomas, deși știa că nu era doar Mordecai, ci și prietenia cu Will Skeat, Sir Guillaume și Robbie Douglas care îl ajutase să se vindece.

Bernard de Taillebourg îl rănise pe Thomas, dar acele răni care nu sângerau ale lui Dumnezeu nu-i acoperiseră doar trupul, ci și sufletul, și într-o noapte întunecată de primăvară, când o dâră de lumină se întindea la răsărit, Jeanette urcase în mansardă. Nu îl părăsise pe Thomas decât atunci când cocoșii orașului anunțaseră răsăritul și

Mordecai, dacă înțelesese cumva de ce zâmbea Thomas ziua următoare, nu spusese nimic, dar își dăduse seama că din acel moment vindecarea lui va fi grabnică.

De atunci înainte Thomas și Jeanette vorbiră în fiecare noapte. Îi spuse despre Charles și despre privirea băiatului când Thomas menționase de mama lui; Jeanette vru să știe totul despre acea privire și se temea că nu însemna nimic și că fiul ei o uitase, dar în cele din urmă îl crezu pe Thomas când îi spuse că băiatul aproape că începuse să plângă când auzise de ea.

— I-ai spus că îl iubesc? întrebă ea.

— Da, zise Thomas, și Jeanette stătea întinsă, tăcută, cu lacrimi în ochi, și Thomas încercă să o liniștească, dar ea dădu din cap ca și cum nimic din ce i-ar fi zis el nu ar putea s-o consoleze. Îmi pare rău, spuse el.

— Ai încercat, spuse Jeanette.

Se întrebau cum de știuse inamicul că Thomas venea și Jeanette spuse că era sigură că avocatul Belas era implicat.

— Știu că îi scrie lui Charles de Blois, spuse ea, iar acel bărbat îngrozitor, cum îi ziceai? *Epouvantail?*

— Sperietoarea.

— El, confirmă Jeanette, *Vepouvantail.* Vorbește cu Belas.

— Sperietoarea vorbește cu Belas? întrebă Thomas surprins.

— Acum locuiește acolo. El și oamenii lui locuiesc la el. Făcu o pauză. De ce stă în oraș? Alți mercenari preferaseră să plece să se angajeze undeva unde puteau spera la o victorie mai degrabă decât să stea și să îndure înfrângerea cu care îi amenința Charles de Blois.

— Nu poate să meargă acasă, spuse Thomas, pentru că are prea multe datorii. E protejat de creditori atâta timp cât este aici.

— Dar de ce La Roche-Derrien?

— Pentru că sunt eu aici, spuse Thomas. Crede că îl pot duce la o comoară.

— Graalul?

— Nu știe asta, spuse Thomas, dar se înșela pentru că în ziua următoare, când era singur la moara de vânt și trăgea cu săgeți într-o nuia pe care o pusese la patruzeci și cinci de metri depărtare, Sperietoarea și cu cei șase ostași ai lui ieșiră pe poarta de est a orașului.

Părăsiră drumul Pontrieux, trecură prin gaura din gard și dădură pinteni cailor pe panta mică dinspre moară. Erau toți în armură și toți cu săbii în afară de Cerșetor care, cocoșându-și calul, căra un

buzdugan.

Sir Geoffrey își opri calul aproape de Thomas, care îl ignoră pentru a trage o săgeată care perie doar nuiaua. Sperietoarea lăsă vârful biciului său să se unduiască pe pământ.

— Uită-te la mine, îi ordonă el lui Thomas.

Thomas încă îl ignora. Luă o săgeată de la curea și o puse pe coardă, apoi își dădu capul într-o parte când văzu biciul apropiindu-se de el. Vârful de metal îi atinse părul, dar nu îl răni.

— Am spus să te uiți la mine, mârâi Sir Geoffrey.

— Vrei o săgeată în față? îl întrebă Thomas.

Sir Geoffrey se aplecă peste oblâncul șeii, cu fața roșie și schimonosită de furie.

— Ești un arcaș – arătă cu mânerul biciului către Thomas – și eu sunt un cavaler. Dacă te dobor acum nici un judecător nu m-ar condamna.

— Și dacă îți înfig o săgeată în ochi, spuse Thomas, diavolul îmi va mulțumi că i-am trimis companie.

Cerșetor mârâi și își mână calul înainte, dar Sperietoarea îi făcu semn să se retragă.

— Știu ce vrei, îi zise el lui Thomas.

Thomas trase coarda arcului înapoi, corectându-i instinctiv poziția pentru că vântul slab mătura iarba pajiștii, și ținti. Săgeata făcu nuia să vibreze.

— Nu ai idee ce vreau, îi spuse el lui Sir Geoffrey.

— Am crezut că era aur, zise Sperietoarea, iar apoi am crezut că era teren, dar nu înțelegeam de ce aurul sau pământul te-ar aduce în Durham. Se opri când Thomas trase o altă săgeată care șuieră la o distanță de o mână de nuiaua depărtată. Dar acum știu, termină el, acum știu în sfârșit.

— Ce știi? întrebă ironic Thomas.

— Știu că ai fost la Durham pentru a vorbi cu clerici pentru că tu cauți cea mai mare comoară a Bisericii. Cauți Graalul.

Thomas slăbi coarda, apoi îl privi pe Sir Geoffrey.

— Toți căutăm Graalul, spuse Thomas, tot ironic.

— Unde este? mârâi Sir Geoffrey.

Thomas râse. Fu surprins că Sperietoarea știa de Graal, dar credea că o bârfă din garnizoană adusese asta la cunoștință tuturor din La Roche-Derrien.

— Cei mai buni interogatori ai Bisericii m-au întrebat asta, zise el, ridicând o mână beteagă, și nu le-am spus. Crezi că o să îți zic ție?

— Cred, spuse Sperietoarea, că un om care caută Graalul nu se închide într-o garnizoană care mai are doar o lună, două de trăit.

— Atunci poate că nu caut Graalul, zise Thomas și mai trase o săgeată în nuia, dar bățul săgeții era îndoit și săgeata se clătină în zbor și zbură departe.

Deasupra lui marile vele ale morii, fixate de stinghii cu sfori, scârțâiră când o rafală de vânt încercă să le miște.

Sir Geoffrey își strânse biciul.

— Nu ai reușit ultima oară când ai fost. Ce se întâmplă dacă te mai duci o dată? Ce se întâmplă dacă pleci după Graal? Și trebuie să pleci în curând, până să ajungă Charles de Blois aici. Și atunci când vei pleca vei avea nevoie de ajutor. Thomas, neîncrezător, își dădu seama că Sperietoarea venise să îi ofere ajutor sau poate că Sir Geoffrey cerea ajutor. Era în La Roche-Derrien doar pentru un motiv, comoara, și nu era mai aproape de ea acum decât fusese prima oară când îi căutase pricină lui Thomas lângă Durham. Nu mai îndrăznești să mai dai greș o dată, continuă Sperietoarea, așa că data viitoare ia cu tine niște luptători adevărați.

— Crezi că o să te iau pe tine? întrebă Thomas uimit.

— Sunt englez, spuse Sperietoarea revoltat, și dacă Graalul există, atunci îl vreau în Anglia. Nu într-un loc străin ca vai de el.

Sunetul de sabie scoasă din teacă îi făcu pe Sperietoare și pe oamenii lui să se întoarcă în șeile lor. Jeanette și Robbie veniseră pe pășune cu Oana lângă Robbie; Jeanette avea arbaleta pregătită și Robbie, ca și cum nu ar fi avut nici o grijă pe lume, tăia vârfurile ciulinilor cu sabia unchiului său. Sir Geoffrey se întoarse către Thomas.

— Nu ai nevoie nici de un scoțian nenorocit, spuse el nervos, și nici de o târfă franțuzoaică. Dacă ești în căutarea Graalului, înconjoară-te de englezi loiali! Asta ar vrea regele, nu?

Din nou Thomas nu răspunse. Sir Geoffrey agăță biciul de un cârlig de pe curea, apoi apucă frâiele. Cei șapte bărbați galopară în jos pe deal, trecând pe lângă Robbie ca și cum l-ar fi provocat să îi atace, dar Robbie îi ignoră.

— Ce voia nenorocitul?

Thomas trase în nuia, periind-o cu penele săgeții.

— Cred, spuse el, că voia să mă ajute să găsesc Graalul.

— Să te ajute! exclamă Robbie. Să te ajute să găsești Graalul? La naiba! Vrea să îl fure. Nenorocitul ar fi în stare să fure laptele de la sânul Fecioarei Maria.

— Robbie! spuse Jeanette șocată, apoi ținti nuiaua cu arbaleta.

— Uită-te la ea, îi spuse Thomas lui Robbie. O să închidă ochii când o să tragă. Mereu face asta.

— La naiba, zise Jeanette, apoi, neputându-se abține, închise ochii când apăsă trăgaciul.

Săgeata sări din gaură și reteză în mod miraculos cincisprezece centimetri din nuia. Jeanette îl privi pe Thomas triumfătoare.

— Pot să trag mai bine decât tine cu ochii închiși, spuse ea.

Robbie stătuse pe zidurile orașului și-l văzuse pe Sperietoare adresându-i-se lui Thomas așa că-i venise în ajutor, dar acum, că Sir Geoffrey plecase, stăteau la soare rezemați de peretele morii de lemn. Jeanette privea la zidurile orașului reparate cu o piatră mai decolorată după stricăciunile provocate de englezi.

— Chiar ești născut într-o familie de nobili? îl întrebă ea pe Thomas.

— Sunt fiu nelegitim, zise Thomas.

— Dar al unui nobil?

— A fost contele de Astarac, spuse Thomas, apoi râse pentru că era ciudat să se gândească la faptul că părintele Ralph, nebunul părinte Ralph care ținuse predici pescărușilor pe plaja de la Hookton, fusese conte.

— Deci aceea este emblema Astarac? întrebă Jeanette.

— O creatură mitică, îi spuse Thomas, ce ține o cupă, și îi arătă peticul argintiu șters de pe bățul arcului care era gravat cu ciudata creatură cu coarne, copite despicate, gheare, colți și coadă de leu.

— O să îți fac un steag, spuse Jeanette.

— Un steag? De ce?

— Un bărbat ar trebui întotdeauna să își arate emblema, spuse Jeanette.

— Și tu ar trebui să pleci din La Roche-Derrien, replică Thomas.

Tot încerca să o convingă să părăsească orașul, dar ea insista să stea. Se îndoia că își va recupera vreodată fiul, așa că era hotărâtă să îl omoare pe Charles de Blois cu una dintre săgețile arbaletei ei, care erau făcute din duramenul tisei dense, cu capete de metal și acoperit, nu cu pene, ci cu părți de piele rigide inserate în crăpături tăiate în diagonală în tisă, iar apoi prinse cu sfoară și clei. De aceea exersa atât de mult, pentru șansa de a-l spinteca pe bărbatul care o siluise și care îi luase copilul.

Paștele veni înainte ca inamicul să ajungă. Vremea era călduroasă acum. Copăceii erau plini de cuiburi și păsunile răsunau de trilurile

potârnichilor și în ziua de după Paști, când oamenii mâncau rămășițele ospățului care încheiase Postul Mare, îngrozitoarele știri veniră de la Rennes.

Charles de Blois venea.

Mai mult de patru mii de oameni părăsiră Rennes sub steagul cu hermina albă al ducelui de Bretania. Două mii erau arbaletrieri, majoritatea îmbrăcați în culorile verde și roșu ale genovezilor și purtând pe brațul drept emblema orașului lor cu sfântul Graal. Erau mercenari, angajați și prețuiți pentru iscusința lor. O mie de pedestrași mărșăluiau cu ei, oameni care urmau să sape șanțurile și să atace zidurile sparte ale fortăreței englezești, și mai erau și o mie de cavaleri și ostași greu înarmați, majoritatea dintre ei francezi, care formau inima bine apărată a armatei ducelui Charles. Mărșăluiau către La Roche-Derrien, dar adevăratul scop al acestei expediții nu era să captureze orașul, care era de o valoare neînsemnată, ci mai degrabă să îl atragă pe Sir Thomas Dagworth și mica lui armată într-o luptă decisivă în care cavalerii și ostașii, încălecați pe caii lor mari protejați de armură, să rupă rândurile englezilor.

Un convoi format din care mari transporta nouă mașinării de asediu, ce aveau nevoie de atenția a peste o sută de ingineri de asediu care știau cum să le asambleze și să manevreze mecanismele uriașe ce puteau arunca bolovani de mărimea unor butoaie de bere mai departe decât ar arunca un arc o săgeată. Un artilerist florentin îi oferise șase dintre ciudatele lui mașinării lui Charles, dar ducele le refuzase. Mașinile de război pe bază de explozibil erau rare, scumpe și, credea el, temperamentale, pe când vechile dispozitive mecanice, numite baliste, mergeau destul de bine dacă erau unse cum trebuie cu seu și Charles nu găsise nici un motiv pentru a renunța la ele.

Mai mult de patru mii de oameni părăsiră Rennes, dar mult mai mulți ajunseră pe câmpurile de lângă La Roche-Derrien. Țărani care-i urau pe englezi se alăturară armatei pentru a se răzbuna pentru toate vitele, recoltele și proprietățile pe care le pierduseră familiile lor în fața străinilor și pentru toate silniciile îndurate. Unii nu erau înarmați decât cu săpăligi sau topoare, dar când urma să aibă loc atacul asupra orașului, asemenea oameni furioși erau de folos.

Armata ajunse în La Roche-Derrien și Charles de Blois auzi ultima dintre porți închizându-se. Trimise un mesager pentru a-i cere garnizoanei să se predea, știind că cererea era inutilă, iar în timp ce corturile erau așezate, ordonă altor călăreți să patruleze pe drumurile

dinspre vest ce duceau către Finisterre, capătul lumii. Stăteau acolo pentru a-l avertiza când armata lui Sir Thomas Dagworth venea în ajutorul orașului, dacă într-adevăr avea să vină. Spionii lui îi spuseseră lui Charles că Dagworth nu putea să strângă nici măcar o mie de oameni.

— Și câți dintre aceștia vor fi arcași? întrebă el.

— Cel mult cinci sute, Domnia Voastră.

Omul care răspunse era preot, unul dintre cei mulți care formau alaiul lui Charles. Ducele era cunoscut ca un om pios și îi plăcea să angajeze preoți pe post de sfătuitori, secretari și, în acest caz, șef al spionilor.

— Cel mult cinci sute, repetă preotul, dar de fapt, Domnia Voastră, mult mai puțini.

— Mai puțini? Cum așa?

— Febra din Finisterre, răspunse preotul, apoi zâmbi. Dumnezeu este bun cu noi.

— Amin pentru asta. Și câți arcași sunt în garnizoana orașului?

— Șaizeci de oameni sănătoși, Domnia Voastră, spuse preotul din ultimul raport al lui Belas, doar șaizeci.

Charles se strâmbă. Mai fusese înfrânt de arcașii englezi, chiar când își depășea pe departe numeric inamicul, de o manieră care făcea înfrângerea să pară imposibilă, așa că acum era prudent cu săgețile lungi, dar era și un om inteligent și acordase problemei arcurilor de război ale englezilor mult timp de gândire. Putea să învingă această armă, credea el, și în această bătălie trebuia să dovedească acest lucru. Istețimea, cea mai disprețuită calitate la soldați, va triumfa, și Charles de Blois, intitulat de francezi ducele și ocârmuitorul Bretaniei, era cu siguranță un om deștept. Putea să citească și să scrie în șase limbi, vorbea latina mai bine decât majoritatea preoților și era un orator iscusit. Chiar părea inteligent cu fața lui slabă, palidă și ochii de un albastru intens, barbă și mustață blonde. Se luptase cu rivalii lui pentru ducat aproape toată viața lui de adult, dar acum, în sfârșit, era stăpân pe situație. Regele Angliei, care asedia orașul Calais, nu întărea garnizoana din Bretania, în timp ce regele Franței, care era unchiul lui Charles, fusese generos cu oamenii, ceea ce însemna că ducele Charles în sfârșit își copleșea numeric inamicul. Până la sfârșitul verii, socotise el, urma să stăpânească toate domeniile care-i reveneau de la strămoșii lui, dar după aceea își temperă entuziasmul.

— Chiar și cinci sute de arcași, observă el, chiar și cinci sute șaizeci

de arcași pot fi periculoși. Avea o voce sigură, pedantă și rece și preoții din anturajul său credeau de multe ori că avea vocea unui cleric.

— Genovezii o să îi inunde cu săgeți, Domnia Voastră, îl asigură pe duce un preot.

— Să dea Domnul, spuse pios Charles, deși Dumnezeu, credea el, va avea nevoie de inteligența oamenilor.

A doua zi dimineața, sub soarele unei primăveri întârziate, Charles călărea în jurul fortăreței La Roche-Derrien, deși se ținea la o distanță apreciabilă astfel încât nici o săgeată engleză să nu poată să îl ajungă. Apărătorii își atârnaseră steagurile de zidurile orașului. Unele flamuri înfățișau crucea engleză a Sfântului Gheorghe, altele emblema herminei albe a ducelui Montfort care se asemăna foarte mult cu blazonul lui Charles. Multe dintre steaguri erau înscrise cu insulte adresate lui Charles. Una arăta hermina albă a ducelui cu o săgeată englezească înfiptă în burta sângerândă, iar alta înfățișa clar o imagine a lui Charles însuși călcat în picioare de un cal mare și negru, dar pe majoritatea steagurilor se invoca ajutorul lui Dumnezeu sau era înfățișată crucea pentru a sugera atacatorilor că cerul le era potrivnic. Majoritatea orașelor asediate își etalau de obicei și steagurile apărătorilor nobili, dar La Roche-Derrien avea puțini nobili, sau puțini care își arătau emblema, și nici unul care să egaleze titlurile aristocraților din armata lui Charles. Cei trei șoimi de Evecque erau expuși pe zid, dar toată lumea știa că Sir Guillaume fusese deposedat de toate bunurile și că nu mai avea decât vreo trei sau patru servitori. Un steag arăta o inimă roșie pe un fond deschis și un preot din anturajul lui Charles crezu că era emblema familiei Douglas din Scoția, dar era o nebunie pentru că nici un scoțian nu ar lupta de partea englezilor. Lângă inima roșie era un steag mai strălucitor înfățișând o mare albastră cu alb formată din valuri stilizate.

— Acela este...? începu să întrebe Charles, apoi se opri, încruntându-se.

— Blazonul familiei Armorica, Domnia Voastră, răspunse seniorul de Roncelets.

În acea zi, ducele Charles călări împrejurul orașului, însoțit de nobili pentru ca apărătorii să le vadă steagurile și să se înspăimânte. Majoritatea erau seniori bretoni: vicontele Rohan și vicontele Morgat călăreau foarte aproape în spatele ducelui, apoi veneau seniorii de Chateaubriant și de Roncelets, Laval, Guingamp, Rouge, Dinan, Redon și Malestroit, toți încălecați pe cai de luptă, în timp ce din Normandia contele de Coutances și seniorii Valognes și Carteret își aduseseră

oamenii spre a lupta pentru nepotul regelui lor.

— Credeam că Armorica s-a stins, spuse unul dintre seniorii normanzi.

— Are un fiu, răspunse Roncelets.

— Și o văduvă, zise contele de Guingamp, și ea e târfa trădătoare care flutură steagul.

— O târfă trădătoare frumoasă, totuși, spuse vicontele Rohan, și seniorii începură toți să râdă pentru că toți știau cum să trateze văduve neascultătoare, dar frumoase.

Charles se strâmbă la râsetele lor indecente.

— Când vom lua orașul, ordonă el rece, contesa de Armorica nu va fi rănită. Va fi adusă la mine.

O siluise o dată pe Jeanette și voia să o mai siluiască, iar după ce făcea asta avea de gând să o mărite cu unul dintre ostașii lui care să o învețe să fie mai manierată și să-și stăpânească limba. Își ținu în frâu calul pentru a privi cum erau agățate și mai multe steaguri pe metereze, toate insulte la adresa lui și a casei lui.

— O garnizoană ocupată, spuse el sec.

— Orășeni ocupați, mormăi vicontele Rohan. Trădători nenorociți ocupați.

— Orășeni? păru Charles mirat. De ce i-ar susține locuitorii pe englezi?

— Comerț, spuse scurt Roncelets.

— Comerț?

— Se îmbogățesc, mârâi Roncelets, și le place.

— Le place atât de mult încât să lupte împotriva seniorului lor? întrebă Charles neîncrezător.

— O gloată necredincioasă, spuse rece Roncelets.

— O gloată, spuse Charles, pe care va trebui să o sărăcim. Dădu pinteni calului, oprindu-l doar când văzu steagul unui alt nobil, acesta înfățișând o creatură ciudată cu un pocal în gheare. Până atunci nu văzuse nici un steag care să promită o recompensă mare dacă ar fi fost capturat nobilul căruia îi aparținea, dar această emblemă era un mister. Al cui e acela? întrebă el.

Nimeni nu știu, dar un tânăr slab pe un cal mare, negru, răspunse din spatele anturajului ducelui.

— Blazonul Astaracului, Domnia Voastră, și aparține unui șarlatan. Bărbatul care răspunsese venise din Franța cu o sută de călăreți fioroși îmbrăcați simplu în negru și era însoțit de un dominican cu o față înfricoșătoare. Charles de Blois se bucură să aibă bărbați în uniforme

negre în armata lui, pentru că erau toţi soldaţi duri şi experimentaţi, dar era un pic agitat din cauza lor. I se păreau parcă prea duri, prea experimentaţi.

— Un impostor? repetă el şi merse mai departe. Atunci nu avem de ce să ne îngrijorăm.

Erau trei porţi pe partea dinspre coastă a oraşului şi o a patra, deschizându-se pe pod, cu faţa la râu. Charles plănuia să împrejmuiască cu soldaţi toate aceste porţi încât membrii garnizoanei să fie prinşi înăuntru ca nişte vulpi.

— Armata, decretă el, când seniorii se întoarseră în cortul ducal, ce fusese ridicat aproape de moara de vânt de pe dealul mic de la est de oraş, va fi împărţită în patru şi câte un corp de oaste va sta în faţa fiecărei porţi. Seniorii ascultau şi un preot scria tot ce se zicea pentru ca istoria să aibă o relatare adevărată a geniului războinic al ducelui.

Fiecare dintre cele patru corpuri ale armatei lui Charles ar fi copleşit numeric orice întăriri ar reuşi Sir Thomas Dagworth să strângă, dar, pentru a fi şi mai siguri, Charles ordonă ca toate cele patru tabere să fie înconjurate de săpături astfel încât englezii să trebuiască să atace peste şanţuri, terasamente, palisade şi garduri de spini. Obstacolele ascundeau oamenii lui Charles de arcaşi şi le ofereau protecţie arbaletrierilor genovezi în timp ce îşi reîncărcau armele. Terenul dintre cele patru tabere trebuia să fie curăţat de tufişuri şi alte obstacole pentru a nu mai rămâne decât iarbă şi mocirlă.

— Arcaşul englez, le spuse Charles seniorilor prezenţi, nu e un om care să lupte faţă în faţă. Ucide de la distanţă şi se ascunde după tufişuri, enervând caii. O să întoarcem această tactică împotriva lui.

Cortul era mare, alb şi aerisit, şi mirosea a iarbă bătătorită şi a transpiraţie. De dincolo de pereţii de pânză se auzeau bufniturile puternice ale artileriştilor care foloseau ciocane de lemn pentru a asambla cea mai mare dintre maşinile de asediu.

— Oamenii noştri, decretă în continuare Charles, se vor apăra singuri. Vom ridica totuşi patru fortificaţi în dreptul celor patru porţi ale oraşului şi, dacă englezii trimit întăriri, atunci acei oameni vor trebui să atace fortificaţiile noastre. Arcaşii nu pot omorî oamenii pe care nu-i văd. Făcu o pauză pentru a fi sigur că acele cuvinte simple pe care le spusese fură înţelese. Arcaşii, spuse din nou, nu pot ucide oamenii pe care nu-i văd. Să nu uitaţi asta! Arbaletele noastre vor sta în spatele valurilor de pământ, vom avea în faţă garduri vii cu mărăcini şi vom fi ascunşi de palisade, iar inamicul se va afla în câmp

deschis unde va putea fi nimicit.

Se auziră mormăituri aprobatoare pentru că ceea ce spunea ducele avea sens. Arcașii nu puteau omorî oamenii pe care nu-i vedeau. Chiar și dominicanul înfiorător care venise cu soldații în negru păru impresionat.

Clopotele de după-amiază răsunară în tot orașul. Unul dintre ele, cel mai puternic, era crăpat și scoase o notă distonantă.

— La Roche-Derrien, continuă ducele, nu contează. Dacă o să cadă sau nu, nu este prea important. Ce contează este să atragem armata inamică afară să ne atace. Dagworth probabil că o să vină să protejeze La Roche-Derrien. Când o să sosească, îl vom nimici și nu vor mai rămâne decât garnizoanele engleze pe care o să le doborâm una după una, iar până la sfârșitul verii toată Bretania va fi a noastră. Vorbea încet și simplu, știind că era mai bine să vorbească despre toată campania acestor oameni robuști ca niște berbeci, care nu erau renumiți pentru inteligența lor. Și, când Bretania va fi a noastră, continuă el, veți primi în dar pământ, conace și fortărețe.

Se auzi un mormăit aprobator și mai puternic și bărbații care ascultau rânjiră pentru că vor fi multe pământuri, conace și castele ca recompensă pentru victoria lor. Va fi și aur, argint și femei. Multe femei. Mormăitul se transformă în râs când își dădură seama că toți se gândeau la același lucru.

— Dar aici, strigă Charles către auditoriul lui pentru a face liniște, ne asigurăm că putem câștiga, și facem asta nedându-i arcașului englez prilejul să țintească. Un arcaș nu poate ucide oameni pe care nu-i vede! Făcu din nou o pauză, privindu-și audiența, și îi văzu pe seniori dând din cap aprobator, semn că acest adevăr simplu le intrase în sfârșit în cap. Vom fi toți protejați de fortificații, iar când armata englezească va veni să combată asediul, vor ataca una dintre cele patru fortificații. Acea armată englezească va fi mică. Mai puțin de o mie de oameni! Să presupunem că începe să atace fortificația pe care o voi ridica aici. Ceilalți ce o să faceți?

Așteptă un răspuns și, după un timp, seniorul de Roncelets, timid ca un școlar examinat de dascălul său, se încruntă și sugeră o posibilă ripostă.

— Venim să vă ajutăm?

Ceilalți seniori încuviințară din cap și zâmbiră aprobator.

— Nu! spuse Charles supărat. Nu! Nu! Nu! Așteptă să vadă dacă toată lumea înțelesese simplul cuvânt. Dacă vă părăsiți fortificațiile, explică el, atunci veți fi ținte pentru arcașul englez. Asta vrea el! Va

vrea să ne ademenească din spatele fortificațiilor noastre pentru a ne secera cu săgețile. Deci ce facem? Stăm la adăpost. *Stăm la adăpost.* Înțeleseseră asta? Era cheia victoriei. Să stea ascunși și englezilor nu le rămânea decât să piardă. Armata lui Sir Thomas Dagworth va fi forțată să atace valurile de pământ și gardurile vii cu mărăcini și arbaletrierii îi vor lovi cu săgeți, iar când englezii vor fi împuținați încât să nu mai rămână decât câteva sute, atunci el își va trimite o parte din ostași să-i măcelărească pe supraviețuitori. Nu vă părăsiți fortificațiile, insistă el, și oricine îmi va călca porunca nu se va bucura de generozitatea mea. Această amenințare îi trezi pe ascultători. Dacă și un om al vostru părăsește adăpostul zidurilor, continuă Charles, o să avem grijă să nu primiți nimic când se vor împărți pământurile la sfârșitul campaniei. Este clar, domnilor? Este clar?

Era clar. Era simplu.

Charles de Blois avea să ordone ridicarea a patru fortificații dispuse în fața celor patru porți ale orașului, iar englezii, când aveau să vină, vor fi forțați să atace întăriturile proaspăt făcute. Și chiar și cea mai mică fortificație a ducelui tot va avea mai mulți apărători decât englezii, iar acei apărători vor fi adăpostiți, armele lor vor semăna moarte, iar englezii vor fi nimiciți și așa Bretania va trece în mâinile Casei de Blois.

Istețimea. Avea să câștige războaie și va dobândi renume. Și, odată ce Charles va arăta aici cum pot fi înfrânți englezii, îi va înfrânge peste tot în Franța.

Pentru că Charles visa la o coroană mai grea decât coroana ducală a Bretaniei. Visa la Franța, dar trebuia să înceapă aici, pe câmpurile inundate de lângă La Roche-Derrien, unde arcașul englez va fi pus la locul lui.

În iad.

Cele nouă mașinării de asediu erau toate trebușete, cele mai mari fiind capabile să arunce o piatră de două ori mai grea decât un bărbat în toată firea la peste nouăzeci de metri. Toate nouă fuseseră făcute la Regensburg, în Bavaria și, inginerii de asediu care însoțeau marile mașinării erau toți bavarezi care înțelegeau complexitatea acestor arme. Două dintre cele mai mari aveau brațele de aruncat mai lungi de cincisprezece metri și chiar și două dintre cele mai mici, care erau plasate pe malul îndepărtat al râului Jaudy pentru a amenința podul și turnul lui de pază, aveau brațele de peste zece metri.

Două, cele mai mari, numite Urgia Iadului și Nenorocirea Soțiilor,

erau plasate la baza dealului pe care stătea moara de vânt. În principiu, fiecare era o mașinărie simplă, cu un singur braț lung montat pe un ax asemănător balanței unui uriaș sau leagănului unui copil, doar că un capăt al acestui braț era de trei ori mai mare decât celălalt capăt. Partea mai scurtă era prinsă de o cutie de lemn imensă plină cu greutăți din plumb, în timp ce partea mai lungă, cea care arunca de fapt proiectilul, era atașată de un troliu mare care îl trăgea până la sol, contrabalansând astfel greutățile de zece tone. Proiectilul de piatră era pus într-o praștie imensă de piele, lungă de patru metri, ce era atașată de brațul mai lung. Când brațul era eliberat și contragreutatea cădea, capătul mai lung era aruncat spre cer și praștia sărea și mai repede, încât bolovanul ieșea din leagănul de piele al praștiei, brăzda cerul și ateriza pe ținta sa. Asta era simplu. Mult mai greu era să se păstreze mecanismul uns cu seu, să construiască un troliu suficient de puternic care să tragă în jos brațul lung, o cutie de lemn rezistentă, care să se lovească de pământ de nenumărate ori și care să nu verse cele zece tone de greutăți și, cel mai dificil dintre toate, să se construiască un mecanism destul de puternic ca să țină în jos brațul lung împotriva greutății plumbului, dar care să poată totuși elibera brațul în siguranță. În astfel de probleme, bavarezii erau experți și pentru asta erau plătiți generos.

Mulți spuneau că experiența bavarezilor era de prisos. Bombardele erau mult mai mici și aruncau proiectilele cu mai multă putere, dar ducele Charles comparase cu atenție cele două tipuri de mașinării și alesese tehnologia mai veche. Bombardele erau încete și expuse exploziilor care puteau omorî artileriști scumpi. Erau dureros de încete pentru că porțiunea dintre proiectil și țeava armei trebuia etanșată pentru a se valorifica forța prafului de pușcă. Pentru a etanșa ghiuleaua se folosea humă, care trebuia să se usuce înainte ca praful de pușcă să fie aprins și nici chiar cei mai iscusiți artileriști din Italia nu puteau să tragă cu o bombardă de mai mult de trei sau patru ori pe zi. Și, când astfel de mașinărie trăgea, nu elibera decât o ghiulea care cântărea doar câteva kilograme. Deși proiectilul zbura cu o viteză atât de mare încât nici nu putea fi văzut, trebușetele vechi puteau arunca un proiectil de douăzeci sau treizeci de ori mai greu de trei sau patru ori pe oră. La Roche-Derrien, decise ducele, va fi lovit în stil vechi, așa că orașul fu încercuit de cele nouă trebușete. Pe lângă Urgia Iadului și Nenorocirea Soțiilor, mai erau și Aruncătorul de Pietre, Sfărâmătorul de Ziduri, Săpătorul de Morminte, Biciul de Piatră, Dușmănosul, Distrugătorul și Mâna lui Dumnezeu.

Fiecare trebușet era construit pe o platformă făcută din scânduri de lemn și era protejat de o palisadă înaltă destul de tare încât să reziste la orice săgeată. Unii dintre țăranii care se alăturaseră armatei fură instruiți să stea aproape de palisadă și să fie pregătiți să arunce cu apă peste orice săgeată de foc pe care englezii ar putea-o folosi pentru a aprinde parapetul, așa expunând inginerii trebușetelor. Alți țărani săpau șanțuri și înălțau valurile de pământ ce urmau să formeze cele patru fortificații ale ducelui. Unde puteau se foloseau de șanțurile existente sau încorporau gardurile groase de porumbar în apărare. Făcură bariere din țăruși ascuțiți și săpară gropi pentru a rupe picioarele cailor. Cele patru corpuri ale armatei ducelui se baricadau înconjurându-se de întărituri și, zi după zi, în timp ce valurile de pământ creșteau și trebușetele prindeau formă din piesele transportate în căruțe, ducele își punea oamenii să exerseze formarea liniilor de luptă. Arbaletrierii genovezi luau poziție în fortificațiile pe jumătate terminate, în timp ce în spatele lor cavalerii și ostașii defilau pregătindu-se de luptă. Unii oameni se plângeau că aceste exerciții erau o risipă de timp, dar alții înțelegeau cum avea de gând ducele să ia cu asalt orașul și aprobau pregătirile întreprinse. Arcașii englezi vor fi încurcați de ziduri, șanțuri și palisade, iar arbaletele îi vor lovi unul câte unul, pentru ca în cele din urmă inamicul să fie forțat să atace peste valurile de pământ și șanțurile inundate pentru a fi măcelăriți de către ostașii ce-i așteptau.

După o săptămână de muncă istovitoare, trebușetele fură asamblate și cutiile cu contragreutăți erau umplute cu bucăți de plumb. Acum inginerii de asediu trebuiau să își dovedească o deprindere și mai subtilă, arta aruncării marilor bolovani unul după celălalt exact în același loc din zid astfel încât meterezele să fie dărâmate și să se croiască un drum către oraș. Apoi, după ce armata care va veni în ajutor va fi înfrântă, oamenii ducelui vor ataca La Roche-Derrien și-i vor trece prin foc și prin sabie pe locuitorii trădători.

Inginerii bavarezi își aleseră primele pietre cu grijă, apoi reglară lungimea praștiilor pentru a-și ține cât mai bine sub control mașinăriile. Era o dimineață frumoasă de primăvară. Vinderei se ridicau în zbor, pintenii-cocoșului punctau câmpurile, păstrăvii săreau după efemeride, usturoiul sălbatic prezenta inflorescență albă și guguștiucii zburau printre frunzulițele pădurilor verzi. Era cea mai frumoasă perioadă a anului și ducele Charles, ai cărui spioni îi spuseseră că armata lui Sir Thomas Dagworth abia acum se pregătea

să plece din vestul Bretaniei, anticipa victoria.

— Bavarezii, îi spuse unuia dintre preoții lui însoțitori, pot începe.

Trebușetul numit Urgia Iadului trase primul. A fost trasă o pârghie ce scotea un cui de metal gros dintr-un cârlig atașat de brațul lung al trebușetului. Zece tone de plumb căzură cu o bufnitură care putu fi auzită în Treguier, brațul lung fu azvârlit în sus și praștia se învârti la capătul brațului scoțând un sunet ca o vijelie și un bolovan brăzdă cerul. Păru să atârne pentru un moment, un bulgăre de pământ mare pe cerul bântuit de vinderei, iar apoi, ca un trăsnet, căzu.

Asediul începu.

Prima piatră aruncată de către Urgia Iadului trecu prin acoperișul casei unui boiangiu aproape de Biserica Sfântul Brieuc ucigând un ostaș englez și pe soția boiangiului. O glumă circulă prin garnizoană că cele două trupuri fuseseră strivite împreună de un bolovan încât ar fi putut continua să se împerecheze pentru eternitate. Piatra care îi omorî, un bolovan de mărimea unui butoi, ratase meterezele de est cu doar șase metri, iar inginerii bavarezi făcură modificări la praștie și următorul bolovan lovi doar un pic din zid, împroșcând apa murdară din șanț. Cel de-al treilea bolovan lovi zidul din plin, iar apoi o bufnitură monstruoasă anunță că Nenorocirea Soțiilor tocmai trăsese primul lui proiectil și unul după celălalt Aruncătorul de Pietre, Sfărâmătorul de Ziduri, Săpătorul de Morminte, Biciul de Piatră, Dușmănosul, Distrugătorul și Mâna lui Dumnezeu se alăturară asediului.

Richard Totesham făcea tot posibilul pentru a îngreuna asediul trebușetelor. Era evident că Charles încerca să facă patru deschizături, câte una pe fiecare parte a orașului, așa că Totesham ordonă să se coasă saci mari plini cu paie care să fie puși pentru a căptuși zidurile și care erau la rândul lor protejați de bare de lemn. Aceste măsuri de precauție nu făceau decât încetinească străpungerea zidurilor, dar bavarezii trimiteau proiectile și în oraș și nu se putea face nimic pentru a apăra casele de proiectile. Unii localnici spuneau că Totesham ar trebui să construiască și el un trebușet și să încerce să distrugă mașinăriile inamicului, dar el se îndoia că avea timp și construi în schimb o arbaletă uriașă din stinghiile unor nave care fuseseră aduse în susul apei de la Treguier înainte să înceapă asediul. Treguier era părăsit acum, îi lipseau zidurile, locuitorii fie veniseră la La Roche-Derrien să se adăpostească, fie plecaseră pe mare cu ambarcațiunile lor sau trecuseră în tabăra lui Charles.

Balista, catapulta cu săgeți a lui Totesham, avea nouă metri lățime și trăgea cu săgeți de doi metri propulsată de o coardă făcută din piele împletită. Era ridicată cu un troliu al unei nave. Dură patru zile să facă mașina de război și prima oară când încercară să o folosească brațul se

rupse. Era un semn rău și un altul și mai rău se petrecu dimineața următoare când un cal ce trăgea un car cu mizerie reuși să scape din hamuri și lovi un copil în cap. Copilul muri. Mai târziu în aceeași zi, o piatră de la unul dintre trebușetele mai mici de peste râu plonjă în casa lui Richard Totesham doborând jumătate din etajul superior și aproape că îi omorî copilul. Peste zece mercenari încercară să evadeze din garnizoană în acea seară și cineva trebuie să fi scăpat, alții se alăturară armatei lui Charles și unul, care ducea un mesaj către Sir Thomas Dagworth ascuns în cizmă, fu prins și decapitat. Următoarea dimineață capul lui secerat, cu scrisoarea prinsă între dinți, fu aruncat în oraș de trebușetul numit Mâna lui Dumnezeu înrăutățind starea de spirit a garnizoanei.

— Nu sunt sigur, îi spuse Mordecai lui Thomas, dacă ar trebui să credem în semnele rele.

— Normal că ar trebui.

— Aș dori să aud motivele. Dar arată-mi urina ta mai întâi.

— Spuneai că sunt vindecat, protestă Thomas.

— Precauția continuă, dragul meu Thomas, este prețul sănătății. Urinează pentru mine.

Thomas se supuse, Mordecai ridică lichidul către soare, apoi cufundă un deget în el și își atinse ușor limba.

— Splendid! spuse el. Clară, pură și nu prea sărată. Acesta este un semn bun, nu-i așa?

— Acesta este un simptom, zise Thomas, nu un semn.

— Ah. Mordecai zâmbi la corecție. Erau în curtea mică din spatele bucătăriei lui Jeanette unde medicul privea cum rândunicile de casă aduceau nămol la cuiburile de sub streașină. Luminează-mă, Thomas, spuse el încă zâmbind, în problema cu semnele.

— Când Domnul nostru a fost răstignit, zise Thomas, a fost întuneric pe timpul zilei și catapeteasma templului s-a rupt în două.

— Spui că semnele țin de miezul credinței voastre?

— Și la voi, nu? întrebă Thomas.

Mordecai tresări când un bolovan bufni undeva în oraș. Sunetul răsună, apoi se mai auzi o prăbușire când un acoperiș slăbit sau o podea cedă. Câinii urlară și o femeie zbieră.

— O fac intenționat, spuse Mordecai.

— Normal, zise Thomas.

Inamicul nu arunca doar cu bolovani care cădeau peste casele mici și îngrămădite ale orașului, ci câteodată folosea trebușetele ca să catapulteze și cadavrele putrezite ale vitelor, porcilor sau caprelor

pentru a împrăștia mizerie și duhoare pe străzi.

Mordecai așteptă până ce femeia se opri din țipat.

— Nu cred în semne, spuse el. Avem puțin ghinion în oraș și toată lumea crede că suntem condamnați, dar de unde știm noi că inamicii noștri nu sunt afectați și ei de ghinioane?

Thomas nu spuse nimic. Niște păsărele se ciorovăiau pe acoperișul de paie, fără să bănuiască prezența unei pisici ce le urmărea chiar de sub marginea acoperișului.

— Ce vrei, Thomas? întrebă Mordecai.

— Vreau?

— Ce vrei?

Thomas se strâmbă și își întinse mâna dreaptă cu degetele lui încovoiate.

— Să am degete drepte.

— Și eu vreau să fiu din nou tânăr, spuse nervos Mordecai. Degetele tale sunt vindecate. Nu sunt îndreptate, dar sănătoase. Acum spune-mi ce vrei.

— Ce vreau, spuse Thomas, e să îi omor pe cei care au ucis-o pe Eleanor. Să-i aduc înapoi fiul lui Jeanette. Apoi să fiu un arcaș. Doar atât. Un arcaș.

Voia și să găsească Graalul, dar nu-i plăcea să vorbească despre asta cu Mordecai.

Mordecai își duse mâna la barbă.

— Să-i omori pe oamenii care au ucis-o pe Eleanor? gândi el cu voce tare. Cred că o să faci asta. Fiul lui Jeanette? Poate că o să faci și asta, deși nu înțeleg de ce vrei să îi faci pe plac. Doar nu vrei să te însori cu ea, nu?

— Să mă însor cu ea? Thomas râse. Nu.

— Bine.

— Bine?

Thomas se simți acum ofensat.

— Mereu mi-a făcut plăcere să vorbesc cu alchimiști, spuse Mordecai, și i-am văzut de multe ori amestecând sulf cu mercur. Este o teorie că toate metalele sunt compuse din aceste două substanțe, știai asta? Proporțiile variază, bineînțeles, dar ceea ce vreau să zic, dragule Thomas, este că, dacă pui mercur și sulf într-un vas, apoi îl încălzești, rezultatul este de multe ori catastrofal. Mimă o explozie cu mâinile. Așa cred eu că ești tu cu Jeanette. Oricum, nu o văd căsătorită cu un arcaș. Cu un rege? Da. Cu un duce? Poate. Cu un conte? Bineînțeles. Dar cu un arcaș? Clătină din cap. Nu e nimic rău în

a fi arcaș, Thomas. Este o calitate folositoare în această lume crudă. Stătu pentru câteva momente fără să zică nimic. Fiul meu studiază ca să devină medic.

Thomas zâmbi.

— Simt o mustrare.

— O mustrare?

— Fiul tău va fi un vindecător și eu sunt un criminal.

Mordecai clătină din cap.

— Benjamin se pregătește să fie medic, dar ar prefera să fie un soldat. Vrea să fie un criminal.

— Atunci de ce...

Thomas se opri pentru că răspunsul era evident.

— Evreii nu pot purta arme, spuse Mordecai, de aceea. Nu, nu am spus-o ca pe o mustrare. Cred, că pentru un soldat, Thomas, ești un om bun. Făcu o pauză și se încruntă din nou pentru că un alt bolovan de la unul dintre trebușetele mai mari lovise o clădire nu departe de ei și, după ce bufnitura răsunătoare nu se mai auzi, așteptă țipetele. Nu se auzi nimic. Prietenul tău Will este un om bun, de asemenea, continuă Mordecai, dar mă tem că nu mai e un arcaș.

Thomas dădu din cap aprobator. Will Skeat se vindecase, dar nu era refăcut.

— Mă gândesc câteodată că poate ar fi fost mai bine... începu Thomas.

— Dacă ar fi murit? termină Mordecai gândul. Să nu dorești niciodată moartea unui om, Thomas, vine ea oricum destul de repede fără să o mai și dorești. Sir William va merge în Anglia, cu siguranță, și contele de acolo o să aibă grijă de el.

„Soarta tuturor soldaților bătrâni, se gândi Thomas. Să se ducă acasă și să moară miluiți de familia pe care au servit-o."

— Atunci eu o să merg la asediul din Calais după se termină totul aici, spuse Thomas, să văd dacă arcașii lui Will au nevoie de un nou conducător.

Mordecai zâmbi.

— Nu o să pleci în căutarea Graalului?

— Nu știu unde este, spuse Thomas.

— Și cartea tatălui tău? întrebă Mordecai. Nu te-a ajutat?

Thomas cercetase cu atenție copia făcută de Jeanette. Credea că tatăl lui folosise un fel de cod, dar oricât ar fi încercat nu putea să spargă acel cod. Sau poate, în incoerența ei, cartea nu era decât un simptom al nebuniei părintelui Ralph. Dar Thomas era sigur de un

lucru. Tatăl lui crezuse că avusese Graalul.

— O să caut Graalul, spuse Thomas, dar câteodată cred că singura modalitate de a-l găsi e să *nu* îl caut. Privi în sus, speriat de zgâriatul brusc de pe acoperiș. Pisica atacase și aproape că se dezechilibrase când păsările se împrăștiară pe cer.

— Un alt semn? sugeră Mordecai, privind la păsările ce scăpaseră. Cu siguranță unul bun?

— Oricum, spuse Thomas, ce știi tu despre Graal?

— Sunt evreu. Ce știu eu despre orice? întrebă inocent Mordecai. Ce s-ar întâmpla, Thomas, dacă ai găsi Graalul? Nu așteptă un răspuns. Crezi, continuă el, că lumea va fi mai bună? Îi lipsește doar Graalul? Doar atât? Tot nu primi nici un răspuns. E un lucru precum Abracadabra, asta e? spuse trist Mordecai.

— Diavolul? fu Thomas șocat.

— Abracadabra nu este diavolul! răspunse Mordecai la fel de șocat. E doar o vrajă. Niște evrei proști cred că, dacă îl scrii sub forma unui triunghi și ți-l agăți de gât, nu o să mai suferi de febră! Ce tâmpenie! Singurul leac pentru febră este o compresă caldă de bălegar de vacă, dar oamenii își pun încrederea în vrăji și, mă tem, și în semne, dar eu nu cred că Dumnezeu lucrează prin vrăji sau se arată prin semne.

— Dumnezeul tău, spuse Thomas, e foarte departe.

— Mă tem că așa este.

— Al meu e aproape, zise Thomas, și El se arată.

— Atunci ești norocos, spuse Mordecai. Caierul și fusul lui Jeanette erau pe bancă lângă el și puse caierul sub mâna stângă și încercă să învârtă un firicel din maldărul de lână peste capăt, dar nu reuși. Ești norocos, spuse el din nou, și sper ca atunci când trupele lui Charles vor intra în oraș Dumnezeul tău să fie pe aproape. Cât despre restul dintre noi, presupun că suntem condamnați?

— Dacă intră, spuse Thomas, încercați să vă refugiați în biserică sau să evadați pe râu.

— Nu știu să înot.

— Atunci biserica este cea mai mare speranță a ta.

— Mă îndoiesc, spuse Mordecai, lăsând jos caierul. Ce ar trebui să facă Totesham, spuse el trist, e să se predea. Să ne lase pe toți să plecăm.

— Nu o să facă asta.

Mordecai dădu din umeri.

— Așa că trebuie să murim.

Totuși, a doua zi, îi fu dată șansa de a scăpa când Totesham spuse

că cei care nu vor să sufere în urma lipsurilor asediului puteau părăsi orașul pe poarta din sud, dar imediat ce aceasta fu deschisă, ostașii lui Charles, toți în armuri și cu fețele ascunse de vizierele cenușii ale coifurilor, blocară drumul. Nu mai mult de o sută de oameni se deciseseră să plece, toți femei și copii, dar ostașii lui Charles erau acolo pentru a le da de înțeles că nu aveau voie să părăsească La Roche-Derrien. Nu era în interesul asediatorilor să fie mai puține guri de hrănit așa că bărbații cenușii blocară drumul și soldații lui Totesham închiseră poarta și femeile și copiii rămaseră în drum toată ziua.

În acea seară trebușetele își opriră activitatea pentru prima oară de când piatra îi ucisese pe nevasta boiangiului și pe iubitul ei și, în liniștea ciudată care se lăsase, veni un mesager din tabăra lui Charles. Un trâmbițaș și un steag alb anunțau că voia un armistițiu și Totesham ordonă unui trompetist englez să îi răspundă celui breton și ca un steag alb să fie fluturat deasupra porții de sud. Mesagerul breton aștepta până ce un om cu rang veni în dreptul zidurilor, apoi arătă către femei și copii.

— Acești oameni, spuse el, nu pot fi lăsați să treacă de liniile noastre. Vor muri de foame aici.

— Aceasta este mila pe care stăpânul vostru o arată oamenilor săi? răspunse solul lui Totesham.

Era un preot englez care vorbea și bretonă, și franceză.

— Îi e așa de milă de ei, răspunse mesagerul, încât vrea să îi elibereze de lanțurile englezești. Spune-i stăpânului tău că are timp până la rugăciunea de seară să predea orașul și, dacă va face asta, i se va permite să iasă cu toate armele lui, steaguri, cai, familii, servitori și avuții.

Era o ofertă generoasă, dar preotul nici nu o luă în considerație.

— O să îi spun, zise preotul, dar doar dacă îi spui și tu stăpânului tău că avem mâncare pentru un an și arme cu care să putem să vă omorâm de două ori.

Mesagerul făcu o plecăciune, preotul întoarse complimentul și tratativele luară sfârșit. Trebușetele își reluară activitatea și, la miezul nopții, Totesham ordonă să se deschidă porțile orașului și fugarilor li se permise să intre înapoi în batjocura celor care nu fugiseră.

Thomas, ca orice bărbat din La Roche-Derrien, petrecea un timp pe metereze. Era o sarcină anostă pentru că Charles de Blois avea mare grijă ca nimeni să nu fie în raza arcurilor englezilor, dar era amuzant să privești la trebușetele mari. Erau manevrate atât de greu

încât brațele lungi abia păreau să se miște, dar treptat, aproape fără să îți dai seama, cutia mare de lemn cu greutățile de plumb se ridica din spatele palisadelor protectoare și brațul lung nu se mai zărea. Apoi, după ce brațul lung era coborât cât se putea de jos, nu se întâmpla nimic pentru mai multă vreme, probabil pentru că inginerii încărcau praștia, iar apoi, exact când părea că nimic nu se va petrece vreodată, contragreutatea cădea, palisada vibra, păsări speriate zburau din iarbă și brațul lung sărea în sus, trepidând, praștia biciuia văzduhul și o piatră brăzda cerul. Apoi se auzea sunetul, bufnitura monstruoasă a contragreutății care se izbea de pământ, urmată de căderea bolovanului peste meterezele sparte. Tot mai mulți saci plini cu paie erau aruncați peste deschizătura ce se mărea, dar proiectilele tot făceau ravagii, așa că Totesham le ordonă oamenilor săi să înceapă să înalțe alte ziduri în spatele deschizăturilor ce se măreau.

Unii oameni, printre care și Thomas și Robbie, voiau să facă o escapadă. Să se strângă șaizeci de oameni, spuneau ei, și să îi lase să iasă la prima oră. Puteau ușor să atace unul sau două trebușete, să stropească mașinăriile cu ulei și gudron și să arunce un tăciune aprins în amestecul de frânghii și lemne, dar Totesham nu le permise. Garnizoana lui era prea mică, spunea el, și nu voia să piardă nici măcar șase oameni înainte să trebuiască să se lupte cu oamenii lui Charles în dreptul spărturilor în zid.

Și așa pierdea oameni. Până în a treia săptămână a asediului Charles de Blois își terminase și el de construit apărarea și cele patru corpuri ale armatei lui erau protejate de valuri de pământ, garduri vii, palisade și șanțuri. Curățase terenul dintre taberele lui de orice obstacol astfel încât atunci aveau să vină întăriri în sprijinul orașului asediat, arcașii să nu se poată ascunde. Acum, când fortificațiile erau gata și trebușetele făceau găuri din ce în ce mai mari în zidurile lui La Roche-Derrien, ducele Charles de Blois își trimise arbaletrierii în față pentru a-i hărțui pe oamenii de pe metereze. Veneau câte doi, un bărbat cu arbaleta și partenerul lui ținând un scut ogival, un scut atât de înalt, lat și solid încât îi putea proteja pe ambii bărbați. Scuturile erau pictate, unele cu invocări ale lui Dumnezeu, dar majoritatea cu insulte în franceză, engleză și, în unele cazuri, pentru că arcașii erau genovezi, în italiană. Săgețile lor se loveau de zid, șuierau pe lângă capetele apărătorilor și se înfigeau în acoperișurile de paie ale caselor de după ziduri. Câteodată genovezii trăgeau cu săgeți de foc așa că Totesham avea șase echipe de oameni care nu făceau altceva decât să alerge la acoperișurile de paie ce ardeau și, când nu stingeau flăcări,

scoteau apă din râul Jaudy și udau acoperișurile de paie cele mai aproape de metereze și deci cele mai expuse primejdiei reprezentate de arbaletele inamicului.

Arcașii englezi traseră înapoi, dar arbaletrierii erau de cele mai multe ori ascunși în spatele scuturilor ogivale, iar când trăgeau, se expuneau doar pentru un moment. Totuși, câțiva muriră, dar în același timp și ei doborau arcași de pe zidurile orașului. Jeanette îl însoțea de multe ori pe Thomas pe meterezele dinspre sud și trăgea săgeți printr-un crenel de lângă poartă. Se putea trage cu o arbaletă stând în genunchi, pentru că așa nu se expunea prea mult pericolului, în timp ce Thomas trebuia să stea în picioare când își slobozea arcul.

— Nu ar trebui să fii aici, îi spunea el de fiecare dată și ea îl îngâna, apoi se oprea să își reîncarce arbaleta.

— Îți aduci aminte, îl întrebă ea, de primul asediu?

— Când trăgeai în mine?

— Să sperăm că acum țintesc mai bine, spuse ea, apoi rezemă arcul de zid, ținti și apăsă trăgaciul.

Săgeata lovi un scut care era deja plin cu săgeți englezești cu pene. Dincolo de arbaletrieri se afla zidul de pământ al celei mai apropiate tabere, deasupra căreia se ridicau brațele diforme a două trebușete, iar după ele erau steagurile țipătoare ale unora dintre seniorii lui Charles. Jeanette recunoscu steagurile lui Rohan, Laval, Malestroit și Roncelets și încă de la prima vedere a stindardului asemănător cu viespile se enervă, iar după aceea începu să plângă gândindu-se la fiul ei din turnul depărtat al lui Roncelets.

— Cât aș vrea să atace acum, spuse ea, să pot să înfig o săgeată în Roncelets și în Blois.

— Nu vor ataca până ce nu îl vor învinge pe Dagworth, spuse Thomas.

— Crezi că vine?

— Cred că de aceea sunt aici, spuse Thomas, făcând semn către inamic, apoi se ridică, încordă arcul și trase o săgeată către un arbaletrier care tocmai ieșise de după scutul lui.

Bărbatul se feri cu o clipă înainte ca săgeata lui Thomas să șuiere pe lângă el. Thomas se ghemui din nou.

— Charles știe că poate să ne înfrângă oricând ar vrea, spuse el, dar ceea ce vrea cu adevărat este să îl nimicească pe Dagworth. Pentru că atunci când Thomas Dagworth va fi nimicit, nu va mai fi nici o armată engleză de câmp în Bretania și fortărețele vor cădea sigur, una câte una, iar Charles va stăpâni întreg ducatul.

La o lună după ce ajunsese Charles, când gardurile vii de păducel ce îi înconjurau cele patru fortificații erau presărate de flori albe, merii înfloreau, malurile râului erau pline cu irișI, iar macii roșii strălucitori se iteau printre tulpinile de secară, se văzu un firicel de foc pe cer dinspre sud-vest. Observatorii de pe zidurile La Roche-Derrien văzură iscoade plecând din tabăra inamică și știură că fumul trebuia să vină de la focuri de tabără, ceea ce însemna că o armată venea. Unii se temeau să nu fie întăriri pentru inamic, dar erau asigurați de alții care spuneau, pe bună dreptate, că numai prietenii veneau dinspre sud-vest. Ceea ce Richard Totesham și ceilalți care știau adevărul nu dezvăluiau era că orice armată ce venea în ajutor era mică, mult mai mică decât armata lui Charles, și că se îndrepta spre capcana întinsă de acesta.

Pentru că tactica lui Charles funcționase și Sir Thomas Dagworth mușcase momeala.

Charles de Blois își chemă seniorii și comandanții în cortul mare de lângă moară. Era sâmbăta, iar trupele inamice erau acum foarte aproape și, inevitabil, erau câțiva mai nerăbdători care voiau să își fixeze armurile din plăci, să își înșface lăncile și să se suie pe cai cu riscul de a fi omorâți de către arcașii englezi. Câtă prostie, se gândea Charles, apoi le spulberă speranțele spunându-le clar că nimeni în afară de iscoade nu avea să părăsească cele patru tabere.

— Nimeni! Lovi masa, aproape vărsând călimara clericului care-i consemna toate cuvintele. Nu va pleca nimeni! Ați înțeles toți asta? Se uită la fiecare față și se gândi din nou ce proști erau seniorii lui. Stăm în spatele fortificațiilor, le spuse el, și o să vină ei la noi. Vor veni ei la noi și vor fi omorâți.

Câțiva nobili părură nemulțumiți, pentru că nu prea aducea glorie să lupți din spatele zidurilor și în șanțuri ude când un bărbat ar putea să galopeze pe calul său de luptă, dar Charles de Blois era ferm și chiar și cei mai bogați dintre seniorii lui se temură de amenințarea lui că orice bărbat care nu îl asculta nu va primi nici o parte din pământul și din averea dobândite în urma cuceririi Bretaniei.

Charles ridică o bucată de pergament.

— Iscoadele noastre s-au apropiat de oastea lui Sir Thomas Dagworth, spuse el cu vocea lui limpede, iar acum avem o estimare precisă a luptătorilor lui. Știind că toți bărbații din cort voiau să afle cât de puternic era inamicul, făcu o pauză, pentru că voia să facă acest anunț cu multă dramă, dar nu se putu abține să nu râdă când dezvălui

numerele. Inamicul nostru, spuse el, ne amenință cu trei sute de ostași și patru sute de arcași.

Urmă o pauză în care seniorii înțeleseră cu ce inamic aveau de-a face, apoi urmă o explozie de râsete. Chiar și Charles, care era de obicei palid, rigid și sever, se alătură celorlalți. Era ridicol! Era de fapt impertinent! Curajos, poate, dar nespus de nesăbuit. Charles de Blois avea patru mii de oameni și sute de țărani voluntari care, deși nu erau adăpostiți în fortificații, puteau să se bizuie că vor participa la măcelărirea inamicului. Avea două mii dintre cei mai buni arbaletrieri din Europa, avea o mie de cavaleri în armură, mulți dintre ei campioni de turnire mari, iar Sir Thomas Dagworth venea cu șapte sute de oameni? Orașul ar fi putut contribui cu o sută sau două și chiar și în cel mai bun caz englezii nu puteau aduna mai mult de o mie de oameni, iar Charles avea de patru ori mai mulți.

— Vor veni, domnilor, le spuse el seniorilor nerăbdători, și vor muri aici.

Erau două drumuri pe care se puteau apropia. Unul venea din vest și era ruta cea mai directă, dar ducea către partea îndepărtată a râului Jaudy și Charles nu credea că Dagworth va folosi acel drum. Celălalt cotea pe lângă orașul asediat apropiindu-se dinspre sud-est, iar acel drum duce fix spre cea mai mare dintre taberele lui Charles, tabăra de la est pe care o comanda personal și unde cel mai mare trebușet lovea zidurile La Roche-Derrien.

— Dați-mi voie să vă spun, domnilor –, opri Charles veselia comandanților săi –, ce cred eu că va face Sir Thomas. Ce aș face eu dacă aș fi așa de ghinionist încât să fiu în locul lui. Cred că va trimite o trupă mică, dar zgomotoasă de oameni pe drumul Lannion – acela era drumul care venea dinspre vest, ruta directă – și îi va trimite pe timpul nopții pentru a ne face să credem că va ataca fortificația de dincolo de râu. Se va aștepta să întărim acea tabără și, în zori, va conduce atacul principal dinspre est. Speră ca majoritatea armatei noastre să fie peste râu și că va putea veni în zori și să distrugă cele trei tabere de pe partea aceasta. Asta, domnilor, probabil că va încerca și nu îi va reuși. Nu îi va reuși pentru că avem o regulă clară și dură care nu va fi încălcată! Nimeni nu părăsește fortificația! Nimeni! Stați în spatele întăriturilor! Luptăm pedeștri, ne organizăm liniile de bătălie și îi lăsăm pe ei să vină la noi. Arbaletrierii noștri o să le doboare arcașii, apoi noi, domnilor, îi vom distruge pe ostașii lor. Dar nimeni nu părăsește tabăra! Nimeni! Nu o să fim ținte pentru arcurile lor. Ați înțeles?

Lordul de Chateaubriant vru să știe ce trebuia să facă dacă era în tabăra din sud și se dădea o bătălie în altă tabără.

— Doar stau și mă uit? întrebă el neîncrezător.

— Stai și te uiți, spuse ducele Charles cu o voce dură. Nu vă părăsiți taberele. Înțelegeți? Arcașii nu-i pot ucide pe cei pe care nu-i pot vedea! Stați ascunși!

Seniorul de Roncelets sublinie faptul că cerul era senin și luna aproape plină.

— Dagworth nu e prost, continuă el, și va ști că am ridicat aceste fortificații și că am eliberat terenul pentru a nu avea unde să adăpostească. Și atunci de ce nu va ataca noaptea?

— Noaptea? întrebă Charles.

— Așa arbaletrierii noștri nu pot vedea țintele, dar englezii vor avea destulă lumină de la lună pentru a vedea fortificațiile noastre.

Era un raționament bun și Charles recunoscu acest lucru dând din cap brusc.

— Focuri, spuse el.

— Focuri? întrebă un bărbat.

— Faceți focuri acum! Focuri mari! Când vor veni, aprindeți focurile. Faceți din noapte zi!

Oamenii lui râseră, plăcându-le ideea. Să lupte pedeștri nu era un mod prin care seniorii și cavalerii își făceau un renume, dar înțeleseră toți că Charles se gândise cum să-i înfrângă pe temuții arcași englezi și ideile lui aveau sens chiar dacă nu ofereau șansa gloriei. Charles le oferi totuși o consolare.

— O să cedeze, domnilor, spuse el, și atunci o să îi zic trâmbițașului să scoată șapte sunete. Șapte! Și, când auziți trâmbița, puteți părăsi taberele și îi puteți urmări.

Se auziră mormăieli aprobatoare, pentru că acele șapte sunete de trompetă aveau să le permită bărbaților în armură și călare pe armăsarii lor imenși să-i măcelărească pe supraviețuitorii oștii lui Dagworth.

— Țineți minte! Charles lovi încă o dată masa pentru a atrage atenția oamenilor săi. Țineți minte! Nu vă părăsiți taberele până ce nu auziți trâmbița! Stați în spatele fortificațiilor, stați în spatele valurilor de pământ, lăsați inamicul să vină la voi și o să câștigăm. Dădu din cap să arate că a terminat. Iar acum, domnilor, preoții noștri o să spovedească. Să ne curățim sufletele pentru ca Dumnezeu să ne răsplătească cu victoria.

La douăzeci și cinci de kilometri distanță, într-un refectoriu al unei mănăstiri prădate și abandonate, un grup mult mai mic de oameni se strânse. Comandantul lor era un bărbat cu părul cărunt din Suffolk, bondoc și morocănos, care știa că era în fața unei provocări foarte mari dacă voia să ajute La Roche-Derrien. Sir Thomas Dagworth asculta un cavaler breton care-i aducea la cunoștință ce descoperiseră iscoadele lui: că oamenii lui Charles de Blois era încă în cele patru tabere plasate în fața celor patru porți ale orașului. Cea mai mare tabără, unde flutura marele steag cu hermina albă a lui Charles, se afla la est.

— Este construită în jurul unei mori de vânt, raportă cavalerul.

— Îmi aduc aminte de acea moară, spuse Sir Thomas. Își trecu degetele prin barba lui scurtă și cărunță, un tic pe care îl avea când gândea. Acolo trebuie să atacăm, spuse el, atât de încet încât se putea să fi vorbit cu el singur.

— Acolo sunt cel mai puternici, îl avertiză un bărbat.

— Și o să îi distragem. Sir Thomas se trezi din visare. John –, se întoarse către un bărbat în armură zdrențuită –, ia toți servitorii de câmp. Ia bucătarii, clericii, rândașii, oricine nu e luptător. Apoi ia toate carele și toți caii de tracțiune și apropiați-vă pe drumul Lannion. Îl știi?

— Pot să îl găsesc.

— Plecați înainte de miezul nopții. Mult zgomot, John! Poți să iei pe trâmbițașul meu și vreo doi toboșari. Fă-i să creadă că toată armata vine dinspre vest. Vreau să trimită oamenii către tabăra dinspre vest cu mult înainte de răsărit.

— Și noi ce facem? întrebă cavalerul breton.

— O să mergem la miezul nopții, spuse Sir Thomas, spre est până ajungem la drumul Guingamp. Acel drum se apropia de La Roche-Derrien dinspre sud-est. Deoarece mica armată a lui Sir Thomas venise dinspre vest, spera că Charles nu se va gândi că va veni pe acel drum. Va fi un marș liniștit, ordonă el, și mergem pedeștri, toți! Arcașii în față, ostașii în spate, și o să atacăm frontul de est pe întuneric.

Atacând pe întuneric, Sir Thomas spera să îi păcălească pe arbaletrieri și, chiar mai bine, poate să îi surprindă pe inamici dormind.

Deci planul de luptă era întocmit: va simula un atac din vest și va ataca de fapt dinspre est. Și exact asta se aștepta Charles de Blois să facă.

Veni noaptea. Englezii plecară, oamenii lui Charles se înarmară și orașul aștepta.

Thomas îi putea auzi pe armurierii din tabăra lui Charles. Putea auzi ciocanele închizând niturile armurilor și pietrele cum hârșâiau pe săbii. Focurile din cele patru tabere nu se mai stinseră așa cum făceau de obicei, ci fură întreținute arzând puternic, încât lumina scânteia pe chingile de metal care prindeau suporturile pe care erau fixate marile trebușete a căror siluetă se contura în contralumină. Thomas putea vedea de pe metereze oameni mișcându-se cea mai apropiată în tabără inamică. La fiecare câteva minute câte un foc se înălța pentru că armurierii foloseau foale să întrețină focul.

Un copil plângea într-o casă apropiată. Un câine scheuna. Majoritatea garnizoanei mici a lui Totesham era pe metereze și o mare parte din localnici se aflau și ei acolo. Nimeni nu știa exact de ce erau sus pe ziduri pentru că oastea care le venea în ajutor era încă departe, dar totuși puțini oameni voiau să se ducă la culcare. Se așteptau să se întâmple ceva, deci așteptau. Ziua Judecății de Apoi, se gândea Thomas, așa ar fi, bărbați și femei așteptând să se deschidă cerurile și să coboare îngerii, mormintele să se deschidă pentru ca morții virtuoși să se poată ridica spre cer. Tatăl lui, își aduse el aminte, voise mereu să fie îngropat cu fața către vest, dar pe marginea de est a cimitirului, pentru ca atunci când se va ridica dintre morți să-și poate privi enoriașii cum se ridică din pământ.

— Vor avea nevoie de îndrumarea mea, spusese părintele Ralph, și Thomas avusese grijă să se facă așa cum voise el.

Enoriașii de la Hookton, îngropați astfel încât dacă s-ar fi ridicat ar fi privit către est, către gloria celei de-a doua veniri a lui Hristos, s-ar regăsi față în față cu preotul lor, încurajându-i.

Și lui Thomas i-ar fi folosit niște încurajări în acea noapte. Era cu Sir Guillaume și cei doi ostași ai lui și priveau pregătirile inamicului de pe un bastion de pe colțul din sud-est al orașului, aproape de locul unde turnul Bisericii Sfântul Barnabeu oferea un avantaj. Rămășițele balistei lui Totesham fuseseră folosite la construirea unui pod șubred de la bastion până la o fereastră din turnul bisericii. Dincolo de fereastră se găsea o scară care trecea peste o gaură făcută în parapetul turnului de una dintre pietrele catapultate de trebușetul Nenorocirea Soțiilor. Thomas probabil că făcuse acest drum de vreo șase ori până la miezul nopții pentru că de pe parapet puteai vedea peste palisade în tabăra cea mai mare a lui Charles. În timp ce era în turn Robbie

veni la meterezele aflate mai jos.

— Vreau să te uiți la ceva, strigă la el Robbie și-i arătă un scut proaspăt pictat. Îți place?

Thomas privi în jos și, la lumina lunii, văzu ceva roșu.

— Ce este? întrebă el. O pată de sânge?

— Nenorocit de englez orb, spuse Robbie, este inima roșie a lui Douglas!

— Ah. De aici de sus zici că a murit ceva pe scut.

Dar Robbie era mândru de scutul lui. Îl admiră la lumina lunii.

— Era un om care desena un diavol nou pe peretele Bisericii Sfântul Goran, spuse el, și l-am plătit să facă asta.

— Sper că nu l-ai plătit prea mult, spuse Thomas.

— Ești invidios. Robbie rezemă scutul de parapet înainte să treacă peste podul improvizat către turn. Dispăru pe fereastră apoi reapăru lângă Thomas. Ce fac? întrebă el, privind către est.

— Isuse, blestemă Thomas, pentru că în sfârșit se întâmpla ceva. Privea dincolo de siluetele mari și negre ale trebușetelor Urgia Iadului și Nenorocirea Soțiilor din tabăra dinspre est unde oameni, sute de oameni, formau o linie de luptă. Thomas crezuse că lupta va începe în zori, dar acum părea că Charles de Blois se pregătea să lupte în mijlocul nopții întunecate.

— Sfinte Isuse, se minună și Sir Guillaume, chemat în vârful turnului.

— Nenorociții așteaptă o bătălie, spuse Robbie, pentru că oamenii lui Charles se aliniau umăr lângă umăr. Stăteau cu spatele la oraș și luna licărea pe spalierele ce acopereau umerii cavalerilor și pe lamele sulițelor și ale securilor.

— Dagworth trebuie să vină, spuse Sir Guillaume.

— Noaptea? întrebă Robbie.

— De ce nu? răspunse Sir Guillaume, apoi strigă către unul dintre ostașii lui să se ducă să îi spună lui Totesham ce se petrecea. Treziți-l, mârâi el când bărbatul vru să știe ce ar trebui să facă dacă dormea comandantul garnizoanei. Normal că nu doarme, îi spuse el lui Thomas. Totesham o fi el un englez nenorocit, dar e un soldat bun.

Totesham nu dormea, dar nici nu știa că inamicul se alinia pentru luptă și, după ce trecu peste podul precar din turnul Bisericii Sfântul Barnabeu, se uită la trupele lui Charles cu expresia lui acră obișnuită.

— Presupun că va trebui să dăm o mână de ajutor, spuse el.

— Credeam că nu aprobați ieșirile din spatele zidurilor? observă Sir Guillaume care se opusese acestei restricții.

— Aceasta este bătălia care ne va salva, spuse Totesham. Dacă pierdem această bătălie, atunci pierdem și orașul, deci trebuie să facem tot ce ne stă în putință să câștigăm. Părea deprimat, apoi ridică din umeri și se întoarse către scara turnului. Dumnezeu să ne ajute, spuse el încet, în timp ce cobora scările.

Știa că oastea lui Sir Thomas Dagworth va fi mică și se temea că va fi mult mai mică decât își imagina el, dar atunci când avea să atace tabăra inamică garnizoana trebuia să fie pregătită să o sprijine. Nu voia să alerteze inamicul de probabilitatea unei ieșiri de după porțile sfărâmate, așa că nu sună clopotele bisericii pentru a aduna trupele, ci trimise oameni pe toate străzile pentru a chema arcașii și ostașii în piața din fața Bisericii Sfântul Brieuc. Thomas se întoarse la casa lui Jeanette și își luă platoșa pe el, cea pe care Robbie i-o adusese înapoi de la raidul de la Roncelets, apoi își fixă cureaua sabiei, bâjbâind catarama pentru că degetele lui erau încă neîndemânatice la astfel de lucruri pretențioase. Își atârnă săculețul cu săgeți pe umărul stâng, scoase arcul negru din învelitoarea lui de pânză, își puse o coardă de rezervă în coif, pe care apoi și-l trase pe cap. Era pregătit.

Și, după cum văzu, și Jeanette era. Avea propria platoșă și cască și Thomas o privi cu uimire.

— Nu poți să te alături ieșirii! spuse el.

— Să mă alătur ieșirii? păru ea surprinsă. Când veți pleca toți din oraș, Thomas, cine crezi că va apăra zidurile?

— Oh.

Se simți prost.

Ea îi zâmbi, se apropie de el și îl sărută.

— Acum du-te, spuse ea, și Dumnezeu fie cu tine.

Thomas se duse în piață. Garnizoana se strângea acolo, dar erau nespus de puțini. Un cârciumar rostogoli un butoi cu bere în piață, scoase cepul și îi lăsă pe oameni să se servească. Un fierar ascuțea săbii și securi la lumina unui torțe ce ardea în fața portalului Sfântului Brieuc și piatra lui răsuna pe lamele săbiilor lungi, scoțând un sunet sumbru în noapte. Era cald. Lilieci zburau pe deasupra bisericii și se făceau nevăzuți în umbrele încâlcite ale unei case dărâmate de lovitura unui trebușet. Femeile aduceau mâncare pentru soldați și Thomas își aduse aminte cum, doar cu un an în urmă, aceleași femei țipau în timp ce englezii invadau orașul. Fusese o noapte de silnicii, jaf și crime, dar totuși acum locuitorii nu voiau ca ocupanții să plece, iar piața era din ce în ce mai aglomerată pentru că localnicii aduceau arme improvizate pentru a da o mână de ajutor incursiunii.

Majoritatea erau înarmați cu topoarele pe care le foloseau la tăiat de lemne, totuși unii aveau săbii sau sulițe, iar o parte din ei aveau chiar și armură de piele sau platoșă. Depășeau cu mult numărul garnizoanei și cel puțin făceau ieșirea să pară mai formidabilă.

— Isuse Hristoase, se auzi o voce acră în spatele lui Thomas. În numele lui Dumnezeu, ce este aceea?

Thomas se întoarse pentru a vedea trupul deșirat al lui Sir Geoffrey Carr uitându-se la scutul lui Robbie, care era rezemat de scările unei cruci de piatră din centrul pieței. Robbie se întoarse și el pentru a se uita la Sperietoare care-și conducea cei șase oameni.

— Arată ca o balegă turtită, spuse Sperietoarea.

Vocea lui era neclară și era evident că își petrecuse seara într-una dintre nenumăratele taverne ale orașului.

— E al meu, spuse Robbie.

Sir Geoffrey lovi scutul.

— Aceea este inima nenorocită a lui Douglas, băiete?

— Este emblema mea, spuse Robbie, exagerându-și accentul scoțian, dacă asta vrei să spui.

Toți oamenii din jur se opriseră să asculte.

— Știam că ești scoțian, spuse Sperietoarea, părând și mai beat, dar nu știam că ești un nenorocit de Douglas. Și ce naiba caută un Douglas aici? Sperietoarea își ridică glasul pentru a apela la oamenii adunați. De partea cui este nenorocita de Scoția, eh? De partea cui? Și nenorociții de Douglas s-au luptat cu noi de când i-a scuipat diavolul afară! Sperietoarea se legănă pe picioare, apoi își scoase biciul de la curea, desfășurându-l. Sfinte Isuse, strigă el, familia lui nenorocită a sărăcit familii bune de englezi. Sunt niște hoți nenorociți! Spioni!

Robbie își trase sabia și biciul se înălță, dar Sir Guillaume îl împinse pe Robbie înainte ca vârful ghearei să îi zgârie fața, apoi își scoase sabia și el și Thomas stăteau lângă Robbie pe treptele crucii.

— Robbie Douglas, strigă Sir Guillaume, este prietenul meu.

— Și al meu, spuse Thomas.

— Destul! Richard Totesham își croi drum prin mulțime furios. Destul!

Sperietoarea apelă la Totesham:

— E un nenorocit de scoțian!

— Bunule Dumnezeu, omule, se răsti Totesham, avem francezi, flamanzi, irlandezi și bretoni în această garnizoană. Ce naiba mai contează?

— E un Douglas! insistă beat Sperietoarea. E un inamic!

— E prietenul meu! urlă Thomas, provocând la luptă pe oricine era de partea lui Sir Geoffrey.

— Destul! Furia lui Totesham era atât de aprigă încât să umple toată piața. Avem destui cu care să ne batem și fără să ne comportăm ca niște copii! Garantezi pentru el? îl întrebă el pe Thomas.

— Garantez eu pentru el. Cel care răspunse fu Will Skeat. Își făcu loc prin mulțime și trecu o mână pe după umărul lui Robbie. Garantez eu pentru el, Dick.

— Atunci Douglas sau nu, spuse Totesham, nu e inamicul meu.

Se întoarse și plecă.

— Sfinte Isuse! Sperietoarea era încă furios. Fusese sărăcit de către casa Douglas și încă era sărac – riscul pe care și-l asumase urmărindu-l pe Thomas nu dăduse roade pentru că nu găsise nici o comoară –, iar acum toți dușmanii lui păreau a fi uniți în Thomas și Robbie. Se clătină iar, apoi îl scuipă pe Robbie. Le dau foc oamenilor care poartă inima lui Douglas, spuse el, le dau foc!

— Chiar asta le face, spuse încet Thomas.

— Le dă foc? întrebă Robbie.

— La Durham, spuse Thomas, privindu-l în ochi pe Sir Geoffrey, a ars trei prizonieri.

— Ce ai făcut? ceru să știe Robbie.

Sperietoarea, beat cum era, își dădu brusc seama de intensitatea mâniei lui Robbie și de faptul că nu câștigase simpatia celor din piață, care acordau mai mult credit opiniei lui Will Skeat. Își strânse biciul, îl scuipă pe Robbie și plecă furios împleticindu-se.

Acum era Robbie cel care voia o bătaie.

— Hei, tu! strigă el.

— Lasă, spuse Thomas. Nu în seara asta, Robbie.

— A ars trei oameni? întrebă Robbie.

— Nu în seara asta, repetă Thomas, și îl împinse puternic pe Robbie silindu-l să stea pe treptele crucii.

Robbie se holba la Sperietoarea care se retrăgea.

— E un om mort, spuse el mânios. Îți spun, Thomas, nenorocitul acela e un om mort.

— Toți vom fi morți, spuse încet Sir Guillaume, pentru că inamicul era pregătit și mult mai numeros.

Și Sir Thomas Dagworth se apropia de capcana lui.

John Hammond, un ajutor al lui Sir Thomas Dagworth, conducea atacul simulat dinspre vest de-a lungul drumului Lannion. Avea

șaizeci de bărbați, tot atâtea femei, zece care și treizeci de cai și îi folosi pentru a face cât mai mult zgomot posibil când ajunseră suficient de aproape încât cea mai vestică tabără a ducelui Charles putea să îi vadă.

Focurile împrejmuiau valurile de pământ și lumina focurilor se arăta în deschizăturile mici dintre lemnele palisadelor. Erau multe focuri în tabără, și chiar și mai multe se aprinseră când mica trupă a lui Hammond începu să lovească în oale și tigăi, să păcănească toiegele de copaci și să sufle în trompete. Toboșarii băteau frenetic, dar nu se zări nici un semn de panică în fortificație. Câțiva soldați inamici apărură, se uitară pentru o vreme pe drumul luminat de lună unde bărbații și femeile lui Hammond se ascundeau în umbra copacilor, apoi se întoarseră și plecară. Hammond ordonă oamenilor lui să facă și mai mult zgomot și cei șase arcași, singurii soldați adevărați din capcana lui, se duseră mai aproape de tabără și traseră câteva săgeți peste palisade, dar tot nu primiră nici un răspuns imediat. Hammond se aștepta să vadă oameni năvălind peste râul despre care spionii lui Sir Thomas spuseseră că era plin cu bărci, dar nimeni nu părea să se miște în taberele inamice. Atacul simulat părea să fi eșuat.

— Dacă stăm aici, spuse un bărbat, o să ne răstignească.

— Așa o să facă nenorociții, fu de acord Hammond. Ne întoarcem înapoi pe drum un pic, spuse el, dar doar un pic. Unde e mai întuneric.

Noaptea începuse prost cu atacul eșuat, dar oamenii lui Sir Thomas, adevărații atacatori, făcură progrese mai bune decât s-ar fi așteptat și ajunseră pe partea de est a taberei ducelui Charles nu mult după ce grupul ademenitor își începuse diversiunea zgomotoasă la cinci kilometri distanță spre vest. Oamenii lui Sir Thomas se opriră la marginea unei păduri și se uitau peste pământul nemuncit până la cele mai apropiate valuri de pământ. Drumul, vag conturat în lumina lunii, era liber până la o poartă mare de lemn, de unde începeau fortificațiile.

Sir Thomas își împărți se oamenii în două grupuri care trebuiau să atace pe ambele părți ale porții de lemn. Nu era nimic subtil în atac, doar fugeau spre inamic în întuneric, treceau de valurile de pământ, iar dup-aia omorau pe oricine găseau de partea cealaltă.

— Dumnezeu să vă ajute, le spuse Sir Thomas oamenilor săi în timp ce mergea pe lângă ei, apoi își scoase sabia și-i făcu semn trupei sale să înainteze. Înaintară în liniște și Sir Thomas încă spera să îi ia

prin surprindere, dar lumina focurilor de partea cealaltă a apărării părea nespus de puternică și avu senzația că inamicul îl aștepta. Totuși, nimeni nu se arătă pe valurile de pământ și nici o săgeată de arbaletă nu șuieră în întuneric, așa că îndrăzni să își facă speranțe, iar apoi ajunse într-un șanț noroios. Erau arcașii la stânga și la dreapta lui, toți cățărându-se pe valurile de pământ. Nici o arbaletă nu trase, nici o trâmbiță nu se auzi și nici un inamic nu se arătă. Arcașii erau acum la gard și se dovedi a fi mai ușor de trecut decât se așteptau pentru că buștenii nu erau îngropați destul de adânc și puteau fi răsturnați foarte ușor. Sistemul de apărare nu era nemaipomenit și nici nu era apărat pentru că nici un inamic nu îi provocă pe ostașii lui Sir Thomas care mergeau prin șanț, cu săbiile lucind la lumina lunii. Arcașii terminară de demolat palisadele și Sir Thomas păși peste lemnele căzute ajungând în tabăra lui Charles.

Doar că nu era în tabără, ci mai degrabă pe un câmp deschis care ducea către un alt val de pământ și încă un șanț și încă o palisadă. Locul era un labirint! Dar totuși încă nici o săgeată nu zbură în întuneric și arcașii lui fugeau acum din nou înainte, deși unii înjurară când se împiedicară în găurile săpate pentru a prinde potcoavele cailor. Focurile ardeau puternic după următoarea palisadă. Unde erau străjile? Sir Thomas își ridică scutul cu emblemă dintr-un mănunchi de grâu și se uită spre stânga pentru a vedea că cel de-al doilea grup trecuse peste primul val de pământ și năvălea prin iarbă către cel de-al doilea. Arcașii lui traseră de palisada nouă și aceasta, ca și prima, căzu ușor. Nimeni nu vorbea, nimeni nu striga ordine, nimeni nu îl chema pe Sfântul Gheorghe în ajutor, își făceau doar treaba, dar cu siguranță inamicul auzise lemnul căzând! Dar și cea de-a doua palisadă era jos și Sir Thomas își croia drum cu arcașii prin noul spațiu gol. Era o pajiște în față și un gard după aceasta, iar după gard erau corturile inamice, moara de vânt înaltă cu velele strânse și formele monstruoase a două dintre cele mai mari trebușete, totul luminat de focurile aprinse. Atât de aproape! Sir Thomas simți cum îl cuprinde un val de fericire pentru că reușise să îi ia prin surprindere și inamicul era acum al lui, dar chiar în acel moment se auziră arbaletele.

Săgețile năvăleau de pe flancul drept, de la un val de pământ aflat între cel de-al doilea terasament și gard. Arcașii cădeau, înjurând. Sir Thomas se întoarse către arbaletrierii care erau ascunși, iar apoi și mai multe săgeți veniră dinspre gardul viu gros din față și știu că nu surprinse pe nimeni, că inamicul îl aștepta și că oamenii lui țipau loviți, dar măcar primii arcași trăgeau înapoi. Săgețile mari englezești

licăriră la lumina lunii, dar Sir Thomas nu putu să vadă nici o țintă și înțelese că arcașii trăgeau pe nevăzute.

— La mine! strigă el. Dagworth! Dagworth! Scuturile!

Probabil doisprezece oameni îl auziră și se supuseră, formând o grămadă și acoperindu-se cu scuturile, apoi fugind neîndemânatic către gard. Dacă reușeau să treacă prin el, se gândea Sir Thomas, atunci aveau să vadă măcar câțiva arbaletrieri. Arcașii trăgeau în față și în lateral, încurcați de săgețile inamicului. Sir Thomas reuși să arunce o privire peste drum și văzu că toți ceilalți oameni ai lui se grupau la fel.

— Trebuie să trecem prin gard, strigă el, prin gard! Arcași! Prin gard!

O săgeată de arbaletă se lovi de scutul lui, pe jumătate rotindu-l. Alta șuieră pe deasupra. Un arcaș se răsucea în iarbă, cu burta străpunsă de o săgeată de arbaletă.

Tot mai mulți oameni strigau acum. Unii îl chemau pe Sfântul Gheorghe, alții înjurau, alți zbierau după nevestele sau după mamele lor. Mai multe arbalete se pregăteau de tras și săgețile țâșneau din întuneric. Un arcaș se clătină, cu o săgeată în umăr. Altul urlă, lovit în vintre. Un ostaș căzu în genunchi, strigându-l pe Isus, iar Sir Thomas putu acum să audă ordinele și insultele inamicului.

— Gardul! zbieră el. Dacă reușeau să treacă de gard, se gândea el, poate că arcașii vor avea niște ținte clare în sfârșit. Treceți prin gard! urlă el, și unii dintre arcașii lui găsiră o deschizătură acoperită doar de o împletitură de nuiele și năvăliră prin ea.

Noaptea părea animată de săgeți, insuportabilă, iar un bărbat strigă la Sir Thomas să fie atent în spate. Se întoarse și văzu că inamicul trimisese zeci de arbaletrieri pentru a-i împiedica retragerea, iar această forță îi împingea pe oamenii lui Sir Thomas în inima taberei. Fusese o capcană, se gândea el, o capcană nenorocită. Charles voise ca el să vină în tabără, ceea ce și făcuse, iar acum oamenii lui Charles îi învăluiau trupele. Deci trebuie să lupte, se gândea el, să lupte!

— Prin gard! strigă Sir Thomas. Treceți prin nenorocitul de gard!

Își croi drum printre leșurile oamenilor, trecu prin spărtura din gard și căută un inamic pe care să-l omoare, dar în schimb văzu că ostașii lui Charles formau o linie de atac, toți în armuri, cu vizierele trase și cu scuturile ridicate. Câțiva arcași trăgeau acum în ei, săgețile lungi lovindu-se de scuturi, abdomene, piepturi și picioare, dar erau prea puțini arcași și arcașii cu arbalete, încă ascunși de garduri, valuri

de pământ sau scuturi ogivale, omorau arcașii englezi.

— Fugiți către moară! strigă Sir Thomas pentru că acolo era cel mai înalt teren.

Voia să își adune oamenii, să îi organizeze și să înceapă să se lupte cum se cuvine, dar arbaletele se apropiau de ei, sute de arbalete și oamenii lui speriați se împrăștiau în corturi și adăposturi.

Sir Thomas începu să înjure mânios. Supraviețuitorii celuilalt grup de atac erau acum cu el, dar toți oamenii lui se învălmășiseră în corturi, împiedicându-se de frânghii, iar săgeţile de arbaletă încă zburau prin întuneric, rupând pânzele când se loveau de forțele neajutorate ale lui Sir Thomas.

— Organizați-vă aici! Organizați-vă aici! strigă el, alegând un spațiu deschis dintre trei corturi, și poate că vreo douăzeci sau treizeci de oameni veniră la el, dar arbaletrierii îi văzură și își îndreptară săgeţile către spațiile întunecate dintre corturi.

Ostașii inamici veniră și ei, cu scuturile ridicate, așa că arcașii englezi se împrăștiară din nou, încercând să găsească un loc mai avantajos pentru a-și trage sufletul, care să le ofere protecție și de unde să poată căuta ţinte. Marile steaguri ale francezilor și bretonilor erau aduse în față și Sir Thomas, știind că se înșelase și căzuse în capcană, urmând să fie înfrânt, fu cuprins de furie.

— Omorâți-i pe nenorociți, răcni el și își conduse oamenii la cel mai apropiat inamic. Săbiile răsunară în întuneric și, în sfârșit, acum că luptau de aproape, arbaletrierii nu mai puteau trage în ostașii englezi. Genovezii continuau să-i vâneze pe detestații arcași englezi, dar unii dintre ei găsiră un pâlc de care și, adăpostiți după acestea, răspundeau și ei în sfârșit la atacuri.

Dar Sir Thomas nu era adăpostit și nici nu avea vreun avantaj. Avea o armată mică, iar inamicul una mare, și oamenii lui erau împinși înapoi fiind copleșiți numeric. Scuturile se izbeau de scuturi, săbiile se ciocneau de coifuri, lănci treceau pe sub scuturi pentru a străpunge cizmele bărbaților. Un breton lovea cu o secure, doborând doi englezi și conducând un grup de oameni care purtau emblema cu hermina albă zbierând triumfători și doborând și mai mulți oameni. Un ostaș țipă când topoarele trecură prin armura ce îi acopereau coapsele, apoi un alt topor îl lovi în coif și tăcu. Sir Thomas se clătină, parând o lovitură de sabie și văzu cum oamenii lui fugeau către locurile întunecate dintre corturi pentru a găsi adăpost. Vizierele le erau trase și abia puteau vedea pe unde merg sau de unde venea inamicul pentru a-l ucide. Lovi cu sabia un om cu o cască cu rât de porc, apoi izbi un

scut dungat galben cu negru, făcu un pas înapoi pentru a avea loc să aplice o altă lovitură, dar atunci picioarele lui se încâlciră în frânghiile unui cort și căzu pe spate peste pânze.

Cavalerul cu casca cu rât de porc stătea deasupra lui Sir Thomas, cu armura-i strălucind la lumina lunii și cu sabia la gâtul lui.

— Mă predau, spuse repede Sir Thomas, apoi repetă fraza și în franceză.

— Și cine ești? întrebă cavalerul.

— Sir Thomas Dagworth, spuse el rece și îi înmână sabia inamicului său care luă arma, iar apoi își ridică viziera.

— Eu sunt vicontele Morgat, spuse cavalerul, și accept predarea ta. Se plecă în fața lui Sir Thomas, îi dădu înapoi sabia și întinse o mână ca să îl ajute pe englez să se ridice.

Lupta continua încă, dar era sporadică acum. Francezii și bretonii îi vânau pe supraviețuitori, îi omorau pe răniții care nu meritau să fie răscumpărați și loveau propriile care cu săgeți de arbalete pentru a-i omorî pe arcașii englezi care încă se adăposteau acolo.

Vicontele Morgat îl escortă pe Sir Thomas la moara de vânt unde i-l prezentă lui Charles de Blois. Un foc mare ardea la câțiva metri depărtare și ducele stătea în lumina lui, sub velele strânse ale morii, cu tunica pătată cu sânge pentru că ajutase la confruntarea cu ostașii lui Sir Thomas. Își puse în teacă sabia încă plină de sânge, își dădu jos coiful cu creastă și îl privi pe prizonierul pe care îl înfrânsese de două ori în bătălie.

— Te compătimesc, spuse rece Charles.

— Și eu vă felicit, Domnia Voastră, spuse Sir Thomas.

— Victoria îi aparține lui Dumnezeu, zise Charles, nu mie, dar deodată simți o bucurie pentru că reușise. Înfrânsese armata de câmp engleză în Bretania, iar acum, la fel de sigur ca și zorii care urmează nopții întunecate, ducatul va cădea în mâinile lui. Victoria este doar a lui Dumnezeu, spuse el pios, și își aduse aminte că era duminică dimineața devreme și se întoarse către un preot pentru a-i spune bărbatului să se cânte un *Te Deum* în semn de mulțumire pentru acea mare victorie.

Preotul aprobă din cap, cu ochii mari, deși ducele nu zise nimic, apoi gâfâi și Charles văzu că o săgeată nespus de lungă era în burta bărbatului, apoi o altă săgeată cu pene albe se înfipse în peretele morii de vânt și un urlet răgușit, aproape ca de bestie, se auzi din întuneric.

Deși Sir Thomas fusese capturat și armata lui era înfrântă total, bătălia, se părea, nu era chiar pe sfârșite.

Richard Totesham privea bătălia dintre oamenii lui Sir Thomas și forțele lui Charles din vârful turnului porții dinspre est. Nu putea să vadă prea multe din acel punct din cauza palisadelor din fața valurilor de pământ, a celor două trebușete mari și a morii de vânt ce se interpuneau între el și bătălie, dar era destul de clar că nimeni nu venea din celelalte trei tabere în sprijinul lui Charles, în fortificația lui cea mai mare.

— Te așteptai să se ajute unii pe ceilalți, îi spuse el lui Will Skeat care stătea lângă el.

— Tu ești, Dick! exclamă Will Skeat.

— Mda, eu sunt, spuse răbdător Totesham. Văzu că Skeat era îmbrăcat în armură și că avea și sabia cu el, așa că îi puse o mână pe umărul vechiului său prieten. Will, nu o să te lupți în seara asta, nu-i așa?

— Dacă va fi o încăierare, spuse Skeat, atunci aș vrea să dau o mână de ajutor.

— Lasă asta în seama celor mai tineri, Will, îl îndemnă Totesham. Lasă asta în seama celor mai tineri. Stai și apără orașul pentru mine. Vrei să faci asta?

Skeat dădu din cap aprobator și Totesham se întoarse pentru a se uita din nou spre tabăra inamică. Nu puteai să îți dai seama cine câștiga pentru că singurele trupe pe care le putea vedea erau ale inamicului și erau cu spatele la el, deși câteodată o săgeată zbura și licărea în lumina focului, dovedind că oamenii lui Sir Thomas încă mai luptau, dar Totesham credea că nu era un semn bun că nici o trupă nu venea din celelalte fortificații pentru a-l ajuta pe Charles de Blois. Însemna că ducele nu avea nevoie de ajutor, ceea ce sugera că Sir Thomas Dagworth, în schimb, era la ananghie, așa că Totesham se aplecă peste parapetul din interior.

— Deschide poarta! strigă el.

Era încă întuneric. Răsăritul era cam la două ore sau chiar mai mult, dar luna strălucea pe cer și focurile din taberele inamice aruncau o lumină puternică. Totesham se grăbi să coboare pe scările

meterezei în timp ce oamenii îndepărtau butoaiele pline cu pietre care formaseră o baricadă în dreptul porții, apoi ridică zăvorul care nu fusese mișcat de o lună. Porțile scârțâiră când fură deschise și oamenii care așteptau ovaționară. Totesham ar fi preferat să fi păstrat tăcerea pentru că nu voia să-și avertizeze inamicul că garnizoana ieșea, dar era prea târziu, așa că își găsi trupa de oameni pe care-i conducea personal și le ceru să se alăture celorlalți soldați și orășeni care năvăleau pe poartă.

Thomas porni la atac lângă Robbie și Sir Guillaume, și cei doi oameni ai lui. Will Skeat, în ciuda promisiunii pe care i-o făcuse lui Totesham, dorise să vină cu ei, dar Thomas îl împinsese pe metereze și îi spusese să privească lupta de acolo.

— Nu ești refăcut, Will, insistase Thomas.

— Dacă spui tu, Tom, fusese de acord sfios Skeat, apoi se cățărase pe scări. Thomas, odată ieșit pe poartă, privi înapoi și îl văzu pe Skeat în turnul porții. Ridică o mână, dar Skeat ori nu îl văzu, ori îl văzu, dar nu îl recunoscu.

Era ciudat să fie în afara porților închise. Aerul era mai curat, fără duhoarea canalizării orașului. Atacatorii urmară drumul care mergea drept cam nouăzeci de metri înainte de a dispărea sub palisadele care protejau platformele de lemn pe care erau montate Urgia Iadului și Nenorocirea Soțiilor. Acea palisadă era mai mare decât un bărbat înalt și unii arcași cărau scări pentru a trece peste obstacol, dar Thomas credea că palisadele fuseseră făcute în grabă și că probabil s-ar răsturna la un brânci zdravăn. Fugea, încă neîndemânatic, având degetele de la picioare contorsionate. Se aștepta ca tirul arbaletelor să înceapă în orice moment, dar nu veni nici o săgeată dinspre valurile de pământ ale lui Charles; inamicul, credea Thomas, se lupta de zor cu oamenii lui Dagworth.

Apoi primii arcași ai lui Totesham ajunseră la palisade și scările fuseră puse, dar, cum crezuse Thomas, o mare parte din gardul greu căzu când oamenii se cățărară pe scări. Șanțurile și palisadele nu fuseseră construite ca să țină oamenii la distanță, ci să-i adăpostească pe arbaletrieri, dar aceștia tot nu știau încă ce primejdie-i păștea, așa că șanțurile erau neapărate.

Patru sau cinci sute de oameni traversară palisadele căzute. Majoritatea nu erau soldați antrenați, ci orășeni care fuseseră înfuriați de proiectilele inamicului care căzuseră pe casele lor. Femeile și copiii lor fuseseră schilodiți și omorâți de către trebușete și oamenii din La Roche-Derrien voiau să se răzbune, la fel de mult pe cât voiau să

păstreze prosperitatea adusă de ocupația engleză, așa că năvăleau strigând în tabăra inamică.

— Arcași! urlă Totesham cu o voce groasă. Arcași, la mine! Arcași!

Șaizeci sau șaptezeci de arcași îl ascultară, formând o linie chiar la sud de platformele unde se aflau cele două trebușete mari. Ceilalți atacatori din oraș se îndreptau către inamic, care nu mai era organizat în linia lui de luptă, ci se împrăștiase în grupuri mici și erau atât de concentrați să dea lovitura de grație oștenilor lui Sir Thomas Dagworth, încât nu se mai uitaseră în spatele lor. Acum se întoarseră, alarmați, când un urlet înfricoșător anunță sosirea garnizoanei.

— Omorâți-i pe nenorociți! strigă un orășean în bretonă.

— Omorâți! strigă o voce englezească.

— Fără prizonieri! țipă alt bărbat, și, deși Totesham, părându-i rău de recompensele pierdute, strigă să se ia prizonieri, nimeni nu îl auzi în strigătele sălbatice scoase de atacatori.

Oamenii lui Charles formară instinctiv o linie, dar Totesham, pregătit, își strânse arcașii și le ordonă să tragă: arcurile își începură muzica drăcească și săgețile șuierară prin întuneric pentru a se înfige în armură, carne și os. Erau puțini arcași, dar trăgeau de aproape, fără să rateze, iar oamenii lui Charles se adăpostiră după scuturi în timp ce săgețile își loveau țintele. Săgețile treceau ușor prin scuturi așa că ostașii rupseră liniile și se împrăștiară pentru a se adăposti printre corturi.

— Vânați-i! Vânați-i! le ceru Totesham arcașilor.

Mai puțin de o sută dintre oamenii lui Sir Thomas Dagworth mai luptau, iar aceia erau majoritatea arcași care se adăpostiseră printre care. Restul fuseseră luați prizonieri, mulți erau morți, iar majoritatea încercau să scape trecând de valurile de pământ și de palisade, dar acei oameni, auzind urletele înfricoșătoare din spatele lor, se întoarseră. Oamenii lui Charles erau împrăștiați: mulți dintre ei încă vânau rămășițele primului atac, iar cei care încercaseră să se opună oștenilor lui Totesham erau ori morți, ori încercau să se ascundă în umbre. Oamenii lui Totesham loviră inima taberei cu sălbăticia unei molimi. Orășenii erau plini de ură. Nu era nici o subtilitate la atacul lor, doar o sete de răzbunare care-i anima în timp ce năvăleau pe lângă cele două trebușete mari. Primele bariere pe care le întâlniră erau adăposturile inginerilor bavarezi care, nevrând să ia parte la măcelul care îi termina pe supraviețuitorii atacului lui Sir Thomas Dagworth, stătuseră lângă lodbe, iar acum mureau acolo. Orășenii nu aveau idee cine erau victimele lor, știau doar că erau inamici, așa că îi

spintecau și-i izbeau cu topoare, săpăligi și ciocane. Inginerul-șef încercă să își protejeze fiul de unsprezece ani, dar muriră amândoi sub o ploaie de lovituri, în timp ce englezii și flamanzii năvăleau pe lângă ei.

Thomas trăsese cu arcul alături de ceilalți arcași, dar acum îl căuta pe Robbie, pe care îl văzuse ultima oară lângă cele două mari trebușete. Nenorocirea Soțiilor fusese coborât, pregătit să arunce primul proiectil în zori și Thomas se împiedică de un piron rigid de metal care se ridica la o distanță de un metru de braț și care avea rolul de a ține în loc praștia uriașă. Înjură, pentru că metalul îl lovi în tibie, apoi se cățără pe cadrul trebușetului și trase o săgeată peste capetele oamenilor care-i măcelăreau pe bavarezi. Țintise spre inamicii încă adunați la baza morii de vânt și văzu un bărbat căzând acolo înainte ca scuturile țipătoare să se ridice. Trase din nou și băgă de seamă că mâinile lui rănite făceau ceea ce făcuseră dintotdeauna și încă bine, așa că scoase o a treia săgeată din tolbă și o înfipse în scutul cu o hermină albă luminat de foc. Ostașii englezi și aliații lor urcau dealul, umbrind țintele lui așa că se dădu jos de pe trebușet și își reluă căutarea lui Robbie.

Inamicul apăra moara cu strășnicie și majoritatea oamenilor lui Totesham se vârâseră în corturi unde sperau să găsească mai multe de jefuit. Orășenii, călăii bavarezilor morți, îi urmau cu topoare pline de sânge. Un om cu platoșă păși din spatele unui cort și înfipse sabia într-un bărbat care se îndoi din mijloc și Thomas nu mai gândi, ci puse în arc o săgeată și trase de coardă, slobozind săgeata. Săgeata trecu prin deschizătura vizierei inamicului atât de ușor, ca și cum Thomas ar fi tras în butoaiele de acasă și sânge se scurse prin deschizătura vizierei, scânteind în lumina lunii, scânteind ca o bijuterie când bărbatul căzu pe spate peste pânze.

Thomas fugi, pășind peste cadavre, pe lângă corturi pe jumătate dărâmate. Nu era un loc propice arcului, totul era prea îngrămădit, așa că își puse arcul de tisă pe umăr și își scoase sabia. Se adăposti într-un cort, păși peste o bancă răsturnată, auzi un țipăt și se întoarse, cu sabia scoasă, pentru a vedea o femeie pe jos, pe jumătate ascunsă sub așternuturile de pat, clătinând din cap întoarsă spre el. O lăsă acolo, ieși în noaptea luminată de focuri și văzu un inamic îndreptând o arbaletă către ostașii englezi care atacau moara. Făcu doi pași și îl înjunghie în șale. Victima lui își arcui spatele rănit, tresări și se cutremură. Thomas, eliberându-și sabia, fu atât de îngrozit de sunetul pe care îl scotea muribundul, încât își înfipse sabia de mai multe ori în

el, pentru a-l face să tacă.

— E mort! Hristoase, omule, e mort! strigă Robbie la el, apoi îl apucă de mânecă pe Thomas trăgându-l către moară. Thomas își luă arcul de pe umăr și trase în doi bărbați care purtau pe tunică emblema herminei albe. Încercaseră să scape, fugind pe partea opusă a dealului. Un câine mergea la baza dealului cu ceva roșu ce picura în fălci. Erau două focuri mari pe deal, mărginind moara, iar un ostaș căzu cu spatele într-unul, împins de lovitura unei săgeți englezești. Scântei săriră când acesta căzu, apoi începu să țipe când carnea lui se prăjea în armură. Încercă să iasă din flăcări, dar un orășean îl împinse înapoi cu mânerul unei sulițe și râse auzind țipetele disperate ale bărbatului. Vacarmul săbiilor, scuturilor și securilor răsuna în noapte, dar în această harababură era un loc foarte liniștit în spatele morii de vânt. Robbie văzu un bărbat adăpostindu-se după o ușă mică și îl trase pe Thomas într-acolo.

— Ori se ascunde, ori fuge! strigă Robbie. Trebuie să aibă bani!

Thomas nu era sigur despre ce vorbea Robbie, dar îl urmă oricum; nu avu timp decât să mai tragă o dată arcul și să își scoată sabia pentru a doua oară înainte ca Robbie să deschidă ușa cu umărul lui îmbrăcat în armură și să plonjeze în întuneric.

— Vino aici, englez nenorocit! strigă el.

— Vrei să fii omorât? urlă Thomas la el. Lupți pentru nenorociții de englezi!

Robbie înjură aducându-și aminte de asta, apoi Thomas văzu o umbră în dreapta lui, doar o umbră, și își flutură sabia în acea direcție. Izbi o sabie și Robbie țipă în întuneric. Bărbatul strigă ceva în franceză și Thomas se retrase, dar Robbie lovi cu sabia o dată și încă o dată, trecându-i lama prin carne și os, și se auzi o bufnitură când bărbatul în armură căzu pe piatra de moară.

— Ce naiba îmi spunea? vru Robbie să știe.

— Încerca să se predea.

O voce vorbi de pe partea cealaltă a morii și Thomas și Robbie se întoarseră amândoi către direcția de unde venise vocea, săbiile lor lovindu-se de o învălmășeală de bare, grinzi, roți zimțate și osii, iar apoi bărbatul nevăzut mai strigă odată.

— Ho, băieți, ho! Sunt englez. Se auzi o bufnitură când o săgeată se înfipse în zidul de afară. Velele strânse se mișcară din funii făcând mașinăria de lemn să scârțâie și să se cutremure. Mai multe săgeți se înfipseră în scânduri. Sunt prizonier, spuse bărbatul.

— Acum nu mai ești, spuse Thomas.

— Presupun că nu. Bărbatul se cățără pe pietrele de moară și împinse pentru a deschide ușa și Thomas văzu că era de vârstă mijlocie și cu părul sur. Ce se întâmplă? întrebă bărbatul.

— Îi măcelărim pe diavoli, spuse Robbie.

— Să dea Dumnezeu. Bărbatul se întoarse și îi întinse mâna lui Robbie. Sunt Sir Thomas Dagworth și vă mulțumesc la amândoi.

Își scoase sabia și ieși în noaptea luminată de lună, iar Robbie se uită la Thomas.

— Ai auzit?

— A spus mulțumesc, spuse Thomas.

— Mda, dar a zis și că e Sir Thomas Dagworth!

— Atunci probabil că el era?

— Și ce naiba căuta aici? întrebă Robbie, înainte să-l apuce pe bărbatul pe care îl omorâse și, cu mult efort și zăngănit de armură, și ciocnit de piatră și lemn, să-l târască până la ușă unde focul dădea lumină. Bărbatul își dăduse jos casca și sabia lui Robbie îi deschisese craniul, dar sub sângele închegat era sclipirea aurului și scoțianul scoase un lanț de sub pieptarul bărbatului. Trebuie să fi fost un tip important, spuse Robbie, admirând lanțul de aur, apoi rânji la Thomas. Îl împărțim mai încolo, da?

— Să îl împărțim?

— Suntem prieteni, nu? întrebă Robbie, apoi vârî aurul sub cămașa de zale înainte de a împinge cadavrul înapoi în moară. Armură valoroasă, spuse el. O să venim când se termină și să sperăm că nu o fură nici un nenorocit.

Tabăra era acum învăluită în groază și sânge. Supraviețuitorii atacului lui Sir Thomas Dagworth încă mai luptau, mai ales arcașii din preajma carelor, dar pe măsură ce garnizoana orașului trecea printre corturi eliberau prizonieri sau aduceau alți supraviețuitori din locuri întunecate unde se ascunseseră. Arbaletrierii lui Charles, care ar fi putut împiedica atacul garnizoanei, luptau acum împotriva arcașilor englezi din parcul de care. Genovezii își foloseau scuturile ogivale imense ca adăposturi, dar noii atacatori veneau din spate și nu aveau unde să se ascundă de săgețile lungi care șuierau în noapte. Arcurile de război își cântau melodia diavolului, zece săgeți zburând la fiecare săgeată de arbaletă, iar arcașii cu arbalete nu putură îndura măcelul. O luară la fugă.

Arcașii victorioși, cărora li se alăturară oamenii care fuseseră printre care, se întoarseră în adăposturi și corturi unde un joc mortal de-a v-ați ascunselea se juca în spațiile întunecate dintre pereții de

pânză, dar un arcaș galez descoperi că inamicul putea fi scos dacă se dădea foc la corturi. În curând, fum și flăcări se revărsau peste toată tabăra și soldații inamici fugeau de flăcări în săgețile și săbiile incendiatorilor.

Charles de Blois se retrăsese de la moara de vânt, socotind că poziția lui pe deal era prea bătătoare la ochi, și încercă să strângă câțiva cavaleri în fața cortului său măreț, dar un grup copleșitor de orășeni îi umiliră pe acei cavaleri. Ducele privi îngrozit cum măcelari, dogari, rotari și meșteri îi masacrau cei mai buni oameni cu topoare, satâre și seceri. Se retrase imediat în cortul lui, dar acum unul dintre servitorii lui îl trăgea fără formalități către o ieșire din spate.

— Pe aici, Domnia Voastră.

Charles se eliberă de mâna bărbatului.

— Unde am putea să mergem? întrebă el nesigur.

— Mergem în tabăra dinspre sud, sir, și aducem oameni să ne ajute.

Charles dădu din cap aprobator, gândindu-se că ar fi trebuit să ordone asta el însuși și regretând că insistase ca nici un om să nu își părăsească taberele. Oricum, mai mult de jumătate din armata sa era în celelalte trei tabere, toate în apropiere și toate dornice să se lupte și capabile să nimicească această hoardă dezorganizată, totuși ei ascultau ordinele lui și stăteau deoparte, în timp ce tabăra lui era sub sabie.

— Unde este trâmbițașul meu? ceru el să știe.

— Sir? Sunt aici, Domnia Voastră! Sunt aici.

Trâmbițașul supraviețuise într-un mod miraculos bătăliei și stătuse aproape de stăpânul lui.

— Cântă cele șapte sunete, ordonă Charles.

— Nu aici! tresări un preot și, când Charles păru ofensat, se grăbi să explice. O să atragă inamicul, Domnia Voastră. După două sunete o să fie pe noi ca niște dulăi!

Charles recunoscu înțelepciunea sfatului cu o mișcare scurtă de cap. Doisprezece cavaleri erau acum cu el și formau o forță nemaipomenită în această noapte de luptă întreruptă. Unul dintre ei se uită afară și văzu flăcările cuprinzând cerul și știu că și corturile ducelui aveau să fie arse în curând.

— Trebuie să mergem, Domnia Voastră, insistă el, trebuie să ne găsim caii.

Părăsiră cortul, grăbindu-se peste porțiunea de iarbă bătătorită, unde stăteau de obicei străjile ducelui și atunci o săgeată licări în

întuneric pentru a străluci într-o armură de piept. Țipetele se auziră deodată mai puternic și un grup de oameni veniră din dreapta, așa că Charles se retrase la stânga, ducându-se înapoi pe pantă către moara de vânt luminată de foc, iar apoi un strigăt anunță că fusese văzut și primele săgeți secerară dealul.

— Trâmbițașule! strigă Charles. Șapte sunete! Șapte sunete!

Charles și oamenii lui, neputând să ajungă la caii lor, erau cu spatele lipit de peretele de lemn al morii, ce era plin cu zeci de săgeți cu pene albe. O altă săgeată îl lovi pe un bărbat în abdomen, perforându-i armura, burta și armura de pe spate, prinzându-l în peretele morii, apoi o voce englezească urlă arcașilor să nu mai tragă.

— E ducele lor! strigă bărbatul. E ducele lor! Îl vrem viu! Arcurile jos!

Știrea că Charles de Blois era încolțit la moară provocă un urlet al atacatorilor. Săgețile nu mai zburau, iar ostașii înfrânți și răniți ai lui Charles care apărau dealul priviră în josul pantei pentru a zări, chiar după lumina celor două focuri ale morii, o grămadă de creaturi întunecate dând târcoale ca niște lupi.

— Dumnezeu să ne ajute, spuse un preot cu o voce speriată.

— Trâmbițaș! tresări Charles de Blois.

— Sir, răspunse trâmbițașul.

Își găsise mușțiucul instrumentului astupat misterios cu pământ. Probabil că îi căzuse, deși nu își aducea aminte. Scutură și ultima bucățică de pământ din mușțiucul de argint, apoi duse trâmbița la gură și prima notă sună dulce și tare în noapte. Ducele își scoase sabia. Trebuia să apere moara până ce îi veneau întăririle din celelalte tabere și trimiteau această gloată impertinentă în iad. Se auzi cea de-a doua notă a trompetei.

Thomas auzi trâmbița, se întoarse și văzu strălucirea argintie de la moară, apoi văzu reflexia luminii focurilor pe suprafața instrumentului când trâmbițașul îl ridică spre lună pentru a treia oară. Thomas nu auzise nici un ordin de a nu mai trage cu săgeți, așa că își încordă arcul, își smuci mâna stângă un pic în sus și dădu drumul corzii. Săgeata zbură pe deasupra capetelor ostașilor englezi și-l lovi pe trâmbițaș chiar când inspira pentru a scoate cea de-a treia notă și aerul șuieră și ieși din plămânul lui perforat în timp ce căzu pe iarbă. Creaturile întunecate ce stăteau la pândă la baza dealului văzură bărbatul căzând și atacară imediat.

Nu veni nici un ajutor pentru Charles de la cele trei fortărețe. Auziseră două sunete de trâmbiță, dar doar două, și credeau că

Charles câștiga; oricum, aveau ordine stricte și clare să stea unde se aflau și le era și teamă că nu vor fi luați în considerație la împărțirea pământurilor câștigate în urma victoriei. Stăteau, privind fumul ce ieșea din flăcări, și se întrebau ce se petrecea în tabăra cea mare de la est.

Haosul domnea. Această bătălie, credea Thomas, era asemenea celei de la Caen: neplanificată, dezorganizată și nespus de brutală. Englezii și aliații lor fuseseră încercuiți și așteptaseră încordați să fie înfrânți, în timp ce oamenii lui Charles nu se îndoiau de victorie – într-adevăr câștigaseră prima confruntare –, dar acum nervozitatea englezilor dusese la dezlănțuirea unui atac sângeros, iar francezii și bretonii erau îngroziți. Un zăngănit puternic se auzi când ostașii englezi se loviră de oamenii lui Charles care apărau moara de vânt. Thomas vru să se alăture acelei lupte, dar deodată Robbie îl trase de cămașă lui de zale.

— Privește!

Robbie arăta înapoi către corturile ce ardeau.

Robbie văzuse trei călăreți în vindiace simple negre și cu ei era un dominican fără cal. Thomas văzu roba albă cu negru și îl urmă pe Robbie printre corturi, călcând peste o pânză albastră cu alb, peste un steag căzut, fugind printre două focuri, iar apoi peste un spațiu deschis care era plin de fum și bucăți de pânză zburătoare ce ardeau. O femeie cu rochia pe jumătate ruptă țipă și fugi prin fața lor, iar un bărbat împrăștie foc cu cizma lui în timp ce o urmări într-o colibă cu acoperiș de iarbă. Preț de o clipă nu îl mai zăriră pe preot, apoi Robbie văzu din nou roba neagră cu alb: dominicanul încerca să încalece pe un cal fără șa pe care îl țineau pentru el bărbații cu vindiace negre. Thomas își încordă arcul, lăsă săgeata să zboare și văzu cum se înfige până la pene în pieptul calului; creatura se ridică pe picioarele din spate, bătând din potcoavele galbene, iar dominicanul căzu pe spate. Bărbații în vindiace negre galopară departe de amenințarea arcului, și preotul, abandonat, se întoarse și își văzu urmăritorii, iar Thomas îl recunoscu pe de Taillebourg, călăul lui Dumnezeu. Thomas strigă la el provocându-l și își scoase arcul din nou, dar de Taillebourg fugi către niște corturi. Un arbaletrier genovez apăru brusc, îi văzu, își ridică arma și Thomas dădu drumul la coardă. Săgeata străpunse gâtul bărbatului, făcând să-i curgă sânge pe tunica lui roșie și verde. Femeia țipa în adăpost, apoi tăcu brusc atunci când Thomas îl urmă pe Robbie către locul unde inchizitorul dispăruse printre corturi. Ușa unuia încă se balansa și Robbie, cu sabia scoasă, dădu pânza la o parte

și intră în ceea ce se dovedi a fi o capelă.

De Taillebourg stătea la altarul cu frontonul alb de Paști. Un crucifix se afla pe altar între două lumânări ce pâlpâiau. Restul taberei era un vacarm de țipete, durere și săgeți, de cai ce scânceau și oameni care zbierau, dar era ciudat de liniște în capela improvizată.

— Nenorocitule, spuse Thomas, scoțându-și sabia și apropiindu-se de dominican, rahat preoțesc cu față de excremente împuțite.

Bernard de Taillebourg ținea o mână pe altar. O ridică pe cealaltă pentru a face semnul crucii.

— *Dominus vobiscum,* spuse el cu vocea lui profundă. O săgeată zbură peste acoperișul cortului scoțând un sunet ascuțit, iar alta trecu printr-un perete lateral și se învârti până în spatele altarului.

— Vexille este cu tine? ceru Thomas să știe.

— Dumnezeu te binecuvântează, Thomas, spuse de Taillebourg.

Avea o față fioroasă, severă, cu ochii reci și făcu semnul crucii către Thomas, apoi se retrase când Thomas își ridică sabia.

— Vexille este cu tine? ceru din nou Thomas să știe.

— Îl poți vedea? întrebă dominicanul, uitându-se prin capelă, apoi zâmbi. Nu, Thomas, nu este aici. A dispărut în întuneric. A plecat după ajutoare și nu poți să mă omori.

— Dă-mi un motiv, spuse Robbie, pentru că mi-ai ucis fratele, nenorocitule.

De Taillebourg îl privi pe scoțian. Nu îl recunoscu pe Robbie, dar văzu furia lui și îi oferi aceeași binecuvântare pe care i-o dăduse și lui Thomas.

— Nu mă poți omorî, spuse el după ce făcu semnul crucii, pentru că sunt un preot, fiul meu, sunt unsul lui Dumnezeu, și sufletul tău va fi condamnat pe vecie chiar dacă doar vă atingeți de mine.

Răspunsul lui Thomas fu să fandeze cu sabia către burta lui de Taillebourg, forțându-l pe preot înapoi până la altar. Un bărbat zbiera afară; vocea îi era din ce în ce mai stinsă, sfârșindu-se într-un oftat. Un copil plângea nemângâiat, cu sughițuri, iar un câine lătra frenetic. Lumina corturilor ce ardeau se profila sumbră pe zidurile de pânză ale capelei.

— Ești un nenorocit, spuse Thomas, și nu mă deranjează să te omor pentru ceea ce mi-ai făcut.

— Ceea ce am făcut! Furia lui de Taillebourg izbucni precum flăcările de afară. Nu am făcut nimic! Vorbea în franceză acum. Vărul tău m-a rugat să te cruț de ce era mai rău și așa am și făcut. Într-o zi, spunea el, vei fi de partea lui! Într-o zi vei fi de partea Graalului! Într-o

zi vei fi de partea lui Dumnezeu, așa că te-am cruțat, Thomas. Ți-am lăsat ochii! Nu ți-am ars ochii!

— O să îmi placă să te omor, spuse Thomas, deși de fapt era nervos că ataca un preot.

Cerurile priveau și un înger scria cu litere de foc într-o carte mare.

— Și Dumnezeu te iubește, fiul meu, spuse blând de Taillebourg. Dumnezeu te iubește. Și Dumnezeu pedepsește aspru pe cei pe care îi iubește.

— Ce spune? întrerupse Robbie.

— Spune că, dacă îl omorâm, zise Thomas, sufletele noastre sunt blestemate.

— Până ne eliberează alt preot, spuse Robbie. Nu e păcat pe pământ pe care vreun preot să nu poate să îl ierte dacă prețul e corect. Așa că încetează să mai vorbești cu nenorocitul ăsta și omoară-l. Se apropie de de Taillebourg, cu sabia ridicată, dar Thomas îl ținu la o parte.

— Unde este cartea tatălui meu? îl întrebă Thomas pe preot.

— Vărul tău o are, răspunse de Taillebourg. Te asigur, vărul tău o are.

— Atunci unde este vărul meu?

— Ți-am spus, a plecat după ajutoare, spuse de Taillebourg, și acum și tu trebuie să pleci, Thomas. Trebuie să mă lași aici să mă rog.

Thomas aproape că îl ascultă, dar apoi își aduse aminte de recunoștința patetică a lui către acest bărbat când încetase tortura, iar amintirea acelei recunoștințe era atât de rușinoasă, atât de dureroasă, încât se cutremură și, aproape fără să se gândească, flutură sabia către preot.

— Nu! strigă de Taillebourg, cu mâna stângă tăiată până la os pentru că încercase să se apere de sabia lui Thomas.

— Da, spuse Thomas, și furia îl rodea, copleșindu-l, și tăie din nou și Robbie era lângă el, înjunghiind cu sabia, și Thomas lovi pentru a treia oară, cu atâta ardoare încât sabia lui se încâlci în acoperișul cortului.

De Taillebourg se legăna acum.

— Nu poți să mă omori! strigă el. Sunt preot!

Strigă acel ultim cuvânt și încă mai țipa când Robbie înfipse sabia lui Sir William Douglas în gâtul lui. Thomas își eliberă sabia din trupul lui. De Taillebourg, cu partea din față a robei plină de sânge, se uita la el cu uimire, apoi preotul încercă să vorbească, dar nu putu, iar sângele se împrăștia printre țesăturile robei sale cu o rapiditate

nemaipomenită. Căzu în genunchi, încă încercând să vorbească. Thomas îl lovi din nou rănindu-l pe partea cealaltă a gâtului, și și mai mult sânge țâșni împroșcând frontonul alb al altarului. De Taillebourg se uită în sus, de data aceasta nedumerit, apoi ultima lovitură a lui Robbie îl omorî pe dominican, distrugându-i traheea de tot. Robbie trebui să sară înapoi pentru a nu fi stropit de sânge. Preotul se smuci și în chinurile morții mâna lui stângă trase frontonul udat cu sânge jos de pe altar, dărâmând lumânările și crucea. Scoase un horcăit, tresăltă și rămase nemișcat.

— Asta chiar m-a făcut să mă simt bine, spuse Robbie în întuneric pentru că lumânările se stinseseră. Urăsc preoții. Mereu mi-am dorit să omor unul.

— Am avut un prieten care era preot, spuse Thomas, făcându-și semnul crucii, dar a fost omorât, ori de vărul meu, ori de nenorocitul acesta.

Mișcă încet cadavrul lui de Taillebourg cu piciorul, apoi se aplecă și își șterse lama săbii pe cânepa robei preotului.

Robbie se duse la ușa cortului.

— Tatăl meu crede că iadul e plin de preoți, spuse el.

— Atunci încă unul e pe drum, zise Thomas. Își ridică arcul și el și Robbie se întoarseră în întunericul unde țipetele și săgețile străpungeau noaptea. Atâtea corturi și colibe erau acum în flăcări încât ar fi putut să fie zi, iar în strălucirea sumbră văzu un arbaletrier îngenunchind între doi cai legați și speriați. Arbaleta era țintită către deal unde foarte mulți englezi luptau. Thomas puse o săgeată pe coardă, trase de arc, și, în ultima secundă, exact când voia să înfigă săgeata în coloana vertebrală a arbaletrierului, recunoscu modelul albastru cu alb în valuri de pe tunică și își mișcă ținta încât săgeata lui lovi arbaleta și o doborî din mâinile lui Jeanette.

— O să mori! strigă el mânios.

— Acela e Charles!

Ea arătă către deal, la fel de furioasă ca și el.

— Singurele arbalete sunt ale inamicului, îi spuse el. Vrei să fii lovită de un arcaș? Îi ridică arma și o aruncă în întuneric. Și ce naiba cauți aici?

— Am venit să îl omor! spuse ea, arătând din nou către Charles de Blois care, cu servitorii săi, se apăra de un atac disperat.

Avea opt cavaleri care supraviețuiseră cu el și toți luptau sălbatic, deși erau cu mult copleșiți numeric și fiecare dintre ei era rănit. Thomas o conduse pe Jeanette în sus pe pantă la timp să vadă cum un

ostaș englez înalt se repezi la Charles care pară lovitura cu scutul și-și trecu sabia pe sub marginea scutului pentru a-l înjunghia pe englez în coapsă. Alt bărbat atacă și fu secerat de un topor, un al treilea îl trase pe unul dintre servitorii lui Charles de lângă moară și îi spintecă coiful. Păreau să fie cam zece englezi care încercau să ajungă la Charles, lovindu-și scuturile de armele servitorilor lui, înfigând săbii și lovind în stânga și-n dreapta cu securi mari de război.

— Faceți-i loc! spuse o voce autoritară. Faceți-i loc! Înapoi! Înapoi! Lăsați-l să se predea!

Atacatorii se retraseră nemulțumiți. Charles, cu viziera ridicată, avea sânge pe fața lui palidă și și mai mult pe sabie. Un preot stătea în genunchi lângă el.

— Predă-te! îi strigă un bărbat ducelui, care păru să înțeleagă pentru că dădu vârtos din cap refuzând, dar atunci Thomas puse o săgeată în arc, îl încordă și-l aținti spre fața lui Charles. Ducele văzu amenințarea și ezită.

— Predă-te! strigă un alt bărbat.

— Doar în fața unui bărbat cu rang! strigă Charles în franceză.

— Cine are rang? întrebă Thomas în engleză, iar apoi din nou în franceză.

Unul dintre ostașii care mai rămăseseră ai lui Charles căzu încet, mai întâi în genunchi, apoi pe burtă cu un zăngănit de armură.

Un cavaler ieși din rândurile englezilor. Era un breton, unul dintre ajutoarele lui Totesham, și își anunță numele pentru a-i demonstra lui Charles că era un nobil, iar apoi își întinse mâna și Charles de Blois, nepotul regelui Franței și pretendent la cârmuirea întregului ducat al Bretaniei, păși stânjenit în față și își întinse sabia. Se auziră urale, apoi oamenii de pe deal se dădură la o parte pentru a le face loc ducelui și celui care i se predase să plece. Charles se așteptă să i se dea înapoi sabia și păru surprins când bretonul nu i-o oferi, apoi ducele înfrânt merse cu greutate în josul dealului, ignorându-i pe englezii triumfători, dar deodată văzu că o persoană cu părul negru se pusese în calea lui.

Era Jeanette.

— Îți aduci aminte de mine? întrebă ea.

Charles se uită la ea și tresări ca și cum ar fi fost lovit când recunoscu emblema de pe tunica ei. Apoi tresări din nou când văzu furia din ochii ei. Nu spuse nimic.

Jeanette zâmbi.

— Violatorule, spuse ea, apoi îl scuipă prin viziera lui ridicată.

Ducele își trase capul, dar prea târziu, iar Jeanette îl scuipă din nou. El tremura de mânie. Îl provoca să o lovească, dar se stăpâni, și Jeanette, neputând să facă același lucru, îl scuipă pentru a treia oară.

— *Ver,* spuse ea disprețuitor și plecă în urale ironice.

— Ce înseamnă *ver?* întrebă Robbie.

— Vierme, spuse Thomas, apoi îi zâmbi lui Jeanette. Bine ați făcut, domnița mea.

— Voiam să îi trag una în boașe, spuse ea, dar mi-am adus aminte că purta armură.

Thomas râse, apoi păși în lături când Richard Totesham ordonă ca șase oameni să îl escorteze pe Charles înapoi în La Roche-Derrien. Chiar dacă nu-l capturaseră pe regele Franței, luaseră un prizonier foarte valoros. Thomas îl privi cum se îndepărta. Charles de Blois se va alătura acum regelui Scoției ca prizonier al Angliei și ambii bărbați vor trebui să strângă o avere dacă doreau să fie răscumpărați.

— Nu s-a terminat! strigă Totesham. Văzuse mulțimea de oameni voioși urmându-l pe ducele capturat și se grăbi să îi cheme înapoi. Nu s-a terminat! Luptați până la sfârșit!

— Caii! strigă Sir Thomas Dagworth. Luați-le caii!

Lupta din tabăra lui Charles fusese câștigată, dar nu terminată. Atacul din oraș îi lovise ca o furtună și trecuseră prin mijlocul liniei de bătălie atent pregătită a ducelui Charles și ceea ce mai rămăsese din acea echipă erau acum împărțiți în grupuri mici. Zeci erau deja morți, iar alții fugeau în întuneric.

— Arcași! se auzi un țipăt. Arcași la mine! Zeci de arcași fugiră în spatele taberei, unde francezii și bretonii care voiau să fugă încercau să ajungă la celelalte fortificații, iar săgețile lor îi opriră pe fugari fără milă.

— Curățați-i pe toți! strigă Totesham. Curățați-i pe toți!

Garnizoana și orășenii, cărora li se alăturară supraviețuitorii trupelor lui Sir Thomas Dagworth, dădură năvală prin tabăra în flăcări pentru a duce supraviețuitorii înapoi în locul unde arcașii îi așteptau pentru a-i ucide. Era muncă înceată, nu pentru că inamicul se opunea, ci pentru că oamenii se opreau în permanență pentru a jefui corturi și adăposturi. Femei și copii erau scoși la lumina lunii, iar bărbații lor erau omorâți. Prizonieri care valorau recompense mari erau măcelăriți în întunericul și buimăceala de pe locul confruntării. Vicontele Rohan fu căsăpit, având aceeași soartă ca seniorii de Laval și de Chateaubriant, de Dinan și de Redon.

O geană de lumină cenușie strălucea la est, primul semn al

dimineții. Se auzeau gemete în tabăra arsă.

— I-ați terminat? Richard Totesham îl găsise în sfârșit pe Sir Thomas Dagworth. Cei doi bărbați erau pe meterezele taberei de unde priveau la fortificația inamică dinspre sud.

— Nu putem să îi lăsăm să stea acolo, spuse Sir Thomas, apoi întinse o mână. Mulțumesc, Dick.

— Pentru că mi-am făcut treaba? răspunse Totesham rușinat. Să-i scoatem pe nenorociți afară din celelalte tabere, da?

O trâmbiță îi chemă pe englezi să se adune.

Charles de Blois le zisese oamenilor săi că un arcaș nu putea să tragă într-un om pe care nu-l putea vedea, ceea ce era adevărat, dar oamenii din tabăra din sud, care alcătuiau cea de-a doua parte ca mărime a armatei lui Charles, se îngrămădeau pe meterezele de la exterior pentru a încerca să vadă ce se petrecea în tabăra de la est de lângă moara de vânt. Aprinseseră focurile pentru o oferi lumină propriilor arbaletrieri, dar acum acele focuri le trădau prezența pentru că stăteau pe valurile de pământ, care nu aveau palisade, iar arcașii englezi, cu asemenea ținte, nu puteau rata. Acei arcași erau pe terenul liber dintre tabere, umbriți de valurile lungi de pământ, iar săgețile lor licăreau în noapte pentru a-i lovi pe francezii și bretonii care-i priveau. Arbaletrierii încercară să tragă înapoi, dar erau ținte ușoare pentru că nu aveau armuri, și atunci, cu un urlet, ostașii englezi atacară peste întărituri și lupta începu din nou. Orășeni, dornici de jaf, se alăturară atacului, iar arcașii, văzând că valurile de pământ erau înțesate de apărători, se repeziră să-i ucidă.

Thomas se opri pe fortificația din pământ pentru a trage vreo douăsprezece săgeți în inamicii îngroziți care ridicaseră această tabără exact unde tabăra de asediu a englezilor stătuse cu un an înainte. Nu îl mai vedea pe Sir Guillaume și, deși îi zisese lui Jeanette să se întoarcă în oraș, ea încă era cu el, dar acum înarmată cu o sabie pe care o luase de la un breton mort.

— Nu ar trebui să fii aici! mârâi Thomas la ea.

— Viespi! strigă înapoi și arătă spre o duzină de ostași care purtau vindiacele negre cu galben ale seniorului de Roncelets.

Inamicul nu se opuse prea mult aici. Nu știau ce dezastru suferise Charles și fuseseră luați prin surprindere de atacul brusc din întuneric. Arbaletrierii care supraviețuiseră se retrăgeau acum panicați în corturi, iar englezii luară din nou tăciuni din focurile mari și îi aruncară pe acoperișurile de pânză; vâlvătăile străluceau în

întunericul dinaintea zorilor. Arcașii englezi și galezi își puseseră arcurile pe umăr și își croiau drum printre corturi cu topoare, săbii și măciuci. Era tot un masacru alimentat de setea de jaf, iar unii dintre francezi și bretoni, decât să dea ochii cu gloata de oameni dezlănțuiți care năvăleau țipând, își luară caii și fugiră spre est, unde la orizont se profila o geană de lumină cenușie cu reflexe roșietice.

Thomas și Robbie se îndreptară către bărbații ce purtau tunicile cu dungile ca de viespe ale lui Roncelets. Acei bărbați încercară să opună rezistență lângă un trebușet care avea numele „Biciul de Piatră" pictat pe cadrul lui mare, dar fură copleșiți de către arcași, iar acum încercau să scape, dar în acel haos nu știau încotro s-o apuce. Doi dintre ei fugiră către Thomas, iar el îl lovi pe unul cu sabia, în timp ce Robbie îl doborî pe celălalt cu o lovitură puternică în coif, apoi mai mulți arcași îi nimiciră pe bărbații în negru și galben. Thomas își puse în teacă sabia udă și își luă arcul înainte să alerge spre un cort mare, încă întreg, de lângă un stâlp pe care flutura steagul negru cu galben, iar acolo, între un pat și un cufăr deschis, era însuși seniorul de Roncelets. El și un paj puneau monede din cufăr în plăsuțe și se întoarseră când Thomas și Robbie intrară. Seniorul de Roncelets înșfăcă o sabie de lângă pat exact când Thomas își încordă arcul. Pajul sări la Robbie, dar Thomas slobozi săgeata și pajul se dădu înapoi ca și cum ar fi fost tras de o frânghie mare, iar sângele din rana de pe frunte țâșni pe tavanul cortului. Pajul zvâcni de câteva ori și dup-aia rămase nemișcat, iar seniorul de Roncelets stătea la un metru de Thomas când acesta puse o a doua săgeată pe coardă.

— Haide, domnul meu, spuse Thomas, dă-mi un motiv pentru a te trimite diavolului.

Seniorul de Roncelets arăta ca un luptător. Avea păr scurt zbârlit, nasul rupt și dinți lipsă, dar acum nu era dornic să lupte. Putea auzi țipetele înfrângerii în jurul lui, simțea mirosul cărnii arzânde a oamenilor surprinși în corturi și vedea săgeata pe arcul lui Thomas ațintită către fața lui așa că doar își scoase sabia în semn de predare.

— Ai rang? îl întrebă el pe Robbie.

Nu îl recunoscuse pe Thomas și, oricum, credea că oricare bărbat care avea un arc era un om de rând.

Robbie nu înțelese întrebarea, care fusese rostită în franceză, așa că Thomas răspunse pentru el.

— Este un lord scoțian, spuse Thomas, exagerând statutul lui Robbie.

— Atunci mă predau, zise nervos Roncelets și își aruncă sabia la

picioarele lui Robbie.

— Dumnezeule, spuse Robbie, neînțelegând schimbul de replici, dar ce repede s-a speriat!

Thomas relaxă ușor coarda arcului și își ridică degete încovoiate de la mâna dreaptă.

— E bine că te predai, îi spuse el lui Roncelets. Îți aduci aminte că voiai să le tai?

Nu-și putu abține un zâmbet când acesta îl recunoscu și se îngrozi.

— Jeanette! strigă Thomas, cu savurându-și mica victorie. Jeanette!

Jeanette veni pe ușa cortului și cu ea, dintre toți oamenii, era Will Skeat.

— Ce naiba faci aici? îl întrebă Thomas supărat.

— Nu ai ține un prieten vechi departe de o încăierare, nu-i așa, Tom? întrebă Skeat cu un rânjet, iar Thomas recunoscu temperamentul vechiului său prieten în acel rânjet.

— Ești un moșneag prost, mormăi Thomas, apoi ridică sabia seniorului de Roncelets și i-o dădu lui Jeanette. Este prizonierul nostru, spuse el, și al tău, de asemenea.

— Al nostru? zise Jeanette nedumerită.

— Este seniorul de Roncelets, spuse Thomas și nu putu să își stăpânească încă un zâmbet, și sunt sigur că vom putea stoarce o recompensă de la el. Și nu mă refer la bani –, arătă către cufărul deschis –, aceia sunt oricum ai noștri.

Jeanette îl privi pe Roncelets și, încet, înțelese că, dacă lordul de Roncelets era prizonierul ei, atunci fiul ei era ca și recuperat. Râse brusc, apoi îl sărută pe Thomas.

— Deci chiar îți ții făgăduielile, Thomas.

— Și tu să ai mare grijă de el, spuse Thomas, pentru că recompensa lui o să ne facă pe toți bogați. Robbie, tu, eu și Will. Cu toții vom fi bogați. Rânji la Skeat. O să stai cu ea, Will? Să fii atent la el?

— O să stau, fu de acord Will.

— Cine este ea? îl întrebă seniorul de Roncelets pe Thomas.

— Contesa de Armorica, răspunse Jeanette în locul lui și râse din nou când văzu spaima de pe fața lui.

— Duceți-l înapoi în oraș acum, le spuse Thomas, și ieși din cort unde găsi doi orășeni care căutau pradă printre cele mai apropiate corturi. Voi doi! le spuse el, veți ajuta la păzirea unui prizonier. Duceți-l înapoi în oraș și veți fi răsplătiți frumos. Păziți-l bine! Thomas îi trase pe cei doi oameni în cort. Credea că seniorul de Roncelets nu putea evada dacă Jeanette, Skeat și cei doi bărbați îl

păzeau. Doar păziți-l, le spuse el, și duceți-l la vechea ta casă.

Ultima parte îi fu adresată lui Jeanette.

— Casa mea veche? se nedumeri ea.

— Voiai să ucizi pe cineva azi, spuse Thomas, și nu poți să îl omori pe Charles de Blois, așa că de ce nu te duci să îi vii de hac lui Belas?

Râse când îi văzu expresia de pe chip, apoi el și Robbie lăsară în jos capacul cufărului și îl acoperiră cu păturile de pe paturi în speranța de a-l ascunde pentru câteva momente, apoi se întoarseră la bătălie.

Prin bătălia luminată de focuri Thomas zări bărbați îmbrăcați în vindiace negre simple și știu că Guy Vexille trebuia să fie pe aproape, dar nu îl văzu. Se auziră țipete și lovituri de săbii la marginea de sud a taberei, iar Thomas și Robbie fugiră să vadă ce se petrecea. Văzură că un grup de călăreți în vindiace negre se luptau cu zece ostași englezi.

— Vexille! strigă Thomas. Vexille!

— El este? întrebă Robbie.

— Sunt oamenii lui, spuse Thomas. Credea că vărul lui fusese în tabăra de la est cu de Taillebourg și că venise aici în speranța de a-i fi de ajutor lui Charles, dar ajunsese prea târziu, iar acum oștenii lui se luptau cu un grup mare de oameni pentru a proteja alți luptători care fugeau.

— Unde este? ceru să știe Robbie.

Thomas nu își putea vedea vărul. Strigă din nou.

— Vexille! Vexille!

Îl zări. Harlequin, contele de Astarac, îmbrăcat în armură și cu viziera ridicată, stătea călare pe un cal de luptă negru și purta un scut simplu negru. Îl văzu pe Thomas și își ridică sabia într-un salut ironic. Thomas își luă arcul, dar Guy Vexille văzu pericolul, se întoarse, iar călăreții lui se așezară în fața lui.

— Vexille! strigă Thomas și fugi către vărul lui.

Robbie strigă pentru a-l avertiza, și Thomas se feri când un călăreț flutură o sabie către el, apoi împinse calul, simțind mirosul pielii și a transpirației, iar un alt călăreț se izbi de el, aproape dându-l jos.

— Vexille! strigă el.

Îl putea vedea din nou pe Guy Vexille, doar că acum vărul lui se întorcea, galopând către el și Thomas își încordă arcul, dar Vexille își ridică mâna dreaptă pentru a-i arăta că își pusese sabia în teacă și gestul îl făcu pe Thomas să își coboare arcul negru.

Guy Vexille, cu viziera ridicată și fața lui frumoasă luminată de vâlvătăile din jur, îi zâmbi.

— Am cartea, Thomas.

Thomas nu spuse nimic, ci doar ridică arcul din nou.

Guy Vexille dădu din cap dezaprobator.

— Nu e nevoie de asta, Thomas. Alătură-te-mi.

— În iad, nenorocitule, spuse Thomas.

Acesta era bărbatul care îi omorâse tatăl, pe Eleanor, pe părintele Hobbe. Thomas își încordă arcul de tot, și Vexille luă un cuțit mic care fusese ascuns în scutul lui, se aplecă și îi tăie cu calm coarda arcului. Coarda ruptă făcu arcul să sară violent în mâna lui Thomas, iar săgeata căzu fără să rănească pe cineva. Coarda fusese tăiată atât de repede, încât Thomas nici nu avu timp să reacționeze.

— Într-o zi o să mi te alături, Thomas, spuse Vexille, apoi văzu că arcașii englezi îi zăriseră în sfârșit oamenii și își începuseră muzica, așa că își întoarse calul, strigă la oamenii lui să se retragă și fugi.

— Isuse! înjură Thomas frustrat.

— *Calix meus inebrians!* strigă Guy Vexille, apoi se pierdu printre călărețiі care galopau spre sud.

O ploaie de săgeți englezești îi urmă, dar nici una nu îl lovi pe Vexille.

— Nenorocitul! înjură Robbie cu ochii spre bărbatul care se îndepărta.

Un țipăt de femeie se auzi dinspre corturile ce ardeau.

— Ce ți-a spus? întrebă Robbie.

— Voia să mă alătur lui, spuse cu amărăciune Thomas. Aruncă coarda tăiată și o luă pe cea de rezervă de sub coif. Degetele lui neîndemânatice bâjbâiră când își legă din nou coarda arcului, dar reuși să o facă la a doua încercare. Și a spus că are cartea.

— Ei, de folos n-o să-i fie, comentă Robbie.

Bătălia se stinsese și el îngenunche lângă un leș îmbrăcat în negru și începu să îl caute de monede. Sir Thomas Dagworth striga la oamenii săi să se adune la marginea de vest a taberei pentru a ataca următoarea fortificație din care câțiva apărători, dându-și seama că lupta era pierdută, fugeau deja. Clopotele bisericilor băteau în La Roche-Derrien, sărbătorind intrarea lui Charles de Blois în oraș ca prizonier.

Thomas se uita după vărul lui. Se rușină pentru că undeva în sufletul lui se simțise tentat să-i accepte oferta și asta însemna o trădare. Să se alăture vărului său, să aparțină din nou familiei sale, să caute Graalul și să îi exploateze puterea. Rușinea îl apăsa, la fel ca și rușinea pentru recunoștința pe care o simțise față de de Taillebourg când încetase tortura.

— Nenorocitul! țipă el fără rost. *Nenorocitul.*

— Nenorocit! Era vocea lui Sir Guillaume care o acoperi pe a lui Thomas. Sir Guillaume, cu cei doi ostași ai săi, împingea un prizonier în spate cu sabia. Captivul purta armură și sabia o zgâria la fiecare împunsătură. Nenorocitul! strigă Sir Guillaume din nou, apoi îl văzu pe Thomas. Este Coutances! Coutances! Îi scoase casca prizonierului său. Uită-te la el!

Contele de Coutances era un bărbat melancolic, chel ca un ou, care încerca din răsputeri să pară impunător. Sir Guillaume îl împunse din nou.

— Îți spun, Thomas, zise el în franceză, soția și fiicele acestui nenorocit vor trebui să se prostitueze pentru a strânge recompensa! Se vor culca cu toți bărbații din Normandia pentru a-l răscumpăra pe lașul acesta nenorocit! Îl împunse din nou pe contele de Coutances. O să te storc, imbecilule! urlă Sir Guillaume, iar apoi, triumfător, își conduse prizonierul înainte.

Femeia țipă din nou.

Multe femei țipaseră în acea noapte, dar ceva la acest sunet îl făcu pe Thomas atent și se întoarse alarmat. Țipătul se auzi pentru a treia oară și el începu să fugă.

— Robbie! strigă el. La mine!

Thomas fugi peste rămășițele unui cort ce ardea, cizmele lui scoțând scântei și aruncând tăciuni. Ocoli un vas cu jăratic care fumega, aproape se împiedică de un om rănit ce voma într-o cască întoarsă în sus, fugi pe o alee printre colibele armurierilor unde nicovale, foaie, ciocane, clești și butoaie pline cu nituri și zale de metal erau aruncate pe jos. Un bărbat care purta un șorț de potcovar, cu sânge curgându-i din rana de la cap, se legănă în drumul lui Thomas, iar acesta îl împinse la o parte pentru a fugi către steagul negru cu galben care încă flutura în fața cortului seniorului de Roncelets.

— Jeanette! strigă el. Jeanette!

Dar Jeanette era prizonieră. Era ținută de un bărbat imens care îi lipise spatele de troliul trebușetului numit Biciul de Piatră care se afla exact în spatele cortului seniorului de Roncelets. Bărbatul îl auzi pe Thomas strigând și privi în jur rânjind. Era Cerșetor, cu barba și dinții lui putreziți, și o împinse cu putere pe Jeanette când încercă să scape.

— Ține-o, Cerșetor! strigă Sir Geoffrey Carr. Ține-o pe târfă!

— Drăguța nu se duce nicăieri, spuse Cerșetor, nicăieri, scumpo, și încercă să îi ridice armura, dar era prea grea și el, neîndemânatic, și

Jeanette se zbătea prea tare.

Seniorul de Roncelets, încă fără sabie, stătea pe cadrul Biciului de Piatră. Avea un semn roșu pe față, sugerând că fusese lovit, iar Sir Geoffrey Carr stătea deasupra lui cu alți cinci ostași. Sperietoarea îl privea sfidător pe Thomas.

— Este prizonierul meu! insistă el.

— E al nostru, spuse Thomas. Noi l-am luat.

— Ascultă, băiete, zise Sperietoarea cu vocea încă neclară de la băutură, eu sunt cavaler și tu ești o scârnăvie. M-ai înțeles? Se clătină când păși către Thomas. Eu sunt cavaler, spuse el din nou, mai tare, și tu ești un nimic! Fața lui roșie, roșie de la flăcări, era schimonosită de dispreț. Ești un nimic! strigă el din nou, apoi se învârti ca să se asigure că oamenii lui îl păzeau pe seniorul de Roncelets. O captură atât de bună ar rezolva toate problemele lui Sir Geoffrey și era hotărât să îl păstreze și să ia recompensa pentru el. Ea nu poate lua un prizonier, zise el, arătând cu sabia către Jeanette, pentru că are nuri, iar tu nu îl poți lua pentru că ești o scârnăvie. Dar eu sunt un cavaler! Un *cavaler!* Scuipă cuvântul către Thomas care, aţâţat de insulte, își scoase arcul. Coarda cea nouă era un pic prea lungă și putea simți lipsa puterii când își încordă arcul, dar credea că arcul se încorda suficient pentru scopul lui. Cerșetor! strigă Sperietoarea, dacă dă drumul la acel arc, omoar-o pe târfă.

— Omoară drăguța, spuse Cerșetor.

Îi curgeau bale pe barba lui mare, în timp ce mângâia inelele de metal de pe pieptul lui Jeanette.

Ea încă se zbătea, dar avea spatele îndoit lipit de troliu și abia se putea mișca.

Thomas ținea încă arcul încordat. Brațul lung al trebușetului, văzu el, fusese coborât la pământ, deși inginerii de asediu probabil fuseseră întrerupți înainte de a încărca o piatră pentru că praștia mare de piele era goală. O grămadă de pietre stăteau la dreapta și o mișcare bruscă de acolo îl făcu pe Thomas să vadă că un bărbat rănit se rezema de bolovani. Bărbatul încerca să se ridice, dar nu putea. Avea sânge pe față.

— Will? întrebă Thomas.

— Tom! Will Skeat încercă din nou să se ridice. Tu ești, Tom?

— Ce s-a întâmplat? întrebă Thomas.

— Nu mai sunt ce eram înainte, Tom, spuse Skeat. Cei doi orășeni care îl ajutaseră să păzească pe seniorul de Roncelets erau morți la picioarele lui, și Skeat însuși părea să moară. Avea fața albă, părea

vlăguit și fiecare suflu era o luptă. Avea lacrimi pe față. Am încercat să lupt, spuse el pe un ton care te făcea să-ți fie milă, chiar am încercat, dar nu mai sunt ce eram înainte.

— Cine v-a atacat? întrebă Thomas, dar Skeat nu păru în stare să răspundă.

— Will încerca să mă protejeze, strigă Jeanette, apoi țipă pentru că Cerșetor o împinse atât de tare încât în cele din urmă fu urcată în vârful troliului și Cerșetor putu să îi ridice armura.

Bolborosea agitat când Sir Geoffrey strigă nervos:

— E nenorocitul de Douglas!

Thomas eliberă coarda. Cu o coardă de arc nouă îi plăcea să tragă câteva săgeți pentru a descoperi cum se comporta cânepa nouă, dar nu avea timp pentru asemenea minuțiozități, așa că slobozi săgeata și aceasta se înfipse în barba încurcată a lui Cerșetor pentru a-i tăia gâtul, vârful lat al săgeții perforându-i esofagul precum cuțitul unui măcelar, iar Jeanette zbieră când sângele țâșni împroșcându-i tunica și fața. Sperietoarea urlă înfuriat și fugi către Thomas care-i lovi cu bățul arcului cu vârful în formă de corn fața roșie, apoi lăsă arcul să cadă și își scoase sabia. Robbie fugi pe lângă el și îndreptă sabia unchiului său către burta Sperietorii, dar chiar și beat Sir Geoffrey fu rapid și reuși să pareze lovitura și să riposteze. Doi ostași ai lui săriră în ajutor – ceilalți îl păzeau pe seniorul de Roncelets – și Thomas îi văzu pe cei doi bărbați venind. Se dădu la stânga, sperând să pună cadrul mare al Biciului de Piatră între el și bărbații care purtau emblema lui Sir Geoffrey cu securea neagră, dar Sir Geoffrey aproape că îl tăie, iar Thomas lovi în spate cu sabia proaspăt scoasă care se izbi de sabia Sperietorii cu o putere care îi amorți mâna. Lovitura îl dezechilibră pe Sperietoare, apoi își reveni și sări în față și Thomas se apăra din răsputeri în timp ce Sperietoarea îl bombarda cu lovituri. Thomas nu era un spadasin și pierdea teren, iar Robbie nu îl putea apăra pentru că se lupta cu cei doi servitori ai lui Sir Geoffrey, apoi se auzi o bufnitură puternică, de parcă porțile iadului se deschiseseră, și pământul se cutremură când Sperietoarea țipă în agonie. Sângele lui țâșni către cer.

Jeanette trăsese manivela care elibera brațul lung. Zece tone de contragreutate căzuseră la pământ și cuiul gros de metal care ținea praștia zburase între picioarele lui Sir Geoffrey și făcuse o gaură sângeroasă de la picior până la burtă. Ar fi fost de așteptat ca brațul trebușetului să-l catapulteze până aproape de oraș, dar în schimb pironul care ținea praștia îi pătrunsese în măruntaie și fu prins de

capătul brațului unde se crispa de durere, sângele curgând din el.

Oamenii lui, văzându-și stăpânul murind, se îndepărtară. De ce să lupte pentru un bărbat care nu le putea oferi nici o recompensă? Robbie se uita în sus în timp ce Sperietoarea se smucea și tresărea, și bărbatul reuși cumva să se elibereze de pironul mare de metal și căzu, cu intestinele atârnând și sângele țâșnind. Lovi pământul cu o bufnitură, împroșcând cu sânge, și totuși trăia. Ochii lui se smuceau, iar gura lui era deschisă.

— Nenorocit de Douglas, reuși să rostească înainte ca Robbie să pășească spre el, să ridice sabia unchiului său și să-l lovească cu ea între ochi.

Seniorul de Roncelets privise totul petrecându-se fără să-și creadă ochilor. Acum Jeanette ținea o sabie în dreptul feței lui, provocându-l să fugă, iar el dădu din cap fără să rostească un cuvânt pentru a arăta că nu avea nici o intenție să își riște viața printre oameni sălbatici, beți, care se repeziseră din noapte țipând pentru a distruge cea mai mare armată pe care o strânsese vreodată ducatul de Bretania.

Thomas se duse la Sir William Skeat, dar vechiul lui prieten era mort. Fusese rănit în gât și sângerase până murise pe grămada de pietre. Părea ciudat de pașnic. O primă sclipire a soarelui noii zile săgeta marginea lumii pentru a lumina sângele aprins din vârful brațului Biciului de Piatră, în timp ce Thomas îi închise ochii mentorului său.

— Cine l-a omorât pe Will Skeat? ceru să știe Thomas de la oamenii lui Sir Geoffrey, și Dickon, cel mai tânăr, arătă către rămășițele de armură, carne, măruntaie și oase ale celui care fusese Sperietoarea.

Thomas inspectă zimții sabiei lui. Trebuia să învețe să mânuiască una, se gândi el, sau altfel va muri de sabie, apoi se uită la oamenii lui Sir Geoffrey.

— Duceți-vă și ajutați la următorul front, le spuse el. Se uitau la el. Duceți-vă! răcni el și, speriați, oștenii fugiră către vest.

Thomas își îndreptă sabia către seniorul de Roncelets.

— Du-l înapoi în oraș, îi spuse lui Robbie, și păzește-l bine.

— Și tu? întrebă Robbie.

— O să îl îngrop pe Will, spuse Thomas. Mi-a fost prieten. Se gândea că trebuia să verse câteva lacrimi pentru Will Skeat, dar nu vărsă nici una. Nu acum, oricum. Își puse sabia înapoi în teacă, apoi zâmbi la Robbie. Poți să te duci acasă, Robbie.

— Pot? păru Robbie nedumerit.

— De Taillebourg e mort. Roncelets o să îți plătească recompensa lordului Outhwaite. Poți să te duci la Eskdale, du-te acasă și apucă-te din nou de omorât englezi.

Robbie dădu din cap dezaprobator.

— Guy Vexille trăiește.

— Eu trebuie să îl omor.

— Și eu, spuse Robbie. Uiți că l-a omorât pe fratele meu. Rămân până e mort.

— Dacă vei putea vreodată să îl găsești, spuse încet Jeanette.

Soarele lumina fumul taberelor incendiate și arunca umbre lungi peste pământ unde ultima parte a armatei lui Charles își abandona fortificațiile și fugea către Rennes. Soldații ducelui veniseră în marea lor splendoare și acum fugeau înfrânți.

Thomas se duse la corturile inginerilor de asediu și găsi un târnăcop, o săpăligă și o lopată. Săpă un mormânt lângă Biciul de Piatră și îl așeză pe Skeat în solul umed și încercă să spună o rugăciune, dar nu se putu gândi la nici una, iar apoi își aduse aminte de moneda pentru cârmaci, așa că se duse la cortul lordului de Roncelets și trase pânza arsă de pe cufăr și luă o monedă de aur și se duse înapoi la mormânt. Sări jos, lângă prietenul lui, și puse moneda sub limba lui Skeat. Cârmaciul avea să o găsească și își va da seama după moneda de aur că Sir William Skeat era un bărbat deosebit.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Will, spuse Thomas, apoi ieși din mormânt și îl umplu, deși se tot oprea, sperând ca Will să își deschidă ochii, dar bineînțeles că nu se întâmplă asta și Thomas plânse în sfârșit în timp ce azvârlea pământ peste fața palidă a prietenului său.

Soarele răsări până termină și femei și copii veneau din oraș pentru a căuta pradă. Un vindereu zbură pe cer și Thomas stătu pe cufărul cu monede și aștept ă ca Robbie să se întoarcă din oraș.

Avea să se ducă către sud, se gândea el. Să meargă în Astarac. Să se ducă să găsească însemnările tatălui său și să rezolve misterul. Clopotele din La Roche-Derrien sunau a victorie, o victorie mare, și Thomas stătea printre morți și știu că nu va fi liniștit până ce nu va găsi povara tatălui său. *Calix meus inebrians. Transfer calicem istem a me. Ego enim eram pincema regis.*

Chiar dacă voia sau nu să îndeplinească această misiune, era paharnicul regelui și avea să meargă către sud.

NOTE ISTORICE

Romanul începe cu bătălia de la Crucea lui Neville. Numele bătăliei este dat de crucea de piatră pe care a înălțat-o lordul Neville pentru a marca victoria, deși este posibil ca o altă cruce să fi fost deja în acel loc pe care s-o fi înlocuit monumentul lordului Neville. Bătălia, dată între o armată scoțiană mare și o trupă mică adunată în grabă de către arhiepiscopul de York și lorzii nordici, a reprezentat un dezastru pentru scoțieni. Regele lor, David al II-lea, a fost capturat, cum a fost descris și în Vagabond, fiind prins sub un pod. A reușit să îi scoată câțiva dinți persoanei care l-a capturat, dar apoi a fost supus. A petrecut mult timp la castelul Bamburgh recuperându-se în urma rănii sale de pe față, apoi a fost dus la Londra și închis în Turnul Londrei împreună cu ceilalți nobili scoțieni capturați în acea zi, inclusiv Sir William Douglas, cavalerul de Liddesdale. Cei doi conți scoțieni care anterior juraseră credință lui Eduard au fost decapitați, apoi spintecați, iar părțile corpurilor lor au fost expuse în toată regiunea ca un avertisment împotriva trădătorilor. Mai târziu în acel an Charles de Blois, nepotul regelui Franței și viitorul duce de Bretania, i s-a alăturat lui David al II-lea în Turnul Londrei. Era o reușită remarcabilă a englezilor care, într-un alt deceniu, aveau să-l captureze pe însuși regele Franței.

Scoțienii au invadat Anglia la cererea francezilor cu care erau aliați și este foarte probabil ca David al II-lea să fi crezut că toată armata engleză era în nordul Franței. Dar Anglia prevăzuse exact genul acesta de probleme și câțiva lorzi nordici rămăseseră acasă să fie gata să-și strângă oștenii și să se opună, dacă scoțienii aveau să treacă granița. Cei mai importanți erau, bineînțeles, arcașii, iar aceasta este marea epocă a arcașilor Angliei (și, într-o măsură, și a galezilor). Arma pe care o folosiseră era arcul lung (un nume care a fost inventat mult mai târziu), care era un arc din tisă de cel puțin doi metri lungime și cântărind patruzeci și cinci de kilograme (mai mult decât dublu față de greutatea unui arc modern pentru tir). Este un mister de ce Anglia singură putea aduna armate de arcași periculoși care, într-adevăr, au devenit regii câmpurilor de luptă europene, dar cel mai probabil

răspuns este că măiestria arcului lung era o înflăcărare englezească trasul cu arcul fiind, practicat ca sport în sute de sate. În cele din urmă s-au dat legi prin care trasul cu arcul a devenit obligatoriu, pesemne pentru că entuziasmul dispărea. Era, într-adevăr, o armă extrem de greu de folosit, ce necesita foarte multă forță, iar francezii, deși au încercat să introducă arma în arsenalul lor, nu au stăpânit niciodată arcul lung. Scoțienii erau obișnuiți cu acești arcași și învățaseră să nu atace niciodată călare, dar de fapt nu exista nici o ripostă eficientă la arcul lung până ce nu au apărut armele de foc pe câmpurile de luptă.

Prizonierii erau importanți. Un om mare precum Sir William Douglas era eliberat doar în urma plății unei recompense imense, deși lui Sir William i s-a acordat ocazia de a negocia recompensa regelui Scoției și atunci când a eșuat s-a întors ascultător în închisoarea lui din Turnul Londrei. Recompensele pentru oameni precum Charles de Blois și regele David erau exuberante și putea dura ani de zile de negociere sau de strângere a banilor. În cazul lui David recompensa a fost de 66 000 de lire, o sumă care ar trebui înmulțită de cel puțin o sută de ori pentru a obține o aproximație brută a valorii ei în vremea noastră. Scoțienilor li s-a permis să o plătească în zece rate și douăzeci de nobili au trebuit să fie predați ca ostatici pentru plată înainte ca David să fie eliberat în 1357, într-o vreme când, în mod ironic, începuse să îi simpatizeze pe englezi. Sir Thomas Dagworth a fost persoana care l-a capturat oficial pe Charles de Blois și i l-a vândut lui Eduard al III-lea pentru suma mult mai mică de 3 500 de lire, dar cu siguranță a fost mai bine să aibă acei bani în mână decât să aștepte până ce o recompensă mai mare ar fi fost strânsă din Franța și Bretania. Persoana care l-a capturat pe regele David fusese un englez numit John Coupland care și el și-a vândut prizonierul lui Eduard, în cazul lui Coupland pentru rangul de cavaler și pământ.

Înfrângerea lui Charles din La Roche-Derrien este unul dintre cele mai mari triumfuri nelăudate ale englezilor din acea perioadă. Charles mai înfruntase arcași înainte și știa că modul de a-i înfrânge era să îi facă să atace poziții bine protejate. Cei pe care arcașul nu-i putea vedea nu-i putea omorî. Tactica funcționase în atacul lui Sir Thomas Dagworth, dar apoi a venit ieșirea frenetică din oraș și, pentru că Charles insistase ca toate cele patru corpuri ale armatei sale să rămână în spatele fortificațiilor, a fost copleșit, iar apoi celelalte părți ale armatei sale au fost înfrânte pe rând. Înfrângerea și capturarea sa au fost un șoc imens pentru aliații săi, francezii, care nu reușeau să

îndepărteze asediul de la Calais.

Trebuie să trec în revistă recunoștința mea față de Jonathan Sumption a cărui carte, *Trial by Battle,* primul volum al superbei sale lucrări despre Războiul de o Sută de Ani, mi-a fost extrem de folositoare. Greșelile din roman sunt în întregime ale mele, bineînțeles, deși pentru a-mi ușura căsuța poștală trebuie să precizez că în 1347 catedrala din Durham avea doar două turnuri și că am introdus referința la Hacalia în Cartea lui Ezdra, în loc de Neemia, pentru că am folosit *Vulgata,* și nu *Biblia* Regelui James.

{1} Este un incendiu (în limba franceză)
{2} Ce-i asta? (în lb. franceză în orig.)
{3} Nu (în lb. franceză în orig.)
{4} Înainte-mergător (în limba franceză în orig.)
{5} Domnul cu voi (în lb. latină în orig.)
{6} Este o cupă magică (în lb. franceză în orig.)
{7} Psalmul 22, versetul 6
{8} Sfânta Evanghelie după Marcu, cap. 14,36
{9} Advent – perioadă liturgică ce precede Crăciunul la catolici (n. red.)
{10} Scoțian (în lb. franceză)
{11} În Evul Mediu se socotea că sabatul era o adunare de vrăjitoare care avea loc sâmbătă, la miezul nopții, într-un loc singuratic. (n. red.)
{12} Și iată un cal spălăcit (în lb. latină în orig.)
{13} Apocalipsa Sf. Ioan Teologul, cap. 6,8
{14} Câine nenorocit (în lb. franceză în orig.)
{15} Pulberea neagră sau praful de pușcă reprezintă prima substanță explozibilă folosită de europeni la fabricarea armelor de foc. (n. red.)
{16} Creatură demonică ce locuiește în monumentele druizilor sau sub fundația castelelor antice (n. red.)
{17} Cine umblă pe acolo? (în lb. franceză în orig.)
{18} Stai (în lb. franceză în orig.)
{19} Ieremia, cap 51, 7
{20} Cartea lui Neemia (a doua Ezdra), cap. 1, 11
{21} Contesă de Armorica (în lb. franceză)
{22} Sfânta Evanghelie după Marcu, cap. 14, 36